

KEKITCHEMANITOMENAHN

GAHBEMAHJEINNUNK

JESUS CHRIST,

OTOASHKE

WAWWEENDUMMAHGAWIN.

ALBANY :

FÄCKARD AND VAN BENTHUYSEN, PRINTERS.

.....

1833

MATTHEW OMEENWAWJEMOWIN.

CHAPTER I.

JESUS CHRIST David oguisun Abraham oguisun ogata omisshomishun otuhnozowinewân.*

2. Abraham geōndinā Isaac ; Isaac geōndinā Jacob ; Jacob geōndinā Judas giya wekānisun ;

3. Judas giya Thamar geōndināwân Pharez giya Zara ; Pharez geōndinā Esrom ; Esrom geōndinā Aram ;

4. Aram geōndinā Aminadab ; Aminadab geōndinā Naasson ; Naasson geōndinā Salmon ;

5. Salmon giya Rachab geōndināwân Booz ; Booz giya Ruth geōndināwân Obed ; Obed geōndinā Jesse ;

6. Jesse geōndinā David Ogemā ; David giya Urias owewe buneen geōndināwân Solomon ;

7. Solomon geōndinā Roboam ; Roboam geōndinā Abia ; Abia geōndinā Asa ;

8. Asa geōndinā Josaphat ; Josaphat geōndinā Joram ; Joram geōndinā Hosias ;

9. Hosias geōndinā Joatham ; Joatham geōndinā Achaz ; Achaz geōndinā Ezekias ;

10. Ezekias geōndinā Manasses ; Manasses geōndinā Amon ; Amon geōndinā Josias ;

11. Josias geōndinā Jechonias, giya wekānissun ope gá má jenintwâ Babylonink.

12. Ope áshia gá májenintwâ Babylonink, Jechonias geōndinā Salathiel ; Salathiel geōndinā Zorobabel ;

13. Zorobabel geōndinā Abiud ; Abiud geōndinā Eliakim ; Eliakim geōndinā Azor ;

14. Azor geōndinā Sadoc ; Sadoc geōndinā Achim ; Achim geōndinā Eliud ;

15. Eliud geōndinā Eleazar ; Eleazar geōndinā Matthan ; Matthan geōndinā Jacob ;

16. Jacob geōndinā Joseph, Mary ōnâbamun, ween ogebenekánán Jesusun ashenekázot Christ.

17. Kokkinná bemátizzewinnun Abraham ōnje, nánazh David ushenewin ánekách bemátizzewinnun, giya ōnje David nánazh ope gámájenintwâ Babylonink ; ushenewin ánekách bemátizzewinnun ; ōnje dush eu ope májenintwâ Babylonink nánazh Christ usshe newin ánekách bemátizzewinnun.

* a has the sound of a in *make*—á of the same in *father*—â the same in *all*.—ö has the sound of o in *note*, or oa in *boat*.

18. Wiazhkut buttuhpábundung kezhik Christ, me gá iz-zhewabuk ; Mary ogeen gewáweendummátinnun chewetegamát Joseph ; uhwaw dush wetegandewát mikkowá zhunjikoot ōndozhat Kitche Manito ochichágwun.

19. Joseph dush onábamun gemanobemátizze animme ká meenwanduhze che manussheát netawách uhpukkawenát kemōch wawane enandum.

20. Mágwouh náguttuhwandunk azhewabutinnik, binnuh Kitche Manito omezhinowamun oguhnonigōn inábundum, otigōndush, Joseph, David oguissun, kago shágwanemokan, che otápenát Mary cheweweun, zhunjekoot Kitche Manito ochichágwun wandozhajin.

21. Guhtuh oguisse, kegieshenekáná Jesus, ōnje ween oguhbemájeán otuhnishanábamun omutche bemátizzewinnewá ōnje.

22. Kokkinná oō gá izzhewabuk che tabwawinnewung manitowázōt gáekettōt.

23. Binnuh oskeneegequa tuhsunjeko giya tuh oguisse, guhtuh eshenekáná Immanuel, me che ekettōnk Kitche Manito wewinnunk.

24. Joseph dush gwashkoozit gá onishkát owwetotum gá agoot Kitche Manito omezhinowamun, medush oge otápenán wewun.

25. Ká wepamáseen chebwá benenekánát neettam oguissun Jesus dush oge ezhewenán.

CHAPTER II.

OPĒ Jesus nágit Bethlehemink Judeaink, mágwouh Herod ogemáwit, binnah nebwakáweninnewug wábunōnk be ōnjebáwug Jerusalemink betakoshinōg.

2. Ekettōnk, ánde zhiaht wuhow nágit Jewug otogemámewán ? Ōnje neengewábománán otonungomun wábunnōnk neem-beunnummeatowándush.

3. Medush Herod ogemá nōndunk oō kitche sunnágandum, giya kokkinná Jerusalem owejewán.

4. Gámowōnjeat ogema sáságewichegaweninnewun giya oshepegaweninnewun okuhquajemán, ánde Christ che negipun ?

5. Ekettowug Bethlehemink Juedeaink, me gáezbebe-egat manitowázōt.

6. Giya keen Bethlehem enuhkuhkakummig Judah káween nōndás ketuhpetandágoozisse ogemág Juda, ōnje keen tuh beōnjebá ogemá ga ogemákundowát neenduhnishanábamun Israel.

7. Medush Herod nandomát nebwakáweninnewun kemōchdush oguhquajemán ánápe gáwábummint unnung ?

8. Otizzhenázhowá dush Bethlehemink eketto dush máchág nundowábomik wawane ōshke uhbenoche, mikkowwug dush beweendummowweshig, neenguhbe-ezhá che annummeattowwuk.

9. Gánōndowwátdush ogemán máchágwug, binnah dush un-

nung gáwábummint wábumōnk negánewun be-ezhá nánazh beuhgojin tibbishko ōshke uhbenoche zhiát.

10. Wiábomáwát unnungwun gegitche bápenanemowug.

11. Buhtukoshinnowát wegewamink owábomáwán ōshke uhbenocheun giya ogeen Mary medush pongeshinōg, uhnunmeatowáwát piákinummowát dush ototossowinnewán omenáwán ánish, ozáwá shoneá giya annōch manomágwuk.

12. Kitche Manitoan otigowán inábundumōg kago une-ezhá kago uzzhiát Herod, quiukigo ezhekewag anduhnukkeyag, medush azhemácháwát.

13. Ká mácháwát, binnah Kitche Manito omezhinnowamun obeotissegōn Joseph inábundum ekettōnk, oniskán, otápin ōshke uhbenoche giya ogeen waweep ezhinneshemouh Egyptink, emá ián nánázh minowá che guhnoninán, wánje Herod oguh nundowábomán ōshke uhbenocheun che we nissát.

14. Wanishkát dush ototápenán uhbenocheun, giya ogene neবাদibbik medush gemáchát che zhát Egyptink.

15. Medush emá geiát nánazh Herod onebōt me májetabwáwinnewunk gá ekettōt manitowázōt Kitche Manito otonozowinnink; neengenundomá neenguis che benuhguttunk Egypt.

16. Medush Herod ope wiábundunk nishshewunnázhummi-goot nabwákáwinidjin kitche nishkátizze, azhe uhnokeet kokkinná nesintwá uhbenocheug Bethlehemink giya gewetáiuhe otunnukkewinnink Bethlehemink názhō pepongizzidjig giya nowutch babewizzheidjig kokkinna gá negidjik gá máchawát nebwákáweninnewug.

17. Medush tabwawinnewung gá ekettōt manitowázōt, Jeremy ekettōnk,

18. Ramáink ekettowin genōndám, ōmbegezing ázhequang, kitche kushkandummowin, Rachel mowwemat onejánissun, káween bonanduhze wanje towát onejánissewán nebonit.

19. Herodduh gánebōt, binnuh, Kitche Manito omezhinnowamun obeotissegōn Joseph inábundum Egyptink,

20. Ekettōnk, onishkán, otápin ōshke uhbenoche giya ogeen ezhán enuhkuhkakummik Israel : genebowug nandowábundungebuneege ōshke uhbenoche obemátizzewin.

21. Medush azhe onishkát, ototápenán uhbenocheun giya ogene, medush azhe máchát enuhkuhkakummik Israel.

22. Nuándágat dush Archelaus ogemáwit Judeaink nábishkowát andánit Herodun oasun, kotáje we-ezhát emá, gá enábundunkdush gebowánnát Kitche Manitōn azhe gūshquatát shezhát Gallileeink.

23. Be-ehát betunnukkeet otanonk ezhenekáta Nazareth me chetabwáwinnewunk gá ekettowát manitowázōjig, guhtuhezhenekázo Nazarene.

CHAPTER III.

On o gezhigutōn tukoshin John Baptist beguggequat buggwut-tukummigáng Judeaink,

2. Ekettōnk, ánwandizōk : Kitche Manito otogemáwewin bazhew tuhgoo.

3. Me ow gátepájemint odikitowin manitowázot Esaias ekettōnk, inwawin ázhequang buggwuttikumigáng quiuk omotoeuk Kitche Manito omikkunnuh.

4. Mego uhow John okonásson kitche áwase obewyun ōnje oshichegátanewun giya pusquagunne kitchepezoon kachepezoot, májit uhtissáwiasheun amwájin, giya ámo seenzebáquut.

5. Medush azhe ezháwát nopeming uzzhiánit, Jerusalem giya kokkinná Judea, kokkinná giya uhōch Jordanink andá-jig :

6. Medush azhe baptizegowát emá Jordanink, oweendum-mowwáwán omutcheizzhewabizzewinnewán.

7. Wiábomát takoshinnowát nebená Phariseeug giya Sadduceeug owwe baptizemiggozewát ; otinnán, oh mutche kenabeekotōk, owanan aninág che ozhindumag Kitche Manito onishkátizzewin ?

8. Ezhe bemátizzig che ōnje nágwuk iyánjetoyag azheizzhewabizzeyag.

9. Kago enandunkago chewekettoeyag, Abraham nōsenán ; ketenenim, Kitche Manito otákushketōn ono ásineen otáōnje ozheán uhbenocheun Abraham che onejánisit.

10. Nōngum wágákawut atta ojobekáwit metig kokkinná giya metigōg wanje mache menekānewidjig tuhguhwiégázowug skotang che oppuggenintwá.

11. Kebaptizinnim nebe, che ánwandizzoyag weendush buhnopenuhzhit owushema apetanágoose, ká neenduhpetandagoozisse ometikwukkizzenun kunnága che pemewetowwuggebun, ween keguh baptizemiggowá Kitche Manito ochichágwun ōnje giya ishkota.

12. Nōskáhegun otuhkonán oninjeeng, oguh cheshuttaán ototosowegummik, oguhmowōnjetōn opuhquazhegunne ototosowening, okonássundush tuh chágetawun gágega ishkotang.

13. Jesusdush Gallileeink béōnjebá Johnun che baptizemig-goot Jordanink.

14. Johndush otinnán, káween ; attow onisheshin keen chebaptizemeyun, keendush kebenázekow innuh ?

15. Jesusdush otinnán, mego n'dáwách gaizzhewabuk nōngum, me gaizzhewabizzeung kokinná quiuk izzhewabizzewin medush azhe baptizeát.

16. Jesusdush biáptizeint mego quiuk biezhe mooshko-moot nebeeng ; binnuhtush gezhik bákishkáne, owábomándush Kitche Manito ochichchágwun, benázhukketágoot omemeeng bezhenágoosewun, opeponeenotágōndush :

17. Binnahdush oweuh ishpemink beōnjegeto me wuhow siágeug neenguis, neen gitche meenwandum.

CHAPTER IV.

OCHICHA WGWUNDUSH buggwuttuhkummigáng otizzhe-sugábegenán Jesusun Mutche Manitōn che kuggwadebanemi goot.

2. Mukkuhtakat nennetumuh tusso gezhik, nennetumuh giya tusso dibbik, medush ope bukkuttat.

3. Kagwadebanemigoojindush bowotissegoot otigōndush, kishpin keen Kitche Manito oguissun áweyun tuhguh eketōn ono ásineen puhquazhegun che ōnje gezhētōnk.

4. Nuhquatunk eketto, oshepe-egátamuggut káween aninne tah ōnje bemátizzisse bizzhishshik puhquazhegun, kokkinná eketowin Kitche Manito otonink ōnje ságáuhmomuggut kosuh.

5. Mutche Manito kitche otanonk otizzhewinnegōn otowwewámattábe-egōn okittegummig kitche uhnunmeawegummigōnk ;

6. Otinnándush, kishpin keen Kitche Manito oguissun, aweyun, tuhguh gwoshkonin : oshepe-egátamuggut, keguhmenik omezhinnowamun keche ōmbinnequaw oninjewáng chebetakozetashinzewun ásineeng, keguh tasinnegōg dush.

7. Jesusdush otinnán ; minowá oshepe-egátamuggut, káween keguh kugwadebanemáse ke Kitche Manitōm.

8. Menowá ōtizzhewinná kitche ishputtenák wudchewink, otinnoummowándush kokkinná ogemáwewinnun ákeeng giya ogitchitwáwízzewinnewân.

9. Otinnándush kokkinná ono keguhmenin kishpin pongissinun uhnunmeatowweun.

10. Jesusdush otinnán, neempikwunnáng' ezhán Mutche Manito, oshepe-egátamuggut, keguh uhnunmeatowwá Kitche Manito, ween atuh keguhtabanemik.

11. Mutche Mantodush máchá, unnuhgunnát Jesus, binnahdush Kitche Manito omezhinnowamun betakoshinōg beunnoketá goot.

12. Jesus nōndágat John uhgepáquount azhe ezhát Gallileeink.

13. Onuhguttándush Nazarethink, betuhnukkee Capernaumink, quiuk kitche gumminik Zabulon giya Naphthalim.

14. Chetabwawinnewung gá ekettot Ésaias manitowázōt.

15. Enuhkuhkakummik Zabulon, giya enuhkuhkakummik Naphthalim cheege kitchegumme agámank Jordan, miátáwiz-zidjig Gallilee.

16. Anishanábag námátábidjig kushke dibbikuk, ogewábundánawá gitche wassaánik, giya námátábidjig squábemátizze-winning enuhkuhkakummik wassasamuggut.

17. Me ope Jesus miáje guggequat, eketōnk, gwakandumōk, Kitche Manito otogemáwewin bazhew tuhgoo.

18. Bamosatdush, cheegebeeg kitchegummink Gallilee owábomán neesh wákánissindenidjin, Simon, Peter ezhenekázo

giya Andrew wekânissun, pukkobewabinnâwân uhsubeen kitche gummeng, wanje kego-ekawât.

19. Otinnândush, nopenuzheshig cheotâpenagwâ aninewug kewetotonenim.

20. Bâbegadush onuhgunnâwân otussubbewân, medush azhe nopenânâwât.

21. Anenugguttunk dush emâ, minowâ neesh wâkânisindenidjin owâbomâwân James Zebedee oguissun, Johndush wekânissun, nâbequânink iâwug mâmowy Zebedee õsewân puhpuggwâwâwât otussubbewân, onundomândush.

22. Bâbegadush onugguttânâwâ nâbequânêwâ, giya õsewân uhnopenânâwândush.

23. Jesusdush babâezhât kokkinnâ Gallilee kekinnoumâgat uhnummawegummigõnk gugguequatdush ogemâwêwin omeenwâjemowin giya uhnojemõat wiakoosenidjin giya uhnõch mâmakizzenidjin.

24. Giya uhtuzzhemint, kokkinnâ tatakosana Syria; betowât dush kokkinnâ wiakoosenidjin, kokkinnâ giya papukkân âkoosewin giya kitche wesuggandummowin ogo giya gagishkowâjig Mutche Manitõn, giya kawunnâtizzidjig, ogo giya nabowidjig, uhnojemoâtdush.

25. Kitche nebenâdush anishanâbag onopenânâwân, Gallilee wânjejig, giya Decapolis, giya Jerusalem, giya Judea, giya agâmank Jordan.

CHAPTER V.

WIAHBOMAHTDUSH anishanâban wudjewink oketâke ezhâ, uhnammattâbit otoskenaganum obeotissegõn,

2. Obâkinnândush otõn, uhgguggekimmât ekettõnk :

3. Tuhshâwandâgoosewug, katemâkezidjig ochichâgowâng. Kitche Manito otogemâwewin tuhiâwug.

4. Tuhshâwandâgoosewug gashkandungig, tuhmennowânegwandumõg.

5. Tuhshâwandâgoosewug biakâtizzidjig, âke oguhdebandânâwâ.

6. Tuhshâwandâgoosewug wanduhnândungig, wandâbâgwa-jig mennoizzhewabizzewin, tuh tabesinnewug.

7. Tuhshâwandâgoosewug shawanjegajig tuhshâwandâgoosewug.

8. Tuhshâwandâgoosewug bânetahajig, oguhwâbomâwân Kitche Manitõn.

9. Tuhshâwandâgoosewug, innuhwandewin wazhetojig, tuh enâwug Kitche Manito onejânissun.

10. Tuhshâwandâgoosewug uhgew kotuggeinjig menno-izzhewabizzewin õnje, Kitche Manito otegemâwewinning guhtuh iâwug.

11. Keguhshâwandâgoozim gamegooshkâchekowint ganunnânduhkooit, gawebâtamint neen õnje.

12. Keguhkitchebâpenanemõm, keguhmennowânegoozim,

ga ezhe tepáummágowizzeyag ishpemink, dibbishko gátoto-wáwát manitowázonidjin maweshá.

13. Keshewetágunnewim ákeeng : shewetágun bánátuk, áneengageezhe shewetágunáummink ? káningöt inábuhtussenön, tá ságitchewabinnegáta che tuhtuhkokátumming magwa eninewug.

14. Kewassashkánáwá áke; otanuh pequuttinöng attag ká tágátoseem.

15. Aninne sákáungin wassákoninjegun, káween anámiuhe otossowinnink otattose; wassákoninjegunátikgönk koshá otat-tön, me wassákonandummowintwá kokkinná beendik abidjig.

16. Wassanummow, eninewug kemenobemátizzewin oguh-wábundánáwá, azhe bemátizzeun, oguh mennoinanemawán-Kitche Manito ishpemink andát.

17. Kago neembenisshehunájetön kiut kuggequawin giya manitowazojig, enandun kago, ká neembenisshehunájetoseen koshá chetabwawinnewunk.

18. Kagat ketenenim, gezhik giya ákee tuh máchámuggut káween pápish pungee tuhmáchámuggussinön Kitche Manito oguggequawinnink nánazh kokkinná tuh tabwawinnewung.

19. Owagwandush gawe bókobetogwan punge oö guggequawin, chekekinnoummowát dush aninnewun che totuminit, nön-dás tuhapetandágoose Kitche Manito otogemahwewinnink. Owagwandush gaezhe gugekemágwain chekonoanduminnit oö guggequawin owushema tuhapetandágoose Kitche Manito otogemawewinnink.

20. Ketenenim ketizzhewabizzewinnewá nowutch manoizzhe-wabussinogwan azhewabizzewát oshepe-egaweninnewug, giya Phariseeug, ká keguhpeendegaseem Kitche Manito otogemahwewinnink.

21. Kegenöndám gata anishanábag gá eckettowát, kago nishewakán, owagwan dush ganisshepagwan tuhnunnezánese tepakonegawinnink.

22. Ketenenimdush, owagwan ganishkátizzetowwágwan wekânissun unishá, tuhnunnezánese tepakonegawinnink, owagwandush gaenágwan wekânissun, Raca, tuhnunnezánese gegetowinnink, owagwandush, keguhkepátiz, gaenágwan, tuhnunnezánese mutche ishkotang.

23. Petoeyun wásásagewitchegayun sásagewitchehawinnink, medush emá cheenandumun kekánis mánátanemik :

24. Nuhguttun emá sásagewitchehawinnink kesásagewitche-gun ezhán owwe mennogunnönetig kekánis ; umbadush bebuhgittenun kesásagewitchehun.

25. Mennogunnönetig mutche enandeyag gazhetinna ; uhwá pukkanittayag böchigo náágutche tuhmena tebákonegawinning, tebákonegawenine dush oguhmenán kepáquowaweninnewun medush keche owwe kepáquout.

26. Kagat ketenin, ká keguhságáunze uhwá tepáummun che tlibbiskosag.

27. Kegenöndám gata anishanábag gáckettowát, kago bishshewátizzekekan.

28. Neendush ketenemin, owagwan kunnowâbomâgwan equawun ga-enâguhtuhwandummogwan bisshegwâtizzewin, mego áshia gebisshegwâtizzit ota-ink.

29. Kishpindush kekitcheskezhik Õnje mutcheizzhewabizzeun, kechebetõn, wabenun, nowutch attow onishsheshin ningõt oyug chewabenumming, kokkinná keow chewabenummingebun mutche ishkotang.

30. Kekitchenik Õnje mutcheizzhebizzeun, kishkeshun, wabenun, nowuch attow onishsheshin ningõt oyug chebemátizzeyun kokkinná keow chewabenummingebun mutche ishkotang.

31. Ge-ekettõm, owagwan gawabenâgwan wewun, mazaniegun oguhmenán, chebokobetowát wetegandewinewá.

32. Ketenenimdush, owagwan gawabenâgwan wewun, meatuh bizzhegwâtizzewin Õnje wabinát, mega Õnje bizzhegwâtizzit, owagwandush gawewegwan gá wabenint bizzhegwâtizze.

33. Minowá kegenõndám gata anishanâbag ge-ekettowug, kago bokobetokago kedikitowinewá, keguhizzhewabiz ningotono gáaketo-yunne :

34. Neendush ketenem, kago guggatinnámoekan pâpish, kago weká ishpemink nánápemokan ; Kitche Manito onammatábewin iá.

35. Kago weká áke nánápemokan ; Kitche Manito otuppizzit abewin ; gamá Jerusalem, me oõ Kitche Ogemá ototunuh.

36. Kago nánápemokan kestegwân, ká ketákushketoseen bazhek menesis, chewâbeská attoyun gamá chemuhkuttawát-eyun.

37. Kegegetowin tuh izzhisse á, á, kâween, kâween, kishpin kago owushema ezhissag, mánátut.

38. Kegenõndám ge-ekettõnk, oskezhik mashkõt oskezhik, wepít mashkõt wepít.

39. Neendush ketenem, kago muhmutchetotátékago, oweuh bukkittaõk kinowâng meezh ázhowwinnow.

40. Oweuh tepákonik otâpenung kebeenzikowâgun, meezh kekitchebeenzikowâgun, giya,

41. Oweuh we-ezhámik nego tebiegun, neezho tebiegun ezheweje.

42. Meezh oweuh kago nundotumõk, oweuh weattáwemik kago, owwe.

43. Kegenõndám ge-ekettõnk sâge kewejetuhkewamágun, shinganim miátáwizzidjig.

44. Neendush ketenem sâge miátáwizzidjig, shâwanim kákámikkig mennototow shânganemikkig, uhnummeatummow mutchetotoquá.

45. Keche onejánissemenag Kitche Manito, ween otizzhenázhowân gezis che mokung che sâgâsegatummowát machebemátizzinidjin giya manobematizzinidjin, omenándush kemewunábo kuggiganezinidjin, giya quiuk bemátizzinidjm.

46. Siágeikkig sâge-utwá áneen ween enábuhtuk ? ká nuh ee totunzewug mowõnjichegajig tebâummatewin ?

47. Kishpin kekânis atuh suggenninjenut áneen ween ená-

buhtuk kâ nuh e-e totunzewug mowõnjechegajig tebáummá-tewin?

48. Quiuk izzhewabizzig kōsewâ ishpemink quiuk azhe iz-zhewabizzit.

CHAPTER VI.

AWNGWAWMEZEYUK, kago mennoizzhewabizig kago anosumewât eninewug keche wâbomenagwâ : eu totumag, kâ keguhtebáummág waõsemut ishpemink ayát.

2. Eu õnje kago nõndágotokan a-eshenekaneun katemákiz-zinidjin kago menutwâ, kagiannizzidjig andotummowât uhnun-meawegummigõnk giya kitche mikkânâng aninewun chewâ-bomigowât. Kagat ketenenim tuhtebáummágowizzewug azhe-wabizzewât.

3. Ningõtono a-eshenekaneunnin kago kenummunjenik oguh-kekanduhzeen kekitchenikkâng gagotumun.

4. A-eshenekaneun tuhgemotut, gezhigõnk waõsemut, owâ-bundán gâmotuk, ween tebinowa keguhtebáummág chenágwuk.

5. Uhnunmeayunnin, kagototokan andotummowât kagiannizzidjig, uhnunmeawâjin meenwandumõg nebowwewât uhnunmeawegummigõnk anásummissinkdush wegewâmun otanonk; anninewun chewâbomigowât, kagat ketenenim tuhtebáummágowizzewug azhewabizzewât.

6. Keendush wâuhnunmeayunnin peendegen andáyun, kepá-quun ketishquândem, gezhigõnk waõsemut uhnunmeatow, ween owâbundán gâmotuk, ween tebinowa keguhtebáummág chenágwuk.

7. Uhnunmeayunnin kago nebená násáb ekettokan, miátá-wizzidjig andotummowât, enandumõg owushema tuhnõndowâ-ung nebená ekettowât.

8. Kago uhgew inuhwâkan, gezhigõnk waõsemut okekandán nandowanduhmun chebwâ guhnonut.

9. Oõ keguh ezhe uhnunmeá, waõsemegoyun gezhigõnk abeyun kitche kitche twâwandágwuk kedeshenekâzowin.

10. Ketogemáwewin máno tuh tuhkoshinnomuggut, azhé meenwandumun máno tuh izzhewabut, omá akeeng ishpemink giya.

11. Mezhishinnâng nongum gezhigut gamejeyâng.

12. Menowweshawwanemeshinnâng gâ mutche totumângin giya neenowint azhe menowweshâwanemungidwâ oweuh gâ mutchetotowweyungidjin.

13. Kago kuggwadebanemishekângan; ikkoonuhmowishe-nâng kokkinná miánátuk : meenze kako keen kedebandán neb-wâkâwin, tabwawin, mushkâwizzewin, keen õnjemuggut.

14. Kishpin nayáb shâwanemutwâ gâmutchetotummowâjin kosewâ keguhshâwanemigowâ.

15. Kishpin nayáb shâwanemásewut kosewâ kâ nayáb ke-guhshâwanemigoose.

16. Makuttakayunnindush, kago kuhgianizzidjig innuhwâkan, okekinnowâjeowân oskezhigowan muhkuttakazun che enanemi-

gowát aninnewun ; kagat ketenenim tuhtebáummágowizzeweg azhewabizzewát.

17. Keendush makuttakayunnin, nuhmuhqueem kesepekeen-gwam.

18. Káween aninne keguh ònje muhkuttakase, waosemut ish-pemink owábundán gámotuk me gaonje muhkuttakayun, kòs-dush owábundán gámotuk, ween tebinowa keguhtebáummag chenágwuk.

19. Kago attowwanemokan katattowwanemowin ákeeng, ma-nitònsug giya agwákoosink chebánátuk, giya gamotishkidjig wanje bogona-ummowát uhgemotewát.

20. Ketattowwanemowin gezhigonk attòn, ká manitònsug giya agwákoosink oguhbanájetoseenáwá giya bogonaegajig gamotiskidjig ká oguhkushketoseenáwá.

21. Menik keiáyun che attag me keta che attag.

22. Wassayág weow, me oskezhik; keskezhik onisseshin kokkinná keow wassayá.

23. Keskezhik mánátuk, kokkinná keow tuh kitche kushke tибbikut.

24. Ká oweuh aninne tuhneezhissewun gatebanemigoojin ; bazhek otáságeá bazhekduh otáshineganemán, bazhek otá aeendenán, bazhekduh otá osittáwanemán ; ká ketá kushketose che ságetoeyun kekitchetebinnowawizzewin, giya cheságeut Kitche Manito.

25. Me wanje aninnán, kago papahmandunkan kebemátizze-win, gamejeun giya gaminnequayun giya keowwink gá ágweyun : bemátizzewin ká nuh owushema enandágoosenòn mejim anaindágwuk ? giya keow kawnuh owushema enandágoosenòn ágwewin anaindágwuk ?

26. Wábum benassewug ká ketegasewug ká pushkooshegasewug, ká mowònjichegasewug kago ototossowegummigònk ; Waòsemtdush ishpemink obimushumán ; ká nuh owushema ketuhpetandágoozisse apetandágoosewát ?

27. Ahneen uhow andushsheyag gakushketopun nowutch chekenozit unishigo enandunk ?

28. Wagonan apitche wanje náguttuhwandumun ketuhgwe-win ? Wábum mushkota-opineeg binná azhekewát ká unnokesewug ká bemenuthquasewug.

29. Ketenenimduh Solomon kokkinná ogitchetwáwizzewinink ká kunnága ge-ezheose bazhek uhgoo azheowát.

30. Kitche Manito kishpin eu ezhe uhgwittòt mezhuskeen nòngum gezhiguk ketegánink attag, wábunkduh skotang oppuggittòng ; ká nuh ketáezheágwegoose, oh sebiskátch tabwaandumun !

31. Kago papámándunkan, ekettònk wagonan gameejeunk, wagonan gaminnequayunk wagonan ga ágweunk ?

32. [Miátáwizzidjig nandowábundummowát kokkinná ono iuheen] waòsemut gezhigònk okekandán munazeyag kokkinná ono iuheen.

33. Nundowawbundumòk Kitche Manito otogemáwewin giya

giuk otizzhewabizzewin, giya kokkinná ono iñheen keguhmenigowá.

34. Kago papámandunkan wábunk, tebinowa oguhwemikkán wábunk, tatussin sunnágut andussogezhiguk.

CHAPTER VII.

KAGO tebakonákan oweuh, ká oweuh keguh tebakonig-goose.

2. Ga ezhe tebakonegayun me ga ezhe tebakonegoeyun, ga ezhe tebiegaeyun, me ga ezhe tebiogoeyun.

3. Ahnde wábundumun natchegánik kekánis oskezhigönk, ká dush kekekanduhze nowutch natchegág keskezhigönk?

4. Ahneen gaenutebun kekánis muhmebeto-eyán natchegág keskeshigönk, binnádush nowutch mechá natchegág keskezhigönk attag.

5. Kagianezeun! otápenun tebinowa kitche natchegág keskezhigönk umbádush keguhuhgukáb chekitchebetowát natchegánik kekánis oskezhigönk.

6. Kago menákan ánemooshug katche apetandágwuk, kago kemegissun oppuggittowákan kokooshug, uhnishigo oguhtuh-tukkokátánáwán, tuhwakegawbowewugdush, áwunjish chebekobininnagwá.

7. Nundotomun kago, keguhmenigo, nundowábundun keguhnikkán, pápágáquuhumun tuhbákishká.

8. Kokkinná ganundotungig oguhtíanáwá, ween nandowábundunk omikkán, weendush pápágáquuhunk tuhbákishkáne.

9. Oweuh nuh eninne andushsheyag kishpin oguissun nundotumágüt puhquazhegun ásen otámenán innuh?

10. Kegoion nundomát genabeekön nuh otá mená?

11. Mázheninnewuggizzeag kekekandánáwá wanisheshink chemenagwá keenejánissewág, ká nuh waöseag otámenáseen wanisheshin nandotungig?

12. Eu wanje ogo azhe nundowwanemagwá chemanototónágwá giya keenowá mennowtotowwik: me oö tepákonegawin, giya manitowázojig.

13. Peendegen wábwág 'squandam; manguttayág ishquandem giya manguttayág mikkun isquábemátizzewinning guhezhewinnegoon nebenádush peendegawug.

14. Oanje wábwág ishquandem giya wábwág mikkun bemátizzewinnink giezhewinnegoön, babazhek omikkánáwá.

15. Tuttebábundun kagenowishkidjig manitowázojig manish-tánishshewyán buhuhweewájin, anámiuhe dush mieengunug.

16. Keguh önje kekanemáwág menekánewewát: aninnewug omowönjetonáwá shomenun menasagáwunjeeng innuh?

17. Me eu wanishzezhit metig önje netáwiggenön wanisheshin weágimmenun mutche metigdush netáwiggenön mutche weágimmenun.

18. Wanissezhit metig káweká önje netáwigginzenön mut-

che weágimmenun, mutche metigdush kâ ðnje netáwigginzenõn wanishsheshin weágimmenun.

19. Kokkinná metigõg wanishsheshinzenõg netáwigginink tuh-kishkekowáwug 'skotang oppuggináwug.

20. Uhmenekânewewát me ga ðnje kekanemintwá.

21. Káweenigo kokkinná Kitche Manito, Kitche Manito, az-hidjig, tuhpeendegasewug Kitche Manito otogemáwewin, ween atuh quiuk azhewabizzit nõs gezhigõnk andát azhe nundowan-mát che izzhewabizenit.

22. Eu gezhigut, kitche nebená neenguhegõg, Kitche Manito, Kitche Manito, kâ nuh neengemanitowázosemin ketuhn-zowinnink? Ketuhn-zowinninkdush kâ neengeságitchewabín-ásenáng mutche Manitõg, ketuhn-zowinninkdush nebená kitche unnokewinnun kâ nuh neengeunnoksemin?

23. Neenguhénágdush, káweká kegekekanemissinnonim; kogág mutche izzhewabizzeyag!

24. Oanje owagwan n'wándummogwan ono neengegetowin-nun, che kunwandunk, che totunk, nabwáká-enineeng tuh enan-dágooze, ogittábeek wazhetot owegewam.

25. Kemewunábo gepongesin, gemooshkahun gegitchenodin, pugátásin e-e wegewamink kádush gepongesinzenõn, ðnje ogit-tábeek ge-oschichegátá.

26. Owwagwandush n'wándummõgwan ono neengegetowin-nun, che kunwanduhzik che totunk, kagebátizzit anninne tuh enandágooze, wazhetõt owegewam nagowwikkáng.

27. Kemewunábo bangissingin gemooshkahun gegitchenodin, gepugátásin e-e wegewamink, medush gepongesin, gegitche pongesin.

28. Jesusdush gázhetát oõ ekettowin anishanâbag mámuukkát-andumõg aekettõt.

29. Otizzhe guggekemán, ðnjittá chetabwatuminnit: kâ-weendush azhewabizzewát oshepe-egaweninnewug.

CHAPTER VIII.

BUHNE SAWKEWAIT wudjewink, kitchenebená anishanâban obenopenánigõn.

2. Binnádush wamegenidjin obeotissigõn, ekettodush, neen-dogemán enandumun ketá bene.

3. Jesushdush otánginnán oninjeeng, ekettodush á, benezin: bábegadush wamegeet gebéze.

4. Jesusdush otinnán, kago oweuh anninne weendummowá-kan, máchán owwe wábunduh keow sáságewitche-gaweninne, mee-zhdush kesáságewitche-gun Moses anakonegat.

5. Jesusdush bowotittunk Capernaumink shemágunisshe oge-má obeotissigõn bekuhquajemigõn:

6. Ekettonk, neendogemán, neendoskenegam shingeshin wegewamink, inápinat nebowe ápiche wesuggandum.

7. Jesusdush otinnán, neenguhbenojemoá.

8. Shemágunisshe ogemá otinnán, neendogemam, kâ neen-

dapetandágoozisse chepeendegayumbun andáyán : ekettoeyuni-
go neendoskenegam tuh nojemo :

9. Anninne neendow shemahgunishun kanowanemát, máchán
anuggin bazhek aninne máchádush; óndás anuggin bazhek
aninne bemáchádush, neendoskenegam anuggin, oó totun, to-
tumdush.

10. Jesus n'wândunk, mámukkátandum, otinándush n'wá-
penánigoojin, kagat ketenenim, kâwekâ neengemikkummowâse
gæzhe kitchemushkâwandunk kâween Israelink.

11. Ketenenimdush, kitche nebená tuhtuhkoshinög wâbunõnk
giya engâbeunnõnk wanjebájig tuhnamattábewugdush mámo-
wy Abraham, Isaac giya Jacob, Kitche Manito otogemáwewin-
nink.

12. Ogemáwewindush onejánissun, kushkedibbuk tuh op-
puggináwug, gatuzzhemowwit gatuzzhe muhmutwa-âbetashink.

13. Jesusdush otinnân shemágunisshe ogemá kewan andá-
yun, anandummun keguhtógo : otoskenegamundush nojemo-
wun mego e-e tebiegun.

14. Jesusdush bubpeendegat Peter owegewámink, owâbomán
wewinne ogene shingeshink ákoozinnit.

15. Otânginnándush oninjenink, mego ákoosewin nuhgunne-
goot : onishkádush unnoketowwât.

16. Wanákooshik betowwât kitche nebená Mutche Manitõn
gagishkowwájig : sâgitchenázhowándush Manitõn uhgegetõt ;
nojemoándush kokkinná wiákoozenidjin.

17. Me chetabwawinnewunk gá ekettõt manitowâzõt Esaias :
ween tebinowa ogeotâpenán neennenuhmizzewininán, máche-
tõtush neendákoozewininnán.

18. Wiábomátush kitche nebená anishanában nopenuhni-
goot, otinnân otoskenegamun agámank che ezháwât.

19. Medush bazhek ozhepe-egaweninnewun obeotissigõn,
neendogemam, keguhnopenuhnigo tibbe ga iezháwunnan,
eketto,

20. Jesusdush otinnân, wâgooshug wâzhewug giya benase-
wug babámissajig owussisonewug, aninne oguissundush kâ
ningooche innuhquashinse.

21. Minowâ bazhek otoskenegamun otigõn, neendogemám,
máno neettum neenguh máchá che ni-ishemug nõs.

22. Jesusdush otinnân, nopenuzhsheshin, mahno nabojig ween-
owâ tuh ni-ishemáwân onebomewân.

23. Gá bozitdush nábequánink, otoskenegamun onopenuh-
nigõn.

24. Binnádush kitche mámángáshkâ kitchegummeeng, nin-
gwáshkâ nábequán ; Jesusdush nebá.

25. Otoskenegamundush obeotissigõn otuhmuttinnegõn eket-
towugdush, neendogemám bemájeissináng, neennebomin.

26. Otinnándush, wagonan wanje sagizzeyag? keenowâ tiab-
watunzewag! Medush ge onishkâ gesheguhnotán nodin giya
kitchegumme, medush kitcheánwátink.

27. Mámukkátandumõgdush aninnewug, ekttowugdush ow-

wanan aninnewenandush wuhow, nodin giya kitchegumme otawatágōn.

28. Agámank mazhágawát andánukkewát Gergesenug, neezh aninnewun onuhquushkowán Mutche Maniŋon ogegishkowáwán, jebagummigōnk beŋjeságáumōg; mutche áwishug ká oweuh geniuhe bamosase emá.

29. Binnádush ázhequawug ekettoŋug, áneen gatotonáng wejewinnáng Kitche Manito oguissun, wemutchetotowweyáng innuh bow-ŋnje ezháyun?

30. Nága wásá kitche ningotwawán kōkōshug papátuzzhetáwug.

31. Mutche Maniŋondush otigōn, ságitchenezhoweyáng máno kōkōshug neendábeenzikowánánig.

32. Otinnándush máchág; buhságáummowátdush otowwebeenzikowáwán kōkōshun, kokkinnádush ningōtwawán me azhe nesákewabi-ittewát kishkutenáng, azhe pukkobebi-ittewát kitchegummeeng, medush azhe nebowát.

33. Kanowanemápuneegdush otanonk ezhenisshemowug, getepájemowug kokkiná gá izzhewabuk.

34. Binnádush kokkinná otanuh ságáumōg che uhnoquushkowáwát Jesusun, wiábomáwát okuhquájemáwán ningooche pukkaiuhe che ezhánit.

CHAPTER IX.

MEDUSH owwe ezhe bozit nábequánink betukkummoŋt tebinowá andánukkeet.

2. Binnádush obetowáwán aninnewun ákoozinit nebowe, shingeshink nebágunink; Jesusdush ope owábundán omushkáwandummowinnewán, otinnán wiákoozenidjin, neenguis wuhnane-gwandun, kemutche-izzhewabizzewin menowwesháwandágwut.

3. Ahnintdush oshepe-egaweninnewug itteŋug, wuhow anin-ne unishá otinwátán weow.

4. Jesus okekanemán aketonit otinpán; wagōnan wanje mutche enandumag ketaewáng?

5. Wagonan nowutch wanepunnut, che ekettoŋk, menowwesháwandágwut kemutche izzhewabizzewin, uhgamá che ekettoŋk, onishkán, bamosan?

6. Che ŋnje kekandumagdush, aninne oguissun uhkushketot uhmenowwesháwanjegat mutcheizzhewabizzewinnun: (otinnán wiákoozenidjin) onishkán, otápin kenebágun, andáyun ezhán.

7. Medush onishkát azhe ezhát andát.

8. Anishanábagdush wiábundummowwát azhewabuttinik, mámučkátandumōg kitehetwáwanemáwát Kitche Maniŋon, gá-ezhemenát aninnewun oŋ tinnouh kitche izzhewabizzewin.

9. Jesusdush ningooche ezhah, owábomándush aninnewun nammattábenit, tebákonegawegummigōnk, Matthew ezhenekázo, otinnándush, nopenuhzheshin, pusegwedush onopenuhnán.

10. Jesusdush nammattábe wegewamink owwesinit, binnádush kitchenebená tebáummátewin mowŋjichegajig giya miá-

zbennewuggizzidjig obewetubbinmegön ween mámowy giya otoskenegamun.

11. Phariseugdush wiábundummowát azhewabuk, otinnáwán otoskenegamun, wagonan wanje wetopomát ketogemámewá, tepáummátewin mowönjichegajin giya miázbeninnewuggizinidjin?

12. Jesusdush n'wándunk otinnán, uhgew manobemátizzidjig káween wenuhnándowweiggoozissewug, wiákoozidjig suh atuh wenuhnándowweigoosewug.

13. Máchág koshuh, owwekekanumók oō atumink, neweían sháwanindewin káweendush sáságewitcheGUN : ká neembeonje-ezháse ohenundomugwá manobemátizzidjig, machebemátizzidjig atuh bowanje ezháyun keche ánwanindizzowát.

14. Medush obeotissigön John otoskenegamun, eketto wugdush wagonan neenowint giya Phariseug muhkuttakayang sussug-gwonuh ketoskenegamugdush ká muhkuttakasewug?

15. Otinnándush magwouh innuhwandejig mámowy iáwát, ká kushkanduhzewug wákoongajig, pánemá bakawinnitewájin tuhkushkandurnög.

16. Ká oweuh aninne attoseen öshke manitowagin gata buh-beezikowágunink ; kishpin attöt owushema támanátut.

17. Kádush oweuh aninne, öshke shomenábo otá attose gata omotáng omotag tá bekoosbkág, shomenábodush tá segissa omotagdush tá bemátut : öshke shomenábo koshuh öshke omotáng otattónáwá me niyazh wawane kunwanejegátag.

18. Magwouh tuzzhindunk ono iuheen, bazhek ogemán beochichcheengwunnitágön ekettodush, neendánis nebo, betángin chebemátizzit.

19. Jesusdush pusegwe uhnopenuhnán, mámowy otoskenegamun.

20. Binnádush equa ákooze ussheneezhopeponun, mozhuk misque önjegáne beopikquunishkágön betánginumágön ishquai-ue obeenzikowágun.

21. Enanindizzo, tángenummowwugigo obeenzikowágun neenguhnójim.

22. Jesusdush gwaketát, owábomándush, eketto, nuhnegwandun neendánis, kemushkáwandummowwin keenojemoiggoon : equadush nojemo mego e-e tebiegun.

23. Jesusdush buhtuhkoshink ogemá owegewamink, owábundán nagummojig giya anishanábag kitché ömbegezzewát.

24. Otinnándush towwishkuhmowweshig ; oskeneegequa káween nebose, unish nebá ; ogitchebápeáwándush.

25. Oságitcheházhowán anishanában, peendega otowwe sugginnekanát medush oskeneegequa azhe onishkát.

26. Medush azhe kitchetuzzhindummink kokkinná emá enuhkukkakummik.

27. Jesusdush anemáchát, neezh kagebeengwanidjin onope-muhngön onöswawamiggoot, eketto wugdush David oguissun sháwanemisshinnáng.

28. Buhpeendegat wegewamink, kagebeengwanidjin obeotis-

sigōn, Jesusdush otinnān, ketenandām innuh neendākushketon oō chetotumān? Otinnāwāndush á, neendogemām.

29. Tānginumowāndush oskezhigone eketto, anandumagigo máno tuh izzhewabut :

30. Azhewābewātdush, Jesusdush otinnān che tepájemosinnit ; che gátonit.

31. Gá máchāwātdush ogitchetuzzhindánāwā emá enuhkuk-kakummik.

32. Ane ságáummowātdush binná netágegetosig aninne bená Mutche Manitōn gagishkōwāt :

33. Mutche Manitōndush gáságitchenizzho-oot, natágegetosig me azhenetagegetōt ; anishanābagdush mámučkátandumōg ekettowugdush, káweká wābunduhzeem cheizzhewabuk Israel-ink.

34. Phariseugdush ekettowug Mutche Manitōn nezhokomá-gōn che ságitchenázhowāt manitōn.

35. Jesusdush papáiezhá kokkinná otanōwun giya otanowan-sun, kekinnoummagát uhnunmeawegummigōnk guggequawin ogemāwewin, nojemotōtdush kokkinná ákoosewin uhnōch giya inápinawin, magwa anishanāban.

36. Wiábomatdush kitche nebená anishanāban, ogeshāwane-mán, ōnje wunnemikkowewug, siswashkāwug manishtānish-eeng oweuh kanowanemiggoosigwānin.

37. Otinnāndush otoskenegamun, netáwiggitōngin bátiēnut ; unnoketāgaweninnewug agāsēnug.

38. Uhnunmeatowwik tabandunk netáwiggitōngin, cheizzhe-názhowāt quiuk ga unnokenidjin ogittigānink.

CHAPTER X.

GAH nundomátdush asheneeshinidjin otoskenegamun, omenán mushkāwizzewin che ságitchenázhowāwāt Mutche Manitōn, giya chenojemoāwāt kokkinná ákoozewin, giya kokkinná inápin-awin.

2. Ashe neezhinidjin anonájin otuhnozowinewān uhgew : Simon, Peter ezhenekāzo, giya Andrew wekānisun ; James, Zebedeē oguissun, giya John wekānisun ;

3. Philip giya Bartholomew, Thomas giya Matthew mowōn-jichegat tebāuramāzewin, James, Alpheus oguissun, giya Leb-beus, Thaddeus ezhenekāzo.

4. Simon, Canaanite, giya Judas Iscariot wābuggittināt.

5. Uhgew ussheneezhidjig, Jesus otizzhenázhowān otiāngwā-memán ekettōnk, miátawizzidjig andánukkewāt kago ezhá kago, kokkinná giya otanowun Samaritanug kago peendegakago.

6. Ezhág wanisshingig manishtānishug wegewamink Israel.

7. Che unne iotittumag ningooche, guggequayēuk ekettōnk ; ogemāwewin gezhigōnk bazhew tuhgoo.

8. Nojemoik wiákoozidjig, beneik wamegidjig, onishkābenik nabojig, ságitchenizzho-ōk Mutche Manitōg, unishāgo kegeiām, unish megewag.

9. Kago otápenunkago ozáwá shoneá, giya shoneá giya misquábeek keshoneámashkemootáng.

10. Kago pemewunnakago, kago neezhōshkunkago beenzi-kowágunnun, kago newawán mukkizzenun giya suhkáoonun: unnoketágaweninne otá ián mejim:

11. Owagotogwanigo otanuh gápeendegawagwan, kuhgwatwayeuk, owwanan owushema apetandágoozit: wetegamik, ná-náz che nuhguttumag e-e otanuh.

12. Otittumagdush wegewam, ekettoeyeuk, tuh innuhwandewug oó wegewam.

13. Kishpindush apetandágwuk, innuhwandumōk, kishpindush apetandágoozinōk nayáb otápenumōk owwe innuhwandum-agobun.

14. Owwagwan gapeendegunissinnowagwan giya gabezindosinnowagwan, ope ságáumag eu wegewám, eu edush otanuh, bowwewabishkumōk weágusseun kezittáwáng.

15. Kagat ketenenim, nowutch attow onisheshin, Sodom giya Gomorrah, eu gezhigut ope tebahkonegang euedush otanuh.

16. Binná kemájenázhuhonenim manishtánisheeng magwa mieengunug; eu ōnje, genabekōnk ezhe nebwakáwandumōk, giya omemeeng ezhe wángowwizzeyeuk.

17. Tuhtebábum aninnewug! bōchigo koguh buggittanemigowá, gégetowinnink keguhbuhsunzhaogowág uhnummeawegummigōnk.

18. Keguh ezhewinnegōm anosumubbewát ogemág, giya kitche ogemág, neen ōnje: keguhgoocheiggowág ogemág giya miátáwizzidjig.

19. Tebuggeminágwá, kago nágutuhwandunkago gaekettoeyag, mego e-e tebiegun chemenigoeyag gaekettoeyag.

20. Káween keenowá keguhgegetoseem, kōsewá ochichá-gwun tuh gegetōwun keowwewáng.

21. Wekánisemá oguh buhgittinnán wekánisun che nebonit, giya ōsun uhbenocheun, uhbenocheugdush: oguhwebátámáwán onegeiggowán che nebonit.

22. Kokkinná aninnewug keguh sheenganemigowág neen ōnje, weendush gamennototunk nánazh otishquábematizzewin tuh gágega bemátizze.

23. Megooshkácheikwá oó otanuh, minowá bazhek oppug-gizzoon: kagat ketenenim uhwá chágishkumag otanowun Israel, aninne oguisun tuhtuhkoshin.

24. Oskenegamemá ká owushema apetandágoozisse tabanemigoojin apetandágoozinit, unnoketágaweninnedush ká owushema apetandágoozisse otogemámun apetandágoozinit.

25. Ta apetandágwut ōshkenegish cheyapetandágoozebun tabanemegoojin; unnoketágaweninnedush otogemámun: tabanduminit wegewám, ezhenekánáwát Beelzebub, owushema otienáwán andánidjin.

26. Kago gōsá kago, kokkinná giátōng tuhbákissin, tuhkekandágwut.

27. Kokkinná kago menik n'wándumag ketowwaggáng, anegók tebatotumók ogittégummig.

28. Kago gúsá kago natojig weowwemá kádush otánesásewán ochichágomá, gosittowik natót weowwemá giya nasát ochichágomá, mutche ishkotang.

29. Ká nuh neezh kitchekitchegánasheug átándissenug bazhek shománeka? káween bazhek tuhpongeshinze ákeeng, kosewá bwá totunk.

30. Kenesisewán kestegwánewáng, kokkinná uhginjegátawun.

31. Kago kotaje kago, owushema ketuhpetandágooz nebena kitchekitchegánasheug.

32. Owwagwan ga agutchetowwissegwan anosummeskezhik aninnewun; ká neenguh águtchetowwisse anosummeskezhik nös gezhigönk ayát.

33. Owwagwandush ga águtchetowwegwan anosummeskezhik aninnewug, neenguh agutchetowá anosummeskezhik nös gezhigönk ayát.

34. Kago enandunkago, neembeizzhenázhuhán innuhwandewin ákeeng; káween innuhwandewin neembetoseea, meatuh uzzhoweshk.

35. Neembetotowwá aninne chekekámát ösun giya odánisemá che kekámát ogeen, náángunequadush chekekámát oziggoozissun.

36. Aninne shánganemigoojindush, tebinowa otinotawizzewin tuháwewun.

37. Ween nowutch siágeát ösun gamá ogeen, owushema azhe ságeit, neendoskenegamun káween áwisse, weendush nowutch siágeát oguissun, gamá odánisun apetanemit, neendoskenegamun káween áwisse.

38. Ween kagwadebarindizzosig chenopenuzzhit, neendoskenegamun káween áwisse.

39. Ween makunk obemátizzewin, oguhwunnetön, weendush gawunnetöt obemátizzewin neen önje, oguh mikkán.

40. Manototók, nemennototág, manototowwit, omennototowán biezhenázhuhonit.

41. Ween manototowát manitowázonidjin manitowázöt ototonozowinnink, tuhtebáummágowizze manitowázöt ototonozowinnink, weendush manototowát quiuk azhewabizinidjin quiuk bemátizzit ototonozowinnink tuhtebáummágowizze quiuk bamátizzit ototonozowinnink.

42. Owwagwan ga mená-ágwan tuhkegumme minnequáche-gunnink, bazhek uhgoo babewizzheidjig, neendoskenegamug, ototonozowinnink, katat ketenenim, tuhtebáummágowizze.

CHAPTER XI.

JESUSDUSH gá-eshquá guggekemát ussheneeshinnit anöñájin, mácháwug, papáguggequawát kokkinná otanowun.

2. John magwouh owwákáneewit, nōndum Jesus enunnokeet, neezhdush otoskenegamun otuhnonán che kuhquajemáwát Jesusun, ekettowugdush.

3. Keen innuh buhegoyumbun che tuhkoshinnun, neenguh beánán innuh bakánizzit?

4. Jesusdush otinnán máchág owweweendummowwik John menik kago wiábundumag menik giya n'wándumag.

5. Kagebeengwajig wábewug, nanepinizzidjig bamosawug, wamegidjig benizzewug, kagebisshajig nōndumog, naboijig onishkáwug, katemákizzidjig meenwájemowin guggekimmáwug.

6. Tuhmennowánegoozedush ween ganiskátizzetowwasegwan neen ōnje.

7. Gámacháwátdush, Jesus guhguhnoát anishanában ogetuzhemán Johnn; wagonan buhwuttuhkummigáng ge ezháyag gáwewábundumag, áságunushk innuh kooshquásin?

8. Wagonan ge ezháyag gáwewábundumag? Aninne nuh saságákoniat? binná uhgew saságákonijig ogemá wegewámink táwug.

9. Owwagwan koshá ge-ezháyag gáwewábumag? manitowázót innuh? kagat ketenenim owushema apetandágooze, manitowázót apetandágoozit.

10. Me wuhow azhebe-egázót, binná neendizzenázhowá nemezhinnowam che mikkunnákowwit negán.

11. Kagat ketenenim, uhgew equawun banenekánegoojig, ká oweuh owushema apetandágoozisse apetandágoozit John Baptist, weendush ápitche nondás apetandágoozit ogemawewinnink gezhigōnk, owushema apetandágooze, apetandágoozit John Baptist.

12. John Baptist ogezhiguttomun ōnje, nánazh nōngum, ketwan guhganjish peendegawug ogemáwewinnink gezhigōnk.

13. Oanje, kokkinná manitowázójig giya tebakonegawin nánazh John ogezhiguttomun gemanitowázowug.

14. Kishpindush wetabwa-andumog, me wuhow Elias wátuhkoshingebun.

15. Owwagwan watowwuggágwan chenōndnnk, máno tánōndum.

16. Ahneen uhgew azhenágoozewát anishanábag? uhbeno-chenik ezhenágoosewug nammattábidjig átaawinnink, guhno-náwát uhnew ánant, ekettōnk :

17. Neengenōndágomutche gamin kádush kegenemisseem, neengemowwinotonemin kádush kegekushkanduhzeem.

18. John tuhkoshink, ká wesene ká giya minnequase ekettowugdush Mutche Manitōn otiáwán.

19. Aninne oguissun tuhkoshink, wesinne giya minequa, ekettowugdush binná, nebátizzid, manequashkid otinowamágununnewán tebáummatewin mowōnjichegajig, giya miázheninne-wuggizzidjig : nebákáwin koshá okekanemán otuhbenochemun.

20. Medush májegeshegunnotánun otanowun gátuzzhe kítche unnokeet, ònje ká gwakanduhzewug.

21. Kesunnágiz Chorazin! kesunnágiz Bethsaida! onje ono kítche unnokewinnun gáizzhewabuk keenowa, izzhewabukkebun Tyrink giya Zidonink, maweshá tágeánwanindizzowug pangwewungin otágebeenzikánáwwán.

22. Ketenenimdush, nowutch attow onisheshin Tyrink giya Zidonink, eu gezhigut tebakonegawin keenowá gaizzhewabizzeyag.

23. Keen giya Capernaum, ketómbishká gezhigònk, keguh neeswabinnego, keguhoppugginnego mutche ishkotang: ono kítche unnokewinnun gá unnokeeng keowwink, ge unnokeengebun Sodomink, tá ge bemátut nánazh nongum gezhigut.

24. Ketenenimdush, nowutch tuh orisseshin eu gezhigut tebakonegawin Sodomink keen ga teyun.

25. Medush ope Jesus eketto, megwatch nōsa tabandumun gezhik giya áke, ònje kegeátowwag ono iuheen nebwákáweeninnewug giya manobemátizzidjig kemizzhishshowwinnummowwágdush uhbenocheug.

26. Kagat nōs, anandumunigo kegetotum, me quiuk izzhewabut.

27. Kokkinná kago iuheen nōs neengemenik: ká oweuh okekanemáseen oguisemá meatuh osemá, kádush oweuh okekanemáseen osemá meatuh oguisemá, weendush oguisemá omikko wámegoon.

28. Benázekowweshig kokkinná gwatugge-unnokeyag, giya buhyawunnayag, keguhtunwabeinnenimdush.

29. Otápenik neennápekágun, kuhgekinnowabomeshin: neembakádiz neengittemánganim neendaink, keguhmikkándush unwashemonowin kechichágònk.

30. Neennápekágun bakádizze, neembemewunnán nángun.

CHAPTER XII.

Eu ope uhummeagezhiguk Jesus ogeshábooshkowsán mandaminun ketegánink, otoskenegamundush buhkuttawun, omuhmebinnawándush mandaminun uzzhumwáwát.

2. Phariseeugdush wiábomáwát otinnáwán, binná ketoskenegamug ká onisseshinzenòn totummowát, uhummeagezhiguk.

3. Otinnándush, kánuh kegenònduzeem David gá totunk bakuttawát giya uhnew wájewajin?

4. Uzzhowwepeendega kítche uhummeawegummik, omejindush puhquazhegun anandágoozit che mejesig.

5. Ká nuh kegewábunduhzeem mazaniegunnink, tebakonegawinnink uhummeagezhiguk sáságewitchegawinnewug begobetowát uhummeagezhigut káweendush oweuh ningót tá egoosewán?

6. Ketenenimdush oweuh omá, owushema apetandágooze, apetandágwuk kítche uhummeawegummik.

7. Kekandumágobun o-o atumink, sháwanindewin neenguh.

tian, káween sáságewitche gun, ká níngŭt ketá enásewug uhgoo machetotunzikwá.

8. Aninne oguisun odebandán giya uhnunmeagezhigut.

9. Anenuhguttunk emá owwe peendega uhnunmeawegummi-gŭnk.

10. Binnádush aninne oninj kuhgezhe wigininne : okuhquáje-máwándush, quiuk nuh tá izzhewabut nojemoint uhnunmeagegezhiguk ? owwe kushketonáwá ningotono wetotowáwát.

11. Otinnándush, oweuh nuh andussheyag, bazhek iáwát manishtánishun, beenjissatdush weembuhkummigáng, uhnunmeagezhiguk ká nuh otáwekobinnáseen ?

12. Ahneen menik owushema apetandágoozit aninne, manishtánish apetandágoozit ? eu ōnje enandágwut che manototumink uhnunmeagezhiguk.

13. Otinnándush aninnewun shebinnekanin, shebinnekanitdush, nojemomugguttinneo azhe iánik e-e bazhek.

14. Phariseeugdush ságáumŭg, owwe tebakonáwát Jesus che nissint.

15. Jesusdush kakandunk, onuhguttán emá, kitche nebenádush anishanában onopenuhnigŭn kokkinnádush onojemoán.

16. Otinnándush oweuh che weendummowwásigwá.

17. Me chetabwawinnewunk, gá ekettŭt Esaiás manitowázŭt : ekettŭnk,

18. Binná neendoskenegam gá onábumuk, siágeug, neengitchenuhniandum neenguh attowán neenchichágwun chetebákonát miátáwizzidjig.

19. Ká tuhgekowwetunze, ká tuh ázhequase, ká oweuh aninne oguhnŭnduhze otinwawin mikkunáng.

20. Máki bbetŭng áságunusk, ká tuh bokooshkásenŭn, puhquanawát sasubeeg ká oguh áta-unzeen pánemá azhenázhawát tebakonegawin che bukkinágat.

21. Otonozowinninkdush miátáwizzidjig che tabwatummowát.

22. Betowádush bazhek gagishkowwát Mutche Maniŭn, kuhgebeengwat ká giya netágegetose, nojemoándush ; kagebeen-gwat giya netágegetosig, wábe, gegetodush.

23. Kokkinnádush anishanábag mámu kátandumŭg ekettowdush, ká nuh wuhowisse David oguisun ?

24. Phariseeugdush n'wándummowát ekettowug, wuhow káween ween ságitchewabenáse Mutche Maniŭn ; Beelzebub wagemákundunk Mutche Maniŭn atuh onezhokomágŭn.

25. Jesusdush kekanemán anandummowát, otinnán, kokkinná ogemáwewin nanáwinnittizomugguk, banájeittezomuggut, kokkinnádush otanowin gamá wegewam nanáwinnittizomugguk ká tuh nebowwemuggusinŭn.

26. Mutche Manito ságitchewabenát Mutche Maniŭn nanáwinnittizzo ; áneen otogemáwewin ga ezhe nebowwemuggutinne ?

27. Beelzebub nezhokomowwit ságitchewabenug Mutche

Manito owwanan nâzhokummâgowât keenejanisug sâgitchewabenâwât, eu ðnje wenowâ uhgew keguh tepâkonigög.

28. Kishpin koshâ sâgitchewabenug Mutche Manito Kitche Manito ochichâgwun ðnje, Kitche Manito otogemâwewin bazhew ketotissiggoon.

29. Owwanan gawepeendegagwan mashkâwizzit aninne owegewamink che owwe nishewunnâjetowwint otinotawizzewin neettam mashkâwizzit aninne otâmâmâzhewpinnân medush ota banâjetowân owegewamene.

30. Oweuh wâjewissik, neendossittâwanemik, weendush miâwundowejewesik kitche siswashkâwug.

31. Ketenenim, kokkinnâ mutchebemâtizzewin, giya mutchegegetowin aninne tuh menowweshâwandâgooze, oweuhdush mutche enât Kitche Manito ochichâgwun, kâ tuh menowweshâwandâgoozisse.

32. Owwagwan ga mutche enâgwan aninne oguisun tuh menowweshâwandâgooze; owwagwandush ga mutche enâgwan Kitche Manito ochichâgwun, kâ tuhmenowweshâwandâgoozisse, ga âquo âkewung minowâdush che âkewung.

33. Onisshezhit metig omenewit onisseshin, mutche metigdush omenewit mânâhut, metig onje kemandâgooze omenewit.

34. Mutche genabeekotök! Mutche iâwissetök! Ahneen ga ezhe kushketoyag ché mennogegetoyag, mazheninnêwug-gizzeyag? Oanje uhbâtienutinnik otaink otôn gegetomuggut-tinik.

35. Manobemâtizzit aninne ðnje she onisseshininnik ototosowinnink otaink sâgâummomuggut wanisseshink: machebebemâtizzitdush aninne mutche ototosowinnink otaink besâgâummomuggut mutche iâwish.

36. Ketenenimdush, kokkinnâ kuhgebâzetâgoozewin aninne ga ezhe gegetöt tuh tebâkonâ tebâkonegawegezhiguk.

37. Gegetowinnink ðnje, kâkago tuh mikkunzeen miânâtuk, gegetowinninkdush guhtuh ðnje mikkân miânâtuk.

38. Medush ânint oshepe-egaweninnewug giya Phariseeug otigön, neendogemâm kewewâbominne kitche unnokewin che totumun.

39. Uhnuhquatunk otinnân, machebemâtizzidjig giya bashewâtizzidjig kuhgwatwawug wewâbundummowât kitche unnokewin; kâween kago kitche unnokewin tuh wâbunduhâsewug meatuh Jonas manitowâzöt otunnokewin.

40. Jonas gebeenzo niswa gezhik giya niswa dibbik kego omissuttâng: medush ga izzhewabizzit aninne oguisun cheâbit niswa gezhik giya niswa dibbik âke otaewung.

41. Aninnewug Nineveh tuh pusegwewug tebâkonegawinnink tuh mutche enâwug uhgew anishanâbag: ðnje gegwakandumog ope Jonasun gagekimmegowât; binnâdush oweuh omâ owushema apetandâgooze, apetandâgoozit Jonas.

42. Ogemâqui shâwunnonk tuh pusegwe, tebâkonegawinnink oguh mutche enân uhnew anishanâban, ðnje waquâkummigâng âke ðnjobâ owwe bezindunk Solomôn onebwâkâwin binnâ-

dush owuhema apetandágoozit bazhek omá, apetandágoozit Solomon.

43. Wánizzit Mutche Manito gá ságizzeenotowwát aninnewun bamosa bangwuninnink nundowábundunk che unwabit, kádush omikkunzeen.

44. Ekettodush nayáb neenguhkewa andáyán, omikkándush bizhishshewuttanik, cheshuttiegátanik, bisshegandágwuttinik.

45. Medush azhe nánát neezwaswa mutche iáwishun Maniŋon, peendegawugdush owwe uhbewát, squáchdush wuhow aninne owuhema izzhewabizze neettam antipun : me ga izzhewabizzewát uhgew anishanábag.

46. Magwouh guhguhnonát anishanában, binná ogeen giya wekánisun nebowwewug áquutchink beowug che guhnonintwá

47. Oweuhdush otinnán binná keguh giya kekánisug áquutchink nebowwewug, kebeiggög weguhnonikwá.

48. Guhnonátduh otinnán : owwanan innuh neenguh ? owwananug nekánisug ?

49. Oshebinnekatowándush otoskenegamun, eketto, binná neenguh giya nekánisug.

50. Owwagwan gatotummogwan gaezhe meenwandunk nōs gezhigŋnk andát, me wuhow nekánis, neendowwamá, neenguh.

CHAPTER XIII.

Ev gezhigut Jesus geságáum genammattábe cheegebeeg kitche gummeeng.

2. Gebegitchemowŋjeittewug anishanábag, uhammadábit medush geáwa bozit nápequánink, genammattábitdush ; kokkinádush anishanábag nebowewug cheegebeeg.

3. Kitche nebená uhnōch oge-enán buhbawatágoozewinnink : ekettŋnk : ketegaweninne geságáum owweketegat :

4. Opedush kategat, ántint menekánun, pemaiube gepungisinŋn, benasewugdush gebe-ezháwug gebemozhugindummowát.

5. Ahrintdush ásinnekáng gepungesinŋn gwetch ákewunzinŋk : bábege, geságuhkewun, ŋnje ká kippuggásinŋn áke.

6. M'wákuhung gezis, gechágetawun giya ánga ojebekáwunzenŋn geotápetawun.

7. Ahrint menasagáwunjeeng gepungesinŋn, menasagáwunjeendush geságuhkewun, geningobemuggiggenŋndush.

8. Ahrint gepungesinŋn onissheshink áke, gemenekánewunŋndush : ántint ningŋtwásetussenŋn, anint ningŋtwásetunnuhtussenŋn, ántint niswemetunnuh getussenŋn.

9. Owwagwan watowwugágwan chenondunk máno tuhndum.

10. Otokenegamundush ogebeguhnonigŋn, ekettowugdush, wagonan buhbawatágoozewinnink wanje gagekemutwá ?

11. Nuhquatunk otinnán, ŋnje kege-zhemeniŋŋm keche wekekandumag kiátuk ogemáwewin gezhigŋnk, wenowádush uhgew ká menasewug.

12. Owwagwan ayágwan me gamenint, kitche nebená oguh-tíanun, weendush ayasig oguhotápenummowwá menik ayát.

13. Eu ònje guggekemugwá buhbawatágoozewinnink ká wábissewug anábewát, giya kánonduhzewug ánuh nòndummo-wát, ká nissetotunzewug.

14. Uhgew ototossigónawá eu Esaias manitowázót gá eket-tót, nòndumag keguhñòndám kádush keguh nissetotunzeem, enábeyagdush keguh wábundám kádush keguh nissetowwenun-zeem.

15. Oanje uhnew anishanában otaewán kippuggáwán, giya otowwuggáwán kágwetch nònduhzewug, oskezhikowán águh-wábewug che wábissigwá oskezhigowáng, che nissetotunzigwa otaewáng che mennoizzhewabizzissigwa, konemá neendá noje-moág.

16. Mennowánegwuttòn koshuh keskezhigòn, ònje wábemug-gut, giya ketowwuggun, ònje nòndummomuggut.

17. Me wanje eninnuhgook, bátienowug manitowázojig giya menno-izzhewabizzidjig aninnewug, ogewegoochewábundáná-wá wiábundumag, ká ogewábunduhzeenáwádush, otánuhwe-nòndánáwádush nòndumag kádush ogenònduhzeenáwá.

18. Nòndumók ketegaweninne obuhawatágoozewin.*

19. Oweuh nòndunk ogemáwewin ogegetowin nissetotun-ik medush tuhkoshink ow mázheninnewuggizit uhmowwuttenunk gá ketegátumrowint otaink, me wuhow gá iát, pemaiuhe gá pongesin menekánun.

20. Ween gá iát ásinnekáng gá pongesink menekánun, ween onòndowwán ekettowin, bábegadush pápenanemowinnink we izzhewabizzit.

21. Oanjedush ká ojebekáwisse weowink, wanebak májeke bunge, koshá wanje izzhewabuk uhsunnáguk giya osittáwanin-dewin ekettowin ònje, náágutch nishkátizze.

22. Ween gá iát menekánun menasagáwunjeeng gá ponge-singin, ween nòndunk gegetowin, giya kunwanindewin o-o áke giya wiazhindewin kitchetwáwizzewin; wanje wunnissing gegetowin kádush menekánewisse.

23. Ween gá iát wanisseshink áke, ween gá nòndunk eket-towin, onissetotándush, netáwigginòn, ánínt ningút wákuswa ánínt ningút wassemetunnuh metoswa ánínt nissemetunnuh tuswa.

24. Minowá buhbawatágoozewin oge ezhenenán ekettònk ogemáwewin gezhigòn, aninneeng ezhenágoozewun kategá-tummágot wanisseshink menekánun ogittegánink.

25. Aninnewug magwouh nebáwát, shánganemigoojin be-czháwun, mutche mezhuskeen obegittegátuminne ketegánink.

26. Mandámin siáguhkeet, netáwigginòndush, mutche me-zhuskeen giya ween geságuhkeeg.

27. Tabandunk ketegán otoskenegamun obeotissigòn obe kuhquajemigòn, kánuh wanisseshink menekánun kegekittégá-

---

* Uhgama *kekinnowachegeezhewawin*: eu *parable* uzzhekettònk ságuhnash inwawinnink.

tanzenun kekittégânink? áneendedush wanjebámuggut mutche mezhuskeen?

28. Otinnándush shânganemigoojin ogebetotuminne, otoskenegamundush okuhquajemigôn, neenguh ezhâmin innuh che omozhuggindumâng?

29. Oge enândush kâween, konemá uhmozhegindumag mutche mezhuskeen keguhbanájeáwâg mandâminug.

30. Máno mánowy tuhnetáwiggenôn nánazh pánemá má-mâng neenguh enâg má májig; neettam má moyeuk mutche mezhuskeen, iyuzzhebetoyeuk che châgizzumink, mandâminugdush peendegush neendotossowegummigônk.

31. Minowa buhbawatágoozewin, oge ezhewenân, ekettodush ogemáwewin gezhigônk ápiche ágâseeng menekân azhenâgwutinne, aninne watâpenunk ogittégâtunk ogittégânink.

32. Báságin menekânasun, miáchegingdush me owushema s'wângunk unne metigowunnôn, benasewugdush gebebonewât otikwunnink.

33. Minowá buhbawatágoozewin oge ezhewenân, ekettonk ogemáwewin gezhigônk, wanje ombishkâg puhquazhegun azhenâgwut, equa ogeotâpenân, oge gâtôn nisso tepiegun básâg puhquazhegun nánazh kokkinná geombishkâg.

34. Kokkinná ono iuheen Jesus' ogeezhewenân buhbawatágoozewinnink, kâweendush kago pukkânussinnôn.

35. Me che tabwawinnewunk gá eketôt manitowâzôt, neenguhbâkinán netôn buhbawatágoozewinnink, neenguh tebátotân gâgâtông oppinna aquo ákewung.

36. Jesusdush kokkinná ogemâjenâzhowân anishanában, azhe peendegat wegewamink, otoskenegamundush gebeezháwun obeguhnonigôn, weendummowweshinnâng buhbawatágoozewin mutche mezhuskeen ketegânink, ekettowug,

37. Otinnándush nuhquatunk, wanisseshink menekânun ketegâtunk, me aninne oguisun.

38. Ketegân áke, wanisseshin menekânun, ogemáwewin onejânisun, mutche mezhuskeen, mázheninnewuggizit onejânisun.

39. Shângandágoozit gá gittégâtunk mutche mezhuskeen Mutche Manito; má máwin ishquâákewung ake, má májig, mezhinnowamun.

40. Mega izzhewabuk eeshquâ ákewung che mozhuggindumink mutche mezhuskeen che châgizzummink.

41. Aninne oguisun oguh ezhenâzhowân omezhinnowamun chemozhugginâwât kokkinná mutchebematizzinidjin otogemáwewinnink, kokkinna giya mutchekago.

42. Oguh oppugginnâwân mutche ishkotang emá tuzzhe mowwewug tuzzhe muhmutwaâbetashenôg.

43. Manobematizzidjigdush gezis azhewâkashkât tuh ezhe-wâkashkâwug ôsewa otogemáwewinnink; owwagwan watowuggâgwan chenôndunk máno tuh nôndum.

44. Minowa ogemáwewin gezhigônk, kache apetandâgwuk azhenâgwuk miķkegâta ketegânink, wuhow aninne makung.

minowá otánjegátŏn, azhe bāpenanemŏt awe ezhe átáwát kokkinná azhe tebandunk medush azhe kishpinuttŏt e-e ketegān.

45. Minowa ogemāwewin gezhigŏnk átāwaweninneeng azhenāgoozewun onundowābundānun wanissheshingig megisug.

46. Makunkdush bazhek wanissheshininnik megis awe ezhe átáwát kokkinná otiemun azhe kishpinuttŏtdush.

47. Minowa ogemāwewin gezhigŏnk uhsbbeeng ezhenāgoozewun kitche gummeeng azhe oppugginnint, uhnŏch azhenāgwuk azhemowŏndobetŏndush.

48. Mooshkenat azhe nátagāmebetŏn cheegebeeg genammatāpewugdush azhe mowwunjetowāt wanissheshininig, bābenumowāt ototossowinnewāng, miánátutinnig owabinnānāwā.

49. Me ga izzhewabuk eeshquā ákewung, mezbinnowag tuh be-ezhāwug che mozhugginnāwāt mache bemátizzinidjin, magwa manobemátizzinidjin ;

50. Che oppuggināwāt ishkotang, che tuzzhe mowwewāt, che tuzzhe muhmutwa-abetāshinnowāt.

51. Jesudush otinnān, kenissetŏtām innuh kokkinná ono iuheen ? ekettowugdush, á neendogemām.

52. Otinnāndush, eu ŏnje washepe-egait nasetotunk ogemāwewin odikittowin, eninneeng ezhenāgooze, kokkinná kágo wanissheshink, ŏshkeiue, gataihedush buhsāgizzetŏt ototossowinnink.

53. Me gā izzhewābuk ope gā gezhetāt ono ekettowinnun, medush azhe máchāt.

54. Tuhkoshink tebinowa andānukkeet ogeguhgekinnummewān otuhnummeawegummigowāng: gekitche māmukkātandumŏgdush, ekettowug. Ahneende gā ŏndinnunk o-ŏ nebwākāwin giya ono kitche unnokewinnun ?

55. Kānuh wuhow áwisse okotossoweninne oguisun ; ká nuh ogeen azhenekāzonit Mary ? giya wekānisun James, giya Joses, giya Simon giya Judas ?

56. Otowamāndush, kānuh kokkinná, omā iāsewug ? ánepe wandenunk kokkinná ono kitche iuheen ?

57. Medush azhe nishkanemāwāt. Jesudush otinnān : manitowāzŏt mizze ogitche apetanemāwān, meatuh tebinowa andānukkeet giya tebinowa andāt.

58. Kāween kago kitche enunnokese emā, ŏnje kāween tabwa-anemāsewān.

CHAPTER XIV.

MEDUSH ope Herod ogemā nŏndunk uhtuzzhemint Jesus.

2. Otinnāndush otoskenegamun, me wuhow John Baptist geābejebā ; mewanje izzhewabuk kitche unnokewinnun mesābundiewat weow.

3. Őanje, áshia Herod ogetuhkonān John, ogetuhkobinnāndush, ogekepāquowān, Herodias ŏnje, wekānisun Philip owewinne.

4. Gā ŏnje izzhewabuk, John oge-onān kāween quiuk izzhewabussinŏn wetegamut.

5. Ópedush ònjittá wánissát ogegosán anishanában ònje uhumanitowázòt John oge-enanemáwán.
6. Heroddush ningòtink ope wàkomát owejetukkewamágun-un, Herodias odánisun geneme anosumubbewát, Heroddush gemeenwandum.
7. Oge-enátdush uhgemushkawweegeezhwat owagotogwanigo ganundowandummowweyun mego chemeninán.
8. Ogeendush ge-egogobun keche ekettòt, mezheshin John Baptist oshtegwán otossowinnink.
9. Ogemádush ge osittáwandum, máno n'dáwàch ge enandum, ono giya ònje gá bezindágoojin, eketto keche ezhe menát ezhe nundotummágoot.
10. Medush gá ezhe unnoket John geáwe kishkequaoont, kepáquotewegummigònk.
11. Oashtegwándush gebeehegàtag otossowinnink azhe me-mint oskenegequa, oskenegequadush azhe betowát ogeen.
12. Otoskenegamundush gebe-ezháwun azhe otápenummo-wát weow owwe ni-isshemáwát, gebe-ezháwug geweendum-mowát Jesusun.
13. Jesusdush ope gánòndummowint, azhe nuhguttunk emá enuhkuhkakummik, nábequánink owwe ezhe bozit : buggwut-tuhkummigáng che ezhát enezheka. Anishanábagdush nòndá-gawát uhnopenánáwát, bamosawát.
14. Jesusdush geságáum, kitché bátienowun anishanában wiábomájin, ogesháwanemán, ogenojemóándush wiákoozinid-jin.
15. Wanákooshk obeotissigòn otoskenegamun, ekettowug-dush buhgwuttuhkummigá o-o shegwouh ozám onákooshik, otá-nònk izzhenazhuh anishanábag, otákishpinuttònáwá gameje-wát.
16. Jesusdush otinnán, kago tuh májásewug : keenowágo us-shummik gamejewát.
17. Oge egòndush nánwátik atuh puhquazhegunun neezhdush kegoiug neendiámin :
18. Ekettodush, betowweshig.
19. Medush gáezhe guhnonát kokkinná anishanában che nam-mattabenit ákeeng, gá ezhe otápenunkdush nánwátik puhqua-zhegunun neezhdush kegoiun, ishpemink azhe enábit, megwetch-innát, bokobetòtdush nánwátik puhquazhegunun, gá ezhe menát otoskenegamun, otoskenegamundush omenáwát kokkinná ani-shanában.
20. Kokkinnádush getabissinnewug, metoswa ussheneezh-dush kokobenágunun gemooshkenawun menik ashquundummo-wát.
21. Nánun metoswák getussheewug gáwesinidjg, equawug, uhbenocheugdush pukkán.
22. Bábegadush azhe bozinnázhowát otoskenegamun agá-mank che ezhánit, mázhenázhowátdush kokkinná anishanában.
23. Gá mázhenázhowátdush anishanábnn, oketáke enezheka, ezhá che uhnummeát wanákooshikdush emá iá ezheke.

24. Nábequandush nowwuggám geuhgwinda ánuh bemewabubunk ònjeshkuhwà ánáquut.

25. Neo tebiegun ápiche tìbbìkuk, Jesus azhe ezhát nábequánink ogittebeeg geunnebamosa.

26. Otokenagamundush ope wiábomiggoot ogittebeeg bamosat Kitche sagizzewug, ekettoiwugdush, jebi wuhow; ge ázhequawugdush sagizzewát.

27. Bábegadush Jesus ogeguhnonán, neen kòshà kago sagizzekago.

28. Peterdush otinnán, wiáwewunna, nundomeshin che názekonán ogittebeeg che bamoseyán.

29. Otinnándush òndás, Peterdush azhenezituhkòkeet nábequánink nebeeng, owwe názekowát ogittebeeg geunnebamosa Jesusun shezhát.

30. Wiábundukdush kitchenodininnik, azhe sagizzit opedush wáunnegozábeet, azhe bebágit, ekettodush, neendogemám bemájeishin.

31. Bábegadush Jesus oshebinnekatowán azhe otápenát, otinnándush, binná me o-o, ònje mushkâwanduhzewun, wagonan wanje tabwa-anduhzewun?

32. Tuhkoshinnowátdush nábequánink me azhe bonánemuk.

33. Nábequanink ábidjig oge uhnumeatowáwát ekettoiwugdush, kagat keen Kitche Manito oguisun.

34. Agámank mazhuggáwát Gennesaret otittummowát.

35. Anishanábagdush emá andánukkejig nòndummowát, me kokkinná gábiezhewaweendummátink, kokkinnádush wiákoozinidjin azhe betowwint.

36. Okuhquájemáwándush che tângennummowáwát ishquaiuhe obuhbeenzikowágun, menikdush gátánginnummowáwát genojemowát.

CHAPTER XV.

Ev opedush ogebenázekágòn Jesusun oshebe-egaweninnewug giya Phariseeug Jerusalemink ònjebájig, otigòndush.

2. Ahneezh uhgew ketoskenegamug, gata ezhittwáwin wanje begobetowát, binná kâ kesepekeninjesewug bwá weesinnéwát.

3. Otinnándush wagonan giya keenowá, wanje begobetoeoyag Kitche Manito otizzhetwáwin tebinowa ketádissokánewá weioeyag?

4. Wanje izzhewabuk Kitche Manito oge-eketto kitche twáwanim kòs keguh giya, owágwandush ga mutche guhnóná-gwan osun gamá ogeen mego che ápiche nebüt,

5. Keenowá koshá aketoyag, owágwan ga totummogwan kago anenummowájin osun giya ogeen nishkátenuummowát, kátuh papámanemáse.

6. Me o-o azhe banájetoeyag Kitche Manito oguggequawin ketádissokánewán ònje.

7. Kuhgianizzidjig! ápiche wawane kege ezhe tuzzhimmigowá Esaias, ekettoñk,

8. Uhgew anishanâbag, kitche bashew neembeguhnigög oskezhigowâng giya otonewâng, otaewândush kitche wásá pukân innuhgotanewân.

9. Kâ ningüt inâbuhtussinnön uzzhuhnummeatowewât tebinowa anandummowât otizzheguggekimmáwân aninnewun gagekimmáwâjin.

10. Onundomándush kokkinná anishanâban, otinnândush, bezindumök, nissetotumök.

11. Kâween eu pândegamugguttinnik otönink, aninne obanájeiggoozeen : siágummomugguttinnik otönink me bánájeiggoot.

12. Otoskenegamundush benázekágoojin ekettowug kekandum innuh Phariseeug enishkâtizzewât gá nondokwá gá enutwá ?

13. Otinnândush kokkinná mezhuskeen nös gezhigönk kâ ketegátunzeeg tubbuskobitchegáttag.

14. Bonim binná : kishpin kuhgebeengwawât sagábeginájig kagebeengwanidjin kokkinná beenjissawug wánekánink.

15. Peterdush nuhquatunk otinnân, weendummowweshinnâng o-o buhbawatagoosewin.

16. Jesudush otinnân, kâ nuhgwunnth giya kenissetotunzeem ?

17. Kâ nuhgwunnuh muhshe kenissetotunzeem pândegamuggukkin otönemâng ezhámuggut tubhuzheesh önje ságaummomuggutdush ?

18. O-o edush otönemâng wanje ságaummomuggut, otaink önjebámuggut, me aninne bánájeiggoot.

19. Oanje otaink wanjebámuggut mutche enandummowin, nissittewin, bisshewátizzewin kemotewin kuhgenowishkewin, mutche gegetowin.

20. Me ono bánájeiggoot aninne : kâween o-o owesinit bwá kesepeninjeet aninne obanájeiggooseen.

21. Jesudush gâezhenuhguttunk emá enukkuhkakummik, tuttebao Tyrink giya Zidonink ezhá.

22. Binnádush equa Canaanink andánukkeet, ogebenázekágön ogebekitcheguhnigön otigon : shâwanemeshin neendogemán David oguisun, neendânis kitche kotuggittön Mutche Manitön.

23. Kâ pâpish oguhnónase, otoskenegamundush obenázekágön otigön, támewinnázhiégázo, kebemigoskázomigönán ekettowug.

24. Nuhquatunk eketto, kâ néendizzhenázhiégáz, meatuh katemákizzit waneshink wegewamink Israelink.

25. Medush gebe-ezhát equa obeochicheengwunnittowwân ekettodush, neendogemám, nezhokomowweshin.

26. Oge-ezhe nuhquatowwândush, kâween onisseshinzenön che mukkummint uhbenocheug puhquazhegun, anemöndush che oppuggetowwint.

27. Ekettodush kagat, neendogemám, anemög koshá omejin-

awág babángissininnik ábewebetowwint puhquazhegun, taba-nemigoojin otuhtopowinnink.

28. Jesusdush otinnán, oh equa, kekitchemuskáwandum, an-andumun máno keguhtotágo, bábegadush nojemowun odánisun.

29. Jesus nuhguttunkdush emá enuhkukkakummik, biezhe ezhát cheegebeeg kitche gummeeng Gallilee : azhe oketáke-wát wudjewink owwe nammattábit.

30. Kitchenebenádush anishanában bowotissiggoojin, obená-wán mamákizzinidjin, kagebeengwanidjin, netágegetosinidjin papukkán giya inápinajig, otuhpuggináwán Jesus ozittáng oge-nojemoátdush.

31. Medush ope kokkinná anishanábag wiábomáwát mamákiz-zinidjin nojemonit, kagebeengwanidjin uhwábinnit giya uhnóch anápinajig genojemowát, uhnunmeatowwáwán Kitche Manito Israel omanitomun megwetchináwát.

32. Jesusdush ogenundomán otoskenegamun, otinnándush neensháwanemág anishanábag, ónje neesogwun neengewejewe-góg kádush kago otónje mejeseenáwá : kádush neenguh me-winnázuhwáseeg magwouh bukkuttawát, konemá tá wunne-mikkowwewug ningooche.

33. Otoskenegamundush nuhquatunk ekettowug, ánepe ga óndinumunk puhquazhegun, ga usshummungwá? ápiche buh-gwuttuhkummigá omá.

34. Jesusdush otinnán, áneendushwátik puhquazhegunun iá-yag? otinnáwándush, neezhwaswátik puhquazhegunun, pungeedush kegoizansug.

35. Otinnándush anishanában che nammattábenit ákeeng.

36. Ogeotápenándush, neezhwaswátik puhquazhegunun, giya kegoiyun, medush gá azhe uhnunmeát, obokobetót omenándush otoskenegamun, otoskenegamundush omenáwán anishanában.

37. Weessinewát, kokkinnádush getabissinewug, neezhwas-wadush kokobenággunun gemooshkenawun, menik ashquundum-mowát.

38. Gá weesinidjig, newin metoswák koosewug, ápedush equawug uhbenocheugdush pukkán.

39. Májenázhowátdush kokkinná anishanában, Magdalaink gebe-ezhátdush.

CHAPTER XVI.

PHARISEUGDUSH giya Sadduceeug, obenázekágún ode-guhgwadebanemigún okuhquajemigún : wábundi-isshinnáng kache mámukkázinnágwuk gezhigúnk ónje, ekettowug.

2. Nuhquatunkdush otinnán, wanákooshig ekettoeyag, tuh kitche mennogezhigut, misquhqut :

3. Ekekeahpudush, tuh mázhegezhigut nōngum, misquhqut giya ningwánuhqut. Kuhgianizzeyag! kenissetowwenám ge-zhik a-ezhenágwuk, kánuh giya kenissetotumzeen kakinnowá-tuk o-o gezhigut?

4. Miázheninnewuggizzidjig bashegwátizzidjig anishanábag, kuhgwatwawug wewábundummowát miámukkázenágwuttinig, káweendush kago miámukkázenágwuttinig tuh wábanduhásewug, meatuh Jonas manitowázót otizzhewabizzewin. Azhe májátidush uhnuggunnát.

5. Otokenegamundush agámank gá betukkoshinnowát, omikwandánáwá wunnekáwát puhquazhegun.

6. Jesusdush otinnán, ángwámizzeyeuk, kago tángenummowá kago, Phariseeug giya Sadduceeug wanje ómbishkág puhquazhegun.

7. Guhguhnónittewug, ekettoewug, me eu ónje gebetosewung puhquazhegun.

8. Jesusdush kakandunk eketto, keenowa tiábwatunzigook, wagonan wanje guhguhnónnittizeyag, ónje gebetosewag puhquazhegun?

9. Kánuh kenissetotunzeem, kánuh kekunwanduhzeem, nánwátik puhquazhegunun giya nánink metoswák aninnewug, áneendush menik kokobenágunun gámooshkenag?

10. Giya neezhwaswátik puhquazhegunun, new metoswákdush aninnewug, áneenmenikdush kokobenágunun gámooshkenag?

11. Ahneen azhe nissetowissewag tuhzhinduhzewán puhquazhegun che tánginuhzewag Phariseeug giya Sadduceeug wanje ómbishkag?

12. Nissetotumógdush, uhgetuzzhinduhzeeg puhquazhegun wanje ómbishkag, uhgetuzzhindunk koshá Phariseeug giya Sadduceeug omutche guggequawinnéwá.

13. Buhtukoshink enuhkuhkakummik Caesarea Phillippi, okuhquajemán otoskenegamun, ekettoónk, áneen azhewát aninnewug, owwanan neen aninne oguisun anwázhewát?

14. Ekettoewugdush, ánint ekettoewug, keen John Baptist, ánint Esaias, ánint Jeremias, ánint pukkán manitowázót.

15. Otinnándush, owwanan wiáweyán keenowá ekettoeyag?

16. Simon Peterdush eketto; keensah Christ, gágineek bamátizzit Kitché Manito oguisun.

17. Jesusdush nuhquatunk otinnán, kitché wawane quiuk aketoeyun Simon Bar-jona, káween misque giya weyás kegekinnoummágooseen, nós kóshá gezhigónk andát kakinnoumók.

18. Ketenenimdush keen Peter [ásin] omádush ásineeng neenguh ózhetón neenduhnummeawegummik, mutche-ishkota otishquándem, káweká oguhmámázhetose.

19. Keguhmenindush ábápegiGUN ogemáwewin gezhigónk, owwagotogwandush ga tuhkobetowunnan ákeeng, guhtuh tuhkobetóm gezhigónk, owwagotogwandush ga áhbuhnummowunnan ákeeng tuh ábuhum ishpemink.

20. Otiángwámemándush otoskenegamun cheweendummowásigwá oweuh, ween Jesus, Christ che áwit.

21. Euedush ope Jesus miájetepajemótowwát gaizzhewabizit, che ezhát Jerusalemink, ga ezhe guhwátuggeint, ga ieen-dotágoot okewanzeun giya ogemá sáságewitche gaweninnewun,

giya oshebe-egawewinnewun keche nissintdush keche ábejebát minowa niswogwunnuhguttinnik.

22. Peterdush pemaíhe guhguhnonát, otinnán, neendogemám káween tuh izzhewabussinnón, nōngum aketoeyun.

23. Gwaketá guhnonát Peter, neempikuqunāng ezhán Satan, aninnewug otisshichegawinnewá ketizzhenáguttuhwandán, káween Kítche Manito otisshichegawin ketizzhenáguttuhwanduhzeen.

24. Jesusdush otinnán otoskenegamun, owwagwan aninne ga nopenuhzhegwan, tá ángwámanindizzo che guhgwadabanindiz-zoot che nopenuhzhit.

25. Oanje owwagwan gawe iāngwámandumogwan che bemajetót obemátizzewin oguhwunnetōn, owwagwandush ga wunnetogwan obemátizzewin neen ōnje oguhmikkán.

26. (Wagonan anábuhtuk aninne, kokkinná kago ákeeng keche tebandunk wunnetōtdush ochichágwun : wagonan aninne ga átáwat mashkót ochichágwun?)

27. Aninne oguisun tuhtuhkoshin ōsun ogitchetwáwizzewin-nink, mezhinowamundush oguh bewejewiggōn kokkinnádush aninnewug wawane tuh tebáummowáwug gaenunnokewát.

28. Kat ketenenim, ánint omá nábowwidjig ká tuhnebosewug chebwá wábomáwát aninne oguisun bemushkáwizzit.

CHAPTER XVII.

GAH ningót waswokoniguk, Jesus otápenán Peter, James giya John wekánisun oge-ezhewinnán 'sputtenánik ezheke weenowá atuh.

2. Otánjenágwittōn weow anosummegábowewát, oskezhikdush gezisōnk ezhewábiskánewun.

3. Binnádush Moses giya Elias, obeotissigōn obegugguh nonigōn.

4. Peterdush otinnán, neendogemám onissheshin omá keche iáyāngibun kishpin anandumun niswa wegewamun neenguh ozhetomin, bazhek keen ōnje, bazhek Moses, bazhekduh Elias ōnje.

5. Magwouh uhgetót, binnuh kítche wábeská ánáqut bamásininnik tibbishko, binnádush gegetowin ánáquttōnk be ōnzittagwut eketōnk, me wuhow siágeug neenguis ; bezindummowweshig.

6. Otoskenegamundush nōndummowát, mego azhe pongesinowát oskezhigowāng sagizzewátdush.

7. Jesusdush betānginát otinnán, onishkág kago sagizzekago.

8. T' wáskábenát, ká oweuh aninnewun owábomásewán me-atuh Jesus.

9. Buhnesákwat wudjewink, Jesus otinnán, kago oweuh aninne weendummowwákago, nánazh pánemá aninne oguisun ge ábejebát.

10. Otoskenegamundush okuhquajemigōn, wagonan wanje eketowát oshebe-egaweninnewug Elias neettam tuhtuhkoshin ?

11. Jesus oguhnonân otinnân, kagat Elias neettam tuhtuhkoshin nayâb chebeuttowât kokkinnâ kago.

12. Ketenenimdush, maweshâ getuh koshin Elias kâdush okekanemâsewân azheemeenwandummowâtigo ogetotowâwân. Me giya dibbishko oguh tolowâwân aninne oguisun.

13. Otoskenegamundush enandumog uhtuhzhemât John Baptist.

14. Beotissâwâtudush bâtieninnit anishanâban, aninnewun obe-nâzekâgôn, obeochicheengwunittâgôn ekettodush.

15. Neendogemâm shâwanemeshin, neenguis kawunnâtizze, kitche sunâgut, iâpe 'skotang pongesin, iâpe nebeeng.

16. Neengebetowwâgdush ketoskenegamug kâdush onojemoâ sewân.

17. Jesusdush eketto, oh tabwa-anduhzeeng mutche bemâ-tizzidjig anishanâbag, âneenmenik gâ wejewinnân, aneenmenik gatuzzhekonân ? betowweshin omâ.

18. Oge sheguhnonândush Mutche Manitôn, me azhe sâgâum bâbegâdush quewezans nojemo.

19. Otoskenegamundush obenâzekâgôn ezheke, okuhquâjemâwândush, âneen neenowint azhe kushkeâsewungid, che sâ-gitchenâzhowungid ?

20. Otinnândush, ônje kâ kemushkâwânduhzeem, kishpin punge atuh mushkâwandumagobun, ketâ etâm o-o wudjew, ewata tuzehe ânjesin, mego che ânjesingebundush, kokkinnâ giya kago ketâtotâm.

21. Wuhow towuh Manito, kâ sâgâunze, meatuh muhkutta-kawin giya uhnummeawin ônje.

22. Ünnekewawât Gallileeink, Jesus otinnân, aninne oguisun tuh buhgittinemâtinun, aninnewug oninjewâng.

23. Medush che nissâwât niswokonigukdush tuh âbejebâ je-bagummigônk ; kitche kushkandumôgdush.

24. Buhtuhkoshinnowât Capernaumink, watâpenungig tepâ-ummâtewin benâzekowwâwân Peterun, ekettônk, kânuh ketogemâm oguh tepâunzeen tapâummatewin.

25. Nuhquatunk eketto, â, wegewaminkdush ope be-ezhât Jesus otinnân, âneen anandumun Simon, owwananun watâpenumnowâwâjin tepâummâtewin ogenâg âkeeng, tebinowa one-jânisseyân, uhgamâ miâtâwizzinidjin ?

26. Peterdush eketto, miâtâwizzinidjin : Jesusdush eketto, onejânisseyân obebândanâwâdush weowwewân.

27. Che nishkâtizzisigwâdush, kitche gummeeng ezhân, owe-pukkobabenun megiskun, otâpin kego neettam ga gôn-dunk, tâ wânobenut shoneâ keguh wâbundân : otâpenun, meezhdush uhgew, ânint neen ônje ânintdush keen ônje, che tepâum-unik tepâummâtewin.

CHAPTER XVIII.

Eu opedush otoskenegamun biezheotissiggoot Jesus, ekettowugdush owwanan owushema nâgânizzit ogemâwewinnink gezhigönk?

2. Jesusdush onundomán uhbenocheun, nowwiuhedush onammatábeán.

3. Ekettodush, ketenenim meatuh ezbe uzzhakewayag, uhbenocheink che enandâgoozeyag kâ keguh peendegaseem ogemâwewin gezhigönk.

4. Owwagwan ga tuhbussebuggittinnummogwan weow uhbenoche-eeng me ga ápiche nâgânizzit, ogemâwewinnink gezhigönk.

5. Owwagwandush ga shâwanemágwan uhbenocheun o-o andâgoozinidjin neenduhnozowinnink, me giya neen uhsâwane mit.

6. Owwagwandush gamutchetotowwágwan uhbenocheun ti-abwatowwinidjin, tá onisseshininne besebocheguhábekön nápekonint, owwe pukkobewabenint ápiche keenweendummá kitche gumme.

7. Sunnágut izzhewabut ákeeng bamátizzidjig, wanje izzhewabuk mutche bemátizzewin: mutche bemátizzewin önjittá tuhtuhgo, sunnágut koshá eu aninne mache bemátizzit.

8. Kishpindush keninj uhgamá kezit önje mutche izzhewabizzeun, kishkeshun, wabenun, nowutch attow onisseshin eu totumun, che bemátizzeyun, kokkinná keow chewabenumingebun mutche ishkotang.

9. Kishpindush keskezhik önje mutche izzhewabizzeun, kitchebetön wabenun, nowutch attow onisseshin önje mennobemátizzeeng bazhekwunk oskezhigomá neezhik keskezhigönk chewabenumingebun mutche ishkotang.

10. Tuttebábin, kago mánátanemákan bazhek uhgew babe-wizzheidjig, ketenenim uhgew omezhinowamewân gâgineek iáwun ossummeskezhik nös gezhigönk andát.

11. Oanje aninne oguisun tuhkoshin, we bemájetöt wanátukkin.

12. Ahneen anandumag, aninne ningöt wákoozinnit ománish-tánishemun, bazhekduh wunneshininnit, kánuh otánuhguhnáseen shângussemetunnuh ussheshângusswe, wudjewink ezhát che nundonawát wanisshininidjin?

13. Mikkowwâtdush nowutch tá bápénanemo uhnew bazhek önje, uhgewedush shângussemetunnuh ashe shângutchinidjin ká ningooche ge ezhásewug.

14. Mego dibbishko ga önje wunneshunzig bazhek uhgew babe-wizzheidjig ánga enanduhzik kOsewá gezhigönk andat.

15. Kishpindush kekánis mutchetötök, nâzekow weendum mow gá mutchetötunk ezhekawwizzit, nündökdush kegebemájeá kekánis;

16. Kishpin nōndosinōk, neezh uhgamá niswa otápin, che wejewutvá che bezindōkwá, ope neezh uhgamá niswa, nōndá-gowát, tussink gegetoyun tuh sōngun.

17. Kishpindush tabwatunzik, uhnummeawinnink owwe tepá-jemōn, kishpindush tabwatunzik uhnummeawinnink, wabin, mutche áwishink apetanim.

18. Kagat ketenenim, owwagotogwan ga tuhkobetowunnan ákeeng tuhtuhkobeta gezhigōnk, owwagotogwan ga ábuhum-mowwunnan ákeeng tuh ábuhum ishpemink.

19. Minowá ketenenim, kishpin-niyazh enandumag kago kuh-quajemag kōsewá gezhigōnk mego che izzhewabuk.

20. Oanje ningooche neezh niswa aninnewug mowōnjeittewát neenduhnozowinnink, emá neendia nowwiuhe.

21. Peterdush be-ezhát eketto, áneenmenik ga osittátotōwit nekánis che ábwa-anemugdush, neezhwáchink innuh?

22. Jesusdush otinnán, ketenin káween atuh neezhwáchink, neezhwaswa metunnuhtussink usshe neezhwáchink koshuh.

23. Eu ōnje ogemáwewin gezhigōnk aninneeng ezhenágooze-wun wá nuhgindumágoot unnoketágoojin.

24. Bazhek aninnewun betowwá, omuzzenamágoojin metá-chink metoswák shoneá.

25. Kago tunizzik gatepiegat otogemámun otinnuggimegōn che átándewint weow, wewun giya onejánisun chetebiegátanik omuzeniegun.

26. Medush azhe pongesin anosumegábowid otogemámun uh-nummeatowwát-dush, eketōnk neendogemám, máno be-eshin kokkinná keguh tepáumōn.

27. Otagemamundush azhe sháwanemigoot, azhe bugitine-goot omenigootdush omuzeniegun.

28. Wuhowedush unnoketágaweninne ané ságáunk owábomán weejunnoketágawemunnewun omazenumágoojin bazhekwábeek: meenjimmenátdush ogoondágunink eketōnk tepáummowweshin mazenumowweyun.

29. Wuhow weejunnoketágaweninnewdush azhe pongesin ozit-táng eketodush, be-eshin kokkinná keguh tepáumōn.

30. Káweendush owwe beásin, awe ezhe kepáquówát ōnjitta che tebáunk.

31. Weejunnoketágaweninnewugdush wiábundumowát ando-tumink, ge osittáwandumōg biezheweendumowwát tabane-mikowájin kokkinná izzhewabuk.

32. Tabanemikoojin azhenundomigoot otigōndush, mutche unnoketágaweninne, kegemenin kokkinnuh kemuzaniegun ánga kegenundotummow.

33. Kánuh tá ezhe onisssheshinzenōn, che sháwanemutebun keweejunnoketágaweninne, gá azhe sháwaneminán.

24. Onishkátizzewundush tabanemigoojin, azhe buggittinne-gootdush che kotuggeint nánazh che tebáunk kokkinná menik mezaniegat.

35. Mego dibbishko nōs gezhigōnk andát, keguh tebuggin-dánáwá kishpin menowwesháwanemásewutwá kekánisug mache totummowajin.

CHAPTER XIX.

MEGAH izzhewabuk Jesus eeshquá ekettót ono iuheen azhe máját uhnugunát Gallilee, be-ezhátdush cheegebeeg Judea agá-mank Jordan.

2. Kitche nebenádush anishanábag, onopenuhngōn onoje-moándush emá.

3. Phariseeugdush obeotissigōn, obekuhgwadabanemigōn okuhquajemigōn, quiuk innuh tá izzhewabut aninne che bukka-winnát wewun, tussink naskátizzidjin?

4. Oguhnonándush otinnán, kánuh kegenōnduhzeem wiazhkut Kitche Manito aninnewun ogeozheán equawun giya?

5. Ekettodush, eu ōnje aninne oguh nuhgúnán ōsun giya ōgeen, wewun che názekowát, che bazhekwuninnik weowwe-wán.

6. Káween kiábe neezhissewug bazhekowug, euedush Kitche Manito gá ozhetót, ká oweuh aninne otábegobetoseen.

7. Otinnáwándush wagonan Moses gá ōnje ezheummint we-wemá, che menint muzaniegun che bukkawenintdush?

8. Otinnándush, Moses gá ōnje totunk ketaewán mushkáwág wiazhkut koshá wazhetōng áke káween ge izzhewabissinōn.

9. Ketenenimdush owwagwan ga wabenágwan wewun, bisshewgátizzewin atuh ōnje wabenát wewitdush bakánizidjin, bisshegwátizzit: owwagwandush gawewegwan wiabinnegázonidjin me giya bisshegwátizzit.

10. Otoskenegamundush otigōn, kishpin eu izzhewabuk aninne giya equa, uhbwá wetegandewát, ká onisseshinzenōn che wetegandewát.

11. Otinnándush, káween kokkinná aninnewug tá nissetotun-zewug o-o ekettowin, uhgew atuh máninjig.

12. Oanje ánint eunuchug azhe negewát eunuchug, anintdush aninnewun ogeōzhetōnáwán, ánint tebinowa otizhetōnáwán we-owewán ogemáwewin gezhigōnk ōnje: oweuh kushketót che nissetotunk máno oguh nissetotán.

13. Uhbenōcheundush betowwá, che tánginát oninjeeng che uhnummeátdush che sháwanemát, otoskenegamundush onishká-zomáwán bánánidjin uhbenocheun.

14. Jesusdush eketto, máno neenguhbenázekágōg uhbeno-cheug, uhgew towug ogemáwewin gezhigōnk iáwug.

15. Otánginán oninjenink, májátdush.

16. Binnádush aninne obeguhnonigōn, mennobemátizzeun neendogemám, wagonan ga mennoizzhewabizzeán che gágega bemátizzeán?

17. Otigōndush, áneen manobemátizzit wanje ezheun? Ká oweuh manobemátizzisse Kitche Manito átuh, wágágegabemátizzewunnan, kunwandun guggequawinun.

18. Ekettodush áneen eu guggequawin? Jesus eketto, kago nishewakan, kago bishegwátizzekan, kago kemotekan, kago guhgenowishkekan.

19. Kitchetwáwanim kōs keguh giya, ságe ketinowamágun tebishko azhe ságeifezoeyun.

20. Oshkenowadush eketto, áshia kokkinná ono neengeizzhe-wabiz, wagonan minowá ga izzhewabizzeán?

21. Jesusdush otinnân kishpin ápiche enandumun che menno-bematizzeyun átáwan menik anduneun, katemákizzidjigdush meezh, benopenuhzheshin, geguhtepáummágowizdush gezhi-gōnk.

22. Oshkenowadush nōndunk eu, kitche kushkandum ane má-ját ōnje kitche wānutizze.

23. Jesusdush otinnân otoskenegamun, kagat ketenenim ka-chetwáwizzit wiánutizit aninne káween gwetch weká tuh kush-ketose ogemáwewin gezhigōnk che peendegat.

24. Minowá ketenenim nowutch wanepunut, kitche áwase che shábotát shebákecheag sháponegun, kache twáwizzit wiánutizzit aninne ogemáwewinnink gezhigōnk che ezhápun.

25. Otoskenegamun nōndumowát kitche māmukkátandumōg ekettowug owwanan ga kushketopun ogemáwewinnink gezhigōnk che ezhát?

26. Jesusdush ogunnowábomán oguhnonándush, aninnewug ōnje ká pāpish tá izzhewabussinōn, Kitche Manito ōnje kokkinná tá izzhewabut.

27. Peterdush otinnân, binná kokkinná kago neengenuhgut-tamin che nopenuhnigoyun, wagonan ga iáyáng mashkōt?

28. Jesusdush otinnân, kagat ketenenim, kenowá menik n'wápenuzzheyag omá ákeeng, pánemá aninne oguisun ge ná-mátábenit ogitche námátábewinink kenowá giya keguh námátá-bim metoswa usshe neezh námátábewinun che tebugemintwá metoswa.ushe neezh tuswawân Israel.

29. Oweuhdush ga nuhganát wegewamun, owekánisewân otowwamáwân, ōsun, ogeen, wewun, onejánisun, otuhkemewân neenduhnozowinink ōnje, ningotwák tussink owushema oguhtíanun, giyadush tuh gágega bemátizze.

30. Nebewádush nōngum nágánandágoozidjig squách nōndás tuh apetandágoozewug, nebewádush nōngum nōndás apetandágoozidjig, squách tuh negánandágoozewug.

CHAPTER XX.

OGEMAHWEWIN gezhigōnk aninneeng azhenágoozewun siághuminit kekeshap, we uhnonát unnokeweninnewun, che unnokenit ogittegānink.

2. Ope naquatágoot pungee shoneá apuhnonát che menát ba-bazhek ogittegānink otizhenázhawân.

3. Naswo tepiegunak azhe ságáum, owábomándush nebowin-it bakánizinidjūn, átáwawinink.

4. Otinnándush giya keenowá owwe unnokeeg kittedáinink, quiukigo keguh tepáumonim, azhe ezháwátdush.

5. Minowá geságáum, ningútwasetepiegunak, giya shángus-se tepiegunak, mego minowá andotunk.

6. Minowá metoswa usshe bazhek tepiegunak geságáum, owábomándush ánint nebowinit, otinnándush, wagonan omá wanjegáboweyag kubba kezhek? !

7. Ekettowugdush, ká oweuh neenduhnönigosenán, otinnándush, owwe unnokeeg ketegánink, quiukdush keguh tepáumōne-nim.

8. Wanákooshik, tabandunk otinnán omezhinowamun, nundōm gá unnokejig meezhdush otebáummágowīnewá netam meezh squách gá ezhájig.

9. Tuhkoshinowát ánint mametoswa ussheningūtepiegun má-jábuneeg owwe unnokewát ototápenánáwá andushewát bazhek shománeka.

10. Tuhkoshinowát netam gá unnokejig, nowutch nebená neenguhiámin enandumōg, ogeiánáwádush andushewát bazhek shománeka.

11. Watápenumowát shoneá, ominduhwumáwán tabandum-inidjin.

12. Ekettowug, uhgew squách gá unnokejig, negō tebiegun tebishko ketizze tepáummowág, azhe tepáummoweyáng unnokeyáng kubba kezhek.

13. Óghnonándush bazhek otinnán, káween kemutche toto-senōn needje, kánuh kegeweendumosenōn bazhek shománeka? !

14. Otápenun eu keshoneá, májándush, mego giya weenigo squách ga menugwá.

15. Kánuh quiuk neendotunze, anandumán totumán, tebin-owa neendieem? Kánuh kemeenwábeze wábomeyun menug bakánizit?

16. Me dibbishko, nōndás apetanágoozidjig tuh negánandá-goozewug uhgewedush nágánandágoozidjig nōndás tuh apetan-ágoozewug ōnje kitche nebená nundomáwug babazhekduh tuh guggegináwug.

17. Jesusdush anemáját Jerusalemink shezhát, ningooche otoskenegamun pukaiuhe otizzhewinán, otinnándush.

18. Binná Jerusalemink ketezhâmin, aninne oguisundush tuh bugittenumátenun ogemá sáságewitche gaweninnewun giya oshe-be-egaweninnewun, che 'squabemájeáwátdush.

19. Miátáwizzidjig tuhmenáwug, tuh nisshebápenuttowwá, tuh kotugeá tuh suhsuhgáquowá metigōnk niswokonigukdush tuh ábejebá.

20. Biezhe otisigoot Zebedee onejánisun ogene, mámowuy oguisun, obeocicheengwunittágōn okuhquajemigōn kago.

21. Otinnándush wagonan wáíayun? Otinnán, mezheshin neezh neenguisug, bazhek kekitchenikkáng bazhekduh kenuh-munjenikkáng che námáttábit, ketogemáwewinink.

22. Jesusdush otinnán ká kekekanduhzeenáwá azhe nundo-tumag; ketá kushketōm innuh che menequáchegayag, ga me-

nequâchegayán menequâchegun, giya che baptizemigoyag ga baptizemigoyán? otinnândush, neendákushketomin.

23. Jesusdush otinnán, keguhmenequâcheganâwâ manequâchegayán menequâchegun, keguh baptizemigömdush ga ezhe baptizemigöyán, o-o edush, che námáttábeyag neengitchenik-áng giya neennuhmunjenikáng, kâ neendá ezhe megewase, tuh menitündush weenigo ánuhwe uhgew gázhetowájig nösun.

24. Metâchejig nondumowât onishkâtezetowwâwân uhnew ná-zho wákânisindenidjin.

25. Jesusdush hündunk, eketto, kekekandám ogemág miá-táwizidjig ishpebugitinummowân weowewân.

26. Káween keenowâ tuh izzhewabusinön, owwagwandush owushema ga apetandummogwan weow, keguh pemetágowâ, owwagwandush ga ogemakâzogwan tuh unnoketága.

27. Mego eu aninne oguisun káween bekitché ogemákâzose unishigo koshá be unnoketágat, che megewâtdush obemátize-win che we nojemoát nebená.

28. Nagutumowât Jerichoink kitche nebená anishanában onopenuhngowân.

29. Binnádush, neezh kagebeengwajig aninewug cheegekuhnuh námátábewug, nöndumowâtdush Jesus bamosanit, ázhequawug ekettoiwug, neendogemám David oguisun sháwanemeshináng.

30. Kokkinnádush anishanábag, onishkâzomigowân, pezán ábig otigowân, owushemadush anegök ázhequawug Neendogemám David oguisun sháwanemeshináng.

31. Jesusdush nögegâbowe oguhnónán otinán, wagonan gatonuhgök?

32. Otináwân, Neendogemám, tōskâbenishenáng neenskezhi-gonánin.

33. Jesusdush ogesháwanemán, otângenumowân oskezhigowân, bábegadush oskezhigowân gewâbewug, onopenuháwân-dush.

CHAPTER XXI.

BOWOTITTUMOWAUT bazhew Jerusalemink, Bethphajink wudjewink Olivet, Jesus otezheuhnonán neezh otoskenegamun.

2. Otinándush otanöng ezhág, quiuk anosumegâboweyaig, bá-begadush bazhekokshe keguh mikkowwâ, che tuhkobezöt, má-nezheensundush mámwöy, ábuhuh, betowweshin.

3. Kishpin oweuh anine ningotono enik, ezhe, ogemá onundomán bábegadush oguh be-ezhe názhowân.

4. Kokkinná o-o gá izzhewabuk che tabwawinewung ga eket-töt, manitowázöt.

5. Enik Zion odânisun, binná ketogemám kebeotissik, kete-máginágooze, pemomigo bazhekokashe.

6. Otskenegamundush, ge-ezháwug gá enátigo Jesus ge iz-zhewabizzewug.

7. Obenáwân bazhekoksheen giya mánizheensun, okonâse-wândush otattowwâwân azhe námátábeintdush.

8. Anishanâbagdush otukhwagisetônâwân okonâsewân mikunâng, ânintdush otikwunun okishkuhânâwân, uzhattowâtdush mikunâng.

9. Anishanâbagdush unnenegânewug ânintdush isquiâng, âzhequawug, ekettoiwug, hosanna David oguisun, tuh shâwandâgooze ween tuhkoshink Kitche Manito otuhnozowinink, hosanna nâgânizit.

10. Buhtuhkoshink Jerusalemink, kokkinnâ otanônk ekettoiwug, owwanan wuhow?

11. Kitche nebenâdush anishanâbag ekettoiwug, me wuhow manitowâzôt Jesus Nazarethink Gallileeink.

12. Jesusdush peendega Kitche Manito otuhnumeawegumigônk sâgitchewabenândush uhnew átândejiig, uhnewedush gâshpinutâzoiig kitcheuhnumeawegumigônk, ogwanuhbewabennân miâshkôtônumâtejiig shoneá otuhtopowinun, giya atâwajig omemeen onâmâtâbewinun.

13. Otinândush oshebe-egâta, nôs owegewam tuh uhnumeawegumigowun, keenowâdush kemotewegumik ketezhetônâwâ.

14. Kagebeengwanidjin giya mamâkezinidjin, obeotisiigon oojemoândush.

15. Ogemâ sâsâgewitchehawenineiwug giya oshebe-egawenineiwug wiâbomâwât, kitche unnokewinun giya uhbenocheug âzhequawât kitche uhnummeawegumigônk ekettoiwug, hosanna David oguisun, kitche nishkâtizewug.

16. Otinâwândush, kenôndowwâg innuh uhgew aketowât? Jesusdush otinân, á; kânuh wekâ kegenônduhzeem uhbenocheug n'waninjig otônewâng, kegebetôn ketuhnumeawin?

17. Onuhgunândush, azhe sâgâunk otônônk Bethanaink ezhâ, emâdush nebâ.

18. Kekeshap nayab ezhâ, otanônk, buhkuttadush.

19. Owâbomândush kitche shomenâtigôn kebikunâng obeotisândush, kâdush kago omikunzeen, otinândush unnemetigôn kago wekâ kago tuh netâwiginzenôn keen, bâbegadush metig otâpezo.

20. Otoskenegamundush wiabomâwât kitche mâmukâtandumôg ekettoiwug binnâ bâbega metig azhe otâpezôt.

21. Jesusdush oguhnonân otinân, kagat ketenenim kishpin mushkâwandumag, kâween atuh wuhow ketâtotunzeem, etumagdush o-o wudjew che bukobesag kitchegumeang, mego ga izzhewabukebun.

22. Kokkinâdush kago azhe nundotumink uhnummeang, tabwa-andumij mego che izzhewabuk.

23. Buhpeendegat kitche uhnumeawegumigônk, ogemâ sâsâgewitchehawenineiwug, giya okewanzeug obeotisiigon, otigôn, âneen wanjetotumun ono iuheen, owwanan gâ menik mushkâwizzewin chetotumun ono iuheen?

24. Jesusdush oguhnonân otinân, keguh kuhquajemenim giya kago, weendumoweyun, giya neen keguh weendumôn wanje totumân ono iuheen.

25. John obaptizewawin, ánepe wanjebát, gezhigönk inuh önjebá, anineeng inuh önjebá? guhguhnonitizowátduh eketowug gezhigönk önjebá ekettoeyunk, keguh kuhquajemigenán, uhniish e-e tabwatinzewag?

26. Kishpindush anineeng önjebá ekettoeyunk, kegosánanig anishanábag, önje kokkina John manitowázöt otuhpetanemáwán.

27. Otináwándush Jesusun, ká neenkekanemásenán, otinándush káween ketá weendumosenonim andotumán ono kitchewinun.

28. Ahneendush anandumag? aninne nezhewun oguisun, obenázekowán bazhek, otinán, neenguis máján, owwe unnokeen nongum gezhigut neenkitegánink.

29. Otinnándush ösun, káween neenguhdezháse; náágutchdush ositáwandum azhe májátduh.

30. Obenázekowán minowá bazhek, mego dibbishko anát, otigöndush oguisun, neenguhdezhá, kádush ge-ezháse.

31. Ughew nezhewát, áneen tiabwatowát ösun? otinnáwán neetam, Jesusdush otinnán, kagat ketenenim, bashegwátizzidjig guhtuh ezhawug ogemáwewinnink gezhigönk, uhbwá keenowá ezháyag.

32. Oanje John kebeotissigöwa, quiuk izzhewabizzewinnink kádush kegetabwatowwásewá, bashegwátizzidjigduh ogetabwatágön, wiábundumagduh tabwatowáwát ká kegepapaman-duhzeem che tabwatamumbun.

33. Bezindumök minowá bazhek buhbawatágoozewin; ketegaweninne ketega ketegánink, omitchekunekátán, owunnekátán shomenábo ozhetöng azhe wákiegunnekátunk azhe owweátdush ketegaweninnewun, azhe máját kitchewassá ákeeng.

34. Mamáwinnewunk otoskenegamun ánint ketegaweninnewun otezhénazhowán che máwáwát.

35. Ketegaweninnewugduh ogetuhkonáwán azhenázhowájin, obuhshunzhawáwán bazhek, onisáwándush bazhek pemosinuháwándush bazhek.

36. Minowáduh ánint otoskenegamun otezhénazhowán owushema menik azhenázhowápun, minowáduh dibbishko gátotowáwát.

37. Squáhdush oguisun otezhénazhowán, eketönk oguhgö-sittáwán neenguisun.

38. Ketegaweninnewugduh wiábomáwát, eketowug binná wuhow mutchekewis, umbasuh nesátá keguh otápenummowándush otiemun.

39. Ogetuhkonáwán áqutchink ketegán ezhewenáwán azhe nesáwatduh.

40. Tabandunkduh tuhköshink áneen gátotowát uhnew ketegaweninnewun?

41. Otinnáwándush oguhgitcheneshebépenotowwá ono ketegaweninnewun bakánizzinidjindush oguhtowweán okittegánun gatebaummágoojin ganetáwiggetönit.

42. Jesudush otinnân kânuh weká che wâbundumag maza-negunink ásin wazhegajig ningooche che oppuggittowwât, ná-sábdush eu che be áttag negânasugág wegewamink? me eu Kitche Manito oteschichegawin miámukkázâbunduminkdush neenskezhigonánig.

43. Me wanje eninnân ogemáwewin gezhigõnk keguh otápe-numagowâ, menáwugdush anishanâbag netáwiggink kago che betowwât.

44. Owwagwan ga pongesinõgwan omá ásinneeng tuhbegoo-shin, oweuhdush tuhsozõt tuh ápiche besebozo.

45. Ogemá sáságewitchegaweninnewug n'wândummowwât obuhbawatágoozewinnun okekandánâwâ weenowâ tuzzhemi-gowât

46. Wátângenâwât koshá, ogegosâwân anishanâban õnje, manitowázõt otuhpetanemâwân.

CHAPTER .XXII.

JESUDUSH nuhquatunk otinnân, buhbawatagoozewimink.

2. Ogemáwewin gezhigõnk, ogemáng azhenágoozewun gá ozhetõt wekoongawin ozhittowwât oguisun.

3. Otoskenegamundush otuhnonán, che owwe nundomáwât ga be-ezhánidjin, kádush webe-ezhásewug.

4. Minowádush árint otoskenegamun, otuhnonán eketõnk, ezhe uhgew nandomugik, binná gezisin newesinnewin, neem-bezhekemug giya uhnõch wâninonidjig genesáwug, kokkinná kago gezissin, bewesinig wekoondewin.

5. Obápeáwândush, bazhekduh okittegânink ezhá, bazhek-dush otátawawegummigõnk.

6. Ahnintduh otuhkonâwân buhnundomigowâjin obuhbuk-kittâwâwân, onesâwândush.

7. Ogemádush nõndunk, nishkâtizze, omenissenoweninne-mundush otuhnonán, medush geáwâ nesâwât uhnew gâneshe-wanidjin azhe sukummowwâwdush ototânuhwinne.

8. Otinnândush otoskenegamun, wekoondewin gezesin nandomugebuneege kâ ta apetandágoozissewug chenundomintwâ-bun.

9. Májág mikkunâng ezhag gawâbomagwâbego, nundomik che be-ezhâwât wekoondewin.

10. Azhe májâwâtdush anoninjig mikkunâng papámowõnje-âwât menik makowâwât manobematizzinidjin giya machebe-matizzinidjin wekoondewindush ápiche ge mooshkena wâsinid-jig.

11. Ogemádush buhpeendegat bewâbomát wâsinidjin, owâ-bomán bazhek aninnewun, kâween wekoondewinne buhbeen-zikowâgun otuhgwissink.

12. Otinnândush, needje ahne andeun beuhgwissewun we-koondewinne buhbeenzikowâgun? Kádush kushketose wege-getõt.

13. Ogemádush otinnân otoskenegamun, tuhkobenik onínjeeng

giya ozitáng ningooche ezhewinnink, kuske tibbikuk oppugginik ga tuzzhe mówwit, ga tuzzhe ábetashink.

14. Oanje kitche nebená, nundomáwug, babazhekduh guh-gegináwug.

15. Phariseeugdush owwe gegetowwug onugemáwát owwe tuhkonáwát.

16. Otezhonázhawándush otoskenegamewán mámowý Herodianug; eketónk, neendogemám neenkekandámin tabwayun azbekekinoummágayun Kitche Manito otezhetwawin kádush oweuh owushema ketuhpetanemáse aninne, mego ieezh apetane-mutwá.

17. Weendummowweshináng áneen anandumun? quiuk inuh che tepáumink Caesar tepáummátewin?

18. Jesusdush onissetotowwán ananduminit ekettodush, wágonan wanje kuhgwadebanemeun, kuhgianizzidjig?

19. Wábundi-ishig shoneá tebáumag tebáummátewin. Betowáwándush bazhek shoneá.

20. Otinnándush owwanan washebe-egázót?

21. Otinnáwándush, Caesar. Otinnándush meezh Caesar tabandunk meezhdush Kitche Manito tabandunk.

22. N'wándummowátdush eu eketót, mámukkátandumög onuhgunáwándush azhe májávát.

23. Mego e-e gezhiguk obeotissáwát Sadduceeug, ká kago ábejebáwin anandungig.

24. Ekettowugdush, neendogemám, Moses ge eketto aninne nebót onejánississig, wekánisun tá wewinne wewun, che netáwegittummowwát uhbenocheun wekánisun.

25. Wájetukkewamenungög neezhwaswa wekânesindewug sazekizzitdush wiazhkut wáwit, me azhe nebót, bwá onejánissit azhe nuhguttummowwátdush wekánisun wewun.

26. Mego kokkinná neezhwáchwát, gá ezhe nebowát uhbwá onejánissewát mamashkót ánuh gewetegamáwát.

27. Squáchdush equa giya nebo.

28. Okuhquajemáwándush, áneen wuhow wewun ga enint ábejebáwát? kokkinná gewetegamáwát.

29. Jesusdush oguhnonán kewunishhinóm kekanduhzewag oshepe-gátátag giya Kitche Manito omushkáwizzewin.

30. Oanje, ábejebáwinnink ká wewewin tuhgosinón, mezhinowang tuh ezhenágozewug ishpemink Kitche Manito andát.

31. Tuzzhinduminkdush ábejebáwin, kánuh weká kegenonduhzeem Kitche Manito anik.

32. Neen Abraham omanitomun, giya Isaac omanitomun giya Jacob omanitomun; káween nabojig otomanitomisewán, bemátizzidjig suh omanitomewán.

33. Kitche nebená anishanábagdush n'wandummowát o-o kitche mámukkátandumög oguggequawin.

34. Phariseeugdush n'wandummowát kibbetonawát gagitonidjin Sadduceeun, azhe mowónjeittewát.

35. Bazhekduh gágetoweninnewit okuhquajemigón kuhgwadebanemigoot.

36. Neendogemám áneen eu kitche guggequawin tebakonegawinnink?

37. Jesudush otinnán, wuhow, ságeik Kitche Manito kokinná ketaink kokinná giya kemushkâwizzewinnink.

38. Me eu kitche guggequawin.

39. Wiánekasink mego nâgânuk tibbonhko, keche ságeut kejetukkewamâgun azhe ságeittezoyun.

40. Ono neezh guggequawinun mâmowy tebakonegawin giya manitowâzójig.

41. Phariseeug mowônjeittewât Jesus okuhquajemán :

42. Ekettônk áneen anandumag, owwanan wuhow Christ ketenandám, owwanan oguisun? otinnâwândush David oguisun.

43. Otinnândush áneen David ochichâgônk, Kitche Manito enint, ekettônk?

44. Kitche Manito otinnán neen Kitche Manitomun, námátâbin neenkitchenikkâng nánazh shângannemikig anâmiuhe kezittâng neenguhtusâg.

45. Daviddush kishpin Kitche Manito anát, áneen ga ge ezhe oguissit?

46. Kâdush oweuh aninnewun oguhnonáseen, kâweendush oweuh aninnewun minowâ oguhquajemigooseen kago.

CHAPTER XXIII.

JESUDUSH oguhnonán kitche nebená anishanában giya otoskenegamun.

2. Ekettônk oshebe-egaweninnewug giya Phariseeug námátâbewug Moses onámátâbewinnink.

3. Eu ônje kokinná kago aketowât, kunwandumök, totumök, kago ween andotummowât totunkago, ônje ekettowug kâdush totunzewug.

4. Oanje ogoozegotonâwân bemewunânun otonuhgátuhâwân aninnewun, ozâm gosegwun aninne che bemewetopun weenowâdush tebinowa kâ kunâga otângenuhzenâwâ.

5. Weenowâdush kokinná totumög otunnokewinnewâ aninnewun che wâbomigowât; âpiche omichegetônâwân ogitche buhbeenzikkowagunewân.

6. Omeenwandânâwâ owushema meenwâtâg wegewamun wekoondewinnun che attag, giya ogemá námátâbewinun uhnunmeawegumigônk.

7. Giya che uhnummekowweendwâ mikkunâng, giya uzzheintwâ, Neendogemám, Neendogemám.

8. Kâweendush keenowâ Neendogemám keguhenâsewâ bazhekgo atuh ketogemám, Christ, kokinná dush ketowekânis-sindim.

9. Kâ oweuh nôs keguh enâsewâ ákeeng, bazhekgo atuh kôsewâ Kitche Manito gezhigônk.

10. Kâ oweuh Neendogemám keguh egoosewâ, bazhekgo atuh tabaneminâg, Christ.

11. Owwagwan ga nâgânizzegwan ketâ otoskenegamenun.

12. Owwagwandush ga gitchetwáwanemogwan weow tuhtuh-bussebuggittinnegázo, owwagwandush ga tuhbussebuggittin-umógwan weow me ga gitchetwáwandágoozit.

13. Kekitchesunnágizzim oshebe-egaweninnewetók Pharisee-itók kuhgianizzeyag ! Ónje kekepáquoánáwàn ogemáwewin gezhigónk otishquandem, ká kepeendegaseem giya oweuh wá-peendegat che peendegasig.

14. Kekitchesunnágizzim oshebe-egaweninnewetók, Phari-seeitók, kegittánáwàn shegág owegewamewàn, wewiazhiche-gayagdush, kekitchekaanwátòn ketuhnummeawin, owushema keguh otissegónáwá mutchetotátewin.

15. Kekitchesunnágizzim oshebe-egaweninnewetók, Phari-seeitók kuhgianizzeyag, kebabágewetáskánáwá kitchegumme giya áke owwe enásheyag oweuh, opedush gá ásheyagoon owushema ketotowwá mutche ishkota che oguissit, keenowá izzhewabizzeyag.

16. Kekitchesunnágizzim oshebe-egaweninnewetók, Phari-seeitók, kagebeengwayag, kagenowizzhewayag, ekettoyag owwagwan ga ezhe mushkáwegeezhwagwan kitche uhnunmeawegummigónk, ká tuh áwunzenón, owwagwandush ozáwá shoneá kitche uhnunmeawegummigónk ga ezhe mushkáwegeezhwagwan me atuh cheáwung.

17. Kekuhgepátizzim, kekuhgebeengwam ; áneen owushema apetandágwuk ozáwá shoneá, uhgama kitche uhnunmeawegummik.

18. Owwagwandush gá ezhe mushkáwegeezhwagwan sásá-gewitchegunko 'zhuttag, ká tuháwunzenón, owwagwandush ga ezhe mushkáwegeezhwagwan sáságewitchegunnik me ga á-wung.

19. Kekuhgepátizzim, kekuhgebeengwam, áneen owushema apetandágwuk sáságewitchegun uhgama sáságewitchegunko 'zhuttag?

20. Owwagwan ga ezhe mushkáwegeezhwagwan sáságewitchegun uzzhuttanik, mego omushkáwegeezhwat kokkinnágo menik atanik.

21. Owwagwandush ga ezhe mushkáwegeezhwagwan kitche uhnunmeawegummigónk e-e mushkáwegeezhwat uhnewedush andánidjin.

22. Owwagwan ga ezhe mushkáwegeezhwagwan gezisónk, azhe mushkáwegeezhwat Kitche Manito onámátábewinnik.

23. Kekitchesunnágizzim, oshebe-egaweninnewetók, Phari-seeitók kuhgianizzeyag : matáchingin bazhek ketepáumágam kenuhguhtamdush, wazhebe-egátágebakonegawin, sháwanin-dewin, mushkáwandummowin, me ono'gagetotumagobun eu edush pukkán ká ketágeb-ezhenuhguttunzeem bwá izzhewabuk.

24. Kagebeengwayag kagenowizzheyag, keshábobegináwá pingoosh, kitche áwase kemizzewagónáwá.

25. Kekitche sunnágizzim, kebenetonun onágun giya mene-quáchehun áqutcheiuhé, beenjeiuhedush mooshkenawun miáná-tuk.

26. Kubgebeengwa Pharisee, benetōn onágun giya menequá-chegun beenjeiue áqutcheiuhedush tuh benut.

27. Kekitchesunnágizzim, oshebe-egaweninnewetók, Phari-seeitók, jebagummigōn manobe-egátagin ketezhenágoozim meenwábomenágwitōn áqutcheiue beenjeiuhedush mōoshkenawun jebi okunun kokkinná giya miánátuk ?

28. Me ezhewabizzeyag manobemátizzinidjin ketezhenágoozim beenjenádush kemooshkenam kubgianizzewin giya mutche bemátizzewin.

29. Kekitchesunnagizzim oshebe-egaweninnewetók Phariseeitók kuhgiázizzeyag, ōnje ketozhetowwág manitowázojig ojebagummigōn kemanobeanádush manobematizzidjig ojebagummigōn.

30. Kedikittōmdush, kishpin bemátizzeyungobun kezhi-guk magwouh kōsenánig bematizzewát, ká neendáge otápenunzeem manitowázojig omishquemewán.

31. Kedikittōmdush keenowá, gá nissájig manitowázojig onejánissewán áweyag.

32. Mooshkenatōg kōsewág otepiegunewá.

33. Kegenabekowim, kemutchegegabekotawizzim áneen ga ezhe getishkekumag mutche ishkota obánáje-ewawin ?

34. Binná ketezhenázuhmonim manitowázojig, giya neb-wá-káweninnewug giya oshebe-egaweninnewug, ánitdush keguh nesawág, keguh sussuhgáquowágdush metigōnk, ánint keguh buhshunzhawáwág uhnunmeawegummigōnk giya áyagámot-anuh keguh ezhenázhowáwág.

35. Kokkinná misque keguhotissigonáwá, manobemátizzid-jig nasinjig, omisque mewán, manobemátizzit Abel omisqueem-ōnje, nánazh Zacharias, Barachias oguisun omisqueem, ween gá nesag missowiuhe kitche uhnunmeawegummik giya sáságe-witchehun kozhuttag.

36. Ketenenimdush kokkinná ono tuhmokishkáwun nōngum bemátizzinik.

37. Oh Jerusalem, Jerusalem ! gá nesájig manitowázojidjin kebemosináágdush azhenázuhmágoyumbunēg : nebená tus-sink neendánuhwemowōnjeág kenejánisng pekááquouh azhe mowōnjeát onejánisun anámeningwegun kádush kege enanduh-zeem.

38. Binná kewegewam kenuhguttumágōm bezhishegwuttag.

39. Ketenenim káweká minowá, keguh wábomisseem che-bwá ekettyag tuh sháwandágooze ween tuhkoshink Kitche Manito otuhnozowinnink.

CHAPTER XXIV.

JESUSDUSH geságáum nuhguttunk kitche uhnunmeawe-gummik otoskenegamundush obeotissigōn, kekinnoummágoot wegewamun kitche uhnunmeawegummigōnk.

2. Jesudush otinnán, kewábundánáwán innuh kokkinná ono

iuheen? Kagat ketenenim kâ pâpish bazhekwâbeek ásin tuh-
 ágwetosinzenõn, kokkinná tuhtibbinnewabinnegátáwun.

3. Magwouhdush námáttábit wudjewink Olivet, otoskenega-
 mun obeotissigõn, ezheke, ekettowugdush, weendummowweshin-
 áng áneen ope ono iuheen che izzhewabuk, áneen ga izzhewa-
 buk tuhkoshinun giya eeshquâ ákewung?

4. Jesusdush otinnân, tuhtebábig, kago oweuh keguhwiázhe-
 migoozewâ.

5. Nebená tuh tuhkoshinõg neenduhnozowinnink, ekettõnk
 neen Christ kitchenebenádush oguhwiázhemáwân.

6. Keguhnõndámdush nundobunnewinun, giya che tuzzhin-
 dumink nundobunnewinun; tuhtebábig kago keguh sunnágizis-
 seem; kokkinná ono iuheen tuh izzhewabut, kádush muhshe
 guhtuh eesquâ ákewunzenõn.

7. Naningõtawân papukkân azhe weenzowât, tuh ezhe
 mowwinnaotewug ogemáwewinnundush tuh mowwinnaotemug-
 gutõn tuh guhwunándumõg tuh ákoozewug, áke tuhbekooshká
 kitche nebená.

8. Kokkinná ono kushkandágwutõn sunnáguk.

9. Tuhbhuggittinumátim keowwewân kuhgwatuggeitoyun,
 che nasegoyun, kokkinná keguhsheenganemigõm uhnõch pa-
 pukkânizzidjig neenduh nozowinnink.

10. Medush ope kitche nebená tuh nishkátizzewug tuh nish-
 kanindewug, tuh sheenganindewug.

11. Kitche nebenádush tuhguhgenowishkindewug, keche
 muhmanitowázowât keche guhgepázõndewât.

12. Oanjedush tuhbatienut mázheninnewuggizzewin, kitche
 nebená sáságeittewin tuh tuhkesin.

13. Weendush gamenototunk nánazh otishquâbemátizzewin,
 tuh gágega bematizze.

14. O-o meenwâjemowindush tuhguhgekindim, anegoquág
 áke bamátizzidjig, medush õpe che eeshquâ ákewung.

15. Opedush keguh wâbundám, kago kagwânesuggandágwuk
 bizzhishegwuttag, Daniel manitowázõt gátebátotunk, nebowwing
 kitche ezhetwâwinning (owwagwan nõndumõgwan máno oguh
 sissetótán.)

16. Medush ope uhgew Judeaink andájig, máno wudjewink
 tuhzhesawug.

17. Owwagwan giya ogittegummink ga iágwan, kâ tuhbene-
 sándewase che ságizzetõt kago andát.

18. Ketegáninkdush gaiát, kâ tuhkewase okonásun che nâtit.

19. Kitche sunnágutdush uhgew anjegoojig, giya uhgew nõ-
 nâwâsojig ono gezhigutõn.

20. Uhnunmeatowwik che ságitchenázhõ-ogosewag pepõng,
 gamá unwabewinnegezhiguk [uhnunmeagezhiguk.]

21. Medush ope che kitche sunnáguk, káweká ge izzhewa-
 bussinõn aquo ákewung, káwekádush tuh izzhewabussinõn.

22. Meatuh ono gezhigutõn che tuhquátõng kâ oweuh aninne
 tá bematizzisse, uhgewedush gagegininjig wanje guhgwátõng
 ono gezhigutõn.

23. Opedush oweuh aninne ga enik, binná! Omá Christ, uhgamá ewada Christ, kago tabwatowákan.

24. Ga ōnje mokishkáwát kagenowishkidjig Christag, giya kagenowishkidjig manitowázojig, tuh nágwut cheizzhewabuk, giya kitche mamukkátandágwuk, kishpin izzhewabukébun tá gitche wiazhindewug gagegininjig.

25. Binná kege emináun.

26. Uhgamá kishpin enikwá, binná, buhgwuttuhkummigáng iá, kago ezhákan, uhgamá, beendik iá, kago tabwatunkan.

27. Tibbishko wásummowin, wábuñk beñjebitag, gezhegátasag engábeuñk, aninne oguisun tuhkoshink me ga izzhewabuk.

28. Tibbego nabót che ábegwan, me emá megizzewug che mowñjeittewát.

29. Bábegadush ge-eeshquá sunnáguk ono gezhigutñ, gezis tuh kitche dibbekissa, dibbikke gezis ká tuhságásegáse, uhnungwun giya tuh pongesinóg, mushkáwizzewinundush ishpe-mink tuh nuhningishkáwug.

30. Medush ope che kekinnowátuk aninne oguisun tuhkoshink gezhigñk, kokkinná bamátizzidjigdash che mowwewát, oguh wábomáwándush aninne oguisun, chebeiat ánuhqutñk tuhkoshink mámowy kitche mushkáwizzewin giya kitche twawandágoozewin.

31. Oguhmájenázhawándush omezhinowamun, keche nñdágomutheganit nñdágomuthegun, medush che mowñjeittewát gagegininjig ákeeng ayájig.

32. Ówwe kekandumók kitche shomenátig obuhawatágoozewin: otikwunun ope nouhkágukkin ságebugukdash kekekan-dánáwá nebin bazhew tuhgoo.

33. Opedush wábuñdamag kokkinná ono iuheen keguh kekan-dánáwá uhbazhewun 'squándamink.

34. Kagat ketenenim uhgew nōngum bemátizzidjig káween kokkinná tuh nebosewug, chebwá izzhewabuk kokkinná ono iuheen.

35. Gezhik giya áke tuhmájámuggut, neendikittowindush ká tuh májámuggussinñ.

36. Euedush gezhigut, euedush tepiegun ká oweuh aninne okekanduhzeen; mezhinowamundush gezhigñk ká ōkekan-duhzeenáwá; meatuh nōs.

37. Tibbishko gá izzhewabuk Noe ogezhigutomun, mego ga ezhewabuk ono gezhigutñ aninne oguisun tuhkoshink.

38. Ono gezhigutñ uhwá mooshkuhunk áke, gewesenewug, geminnequawug, gewetegandewug gemenittewug wetegandewinnink, nánazh. e e gezhigut Noe ogebūzit kitche nábequá-mink.

39. Kádush ogekekanduhzeenáwá, pánemá kokkinná wiabá-bokowát; mego ga:zzhewabuk aninne oguisun ope tuhkoshink.

40. Neezh ketegánink ga iájig, bazhek tuh otápená, bazhek tuh ishkoóná.

41. Neezh equawug che besebochegawát, bazhek tuh otápená, bazhek tuh ishkoóná.

42. Ukkowábíg, ká kekekanduhzeenáwá ketogemámewá ope tuhkoshink.

43. Náгуттуhwandumök o-o, kishpin tabandunk wegewam kekandungebun ope gamotishkid tuhkoshink, tágeukkowábe ká tágebegebegátosininne owegewam.

44. Mega ezhe gezbandumag aninne oguisun che tuhkoshinik ope ukkowábomásewut.

45. Owwanan wuhow quik izzhewabizzit nabwákát unnoketágawewinne, tabanemigoojin ga ezhe buhgittinnegoot owushe-ma che apetandágoozit uhnew anint, che menátdush gamejenit ope che gezhigutunik ?

46. Tuhsháwandágooze wuhow unnoketágawewinne tabanemigoojin tuhkoshininit mikágoot eu enunnokeet.

47. Kagat ketenenim ogub ezhe buggittinán kokkinná tabanduninit otunnokájegun.

48. Mázhennewugizzitdush unnoketágawewinne kishpin eketót otaink, tabanemit ká muhshe tuhkoshinze :

49. Máje buhbukittawát weejunnoketágawewinnewun, giya chewesenit, giya cheminnequat, giya chekewushquabeet :

50. Tabanemigoojindush me ope che tuhkoshininit ope nundowanemásig.

51. Medush ga ezhe bokootchezhogoot, che menintdush che ábit, mámowy kuhgianizzinidjin, ga tuzzhe Ómbegizzit ga tuz-zhe muhmutwa ábetashink.

CHAPTER XXV.

OGEMAHWEWINDUSH gezhigóñk, metoswa oskenegequag tuh ezhenágwut, azhe otápenummowát wásákoninjegunun sá-gáummowátdush owwe nuhqushkowáwát wáwewinidjin.

2. Nánun nebwákáwug, nánundush kuhgebátizzewug.

3. Kagebátizzidjig ototápenánáwán wásákoninjegunewán ká-dush pemeta otuggowetoseenáwá.

4. Nabwákájigdush pemeta otuggowetonáwá ototásowinne-wáng mámowy wásákoninjegunewán.

5. Magwouh bwá tuhkoshininit wáwewéñidjin, kokkinná genebáwug.

6. Wiábetá dibbikuk, oweuh mutwanóndágooze, binná wáwewit tuhkoshin, beságaumog che unnokwushkowwut.

7. Kokkinná oskenegequagdush onishkáwug onánáittowátdush wásákoninjegunewán.

8. Kagebatizzidjigdush otinnáwán nabwákánidjin ; mezbe-shináng pemeta, newásákoninjegunenánin átaun :

9. Nabwákájigdush otinnáwán, káween eu, konemá ká táta tussinzenón keenowint neenowint giya che ioeyung, atáwajig ezhág owwe kishpinuttoyeuk ga ioeyag.

10. Gá májávátdush owwe kishpinuttowát, wáwewit azhe tuhkoshink, uhgewdush gázhétájig otunnewejewáwán wáwewe-

nidjin, unnebeendegawát wetegandewinnink, squandemdash kopáquiegátá.

11. Naágutichdush oskenegequag kagebátizzidjig tuhkoshin-og, ekettowugdush, Neendogemám, Neendogemám, pákinda-muhmowweshináng.

12. Ekettodush kagat ketenenim, ká kekekanemissenönim wiáwewagwan.

13. Ukkowábig, ká kekekanduhzenáwá gezhiguk gamá te-piegun aninne oguisun che tuhkoshink.

14. Ogemáwewin gezhigönk aninneeng ezhenagoozewun kitchewássá pabamátizzit onundomándush otoskenegamun omá-menándush otebinowawizzewin.

15. Bazhekdash nánink metoswák shōneá omenán : bazhek-dush nezhink metoswák, bazhekdash metoswák, me gá izzhe-menát májátdush.

16. Weendush nánun metoswák gá menint, awe ezhe átáwat nánwák shoneá, minowádush nánwák ogezhetön.

17. Weendush nezhink metoswák gá menint, nezhink me-toswák ogezhetön.

18. 'Ow edush ningötink metoswák gá menint, azhe wáne-kat ákeeng uhningwuhung, uhgátöt tabanemigoojin oshoneá-mene.

19. Wekádush tabanemigowájin tuhkoshinön, [giya omuze-niagun oshebe-egátá ogetuhkonumene.]

20. Neettam obenázekágön, nánink metoswák gá menint, minowá nánink metoswák owushema opetön, eketönk, Neen-dogemám, nánink metoswák shoneá kegemeesh, binná nánink metoswák minowá neengekushketön.

21. Otogemámundush otigön, kitchewawane kegekunwandum agásenug ; keguh ezhein che tebandumun kitchewawane kago, peendegen ketogemám opápanemowwinnink.

22. Be-ezhádush ween nezhink metoswák gá menint, eketto-dush, Neendogemám, nezhink metoswák shoneá kegemeesh, nezhink metoswák minowá neengekushketön.

23. Otogemámundush otigön, kitchewawane kegekunwan-dum agásenug, keguh ezhein kitchewawane kago che taban-dumun, peendegen ketogemám opápanemowwinink.

24. 'Ow edush ningötink metoswák gá menint, eketto, Neen-dogemám, kekekanemin kesunnágizzeun, bushkooshegayun ukko uhketegasewun mowöndonegayun ukko uhgeziswawabi-negasewun.

25. Neenge gotájdush, neengewegátön keshoneám ákeeng ; binná eu ketieem, otápenun.

26. Otogemámundush nuhquatunk otinnán, mázheninnewug-gizze ketimishke unnoketágaweninne, kekekandán bushkooshe-gayán uhgeketegasewán, uhmowöndonegayándush uhgesiswa-wabinegasewán.

27. Ningooche ketáge attön neenshoneám, takoshinán neen-dágeián gageunnewisag.

28. Muhkummik shoneá, nánink metoswák aát menik.

29. Kokkinná uhgew gá gushkitchegegajig tuh menáwug, nebenádush oguhtíanáwá, oweuhdush kago ká kushketosig otuhmukkumma menik iát.

30. Kushkedibbikut owwe oppuginik unnoketágaweninne ningót inábuhtizzisse che tuzzhe mowwit che tuzzhe muhmut-wa ábetashink.

31. Ope tuhkoshink aninne oguisun mámowy ogitchetwáwándágoozewin kokkinná giya omezhinowamun bewejewát, medush benámáttábit ogitchetwáwenámáttábewinnink.

32. Annosummábitdush tuh mowónjeittewug, kokkinná azhe weenzojig medush ga ezhe nánáwinát, tibbishko aninne azhe nánáwinát, mánistánishun giya mutche mánishtánishun.

33. Ogitchenikángdush ogi-ussán mánishtánishun, onuhmunjenikángdush ogi-ussán mutche manishtánishun.

34. Ogemádush ga enát uhnew ogitchenikáng ga ábinidjin How! bemájág nōs opápenanemowwinnink, otápenumók oge máwewin kege ózhetágóm wiazhkut miájeózhetóng áke.

35. Bakuttayán neengeusshummig, gáskuhnábáwayán neengemeni-ik, miátáwizzeyán, neengepeendegunik.

36. Peengwoshshágittayán, neengeuhgweik, geákooseyán neengenuhnándowweik, kepáquiegázoyán neengebemowwuttissig.

37. Manobemátizzinnidjindush che guhnonigoot, Neendögemám, áneen ope gá wábomináng bukkuttayun gá usshuminángdush, gáshkuhnábáwayun gá meni-innángdush?

38. Ahneen ope gáwábomináng miátáwizzeyun gepeendeguminnángdush, uhgamá peengwoshshágittayun gá uhgweinángdush?

39. Ahneen ope gá wábomináng ákoozeyun uhgamá kepáquiegázoyun gá názekonángdush?

40. Ogemádush oguhenán guhnonát, kagat ketenenim, bego kegetotowwag uhgew nekánisug neenigo ketotowwim.

41. Oguhenán onuhmunjenikáng nábowwidjig, kogág mutche iáwishetók, gágegá ishkotang ezháyeuk gá ónje ezhichegátág Mutche Manito giya omezhinowamun.

42. Oanje ope bukkuttayán ká kegeusshumissem, gáshkunnábáwayán ká kegemeni-issem.

43. Miátáwizzeyán ká kegepeendegushissem, peengwoshshágittayán ká kegeuhgweisseem, ákoozeyán kepáquiegázoyán, kádush kegebemowwuttisseseem.

44. Oguh enáwándush, Neendogemám, áneen ope gá wábomináng bukkuttayun, gáshkunnábáwayun, miátáwizzeyun, peengwoshshágittayun, ákoozeyun, kepáquiegázoyun, uhsháwanemissenowángdush?

45. Oguh enándush, kagat ketenenim, kishpin uhgew nekánisug azhe mutchetotowwagwánin, neen kemutchetotowwim.

46. Uhgewedush tuh ekogáwug, gágega kotuggizzewinnink tuh ezháwug, manobemátizzidjigdush gágega bemátizzewinnink.

CHAPTER XXVI.

JESUSDUSH gázhetát kokkinná ono ekettowinun, otinnán otoskenegamun.

2. Kekekandánáwá gá neesokoniguk, wekoondewin kubbekosag aninne oguisundush tuhbuggittinemátinun, tuh subsubgá quowádush metigönk.

3. Ogemá sáságewitchehaweninnewug giya oshebe-agaweninnewug sazekizzidjigdush anishanábog mowönjeittewug, kitche ogemá sáságewitchehaweninne Cafaphas owegewamink.

4. Guhguhnonittewát, tebugemáwát Jesusun che nesáwát.

5. Ekettoiwugdush, káween wekoondewiane gezhiguk, ozám tá ömbegizzewug anishanábog.

6. Jesusdush Bethanaink uzzhiát, Simon wamegéet owegewamink.

7. Equawundush obenázekágön, ásine muhkuk obetön, kache sunnáguttinnik pemeta bándanik, azhe seginunkdush öshtegwáninnik uhnámáttábit.

8. Otokenegamundush wiábunduminit nishkátizzewug, ekettoiwug, wagonan o-o wanje wabenumink?

9. O-o pemeta tá ge átándim nebená, che menintwádush katemákizzinidjin.

10. Jesusdush nasetotunk, otinnán, wagonan wanje megooshkázomut equa? Kitche wawane getotum.

11. Gágineek katemákizzidjig kewejewigög, neendush káween gágineek kewejewissinonim.

12. Wanjetotunk segenunk nestegwánink, gezhá uhjebanákwit.

13. Kagat ketenenim, tibbe anegoquág áke, o-o meenwájemowin che tebátotummowweengan, wuhow equa gá totunk, gágineek guhtuhtuzzhingegáta.

14. Bazbekdush azhe neezhidjig, Judas, Iscariot azhenekázöt ogemá sáságewitchehaweninnewun otezhánun.

15. Otinándush uhnew, wagonan ga meezheyag, keguhbuggittenumöndush? Medush azhe átándewát, neeswa metunnuh tuswábeek shoneá.

16. Eu opedush mozbuk azhe ukqowábit che buhgittenumátewint weow.

17. Neettam gezhiguk wekoondewin gwazhegönk puhquazhegun otoskenegamun obenázekágön Jesus obe-egön; ánepe ga tuzzhe gezhetaýang kubbekosa wekoondewin?

18. Ekettodush, otanönk ezhág, enik wubow towuh aninne, ogemá eketto, neendishquátáwin tebishkosa, neenguh kunwandán kubbekosa wekoondewin andáyun, mámowy neendoskenegamug.

19. Otokenegamundush anátigo Jesus totumög, gezhetaýugdush wekoondewin.

20. Wanákooshikdush námáttábe, mámowy metoswa azhe neezhidjig.

21. Owwesenewâtdush otinnân, kagat ketenenim, bazhek keenowâ andussheyag oguhbuggittinumágan neow.

22. Kitche kushkandumôgdush, ekettowug, Neendogemám, neen innuh?

23. Otinnândush, wuhowissuh ween wâjegwâbiegamit onágumink, me 'ow ga buhgittinit.

24. Aninne Oguisun ezhá, azhebe-egázôt; tuh kitche sunnâgizzedush wuhow aninne, ga buhgittenumágat aninne oguisun tá gegitche onissheshininne weká negissigobun.

25. Judasdush ween bagittenát, okuhquajemán, Neendogemám, neen innuh? Otinnândush kege-eket.

26. Magwouhdush wesenewât, Jesus puhquazhegun omámôn uhnunmeádush megwetchenát, obokobetôn omámenán otoskenegamun eketônk, otápenumók, me o-o neow.

27. Ototápenândush menequâchegun medush azhe uhnunmeát, omámenândush eketônk kokkinná menequayeuk.

28. Me o-o nemisqueem ôshkewâweendumágawinnink, wanjje seegwabenumink kitche nebená anishanábag, che mennowesháwanemintwá omutche izzhewabizzewinnewá.

29. Ketenenimdush káween minowá neenguh menequaseen uhmenewung bemácut, chebwá eu gezhigut, menequayán ôshkeiwunk mámowy keenowá nûs otogemáwewinnink.

30. Azhe nuhgummowwâtdush uhnunmeawegummigôn, azhe ságáummowwâtdush, wudjewink Olivet ezháwát.

31. Jesusdush otinnân, kokkinná keenowá keguh nishkâtiz zim neen ônje nûngum dibbikut, ônje oshebe-egátá, neenguh buhkittawá kanowanemát manishtánishun, mánistánishugdush tuhsiswashkáwug.

32. Ge ábejebáyándush, neenguh negáne che ezháyan Gallileink.

33. Peterdush otinnân, ánuh kokkinná aninnewug, tá nishkatizzewát, káween weká neenguh nishkâtezisse.

34. Jesusdush otinnân, kagat ketenenim, nûngum dibbikuk, uhwá pekááquouh nôndágoozit, nisink keguh eket ká kenissetowwenôsenôn.

35. Peterdush otinnân, ánuh ketáweembenamin káweká neenguh eket kenissetowwenôsenôn, kokkinnádush mego aketowát otoskenegamun.

36. Jesusdush azhe ezhát mámowy otoskenegamun ketegá-nink Gethsemane ezhenekátá, otinnândush otoskenegamun, námáttábeyeuk omá, ewada neenguhdezhá che uhnunmeáyán.

37. Otunne májenán Peterun, neezhdush Zebedee oguisun, májedush kitche kushkandum.

38. Otinnândush, neenjechá, kitche kushkandum kagá beengáwanemo, bakán ukkowa omá, ukkowábeyeuk.

39. Owushemadush pungee ane ezhát, azhe pongesinkdush oskezhigônk, azhe uhnunmeát eketônk, oh nûs, tá azhe máje máno o-o menequâchegun neenguh kuhbekágôn, káweendush owushemá, neen anandumán, keenigo anandumun.

40. Obeotissándush otoskenegamun, omikkowwândush kok-

kinná nebanit, otinnándush Peterun, wagonan, kánuh ketáweejukkowwábmiseem ningo tepiegun?

41. Ukkowábig, uhnummeag che kuhgwadebanemiggoosewag : ochichágomá enandum, weowwemádush neennuhmut.

42. Májádush minowá owwe uhnummeát, ekettonk, oh nös, o-o menequáchehun kubbekágoosewán menequayán atuh, anandumun tuh izzhewabut.

43. Tuhkoshinkdush owábomán kiabe nebanit, [Ūnje oskezhikowán kosegwunninik.]

44. Onuhgunándush májá, minowá owwe uhnummeát, neesink násáb eketto.

45. Obeotissándush otoskenegamun, otinnándush, nebáyeuk umba unwashemonoyeuk ; tepiegun tibbishkosa aninne oguisundush buhgittenummátinun mache bemátizzidjig oninjewáng.

46. Onishkág, májátá, binná bazhew wuhow ween bágittinnit.

47. Magwouh gá gegetót binná, Judas bazhek asheneezhidjig tuhkoshin obewejewegön kitche nebená anishanában, uz-zhowweshkön giya shemágunun otuhkonánáwán, ogemá sásá-gewitchehaweninneun giya okewanzeun, otuhnonigowán.

48. Bagittinnegoojin oge-enágobun, ga ogemuk, me wuhow, mushkáwemeenjimenik.

49. Bábegá beotissát Jesusun ekettodush, Neendogemám, ojemátdush.

50. Jesusdush otinnán, needje áneen bienekáyun? biezhe meenjimmenáwát tuhkonáwát.

51. Binnádush bazhek wájewájin shebinnekane, onuhnekibbetót otuzzhowweshk, obuhkittawándush sásá-gewitchehaweninne otoskenegamun okishketowwuggagunámándush.

52. Jesusdush otinnán, benáun ketuzzhowweshk uzshuttagebun ; kokkinná uhgew, tuhkonungig uzshowweshkön, uzshowwesh oguhnesegönáwá.

53. Ketenandum innuh, ká neendáge uhnummeatowwase nös, bábegadush neendamenik kitche nebená omezhinowanun?

54. Euedush totumán, oshebe-egázoyán aneen ga ezhe quiuk otöngebun? me ūnjittá che izzhewabuk?

55. Mego e-e tepiegun Jesus otinnán anishanában, gamotishkid kebenánáwán kebetuhkonumag uzshowweshkön giya shemágunun uhbetuhkoneyag? andusso gezhiguk neengenámáttábe kekinnoummátig kitche uhnummeawegummigönk kádush kegetángunisseem.

56. Kokkinnádush ono gá ezshewabuk che tabwawinnewung gá ezhebe egawát manitowázojig, kokkinnádush otoskenegamun onuhgunnigön májáwundush.

57. Gá otápenájig Jesusun omájenáwán otezhewetowáwán Caiaphasun ogemá sásá-gewitchehaweninne uzshíánit, oshebe-gaweninnewugdush giya okewanzeug emá mowönjeittewát.

58. Peterdush wásá otezhenopenuhnán, sásá-gewitchehaweninne owwegewamink, peendegadush unnoketágaweninnewun otowwewetuhbemán, owwe wábundunk ga izzhewabuttinnik.

59. Ogemá sásá-gewitchehaweninnewug giyá okewanzeug

kokkinná giya gegetowwin onundowábomáwân gagenowishkenidjin owwe bátámint Jesus.

60. Kádush oweuh omikkowáse : 'squáhdush neezh gagenowishkenidjin tuhkoshinög.

61. Eketto wuhow aninne ge eketto neendákushketön che bokobetoyán Kitche Manito otuhnummeawegummik, minowádush niswokoniguk neendátagezhetön.

62. Ogemá sáságewitchehaweninne pusegwe, otinnándush kánuh kenuhquatunze ? wagonan anikwá uhgew ?

63. Jesusdush ká ningüt ekettose, ogemá sáságewitchehaweninne otinnán, kuhgatin quiuk weendummowweshin, keen Christ Kitche Manito Oguisun wiáwewunán ?

64. Jesusdush otinnán, kege eket ; ketenenim koshá, náágutch keguh wábomáwá aninne oguisun che námáttábit, ogitchenik-áng kitche mushkáwizzewin che beiát ánáqutönk gezhigönk che onjebát.

65. Ogemá sáságewitchehawenin nedush obegobetön obuhbeenzikowágun, eketto dush, gekitche mutche eketto, áneen anábuh-tizzewát wátokázojig ? binná keñöndowwá aketöt.

66. Ahneen anandumag ? nuhquatunk eketto wug tá, buhgittandágooze.

67. Sikwánáwándush oskezhigönk, buhbukkittaönt ánintdush onuhnuhbuhgoskeninjetowwáwân.

68. Eketto, weendummowweshináng keen Christ, owwan buhkittaök ?

69. Peterdush áqutcheiue genámáttábe, oskenegequandush obeotissegön eketto dush, keen giya kegewejewá Jesus Gallileink.

70. Peterdush eketto, káween neenkekanemáse, kokkinnádush onöndágoot iánidjin.

71. Gá unne ságáunkdush, minowá bazhek otoskenegaquan owábomigön, otinnándush uhnew iánidjin, wuhow aninne oge-
wejewán Jesus Nazarethink.

72. Minowádush eketto uhmushkáwegeezhwat, ká neenkekanemáse wuhow aninne.

73. Náágutchdush niánebowwenidjin obenázekágön otinnáwân Peterun, kagat keen bazhek ketow, kenissetotágooz gegetoyun.

74. Nishkázetágooze eketto dush, káween neenkekanemáse wuhow aninne, bábegadush pekááquouh genöndágooze.

75. Peterdush omikwandan Jesus gá eketto, chebwá peká-
áquouh mazatágooze nissink keguh, eket ká kekekanemisenön. Geságáum iázhequatdush mowwit.

CHAPTER XXVII.

KEKESHAP kokkinná ogemá sáságewitchehaweninnewug giya okewanzeug, otouhgemáwân Jesusun che nebonit.

2. Gá tuhkobenáwátdush omájenáwân, obuhgittinumowáwân Pontius Pilate Kitche Ogemán.

3. Judesdush gá buhgittenummáгат, wiabundunk bátáminť geosittáwandum, obetöndush niswemetunnuhtuswábeek shoneá ogemá sáságewitcheгaweninnewun giya okewanzeun.

4. Eketťodush, neengemutchetotum ge buhgittenummáгayán weká mache totunzik misque. Eketťowugdush wagonash e-e neenowwint? wábundun keen e-e ketindowwint.

5. Oge oppuggitöndush shoneá emá kitche uhnummeawegummigönk; ningoochedush azhe ezhát owwe uhgönitťizöt.

6. Ogemá sáságewitcheгaweninnewugdush ototápenánáwá e-e shoneá, eketťönk, káquiuk tá izzhewabussinön che benuh-umingebun e-e shoneá kitche uhnummeawegummigön ototoissowinnink, önje misque uhge tepiegátag.

7. Otebuhgindánáwádush ogegishpinuttönáwán ákekön wazheát otuhkeem, che buhgittanemintwá miátáwizzidjig nahöwájin.

8. Eu önje e-e Ketegán misque ketegán ezhenekáta nánazh nöngum gezhigut.

9. Medush getabwawingewunk manitowázöt Jeremy odikit-towin eketťönk, ototápenánáwá niswemetunnuh tuswábeek shoneá gá enuhginzoot gá átándink ween Israel onejánisun gá átáwanit.

10. Wanje menintwá ákekön wazheát okitťegán Kitche Manito gá azhe enuhginnit.

11. Jesusdush genebowwe anosummábit kitche ogemá, kitche ogemádush okuhquajemán eketťönk, keen innuh ketogemakundowwág Jewug? Jesusdush otinnán, kedikit.

12. Ogemá sáságewitcheгaweninnewug giya okewanzeug nanébekimmáwát kádush ningöt eketťöse.

13. Pilatedush otinnán, kánuh kenönduhze uhgew menik nanibbekimikwá?

14. Kádush pápish oguhnonáseen, kitche ogemádush má-mukkátandum ápiche.

15. E-e wekoondewinnink kitche ogemá gágineek owwáká-nint obuhgittinán nandomáwájinigo.

16. Bazhekdush owwákánewe ápiche kekandágooze Barabbas ezhenekázo.

17. Miáwunjeittewát Pilatedush otinnán, áneen wuhow ga buhgittenuhmonuhgook Barabbas uhgamá Jesus, Christ ezhenekázöt?

18. Okekandán guhgáwamindewin wanje buggittenint.

19. Uhnámáttábit tepákonega námáttábewinnink, wewun otezhenázhubumágön oweuh eketťönk, kago ningöt totowwákan wuhow manobemáttizit aninne, önje neengitchemegooshkázábundum nöngum gezhiguk ween önje.

20. Ogemá sáságewitcheгaweninnewugdush giya okewanzeug iázhetágozewug anishanában che nundomint Barabbasun giya che nishewunnájeint Jesus.

21. Kitche ogemádush okuhquajemán minowá, áneen wuhow uhneebewát ga buhgittenuhmonuhgook? Eketťowug, Barabbas.

22. Pilatedush otinnán áneesh ween gatotowwug Jesus, Christ ezhenekázót? Kokkinnádush eketowug, tuh suhsuhgáquie-gázo.
23. Kitche ogemádush eketto, ánishween, áneen gá azhe mutchetotunk? Kitche gegetowug áwunjish, tuh suhsuhgáquie-gázo.
24. Pilatedush wiábundunk kago kushketosig ozám ápiche ómbegizzewug anishanábag, nebe ototápenán, kesepekeninjeet eketto, káween neen ningótóno neendotowwáse wuhow mano-bemátizzit aninne omisqueem; tebugindumók keenowá.
25. Kokkinnádush eketto, máno omisqueem neenguh-misque-egomin giya neenduhbenoche-emenánig.
26. Medush azhe buhgittinnummowwát Barabbusun, obuhshunzhawándush Jesusun, azhe buhgittinnát che suhsuhgáquie-gázót metigónk.
27. Kitche shemágunnisshe ogemádush ototápenán Jesusun, peendegunáwándush gegetowwegummigónk, omowónjeándush kokkinná shemágunnissun.
28. Opeengwoshshágetóbenáwán, miskobuhbeenzikowágun otuhgwunnáwáwán.
29. Oweoqundush otózhétónáwá menasagáwunjeeng, otussáwán azhe beenzikónáwát, metigdush omenáwán ogitchenkáng, otochecheengwunnittowwáwándush anosummegábowid, azhe pápenotowwáwát eketónk, pápenanemón Jewug otogemáwán.
30. Osukwánáwándush, omuhkummáwán metig, obuhketawá wándush óshtegwánenink.
31. Gá eeshquá nisshebápenotowwáwát omuhkummáwán misko buhbeenzikowágun, tebinowa okonásun obeenzikónáwán omájenáwándush che owwe suhsuhgáquo-ónt.
32. Buh ságáummowwátdush omikkowáwán aninnewun Cyreneink, Simon, ezhenekázo, onundomáwándush che unne tuh konát metigón, [wátuzzhe suhsuhgáquo-ónt.]
33. Watittumowwátdush ningooche Golgotha azhenekátag, me aninne weendibbigagun uzzhatummink:
34. Shewábo omenáwán, weenzoop tuhgónegátane, gágotundunkdush ká wemenequase.
35. Suhsuhgáquowándush metigónk, mátuhtonittewug agwidjin uhtátewug, [che tabwawinnewunk manitowázót gá eketót, mátuhtonittewug agweyanin, nekonásundush uhtátewug.]
36. Námáttábewugdush kunnowwábomáwán emá.
37. Ogitcheiuhedush óshtegwánenink otattowwáwán o-o oshebeegun, me wuhow JESUS, JEWUG OTOGEMAHME-WAWN.
38. Neezhdush gamotishkidjig suhsuhgáquie-gázowug, etowwinnuh bazhek ogitchenikkáng bazhekduh onuhmunjenikkáng.
39. Bamosajigdush onisshepápipzzhemáwán námequatowwáwát:
40. Eketónk, keen ga bokobetoyun kitche uhnunmeawe-

gummik naswokónigukdush ga gezhetoyn, bemájeittezoñ, kishpin Kitche Manitón oguisun wiáwewunnán, umba benesánduhwan metigõnk.

41. Ogemá sáságewitchehaweninnewug, oshebe-egawenne-wug, okewanzeug, onisshepápizzhemáwán, ekettoiwugdush.

42. Obemájeán bakánezinidjin, kádush okushketoseen webemájeittezõt, kishpin kagat wagemáwegwan Israel máno tuh benesándewa metigõnk, medush che tabwatowwunk.

43. Obuhgittanindizzo Kitche Manitón, tuhguh Kitche Manitón oguhbemájeán watápenágwan; ge eketto, neen Kitche Manito Oguisun.

44. Gamotishkinidjin wáwách tuhtuhgwágiegázo, mego giya uhnew agoot.

45. Ningõtwasso tepiegun ápiche gezhiguk máje kushke dibbikut ákeeng nánazh shángusse tepiegun

46. Shángusso tepiegunak, Jesus anegõk ázhequa eketõnk, *Eli, Eli, lama sabachani*; uzzhekettõnk, Nemanitõm, Nemanitõm, wagonan wanje nuhgusheun?

47. Ahnindush nábowwidjig, ope nõndowwáwát aketonit ekettoiwug, wuhow aninne onundomán Elias.

48. Bábegadush oweuh pemebutto, oskiebanun otõtapanán owwe uhgwinjemát shewábõng, uhnemenummowwátdush metigõnk che menequanit.

49. Ahnintdush ekettoiwug, boneik, tuhguh wábomátá Elias-un che bebemájeiggõgan.

50. Jesudush minowá wiázhequat anegõk, buhgittinátdush ochichágwun.

51. Binnádush, wiáguhgõttag kitche uhnummeawegummi-gõnk bökoójeishká, ákedush nuhningishká, ásineegdush bekooshkáwug.

52. Jebagummigõndush bákishkáwun, nebenádush, weowwewán mánobemátezipuneeg, ge onishkámuggutõn.

53. Beságáumõg jebagummigõnk, ope Jesus neettam gá ábejebáunk mánáchtõng otanõnk gepeendegawát, owwe wábundiewawát weowwewán kitche nebená anishanában.

54. Naningõtówákoosit shemágunisshe ogemá uhnewdush wájewegoojin kanowábomát Jesus, wiábundummowwát áke nuhningishkánik ono edush gá ezhewabuk, kitche sagizzewug ekettoiwug, mesuh wuhow kagat Kitche Manito Oguisun.

55. Nebenádush equawug emá ayájig, wáswá ge enábewug gebenopenánáwán Jesusun Gallileeink che unnoketowwáwát :

56. Andusshewát Mary Magdalene giya Mary, James giya Joses ogeen, giya Zebedee onejánisun ogeen.

57. Wanákooshikdush, kache twáwizzit aninne Arimathea-ink Joseph ezhenekázo, me bazhek Jesus otoskenegamun.

58. Pilateun otezhánun, nundotummiewwát Jesus oweow. Pilatedush eketto che menint.

59. Josephdush ototápenán Jesus oweow, owwe wagenán báneguttinnik bebuhgewián neginõnk.

60. Otowwebuhgitandán tebinowa otóshke jebagummigöñk, ázhebeköñk wazhichegátá; kítche ásinúsh otezhetittebinán squandamink, azhe májátdush.

61. Emádush Mary Magdalene giya wuhow bazhek Mary, námátábewug anosumissink jebagumik.

62. Wiábuninikdush ogemá sáságewitche gaweninnewug giya Phariseeug mowönjeittewug Pilate uzzhiát.

63. Ekettowugdush, Neendogemám, neengunwandámin, wuhow kuhgianezit, magwouh bemátizzit, eketto genissokoniguk neenguh ábejebá minowá.

64. Unnökeena che aeenjetöng jebagumik che niswa koniguk, kopemá otoskenegamun tuhkoshininit neবাদibik begemotinit weow, squáhdush owushema tul izzhewabut azhewabuk gá ezhe bítchetotumink.

65. Pilatedush otinnán akowábidjig ketiáwáwán; owwe söngetön, menik ga ezhe kushketoeyag.

66. Azhe májawat owwe söngetowát jebagumik, uhgoke-wussummowát ásin giya otussáwán akowábunduminidjin.

CHAPTER XXVIII.

ASHQUAW unwabewinnegezhiguk anemájesag minowá bebukoshinög, Mary Magdalene giya wuhow bazhek Mary.

2. Binnádush áke gegitchenuhningishká, Kítche Manito omeezhinowamundush gebenesewun, ningooche otezhetittebenán eu kítche ásin squandang jebagummigöñk atanik, azhe op-pubítush.

3. Oskezhik wásumöñk azhenágooze, agwidjin giya gomik ezhe wábishkánewun.

4. Azhe gosáwát akowábidjig nuhningishkáwug nabönginigo geizzhewabizzewug.

5. Mezhinowadush otinnán equawun, kago sagizzekago; ke-kekanemenim nundowábomag Jesus gá suhsuhgáquo-ont.

6. Káween omá iáse, ge onishká, gá ekettötigo, owwe wábundumök ketogemamenán geshingeshink.

7. Májág gazhetinna, owwe weendummowwik otoskenegamun, geábejebát, binnádush uhnegáne ezhát Gallileeink, me emá che wábomag; binná kege enenim.

8. Májágwug bábege jebagummigöñk, sagizzewug azhe bápénánemowát medush azhe májebi-ittewát oweendumowáwát otoskenegamun.

9. Magwouhdush unne uhpezekáwát owwe weendummowáwát otoskenegamun, binna Jesus onuhquskowáwán ekettodush, innuhwandeyeuk, ozittang obemeenjimmenáwán, uknummeatowwáwáttdush.

10. Jesudush otinnán, kago sagizzekago, owwe ezhe nekánisug Gallileeink che ezháwat me emá che wábomáwát.

11. Magwouhdush 'zhezháwát, binna ánint ukkowábidjig otönk ezháwug, oweendummowáwát ogemá sáságewitche gaweninnewug, kokkinná azhewabutink.

12. Mowōnjeittewugdush okēwanzeug giya ogemá sáságe-witche gaweninnewug azhe gegetowátdush; kitchē nebená shoneá omenáwān shemágunishun.

13. Ekettōnk, ekettoyeuk otoskenegamun gebekemotewun eu weow, magwouth nebáyang.

14. Otisegootdush ogemá otwwugáng neenguhguhaōnánán ningōtūno che totosenowag.

15. Azhe otápenumowát shoneá, totumōgigo anintwá: o-o edush tepájemowin kokkinná tabwatumōg Jewug nánazh nōngum gezhiguk.

16. Medush usshe bazhek oskenegamemág Gallilōeink ezháwug, wudjewink Jesus azhenázhowát.

17. Opedush wiábomáwát ochicheengwunittowwáwān; anintdush ká getabwa-anduhzewug.

18. Jesudush obeguhnonán, kokkinná mushkáwizzewin nemenigo gezhigōnk giya ákeeng.

19. Májág owwe guhgekemikōg kokkinná bamatizzidjig, baptizemikōg osemá, oguisema, giya ochichágomá otonozowinnewáng:

20. Guhgekin che kunwandumowát kokkinná aeninuhgook, binnádush kewejewininim, mozhuk nánazh che eeshquá ákeung. Amen.

MARK Omeenwájemowin.

CHAPTER I.

JESUS CHRIST, Kitchē Manito Oguisun, omeenwájemowin.

2. Gá azhe ezhebe-egat manitowázōt Esaias,* binná neendezhenázhowá nemezhinowam kenegánemink; che unne mik-kunákōg kenegánemink:

3. Oweuh otinwawin nundwawamoot buhgwuttuhkummigáng, quiuk wuhmotowwik Kitchē Manito.

4. John ge baptizewa buhgwuttuhkummigáng, guhgequatdush baptizewawin oguhgequawin che menowwesháwandágwuk mutche izzhewabizzewin.

5. Otezhánáwándush Johnun buhgwuttuhkummigáng, kokkinná Judeaink andájig giya Jerusalemink, ogebaptizemigowán oweendumōwáwān dush omutche izzhewabizzewinnewān.

6. John dush, kitchē áwase obewyun agwit, pusquagunne kitchē pezoot, uhtissáwiasheun amwájin giya ámo seenzebáqut.

* The text followed in this translation, is the fourth edition of G. C. Knapp's Greek Testament, published at Halle in Saxony, in 1829, and differing, as in this passage, in some minute and unessential particulars from the common English versions.

7. Guhgequadush ekettönk, bazhek neembekechenopenuhnik owushema apetandágooze, ká neenda apetandágoozisse che ábuhummowwugebun omukkizzenun.

8. Kebaptizenenim nebe, weendush keguh baptizemigowá Kitche Manito ochichágwun.

9. Me gá ezhewabuk ono gezhiguton Jesus Galileeink geöñ-jebá Johnundush oge baptizemigön Jordanink.

10. Bábegadush biezheemooshkomoot nebeeng, owábundán gezhik bákishkánik, ochichágwundush omemeeng ezhenágooze, bebonesindágoojm.

11. Gezhigöndush be önzittágwut gegetowin, keen kache siágeug neenguis neenkitchemeenwandum.

12. Bábegadush ochichágomá buhgwuttuhkummigáng, ote-zhenázhuhögon.

13. Emádush buhgwuttuhkummigáng ge iát nemetunuh tusogwun kuhgwadebanemigoot Mutche Manitön, buhgwutch áwáseun wájewájin, mezhinowamundush unnoketágoojin.

14. Gá kepáquo-ont John, Jesus Galileeink betuhkoshin, beguhgequat Kitche Manito otögemáwewin omeenwájemowin :

15. Ekettönk, kekenonowin kubbekosa, Kitche Manito otogemáwewin bazhew tuhgoo ; ánwandizök, tabwatumök meenwájemowin.

16. Bamosatdush chegebeeg kitche gummeeng Galilee, owábomán Simon giya Andrew wekánisun, puhkobewabenáwát ussubeen kitche gummeeng, öñje kego ekawat.

17. Jesusdush otinnán, nopenuzheshig, aninnewug che nö-jegwá keguh ezhe-enenim.

18. Bábegadush onuhgunáwát otussubewán uhnopenánáwát.

19. Gomape ane tuhkoshink, owábomán James Zebedee oguisun, giya John wekánisun nábequánink iáwug puhpugwáwáwát otussubewán.

20. Bábegadush onundomáwán, azhenuhgunáwát Zebedee ösewá giya unnoketágaweninnewun nabequánink onopenánáwát-dush.

21. Azhe ezháwát-dush Capernaumink, bábegadush unwabewinnegezhiguk pændega uhnumeawegumigönk owwe guhgequat.

22. Mámukkátandumögdush azhe guhgequat, bazhek swándagágoozinidjin otezhgehugkekemán, káweendush azhewabizzewát oshebe-egaweninnewug.

23. Bazhek aninedush otuhnumeawegumigowáng iá, Mutche Manitön ogegishkowán, azhequadush :

24. Ekettönk boneishináng ! áneen ga totonáng keñ Jesus Nazarethink ? kebenissheunnáje-emin innuh ? kekekanemin wiáweyun, Kitche Manito ogitchemennobemátizzit !

25. Jesusdush ogeshegunonán, ekettönk, pezán ián, beságizzenotow.

26. Mutche Manitodush, azhe nesegishkowát, azhe kitche ázhequat, me biezhe ságizzeinnotowwát.

27. Kokkinnádush mámukkátandumög, guhguhmonittewug-

dush ekettõnk, wagonan iuhee o-o? wagonan õshke guhgequa-winenandush o-o? tabanindinginigo ototowân Mutche Manitõn anátigo izzhewabizzewundush.

28. Bábegadush kokkinná getatakosana enuhkukkakumik Galilee gewetaihedush.

29. Bábegadush ságáumowát uhnumeawegumigõnk, gepeen-degawug Simon giya Andrew owegewamewân mamowy James giya John.

30. Simondush wewun ogeen shingeshin ákoozit, ozáwábe, bábegadush oweendummowwáwân.

31. Azhe sugginekanát onishkábenát, bábegadush onuhgunnegoon ákoosewin, unnoketowwátdush.

32. Wanákõshik pungeshemõk gezis, obetowáwân kokkinná wiákoosenidjin, giya Mutche Manitõn gagishkowájig.

33. Kokkinnádush e-e otanuh mowõnjeittewug squandamik.

34. Nebenádush onojemoán wiákoosenidjin : ságitchenázhowân nebená Mutche Manitõn, ototowándush Mutche Manitõn che gaetosinit õnje okekanemigõn.

35. Kekeshapdush bwá wásayábuninik geõnishká ságáum, buhgwutchiuhe uhnumeádush emá.

36. Simon uhnewedush wájewegoojm, onopenuhngõn.

37. Makowwáwátdush otináwân, kokkinná aninnewug kenundowábomigõg.

38. Otinnándush, minowá ánint otanowun ezhátá, che guhgequayán emá ; me bowõnje ságáumán.

39. Guhgequadush mizzewa Gálileeink otuhnumeawegumigõwáng ságitchewabenátdush Mutche Manitõn.

40. Wamegenidjindush obeotisegõn, obeochicheengwunittá-gõn ekettõnk, enandumun ketá bene.

41. Jesusdush sháwanemán, ezhenekane otângenán otinnándush, neendenandum máno keguhbenein.

42. Bábegadush guhguhnonát ákoozewin, azhe nuhgunnegoot, benezitdush.

43. Bábegadush omájenázhowân : ogeguhnonán,

44. Otinnándush, kago oweuh ningõt enákan, ezhán owwe wábundi-ik keow sáságewitchegaweninne meezhdush kesásá-gewitchegun Moses azhe anákonegat, che õnje tebákonumowát.

45. Azhe ságáunkdush anetebátotunk kokkinná : Jesusdush ká ogeniuh me mizzhishshowinnágwitoseen otanõnk águtcheiuh babáiát buhgwutchieeng obeotissáwándush anduswawânugizewát.

CHAPTER II.

MINOWAWDUSH owwe peendega Capernaumik, gomágo tussokoniguk, uhweendummátinkdush uzzhiát.

2. Bábegadush, kitchenebená anishanábag mowõnjeittewug, azhe mooshkenat ká geniuh peendegasewug, ká pápish kebish-quánt che nebowwewát, guhgequawindush oguhgekemán,

3. Benánáwándush bazhek wiákoosinit nabowit, newewug bamewinájjig.

4. Bowotittunk bazhew e-e wegemam, kádush kushketosewug wepeendegawát azhe puhsuggégábowewát, otowwe muh-mebetónáwá uhpukojegun eu wegewam, onesebuhgítinánáwádush nebágun nabowit uhshingeshink.

5. Jesusdush wiábundunk omushkáwandumowinewá otinnán wiákoosinit nabowit, neenguis, kemutche izzhewabizzewin menowwesháwandágwut.

6. Ahnintdush oshebe-egaweninnewug emá námátábidjjig, enandumög otaewáng :

7. Wagonan wuhow aninne wanje mutche tuzzhemát Kitche Manitón? Owwanan gagemenowwesháwandunk mutcheizzhewabizzewin mesuh ween atuh Kitche Manito?

8. Bábegadush Jesus kakanemát ananduminit, otinnán, wagonan o-o wanje mutche enandumag ketaewáng?

9. Wagonan nowutch wianepunuk che ekettónk, che eniat wiákoozít nabowit, menowwesháwandágwut kemutche izzhewabizzewin, uhgama che ekettónk otápenun kenebágun, bamosan?

10. Che ónje kekandumagdush Aninne Oguisun ta apetadágooze che menowwesháwandunk mutche izzhewabizzewin, (otinnán wiákoosenidjin.)

11. Ketenin, onishkán otápenun kenebágun andáyun ezhán.

12. Bábegadush onishká ototápenan onebágun, ane ságáum anosumeskezhik kokkinná ; mamukátandumögdush, omena-wándush kitchetwáwizzewin Kitche Manitón, ekettónk, káweká neengewábunduhzemin che izzhewabuk.

13. Ságáumedush minowá cheege kitchegumme ezhát, kokkinnádush anishanábag obeotisisigün, oguhgekemándush.

14. Anebamosatdush ningooche owábomán Levi, Alpheus oguisun, námátábit, tebáummátewinink, otinnándush nopenuhzheshin ; azhe pusegweetdush onopenuhnát.

15. Gá izzhewabukdush Jesus magwouh námátábit wegewamink nebená tepáummátewin mowónjichegajig giya miázheninnewuggizzidjjig mámwow ween giya otoskenegamun námátábéwug ónje bátielowug onopenánáwándush.

16. Oshebe-egaweninnewugdush giya Phariseeug, wiábomáwát wetopománit mowónjichegajig giya miázheninnewuggizzinidjin, otinnáwán otoskenegamun, wagonan wanje wetopomát mowónjichegaweninnewun, giya miázheninnewuggizzinidjin?

17. Jesusdush n'wándunk, otinnán, manobemátizzidjjig, káween we nuhnándowweiggoozissewug, uhgew atuh wiákoozidjjig, ká neembe ónje ezháse che nundomugwá manobemátizzidjjig, machebemátizzidjjig atuh bowónje ezháyun keche ánwandin-dizzowát.

18. Johndush otoskenegamun, giya Phariseeug otoskenegamewán muhkuttakabuneeug ukko ; obenázekowáwándush otinnáwán, áneen o-o John otoskenegamun, giya Phariseeug otos-

keenegamewân weenowâ muhkuttakawug ukko, keendush ke-
toekenegamug kâ muhkuttakawug?

19. Jesusdush otinnân, tuh kushkandumög innuh wâkoonga-
jig magwouh wâwewit owejewegoot? kâ tamuhkuttakawug.

20. Ope gezhiguk ochichesag che otâpenümmowwintwâ wâ-
wewenidjin medush che muhkuttakawât.

21. Kâ oweuh aninne otâshohegwâtunzeen ôshke manitowa-
jin gata okonâsink, oshkeiube me wanje pekooshkâg gataiube,
owushemâdush che banâtuk.

22. Kâdush oweuh aninne otâ attoseen ôshke shomenâbo gata
omotâng, omotag ta bekooshkâg shomenâbodush tá segissa
omotagdush ta banâtuk; ôshke shomenâbo koshâ ôshke omo-
tâng otatônâwâ.

23. Otunneshâbooshkowân mandâminun unwabewinnegezhig-
guk, otoskenegâmundush omuhmebinnâwân muzzâkoozeen.

24. Phariseugdush otinnâwân binnâ wagonan wanje mutche
totummowat unwabewinnegezhigut?

25. Otinnândush, kânuh wekâ kewâbunduhzeem mazanie-
gunink David gâ totunk ope bukkutat uhgewedush wâjewâjin
bukuttawât.

26. Peendega Kitche Manito otuhnumeawegumik, magwouh
Abiathar ogemâ sâsâgewitche gaweninnewe omejindush puhqua-
zhegun wâbundiewang anandâgoozit che mejesig sâsâgewitche-
gaweninnewug atuh otâmejinâwâ, omenândush wâjewâjin?

27. Otinnândush, aninne geozhittowwâ unwabewinnegezhig-
gut: kâween aninne ge ônje ozheâse unwabewinnegezhigut.

28. Oanje Aninne Oguisun odebandân giya unwabewinnege-
zhigut.

CHAPTER III.

MINOWAWDUSH gepeendega uhnumeawegummigönk, ba-
zhekduh aninne nebowweninjeet emâ iâ.

2. Ogunnowâbomâwândush che nojemoât unwabewinnege-
zhigutinik ningötöno che mutche tuzzhemâwât.

3. Otinnândush nebowweninjenidjin emâ nussowwiube nabo-
win.

4. Otinnândush anishanâban, quiuk nuh tuh izzhewabut men-
nototumink unwabewinnegezhigut, uhgamâ mutche totumink?
che bemâjeint oweuh uhgamâ che nesint? Kâdush ningöt eket-
tosewug.

5. Nabinna-âbomât ishketahat osittâwandunk; otinnândush
aninnewun shebinnekanin. Shebinnekanedush, nojemömgugut-
innedush mego azhenâgwutinik e-e bazhek.

6. Phariseugdush sâgâumög, bâbegadush mâmowy Herodi-
anug tebhgemâwât owe batâmâwât.

7. Jesusdush mâjâ mâmowy otoskenegamun, kitchegum-
meengdush ezhâwug nebenâdush anishanâbag onopenânâwân
Galileeink giya Judeaink wanjebâjig.

8. Jerusalemink giya Idumeaink, onuhkukkakumik agâmamk

Jordan, uhgowedush andájig Tyrink giya Zidonink, kitche ozámenowug, nöndágowâtdush gá ezhe kitche izzhewabizzit, obeotísigön.

9. Otinnándush otoskenegamun che öndinumowât nábequánans che be-egoot, owwe getiskekowwât.

10. Oanje kitche nebená anishanában onojemoát owwe tánginegoot miánuhmunjeowât.

11. Mutche Manitögdush ope wiábomáwât pongesinög anosumegábowid ázhequawugdush eketönk keensuh Kitche Manito Oguisun.

12. Otinnándush che tepájemigoosig.

13. Wudjewinkdush ezhá, onundomándush wáiwájin, obeotísigöndush.

14. Oguhgeginándush usshe neezhmetoswa che wejewegoot, che uhnonátdush che babákuhgequat :

15. Che kushketowât che nojemotowât ákoosewin che ságitchenázhowáwâtdush Mutche Manitön.

16. Simondush oteshenekánán Peter.

17. James Zebedee oguisun giya John wekánisun oteshenekánáwán Boanerges, uzzhatumink, unnemikke oguisun.

18. Giya Andrew, giya Philip, giya Bartholomew, Matthew giya Thomas, James Alpheus oguisun, giya Thaddeus, Simoa Canaanite ;

19. Giya Judas Iscariot ga buhgittenumágat.

20. Wegewaminkdush peendegawât, kitche nebená anishanában minowá mowönjeittewug kádush kushketosewug che mewjwât puhquazhegun, kitche ozámenowug.

21. Anowamájindush n'wánduminit ságáumög owwe meenjimenáwât, ekettowugdush kawunátizze.

22. Oshebe-egaweninnewugdush Jerusalemink wanjebájig ekettowug, Beelzebub otiáwán, onezhokomágön ságitchewabesát Mutche Manitön.

23. Onundomán otinnándush buhbawatágoozewinink, áneen gagetotunk Mutche Manito che ságitchewabinat Mutche Maniön?

24. Ogemáwewindush nezhoittezoot ká tánebowese e-e ogemáwewin.

25. Wegewamdush nezhoittezoot ká tánebowemugusinön.

26. Mutche Manitodush pusequenotázoot ká tánebowese otáwaguáshkán.

27. Kádush oweuh tá peendegase mashkáwizzit aninne owegewamink, meatuh netam tuhkobenát mashkáwizzit aninne che nishewunnájetowápun owégewamene.

28. Kagat ketenenim, kokkinna mutche izzhewabizzewin mennowesháwandágwut aninnewug oguisewán, kokkinná giya mutche gegetowin.

29. Ween atuh ga mutche enát Kitche Manito ochichágwua kátuh menowesháwandágoozisse ga áquo ákewung, tuh nuhnezánese mutche ishkotang.

30. Wanje eketöt, Mutche Manitön otiáwán ge ekettowât.

31. Betuhkoshinōgdush ogeen giya wekânism nebowwewugdush áqutchink unnokewugdush owwe rundomint.

32. Anishanábagdush ogewetábetowwáwán otinnáwándush, binná keguh giya kekânisug áqutchink iáwug benundowábo-mikwá.

33. Nuhquatunk otinnán owwanan innuh neenguh owwananug nekânisug?

34. Onuhbuhnayábomándush uhgew wetábetágoojin, ekettodush binná neenguh giya nekânisug.

35. Owwagwan ga totumogwan Kitche Manito azhe meenwandunk me wuhow nekânis, neendowamá, neenguh.

CHAPTER IV.

MINOWAW máje guhgequa cheegebeeg kitche gummeeng, mowōnje otissigōndush kitche nebená anishanában : awe ezhe bozitdush nábequánink námátábedush kitche gummeeng kokkinnádush anishanábag cheegebeeg iáwug ákeeng.

2. Oguhgekemándush nebená kago buhbawatágoozewinink otinnándush.

3. Bezindumōk, binná ketegaweninne ságáum owwe ketegat.

4. Saswawabinnegatdush ánint cheegekunuh pongesinōn, benasewugdush bemozhugindánáwán.

5. Ahnintdush ásinekáng pongesinōn gwetch ákewunzenōk bábegadush ge ságuhkewun, ōnje ká gwetch ákewunzenōn.

6. Gezisdush mokuhung ge chágetawun, ōnje ká gwetch ojebekáwunzenōn, bábegadush otápetawun.

7. Ahnintdush menasagáwunjeeng pongesinōn: menasagáwunjeendush májegewug ningobemuggigenōn, kádush ménékanewunzenōn.

8. Ahnintdush onissheshink áke pongesinōn negenōndush menekánewunōn, ánint nissemetunuh ánintdush ningōtwassemetunuh, ánint ningōtwáktussenōn.

9. Otinnándush owwagwan watowwugágwan che nōndunk máno tuhōndum.

10. Magwouhdush ezhekawizzit, uhgew babáwejewegoojin mámowy ussbeneezhinidjin okuhquájemáwán buhbawatágooze-win.

11. Otinnándush, keenowá kemenigōm che kekandumag kiátuk Kitche Manito otogemáwewinik, uhgewedush áqutchink iájig, kokkinná ono iuheen buhbawatágoozewinink geozhíche-gátawun.

12. Oanje owábundánáwá, kádush onissetowwenunzenáwá, nōndumink nōndumōg, kádush nissetotunzewug, konemá ningoting tá bábemiskotáwug, tá menowwesháwandágwutdush omutcheizzhewabizzewinewán.

13. Otinnándush, kánuh kenissetotunzenáwá o-o buhbawatágoozewin? áneendush ga ezhe nissetotumag kokkinná buhbawatágoozewinun?

14. Ketegaweninne ogittegátán ektettowin.

15. Uhgewedush chegekunuh uhgittegátátag, ektettowin ope ánuh n'wándumowát, bábegadush tuhkoshin Mutche Manito otápenunk gegetowin gá gittegátátag otaewáng.

16. Uhgewedush gágittegáninjig ásinekáng, n'wándungig ektettowin, bábegadush mojegandumög ototápenánáwádush ektettowin.

17. Ká gwetch ogebekáwissegug weowwewáng kitche wanebeek bemátutón, náágutchedush kushkandumowin, uhgamá megooshkátandumowin mokishkámugut ektettowin ónje, bábe-ga nishkátizzewug.

18. Mewug uhgew gá gittegáninjig menasegáwunjekáng, onóndánáwá ektettowin.

19. Kunwandumowindush o-o áke, kuhgianizzewin kitche-twáwizzewin, giya muhazewinundush ánint iuheen peendegang, kebishkumink gegetowin ká kago ónje netáweginzenón.

20. Mewug uhgewdush gá gittegáninjig onissheshink áke : onóndánáwá ektettowin, ototápenánáwádush, netáwigenóndush weágimenun, ánint nissemetunuh ánint ningótwásemetunuh ánint ningótwáktussenón.

21. Otinnándush, wásákoninjegun innuh betóm anámiuhe te-piegunink che attóng, uhgamá anamiuhe nebágunink ; che at-toseeng wásákoninjegunátigónk ?

22. Káween kago tuh gátoseem kokkinná tuhbákesin.

23. Oweuh watowwuggágwan che nóndunk máno tuh nón-dum.

24. Otinnándush tuhtebábundumók n'wándumag ; ga ezhe bezindumag keguh ezhe kekandám, keenowádush n'wándumag owushema tuh mená.

25. Ween ayát tuh mená, weendush ayásig tuh otápenumo-wá menik ayát.

26. Ektettodush Kitche Manito otogemáwewin aninneeng azenágozewun ogegittegátánun menekánun ákeeng.

27. Nébadush onishkádush dibbikuk gezhiguk giya, mene-kánnan ságuhkewun máje-eginón ká okekanduhzeen azhe iág.

28. Ahke onetáwigenón tebinowa bazhekobuggizzewát, ope-dush muzzákoozeeg, opedush mooshkenat menugizzewát muz-zákoozeeg.

29. Nátawegingin wiábetag pushkooshegun buhgittinegátátag, ónje mámáwin ochichesa.

30. Ektettodush, áneen ga ekttoyán Kitche Manito otogemá-wewin azenágwutink ?

31. Wásugunk menekánink ezhenágwut, me mámowy ágá-sink kokkinná menekánun ope kategátumink.

32. Opedush gágittegátumink, máje-egin me owushema azhegung kokkinná andussink weágushkón, kitche begobemug-ut, benasheugdush beuhgewátashemóndwug anámebemug.

33. Nebenádush buhbawatágozewinink o-o azenágwuk-oguhgekemán anishanában, ga ezhe nondowáwát.

34. Káween uhnöch otezhegunonáseen, mozhuk bubbawátágozewinink : azhekawizzewájindush omizzhissbowwenumowán kokkinná iubeen otoskenegamun.

35. Mego e-e gezhiguk wanákooshik, otinnán otoskenegamun, agámank ezhátá.

36. Omájenázhowáwándush kokkinná anishanában, mego azhe májenáwátigo uzzhiát nábequánink, nebenádush nábequánasun owejewegünun.

37. Medush azhe kitche nōdin peendáskádush nábequánink mooshkenabemugut.

38. Otákáninkdush nebá pequshemonink, otuhmuhtináwándush, otinnáwán, Neendogemám kánuh kepapámanemesemin, che neboyáng?

39? Onishkádush oguhnotán nodin, otinnándush kitche gumme, pezán ián, squiánemutdush kitche ánwátin.

40. Otinnándush, wagonan wanje sagizzeyag? wagonan wanje tabwa-anduhzewag?

41. Kitche sagandumōgdush, mamashkot ittewug, owwanan aninnewenandush wuhow, nodin giya kitche gumme otabwatágu?

CHAPTER V.

AGAWMANK mazhuhgáwát, andánuhkewát Gadareneug tuh-koshinōg.

2. Buhguhbatdush nábequánink, aninnewun bábeга obenuh-qushkágūn, jebagumigūnk beūnje ságaum, Mutche Manitōn gagishkowát.

3. Mego andát jebagummigūnk, kádush oweuh aninnewun okushkeiggooseen che tuh kobinnegoot, ká pápish pewábekūn.

4. Oanje nuhningin otánuhge tuhkobenan pewábekūn kushkábegiegunun, obokobetonundush pewábeko tuhkobitchegunun giya obogobetonun kushkábegiegunun, kádush oweuh aninnewun owángoweiggooseen.

5. Mozhukdush dibbikuk gezhiguk giya wudjewink iá, giya jebagumigūnk, ázhequat kishkezhootezootdush asineeng.

6. Wiábomátdush Jesus, wásá ōnje pemebutto owwe ochicheengwunittowát azhequadush,

7. Ánegūk, ekettdush, áneen ga totonáng Jesus, ápitche náganizzit Kitche Manito Oguisun? ketuhnumeatōn Kitche Manito ōnje, kago kotuggizzekan.

8. Oanje oge-enán, beságizzenotow keen wánezit Mutche Manito.

9. Okuhquajemándush, áneen azhenekázoyun? nuhquatunk eketto, menisseno, me wanje ezhenekázoyán, ozám enoyáng.

10. Otinnándush kago pukán ákeeng ezhenázhowákan Mutche Manitōg.

11. Emádush che'gudjew kitche nebená kōkūshug papátuzzhe wesenewug.

12. Mutche Manitōgdush otinnáwán, ewada azhenázho-oshin-áng beenjinná kōkūshink.

13. Bâbegadush Jesus otinnân ezhâg ; Mutche Manitôgdush kôkôshun otowwebeenzikowâwân kokkinnâdush nesâkewabittewug kishkuttênâng (neezhink metoswâk tushewug) otuh-penawugdush kitche gummeeng.

14. Uhgewedush kanowanemâjig kôkôshun, oshemowug, tepajemowâtdush kitche otanong euedush âkeeng, ezhâwugdush owwewâbundumowât gâ izzhewabuk.

15. Obeotisigündush Jesusun, owâbomâwândush gâ iâwât Mutche Manitôn nâmâtâbe okonâse quiuk nebwâkâ, sagizzewugdush.

16. Uhgewedush gâ wâbundungig gâ izzhewabuk oweendummowwâwân gâ totowwint gegishkowâpun Mutche Manitôn, giya kôkôshun gâ izzhewabizzinit.

17. Okuhquajemâwândush che nuhgutunk andânuhkewât.

18. Gâ bozitudush nâbequânink, wuhow Mutche Manitôn gâ gegishkowwât, okuhquajemân Jesusun chewejewât.

19. Jesudush kâ omenâseen che wejewegoot, otinnândush, kewan, owwe weendummow anowamudjig kitche izzhewabuk gâ totâgoyun Kitche Manitodush gâ ezhe shâwanemik.

20. Anemâjatdush anemâjetepajemo Decapolisink Jesus gâ totâgoot, kokkinnâdush aninnewug mâmuhkâtandumôg.

21. Jesudush gâ tuhkuhmo-ôt agâmank kitchegumme : kitche nebenâ anishanâbag mowônjeittewug uzzhiat cheege kitche gummeeng.

22. Binnâdush obeotissegôn nâgânandâgootit uhnumeawegumigônk Jairus ezhenekâzo, wiâbomâtdush pongesin ozittânik.

23. Anegôk okuhquajemândush, ekettônk, neendânis kâgâ nebo, betângin che nojemût che bemâtizzit.

24. Jesudush otunnewejewân. Kitche nebenâ anishanâban, onopenuhngôn oningwashkowâwândush.

25. Equadush âkoozit usshe neezhopepôn,

26. Mozhuk misquewe kitche nebenâdush gâ kotuggito ânuh nuhnândowweint, kokkinnâ ogebanâjetôn azhetunit otinotawizewin, kâdush nânâzh mennoîase ânjigo owushema âkooze.

27. N'wândunk iât Jesus betângenumowwât obuhbeenzikowâgun.

28. Ekettodush tânginumowwugigo okonâsun atuh neenguh nojim.

29. Bâbegadush omisquewit bôtane, n'wâjemungin innuhmunje oweowink.

30. Jesudush kakanemât, bemenuhningwashkowwint kuhgwatwadush, owwanan tiânginunk neembuhbeenzikowâgun?

31. Otokenegamundush otigôn, kewâbomâg uhgew, bame-nuhningwashkôkig ; kedikitdush innuh owwanan tiânginit?

32. Ônuhndowâbomândush equa gâ tânginegoojin.

33. Equadush sagizzit, nuhningiskâ, kekandunk nojemoint ; bepongesindush anosumenit, oweendummowwân kokkinnâ quiuk tabwawin.

34. Otinnândush, neendânis, kemushkâwandumowin kenôje-

moigroon, máján mennowánegoozin, keguh nojim eu ákooze-win.

35. Magwouh uhgegetöt beönjebáwug andát nágánandágoozit uhnumeawegumigönk : eketöwugdush kedânis nebo, wagonan wanje megooshkácheewát kiábe ketogemâmenán?

36. Jesusdush n'wândowwát aketonit, otinnân nágánandágoozit uhnumeawegumigönk, kago sagizzekan, meatuhgo che tabwa-andumun.

37. Otiáwândush oweuh che nopenuhnegoosig. Meatuh Peter giya John, giya James, John wekânisun.

38. Peendegadush nágánandágoozit uhnumeawegumigönk owegawamink, onöndándush ömbegizzewin, owábundándush mawenidjin.

39. Gá peendegatdush otinnân uhnew, wagonan wanje ömbe-gizzeyag mowweyagdush? Oskenegequa káween nebose, unish nehá.

40. Opápeáwândush : kokkinná ope gáságitcheházhowát, ototápenán oskenegequa ösun giya ögeen giya otoskenegamun owwe peendega ewada öskenegequa shingeshink.

41. Ototápenumowân oninjene, otinnándush *Talitha cumi*, me ánekuhnotumink öskenegequa onishkân!

42. Bábegadush öskenegequa onishká pusegwedush bamosa ; ussheneezh peponuggizze ; kitche mámuhkátandumögdush anishanábag.

43. Ogenummowândush oweuh che kekanduhzenit ; otinnándush che usshumink kago.

CHAPTER VI.

ONUHGUHTAHNDUSH emá tebinowa andánukeet be-ezhá, otoskonegamundush onopenuhngöñ.

2. Unwabewinnegezhigutdush wachichesag májeguhgequa uhnumeawegumigönk, nebenádush n'wândowájig mámuhkátandumög eketöwug, ánde wuhow aninne wandenunk ono iuheen? wagonan nebwákáwinnenandush o-o gá menint? kitche unnokewin wanje gezhätöng oninjeeng?

3. Kânuh wuhow áwisse okotossoweninne Mary oguisun James giya Joses giya Juda giya Simon wekânisun? kânuh ototowwamán omá kewetegamegoosnáng? azhe nishkanemáwâtdush.

4. Jesusdush otinnân, manitowázöt kitche apetandágooze meatuh tebinowa andánukeet, magwaiuhedush tebinowa anowamájin tebinowadush owegewamink.

5. Káweendush kago kitche unnokewin totunze emá, meatuh tánginát babazhek wiákoozenidjin nojemoátdush.

6. Mámuhkátandumdush uhtawatunzikwá, papáezhádush otanowun papáguggequat.

7. Onündomándush usshenezhinidjin, omajenázhowân, naneezhinit, omenándush mushkáwizzewin che ságitcheházhowáwát wánezinidjin Mutche Manitön.

8. Otinnándush kago che máchetösigwá bábámátizzewát,

meatuh sukkáoon, káween kago mashkemoot ká giya kago pubquazhegun ká giya shoneá ketotossowinnewáng.

9. Otinnándush ningooche otanowun iotittumag, wiazhkutigo eu wegewam che peendegayag me mozhuk che abeyag nánazh che nuhgutumag emá.

10. Otinnándush ningooche otanowun iotittumag, wiazhkutigo eu wegewam che peendegayag me mozhuk che abeyag nánazh che nuhgutumag emá.

11. Owwagwandush ga papámanemisenogwan, ga bezindosenogwan wenuhguhtumagdush emá, bowwissetanik weágusseun che ōnje kekandumowát uhmutchetotumowát : kagat ketenenim nowutch tuh oníssheshin Sodom giya Gomorrah eu gezhigut tebákonegawin káween ween eu otanuh.

12. Májáwugdush papáguggequawát aninnewug keche ánwanindizzowát.

13. Oságitchewabenáwándush nebená Mutche Manitōn, uh-sinnegonáwádush pemeta wiákoozenidjin, nojemoándush.

14. Heroddush kitche ogemá, onondágunun [otonozowin kitche tatakosana,] ekettodush John Baptist ge ábejebá, me ōnje kitche unnokewinun wábundi-ittewug ween ōnje.

15. Ahnintdush ekettowug, ween Elias, ánintdush ekettowug, bazhek manitowázōt uhgamá manitowázōt anandágooze.

16. Heroddush n'wándunk eketto, me wuhow John gá gishkequashogebun, ábejebá.

17. Oanje Herod uhgeunnoket uhgetuhkonint uhge owwákánint Herodias ōnje wekánisun Philip owewun, ōnje uhgewewit.

18. Johndush uhge-enán Herod ká quiuk izzhewabusinōn che weweyun kekánis wewun.

19. Me eu ōnje Herodias onishkanemán, neendágenesan enandum, unish ká kushketose.

20. Oanje Horod ogegosán Johnun, kekanemint quiuk uzzhiz-zewabizzit giya manitowázōt, otukkowábomán n'wándowát-dush kitchenebená uhnōch kago ogeōzhetōn, onōndowándush pápenanemowinink.

21. Ningōtink gezhigut wachichesag Herod onegewinne gezhigut, wekoonga okitchetwáweninnemun, shemágunisshe ogemág ogemágdush Galileeink.

22. Herodias odánisun bándegat, nemedush kitche meenwandunk Herod giya wájewájin : kitche ogemádush otinnán oskenegequawun wagotogwanigo ga nundotummowwewunan keguh menin.

23. Anápegeezhwát, otinnándush wagōtōgwanigo ga nundotummowwewunan keguh menin kagat kishpin ábetá neendogemáwewin.

24. Ságáum uzzhezhát ōgeen, otinnándush, wagonan ganundotumán? ekettodush, John Baptist ōshtegwan.

25. Bábegadush bebeendega otinnándush kitche ogemán apadush nâ-águtch mezheun onágunink John Baptist ōshtegwán.

26. Kitche ogemádush geositáwandum, odikitowin koshá ònje giya uhgow wájewájin ònje ká owwe ágoonwatowwáse.

27. Bábegadush kitche ogemá unnoke che kishkegwazho-ònt medush azhe kishkegwazhwáwát kepáquotewegumigònk.

28. Obetónáwádush óshtegwán, onágunink uhmenint óskenegequa óskenegequadush omenán ógeen.

29. Otoskenegamundush n'wánduminit obeotápenánáwá obikoweow owwe attowwát jebagumigònk.

30. Uhgewedush anóninjig mowònjeittewug Jesus uzziát oweendummowwándush kokkinná gá papá-andotummowát, papáguggequawátdush.

31. Otinnándush be-ezhág buhgwuttuhkumigáng unwashe-mònyeyuk : onje nebená tuhkoshinóg, májáwugdush, ká geni- uhe wesenesewug.

32. Bukkawinittewugdush buhgwuttuhkumigáng nábequánink gemòch.

33. Anishanábagdush wábomáwán, májánit nebenádush okekanemáwán, bechebi-ittewugdush che ezháwát emá, kokkinnádush otanowun iónjebi-ittewug mowònjeittewát emá uzziát.

34. Jesudush buhságáunk kitche nebená owábomán anishanában, ogesháwanemándush, ònje manishtanishink enandágoozewug, ká oweuh kunnowanemiggoosewán : máje guhgeke-mándush nebená kago.

35. Ane onákooshik otoskenegamun obeotísigòn, ekttowugdush buhgwuttuhkumigá o-o shegwouh ozám onákooshik.

36. Ningooche ezhenázhuh otanong che ezháwát che kishpinutázowát puhquazhegun, ònje ká kago omejesenáwá.

37. Otinnándush nuhquatunk, meezh gamejewát, otinnáwándush, neenguhtowwe kishpinuttòmin innuh kitche nebená puhquazhegun che usshumintwá ?

38. Otinnándush áneendushwátik puhquazhegun iáyag ? owwe wábundumòk ; gá kekandumowát ekttowug, nánwátik, neezhdush kegoiug.

39. Otinnándush che wejeendewát onámátábeándush ozáwushquáshkánik.

40. Nánebenabewug naningótwák, nanámetunnuhdush.

41. Watápenunkdush nánwátik puhquazhegun giya neezh kegoiug, gezhigònk enábe uhnumeátdush, obokobetòn puhquazhegun omenán otoskenegamun che attonit anosumubenit, neezhdush kegoiun omátáonán kokkinná.

42. Kokkinnádush wesenesewug getabisinewugdush.

43. Ototápenáwádush usshe neezh metoswa kokobenágunun mooshkenawun menik ashqundummowát puhquazhegun giya kegoiug.

44. Gá wesenidjig nánun metoswákoosewug.

45. Bábegadush otinnán otoskenegamun che bozinit nábequánink che negánònit agámank che ezhánit Bethsaida, magwouh ningooche owwe izzenázhowát anishanában.

46. Gá májenázhowátdush wudjewink ezhá owwe uhumeát.

47. Wanákooshikdush nábequân nowwugâm iá, weendush ezheke ákeeng iá.

48. Owábomán anegók uzzhabowa-ánit, ōnjishkâwuhuhmók washkedibbikutinik otezhánun ogittebeeg ane bamosa wáguh-bikkotátingin otunnetotowwân.

49. Wiábomáwât ogittebeeg bamosanit, jebám enandumōg ázhequawugdush.

50. [Kokkinná wiábomáwât kitche ojánemandumōgdush] bábegadush oguhnonán otinnándush, meenwandumók, neen koshuh, kago sagizze kago.

51. Otunenázekowán nábequânink, bonánemutdush, medush kitche sagandumōg kitche mámukátandumōg.

52. Ká omámenonanduhzeenâwâ gátotunk puhquazhegun, ōnje otaewán mushkâwânnewun.

53. Gá tuhkuhmo-owátdush ákeeng Gennesaret gebe-ezháwug kuhbáwugdush.

54. Gábegwáshkonitdush nabequânink, bábega okekanemáwân.

55. Máje mowōnjeittewugdush emá andánuhkejig babámetowát nábequânun wiákoozidjig, n'wándumowát uzziát.

56. Kokkinná uzzhunnebábeendegat otanowun kitche otanowun giya otunnuhkewin, mikunâng otusáwân wiákoozenidjin, okuhquajemáwân che tângenumowáwât ishquaiuhe obuhbeen-zikowágun, menikdush tiángenáwât nojemowug.

CHAPTER VII.

BEMOWOANJEITTEWUGDUSH beotisáwât Phariseeug á-
nintdush oshebe-egaweninnewug Jerusalemink wanjebájig.

2. Wiábomáwátdush ánit otoskenegamun uhmejewát puh-quazhegun weeneninjewát, (bwá kesebegeninjewát,) osittáwanemáwân.

3. Oanje Phariseeug kokkinná giya Jewug, káwesenesewug bwá kesepekeninjewát okunwandánáwâ gata ezhetwáwin.

4. Ahtáwawininkdush ōnjebáwât káwesenesewug bwá baptizewawát nebenádush uhnōch kago otepieganáwâ, minequá-chegánsun, giya ákekōn giya ozáwábeek onágunun giya otowinun, obaptizewawin.

5. Phariseeugdush giya oshebe-egaweninnewug okuhquajemáwân, wagonan wanje kunwanduhzikwâ gata ezhetwáwin ketoskenegamug uhwesenewát bwá kesepekeninjewát?

6. Oguhnonándush otinnân, quiuk Esaias áshia kegetuzzhemigowá, kagianizeyag, azhebe-egáttagigo, uhgew anishanábag kache twáwanemidjig azhe guhnozhewát otonewâng, otaewándush kitche wásá attanewun.

7. Ká ningōt inábuhtusínōn uhnumeatowwewát guhgequawinun ōnje aninnewug otezhétwáwinewân.

8. Oanje wabenuming Kitche Manito oguhgequawin kekunwandánáwâ aninnewug oguhgequawimewân, ákekōg giya me-

nequâchegânsun obaptizewawin uhnöch giya kago o-o ezhená-gwuk andotumag.

9. Otinnândush kagat koshá kewabenánâwá Kitche Manito oguhgequawin owwe kunwandumag tebinowa ketizzhetwâwinnewá.

10. Oanje Moses ge eketto kitchetwâwanim kôs keguh giya owwagwandush ganishkâtenumowagwan ôsun gama ôgeen máno tuh ápiche nebo.

11. Keenowâdush ekettoeyag owagwan ga enagwan ôsun gama ôgeen *Korban*, me che ekettönk menetink, owagotogwan neen ga ôndizzewagwan, tuh wânuhke.

12. Kâ ningot minowá oguh inábuhcheigooseen ôsun gamá ôgeen ekettoeyag.

13. Me eu azhe banájetoyag Kitche Manito oguhgequawin tebinowa ketizzhetwâwinewá weioeyag ; nebenádush uhnöch ono azhenágwuk ketotám.

14. Gá nundomátdush kokkinná anishanâban, otinnân, bezindowweshig nissetotumök kokkinná andussheyag.

15. Kâween eu bándegamuggutinik otönink obánájeiggooseen aninne : siáguhumomuggutinik otönink aninne me banájeiggoot.

16. Owwagwan watowwugâgwan che nöndunk, máno tuh nöndum.

17. Gá unne nuhgunát anishanâban unnebeendegat otoskenegamun uzzhiánit okuhquájemigön o-o buhbawatágoozewin.

18. Otinnândush kâ nuhgwuhnuh keenowá kenissetotunzeem, kânuh kekekanduhzeem bándegamugutinik otönink aninne kâ otábanájeigooseen.

19. Kâween otaing ezhámugusininne, omisitáng ezhámugutinne shábooshkagoondush metuhkummik.

20. Ekettodush ságáumomugutinik anineeng, me banájeiggoot aninne.

21. Oanjé ságáummomugutinik otaewâng aninnewug, mutche enandumowin, bisshegwâtizzewin, nesittewin,

22. Kemotewin, suhságizzewin, mutche bemátizzewin, kughianizewin, guhgepátizzewin.

23. Kokkinná ono beenjinná aninne önjebámugutinnewun me banájeiggoot aninne.

24. Pusegwedush nuhgutunkdush emá, enuhkuhkakunik Tyre giya Zidon ezhá, peendegadush wegewamink oweuh che kekanemigoosig, kádush kushketose wegázöt.

25. Bazhekdush equa odânisun wánezinidjin Mutche Manitön ogegishkowwân nöndunk uzzhiát be-ezhá bepongesin ozitáng.

26. (Wuhow Greek equawe Cyropheneciaink andánukeet,) okuhquájemán che ságitchewabenát Mutche Manitön odânisun.

27. Jesusdush otinnân, uhbenocheug netam tuh tabesinewug, kâ onisssheshinzenön uhbenocheug opuhquazhegunewá, che muhkumintwá anemögdush che oppuggetowwintwá.

28. Equadush otinnân, kagat Neendogemám, anemög koshá

anáme uhtopowin, omejinâwâ uhbenocheug háwebetowât puhquazhegun.

29. Otinnândush equawun, o-o ekettowin ðnje, ezhán, kedânis Mutche Manitõn gesâgáumõn.

30. Buhtuhkoshinkdush andát, okekanemán Mutche Manitõn gesâgizzenotágoot odânisun, odânisundush nebâgunink shingeshinõn.

31. Minowâ nagutunk emá enuhkuhkakumink Tyre giya Zidon, be-ezhá kitche gummeeng Galilee nowwiuhe tuhnuhkewin Decapolis.

32. Betowwâdush bazhek kagebeshanidjin kâ giya netágegotose, okuhquâjemâwândush che tânginat.

33. Pemaiuhedush ezhewinná, beenjeninjene otowwuggânink, osikowâgundush otângesittowwân otanuhnewinne.

34. Gezhigõnkush enábe, ázhenámõn, otinnândush *Ephphatha*, uzhekettõnk, tuh bákishkâwun.

35. Bâbegadush otowwugun bákishkânewun, otanuhnewdush gashuhwishkâne gegetõdush wawane.

36. Otinnândush aninnewun oweuh che weendumowâsigwâ : owushemadush obemetebátotánâwâ.

37. Kitche ozâm márukâtandumõg ekettowug, kokkinná kago kitche menototum, kagebisshánidjin otezhean che nõnduminit, giya netágegetosinit che netágegetonit.

CHAPTER VIII.

Owo gezhigutõn, kitche ozâm enowug emá ayájjig, kâdush kago ogeiâsenâwâ gamejewât, Jesudush onundomán otoskenegamun otinnândush.

2. Neshâwanemág anishanâbag, ðnje nisogwun newejewegõg kâdush ðnje wesenesewug.

3. Kewanázhowugwâ bwâ wesenewât tá unnenõndawunne-mikkowwegug ningooche, ánint kitche wásá ðnjobâwug.

4. Otskenegamundush oguhnõnigõn, ánde ga õndinumunk puhquazhegun che ushumintwâ kokkinná uhgew, emá buhgwut-tuhkumigáng?

5. Okuhquâjemândush, áneendushwâtik puhquazhegun ayáyag? otinnâwândush neezhwâswa.

6. Otinnândush anishanâban che námátábenit michiuhe, ototâpenândush neezhwâswâtik puhquazhegun, azhe uhnumeát azhe bokobetõt, omenândush otoskenegamun che buhgittenummowât anosumábit anishanâban, azhe buhgittenummowâtdush anosumábit anishanâban.

7. Punge otiâwândush kegoizansun, uhnumeádush otinnândush che buhgitinumowât anosumábenit anishanâban.

8. Weesinewug, getabesenewugdush, ototâpenánâwâ neezhwâswa kokobenâgunun mooshkenawun menik ashqundumowât.

9. Gá wesenidjig newinmetoswâkoosetoganug : azhe májenázhowâtdush.

10. Bábegadush owwe bözewug nábequânik azhe ezháwát enuhkuhkakumik Dalmanutha.

11. Phariseeugdush tuhkoshinög, omáje kuhquajemáwân, che wábundi-iggowát kitché unnokewin gezhigönk önje, uhkuhgwadebanemigoot.

12. Kitché ázuhnámo ochichágönk, ekettodush, wagonan wanje kuhgwatwawát uhgew anishanábag kitché unnokewin? kagat ketenenim káween kago unnokewin tuh wábunduhásewug uhgew anishanában.

13. Onuhguhándush owwe boze nábequânik, agámank uz-zehzát.

14. Gewunnekawugdush we otápenumowát puhquazhegun bazhek wátik atuh otiáwân nábequânik.

15. Otinnándush tuhtebábig, kago tángenunkago, wanje öm-bishkág puhquazhegun Phariseeug giya Herod.

16. Ekettowug guhguhnonetizzowát, me eu uz-zhiásewung puhquazhegun

17. Jesusdush kekandunk otinnán, wagonan wanje guhguhnoneteyág uz-zhiásewag puhquazhegun? ká nuhgwuhnuh kenissetotunzeem? ketaewân innuh gemushkáwáche gátawun?

18. Ketoskezhigöm; kánuh kewabeseem? ketotowwugim; kánuh kenönduhzeem? kánuh kekunwandumáseem?

19. Gábegobetoyán puhquazhegun nánwátik magwauhe nánun metoswák aninnewun áneenmenik kokobenágunun ashqunduming gá májetoeyag? otinnáwándush, usshe neezh metoswa.

20. Neezhwás wátik puhquazhegunundush magwa newin metoswák, áneen menik kokobenágunun ashquadumink gá májetoeyag? otinnáwándush, neezhwáswa.

21. Otinnáwándush, áneen o-o azhe nissetotunzewag?

22. Betuhkoshindush Bethsaidaink, betowwá, kagebeengwanidjin aninnewun, kuhquajemáwándush che tánginat.

23. Osuginnekanán kagebeengwanidjin ahqutchink otanuh otezhewenán, osikwátumowándush oskezhigöne, otángenunowân okuhquájemándush che wábit.

24. Ishpemink enábe ekettodush, newábomág aninnewug metigög bamosawájin inábömenágoozewug.

25. Minowádush otángenunowân oskezhigöne, guhgázo mándush ishpemink che enábenit, medush wáweenga nöjemöt kokkinnádush aninnewun owábomán wawane.

26. Kewanázhowándush andánit, ekettodush, kago otanönk ezhákan, kago oweuh weendumowákan, otanong.

27. Jesusdush mámowy otoskenegamun, otanowun Caesarea Philippi ezhá; mikunángdush okuhquájemán otoskenegamun, otinnándush owwanan wiáweán azhewát aninnewug?

28. Otinnáwándush John Baptist, árintdush Elias, árintdush bazhek manitowázöt.

29. Otinnándush, owwanan wiáweán keenowá aketoyag.

30. Peterdush otinnán, keensuh Christ: otinnándush, kago oweuh weendumowwá kago.

31. Miáje guhgequadush, Aninne Osuisun tuh guhwátuggito nebená kago, ekettodush, okewanzeug neenguh wabinegög giya ogemá sáságewitchegaweninnewug giya, oshébe-egaweninnewug, neenguh nesegögdush genissokoniguk neenguh ábejebá.

32. O-o ekettowin mizzhishshowwinágwut. Peterundush ototápinnegön májeguhnongoot.

33. Bábemushkotátdush gunnowábomátdush otoskenegámun, ogesheguhnónán Peterun ekettönk, neempikwunáng ezhán Mutche Manito, önje ká kemenánduhzenun Kitche Manito tabandunk, meatuh aninne tabandunk manándumun.

34. Gá nundomát anishanában giya otoskenegámun, otinnán uhnew, owwagwan ganopenuhzhegwan tuh tebanindizzo, tuh kuhgwadebanindizzo che nopenuhzhit.

35. Owwagwan ga nojemotogwan obemátizzewin, oguhwunetön; owwagwandush ga wunnetogwan obemátizzewin neen önje, giya meenwájemowin önje oguh bemájetön.

36. Wagonan ga öndizzegwan aninne, kishpin ánuh tebandunk kokkinná ó-o áke, che wunnetöt ochichágwun?

37. Uhgamá wagonan ga mashkotonungebun ochichágwun.

38. Owwagwan ga águtchetowwegwan neen giya neendikitowinun magwaiuhe o-o bisshegwátizzidjig giya mázheninne-wuggizzidjig anishanában, ween Aninne Oguisun tuh águtche ope tuhkoshink, ösun ogitchetwáwizzewinink mámowy omézhinowamun.

CHAPTER IX.

OTINNAWNDUSH uhnew, kagat ketenenim, ánint uhgew omá nábowidjig ká oguhkekanduhzeenáwá nebowin, chebwá wábomáwát Kitche Manito otogemáwewin betuhkoshink mushkáwizzewinink.

2. Gáningöt wáswokoniguk Jesus ototápenán, Peterun, Jamesun, giya Johnun, kitche ishpuhtenánink wudjewink ezheke: pukkándush ezhenágooze anosummegábowewát.

3. Agwidjin wákashkánewun, gönink ezhewábishkánewun, káween oweuh nowutch otá wábeshkátosenun.

4. Wábundiewawug weowwewán Elias mámowy Moses guhguhnonittewát Jesus.

5. Peterdush oguhnónán otinnán Jesusun, Neendogemám, onisseshin omá che iyágebun, neenguh ozhetomen niswa wegawamun bazhek keen önje, bazhek Moses, bazhekduh Elias önje.

6. Ká okekanduhzeen gá ekettöt, önje kitche sagizzewug.

7. Ahnáqtdush beuhguhwátasana, gegetowindush beönjesa ánáqutönk, ekettönk, me wuhow siágeug neenguis: bezindow-wik.

8. Bábegadush nundowábewug, kádush oweuh owábomásewán aninnewun, meatuh Jesus giya weenowá tebinowa.

9. Buhnesákewawátdush otinnán kago oweuh weendummow-

wá kago gá wábundumag chebwá Aninne Oguisun ge ábejebát.

10. Okunwandánawádush eu eketto win, kuhguhquajindewug-dush mamashkót, wagonan eu ábejebáwin atumink?

11. Okuhquajemáwándush eketto nk, wagonan wanje eketto wát oshebe-egaweninnewug Elias netam che tuhkoshink?

12. Guhguhnonán otinnán, Elias kagat netam tuhtuhkoshin, nayáb chebe uttót kokkinná kago, oshebe egátadush Aninne Oguisun, tuh guhwátuggito nebená kago kádush oweuh oguh papámanemiggoosen.

13. Ketenenimdush Elias ázhia getuhkoshin, anandummowát-igodush ototowáwán, azhebe-egátanik.

14. Bowotissátdush otoskenegámun, owábomán kitche nebená anishanában papámikkágowát oshebe-egaweninnewugdush guhguhnonittewát.

15. Bábegadush anishanábag, ope wiábomáwát, kitche má-mukátandumög, omowinna nuhnáwán unnemikkowwáwát.

16. Okuhquajemándush oshebe-egaweninnewun wagonan ka-quajemagwá uhgew?

17. Bazhek dush anishanába oguhnonán, eketto dush neenguis neembená, netágegetosig Mutche Manitón otiáwán :

18. Ningoochego tiabebinnegoojin, begobinnegön betawetön, papáquayábetáshemono, neendánuhgebetowwágdush ketoskenegamug che ságitchenázhowáwát, kádush okushkéásewán.

19. Oguhnonándush otinnán, oh anishanábag tiabwatunzikwá áneen menik gawejewinuhgook? áneen menik ga megooshká-cheinuhgook? Betowweshig.

20. Obetowáwán, opedush wiábomát, bábega Mutche Manitón otátóskágön, ákeengdush pongesin, tittebeta betawetön.

21. Okuhquajemigöndush ösun, áneen o-o watisekágöpun, eketto dush magwouh uhbenoche-ewit.

22. Nuhningim ishkotang oppuginán, naningötinönk dush nebeeng che nisshewunnájeint : kushketoyun ningotono che totowut ketá sháwanememe che nezhokomowweyáng.

23. Jesús dush otinnán kishpin tabwatumun, kokkinná gage-kushketöm.

24. Bábegadush ösun uhbenoche, ázhequa eketto dush, gegizzebeeng uhmowwit, Neendogemám neendabwatum, nojemötön uhtabwatunzewán.

25. Jesús dush wiábomát anishanában, mowundobi-ittenit nishkáheguhnonán Mutche Manitón, otinnándush ; netágegetosig giya kagebisshayun Manito, beságaun, kago minowá beenzikowákan.

26. Mutche Manitodush ázhequa, otátóshkáwán obeságizzenotowwán ; bazhek gá neböng ezhenágooze, nebenádush eketto wug, nebo.

27. Jesús dush osuggeninjenán, ömbinát, onishkátdush.

28. Gábeendegatdush wegewamink, otoskenegamun okuhquajemigön áneen neenowint azhe kuskeásewungid, che ságitchenázhowungid?

29. Otinnándush uhnew, o-o tinouh, káween uhnish otákush-keáseen oweuh che ságitchenázhowát, meatuh muhkuttakang giya uhnumeáng.

30. Azhe nuhguttunk emá ane shábooshkán Galilee, ká enanduzhe oweuh aninnewun che kekandumenit.

31. Oguhgekemán otoskenegamun, otinnándush Aninne. Oguisun buhgittinnemátinun aninnewug oninjewáng, oguh nesawán, genesintdush, tuh ábejebá niswokonigutinik.

32. Kádush nissetotunzewúg eu ekettowin, shágwanemowug-dush we kuhquajemáwát.

33. Buhtuhkoshinkdush Capernaumink, gápeendegat wegewamink okuhquajemán, wagonán o-o buhtuhzhindumag buhuhpezekáyang?

34. Kádush oguhnonásewán, ōnje buhuhpezekáwát gemōch gebeitewug owwanan owushema apetandágoozit :

35. Gánámátábit onundomán ussheneezhinidjin otinnándush, owwagwan owushema gawe apetandumogwan me nōndás ga apetandágozit che pemetowátdush kokkinná.

36. Ototápenandush uhbenocheun, nowwihuedush onámátá-beán, watápenájín onikáng otinnán uhnew :

37. Owwagwan ga sháwanemágwan uhbenocheun, o-o azhenágoozinidjin neenduhnozowinink, neenigo neenguh menototag, owwagwandush ga menototowwegwan, káween neen atuh omennototágoose omennototowán giya biezhenázhuhonidjin.

38. Johndush oguhnonán otinnán, Neendogemám neengewábománán aninne ságitchenázhowát Mutche Manitōn ketuhnozowinink, kádush newebewejewegoosenán, neenge nuhgánánándush ōnje ká newebewejewegoosenán.

39. Jesusdush otinnán, kago nuhgánákago, ká oweuh aninne kitche unnokewin tátotunze neenduhnozowinink ga mutchetuzzhemit.

40. Ween wasittowwanemisenowunk, kemámowizzemin.

41. Owwagwan ga menienogwan, ningo menequáchegun nebe che menequayag ōnje kewejewá Christ, kagat ketenenim, ká oguhwunnetosen otepáummágowin.

42. Owwagwandush ga nishkeiggōgwan bazhek uhnew bewizzheinidjin tiabwatowwenit, nowutch attow onissheshin, besbochegunábekōn nápekonint pukkobenintdush, kitchegummeeng.

43. Kishpindush keninj ōnje mutche izzhewabizzeyun, kishkeshun nowutch attow onissheshin che mákizzeun, che bemátizzeun, che neezhink keninjeen gágega mutche ishkotang che tunnákezeyun :

44. Emá mosa káweká nebose, ishkota káweká attasenōn.

45. Kishpin kezit ōnje mutche izzhewabizzeyun, kishkeshun nowutch attow onissheshin che mákizzeun cháwishkáeyun che bemátizzeun che neezhink kezittun, gágega mutche ishkotang che tunnákezeyun.

46. Emá mosa káweká nebose, ishkota káweká attasenōn.

47. Kishpindush keskezhik ōnje mutche izzhewabizzeyun,

kechebetōn nowutch attow onissheshin, che bazhekwung keskezhik che peendegayun Kitche Manito otogemáwewinink, che nezhink keskezhigōn, gágega mutche ishkotang che tunnáké-zoyuh :

48. Emá mosa káweká nobose, ishkota káweká attasenōn.

49. Kokkinnádush tuh shewetágunuhwáwug ishkota ōnje, kokkinnádush sáságewitchegun tuh shewetágunáwáwug shewetágunink.

50. Shewetágun onissheshin : shewetábanátuk shewetágunnung, áneen ga ge ezhe shewetágunnetōng ?

51. Ketá shewetágunewim keowwewáng che innuhwándeyag.

CHAPTER X.

PUSEGWEDUSH, nuhguttunkdush emá, obeotittán cheegebeeg kitchegummeeng Judea agámank Jordan, anishanábagdush obeotisegōn, minowádush andotunk ukko ototowán, oguhgekemán.

2. Phariseugdush obeotisegōn, okuhquajemigōndush, kuhgwadebanemigōn quiuk innuh tátotuma aninne wabenát wewun ?

3. Otinnándush, áneen Moses gá eninág ?

4. Eketto wug, Moses ge eketto oshebe-ummowwint mazaniegun menint che wabenint.

5. Jesudush otinnán nuhquatunk Moses kege oshepeummágowá eu guhgequawin wanje uhmushkawizzemuguk ketawán.

6. Wiazhkut kosuh ozhetōng, Kitche Manito oge 'ozheán aninnewun equawun giya,

7. Me eu ōnje aninne oguhnuguhnán ōsun ōgeen giya wewun che názekowát.

8. Uhgew neezh tuh bazhekwug, káween minowá tuh neezhisewug bazhekwug.

9. Eudush Kitche Manito mámøwittōt, ká oweuh aninne oguhbogobotoseen.

10. Béendik wegewamink, otoskenegamun okuhquajemigōn minowá mebegu eu.

11. Otinnándush owwagwan ga webenágwan wewun chewewitdush bakánizzidjin, bisshegwátizze.

12. Equa giya ga wabenát onábamun, onábamitdush bakánizidjin, bisshegwátizze.

13. Opedush ōshke uhbenocheun, betowwáwán che tanginát, otoskenegamun oge ezhe guhnonáwán bánánidjin.

14. Jesudush wiábomat andotumowát, ká meenwanduhze, otinnándush máno uhbenocheug neenguhbenázekágōg, kago nuhguhánzhowákago, uhgew azhenágoozidjig Kitche Manito otogemáwewinink iáwug.

15. Kagat ketenenim, owwagwan uhbenocheing azhe tuhbusanemosegwan Kitche Manito otogemáwewinink ká tuh peendegase.

16. Ototápenándush onikáng, otánginát oninjeeng, oshawane-mátdush.

17. Ságaunkdush, mikunáng anetuhkoshink bazhek obeötigön obeochicheengwunittágön okuhquajemigön, manoizzhewabiz-zit Neendogemám, áneen gaizzhewabizzeán, che gágega be-mátizzeýán?

18. Jesusdush otinnán, wagonan mennoizzhewabizze wanje ezheun? káween oweuh mennoizzhewabizzeisse meatuh bazhek; Kitche Manito.

19. Kekekandánun gugglequawinun, kago bisshegwátizzekan, kago nishewakan, kago kemotekan, kago guhgenowishkekan, kago wiazhemákan oweuh, kitchetwáwanim kós keguh giya.

20. Oguhnonándush otinnán, Neendogemám, kokkinná uh-new neenge kunwandánun ga áquo uhbenoche-eweyán.

21. Jesusdush oguhnowábomán, ogeságeán, otinnándush, ba-zhek kago kemuhnazin, owwe átáwan kokkinná anduhneun ke-tebinowawizzewin, katemákizzidjig meezh, ketebinowawizze-windush keguhtían gezhigönk, öndás, kuhgwadebanindizsoon, benopen ihzueshin.

22. Euedush ektetowin, me wanje kushkandunk, önje kitche wanüttizze medush azhe káját nuhguhnat.

23. Jesusdush gewetáiuhe enábe, otinnándush otoskenega-mun, tuhkitche sunnágut uhgew wíánuttizsidjig che peendega-wát Kitche Manito otogemáwewinnink.

24. Otoskenegamundush mámuikkátandumög o-o ektetowin, Jesusdush, oguhguhnonán otinnán minowá, uhbenocheittök, tuh kitche sunnágut uhgew siágetojig tebinowawizzewin, che peendegawát Kitche Manito otogemáwewinink.

25. Nowutch wanepunut kitche áwase che shábooshkunk she-bákecheánik sháponegun, kachetebinowawizzit aninne che peendegat Kitche Manito otogemáwewinink.

26. Kitche ozám mámuikkátandumög, i-ittewugdush, ow-wagwan gagegágebematizzit?

27. Jesusdush ogunnowábomán ektetodush, aninne ká tá kush-ketose, Kitche Manito atuh otákushketön.

28. Peterdush omáje enán, binná, neengenuhguhtámin kok-kinná kago, che nopenuhnegoyung.

29. Jesusdush nuhquatunk otinnán, kagat ketenenim, ká oweuh aninne, oguhnühguttunzeen wegewam, gamáwekánisun, otowwamán, ösun, ögeen, wewun, onejánisun, otuhkeem, neen-duhnozowinink, giya meenwájemowinink önje,

30. Ningötwákmenik owushema oguhtíanun, nöngum bemá-tizzit, wegewamun, giya wekánisun, otowwamán, ogemág; onejánisun, otuhkeem kotuggizzewindush mámowý; minowá-dush che ákewung, che gágegabematizzit.

31. Nebenádush nöngum nágánandágoozidjig; nöndás tuh apetandágoozewug; uhgewedush nöngum nöndás apetandá-goozidjig, tuh negánandágoozewug.

32. Pezekáwugdush, shezháwát Jerusalemink; Jesus unne-negáne, mámuikkátandumögdush; anenopenánáwát sagizzewug-

dush. Minowádush ototápenán usshe neezhenidjin, májedush weendummowwán ga izzhewabizzit.

33. Eketťónk, binná, Jerusalemink ketezhámin; Aninne Oguisundush tuhbuhgittenumátinun, ogemá sáságewitchegaweninnewug, giya oshebe-egaweninnewng; tuhbuhgittinummowwáwug oguh buhgittinummowwándush che nebonit, miátáwizzidjigdush tuh menáwug;

34. Oguhi-innowáwán, oguh pápenotowwáwán, oguh buhshunzhawáwán, oguhsikwánáwán, oguhnissáwán; geniswokonigukdush tuh ábejebá.

35. Jamesdush giya John, Zebedee oguisun, obenázekágön, eketťowugdush, Neendogemám, ápádush totowweyáng azhe nundotumonáng.

36. Otinnándush, wagonan nandowwanemag che totonuhgook?

37. Otinnáwándush, mezheshináng, che námátábeyáng bazhek kekitchenikáng, bazhekduh kenuhmunjenikáng kekitchetwáwizzewinink.

38. Jesusdush otinnán, ká kekekanduhzeenáwá, nandotumag: ketá me nequachegam innuh nemenequáhegun? ketá baptizemigöm innuh neembaptizemigöwin?

39. Otinnáwándush, neendákushketomin, Jesusdush otinnán, kagat keguh menequáheganáwá nemenequáhegun; keguh baptizemigömdush neembaptizemigöwin:

40. Che námátábeengdush, neengitchenikánáng, giya neenuhmunjenikánáng ká neendá megewase, meatuh uhgew gázhetowwájig tuh menáwug.

41. Matáchejigdush n'wándumowát, omáje osittáwanemáwat Jamesun giya Johnun.

42. Jesusdush onundomán, otinnán, kekekandánáwá uhgew wagemákundowwájig miátáwizzinidjin, otuhbushéawán.

43. Káween koshá tuh izzhewabusinön keenowá: owwagwan magwa keenowá gagitchetwáwanemögwan, me ga otokenegameyag:

44. Owwagwandush ga ogemáwegwan, me ga otoskenegameyag.

45. Oanje Aninne Oguisun, káween beönje tuhkoshinze, kitchekitchetwáwanemoot; keche unnoketágaweninnewitdush otönje megewan obemátizzewin kitchenebená, che ünje bemátizzewát.

46. Betuhkoshinögdush Jerichoink; aneságáunkdush Jericho, mámowy otoskenegamun, kitchenebenádush anishanábag, kagebeengwat Bartimeus, Timeus oguisun, chegakunuh genámátábe, nundotumágat.

47. N'wándunkdush Jesus Nazarethink áwit, máje ázhequa, eketťónk, Jesus, David oguisun, sháwanemeshin.

48. Anishanábandush, oguhnongön che pezán ábit; ánjigo nebenádush ázhequa, David oguisun, sháwanemeshin.

49. Jesusdush nögegábowe, unnokedush che nundomint;

nundomáwándush kagebeengwat aninne, otinnáwándush, nuh-negwandun, pusegween ; kenundomik.

50. Ningoochedush, otuhpugitōn agwit, pusegwedush, obe-názekowándush Jesusun.

51. Jesusdush otinnán, wagonan nandowwanemeyun che to-tonán? otinnándush kagebeengwat aninne, Neendogemám, máno mezheshin newábewin.

52. Jesusdush otinnán, kewap ; kemushkâwandumowin ke-
nojeniōiggoon : bábegadush gewábe, otunnenopenuhnándush
Jesusun mikunâng.

CHAPTER XI.

BUHTUHKOSHINNOWAUT Jerusalemink, Bethphagink, giya Bethanyink, wudjewink Olivet, neezh otezhénázhowân otoskenegamūn,

2. Otinnándush, peendegayeuk e-e otanuh anosummeyag : pichenuk ge unne peendegayag, keguh mikkowwâ bazhek okazheens, káweká aninne otuhpuhbissenun, ábuhōk, benik.

3. Kishpin oweuh aninne eninág, unishwin wanje totumag? keguh eketōm ogemá onundomán ; bábegadush oguh be-ezhe názhowân.

4. Ezháwugdush omikkowâwân, bazhekokazheensun tuhko-bizzonit 'squandamink mikunun nuhquamok ; otábuhwâwândush.

5. Ahnintdush emá nábowwidjig, otinnáwân, wagonan wanje ábuhumag bazhekokazheensun ?

6. Otinnáwándush Jesus gá enát ; ezhenázhowândush bazhek-okazheensun.

7. Obetowâwándush Jesus bazhekokazhensun, agwewâjindush otattowâwân opikwunnánink, Jesusdush otasubbenun.

8. Nebenádush okonásewân otuswagizzetōnâwân mikkun-
âng ; ánintdush otikwunun okishkuhánâwân, metigōn unne ut-
towwâtdush mikkunâng.

9. Uhgewdush nágánidjig, uhgewedush squiyáng buhtájig bebágewug eketōnk Hosanna ; kitchetwâwandágooze ween tuhkoshink Kitche Manito otonozowinink.

10. Kitchetwâwizzewin kōsenán David otogemáwewin, be-tuhkoshink Kitche Manito otonozowinink : Hosanna nágánandá-goozit.

11. Jesusdush peendega Jerusalemink, giya kitche uhnumme-awegumigōnk uhpapâwâwâbundán, kokkinná kago, wanáko-shikdush, Bethanaink ezhá, mámomoy ussheneezhinidjin.

12. Wiábunkdush kekeshap, beōnjebáwug Bethanaink, ge-buhkuttadush.

13. Owábomándush kitche shomenátigōn wásá uhnebeeshe-we, mundowâbundándush kago chemenewinit, beotissátdush, ká kago wâbunduhzeen, mego atuh nebeeshun, kámushie ope genetawiggink uhmenewinnit.

14. Jesusdush otinnán metigōn, káweká oweuh aninne oguh

mejiseen wanje netáwegink wuhow metig. Otokenegamundush nõndágõn.

15. Betuhkoshinõgdush Jerusalemink ; Jesusdush unnebeendega kitche uhnumeawegumigõnk, omáje ságitchewabenándush gáshpinuttázonidjin giyadush átáwanidjin, kitche uhnumeawegumigõnk, ogwanuhbewabenándush miáshkotunuhmátidjig shoneá, otuhtopowinun, giya átáwajig omemeen onámátábe-winun ;

16. Ogenuhmmowándush oweuh aninnewun che unneshábowetõt otossowinun kitche uhnumeawegumigõnk.

17. Otezheguhgekemándush, otinnán, kánuh ezhebe-egátá-senõn, keche atumink o-o newegewam uhnumeawegumik mizze ákeeng? keenowádush, gamotishkidjig che owázhewát kege ezhetõnává.

18. Oshebe-egaweninnewugdush giya ogemá sáságewitche-gaweninnewug nõndumõg, otonuhgemáwándush ga inápenánávát ; che nesávát ; ogosávándush, õnje kokkinná anishanábag mámuukkátandumõg oguhgequawinink.

19. Wanákoshikdush sagáum e-e otanuh.

20. Kekeshapdush, ane gubhikowát, uhnew metigõn gáguh-nonánápuneen, mishewákooze kokkinná giya ojebekáwít.

21. Peterdush omikwandán, otinnán Neendogemám binná, metig gá nishkácheguhnonut mishewákooze.

22. Jesusdush oguhnonán, otinnán, tabwatõwwik Kitche Manito.

23. Kagat ketenenim, owwagwan ga etumogwan o-o wudjew, máján, keguh oppugginneo kitche gummeeng ; kádush tuh ágoonwayanduhze otaink, tuh tabwa-andumdush che izzhewabuk, ono iuheen aketõt oguhtian ga ezhindochehat.

24. Me wanje ketenenim, kago nondotumun uhnumeáyun, tabwa-andun che iáyun keguhtiánundush.

25. Magwouhdush nebowweyun uhnumeáyun, mennowesháwanim uhgew nashkanemudjig ; me giya ween Kosewá gezhigõnk andát che menowwesháwaneminág, kemutche izzhewabizzewinewá.

26. Kishpin menowwesháwanemásewutwá, ká giya ween Kosewá gezhigõnk andát keguh menowwesháwanemigoosewá.

27. Tuhkoshinõgdush minowá Jerusalemink ; mágwouhdush bamosat kitche uhnumeawegumigõnk, ogemá sáságewitche-gaweninnewug, oshebe egaweninnewug, giya okewanzeug obe-názekágõn.

28. Otinnávándush wagonan o-o wanje totumun ono iuheen? owwanan mánik mushkávizzewin che totumun ono iuheen?

29. Jesusdush oguhnonán otinnán, neen giya keguh kuhquajemenim bazhek guhgwatwawin, nuhquatowweshig, keguh weendumonenimdush wanje totumán ono iuheen.

30. John obaptizewawin, ishpemink innuh õnjebá, aninneeng innuh õnjebá? guhnozsheshig.

31. I-ittewugdush gubghnõnetizzowát, kishpin ekettoeyunk,

ishpemink ðnjebá; unishween ge tabwatowwásewag keguh egonán?

32. Kishpindush aninneeng ðnjebá ekettoeyunk, ogosáwán anishanában; kokkinná aninneeng ápiche quiuk mamándá-wizzit oge-enemáwán Johnun.

33. Otezhenuhquatowwawándush Jesusun, káween neenkush-ketosemin che ekettoyáng: Jesusdush otinnán, neen giya ká keguh weendumosenõnim wanje totumán ono iuheen.

CHAPTER XII.

OMAHJE-ENAHNDUSH, buhbawatágoozewinink, bazhek aninne gittega ogittegánink, gemechekunnekátán, ogeozhetõndush gatuzzhe õzhetõt shomenábo, wákiegundush ogeõzhetõn, owwetowweándush ketegaweninnewun ogittegán, májádush wásá pukkán ákeeng.

2. Ahpiche kekenowin áquo uhmámáng, otezhénázhowán unnoketágaweninnewun, che mámáwát netáwegingin ketegánink.

3. Otukkonáwándush, obuhshunzhawáwándush, májenázhowáwándush bizzhishshik.

4. Minowádush otezhénázhowán bazhek unnoketágaweninnewun; obemosinuháwándush, obemwágunneáwán õshtegwánink, omájenázhowándush iyuhguhtátuhkumik.

5. Minowádush bazhek otezhénázhowán; onesáwándush; minowádush nebewá, buhbuhketawáwug ánint, onesáwándush ánint.

6. Bazhekowundush oguisun, kitche ságeán, squáchdush uhnew otezhénázhowán, eketõnk, oguhgosáwán neenguisun.

7. Ketegaweninnewugdush i-ittewug, me wuhow ezheka oguisemá; umbasuh, nesátá, otebinowawizzewindush keguhtiamin.

8. Ototápenán, onesáwándush, oságitche wabenáwándush ketegánink.

9. Ahneen ga izzhewabizzit tabandunk ketegán? tuh be-ezhá, che nishshewunnájeát ketegaweninnewun, che menáwdush ketegán bakánizidjin.

10. Kánuh ketõnje wábunduhzeenáwá, o-o azhebe-egátá; eu ásin wiabenumowát ozhegajig beáwun 'squiewung wegewam:

11. Me o-o Kitche Manito otindewin, mámuhkátandágwutdush keskezhigónáng.

12. Enandumõgdush che tuhkonáwát, unishdush, ogosáwán anishanában; okekandánáwá nishkácheguhgekemát; onuhguhánáwándush, májáuug.

13. Otezhénázhowáwándush, ánint Phariseeg, giya Herodianug che tuhkõnint ogegetõwinink.

14. Buhtuhkõshinowát, otinnáwán, Neendogemám, neenkekandámin quiuk bemátizzeyun, ká ketábatanepnáse oweuh aninne; káweendush owushema bazhek kegunnawábomáse oweuh

aninne, mego debishko kokkinná ; quiukigo kegughequa Kitche Manito ogughequawin ; quiuk innuh tá izzhewabut, tepaumink tepaumowwint Caesar ?

15. Tuhmenittemin innuh ; káween innuh tuh menitissemin ? okekandandush kuhgianezenit, otinnándush, wagonan wanje kuhgwadebanemeyun ? wábundi-issin punge shoneá,

16. Obetónáwádush, otinnándush, owwanan wazhebe-egázót ? otinnáwándush, Caesar.

17. Jesudush nuhquatunk otinnán, meezh Caesarun tabandungin, meezh giya Kitche Manito tabandungin ; mámukátandumógdush.

18. Sadduceugdush, uhgew aketojig ká kago ábejebáwin, obeotissegön okuhquajemáwándush ekettönk :

19. Neendogemám, Moses neendoshebeummágonán, aninne wekánisun nebönit, nuhguhát wewun, onejánississik, wekánisun che otápenát wewun, che netáwegittowát wekánisun onejánisun.

20. Neezhwáswa wekánésindewug ; sazekezitdush wewe, nebodush bwá onejánésit.

21. Íanekashkowát owewenun, weendush onebo ; ká onejánésisse ; me giya ako nissewát.

22. Ako neezhwáchwát owewenun, kádush onejánésissewug :

23. Squáchdush equa giya nebo ; ábejebáwinink ope ábejebáwát, owwannan wewun gá áwit ? Ónje neezhwáswa ogewewenáván.

24. Jesudush oguhnonán, otinnán, kánuh kewunneshinzeem, ká 'kekekanduhzeem wazhepe-egátá, giya Kitche Manito omushkáwizzewin ?

25. Oanje ope ábejebáwát, ká tuhwewindesewug, ká tuhmenásewug wewindewinink, me tebishko ga ezhenágoozidjig mezhinowag gezhigönk azhenágoozewát.

26. Tuzzhemintwádush nabojig, che ábejebáwát ; kánuh kegewábanduhzeem Moses gá ezhebe-egat, Kitche Manito ogeguhnönigön kebeensink ekettönk ; neen Abraham Omanitomun, Isaac Omanitomun, giya Jacob Omanitomun ?

27. Káween nabojin Kitche Manito Omanitokundowáseen, bemátizzinidjin Omanitokundowán ; me eu ónje ápiche kewunneshinöm.

28. Bazhekduh oshebe-egaweninnewun obenázekágön, onöndágowán guhguhñonittewát, onöndowándush wawane uhuhnáquatowwát, okuhquajemán, áneen e-e mámowy nágánuk kitche guhgequawin ?

29. Jesudush otinnán, owushema apetandágwut guhgequawin o-o, bezindumök, Israeletök ; Kitche Manito neengitche Manitomenán, meatuh bazhekoot Manito :

30. Keguh ságeáwá Kitche Manito, kokkinná ketaewáng, kokkinná giya kechichágowáng, kokkinná giya ketenandumowinewáng, kokkinná giya kemushkáwizzewinnewáng, me o-o netamissink guhgequawin,

31. Wiánekashinkdush, mego debishko azhenágwuk, keguh ságeawág wájetukkemagoog, debishko azhe ságeittezoeyag; ká kago guhgequawin owushema ápetandágoozenõn.

32. Oshebe-egaweninnewug otigõn, quiuk, Neendogemám ketabwa; bazhekigo Kitche Manito; kádush oweuh baká-nizzit:

33. Che ságeintdush, kokkinná otaemáng, kokkinná giya ochichágománg, kokkinná giya otenandumõwinink, kokkinná giya omushkâwizzewinink; giya keche ságeint owejetukke-wamágun tebishko azhe ságeittezoot, owushema apetandágwut, apetandágwuk kokkinná sáságewitchehunun.

34. Jesusdush wiábomát wawane uhnuquatágoot, otinnán, káween wásá ketiáse Kitche Manito otogemáwewinink. Kádush oweuh minowá okuhquajemigoosen kago.

35. Jesusdush nuhquatunk otinnán, magwouh guhgequat kitche uhnumeawegumigõnk: áneen oshebe-egaweninnewug ekettowát, Christ, David oguisun.

36. David ween tebinowa eketto, Kitche Manito ochichágwun okekenoummágoon, Kitche Manito otinnán Nemanitomun, neengitchenikáng námátábin, nánazh shânganemikig keche usugwá kezitáng.

37. Daviddush ween tebinowa, otezhenekánán, Kitche Manito, áneen gage-ezhe oguisit? Anishanâbagdush pápenanemõwug, onõndowwát.

38. Otinnándush uhnew buhbawatágoozewinink, tuhtebábundumõk oshebe-egaweninnewug, meenwandumõg bamosawát guhganwagutink obeenzikowágunewân, uzzhuhnummekow-wintwádush, átawawinink;

39. Ogemá námátábewinundush uhnumeawegumigõnk; owushema meenwáttag wegewamundush anduzzhewekoondink;

40. Ogittánawá shegág owegewámewân, kuhganwazhdush uhnumeawug we wiazhemawát anishanâban, mewug uhgew owushema ga gitche guhwátuhgeinjig.

41. Jesusdush anosumiube námátábit shoneá otossowinink, ogunnowábundán, uzzhuhtowwát shoneá anishanâbag, nebená-dush kache twáwizzidjig nanebená otuhpuggittõnawá shoneá.

42. Betuhkoshinkdush bazhek katemákezit shegá, otuhpuggittõn neezh babewág shoneá.

43. Onundomándush otoskenegamun, otinnándush, kagat ketenenim, wuhow katemákezit shegá, owushema nebená otuhpuggittõn, kokkinná menik gá oppuggittowwát:

44. Uhgew oppuggittojig nanebená otiáwân; weendush 'ow shegá oppuggittõt menik mego atuh ayát che õnje bemátizzit.

CHAPTER XIII.

ANE ságáunk kitche uhnumeawegumigõnk, bazhek otoskenegamun otigõn, Neendogemám, wábundun wagonan ásinenannun ono wazhegágangin!

2. Jesusdush otinnán, kewábundánun innuh, ono kitche we-

gewámun? káween koshá, tuhnuhguhtunzeen bazhek wábeek asin che ágwetósink, kokkinná tuh bihnewabinnegátawun.

5. Magwouhdush námátábit wudjewink Olivet, anosumissink kitche uhnumeawegumigönk, Peter, giya John, giya Andrew, okuhquajemáwân gemöch,

4. Weendummowweshinâng, áneen ope o-o che izzhewabut? áneendush kekenowachichegawin o-o che izzhewabut?

5. Jesudush oguhnonán, máje eketto, tuhtebábig, kago oweuh aninne keguh wiazhemigoosewá :

6. Nebewá tuhtuhkoshinög neenduhnozowinink, tuh ekettowugdush neen Christ; nebenádush oguhwiazhemáwân.

7. Opedush nöndumag, nundobunnwinun, tuzzhinduminkdush nundobunnwinun, kago sunnágandun kago; uhnew tinnowun önjittá tuh izzhewabut; waquiágdush, kámuhshe tuhtuhgoosenön.

8. Ningötawân anwajig, oguh nundobunnetowwáwân puk-kán ningötawán, ogemáwewin oguh nishkanemán ogemáwewin; tuhnuhningishká áke omuhmeen, tuhbuhkattawinewun, tuh sunnágut : me máje kushkandumowin.

9. Kunwanindizzök, keguh buhgittinnegöm gegetowinink; uhnumeawegumigönk keguh buhbuhketaegázöm; keguh beezhewinnegöm anosumewát kitche ogemág, neen önje keche bátámintwá.

10. O-oedush nemeenwájemowin, tuhguhgekindim anegoquág áke chebwá waquiyáng.

11. Opedush májenegoeyag, buhgittinnegoeyag, kago nánáguhtuhwundun kago ga ekettoeyag; owwagotogwan ga meniegowagwan eu tepegun, me ga ekettoyag, káween keenowá keguh gegetoseem; Kitche Manito ochichágwun ga gegétöt keowwewáng.

12. Wekánisemá oguh buhgitterumáganun wekánisun che nebonit; ösemádush oguisun; uhbenocheug oguh nishkanemáwân onegeiggowân, oguhtotowáwándush che nebonit.

13. Keguh sheenganemigöm kokkinná, neenduhnozowinink önje; weendush ga mennoizzhewabizzit che waquáshkung tuh gágega bemátizze.

14. Opedush keguh wábundám kagwánesuhgandágwuk bizzhishegwutag, Daniel manitowázöt gá tebátotunk, nebowwingtinnönk che nebowissingebun, (owwagwan n'wándummogwan máno oguh nissetótán,) medush ope, andájig Judeaink, máno wudjewink tuh ezhissawug:

15. Owwagwandush ogittegumik ga iágwan, ká tuh benesándewase che ságizzetöt kago andát:

16. Ketegáninkdush ga iát, ká tuhkewase okonásun che návit.

17. Kitche sunnágutdush uhgew anjegoojig, giya uhgew nön-áwásojig ono gezhigutön!

18. Uhnunmeatowwik, ningooche keche ikkoonázho-ogosewag pepöng.

19. Medush ope che kitche sunnáguk, káweká geizzewabusinön, aquo ákewung kádush weká, tuh izzhewabusinön.

20. Meatuh Kitche Manito tuhgwátöt ono gezhigutön, ká oweuh tá bemátizzisse ; uhgewedush gagegininjig, wanje tuhgwátöng ono gezhigutön.

21. Opedush oweuh aninne ga enik, binná, omá Christ ; uhgamá, binná ewada Christ, kago tabwatunkan :

22. Ga önje mokishkáwát kagenowishkidjig Christug, giya kakenowishkidjig manitowázojig, tuh nágwut che izzhewabut, giya kitche mámuhkátandágwut kishpin izzhewabukkeibun, kitche wiazhindewug gagegininjig tebinowa.

23. Tuhtebábig ; binná kokkinná kege-eninnábun.

24. Ono gezhigutön, gá eeshquá o-o sunnágizzewin, gezis tuh kushkedibbekissa, dibbeke gezis ká tuhságásegase ;

25. Uhnugwug giya gezhigönk tuh önje pongesinög, giya mushkáwizzewin gezhigönk tuh nuhningishká.

26. Medush ope che kekinowátuk Aninne Oguisun che tuhkoshink, ánáqutönk, kitche mushkáwizzewinink, giya kitche kitche twáwandágoozewinink.

27. Oguhmájenazhowándush omezhinowamun, che mowönjeittewátdush gagegininjig mizzewa ákeeng áyájig.

28. Kekandumök kitche shomenátik obuhawatágoozewin ; ope nouhkágukkin ságebugukkin, kekekandánáwá nebin bazhew tuhgoo :

29. Me debishko, ope wábundumag kokkinná ono iuheen, kekandumök bazhew iág, debishko squándamink.

30. Kagat ketenenim, uhgew nöngum bemátizzidjig, káween kokkinná tuh nebosewug, chebwá izzhewabuk kokkinná ono iuheen.

31. Gezhik giya áke tuh májámuggut, neengegetowin koshá, kátuh májámuggusinön.

32. Euedush gezhigut, euedush tepiegum, ká oweuh okekanduhzeen, Kitche Manito omezhinowamun ká okekanduhzeen-áwá, oguisundush ká okekanduhze meatuh osemá.

33. Tuttebabig, ukkowábig, uhnunmeág ; ká kekekanduhzeem ope che izzhewabuk :

34. Tebishko aninneeng wásá nátápapámátizzit, onuhguhtán andát, oweendummowán otunnoketágaweninnemun, papukkán gaienunnokenit, otinnándush aninnewun kanowandunk squándem, che ukkowábit.

35. Me o-o, ukkowábig ; wanje eninnuhgook, ká kekekanduhzeenáwá ope ga tuhkoshink tebanidunk wegewam, wanákooshik, gamá ábetá dibbikuk, gamá pekááquouh mazatágoozit, gamá kekeshap :

36. Konemá wiebuh tuhkoshink ketá mikkágowá neáyag.

37. Aeninnuhgookigodush, kokkinná neendenág, ukkowábig.

CHAPTER XIV.

GAH nezhokoniguk, wekoondewin kubbekosa, quazhegõnk puhquazhegun giya ; ogemá sáságewitchegaweninnewug giya oshebe-egaweninnewug, onundomikwandánáwá, ga inápená-náwát, che nesint.

2. Eketto wugdush, káween wekoondewinne gezhigutinik, ozám tá õmbegizzewug anishanábag.

3. Uzziágdush Bethanaink, Simon wamegeet, owegewamink magwouh wesewát equa obeotissigõn, wábuhsinne muhkuk otían kache sunnaguhgindag pemeta ; obegoándush e-e muhkuk, pemetadush osegunmowán õshtegwánink.

4. Ahnindush nishkátizzewug, ittewugdush guhõnitterwát, wagonan wanje nishshewunnájtõng eu pemeta ;

5. Nebená tágekishpinuttõng shoneá, katemákizzidjig menintwábun. Omutchetuzzhemáwándush.

6. Jesusdush eketto, bõneik, kago megooshkáchekago, neengemennototág.

7. Katemákizzidjig gágineek kewejewegõg, anandumágigõ ketámennototowáwág ; káweendush neen gágineek kewejewesinõnim.

8. Menikigo azhe kushketõt, totum ; gezhá negán betotág neow che buhgittanemigõyan.

9. Kagat ketenenim, kokkinnágo ga bemetuzzheguhgekindink o-o meenwájemowin, guhtuh tebatótán gá totunk, che kundang.

10. Medush ope Judas Iscariot, bazhek asheneezhinidjig, ogemá sáságewitchegaweninnewun otezhánun, webuhgittinumowát.

11. Nõndumowátdush, pápenanemowug, onuhgindázowug che menint shoneá. Medush onundomikwandán ga ezhe onisheshininik ga ezhe buhgittanemágat.

12. Netam e-e gezhigut quazhegõnk puhquazhegun, kabekosag netágawin, otoskenegamun otigõn, ánde ga wetuzzhemeyáng kubbekosa wekoondewin ?

13. Otezhénázhowándush neezh otoskenegamun, eketõnk, otanonk ezhág, keguh nuhgishkowwa aninne, che bemetuhkonunk nebe menequáchegunink ; unne nopenuhnik.

14. Tibbego che peendegagwan, enik manobemátizzit aninne tabandunk wegewam, ogemá eketto, áneendego andusshewesenink, neenguh tuzze mejim emá kubbekosa wekoondewin mámowy neendoskenegamúg ?

15. Keguh tinouhmágowá munguhtag wegewam ishpepink ; gezhá kokkinná kago tuh atta, gezhá gezhétág emá.

16. Otoskenegamundush, otanonk ezháwun, omikkánáwágo gáenát, ogezhissetõnávádush kubbekosa wekoondewin.

17. Wanákoshikdush Jesus tuhkoshin mámowy asheneezhenidjig.

18. Magwouhdush námátábewát, wesewát, Jesus eketto, kagat ketenenim, bazhek andussheyag keguh buhgittenim.

19. Májedush kushkandumög, bazhekduš otinnán, neen in-nuh? minowádush bazhek otinnán, neen innuh?

20. Oguhnonán otinnán; bazhek suh azheneezhidjig, wáje-gwábiegamit onágunink.

21. Aninne Oguisun májá azhebe-egátáig; tuh kitche sun-nágtzedush wuhow aninne ga buhgittenát Aninne Oguisun, owusherna tá ge onisseshin, weká negesigobun.

22. Magwouhdush wesewát, Jesus puhquazhegun omámön, uhnumeádush obökobetön omámenán otoskenegamun, ekettönk, otápenumök, mejik; me o-o neow.

23. Ototápenándush menequáhegun; azhe uhnumeátdush omámenándush, kokkinná andusshewát gemenequawug.

24. Otinnándush, me o-o nemisqueem, öshke wáweendum-mágawinink, wanje seegwabenumink, kitche nebená anishan-ábáig.

25. Kagat ketenenim, káween minowá neenguh menequase, uhmenewung bemáqut, chebwá eu gezhigut menequayán ösh-keiewunk, mámowý keenowá Kitche Manito otogemáwewin-ink.

26. Opedush gá ezhe nuhguhnowát, azhe ságáumowát wud-jewink Olivet ezháwát.

27. Jesusdush otinnán, kokkinná keenowá, keguh nishkâte-zim neen önje, nöngum dibbikut; önje oshebe egátáig, neenguhbuketawá kanowanemát mánishtánishun, mánishtánishug-dush tuh siswashkáwug.

28. Ge ábejebáyandush, neenguh negáne che ezháyán Galileeink.

29. Peterdush otinnán, ánuh kokkinná tuh nishkátizzewug, káween neenguhnishkátéziisse.

30. Jesusdush otinnán, kagat ketenin, nöngum gezhiguk kagat nöngum dibbikut, uhwá neesink pekááquouh nöndágoozit, nis-sink keguheket ká kekekanemisse.

31. Peterdush otinnán, ápiche anegök, ánuh keguh ween-binnamin, chebwá ekettoyan, ká kenissetowwenösenön; kok-kinnágo me aketowát otoskenegamun.

32. Be-ezháwátdush Gethsemaneink? otinnándush otoskene-gamun, omá námátábeyek, ewada neenguhdezhá che uhnum eáyan.

33. Otunne májenándush Peterun, Jamesun giya Johnun má-jedush kitche kushkandum,

34. Otinnándush, neenchichág kitche kushkandum kagá beengáwanemo: omá iág, ukkowábig.

35. Owushemadush ane-ezhát, me azhe pongeshin oskezhig-önk uhnumeátdush e-e tepiegun che májámuggut kishpin iz-zhewabukebun.

36. Ekettodush, Abba nöš, kokkinná keen kedebandán; máno ikkoonuhmowweshin o-o menequáhegun; káween ko-shá anandumán tuh izzhewabut keenigo anandumun.

37. Obeotissán, omikkowándush otoskenegamun nebanit,

otinnándush Peterun, Simon, kenebá innuh? kánuh ketáweej-
ukkowábomisse ningötepiegun?

38. Ukkowábig, uhnumeág che kuhgwadebanemigoosewag,
ochichágomá kagat enandum, weowemádush nenuhmut.

39. Minowádush májá, owwe uhnummeát, nesink násáb
eketto.

40. Tuhkoshinkdush omikowán minowá nebanít, (oskezhigo-
wán kosegwuninik) kádush okekanduhzeenáwá, ga ezhe nuh-
quatumowát.

41. Obeotissáwándush neeswink, minowádush nebáwug, otin-
nándush, nebáyeyuk nōngum; unwashemonoyeuk : tepiegun te-
bishkosa, binná, Aninne Oguisun buhgittenummátinun máche-
bematizzinidjin oninjewáng.

42. Onishkág, májátá; binná bazhew ween wuhow bagit-
init.

43. Magwouhdush gágegetöt, tuhkoshin Judas, bazhek azhe-
neezhidjig, obewejewegöndush kitehe nebená anishanában uz-
zhowweshkōn giya shemágunun otuhkonánáwán, ogemá sásá-
gewitchehaweninnewun oshebe-egaweninnewun otuhnōnigo-
wán.

44. Bagittinnegoojindush, oge enágobun, ga ojemuk, me
wuhow, meenjimenik, bakáne májenik.

45. Bábegádush beotísát Jesus, ekettodush, Neendogemám,
Neendogemám; medush ojemát.

46. Bieze meenjimenáwát, tuhkonáwát.

47. Bazhekdush emá nábowid, onuhnekibetōn otuzzhowweshk,
obuhketawándush ogemá sáságewitchehaweninne otoskenega-
mun okishketowwugagunámándush.

48. Jesusdush oguhnonán otinnán, gamotishkid innuh ke-
benánáwá, kebetuhkonumag uzzhowweshkōn giya shemágunun
uhbetuhkoneyag?

49. Iándusso gezhiguk neengeguhgequayán kitehe uhnume-
awegumigōnk, kádush kege tánginisseem, me ōnjittá, gá iz-
zhewabut tuhtabwamugut wazhebe-egátá.

50. Kokkinnádush otoskenegamun, onuhguhniōn, oshemo-
wug.

51. Bazhek atuh ōskenowa, onopenuhniōn, bebuhgewián-
negin newagōtane weowwink, sáságewitchehaweninnewug,
otoskenegamewán meenjimmenáwán :

52. Onuhguhtándush bebuhgewián negin, peengwoshshágit-
dush oshemo.

53. Otezhewináwándush Jesus ogemá sáságewitchehawenin-
ne uzziát; ween mámowy tuzzhe mowōnjeitewug ogemá sá-
ságewitchehaweninnewug okewanzeug giya oshebe-egawenin-
newug.

54. Peterdush onopenuhnán wásá, nánazh debishko ogemá
sáságewitchehaweninne andát, owetobemándush unnoketága-
weninnewun owwuzzöt.

55. Ogemá sáságewitchehaweninnewug, kewanzeug, kok-

kinna giya gegetowin onundowábomáwán gagenowishkenidjin webátamint Jesus, kádush omikkowáse.

56. Nebená kegenowishkidjig owwe bátámáwán, odikittowin-newádush ká aeezh ezhenágoozenõn.

57. Ahnintdush anishanábag kagenowishkidjig pusegwewug ekttowug.

58. Neengenõndowwánán wuhow aninne eketõt, neenguh banájetõn o-o kitche uhnumeawegumik, oninjemáng gá õnje ozhetõng, niswokonigukdush minowá bazhek neenguh ozhetõn oninjemáng che iõseeng.

59. Me eu giya, ká ezhe nuhquatissewug.

60. Ogemá sáságewitchehaweninne gepusegwe nowiuhe, otinnándush, kánuh kenuhquatanze? Wagonan anikwá uhgew?

61. Kádush nuhquatanze, ká gegetose; minowá ogemá sáságewitchehaweninne, okuhquajemán otinnán, keen innuh Christ, Sháwanjegat oguisun?

62. Jesusdush otinnán, á, neen; náágutchedush keguh wábomáwá Aninne Oguisun, che námátábit, ogitche níkáng kitche mushkáwizzewin, che iát ánáqutõnk ishpeemink che õnjebát.

63. Ogemá sáságewitchehaweninndush, obegobetõn obuh-beenzikowágun eketõtõnk, gekitche mutche eketto; áneen enábuh-tizzewát wátokázõjig? binná kenõndowwá aketõt:

64. Ahneen anandumag? Ekttowug buhgitandágooze.

65. Ahnintdush omaje sikwánáwán, otuhguhneengwawáwán, buhbuhketawáwán, otinnáwándush, tuhtepájemotowishenáng: unnoketágaweninnewugdush onuhbuhgoshkeninjetowwáwán.

66. Peterdush neeseiuhe iá, mámowy unnoketágaweninnewun; õskenegequandush ogemá sáságewitchehaweninne unnoketowát obenázekágõn.

67. Wiábomátdush Peterun owwuzzõnit, ogunnowabomán, otinnándush, keen wájewut Jesus Nazarethink.

68. Ekettodush káween, ká kenissetõtõsenõn aketoeyun; ane ságáumdush uhguhwátachegunink, pekááquouh nõndágoozedush.

69. Minowádush bazhek oskenegequa, ogunnowábomigõn, omáje enán nábowwidjig me 'ow bazhek.

70. Minowádush eketto, káween; náágutchedush nábowwidjig otinnáwán Peterun, kagat keen me bazhek; keen Galilee unnew, ketinwawin giya kekinnowázetágwut.

71. Omáje nishkázetágooze anápegeezhwatdush, eketõtõnk, ká neenkekanemáse aninne anduzzhemut.

72. Minowádush pekááquouh nõndágooze, Peterdush omikwandán Jesus gá eketõt, chebwá pekááquouh neezhink nõndágooze, nissink keguh eket ká kekekanemisse: bábegadush sá-gáunk uhmowit.

CHAPTER XV.

KEKESHAPDUSH ogemá sáságewitchegaweninnewug, giya oshebe-egaweninnewug kokkinná giya gegetowin guhguhnone-tizzowát, otuhkobenáwán májenáwán. Jesus owwe buhgittinum-mowáwát Pilateun.

2. Pilatedush, okuhquajemán, keen innuh ketogemákundowwág Jewug? Oguhnóndush otinnán, keen kedikit.

3. Ogemá sáságewitchegaweninnewugdush otuhpubgutche-sittowán uhnóch kago; kádush ningót guhnokese.

4. Pilatedush okuhquajemán ekettónk, kánuh kenuhquatunze? binná, menik uhnóch kago uhpuggutchesittágoeyun.

5. Jesusdush, ká ningót ekettóse: Pilatedush mámuhkátandum.

6. E-e wekoondewinink, bazhek ukkobuhgittenummátinun owwákánewit owwagwan ga nundomáwágwan.

7. Bazhekduh Barabbas ezhenekázo, tuhkobezo, mámowy gá wetokotátewájin owwe begobetowát otanuh owwe nisshe-wawátdush wanje kepáquo-ónin jig.

8. Anishábagdush, májeázhequawug, okuhquajemáwát che totunk gágineek andotunk ukko.

9. Pilatedush oguhnónán, ekettodush, kenundowwaninnemin innuh che meninuhgook Jewug' otogemámewán?

10. Pilate koshá okekandán guhgáwanindewin wanje buhgittináwát.

11. Ogemá sáságewitchegaweninnewugdush otinnáwán anishában, che nundomáwát Barabbasun.

12. Pilatedush okuhquajemán minowá, áneen che totowug enandumag wuhow Jewug otogemámewán anut?

13. Azhequawug minowá ekettowug, che suhsuhgáquo-ónt.

14. Pilatedush otinnán, anishween, áneen ween gá ezhe mütchetotunk? áwunjish minowá ázhequawug che suhsuhgáquo-ónt.

15. Opedush Pilate enandum che niandumeát anishanában Barabbasun obuhgitenán, bashunzhaóntdush Jesus, guhgándwa che suhsuhgáquo-ónt.

16. Shemágunishun Praetorium wegewamink otezhewinnáwán, mowózándewugdush kokkinná shemágunishun;

17. Misquagin otuhgwunuhwáwán, menasagáwunje owaoqun otozhetónawá obeenzekónáwán óshtegwáninink,

18. Omáje uhnummekowáwándush; pápenanim, Jewug otogemámewán!

19. Buhketawáwándush óshtegwáninink uhságunusk, oákwánáwándush ochicheengwunittáwug uhnumeatowwáwát.

20. Gá nisshebápenotowwáwát, ogezekónáwán misquajin gá ágwewájin, obeenzekónáwádush tebinowa okonásun, májenádush owwe suhsuhgáquo-ónt.

21. Bazhekduh Simon Cyrene andát, nopemink beónjeba,

Alexander giya Rufus ōsewân, otuhnonâwân che bemewinnât metigŃn wâtuzzhe suhsuhgáquo-Ńnt.

22. Be-ezhewinâwân emâ Golgotha aninne weendibegagun uzhatumink.

23. Omenâwândush shomenâbo otuhgonummowâwân wâsug-unink, kâdush oge otâpenuhzeen.

24. Gâ suhsuhgáquowâwât máthonittewug obuhbeenzikowâgun, átátewug owwagwan ga iágwan andussbewât.

25. Naso tepiegunak, suhsuhgáquowâwug.

26. Ogitcheruhedush ōshtegwânink, ezhebe-egata, JEWUG OTOGEMAHMEWAWN.

27. Minowâdush neezh gamotishkidjig, osuhsuhgáquowâwân, bazhek ogitchenikâng bazhekduh onuhmunjenikâng.

28. Medush tabwawinnewung azhebe-egátá, getuhgwâgiegâzo mámwoy mache bemátizzinidjin.

29. Uhgewedush babâmosajig obâpenotowâwân, nuhmequatowâwâtdush ekettŃk, Umba! keen ga nisshewunnajetoeyun kitche uhnumeawegumilâ, minowâdush che ozhetoeyun niswokoniguk,

30. Bemájeittezoon, benesândowân metigŃnk.

31. Giya ogemâ sáságewitchehaweninnewug azhe bâpenotowâwân i-ittewugdush mámwoy oshebe-egaweninnewug, gebemájeág bakânizzidjig kâ okushkeáseen we bemájeittezoot.

32. Tuhguh! Christ, Jewug otogemámewân tuh benesânde-wa metigŃnk, wâbundumunk keguh tabwa-andâmin: uhgewedush wâjesuhsuhgáquiegâzójin obâpenotowâwân.

33. NingŃtwâswa tepiegunak gekushkedibbekissa anegoquág áke nânazh shângusso tepiegunak.

34. Shângusse tepiegunak, Jesus anegŃk ge ázhequa *Eloi, Eloi, lama sabachthani?* uzzheketŃnk, NemanitŃm, NemanitŃm, wagonan wanje nuhghusheun?

35. Ahnintdush emâ nábowwidjig ekettowug, binnâ onundomân Elias.

36. Bazhekduh gepemebutto oskiebânun ototâpenân owwe uhgwinjemât shewâbŃng uhnemáquhummowâtdush áságunushkŃnk che menât che menequat, ekettodush, boneik; tuhguh wâbomátâ Eliasun che bebemájeigogwan.

37. Jesudush azhequa anegŃk, buhgittenâtdush ochichâgwun.

38. Medush wiáguhgŃtag kitche uhnumeawegumigŃnk bokoojeishkâ.

39. Shemágunisshe ogemâdush emâ nábowid, ope wiábomât che ázhequat che buhgittenâtdush ochichâgwun, eketto, kagat me wuhw Kitche Manito Oguisun.

40. Equawugdush emâ iájig wâsâ enábewug; andussbewât Mary Magdalene giya Mary, James agâshe giya Joses, giya Salome ōgeen:

41. Weenowâdush ope Jesus Galileeink uzzhiât, onŃpenuhnâwân, che unnoketowâwât, nebenâdush equawug gâwejewâjin Jerusalemink.

42. Wanákooshikdush (Ánga me e-e gezhigut ozhetöng bwá unwabewinnegezhigut.)

43. Joseph Arimatheaink andát, kache twáwándágoozit aninne, obeán Kitche Manito otogemawewinink, obeötisan Pilateun mushkáwetahatdush onundotummowwán Jesus oweow.

44. Pilatedush mámukkátandum, bábega nebonit, okubquajemándush shemágunisshe ogemán, maweshá genebonit?

45. Shemágunisshe ogemá gá weendumowát maweshá genebonit omenán weowwinne Joseph.

46. Otowwe kishpinuttön wábishke bebuhgwiánnegin ogushkewagenán bebuhgwián negin, otowwe buhgittenán jebagumigönk ázhebekönk weembitchegáta, kitche ásendush otezhetitbinán squándamink.

47. Mary Magdalene minowá Mary, Joses ögeen owábomáwán uhshingeshink.

CHAPTER XVI.

GAH eeshquá unwabewinnegezhiguk, Mary Magdalene giya Mary, James giya Salome ögeen, gegishpinuttowágobun wáshkobungin, be-ezháwugdush wesinnegwunummowáwát.

2. Kitche kekeshap netam gezhigut unwabewinnegezhiguk májesag be-ezháwug jebagumigönk ope gezis mokuhung :

3. I-ittewugdush guhnonittewát, owwanan ningooche tittebinumonung o-o ásin, squándem atanik jebagumigönk?

4. Ane enábewát anewábomáwán uhnew ásineen ningooche ge-ezhetittebinnegázonit, önje kitche ásin.

5. Ane beendegawát, owábomáwán oskenowan námátábenit ogitchenikáng enuhkukayá, agwit keenwágutinne wábishkegin obuhbeenzikowágun, sagizzewugdush.

6. Otinnándush, kago sagizzekago, kenundowábomáwá Jesus Nazarethink gá suhsuhgáquiegázöt; ge onishká; ká omá iáse; binná, omá ge ussint.

7. Májáyeuk owee weendummowwikög otoskenegamun, giya Peterun kenegánemink ezhá Galileeink, emá keche wábomag, me aninág.

8. Bábegadush májávug, májebi-ittewug önje nuhningishkávug mámukkátandumögdush, kádush oweuh aninnewun ningötöno otenásewán azhe sagizzewát.

9. Opedush Jesus wanishkát kekeshap, netam gezhigut májesag unwabewinnegezhigut, owábunduhán weow netam Mary Magdalene uhgeságitche wabenumowábuneeen neezhwáswa Mutche Manitön.

10. Azhe ságáumedush, owwe weendummowát uhnew gá wejewe goojin magwouh mowwemáwán.

11. Ope n'wándumowát uhbemátizzit uhgewábomigootdush ká tabwatuzzewug.

12. Minowádush, owábunduhán weow neezh otoskenegamun, pikkán otezhénágwitön weow, magwouh bamosawát nopemiák ezháwát.

13. Májawug owwe weendumowáwát uhnew ánínt ; kádush tabwatowásewán.

14. Minowádush owábunduhán ashe bazhekwunidjin, magwouh námátábewán wesewát, onishkázomándush tabwatunzenit, mushkáwánik otaewán, ónje kátabwatowásewán gá wá-bomigoojin gá ábejebát.

15. Otinnándush, anegoquág áke papáezhág, papáguhgekemik meenwájemowin kokkinná bamátizzidjig.

16. Ween ga tabwatunk, ga baptizeintdush, tuh gágega bemátizze ; weendush ga tabwatunzik tuh banátizze.

17. Uhnew kekinowátukin oguhnopenuhnígónáwán tiabwatingig ; neenduhnozowinink oguh ságitche názhowáwán Mutche Manítón ; tuh gegetowugdush óshke otanuhnewun ;

18. Oguh otápenáwán mutche genabeekón ; menequawátdush mutche kago, ká oguh manekágoozeenáwá ; tiángenáwátigo oninjewáng wiákoozenidjin, mego che nojemonit.

19. Medush eu gá eeshquá guhnonigowát, Kekitchemanitomenán, gezhigónk ónje otápená, owwe námátábe Kitche Manito ogitcheníkáng.

20. Ságáumóg, owweguhgequawát kokkinná uhnóchigo Kitche Manítón owetokágowán ósóngetón guhgequawin kakinowátuk nopenuhtumink. Amen.

LUKE Omeenwájemowin.

CHAPTER I.

1. OANJE bátienowug gwaje oshebeungig owwe quiuk osittowát ono iuheen ónjitta tiabwatumunk,

2. Tebishko quiuk gá ezhe weendummonungwá, uhgew gá wábungig wiazhkut miájetáng.

3. Qundigo mennoizzhewabut neendenandum, ónje wawane neengenissetotum kokkinná iuheen, wiazhkut, che oshebeumónán wawane, manoizzhewabizzeun Theophilus,

4. Quiuk keche kekandumun ono iuheen gá nóndumunin.

5. Herod ogemá Judeaink ogezhitgútómun, bazhek sáságe-witche gáweninne Zacharias ezhenekázo, áneka Abia ; wewun Aaron odánisun, Elizabeth ezhenekázo.

6. Niyazh mennoizzhewabizzewug anosumeet Kitche Manito, bamosáng kokkinna Kitche Manito oguhgequawinink giya tebákonegawinink unishigo.

7. Kádush otobenоче-emesewug, Elizabeth ká onejánesisse ; niyazhdush kekawug.

8. Gá izzhewabukdush, magwouh unnokeet, ogemá sáságe-witche gáweninne otunnokewin anosumeet Kitche Manito andotunkigo ukko,

9. Sáságewitchegaweninnewug aeendotumowát, unnepeende-gawájin kitche uhnumeawegumigönk weengwushkwushegawát.

10. Kokkinnádush anishanábag aqutchink ayájig, otuhnume-atowáwán Kitche Manitön magwouh weengwushkwushegang.

11. Kitche Manito omezhinowamundush owábunduhán weow Zachariasun, ogitchenikámáng enuhkukkayá önje gábowe andusse weengwushkwushegawint.

12. Opedush Zacharias wiábomát, sunnágandum, sagizze.

13. Meezhinowandush otigön kago sagizzekan Zacharias; ketuhnummeawin nöndám; kemeendemoyemishdush Elizabeth tuh oguisse, Johndush keguh ezhenekána.

14. Keguh meenwandum keguh pápenanim, nebená tuh pá-penanemowug ween önje.

15. Tuh kitche ápetandágooze anosumeet Kitche Manito, ká oguh menequaseen shomenábo ká giya kago mashkâwánik, tuh mooshkëna Kitche Manito ochichágwun ope negit.

16. Nebená Israel onejánisun Kitche Manitön guhtuh oppuh-gutchewug.

17. Tuh negáne ween mámowy Elias ochichágönk giya omushkâwizzewinink che gwakenumowát ösewán otaewán che ságeawát onejánisewán, che gwakenumink mache izzhewabiz-zidjig quiuk che izzhewabizzewát; che gezheawát anishaná-bag che beawát Kitche Manitön.

18. Zachariasdush otinnán mezhinowan, áneen ga ezhe ke-kandumán o-o? neen okewanzeew, nemeendámoyemish giya keká.

19. Mezhinowandush onuhquatágön, neen Gabriel, anosum-eet Kitche Manito neennebow nemájenizzhiegázodush che weendumonán o-o meenwájemowin.

20. Binná ká keguh netágegetose, chebwá ochichesag o-o gezhigit, ono iuheen che gezhétang; önje ká ketabwatunzenun neengegetowinun che tabwawinnewunk ope ochichesa.

21. Anishanábagdush obeawán Zachariasun, mámuhkátan-dumögdush kitche keenwazh uzzhenandit kitche uhnumeawe-gumigönk.

22. Buhságáunk, ká kushketose owwe guhnonát; okekandá-náwádush uhgewábundunk kago kitche uhnumeawegumigönk, otieninnummowán kádush kushketose wegegetöt.

23. Gá izzhewabuk, bábega e-e gezhigit wachichesag gá eeshquá tát unnoke, kitche uhnumeawegumigönk, unne kewa andát.

24. Gá eeshquá izzhewabuk ono gezhigitön, Elizabeth be-unjeko náno gezisdush gázo, ekettodush,

25. Me o-o Kitche Manito andotowit, ono gezhigitön kano-wábomidjin we otápenumowát neendágutchewin mágwauhe aninne.

26. Ningötwaswo gezis Kitche Manito Omeezhinowamun Gabriel, Kitche Manito uzhiát májenizzhiegázo otanonk Galil-leeink, Nazareth ezhenekáta che ezhát.

27. Wewábomát öskenegequan ogegekemán aninnewun che

wetegamát Joseph ezhenekázo, David owegewamink, Mary ezhenekázo ōshkenegequa.

28. Mezhinowandush obeotisigōn, otinnāndush, pāpenanim, kekitchē shāwandágoōze, Kitche Manito kewejewik ; kekitchē shāwandágoōze magwa equanāng.

29. Wiābomátdush, kitche sunnágandum aketonit, nánáguh-tuhwanindizzo wagonan atumogwan uzzheketōt.

30. Mezhinowandush otigon, kago sagizzekan, Mary ; Kitche Manito kegeshāwanemik.

31. Binná, keguh oguisse, Jesus tuh ezhenekázo.

32. Guhtuh kitche apetandágoōze, guhtuh ezhewenán owushema apetandágoōzit Kitche Manito Oguisun ; Kitche Manito-dush oguhmenán ōsun David onámátábewin.

33. Ōguh ogemákundán Jacob owegewam gágineek ; káwekádush tuh waquiásininne otogemáwewin.

34. Marydush otinnán meezhinowan, áneen o-o gageizzhewabuk ? ká oweuh aninne neenkekanemigoose.

35. Mezhinowandush otigōn, Kitche Manito ochichágwun keguhbeotissik, owushema apetandágoōzit omushkáwizzewin keguh uhguhwátashkág me ōnje wuhow ga negit ga ōnje ezhe-wenint Kitche Manito Oguisun.

36. Binnádush ketāngoosha Elizabeth, ogegishkowá ánuh kekát, ningōtwáswa gezis aquo ōndozhát bizzhishshiggoose uz-zhiezhewenindebun :

37. Kokkinná iuheen tá ieendotun Kitche Manito.

38. Marydush eketto, binná Kitche Manito obemetágunequamun neendow, máno aketoeyunigo neenguh izzhewabiz, mezhinowandush obukkawinnegōn.

39. Marydush pusegwe ono gezhigutōn, buhbequhtenánik otanong Judea gázhetina ezhá.

40. Zacharias owegewamink unnebeendega, osuhgeninjenándush Elizabethun.

41. Megá izzhewabuk, Elizabeth ope nōndowát Maryun getonit uhbenocheun māmájewun omisutáng ; Elizabethdush mooshkin Kitche Manito ochichágwun.

42. Anegōkdush gegeto, eketto-dush, keshāwandágoōze mag-waiuhe equawug shāwandágoōzedush ween gá negeut.

43. Ahneen o-o gageizzhewabuk, neen Kitche Manitōm ōg-eeen keche otishid ?

44. Oanje binná, pichenukigo kegegetowin n'wāndumán netowugāng, uhbenoche māmáje nemisutáng pāpenanemowin ōnje.

45. Shāwandágoōze ween tiabwatunk, ono iuheen wiáween-dummowint Kitche Manito ōnje ga izzhewabuk.

46. Marydush eketto, neenjechág okitchetwáweān Kitche Manitōn.

47. Neenjechág pāpenanemo Kitche Manito bemájeit ōnje.

48. Kitche Manito ogegunnowábomán obemetágunnequamun magwouh tuhbusandágoōzit, kokkinná anishanābag shāwandágoōze neenguh egōg.

49. Ween gache apetanágoozit, neengegítchetotág; Kítche-twáwandágwutinne otuhnözowin.

50. Ogesháwanemán uhnew gwassegoojin gágeneek,

51. Ogewábundiewan omushkáwizzewin oninjekáng; osis-wabenán kitchetwáwanemonidjin magwouh mutche enandum-owát otaewáng.

52. Ogítchetuhbuhsebugitenán kache apetanágoozenidjin onámátábewinewáng, otishpebuhgittenándush tuhbuhsandágoozenipun.

53. Ogetabeseneán bakuttanidjin wanissheshingin iuheen; wiánutizzidjin omájenizzhowán bizzhishshik.

54. Ogezehokornáwán Israelun otoskenegamun, che kunwandunk osháwanjegawin;

55. Gá ezhe gubnonát nōsenánig, Abrahamun, giya onejá-nisun, gágineek.

56. Marydush owetegamán Elizabethun niswō gezis; medush ope anekewat tebinowa andát.

57. Shegwouhdush ochichesana, Elizabeth che oguisit.

58. Owejetukkewamágunun, giyadush otinowamágunun, nondumōg Kítche Manito gá ezhe kítche sháwanemigoot; pá-penanemowugdush.

59. Gá izzhebawuk naswokoniguk gewetázhwá uhbenocheun; Zacharias otezhenekánáwán, uhñözöt ōsun.

60. Ogeendush eketto, káween eu, John tuh ezhenekázo.

61. Otinnáwándush ká oweuh anowamudjig o-o ezheneká-zose.

62. Kekinowáchichegadush ōsun, ween ga ge ezhenekánát.

63. Onundotándush ga oshepeunk, otoshepeándush, John ezhenekázöt; kokkinnádush mámuhkátandumōg.

64. Otōndush bákishkáne bábega, otanuhnew giya gashow-wesinne gegetodush, ogítchetwáweat Kítche Manitōn.

65. Kokkinnádush anishanábag emá ayájig sagizzewug; kokkinnádush ono ekettowinun siswashkáwun buhbequtenáng Judeaink.

66. Kokkinná uhgew nōndowájig, otaewáng otátonáwá ekettowinun, ekettoñk owwanan uhbenochewenan ga áwit? Kítche Manito oninj owejewegōndush.

67. Oasundush Zachariasun mooshkena Kítche Manito ochichágwun, eketto.

68. Tuhsháwandagooze Israel ogítche Manitōmun; ogebenowwuttishewa ogebemájeán otuhnishanábamun.

69. Obeōmbinár ashkun che kunnowanemenunk David otoskenegamun owegewamink :

70. Mego e-e gá ekettoñpun mámawizzidjig otoswáng, ōnje wiazhkut miáje ozhetōng áke :

71. Me konema ga ōnje bemátizzink oninjewáng kemiáta-wizzemenánik.

72. Chetotowwung azhe sháwandágoozewung gá ezhe wá-weendummowintwá kōsenánig, che kunwandumink gá ezhe-wáweendumágat.

73. Uhgemushkáwegeezhwat, gá ezhe gubgatenámemát kósenánin Abraham.

74. Ketá sháwanemigonán che otoskenégamemenunk che gosásewungwá kemiátáwizzemenánig,

75. Mennobematizzewinink, quiuk izzhewabizzewinink, me-nik gezhigutōn ga bemátizzeyunk.

76. Keen giya uhbenoche ! owushema apetandágoozit omá-nándáwizzit keguhegōg, keguhnegáne Kitche Manito che unetowwuhzhenegayun ;

77. Ow we kekandumonát otuhnishanábamun, sháwanjegá-win, ábwayanindewindush omutche izzhewabizzewinewá.

78. Oanje n'wákung Kekitche Manitōmenán osháwanjegawin, quiuk wásayá ishpe-mink biezhenizzhuhumōnunk,

79. Che wásashkowintwá kushkedibbikutōnk námátábidjig uhgowátasinkdush nebowin, che quiuk kwōwetōng kezitánánig mikunnuh innuhwandewinink.

80. Uhbenochedush májege, sōngizzedush ochichágonk, buh-gwuhtuhkumigángdush geiá, nánazh e-e gezhigut uhwábundi-int Israel.

CHAPTER II.

MEGAH izzhewabuk ono gezhigutōn Caesar Augustus, ózhe-tōn tepákonégawin, kokkiná ákeeng che tepiegátá.

2. Ó-o tepáummátewin, netam uhge ozhichegátá, Cyreneus magwouh uzzhogemáwit Syriaink.

3. Kókkinnádush anishanábágototanowink ezháwug owwe megewawát tepáummátewin.

4. Josephdush Galileieink ōnje máját Nazarethink, Judeaink che ezhát David ototanowink, Bethlehem atumink, (ōnje me bazhek David otinotawizzewin.)

5. Che megewat tepáummátewin, mámowy Mary gá keke-májin chewewit uzzhunjekoot.

6. Mego gá izzhewabuk, magwouh emá uzzhiáwát, gezhigutōn tebishkosawun che negeáwusót.

7. Onegeándush netam e-e ōguisun, uhbenōche okonásemá-dush kushkewaginán, bazhekōkazheegdush andusshewesenewát obuhgittinán, ōnje ká ningooche towuttasenōn usshungawegum-igōnk.

8. Manishtánishun kanowanemájig, iáwug emá ákeeng, kunnowábomát gitteganink otiámewán nebá dibbik.

9. Binnádush, Kitche Manito omezhinowamun obeotisegō-wán, Kitche Manito okitchetwáwizzewindush ogewetáskágon-áwá ; kitche sagizzewugdush.

10. Mezhinowandush otigowán, kage sagizzekago ; binná, menno-innuhkumigut kebetonim, kitche nebená anishanábágot ōnje pápenanemowát.

11. Kenegetágonun nōngum gezhiguk, David ototanowink, ga bemájeinnag, Kitche Manito Christ.

12. Me o-o ga ezhe kékinnowájetágo-yag ; keguh mikkowá-

wá uhbenoche, uhbenoche-okonâsemán che weoquaginnegâzôf, bazhekokazheegdush andusshewesenewât che shingeshink.

13. Bâbegadush kitche nebená mezhinowan gezhigõnk wanjé-enidjin owâbomáwân uhnumeatowwint Kitche Manito eketõnk,

14. Kitchetwáwizze Kitche Manito ogitche apétandágooze-win, ákeeng, tuh memoinnuhwandewinewun che menno enandágoozewât kokkinná aninnewug.

15. Me gá izzhewabuk, ope mezhinowag gezhigõnk gá ezháwât, manishtânishun kanowanemájig i-itteuwug, umbasino, Bethlehemink ezhátá, owwewâbunduntá o-o iuhe Kitche Manito wândumonunk,

16. Kokkinnádush gebewawebishkâwug, omikkowáwân Maryun giya Josephun giya uhbenocheun bazhekokazheeg andusshewesenewât shingeshininit.

17. Opedush wiábomáwât, papáweendumágawug gá i-inintwá uhne uhbenocheun.

18. Kokkinnádush nõndungig, mánukkátandumõg, mánishtânishun kanowanemájig gá ekettowât.

19. Marydush okunwandánun ono iuheen, nánáгуттуhwan-dunk otaink, uhnáguhtuhwandunk.

20. Manishtânishun kanowanemájigdush, kewawug, kitchetwáwandumõg megwetchenáwâtdush Kitche Manitõn, kokkinná ono iuheen õnje, gá nõndumowât, ogewâbundánáwângo, gá enitwá.

21. Nishwâswogwun gá guhbasag me uhge gewetázhoont uhbenoche, me owâwenint Jesus, ezhenekána onozowin mezhinowan gá menigoojin bwâ negit.

22. Ono gezhigutõn gá kubbekosag ope bánezit, Moses otepákonegawinink gá ezhichegat Jerusalemink be-ezhewinná Kitche Manito chemenint.

23. (Azhepe-egátáigigo Kitche Manito otepákonegawinink, kokkinná uhbenocheug quewezansewidjig netam nágewâjin Kitche Manitõn che menáwât.)

24. Giya che sáságewitche gang o-o gá eketõt Kitche Manito tebakõnegawinink; neezh benaseug, uhgamá neezh ome-meensug.

25. Binnádush bazhek aninne Jerusalemink andanuhkeet Simon ezhenekázo; wuhow quiuk manobemátizzit aninne, obetõn Israel omennowánegoozewin; Kitche Manito ochichâgwun we-owwink iáwun.

26. Kitche Manito ochichâgwun ogeweendumágõn, che nebosig, chebwá wâbomát Kitche Manito Christun.

27. Be-ezhádush ochichâgõnk kitchehnumeawegumik; Jesusdush onegeigõn bándegunnegoot uhbenocheun che totowwint gá enint Kitche Manito tepiegawin.

28. Ototâpenán onikang, megwetchenát Kitche Manitõn, ekettodush,

29. Kitche Manito buhgitin nõngum ketoskenegam, innuhwandewinink, gá ekettoeyunigo.

30. Tebinōwa neenskezhigōnk nengewābomá keshāwanjē-gawin,

31. Azhe ozhetowwutwá anosummeskezhik kokkinná anish-anābag ;

32. Wásayá che wásashkowwintwá miátawizzidjig, giya ketuhnishanābamun Israel ogitchetwāwizzewinewá.

33. Josephdush giya ōgeen māmukkátandumōg anduhzhindumingin.

34. Simeondush oshāwanemán uhnew, otinnāndush Maryun, binná, wuhow uhbenoche námátábeá nebewá che ōnje pongesinowát minowádush che pusegwewát, Israelink, giya kekino-wáchichegawin che mutche tuhzhindumink ;

35. (Kagatdush uzzhoweshk tuh sháboose keowwink giya) nebewá otaewán otenandumowinewá tuhbákishkānewun.

36. Bazhekduš equa Anna, mamándáwizzit, Phanuel odámsun, Aser otinowamágunink ; ápiche keká, neezhwáswa kekenonōwin uhgewetegamá onabamun, ōshkenegequawin ōnje.

37. Neezhwáswa usshenewindush kekenonōwin ge shegáwe, káwekádush geságáunze kitche uhnumeawegumigōnk, kubba kezhiik kubba dibbik otuhnumeatowwán Kitche Manitōn muhkuhtakatdush.

38. Shegwouh buhpeendegat, megwetchenán Kitche Manitōn, otuzhemāndush Jesusun kokkinná uhgew nandowābundunk bemáje-ewawin Jerusalemink.

39. Gá eeshquá táwát kokkinná iuheen Kitche Manito tepá-konegat, kewawug Galileeink, tebinowa ototunuhwewán Nazareth.

40. Uhbenochedush kitche maje-ege, kitche sōngege ochichāgōnk, mooshkena nebwákāwin ; Kitche Manitodush ogitche sāge-ewawin omooshkenashkágōn.

41. Onegeigōndush andusso kekenonowin ezháwun Jerusalemink, tussink wachichesagin kubbekosa wekoondewin.

42. Usshe neezho pepōnuggizzit, ezháwug Jerusalemink aeendotumowápunukko wekoōndewinink.

43. Ope tabishkosanik menik gezhigutōn, ukko ayáwát kewawug, uhbenochedush Jesus uhbe ishquieyāng Jerusalemink ; Josephdush giya ōgeen ká okekanemásewán.

44. Ge unne májátōk, māmowy anishanābag enandumōg, ningo gezis bamosawug, medush nundowābomáwát magwaiuhe anowamáwājin giya naguhtuhanemáwājin.

45. Kwānowābomáwátduš, nayáb kewawug Jerusalemink, nundowābomáwát.

46. Me gá izzhewabuk, naswogwunigutinik omikkowāwán kitche uhnumeawegumigōnk, nussowwluhe námátábe guhgequāweninnewun, bezindowwát gá gegetonit giyadush kuhkuhquajemáwát ekettowinun.

47. Kokkinnáduš nōndágoojin, māmukkátandumōg, azhe nebwákát giya ane ezhe nuhquatunk.

48. Ope (onegeigōn) wiábomáwát māmukkátandumōg,

ögeendush otigön, neenguis, áneen wanje totowweyang? binná, kós, neen giya kepapánundonaöninnemin kushkándumáng.

49. Otinnándush uhnew, ánishween nundonaocyag? kánuh kekekanduhzeem önjittá che papáunnokeyán nós otenuoke-win?

50. Kádush onissetotunzeenáwá, wanje eckettót.

51. Otunnewejewándush, Nazarethink, shezháwát odebane-megootdush onegeigön, ögeendush okunwandánun kokkinná ono okettowinun otaink,

52. Jesusdush ashkum nebwáká, ashkum unnenetáwiggit Kitche Manitoñ oságeigön giya aninnewun oságeigön.

CHAPTER III.

USSHENAHNO kekenonowin Tiberias Caesar geogemáwe, Pontius Pilate ogemáwe Judeaink, Herod ogemáwe Galileeink, wekánisun Philipundush ogemáwe Itureaink, Trachonitis giya enuhkukhakumik, Lysaniasdush ogemáwe Abileneink,

2. Annas giya Caiphas ogemá sáságewitchegaweninnewug, Kitche Manito odikitowin John, Zacharias oguisun ototisigön buhwuttuhkumigáng.

3. Beiezhádush kokkinná otunnuhkewinink Jordan, guhgequa baptizewawin ánwanindizzowin, omázheninnewuggizzewinewá che ánwanindizzowát;

4. Azhebe-egáttagigo Esaias mamándáwizzit omazaniegun-ink, inwawin nöndágwut buhwuttuhkumigáng, mikunnákow-wint Kitche Manito quiuk wuhmotowwint.

5. Andusso wánuhtinág tuh mooshkena, kokkinnádush wud-jewun giya pequttenán tuhtuhbuhsinegátawun; wáwáwushkág tuh quiukkoochegáta, uhgáwág tuh shóshkoochegáttag;

6. Kokkinnádush aninnewun oguhwábundánáwá Kitche Manito osháwanjegawin.

7. Otinnándush anishanában, gábe ságaumowát che baptize-iggowát, mutche genabekotók! owwanan gá guhgázomik che ozhindumag nishkátizzewin ga tuhkoshinomugguk?

8. Netáwiggetög weágimmenun ánwanindizzowin, kago en-andum kago che i-ittezoeyag Abraham nösínán keche ekettoeyag, ketenenim Kitche Manito otá kushketön ono ásineen che önje ozheat Abraham onejánisun.

9. Wáqatut chegegebeek metigöñk atta; kokkinnádush metigög manomenewisissigwá tuhguháwáwug ishkotang uz-zhoppugenintwa.

10. Anishanábandush okuhquajemigön, eckettöñk, áneen ga teyang?

11. Otinnándush uhnew, ween názhininik obuhbeenzikowá-gunun, oguh menán ayásininit; ween weyás ayát, me giya ween ga totunk.

12. Mowöñjichegajig tepáummatewindush tuhköshinög owe baptizemigoozewát, otinnáwándush, Neendogemám áneen ga teyang?

13. Otinnándush, kago owushema nuhgindun kago tepágon-
egawin menik gá inuhgindumónág.

14. Shemágunishundush okuhquajemigón, ekettónk, áneen
ga teyung? otinnándush kago oweuh mutchetotowákago, kago
oweuh aninne unishá oppuhgútche-issittowwákago; ezhenian-
dumóg ketepáummágowinewá.

15. Kokkinnádush aninnewug, enandumóg otaewáng tuzzhe-
mint John ween Christ wiáwegwan?

16. Johndush nuhquatunk otinnán kokkinná, kebaptizeninnim
nebe ónje; bazhekduh benopenuhzhit kitché owushema apetan-
dágooze apetandágoozeán, ká neenduhpetandágoozisse ometik-
wukkizenun che ábuhummowwugebun: ween keguh baptize-
migowa Kitché Manito ochichágwun ónje, giya ishkota.

17. Nokkáchegun otuhkonán oninjeeng, oguhbenetón obuh-
gundiegun, oguhmowójetón puhquazhegun ototossowinink; she-
gooshkiegunundush oguh chágizánun ishkotang weká wiátaun-
zeeng.

18. Kitché nebewádush uhnóch kago oguhgequawin oguhge-
kimán anishanában.

19. Heroddush ogemá gágesheguhnonit Herodias ónje, we-
kánisun Philipun owewinne, kokkinnádush uhnóch gá ezhe
mutchetotunk Herod.

20. Me o-o owushema uhgemutchetotunk, menik gábe ieen-
dotunk uhgekepáquowát Johnun, uzzhowwakánát.

21. Gá izzhewabuk ope kokkinná anishanában biáptizeintwá,
Jesus giya ge baptizeá uzshnumeátdush gezhik bákishká,

22. Kitché Manito ochichágwundush omemeeng ezhenágooze
bwánesundágoojin, gegetowindush gezhigónk geónjemugut,
ekettónk, keen siágeug neenguis; neengitche nuhniandum.

23. Jesusdush shie niswemetunuh tusso kekenonowuggizze;
(anishanábag enandumóg) Joseph oguisun: me wuhow Joseph,
Heli oguisun,

24. Ween Matthat oguisun, Levi oguisun, Melchi oguisun,
Janna oguisun, Joseph oguisun,

25. Mattathias oguisun, Amos oguisun, Naum oguisun, Esi
oguisun, Nagge oguisun,

26. Maath oguisun, Mattathias oguisun, Semei oguisun, Joseph
oguisun, Juda oguisun,

27. Joanna oguisun, Rhesa oguisun, Zorobabel oguisun, Sa-
lathiel oguisun, Neri oguisun,

28. Melchi oguisun, Addi oguisun, Cosam oguisun, Elmodam
oguisun, Er oguisun,

29. Jose oguisun, Eliezer oguisun, Jorim oguisun, Matthat
oguisun, Levi oguisun,

30. Simeon oguisun, Juda oguisun, Joseph oguisun, Jonan
oguisun, Eliakim oguisun,

31. Melea oguisun, Menan oguisun, Mattatha oguisun, Nathan
oguisun, David oguisun,

32. Jesse oguisun, Obed oguisun, Booz oguisun, Salmon
oguisun, Naasson oguisun,

33. Aminadab oguisun, Aram oguisun, Esrom oguisun, Phares oguisun, Juda oguisun,
 34. Jacob oguisun, Isaac oguisun, Abraham oguisun, Thara oguisun, Nachor oguisun,
 35. Saruch oguisun, Ragau oguisun, Phalec oguisun, Heber oguisun, Sala oguisun,
 36. Cainan oguisun, Arphaxed oguisun, Sem oguisun, Noe oguisun, Lamech oguisun,
 37. Mathusala oguisun, Enoch oguisun, Jared oguisun, Maleleel oguisun, Cainan oguisun,
 38. Enos oguisun, Seth oguisun, Adam oguisun, Kitche Manito oguisun.

CHAPTER IV.

JESUSDUSH mooshkenashkágōn Kitche Manito ochichá-gwun, Jordanink ōnje májá, ochichágomádush buhgwuttukum-igáng otezhewinegōn,

2. Nemetunuhtusogwundush Mutche Manitōn okuhquadebanemigōn. Ono gezhigutōn ká ōnje wesenese ; ono gezhigutōn kabasag, wewesenit.

3. Mutche Manitōndush otigōn, Kitche Manito oguisun wiáwewunan, guhgázōndun o-o asin che puhquazhegunewung.

4. Jesusdush otinnân, oshebe-egâtag, aninne káweenigo atuh puhquazhegun tuh ōnje bemátizzisse, kokkinná go giya Kitche Manito odikittowin.

5. Mutche Manitodush, wudjewink otezhewinán, owábundiegoot kokkinná otuhnukewinun anegoquág áke ningo buhsungá-bowinink.

6. Mutche Manitodush otinnân, kokkinná o-o mushkâwizze-win keguh menin, giya ogitchetwâwizzewinewâ ; ōnje neengemenigōm, oweuh go neendámená anandumán.

7. Kishpin uhnumeatoweyun ochicheengwunittoweyun, kokkinná keen keguh debandán.

8. Jesus oguhnonán otinnân, neempukwunâng ezhán Mutche Manito : ozhebe-egâta, keguh uhnumeatowwá Kitche Manito, ween atuh keguh debánenik.

9. Jerusaleminkdush obe-ezhewinán, kitche uhnumeawegumigōnk ogitcheiue onámátábeán, otinnándush, kishpin keen Kitche Manito oguisun, áweyun nesegwoshkonin omá.

10. Oanje ozhebe-egâta, oguhguhnonán omezhinowamun che kunnowanemikwá :

11. Keguh tasinnegōgdush oninjewâng weká che betakoozetashinzewun ásineeng.

12. Jesusdush oguhnonán, otinnân, ekettōm, káween keguh kuhgwadebanemáse Kitche Manito Kekitche Manitomun.

13. Mutche Manitodush ane guhbatotunk kokkinná azhe kuhgwadebanemát, obuhkawinán wanebeek.

14. Jesusdush kewa ochichágomá omushkawizzewinink Galileinink : papátuhtepájemádush kokkinná o-b otuhauhkewinink.

15. Guhgequadush otuhnumeawegumigōwáng, kokkinná anishanában ogitchetwáwanemigōndush.

16. Nazarethindush betuhkōshin, gátuzzhe netáwegit, ieendotunk ukko, unnebeendega uhnumeawegumigōnk unwabewinnegezhigutinik, kunnowábundunk mazaniegun.

17. Eninumnowádush Esais mamándáwizzit omazaniegun : piákenunkdush mazaniegun, omikkowán she oshepe-egátanik,

18. Kitche Manito ochichágwun neowwink iá, ōnje neenduh-nōnik che guhgekemugwá katemákizzidjig ; neenduhnōnik kechenojemotoyán, bakooshkág otaemán, che guhgekemugwá buhgítinittewin owwákánug che menint wábewin kuhgebeen-gwajig, che buhgittinnegázowát gwatugeinjig,

19. Che tebatótán Kitche Manito omennowánegoozewin okekinonowin.

20. Obuhtuhbenán mazaniegun, nayábdush omenán sáságewitchegaweninnewun azhe námátábitdush, kokkinnádush oskezhigowán abidjig uhnumeawegumigōnk meenjemosinnewun weowink.

21. Omájedush i-inán, nōngum gezhigut o-o ozhepe-egun tabwawinewun ketowwugáng.

22. Kokkinnádush wetokázowug, kokkinná mámukkátandumōg mennogegetowinun ōnje ságáumomugut otōnink. Ekettowugdush, kánuh áwisewun Joseph oguisun ?

23. Otinnándush, ōnjittá keguh ezhim o-o buhbawatágooze-win; muskekeweninne, nojemoittezon ; kokkinná menik n'wándumáng gá ieendotumun Capernaumink, ieendotun emá andamuhkeyun.

24. Ekettodush, kagat, ketenenim, kokkinná mamándáwiz-zidjig kágwetch papámanemásewug tebinowa andánuhkewát.

25. Neendabwa aninuhgook, nebewá shegág Israelink iáwug Elias ogezhigutomink, ope gezhik kepáquiegátátag niswa kekenonowin ningōtwásawa gezis, ope ga kitche buhkuttawinewunk kokkinná ákeeng :

26. Elias bazhek atuh otanuh izzhenázhiégázo Sareptaink otanuh Zidonink, equa shágáwit uzzhiát.

27. Bátienowug wamegejig Israelink, magwouh Eliseus mamándáwizzit, kádush oweuh benichegázose, meatuh Naaman Syrianum.

28. Kokkinná uhnumeawegumigōnk beendik ayájig, ope n'wándumowát ono iubeen kitche nishkátizzewug,

29. Pusegwewug, oságitche gándowáwán otanonk, aquo gebuhgittenánink otezhewenáwán, owwe neeswabenint.

30. Nussowiego unne ezhádush shegwouh uhmáját,

31. Capernauminkdush be-ehhá, otanuh Galileeink, uhguhgekemát unwabewinnegezhigutinnegin.

32. Mámukkátandumōgdush oguhgequawin, gegetowin mushkátanik.

33. Uhnumeawegumigōnk dush aninne Mutche Manitōn otiá wán, ázhequadush.

34. Eketto, boneissihináng; áneen gatotonáng, Jesus Naza-rethink? kebenissheuwunnájeimin innuh? neenkekanemin wiá-weun, Kitche Manito okitche mennobematízzit.

35. Jesudush onishkácheguhnónát eketto, pezán ián, besá-gáun. Mutche Manitodush gáwewabenát nussowwiuhe obesá-gízzenotowwán kádush owesuggikkowáseen.

36. Kokkinnádush mámuukkátandumóg, i-ittewugdush, eket-towug, wagonan ekettowinenandush o-o! tabanindinjín otezhe-mán wánízzenit Mutche Manitón mego beságáumínit.

37. Kokkinnádush papátuhtepájamá emá otuhnuhkewinink.

38. Pusegwedush uhnumeawegumigónk ónje, owwe peende-ga Simon andát. Simondush oziggoozisun kitche ákooze: okuhquajemáwándush ween ónje.

39. Onewittowwándush guhnotunk ákoozewin, ákoozewin-dush azhe nuhgunnegoot; bábegadush onishká unnokétow-wát.

40. Anepogeshemók, kokkinná wiákoozenidjín aiáwájig, be-towwá otánginándush kokkinná nojemoándush.

41. Mutche Manitón giya nebewá oságízzenotágowán, ázhe-quawugdush keen Christ, Kitche Manito oguisun, weendush nishkácheguhnónán chegegetosínit ónje okekanemáwán Christ áwit.

42. Wiábuninikdush obuhkawinán, buhgwuttuhkumigáng ezhá; anishanábagdush onundonawáwán, obeotísawándush oge-nuhummowáwát che májásínit.

43. Otinnándush, neenguhguhgequa Kitche Manito otogemá-wewin ánínt otanowun giya me eu biezhe uhnonigoyán.

44. Guhgequadush uhnumeawegumigónk Galileeink.

CHAPTER V.

GAH izzhewabuk, anishanában weoquashkágoot, owwe nór-dumowát Kitche Manito odikittowin, chegebeeg nebowwe kit-chegummeeng Gennesaret,

2. Neezhdush nábequánun owábundánáwán kitchegum-meeng; n'wájekegoewájig geságáumowágobun, ogesebeginá wándush otussubbewán.

3. Owwe boze bazhek nábequánink, Simon onábequán, okuh-quajemán chenemenáwagánduhunk punge, námátábedush, anishanábandush chegebeeg nebowwínit, oguhgekemándush.

4. Ashquá gegetótdush, otinnán Simonun, náwidj, keenwee-n-dumág ezhán buhgittin ketusubbeeg kegoiug che peendáummo-wát.

5. Simondush nuhquatowán, otinnán, Neéndogemám kubba díbbik neengebuhgittowán, kádush kago neengenetosemin, má-nodush aketoyun neenguhbuhgittenán neendussub.

6. Gá buhgittenáwát otussubbewán, kitche nebewá kegoiun obeenduhánáwán otussubbewándush bekooshkáwun.

7. Owátummowáwán bazhek nábequánun iánidjín, che be-

wejeiggowát, betuhkoshinögdush, niyazh nábequânun obozeá-wân kegoiun, niyazhdush keendâshkotawun.

8. Simon Peterdush wiábundunk, pongesin Jesus ochicheengwanánink, otinnándush, pukkawezhishsheshin, Neendogemám; Õnje mutcheizzhewabizzit aninne neendow.

9. Mámukkátandum, kokkinná giya wajewegoojin mámukkátandumög, enigoquakumik kegoiug otápenintwá :

10. Giyadush James giya John, Zebedee oguisun, mámukkátandumög; Simon owájewegoojin. Jesusdush otinnán Simonun, kago sagizzekan; náágtch aninnewug keguh nojeág.

11. Onábequánewándush buhgubháwát ákeeng, onuhguttánáwá kokkinná uhnopenuhnáwát.

12. Me gá izzhewabuk, magwouh bazhek otanong, uzziát, binná, aninne móoshkena omegewin; wiábomát Jesusun, pongesin oskezhigönk, ektetodush, Neendogemám, enandumun, ketá bene.

13. Shebinnekanedush eketto, neendenandum owwe benezin; bábegadush omegewin onuhgunnegoon.

14. Ogenuhumowándush, oweuh aninne che weendummowwásig; májá owwe wábundi-ih sáságewitchehaweninne keow, sáságewitchehan Moses gá ezhe guhgekemenag.

15. Ashkum owushema tuhtepájemá; kitche nebewádush anishanábag bemowõnjeittewug we bezindumowát giya uhná-nojemoiggowát wiyiákoozidjig.

16. Bhgwuttuhkumigángdush ezhá owwe uhnumeát.

17. Me gá izzhewabuk ningötink, magwouh guhgequat, emá námátábewug Phariseeg tabákonegajig, beõnje ságaunjig kokkinná otanowun Galileeink, Judeaink giya Jerusalemink: Kitche Manito omushkáwizzewindush emá iá che nojemoiggowát.

18. Binnádush, aninnewug benáwug nebágunink bazhek aninne nebowe; ogooché beendegunáwándush owwe buhgittenumowát anosumábit.

19. Kashketosigwá we peendegunáwát, ozám kippuggagá-bowewát, ogittegumink ezháwug nowwiuhe uhnázhebhgittenánáwân nebágunink nowwiuhe anosumeet Jesus.

20. Wiábundunk mushkáwandumowát, otinnán aninnewun, kemázheninnewuggizzewin kemenowwesháwandágooz.

21. Oshebe-egaweninnewug giya Phariseeg, máje i-ekettowug owwanan wuhow buh mutche gágegetöt? Owwanan gamenowwesháwanjega mázheninnewuggizzewin ween atuh Kitche Manito?

22. Jesusdush ope kakanemát ananduminit, otinnán, áneen anandumag ketaewáng?

23. Ahneen nowutch wianepunuk, che eketönk, kemázheninnewuggizzewin kemenowwesháwandágooz; uhgamá che eketönk, onishkân bamosan?

24. Che õnje kekandumag Aninne Oguisun uhkushketöt uhmenowwesháwanjega mázheninnewuggizzewin, (otinnán ná-

bowwinidjin) ketenin, onishkân, otâpin kenebâgun, andâyun ezhân.

25. Bâbegadush onishkâ, anosumewât kokkinnâ, ototâpenân onebâgun andât uzzhezhat megwetch uzzhenât Kitche Manito.

26. Kokkinnâdush mâmukkâtandumög, megwetch otinnâwân Kitche Manitôn kitche sagizzewug, ekettônk, neengewâbundâmin miâmukkâtandâgwuk nōngum gezhiguk.

27. Gâ eeshquâ izzhewabuk ono iuheen, gesâgâum, mowōnjichegat tepâummatewin Levi ezhenekâzo owâbomân, tepâkonegawegumigōnk námátâbe : otinnândush, benopenuhzheshin.

28. Kokkinnâdush onuhguhtân, pusegwe, uhnopenânât.

29. Levidush okitche wekomân tebinowa owegewamink ; kitche bâtienowun mowōnjichegaweninnewun, giya ânint owetopomân.

30. Oshehe-egaweniinewugdush giya Phariseeug onishkâcheguhnonâwân otoskenegamene ekettônk, wagonan wanje wetopomagwâ wejemenequamagwâ mowōnjichegajig giya miâzheninnewuggizidjig ?

31. Jesusdush oguhnonân otinnândush, uhgew manobemâtizzidjig kâween we nuhnândowweiggoozissewug ; uhgew atuh wiâkoozidjig,

32. Kâween uhgew manobemâtizzidjig neembe ōnje ezhâse, uhgew atuh miâzheninnewuggizidjig che ânwanindizzowât.

33. Otinnâwândush âneen ween John otoskenegamun, wanje muhkuttakawât nuhningim, uhnumeâwâtdush, Phariseeug giya otoskenegamewân me giya weenowâ andotumowât ; keendus ketoskenegamug wesenewug menequawug ?

34. Otinnândush, magwouh anuhwandejig mâmowy iâwât wâwewit, kâ kushketosewug che muhkuttâkawât.

35. Pânemâ ningōtink ope wâwewit ga nuhgunânâwân, ope bakawinittewâjin, tuh kushkandumög.

36. Otinnândush, buhbawatâgoozewinink, kâ oweuh aninne otââttoseen ōshke manitowagin, gata buhbeenzikowâgunink, kishpin âttōt owushema tâmanâtut.

37. Kâdush oweuh aninne ōshke shomenâbo otâ attoseen gata omotâng omotag tá bekooshkâg, shomenâbodush tá segissa, omotagdush tá banâtut.

38. Oashke shomenâbo koshuh ōshke omotâng otattōnâwâ niyazhdush wawane kunwanjegâtag.

39. Kâdush oweuh aninne magwouh menequat gata shomenâbo bâbega otânundotunze ōshke shomenâbo, gataiuhe nowutch onissheshin eketto.

CHAPTER VI.

GAH izzhewâbukdush ânekâ unwabewinnegezhigutininik oge-shâbooshkowân mandâminun, otoskenegamundush omuhmebinâwân mandâminun uzzhumowâwât.

2. Phariseegdush otinnáwán, wagorlan wanje totumag eu ketátotunzeem unwabewinnegezhigutinik ?

3. Jesusdush otinnán, kánuh weká kegenönduhzeem David gá totunk ope bakatat giyadush bakatawát uhnew wájewájin ?

4. Uzhunne peendega kitché uhnumeawegumik, omejindush puhquazhegun, omenándush wájewájin, anandágoozit che mejesig, meatuh sáságewitche gaweninnéwug anandágoozewát che mejewát.

5. Otinnándush, Aninne Oguisun odebandán unwabewinnegezhigut giya,

6. Gá izzhewabukdush minowá unwabewinnegezhigut, ge peendega uhnumeawegumik uhguhgequat : bazhekduš aninne omá iá ogitcheninj shágwákuttans :

7. Oshebe-egaweninnéwug giya Phariseeg ogunnówbómáwán, che wábómáwát che nojemoát unwabewinnegezhigutinik ; ningotono che ezhe mutchetotowáwát.

8. Okekanemán ananduminit otinnándush aninnéwun, shágwákuttat oninje, pusegween omá nábowwin, pusegwedush nábowwe.

9. Jesusdush otinnán anishanában, kewekuhquajemenim, bazhek kago ; quiuk innuh tá izzhewabut menototumink unwabewinnegezhigut uhgamá mutche totumink, bemátizzewin che bemájeint, uhgamá che bánájeint ?

10. Gunnówbómátdush kokkinná, otinnán aninnéwun shebinnekanin, shebinnekanedush, oninj ; beenjewamugutinnedush tebishko e-e bazhek ezhenágwutinne.

11. Mooshkenagetáshowugdush ; gegetowugdush gawetotowáwát Jesusun.

12. Gá izzhewabuk ono gezhigutön, wudjewink ezhá owwe uhnumeá, kubbadibbikduš iá uzuhnumeatowwát Kitché Manitön.

13. Wiábuninikdush, onundomán otoskenegamun ; usshe-neežhdush oguhgeginán anoninjigdush otezhenekánán ;

14. Simon (Peter giya ezhenekánán) giya Andrew wekánisun, James giya John, Philip giya Bartholomew,

15. Matthew giya Thomas, James, Alpheus oguisun, giya Simon Zelotes ezhenekázo,

16. Judas, James wekánisun giya Judas ga buhgittinnégoojin.

17. Buhnesákewat wejewán onebowwe mashkotank ; má-mowy kokkinná otoskenegamun, kitché nebenádush anishanában Judeaink wanjebájig giya Jerusalemink chegebeegdush kitché gummeeng Tyre giya Zidon wanjebájig obexindágoot, nojemoátdush wiákoozinidjin ;

18. Uhgwedush wánizzinidjin Manitön gagishkowwájig ; ototisiğónáwá nojemoáwugdush.

19. Kokkinnádush anishanábag wegoochetowug owwe tángináwát ; mushkáwizzewindush oságizzenotagön kokkinnádush nojemoát.

20. Otõmbinân oskezhigõn ogunnowâbomândush otoskenegamun ekettodush; keshâwandâgoozim katemâkizzeyag Kitche Manito otogemâwewin keenowâ ketebandânâwâ.

21. Keguh shâwandâgoozim menik buhkuttayag nõngum; keguhtabesineem; keshâwandâgõozim keenowâ maweyag, nõngum; keguh pâpim.

22. Keshâwandâgoozim menik aninnewug shânganeminâgwâ, pukkawinnâzho-onâgwâ owwe wejewisinowagwâ, mutchetuzzheminâgwâ Aninne Oguisun õnje.

23. Pâpenanemoeyek eu gezhigut; binnâ ketepâummâgowinewâ tuh kitche apetandâgwuk gezhigõnk; debishko õsewân gâ totowwât manitowâzonidjin.

24. Kesunnâgizzim koshua che kuhgwâtuggittoeyag menik wiânuttizzeyag! kegetiânun wanisheshingin ketiemun.

25. Kesunnâgizzim menik tiabissineyag! keguh buhkuttam. Kesunnâgizzim menik piâpeyag nõngum! keguh mowwim, keguh âzhequam.

26. Kesunnâgizzim keguh kuhgwâtugittõm menik aninnewug nõngum manoguhnoninâgwâ! me debishko õsewân gâ totowwânit kuhgenowishkidjig manitowâzõjig.

27. Ketenenimdush keenowâ menik nõndowweyag, sâge kemiâtâwizzemug, manototow shângenemikkig,

28. Shâwanim kâkâmikkig, uhnumeatummow mutche totõkwâ.

29. Oweuh buhkittaõk nuhbuhnasheshik, meezh âzshowwe-skezhik: giya oweuh otâpenunk kebuhbeenzikowâgun, mâno oguh otâpenân giya kekitchê buhbeenzikowâgun.

30. Meezh kokkinnâ aninnewug ga nundotumokwâ, oweudush otâpenunk ketunnokâjegun, kago nundotummowâkan minowâ.

31. Azhe nundowwanemutwâ aninnewug chetotõkwâ, me giya keenowâ totowwikõg.

32. Kishpin siâgeikkig sâgeutwâ, âneen ween enâbuhtuk? miâzheninnewuggizzidjig osâgeâwân sâgeiggowâjin.

33. Kishpin manototowagwâ manototonâgook, âneen ween enâbuhtuk? miâzheninnewuggizzidjig mego e-e giya andotumowât.

34. Owweutwâ uhgew kekekanemutwa che tepâumõkwâ, âneen ween enâbuhtuk? Miâzheninnewuggizzidjig wuhtowweâwân miâzheninnewuggizzinidjin, me go e-e minowâ menik chê iâmowât.

35. Sâgeikõg kemiâtâwizzemewâg, menototun, owwe-ewan, kago ween kago nundowwandunkago; ketepâummâgowwinnewâdush tuh kitche apetandâgwut, owushema kache apetandâgõozit keguh onejânissेमigowâ, ween õmennototowân uhnew miâmoyâwuhmegoosigoo giya miâzheninnewuggizzidjig.

36. Keshawâtizzig, Kõsewâ azhe keshawâtizzit.

37. Kago tepâgonegakago, kâ keguh tepâkonegâzoseem, kago mutche tuzhema kago oweuh, kâ giya keenowâ, oweuh

keguh mutche tuzzhemigoosewâ, mennowweshâwanemâg, keguh mennowweshâwandâgoozimdash.

38. Menikög, keguhmenigöm giya keenowâ; mooshkenag tepiegun kuhginjetâegâtag, mämigobetöng, che nâzhesag bâzhetushkenag aninnewug nayab keguhmenigowâg kekâkegunnewâng. Mego e-e tepiegundush ga tepiegang che tepâummâgoyun minowâ.

39. Buhawatâgoozewin oweendumowân uhnew: kagebeen-gwat otâsuggâbegenan innuh kagebeengwanidjin? kânuh nîyazh tuh pongesinzewug wânekânink?

40. Oskenegamemâ kâ owushema apetandâgoozisse otogemâmun apetandâgoozinit; kokkinnâ quiuk bamâtizzidjig otogemâmun azhewabizinit tuh izzhewabizze.

41. Ahnde wabundumun nâchegânik, kekânis oskezhigönk, kâdush kekekanduhze kitche metig tebinowa keskezhigönk attag?

42. Ahneen ga enutebun kekânis, nekânis muhmebetoyân nâchegâg keskezhigönk kâdush kewâbunduhze e-e metig tebinowa keskezhigönk attag? Kuhgianizzeyun, sâgitcbewabebun netam metig attag keskezhigönk medush wawane che wâbundumowut, che webittowut kekânis nachegâg oskezhigönk.

43. Wanisshezhit metig kâwekâ mutche menewisse; mutche metigdash kâween mennomenewisse.

44. Kokkinnâ metig önje kekandâgooze uhmenewit; aninne mawezosig kitche shomenun menasagâwunjeeng, shomenundush tuhtuhgâgomenâgâwunjeeng.

45. Manobemâtizzit aninne mennotahat, omennonetâwiggit-twa wanisseshink; machebemâtizzit aninne machetahat, mache kago netâwiggittöt: omooshkenawinink otaink otonink önje gegeto.

46. Wagonan Neendogemâm, Neendogemâm, wanje ezhe-yag kâdush ween aketoeyân ketotunzeem?

47. Owwagwan gabeotiseqwan bazindunk neendikittowinun, aeendotunk, keguh wâbundi-innenim anandâgoozinidjin.

48. Anineeng anandâgooze, wazhetöt owegewam, timmeyânek otözhissitön, âzhebekönk, öpe mooshkuhung nebe bakittajewung, kâ mämâzekâsenön, önje uhge ozhissetön âzhebekönk.

49. Weendush, d'wândunk kâdush totunze, anineeng ezhenâgooze âkeengigo otozhissitön wegewam, nebedush bakittajewuninik, bâbegadush pongesininne, bânâtukdash e-e wegewam kitche apetandâgwut.

CHAPTER VII.

GAH eeshquâ iekettöt kokkinnâ ono gegetowinun, anishan-âbag bezindumowât Capernaumink beendega.

2. Shemâgunisshe ogemâdush emâ andât otoskenegamun âkooze kagâ nebo.

3: N'wándúkdush Jesusun íánit unnoke okewanzeun Jewun otuhnónán okuhquajemán che be-ezhát che nojemoát otoskenegamun.

4. Bowotisáwát Jesusun, owawebemáwân bâbega, ekettõnk, mennoizzhewabizze wuhow aninne che totowwintebun :

5. Osâgeán wátokotátéyangig, neengeozhetoeyandush uh-numeawegumik.

6. Jesusdush otunnewejewân ; gwetchigodush bazhew bowotituminit owegewam shemágunisshe ogemá otuhnónán otinowamágunun, ekettõnk, Neendogemám, kago megooshkácheittezokan kâ neenda apetandágoozisse che peendegayumbun andáyán ;

7. Eu õnje kâ neenda apetandágoozisse neenge enandum che beotisinámán, ekettõnigo e-e gegetowin, neendoskenegamundush tuh nojemo.

8. Oanje shemágunishug neendebanemág, bazhek máján anugin, májádush, minowâ bazhek anugin, bemáján bemádush neendoskenegamundush o-o totun, anugin, totumdush.

9. Jesusdush n'wándunk ono iuheen, mámukkátandum, gwa- ketádush guhnónát anishanában n'wápenuhnigoojin, káweká neendezhemikkunzeen mushkáwandumowin azhe kitche mushkáwandunk wuhow aninne, káween Israelink.

10. Uhgewedush anoninjig, kewawug wegewamink, wiákoozenidjin omikkowáwân genojemõnit.

11. Gá izzhewabutdush wiábuninik unnebeendega otanowink Nain ezhenekáta ; nebewádush otoskenegamun otunnewejewigõn, nebewádush anishanában.

12. Bazhew bowotitumowát kitche ishquandum otanong, binná, aninne gá nebõt bemeságizzeá, meatuh bazhek wunininit oguisun meendomoyeá shegáwe, nebewádush anishanábag eu otanuh owejewegõn.

13. Opedush Kitche Manito (Jesus) wiábomát osháwanemán otinnándush equawun kago mowwekan.

14. Obetánginándush tasákonegán ; gá nebõt uhhemewinint bamewinájigdush nogegábowewug, ekettodush, õshkenowa onishkán ketenin.

15. Weendush uhgánebopun onishkâ námátábe, máje gegeto ; omenándush ogene.

16. Kokkinnádush anishanábag sagizzewug ; kitchetwáwanemáwándush Kitche Manitõn ekettõnk kache mamándáwizzit ketotissigonán, Kitche Manito obemowuttissán otuhnishanábamun ;

17. O-o tepájemowin kokkinná tatakosana Judeaink kokkinnádush e-e tuhnuhkewinink.

18. Johndush otoskenegamun oweendumágõn kokkinná ono iuheen.

19. Johndush onundomán neezh otoskenegamun, otuhnónán che ezhanit Jesusun, ekettõnk, keen innuh wátuhkoshingebun, uhgamá pichenuk innuh neenguh beánán bakánizzit ?

20. Ughew aninnewugdush howotissáwát Jesusun, ekettowug,

John Baptist neengeuhnōnigonán, eketōnk, keen innuh wátuh-koshingebun? uhgamá neenguh beánán innuh bakánizzit?

21. Mego e-e tepiegun nebewá onojemoán wiákoozenidjin, giya wajebinnegoonidjin, giya Mutche Manitōn gagishkowwajig, nebewádush kagebeengwanidjin owábeán.

22. Jesus oguhnonán, otinnándush, májág, weendumowwik Johnun menik kago wiábundumag giya menik n'wándumag; kagebeengwapuneeg azhewábewát nanepenizzepuneeg bamosawug, wamegidjig benizzewug, kagebissapuneeg nōndumōg, gá nebopuneeg onishkáwug, katemákizzidjig meenwájemowin guhgekímáwug.

23. Tuhsháwandágoozedush ween ga nishkátizzetowwissik.

24. Gá bakawinitewát John otanonájin Jesus máje guhnonát anishanában, tuzzhemán Johnun; wagonan buhgwuttuhkumigáng ge ezháyag gáwe wábundumag? áságunushk innuh kooshquásin?

25. Wagonan ge ezháyag gáwe wábundumag? aninne nuh suhsagákōniat? binná suhsagákoniajig ogemá wegewamink láwug.

26. Wagonan ge ezháyag gáwe wábundumag? mamándáwizzit innuh? kagat ketenenim, owushema apetandágooze mamándáwizzit apetandágoozit.

27. Wuhow ween wazhebe-egázōt, binná neendizzenázhowá nemezhinowa, che mikkunákōk negán.

28. Ketenenimdush, uhgew equawun banenekánegoojig, ká oweuh mamándáwizzit owushema apetandágoozisse apetandágoozit John Baptist, weendush ápiche nondás apetandágoozit Kitche Manito otogemáwewinink, owushemá, apetandágoose apetandágoozit John Baptist.

29. Kokkinnádush anishanában nōndágoojin giya mowōnjichegaweninnewug otuhnumeatowwáwán Kitche Manitōn baptizeáwug John obaptizewawinink.

30. Phariseegdush giya tepakonegaweninnewug owabenánáwá Kitche Manito odikittowin, Johnun che baptizemiggoozesigwá.

31. Jesusdush eketto, áneen uhgew azhenágoozewát anishanábag?

32. Uhbenocheink ezhenágoozewug námátábewát átáwawinink guhnonáwát uhnew árint, eketōnk, Neengenōndágomutche gamin, kádush kenemiseem; neengemowwinotonemin kádush kegekushkanduhzeem.

33. John Baptist tuhkoshink ká wesenese, ká giya menequase shomenábo kedikitōmdush Mutche Manitōn otiáwán.

34. Aninne Oguisun tuhkoshink wesene giya menequa, kedikitōm binná nebátizzid, manequashkid, mowōnjichegajig, giya miázheninnewuggizzidjig otinnowamágunnewan.

35. Nebwákáwindush okekanemán otuhbenoche emun.

36. Bazhek Phariseeundush okuhquajemigōn che wetopomát. Unnepeeade gadush Pharisee andát owwe námátábedush owwe wesenit.

37. Equadush eu otanong, mutche izzhewabizze, kekanemát Jesusun námátábenit wesenit Pharisee andát, obebeendigutõn ásinne muhkuk pemeta kache sunnáguk,

38. Onebowwedush opikwunánink ozitánink uhmowwit, omájedush gesebeginumowán ozitáne otojeendándush pemetadush kache sunnáguk oseginummowán ozitánink gesezetaándush wenesisun.

39. Phariseedush uhnew gá nundomiggojin wiábundunk, ittizzo, wuhow aninne mamándawizzit áwit, otá kekanemán uhnew equawun, o-o tinnouh wiáwenit tiànginnegoojin, õnje mutche izzhewabizze.

40. Jesusdush guhnonán, otinnán, Simon kago neendían ga aninán. Ekettodush, Neendogemám, ekettõn.

41. Bazhek aninne mazenámowwint neezhewun mazenumámágojin, bazhek nánemetunuh tuswábeek shoneá bazhekduh nánun.

42. Kago ayásigwá gatepáummágawát omenán niyazh, unishá, aneen uhov, nowutch ga ságeintebun?

43. Simon oguhnonán ekettodush, 'ow suh nowutch nebená mágewat neendandum, otinnándush quiuk kege-enandum.

44. Gwakenumowándush uhnew equawun, otinnándush Simónun, Simon kewábomá nuh 'ow equa? Neengepeendega andáyun kádush nebe kegemezhisse nezitun õnje; weendush kesebegenánun nezitánun ozebeengõn õnje; neengesezetaõkduh wenesisun.

45. Ká kege ojemese : aquo beendegayán wuhow equa, otojeendánun nezittun.

46. Ká kege nuhmuhkoshisse : wuhow equadush kache sunnáguk pemeta osinnegónán, nezitáng.

47. Me wánje eninán batienutinnewun omutche izzhewabizzewinun mennowesháwandágoozedush : kitche ságe-ewa, weendush punge mánint, punge ságe-ewa.

48. Otinnándush equawun, kemutche izzhewabizzewinun kemennowesháwanemiggo.

49. Uhnwedush wátobemájig máje i-itteuwug, 'owwanan wuhow ga mennowesháwanjegat mutche izzhewabizzewinun!

50. Otinnándush equawun, kemushkawandumowin kebemájeiggoon; máján innowandewinink.

CHAPTER VIII.

GAH izzhewabukduh náágutch, babáezhá kokkinná otanowun giya kitche otanowun, papáguhgequat Kitche Manito ologemáwewin omeenwájemowin : azhe neezhinidjin owejewegõn,

2. Ahnint giya equawun, gá nojemoinjig ákoozewin Mutche Mánitõn uhgegishkowáwapun, Mary Magdalene ezhenekázo, néezhwáswa Mutche Manitõn ogeságizzenotágõn,

3. Giya Joanna Chuza, Herod omezhinowamun wewun, giya Susanna, nebewá giya ánint, otunnoketowáwan.

4. Opedush nebewá anishanában omowõnje-ittenit, obeotissigoot kokkinná otanowun õnjenit, otinnán buhbawatágoozewinink :

5. Ketegaweninne ságáum owwe ketegat; opedush ketegat árint pemauihe pongesinõn; tuhtukokáchehátanewun benasheugdush omejináwá.

6. Ahnintdush ásinekâng pongesinõn; bábegadush siáguk-eeg nebobuttawun, õnje ká ojebekáwunzenõn ká nebewunzenõn.

7. Ahnintdush menasagáwunjekâng pongesinõn; menasagáwunjeendush maje-eginõn mámony, onissegõnáwádush.

8. Ahnintdush onissheshink áke pongesinõn, máje-eginõn, menewunõn ningõtáwtussenõn. Opedush aekettõt, ono iuheen, anegók ázhequa, owagwan watowwugáwan che nõndunk, máno tuh nõndum.

9. Otokenegamundush okuhquajemigõn, ekettõnk, wagonan guhgequawinenan o-o buhbáwatágoozewin?

10. Ekettodush, keenowá kemenigõm ono iuheen che kekan-dumag Kitche Manito otogemáwewinink; ánintdush uhgew buhbawatágoozewinink; ánuh wábewát ká wábissewug, anuh nõndumowát ká nissetotunzewug.

11. Binná o-o buhbawatágoozewin; menekán, me Kitche Manito odikitowin.

12. Onó pemauihe banjesingin, uhgew n'wándungig; ope-dush Mutche Manito tuhkoshin, otápenummowán otaininink ektettowinun, che tabwatunzikwá che kunwandágoozewápun.

13. Ahsineeng ayájig, ope n'wándumowát onõndánáwá ektettowin pápenanemowinink; uhgewedush wajebekeáwizzissig wá banátizzewug.

14. Onoedush menasagáwunjekâng bangisingin, uhgew, ope n'wándumowájin ságáumõg, kuhgianizzewindush wánuttizze-win uhnõch giya sunnágizzewin, ká kago õnje netáwigginzenõn.

15. Onoedush waniessheshink áke bangisingin, me uhgew manobemátizzidjig waniessheshininik otaewán, n'wándumowát ektettowin, kunwandánáwá ashkumdush unne netáwiggetõt.

16. Ká oweuh aninne, sákáungin wásákoninjegun, otuh-gwunnuhunzeen otossowin uhgamá che attõt anámenebágun; wásákoninjegunátigõnk koshuh otátõn, anishanábag peendega wát che wábundumowát wásayá.

17. Kokkinná kago kemõch kiátõng, náágutch tuh mokishká, kokkinná tuh kekandágwuk.

18. Tuhtebábundumõk, ga ezhe nõndumag; owagwan ayágwan tuhmená; owagwandush ayásigwan, tuh otápenum-owá ayát anandágoozit.

19. Ogeen giyadush wekánisun obewábomigõm, kádush kushketosewug we be-ezháwát uzzhiát ozám kippuggegábowe-wát.

20. Oweuhdush otigõn, keguh giya kekánisug kebewábomi-gõg, agutchink nebowwewug.

21. Oguhnonán otinnán, me uhgew neenguh giya nekánisug bazindungig Kitche Manito odikitowin, andotungigdush.

22. Gá izzhewabut ningõtink uhgezhiuk, nábequánink ow-

weboze mámowy otoskenegamun ; otinnándush uhnew umbasino agámank ezhátá. Májawugdush.

23. Magwouhdush pemázhewát, guhwingooshe ; pongisáne-mutinnedush kitche nodin kitche gummeeng ; nábequán mooshkenabegut, nuhnezánizzewugdush.

24. Obeuhmuttináwándush, otinnáwán, Neendogemám, Neendogemám, neennebomin. Onishkádush, nuhnibbekindán nodin, giya tegowun : bonánemutdush, medush bonáshká kitche ánwátin.

25. Otinnándush, áneen eu kemushkáwandumowinewá ? Sagizzewugdush mámukkatandumög, i-ittewugdush, owwanan aninnewenandush wuhow ! Oguhgekindán nodin giya nebe, otabwatágoondush.

26. Agámankdush ákeeng Gadareneug andánuhkewát, anosumiuhe Galileeink.

27. Kabátdush, onuhgishkowán aninnewun be ságáuminnit otanonk, kitche maweshá. Mutche Manitóń otónje gegishkowán, peengwoshshágitte kádush wegewamink táse jebagumigónkigo ieendá.

28. Wiábomátdush Jesusun, ázhequa, onegánemink pongesin, anegökduš eketto, áneen ga totónán Jesus nágánizzit Kitche Manito ? ápadush kotuggezissewun.

[29. Oanje oge-enán Mutche Manitóń che ságizze notágoot aninnewun. Nuhningim ukko mutche kawunnátizze, pewábe-kón ukko tuhkobená, giya kushkábegiegunun ; obokobetunun ukko kushkábegiegunun, Mutche Manitóń buhgwuttuhkumigáng ukko otizzenizzhuhogon.]

30. Jesusdush okuhquajemán ekettońk, áneen azhenekázoyun ? Otinnándush, menisseno ; ónje kitche nebewá Mutche Manitóń ogegishkowán.

31. Okuhquajemáwándush, ápadush keenweendumáng ezhenizzhuh osewáng.

32. Emádush ningótawáń nebená kókóshug papátuzzhe wesenewug wudjewink ; Mutche Manitógdush okuhquajemáwán Jesusun che ezháwát uhnew kókóshun. Omenándush che ezhánit.

33. Mutche Manitógdush oságizzenotowwáwán aninnewun, kókóshundush otowwe beenzikowáwán ; nesákebi-ittewugdush kishkuttenang pukkobebi-ittewugdush kitche gummeeng.

34. Uhgewedush bamusshumájig wiábundumowát andotum-inink, oshemowug, owwe tepájemowát otanonk, tuhnuhkewinink giya.

35. Ezháwugdush owwe wábundumowát andotumink ; obeotissáwát Jesusun, omikkowáwán uhnew aninnewun gá ságitche-notágoot Mutche Manitóń, Jesusun azhezittashink námátábe ójonáse quiuk nebwáká ; sagizzewugdush.

36. Gá wábundungigdush tepájemowug, gá ezhe nojemoint wuhow Mutche Manitóń gegishkowápun.

37. Kokkinnádush anishanábag Gadareneink andánukkewát, okuhquajemáwán che bukkawinnegowát ningooche che ezhát ;

Ōnje kitche sagizzewug. Nábequánink owweboze, nayábdush kewa andánukeet.

38. Wuhow aninnedush Mutche Manitōn gáságizzenotágoot, okuhquájemán che wejewán.

39. Jesusdush otinnán, káween eu, kewan koshá andáyun, wábandiewan gá ezbe kitche totók Kitche Manito. Májádush papátepájemōt anegoquág otanuh gá ezbe kitche totágoot Jesusun.

40. Gá izzhewabukdush ope Jesus nayáb tuhkoshink, andánukeet, anishanábag pápenanemq̄wug; ōnje kokkinná ogebegegūgūbun.

41. Binnádush bazhek aninne Jairus ezhenekázo, nágánizzit uhnumewegumigōnk; bepongesin Jesus ozítáng, okuhquajemándush che be-ezhánit andát:

42. Bazhekowun atuh odánisun, usshe neezho peponuggizze, shingeshin magwouh onebo. Magwouhdush zhezhat anishanában gewetáskágōn.

43. Equadush bazhek mozhuk misque ōnjegáne usshe nezho pepōn, kokkinnádush obanájetōn otinotawizzewin uhnánándumōt, nuhnándowweint kádush kushkeáse che nojemoint,

44. Beopikwunishkágōn, betángenunowán ishquaiuhe obuh-beehzikowágūn: bábegadush omisquewit bátane.

45. Jesusdush eketto, owwanan tiángenit? Opedush kokkinná wiágoonwatummowát Peter, uhnewedush wájewegoojin, ekettoiwug, Neendogemám, anishanábag pemeweoquashkágūg, owwanan tiánginít kedikitdush innuh?

46. Jesusdush eketto, oweuh neengetángenik: neenkekandán nojemoewawin ságizzenotágoyán.

47. Opedush equa wiábundunk kushketosig che gázōt, benuhningishká bepongesin anosummeet, oweendumowán kokkinná anishanábag nuhnōndágoet, gá ōnje tánginát, azhe nojemōtdush bábege.

48. Otinnándush equawun, neendánis, niandun; kemushkáwandumowin kenojemoigoon; máján innuhwandewinink.

49. Magwouhdush gá gegetōt, oweuh obenázekágōn nágá-mizzit uhnumewegumigōnk owegewamink, otinnándush, kedánis nebo; kago sunnágimákan ketogemámenán.

50. Jesusdush n'wándunk oguhnonán eketto, kago sagizze-kan; tabwa-andum atuhgo tuh nojemodush.

51. Buhpeendegatdush owegewamink, ogenuhummowán oweuh che peendegasig meatuh Peter, James giya John, ōsundush giya ōgeen 'ow equazans.

52. Kokkinnádush mowwewug omowwemáwán: ekettodush, kago mowwe kago: káween nebo, unish nebá.

53. Ogitchepápeáwándush, ōnje okekanemáwán nebonit.

54. Kokkinnádush oságittenán, osugginnekán, oguhnonándush eketto, oskenegequa, onishkán.

55. Ochichágomádush nayáb ototisisigōn bábegadush onishká; guhgándwádush che usshumint weyás.

56. Onegeigöndush mámukkátandumög ; ogehummowân-dush oweuh aninnewun che weendumowâsigwá gá totumink.

CHAPTER IX.

OMOWOANJENUNDOMAHNDUSH asheneezhinidjin otoskenegamun, omenán mushkâwizzewin che ogemâkundowât kokkinná Mutche Maniön, ákoozewindush che nojemötowât.

2. Otuhnönândush che papáguhgequawât Kitche Manito otogemâwewin, che nojemotowâtdush ákoozewin.

3. Otinnândush uhnew, kago majetokago che papámátizze-yag, kago giya kago sukáoonun, giya mashkemoot, giya puhquazhegun, kago giya shoneá, kago giya neezhõshkunkago beenzikawágun.

4. Ningoocheho wegewam peendegayag, iáyeuk emá minowâdush we májáyag keguh májám.

5. Owwagwan ga papámanemisinogwan, unne ságáumag eu otanuh, bowwewabishkumök weágusseun kezitawân, che õnje kekandumowât uhmutche izzhewabizzewât.

6. Bukkawugdush, otunne shábooshkummowât otanowun guhgequawât, nojemoewawâtdush mizzewa.

7. Heroddush ogemá nõndum kokkinná Jesus gá ieëndotunk ; sunnágandumdush, õnje ánint ekettoewug John uhgeábejebát ;

8. Ahnintdush ekettoewug, Elias m'wákeet ; anintdush ekettoewug gata maraándáwizzit ábejebá.

9. Heroddush eketto, John neengegishkequawá ; owwanan wuhow niánõndumán ? Owwe wábomândush.

10. Gá anoninjigdush, nayab tuhkoshinowât, tepájemowug gá ieendotumowât. Ototápenândush gemõch buhgwuttuhkumigáng ezhá, otuhnukewinink Bethsaidaink.

11. Anishanábagdush, kakanemáwât onopenánawân : ototápenán, iuhtepájemotowwân Kitche Manito otogemâwewin, onojemoátdush kokkinná wiákoozinidjin.

12. Kagá ane dabekuk, asheneezhidjig tuhkoshinög, otinnáwândush, ningooche ezhénázuh anishanábag, otanowink che ezháwât giya otunnuhkewinink, che nuhnebáwât, mejimduh che õndinumowât : õnje buhgwuttuhkumigáng omá ketiámin.

13. Otinnândush uhnew, ushumik gamejewât. Ekettoewug-dush, ká kago neendiásemin meatuh nánun puhquazhegunun, neezhdush kegoiun ; meatuhgo owwe kishpinuttowungwá kokkinná uhgew anishanábag ga mejewât.

14. (Nánink metoswák tusshetoganug eninnewug.) Otinnândush otoskenegamun, nanánemetunnuh innuhbeikög.

15. Getotumögduh, kokkinnáduh ogenámátábeáwân.

16. Ototapenândush nánwátik puhquazhegunun, neezhdush kegoiun, ishpeimink gezhigõnk enábe, uhnumeatowwáwât, obogobetõn, omámenândush otoskenegamun che buhgitinumowât anishanában.

17. Gewesenewug, kokkinná getabesinewug : usshe neezh-

dush kokobenágumun mooshkena otómbináwân menik ashqun-dumowát.

18. Gá izzhewabuk, ezheke tuzzhe uhnuméá, otoskenegamun obenázekágūn' okuhquajemándush, owwanan wiáweán azhewát anishanábag?

19. Otinnáwándush John Baptist; áníndush ekettoiwug, Elias; áníndush ekettoiwug gata mamándáwizzit ábejebá.

20. Otinnándush uhnew, owwanan wiáweyán keenowá eket-toeyag? Peterdush oguhnonán eketto Christ, Kitche Manito.

21. Bábegadush ogenuhmmowán, che weendumowásig-wá oweuh aninnewun.

22. Ekettodush, Aninne Oguisun nebewátussink tuhguhgwá-tugito, tuh wabinnegázo ogemá sáságewitchehaweninnewug, ōnje giya okewanzeug giya oshebe-egaweninnewug, tuh nesá, niswogwunigukdush minowá tuh ábejebá.

23. Otinnándush uhnew kokkinná, oweuh aninne enandunk che benopenuzhít, tyángwámanindizzo, tuhkuhwadabanindizzo andusso gezhigut che nopenuzhít.

24. Owwagwan ga bemájetogwan obemátizzewin, oguhwun-etōn; weendush ga wunetōt obemátizzewin neen ōnje, oguh bemájetōn.

25. Ahneen ga inábuhtuk aninne kokkinná áke che tebandunk, anegoquág, che wunetōtdush tebinowa ochichágwun che wabinnegázōt.

26. Owwanan ga águtchetowwegwan, giya neendikitowin, Aninne Oguisun giya ween oguh águtchetágōn, ope tuhkoshink tebinowa ogitchetwáwizzewinink, giya ōsun ogitchetwáwizzewininne, giya Kitche Manito omezhinowamun ogitchetwáwizzewinewán.

27. Kagat ketenenim, ánínt omá nábowwidjig, káween oguh kekanduhzenáwá nebowin chebwá wábundumowát Kitche Manito otogemáwewin.

28. Gá izzhewabukdush, gá neezhwáswogwuniguk ope o-o gá iekettōnk, ototápenán Peterun, Jamesun giya Johnun, wud-jewink ezhá owwe uhnuméát.

29. Magwouhdush uzshuhnuméát, miuginágooze oskezhigōnk, agwidjin wábeshkánewun wákashkánewun.

30. Binnádush, neezh aninnewun oguhguhñōnigōn, Moses giya Elias;

31. Owábundiewawug weowwewán kitchetwáwizzewinink otuzhindánáwádush onebowin ga totumink Jerusalemink.

32. Peterdush giya uhgew wájewegoojin kitche kege binne-goosbewug: wiábizzeengoosbewátdush owábundánáwá ogitchetwáwizzewin, giya neezh aninnewun wájegábowittágoojin.

33. Gá izzhewabukdush, ope bakawináwát, Peter otinnán Jesusun, Neendogemám, onissheshin omá keche iáyunk; máno niswa wegewamun neenguh ozhetomin; bazhek keen ōnje bazhek Moses, bazhekduh Elias ōnje; ká okekanduhzeen koshá aekettōt.

34. Magwouhdush uhgegetöt, ánáqut beuhgotane otuhguhwa-tashkágónáwán, sagizzewugdush ope chiakishkumowát ánáqut.

35. Ahnáqutónkdush beónzittágwat gegetowin, ekettonk, mewuhow siágeug neenguis : bezindowwik.

36. Ope gá kubbekosag inwawin Jesus mikkowwá ezhekawizze. Ogátónáwádush, kádush oweuh aninnewun oweendum-mowwásewán ono gezhigutón gá wábundumowát.

37. Gá izzhewabukduah, wiabuninik, buhnesákeawawát wud-jewink, kitche nebewádush anishanában onuhgishkowáwán.

38. Binnádush bazhek aninne magwa anishanában, ázhequa, eketto, Neendogemám ápadush kunnowábemut neenguis ; bazhekoot neenejánis.

39. Binnádush Manitón otuhkonigón, azhequago, ápiche obegobinnegón názhukobetawe otónink suhgikkágoot uhgáwáko-obuhkawinnegón.

40. Neengekuhquajemándush ketoskenegamug che ságitche-názhowáwát, kádush kushkeásewán.

41. Jesusdush oguhnongón eketto, oh mutche izzhewabiz-zidjig anishanábag, tiabwatunzigook, áneen menik ga wejewin-uhgook, áneen menik ga sunnágizzeán keowwewáng? omá tuhbe-ezhá keguis.

42. Magwouhdush be-ezhát, Mutche Manitón ogeguhwe-wabinnegón, obegobinnegón. Jesusdush onuhbibbekemán Mut-che Manitón, onojemóándush uhbenocheun, omenándush ósun-inne.

43. Kokkinnádush mámukkátandumóg azhe kitche mushká-wizzeet Kitche Manito. Magwouhdush mámukkátandumowát kokkinná iuheen, Jesus gá totunk otinnán otoskenegamun.

44. Ono ekettowinun máno oguhgöndásawun ketowwugá-wáng : ónje Aninne Oguisun tuhbuggittinumátinun aninnewug oninjewáng.

45. Kádush onissetotunzeenáwán ono ekettowinun, gátowá-wug, ká owábunduhzenáwá ; shágwanemowugdush we kuh-quajemáwát.

46. Tuzzhindizzowugdush, owwagwan owushema ga apetan-dágoozegwan.

47. Jesusdush kakanemát ananduminit otaewáng, ototápenán uhbenocheun, wetuhbundj-ittizzoot.

48. Otinnándush otoskenegamun, owwagwan ga mennoto-wegwan uhnew uhbenocheun neenduhnezowinink, neen neen-guh mennototág ; owwagwandush neen ga mennototowegwan, oguh mennototowán biezhenázhuhonidjin. Ween nōndás ga apetan-dágoozit andussheyag, ween owushema tuh apetan-dágooze.

49. John nuhquatunk eketto, Neendogemám, neengewábo-mánán oweuh ságitchenázhowát Mutche Manitón ketuhnozowinink ; neengegenuhumowánándush ónje ká kenopenuhni-goosenánig.

50. Jesusdush otinnân kago nuhumâwâkago, ween shân-ganemisinowâng kewetokágonán.

51. Gá izzhewabuk, ope wachichesanik ishpernik che ezhe ombishkât gezhandum che ezhat Jerusalemink,

52. Otuhnonándush ayánõnininjin negân: Samaritanugdush ototanowewâng ezhâwug owwegezhetâwât beâwât.

53. Opedush bamosat kâ ogepapâmanemâsewân Samaritanug, õnje keshâ ge kezhandum owwe ezhat Jerusalemink.

54. Opedush otoskenegamun James giya John wiâbundumowât o-o, ekettowug, Neendogemâm, neenguhndotâmin innuh ishkota gezhigõnk che châgizzõntwâ, Elias-ga totunk?

55. Gwakegâbowedush, nanibbekemât, otinnândush, kâ kekanduhzeem owwagwan eu ochichâgomâ wiâweyun.

56. Aninne Oguisun kâween beõnje ezhâse che banâjetowât aninnewun obemâtizzewininne, meatuh che bemâjeât; minowâ-dush bazhek otanong ezhâwug.

57. Gá izzhewabukdush, magwouh bamosawât, bazhek aninnewun otigõn, Neendogemâm, keguh nopenuhnin tibbe ga papâiezhawunan.

58. Jesusdush otinnân, wâgooshug wâshewug, giya benasewug babâmissajig owussissonewug; Aninne Oguisundush kâ ningooche innuh quashinze.

59. Otinnândush minowâ bazhek aninnewun, nopenuhzheshin. Ekettodush, Neendogemâm, ukkowa neenguh ningwuhwâ nõs.

60. Jesusdush otinnân, máno nabojig oguhningwuhwâwân onebomewân; keen owwe guhgequan Kitche Manito otogemâwewin.

61. Minowâ bazhek eketto, Neendogemâm, keguh nopenuhnin; buhgitinneshin ukkowa che owwe uhnummekowwugwâ andâyân abidjig.

62. Jesusdush otinnân, kâ oweuh aninne otâpenunk bemebochegun bakish âbenâbitdush, tá apetandâgoozisse Kitche Manito otogemâwewinink che peendegat.

CHAPTER X.

GAH eeshquâ izzhewabuk ono iuheen, Kitche Manito [Jesus] oguhgegenân minowâ neezhwâsua metunuh, omâjenâzhowândush, naneezh anosumme skezhik kokkinnâ kitche otanowun, uhnõch wâiezhan.

2. Otinnândush, ketegân ozâmenut, unnokejig âgâsenowug; uhnumeatowwik tabandunk ketegân, che uhnonât ga unnokejig ketegânink.

3. Mâjâg azhâyag; binnâ ketuhnonenim manishtânishansug magwa mieengun iâwug.

4. Kago, shoneâ otossowin mâjetokago, kago giya mashkemoot, kago giya muhkizzenun; kago unnemikkowâkago õweuh âminne mikunâng.

5. Owwagotogwanigo wegewâm ga peendegawagwan, me

o-o netam ga ekettoyag, menno imuhwandewin tuh izzhewabut o-o wegewám.

6. Oguisemá otinowándásowin emá iág, ketinowándásowinewán, máno emá tuh iá, iásigdush, ketinowándásowinewá nayáb keguh otissigónáwá.

7. Mego e-e wegewámigo uzzhiáyag, mejig, menequagigo azhe menegoyag, ónje unnoketágaweninne otáian otepáummá-gowin. Kago mamashkót peendega kago wegewámink.

8. Owwagotogwanigo otanonk ga peendegawagwan me-jigigo owwagótógwan buhgittinumágowagwan anosumub-beyag.

9. Nojemoikóg wiákoozidjig emá ayájig, keguh enáwág-dush, Kitche Manito otogemáwewin bazhew ketotissigónáwá.

10. Owwagotogwandush otanonk ga peendegagwan, pápá-manemisinowagwá, sagáumók mikkunâng, eu otanuh, ekettoyuk,

11. Weágusseun ogittotanowewá agokag neowwináng kebuhwewabishkuhmoneme; anawak ónjittá Kitche Manito otogemáwewin bazhew ketotosigónáwá.

12. Ketenenim, nowutch tuh mennoizzhewabut Sodom, ga izzhewabuk eu otanuh e-e gezhigut.

13. Kitche sunnágut keen Chorazin! Kitche sunnágut keen, Bethsaida! Kitche umokewinun ge unnokeeng keowink, ge unnokeengebun Tyreink giya Zidonink tá ge ánwanindizzowug maweshá, mutche bebuhgwiánneginónk tá ge námátábewug pingwekáng.

14. Nowutch tuh mennoizzhewabut Tyre giya Zidon tebá-konegawe gezhigut, keenowá gá izzhewabizzoyag.

15. Keen giya Capernaum, keótmbishká gezhigónk; mutche ishkotang keguh neeswabinnego.

16. Ween ga bezindonág, neembezindág; ween shánganeminág neen neshinganemik; weendush shánganemit, osheenganemán biezhemázhubonidjin.

17. Náshwásametunnuhwajigdush, nayáb tuhkoshinóg pánanemowinink, ekettowugdush Neendogemám, kagat Mutche Manitóg neendabwatágonánig ketuhnozowin ónje.

18. Otinnándush uhnew neengewá bomá Satan gezhigónk ónje pongesia wásummowinink ezhenágooze.

19. Binná kemeninim mushkáwizzewin che tuhtuhkokánagwá mutche kenabeekóg giya Mutche Manitónsug, gá unnewishkowáwág kokkinná Mutche Manito omushkáwizzewin, káween ningotono keguh totágoseenáwá.

20. Kago pápenandunkago keowwewán unnewishkowwagwá Mutche Manitóg, o-o ónje pápenanemók, ketuhnozowinewán oshebe-egátag gezhigónk.

21. Eu tepiegun Jesus pápenanemo ochichágónk, ekettodush, megwetch ketenin, oh nős tabandumun gezhik giya áke, uhgegátoyug ono iuheen gátowwugwá nebwákáweninnewug kegemiz-zhishshowwinumowágdush uhbenocheug; tebishko anandumun, oh nős, ketototum,

22. Kokkinná iuheen nōs neengemenik ; ká oweuh aninne okekanemáseen oguisemá meatuh osemá ; kádush oweuh aninne okekanemáseen osemá, meatuh oguisemá, ween giya oguisemá wákekinnoummágoot.

23. Gwakegábowittowwándush otoskenegamun, otinnándush gemōch, tuh sháwandágwutōn oskezhigomán wiábundunk iuheen wiábundumag.

24. Keweendumōnim, nebewá mamándáwizzidjig giya ogemág owwe wábundumowát ono iuheen gá wábundumag, kádush oge wábunduhzeenáwán, owwe nōndumowátdush ono iuheen gá nōndumag kádush oge nōnduhzeenáwán.

25. Binnádush bazhek gegetoweninne pusegwe uhkuhquadebanēmigoot eketto, Neendogemám, áneen ga totumán che gágega bemátizzeyán?

26. Otinnándush, wagonan wazhebe-egátag tepakonegawinink ? áneen aketomuhgut mazaniegun ?

27. Nuhquatunk, eketto, keguh ságeá Kitche Manito Kekitche Manitōn kokkinná ketaink, kokkinná giya kechichágōnk, kokkinná giya kemushkáwizzewinink, kokkinná giya ketenandumōwinink ; giya keguh ságeáwág wájetukkewamudjig azhe ságeittezoeyun.

28. Otinnándush, quiuk, kemennonuhquatum, me eu totun, keguh bemátiz.

29. Owwe mennoizzhewabizzitigo enandum, otinnán Jesusun, owwanan 'ow newejetukkewamágun ?

30. Jesusdush nuhquatum, eketto, bazhek aninne azhekawizzit Jerusalemink ōnje májá Jerichoink shezhat, chakishkowándush gamotishkinidjin, peengwoshhágitobenáwan agwidjin, bemwágunneáwándush ábetá nebo nagunnáwát.

31. Gá izzhewabuk sásagewitche gaweninne ewada magwouh zhezhat ; wiábomátdush agámekunuh peme-ezhá.

32. Bazhek Levitedush, wiábomát obegunnowábomán, agámekunuhdush pemae ezhá.

33. Bazhek dush Samaritan, magwouh papámátizzit, be-ezhá uzzhiát ; opedush wiábomát ogeshāwanemán.

34. Onázekowán, otukkobetowán bemwágunewinit, pemeta giya shomenábo oseginummowán, otasubbeandush obazhekokazhemink, usshungawegunmigōnk dush peendegunán uhkunanemát.

35. Wiabunkdush, miáját, ogittenán ánint shoneá, omenándush usshungaweninnewun, otinnándush, kunwanim wawane ; kishpindush owushema banájetoeyun andussink o-o, minowá tuhkoshinán keguh tepaumōn.

36. Ahneen uhgew nisshidjig wawejetukkewamágunidjig uhnew gá chakishkowánidjin gamotishkinidjin ?

37. Ektetodush, ween gá shāwanemát ; Jesusdush otinnán, maján, me giya keen owwe totun.

38. Gá izzhewabuk magwouh papámátizzewát, unne peendega bazhek otanuh, equadush bazhek Martha ezhenekázo, opēendegunán owegewamink.

39. Wetiggikoon Mary ezhenekázowun, Jesus ozittánink ná-mátábe onōndowân aketonit.

40. Marthadush kitché sunnágizze unnokewin wegewamink, uhnōch giya kago, obenázekowándush eketto, Neendogemám, kánuh kepapámanemáse netiggik neennuggunik che unnokeyán ezheke? guházōn che be nezhokomowit.

41. Jesus oguhnonán, otinnándush, Martha, Martha, kesun-nágandum, nebewá iuheen.

42. Bazhekwun atuh ōnjittá ga iáyun, Marydush otonábundán wanissheshinik weká ga otápenumowásewint.

CHAPTER XI.

GAH izzhewabukdush, magwouh, uzzhuhnumeát ningooche, gá eeshquá tát, bazhek otoskenegamun otigōn, Neendogemám, kekinnoummowweshináng che uhnumeáyáng, John azhe kekinnoummowát otoskenegamun.

2. Otinnándush, ope uhnumeáyag, ekettoyeuk : Waōsemigoyun gezhigōnk abeyun, kitchekitché twáwándágwuk keteshenekázowin, ketogemáwewin máno tuhtuhkoshinomugut, azhe meenwandumun, máno tuh izzhewabut, ákeeng azhewabuk gezhigōnk :

3. Mezhashináng andusso gezhigut gamejeyáng.

4. Mennowesháwanemishináng gámutchetotumángin ; giya neenowint azhe mennowesháwanemungidwá oweuh gámutche totowweumingin ; kago kuhgwadebanemisshekángan ; ikkoonuhmowweshináng kokkinná miánátuk.

5. Otinnándush, oweuh andussheag otinnowamáguneyag ábétá dibbik oguh ezhánun oguh enándush, neendinowamágum, niswátik puhquazhegun newe iáwán.

6. Oanje neendinowamágum papámátizzit neembeotisik káweendush neendiáseen ga buhgittenummowwug anosumeet.

7. Weendush beendik ayát, kago megooshkázomisshekan oguh enán, squándem kepáquiegáta, neenejánisug newepamág, ká neenguh geōnishkáse che meninábán.

8. Ketenenim, ánuh ká tá onishkáse, che menát ōnje zhotinnowamágunit, koshuh ōnje megooshkázomint guhtuh onishká che menát menik wáíamenit.

9. Ketenenim, nundotumōk, keguh menigōm ; nundowábundumōk, keguh mikám, papágáquhumōk, keguh bákinummá-gōm.

10. Kokkinná nandotungig, otiáwán ; weendush nandowábundunk omikán, weendush biápáquounk, pákinummowá.

11. Oweuh keguisewág nundōtumōnágwá puhquazhegun ásin nuh otámenáwá? Kegoion nundomát genabekōn, nuh ketá menáwá?

12. Wáwun nundotunk, ogátekenábekōn nuh ketá menáwá?

13. Kishpin keenowá ánuh mutche izzhewabizzeyag kekekandumag wanissheshin chemenágwá kenejánisug ; kánuh

Kösewá gezhigönk ayát otá menáseen Kitche Manito ochichá-gwun uhgew nandotummowájin?

14. Magwouhdush ságitchenázhowát Mutche Manitön, aninne ayáwát ká netágegetose, gá izzhewabukdush ope Mutche Manito gá unne ságaunk, netágegetosigogobun gegeto; anish-anábagdush mámukkátandümög.

15. Ahnintdush eketto, Beelzebub ogemá Mutche Manitön, onezhokomágön ságitchenázhowát Mutche Manitön.

16. Ahnintdush kagwadebanemigoojin okuhquajemáwán che wábundiegowát che mamándátotunk gezhigönk önje.

17. Okekanemándush ananduminit, otinnándush kokkinná ogemáwewin nianáwenumingin ká ningotono inábuhtizzisse; kokkinnádush wegewám nianáwinnitezomuggukin pongesin.

18. Satandush nanáwinnitezoot áneen otogemáwewin ga gezhe nebowwemuggutinne? önje kedikitöm, neenságitchewabenág Mutche Manitög Beelzebub önje.

19. Kishpin ságitchenázhowug Mutche Manitön Beelzebub önje, owwanan keguisewág wanje ságitchewabenáwát? Me er önje uhgew ga önje tepákoninnágwá.

20. Kishpin Kitche Manito oninj önje ságitchewabenug Mutche Manitög, kekandágwut Kitche Manito otogemáwewin bazhew ototissigoyag.

21. Mashkázizzit aninne otushwewenint kunwandunk owegewám, otunnokájegun menno átane.

22. Owushema mashkázizzinidjin aninnewun ototissigoot, mámázheiggoot omuhkummigöon kokkinná otushwewenun ashwepuneeen omámonundush otunnokájegun.

23. Ween wájewissik neennishkanemik, weendush miáwundówejewesik siswashká.

24. Ope wánizzit Manito gáunne ságaunzeenotowwát aninnewun, bangwuhkumigáng barnosa, nandowábundunk unwabewin; kádush kago omikunzeen, eketto dush neenguh kewanotán neyegewám gábe önje ságaumán.

25. Buhtuhkoshinkdush, omikán cheshuttiegátanik suhsagá-chegátanik.

26. Minowádush neezhwáswa Mutche Manitön ototápenán owushema izzhewabizzinidjin azhewabizzit; peendegawugdush emá uhtáwát squáchdush wuhow aninne owushema izzhewabizze netam antepun.

27. Gá izzhewabizzidush, magwouh, iekettöt ono iuheen bazhek equa emá iát anegök gegeto otinnán tuh sháwandágooze equa gá negeik.

28. Jesusdush eketto, kagat, owushema tuhsháwadágooze-wug uhgew n'wándunjig Kitche Manito odikitowin kunwandumowátdush.

29. Opedush anishanábag mowönjeittewát kippuggishkotátewát, máje iekettöt, me uhgew mazheninnewuggizzidjig anishanábag, onúndowábundánáwá mamándátotumowin, káween-dush kago mamándátotumowin tuh menásewug meatuh Jonaa manitowázöt omamándátotumowin.

30. Jonas gá ezhe mamándáizzhewabizzit Ninevitun zhiánit me giya ween Aninne Oguisun ga izzhewabizzetowwát uhnew anishanában.

31. Ogemaquí sháwunónk tuh pusegwe tepákonegawinink che bátámawát uhnew anishanában; ónje waquágumigánik beónjebá uhbezindunk Solomon onebwákáwin; binnádush, bazhek omá owushema apetandágooze apetandágoozit Solomon.

32. Aninnewug Ninevehink tuh pusewewug tepákonegawinink che bátámawát uhnew anishanában; Jonas oguhgequawin ónje gwakandumóg che ánwanindizzowát; oweuhdush omá, owushema apetandágooze Jonas apetandágoozit.

33. Ká oweuh aninne gá sukkáungin wásákoninjegun, ningooche ogátoseen gemóch, gamá anámiuhe mukukónk, wásákoninjegunátigónk koshá, otátón, peendegajig owábundánáwádush wásákonanik.

34. Wásayá weowwemán me oskezhikómán; bazhekóngin keskezhík, kokkinná keow tuh mooshkena wásayá; keskezhikdush mánátuk, kokkinná keow tuh mooshkena kushkedibbukut.

35. Tuhtebábin, wásayá gagishkumun che kushkebibbekusinók.

36. Kokkinná keow mooshkenag wásayá, punge kuskedibbekusinók, kokkinná mooshkena wásayá; tebishko wása wásákoninjegun azhe wásákonatágoyun.

37. Magwouhdush gágegetót, bazhek Pharisee onundomigón che wetopomiggoot; unnebeendegadush owwe námátábit otowinink.

38. Opedush Pharisee wiábundumowát, mámukkátandurn, uhgekesebegegig uhbwá wesenit.

39. Jesusdush otinnán, keenowá Phariseeitók kebenetónáwá menequáchehun giya onágun áqutcheiuhée; beenjeiuhedush kemooshkenam mianátuk mázheninnewuggizzewin.

40. Kuhgebátizzeyag, kánuh ween gá ozhetót áqutoheiuhée, giya beenjeiuhée oge ozhetoseen?

41. Nowutch 'tow onissheshin ánint ayáyag menagwá katemákizzidjig; binnádush kokkinná iuheen tá benutón.

42. Kítche sunnágut keenowá, Phariseeitók! metoswa tepiegun bazhek kemegewam natáwiggetoeyag, kubbekosagdush tepákonegawin giya Kítche Manito oságe-ewawin: me o-o ga getotumagobun; ánintdush ká ketá nuhgutunzeem bwátotumag.

43. Sunnágut keenowá, Phariseeitók owushema kemeenwandám ishpeemink námátábeyag uhnumeawegumigónk, giya uhnumekowwintwá átawawinink.

44. Sunnágut keenowá, oshebe-egaweninnewetók giya Phariseeitók kubgianizzeyag! jebagumigónk ketenandágoozim ká onágwutoseenánawán weowwewán, aninnewun obázhetáogowán kádush okekanemigoosewán.

45. Bazhekduhdush gegetoweninne nuhquatum, otinnán, Neen-

dogemám, o-o uzzhekettoeyun, kemutche ezhemín giya neen-
owint.

46. Ekettodush, sunnágut giya keenowa gegetoweninnewe-
tók! ozám kebawunneawág aninnewug, keenowádush ká
ketangenuhzeenáwá pemewunanun.

47. Sunnágut keenowá! wazhetoeyag mamándawizzidjig
ojebagumigowán, kósewágdush onisáwán.

48. Kagat kemizzhisheowwenágwitóm, onissheshin 'shenan-
dumag kósewág gá izzhewabizzewát; ogenesáwán, keenowá-
dush ketozhetóm ojebagumigowág.

49. Me o-o Kitche Manito onebwákáwin wanje ekettót neen-
guh ezhenizzhuhummowág mamándawizzinidjin giya anonin-
jin ántindush oguh nesáwán, ántindush oguh nissheuwunnázho-
máwán :

50. Kokkinná mamándawizzidjig omisque mewá, menik gá
seegwabenumink gá áquo ozhetóng áke, tuh nundwawanjegáta
uhgew anishanában.

51. Abel omisqueem ónje, nánázh Zacharias omisqueem,
ween gá nesag nussowihe sáságewitche gun 'zhutag giya kit-
che uhnumeawegumigónk. Kagat ketenenim, ga nundwawan-
dumink uhnew anishanában.

52. Sunnágut keenowá gegetoweninnewetók! kege otápe-
nánáwá abápegiegung kekandumowin; ká kegepeendegaseem
tebinowa, uhgewedush wápeendegajig kegenuhgánáwág.

53. Magwouh 'zhiekettót ono iubeen, oshebe-egaweninne-
wug giya Phariseeug omáje kuhgánjeáwán, nebewá uhnóch
kago che iekettót.

54. Ukkummowáwát beáwát owwe nuhquabelowáwát kago
otonink owwe bátámáwát.

CHAPTER XII.

SHEGWOUH o-o ope kitche nebená mowónjeittewát anisha-
nábag, azhe tuhtuhkokánittewát, omáje ienán otoskenegamun,
netam, tuhtebábundumók Phariseeug wanje ómbishkánik opuh-
quazhegunewá, me eu kuhgianizzewin.

2. Káween kago tuh gátoseem, pichenuk tuhbákishká : ká-
ween kago tuh gátoseem kokkinná tuh kekandágwuk.

3. Eu ónje, owwagotogwan gá ekettowagwan, tuh nóndám
wásayáng euedush gá gáskunnuzzotáteyág ketowwugáwáng
beendik kushkewuttag wegewám anegók tuh nóndágwut ogit-
cheiue wegewámink.

4. Ketenenim, neendinowamágunetók, kago gosá kago nato-
jig weowwemán, nángutchedush káween minowá ningotónó táge
totunzewug.

5. Keguh weendumónim koshá gá gósag, gósik Ween kash-
kettót netót weowwemá giya ochichágomá mutche ishkotang
uzhoppuginnátdush, kagat ketenenim, me uhow ga gosag.

6. Kánuh nánun koskoskóncheug neezh shománekawug átán-

dissemg? káweendush bazhek wunandágoozisse anosumeet Kitche Manito.

7. Kenesissewán kestegwánewáng kokkinná uhginjegátawun. Kago sagizze kago, owushema ketuhpetandágoozim nebewá koskosónacheug.

8. Ketenenim giya owwagwan ga águtchetowissegwan anosumewát aninnewug, ween Aninne Oguisun ká tuh águtchisse anosumewát Kitche Manito omezhinowamun.

9. Owwagwandush ga águtchetowwegwan anosumewát aninnewug, oguh águtchetowwá anosumewát Kitche Manito omezhinowamun.

10. Owwagwan ga mutchetuzzhemágwan Aninne Oguisun, tuh mennowesháwandágooze ; weendush mutchetuzzhemát Kitche Manito ochichágwun, ká tuh mennowesháwandágoozisse.

11. Ope peendegunigoeyag uhnumeawegumigõnk, opedush benigoeyag anosumewát tepákonega ogemág, giya wanjetá ogemág, kago náguttuhwandun kago ga ezhe nuhquatumag, ga ekettoeyag :

12. Kitche Manito ochichágwun keguh kekinnoummágowa, eu tepiegun ga ekettoeyag.

13. Oweuhdush magwa anishanábag otinnán, Neendogemám, guhnõzh nekánis, che nanáwenummowint nõsenábun otinotawizzewin.

14. Otinnándush, aninne, owwanan gá ozheit che tepákonumán, che nánáwinummonuhgook ?

15. Otinnán anishanában, tuhtebábig, kago ozám sásagizze kago ; aninne owánuttizewin káween tuh õnje bemátizzisse.

16. Buhawatágoozewindush oweendumowán, ektetodush, aninne wíánuttizzit nebewá kago õnje netáwigge ;

17. Enanindizzo, áneen o-o ga teyán ? ká neendowegewámese che átoeyán o-o natáwiggetoeyán ?

18. Ektetodush, me o-o ga teyán : neenguh nesákebetonun neendotossowegumigõn, nowutchdush neenguh mechátõn : emádash che átoeyán netáwiggetoeyán giya neendunokájegun.

19. Neenguh enándush neenchichág, neenchichág unwabin, wesenin, menequan, pápenanemoon, kitche nebená ketunnokájegun, ni-isschichegáta nebená tusso kekenonowin che tabisag.

20. Kitche Manitodush otigõn, keguhgepátiz, nõngum dibbikut, kechichág keguhotápenumág ; owwanan ga iát ono iuheen gá unnokeyun ?

21. Me o-o izzhewabizzit nanuhmázit kago, kádush wánu tizzetowwáseen Kitche Manito.

22. Otinnándush otoskenegamun, me wanje aninnuhgook, kago papámándunkago kebemátizzewinewán, ga mejeyag ; uhgamá ga pezikumag.

23. Bemátizzewin owushema apetandágwut apetandágwuk agwewin.

24. Náguttuhwanim gágágewug ; káween ketegasewug káween mámásewug ; ká giya ototossowegumik, ká giya áwase-

wegumik otozhetónáwá, Kitche Manito koshá obemusshumán. Ahneen menik owushema apetandágoozeyag apetandágooze-wát benaseug?

25. Ahneen wuhow andussheyag otákushketón onágtutuh-wandumowinink ónje, ningót otósqun che ge kenozhit?

26. Kushketosewag eu che totumag nondás apetandágwukkin wagonan wanje nágtutuhwandumag ánint?

27. Nágtutuhwanim mushkota opineeg, binná azhekewát; ká unnokesewug, ká bemuttiegasewug, ketenenimdush, Solomon kokkinná ogitchetwáwizzewinink ká ge ezhe mennokoniasse bazhek uhgew azhe konigat.

28. Kishpin Kitche Manito eu ezhe uhgwittót mezhuskeen, nóngum gezhigut ketegánink iát wábunkdush ishkotang oppug-gutchehátag; kánuh nowutch keenowá keguh ágweiggoosewá keenowá tiabwatunzewag?

29. Kago nundowábundun kago ga mejezag giya ga mene-quayag, kago giya gweenowe-enandun kago.

30. Kokkinná ono iuheen andánukkejig ákeeng onundowá-bundánáwá: Kúsewá okekándán muhnazeyag kokkinná ono iuheen.

31. Nundowábundumók Kitche Manito otogemáwewin, kokkinnádush ono iuheen keguh menigóm.

32. Kago kotáje kago, ánuh ágásenoyag; Kúsewá enandum che meninág, ogemáwewin.

33. Atáyag ayáyag, menikóg katemákizzidjig, wekoochetók mashkemootun weká kekámuggussinók, otinotawizzewin attag gezhigónk weká ga banátussinók, weká gamotishkid uhtuhkoshink weká ogáwaseug che banájetosigwá kago:

34. Ketinotawizzewin che áttag, me ketá giya keche áttag.

35. Keezhpezoon, kewásokoninjegun che tunnáketag.

36. Aninneeng izzhewabizzig beáwát otogemámun tuhkoshininidjin, opedush buhtuhkoshink, bepupháquo-ónk, bákindanuhmowint bábega.

37. Sháwandágoosewug uhgew unnoketágaweninnewug otogemámewán tuhkoshininidjin mikkowwintwá ukkowábewát kagat ketenenim, tuh gishpezo che onuhbeiggowát, che wesene-wát oguh mátuhtonán.

38. Kishpindush wiebuh óshkedibbikutinik, giyadush náá-gutch ishpedibbikutinik, tuhkoshink, mikkowwintwá ukkowábewát, kagat ketenenim, tuh sháwandágoosewug uhgew unnoketágaweninnewug.

39. Kekandumók o-o, tebandunk wegewám kekandungebun e-e tepiegun ope gamotishkid che tuhkoshink, tá ge ukkowábe, ká tá ge bogonaegátasininne owegewám.

40. Me e-e ga ónje gezhetáyag: eu tepiegun ope enanduhzewag, Aninne Oguisun me ope che tuhkoshink.

41. Peterdush otinnán, Neendogemám, neenowind innuh bego atuh ketezhemin o-o buhbawatágoozewin? Kokkinná nuhigo aninnewug ketenág?

42. Jesusdush eketto, owwanan 'ow nabwákát quiuk mezhinowa otogemámun, oguh onuhgimmegon che ogemákundumágoot owegewam che bemusshumáwátdush kokkinná andussota-wizzit?

43. Tuh sháwandágooze 'ow mezhinowa, otogemámun tuh-koshininit mikkowwint e-e enunokeet.

44. Kagat neendabwa aeninhgook, oguh onuhgemán che tebandumágoot kokkinná azhe tebandunk.

45. 'Owedush unnoketágaweninne kishpin ekettót otaink, Neendogemám ká muhshe tuhkoshinze; medush che máje buhbuhketawát unnoketágaweninnewun, giya pametágunequamun, che wesenitdush giya che menequat, giyadush che kewushqua-beet;

46. Otogemámun 'ow unnoketágaweninne tuhtuhkoshin e-e gezhigut nundowanemásig, e-e tepiegundush uhumdowanemásig, tuh gishkishwá, tuh ezhenázhowá uzzhiánit tiabwatunzik-wá.

47. 'Owedush unnoketágaweninne kakandunk otogemámun azhe nundowanduminit, kádush gezhetáse, ká getotunze otogemámun azhe nundowanemigoot, che totunk, tuhbuhsunzhiégázót kitche nebená.

48. Weendush kakanduhzik otogemámun azhe nundowanduminit, gemutchetotunkdush, punge go guhtuhbuhsunzhiégázo. Weena nebewá mánint, nebewa tuh nundowandumowá; aninne menát nebewa, aninnewun nebewá oguh nundotumágón minowá.

49. Neembe-ezhá ishkota che buhgittenumán ákeeng, áneen ga sunnágandumán kishpin kezhá kiut baskunagwan?

50. Baptizewawin neendián che baptizemigoeyán; newe quiuk otóndush che kezhekumink!

51. Innuhwandewin inná neembe ònje ezhá ákeeng ketenan-dám? ketenenim, káween; neembetáshketón koshá:

52. Náágutdush tuh nanunewug bazhek wegewám, tuhna-náwinittewugdush, niswa giya neezh, neezh giya niswa.

53. Osemá oguhnishkanemán oguisemá, oguisemá oguhnishkanemán osemá; ogeemá oguhnishkanemán odánisemá, odánisemádush oguhnishkanemán ogeemá oziggozisseemá oguhnishkanemán osimmemá; osimmemádush oguhnishkanemán oziggozisseemá.

54. Otinnándush anishanában, ope wiábundumágoon anáqut beómbuhgotag engábeunónk, bábege kedikitóm, bekemewua: kagatdush shiegwouh me ang.

55. Opedush wiábundumágoon sháwume notininnik, kedikitóm tuh be kezháta; shegwouhdush izzhewabat.

56. Kagianizzeyag, kewábundám kekinnowázenágwuk gezhik, giya áke; áneen azhe kekinowátanduhzewag o-o gezhigut?

57. Kagat, unishweea tebábundizzissewag quiuk che izzhewabizzeyag?

58. Ope unnewejewut mazenámowut shezháyun tabákonegat, magwouh unneuhpezekáyun, wekoochetón anegók che quiuk ozitwoeyag; konemá ketá ezhewinik tepákonegawinink, tepákonegatdush kepáquowaweninnewun, oguh buhgittinumowán e-e keow, kepáquowaweninnewun keguh kepáquoág.

59. Ketenin, ká keguh ságáunze, bwá tepámun che tebish-kesayun.

CHAPTER XIII.

AHNINT anishanábag emá eu ope, oweendumowwáwán Galileemun gá izzhewabizzinit, Pilate azhe genigenunk omisquemene osáságewitchegunink.

2. Jesudush nuhquatunk, otinnán, ketenandám innuh uhew Galileeanug owushema mutche izzhewabizzewug izzhewabizzewát ánit Galileeanug, ónje o-o ezhe ieendotowwintwá?

3. Ketenenim, káween; meatuh ánwánindizzoyag, gwakan-dumag, kokkinná mego ga ezhe banátizzeyag.

4. Uhgewedush ashe neezhwáchejig, wegewám Siloamink ge pongesink, gá tussozójig, owushema mutche izzhewabizzid-jig ketenandám kokkinná aninnewug Jerusalemink?

5. Ketenenim, káween; meatuh ánwánindizzoyag gwakan-dumag, mego ga ezhe banátizzeyag.

6. Iekettodush o-o buhbawatágozewin: bazhek aninne kitche shomenátigón ogegittégánán ogittégánink; obenundowábundándush uhmenewinit kádush kago omikkunzeen.

7. Otinnándush unnoketágaweninnewun, binná, niswa kekenonowin neendábenundowábundánun uhmenewit o-o kitche shomenátik; kádush kago nemikkunzeen: guhwuh, áneen ga totowwint che buhtuhkizzót omá ákeeng?

8. Oguhnonándush, otinnán, neendogemám, bone máno o-o kekenonowin nōngum, neendá kumegáán, che netáwig-gink:

9. Kishpindush menewit, tuh onisseshin; kishpindush menewissig neendáwách keguh guhwá.

10. Magwouhdush gá gegetót uhnumeawegumigónk iá, unwabewinnegezhiguk.

11. Binnádush, bazhek equa ákooze usshe neezhwáswa kekenonowin wágishká kádush kushketose we tuzzhotát.

12. Jesudush wiábomát, onundomán, otinnándush, equa, ketákoozewin kenuhgungón.

13. Otángenándush: bábegadush tuzzhoká quiuk; kitche-twáweándush Kitche Manítón.

14. Nágánizzitdush uhnumeawegumigónk nishkácheguhón-án anishanában, ónje Jesus nojemoewat unwabewinnegezhigut-inik, ekettodush ningótwáswogwun aninnewug tá unnokewug: me ono gezhigutón ope che be-ezhápun che nojemoint, káween-dush unwabewinnegezhiguk.

15. Kitche Manito (Jesus) nuhquatunk, otinnán, kagianizze-yun, kánuh kokkinná andussheyag ketábuhwásewág kebazhek-

okashemewâg giya kepezhkemewâg kemátasuggábegináwâg wemeniagwâ nebe unwabewinnegezhiguk?

16. Kánuh wuhow equa, Abraham odánu, Mutche Manitón awákáningoot binná usshe neezhwáswa kekenonowin, otá ge-gishkeáse unwabewinnegezhigutínik?

17. Opedush o-o aekettót, kokkinná nashkanemigoojin águtchewun, kokkinnádush anishanábag pápenanemowug menik o-o kitchetwáunnokewinun aeendotunk.

18. Ekettodush, owwagonan Kitche Manito otogemáwewin azhenágwuk?

19. Wesuggut menekánink ezhenágwut, aninne watápenunk, ogittegátán ogittegánink, máje-egin, be kitche metigón; benaseugdush gezhigónk bonewug otikwunnewuninik.

20. Minowádush eketto, wagonan Kitche Manito otogemáwewin azhenágwuk?

21. Wanje ómbiskág puhquazhgun ezhenágwut, equa watápenunk niswo tepiegun beseböchegunun (báság puhquazhegun) ogegátón, kokkinná che ómbiskág che nángunk.

22. Májádush otunnne shábooshkánun kitche otanowun, giya otanowun, uhguhgequat, uhzhezhat Jerusalemink.

23. Oweuhdush otinnán, Neendogemám babazhek innuhgo tuh gágega bemátizzewug? otinnándush anishanában,

24. Wekoochetók anegók che peendegayag wábwág squándem nebewá ketenenim, tuh wekoochetowug che beendegawát, kádush tuh kushketosewug.

25. Ningótink ogemá pusegweet, kepáquounk squándem, kemáje nebowwimdush áqutchink, uhpapágáquhumag squándem ekettónk, Neendogemám, pákindanummowweshináng; keguh guhnonigowá, tuh eketto, ká kekanemissenonim wanje-eyag:

26. Medush che máje iekettoeyag, neweseneminábunukko nemenequaminábunukko zhiáeyun, ke guhgequanábunukko nemikkunámáng.

27. Tuh ekettodush, ketenenim, ká kekekanemissenonim wanje-eyag; ningooche ezhág, kokkinná mache izzhewabizzeyag.

28. Medush emá keche mowweyag, che muhmuhtwa-ábeshinag, ope che wábomagwá Abraham, Isaac, giya Jacob, kokkinná giya mamándawizzidjig, Kitche Manito otogemáwewinink, keenowádush keguh ságitche wabinnegázóm.

29. Wábunónk tuhónjebáwug, giya engábeunónk, giya kewatinónk giya sháwunónk, Kitche Manito otogemáwewinink, tuh námátábewugdush.

30. Binnádush, ánínt uhgew nóngum nágánandágoozidjig nóndás ga apetanadágozewát; giyadushi uhgew nóndás apetanadágoozidjig mewug uhgew ga negánandágoozidjig.

31. Mego e-e gezhigut, ánínt Phariseeun obeotissigón, otinnáwán, ságáun, ningooche ezhán Herod keguh nesig.

32. Otinnándush, owwe weendummow 'ow wágoosh, binná neságitchenázhowâg Mutche Manitóg, giya nenojemoewa nón-

gum gezhiguk giya wábunk, giya wáswábunk neenguh eesh-quása.

33. Anawak ònjittá neenguh bamosa, nongum giya wábunk, wáswábunk giya, minowádush bazhek gezhigut neenguh eesh-quása ká máween tuh izzhewabúsinòn, mamándawizzit che wunnishingebun, aqutcheiuhe Jerusalemink.

34. Oh Jerusalem! Jerusalem! keneság manitowázojig, kebe mosinuhág uhgew azhe nizzhuhummágoyunik; nuhingim neendánuhwe mowòndonág kenejánisug, pekááquouh azhe mowòndonát onejánisun anámeningwegun, keenowádush ká kege-enanduhzeem!

35. Binná kewegewám kenuhguhtumágòm banátuk. Kagat-dush ketenenim, káween minowá keguh wábomisseem chebwá ochichesag o-o gezhigut ope keguh eketòm, tuhsháwandágooze ween ga tuhkoshink Kitché Manito otonozowinink.

CHAPTER XIV.

GAH izzhewabukdush ogemá Pharisee andánit peendega uhmejit puhquazhegun unwabewinnegezhigutink, otukkowábomáwándush.

2. Binnádush bazhek aninne anosumábit, mesiche.

3. Jesusdush guhnoke, otinnán gegetoweninnewun giya Phariseun, quiuk 'nuh tá izzhewabut nojemoittink unwabewinnegezhigutink?

4. Kádush gegetosewug. Ototápenán, nòjemoán, buhgite-
nándush:

5. Oguhnonán, otinnán, áneen wuhow andussheag kepeshekemewá, giya kebazhekokazhemewá, beendánekanásat unwabewinnegezhiguk ga wekobinnásewagobun unwabewinnegezhiguk?

6. Kádush kushketosewug we nuhquatowáwát ono iuheen.

7. Oweendummowándush buhbawatágoozewin uhgew gá nundominjig, ope wiábundunk onábundumowát, ogemá uzshuhbit; otinnándush,

8. Oweuh aninne wekominág kago owushema apetandágwuk námátábewin námátábekago, konemá owushemá apetandágoozenidjin aninnewun apetandágoozeyun oguhnundomán;

9. Weendush gá nundomik giya gá nundomát uhnew keguhbeik, meezh 'ow aninne onámátábewin, keendush keguh águtch nòndás apetandágwuk námátábewin che otápenumun.

10. Opedush wekomigoeyun, nòndás apetandágwuk námátábewin, owwe námátábin, weendush gá nundomik, keguh beguhnonik, neendinowamágun nowutch ishpemink ezhan: medush kitché meenwábomikwá uhgew wátopomudjig.

11. Owwagwan owushema ga apetandumogwan weow, nòndás tuh apetandágooze, owwagwandush nòndás ga apetandumogwan weow, owushema tuh apetandágooze.

12. Otigòndush uhnew gá wekomiggoojin, wákoongayunin, kago wásokowudjig nundomákan, kago giya kekánisug, nun-

domákan, giya anowamudjig kago giya, kekitchetwáwizze-
mug; ánga giya weenowá keguh wekomikög chetepáumök-
wá.

13. Wákoongayumun, katemákizzidjig nundóm, nanepin-
gat, giya nanepenizzit, giya kagebeengwat :

14. Keguh sháwandágoozdush; ðnje ká keguh ge tepáumá-
gooseeg; ábejebáwinink keguh tepáumágoowiz.

15. Bazhekduh uhnew wátopomigoojin n'wánduminit ono
iuheen, otigön, tuh sháwandágooze ween ga mejit puhquazhe-
gun Kitche Manito otogemáwewinink.

16. Jesusdush otinnán, bazhek aninne kitche wekoonga, kit-
che nebenádush onundomán :

17. Otuhnonán otoskenegamun ope kowásinink, uhnundomint-
wá uhgew wákominjig, ðnje kokkinná kago gezissin.

18. Kokkinnádush miáje ðnduhmetágoozewug. Bazhek ek-
etto, áke neenge kishpinuttön, newawábundán : ápadush baká
anandágoozeyán.

19. Minowádush bazhek eketto, metoswa pezhekewug neen-
gegishpenánág, newe owwe tebhugemág; ápadush baká anan-
dágoozeyán.

20. Minowá bazhek eketto, neengewe-ew; me wanje ezhá-
sewán.

21. Oskenegamemádush betuhkøshin, oweendumowát otoge-
mámun ono iuheen. Wagemákundunkdush wegewám nishká-
tizzate, otinnán otoskenegamun gazhetinna mikkunáng papáezhág,
magwa otanuh, beezh katemákizzidjig, giya kagebeengwajig,
giya miákinnekajig, nanepenizzidjig.

22. Oskenegamundush eketto, Neendogemám, gegezhetáng
gá ekettoeyun, kiábedush towwutta.

23. Ogemádush otinnán otoskenegamun, mikkunáng giya
michikkuning papáezhág beendegush, menik che mooshkenag
newegewám.

24. Ketenenim, uhgew aninnewug wiánuhnundomugebuneeg,
ká oguh tángunduzhenáwá newesenewin,

25. Kitche nebewá anishanában owejewegön : gwaketádush,
otinnán,

26. Oweuh aninne beøtezhit, shinganemásig øsun, giya øgeen,
giya wewun, giya onejánisun, giya wékánisun, giya otowwa-
mán, giya obemátizzewin, ká neendá otoskenegamemáse.

27. Owwagwandush ga guhgwadebanindizzosegwan, che be
nopenuhzhit, ká neendá otoskenegamemáse.

28. Owwanan wuhow andussheyag we ozhetöt wegewám,
ga námátábesigoon che onuhgindunk ga innuhgindanik che te-
bábundunk che tabisanik che gezhetöt?

29. Konemá ope ozhissetöt kashketosig owwe gezhetöt, kok-
kinná wiábunduminit obápeigön,

30. Ekettonk, wuhow aninne máje ozhega, kádush kushke-
tose we gezhegat.

31. Owwanandush wuhow ogemá, mowwinnawát bazhek oge-
mán, kánuh otánámátábisse, che tebhugindázöt che kushketo-

gobunan, metoswákoozit nuhghishkowát neezhtunuh anduswák-oozininjin?

32. Uhgamá, magwouh wásá 'zhiát, uhnónát oweuh, che kuhquajemánit che innuhwandewát.

33. Me eu owwagwan magwauhe ga iágwan kishpin we-ruhgtunzig kokkinná azhetunnit, ká neendá otoskenegame-máse.

34. Shewetágun onisseshshin ; shewetá Gundush kishpin banátuk, áneen ga shewetágunáumink?

35. Ká ningót enábuhtusinón, ákeeng che átóngebun, gamá ketegánink che átóngebun ; owabenán koshuh. Owwanan wátowwugágun che nōndunk, máno tuh nōndum.

CHAPTER XV.

KOKKINNAHDUSH mowōnjichegajig giya miázheninnewug-gizzidjig be-ezháwug be-bezindowwáwát.

2. Phariseeug giya oshebe-egaweninnewug nuhnishkázeta-goozewug, ekettowug, wuhow aninne owetokowán mache.izzhewabizzidjin owetobemándush.

3. Oweendumowándush o-o buhbawatágoozewin, ekettōnk,

4. Owwanan aninne andussheyag ningotwák iáwát manishtá-nishun, bazhekduh wunneshink, kánuh otánuhguháneseen shángussemetunnuh usshe shángusse buhgwuttuhkumigáng, che nundowábomát uhnew wunneshininidjin che mikkowát?

5. Mikkowátdush, otinnemángunink otussán, uhpápenanemoot.

6. Buhtuhkoshink andát, omowōndōnundomán owejetukke wamágunun giya wásokowájin, otinnándush, wejebápenane momeshig ; neenge mikkowá nemánishtánishim waneshingebun.

7. Ketenenim, owushemá pápenanemowinnewun gezhigōnk bazhek mache izzhewabizzit gwaketót otenandumowin che mennoizzhewabizzit, azhe pápenanemōnk, shángusse metunnuh usshe shángusse, manoizzhewabizzidjig ánwanindizzowin munazesigwájin.

8. Uhgamá oweuh equa metoswák tuswa shoneá ayát, bazhekduh wunnetót, kánuh otásukkáunzeen wásákoninjegun, che chaguhtiegate owegewam, nánázh che mikkowát?

9. Ge mikkungdush, omowōndonundomán owejetukkewamágunun giya wásokowájin, otinnándush, wejepápenanemomeshig ; neengemikkowá neenshoneám waneuggebun.

10. Me giya, aninnuhgook, pápenanemowinnewun gezhigōnk magwauhe Kitche Manito omezhinowamun bazhek mache izzhewabizzit gwakandungin che mennoizzhewabizzit.

11. Ekettodush, bazhek aninne neezhewun oguisun :

12. Oshemaemádush otinnán ūsun, nōs, mezheshin otinotawizze menik watisekágoeyán : azhe nanáwenumowátdush otinotawizzewin.

13. Náágutchedush punge anduswogwunniguk, oshemaemá

omowōndōnán otinotawizzewin, májádush wásá zhezhat, obanájétōtdush kokkinná uhbisshegwách uhbemátizzit.

14. Opedush kokkinná gá banájétōt otiemun, me azhe kitche buhkuttawinnewung emá otunnuhkewinink ; májedush katemá-kizze.

15. Owwe uhnonigoose bazhek aninnewun emá otunnuhkewinink ; otuhnōnándush cheweusshumát kókáshun ketegánink.

16. Ogoochedush umwán shegooshkebichegunun kókōshun-umwájin ; kádush oweuh aninne otusshumegooseen.

17. Opedush aenandunk, ittizzo, bátienowun nōs anonájin kokkinnádush otianáwá puhquazhegun che mejewát giya che megewawát, neendush nenib neembuhkuttayán!

18. Neenguh pusegwe che ezháyán nōs, neenguh enán, nōs, neenge mutchetotowá Kitche Manito giya-anosomeun.

19. Ká neendá apetandágoozisse keguis che egoeyámban minowá ; bazhek ketunnoketágawenineem ezheissin.

20. Pusegwedush, obeotisándush ōsun. Magwouhdush wásá betát, ōsun owábomegōn, osháwanemegōn, obegwáshkunnetágōn, oquagunánink, iojemegootdush.

21. Oguisemádush otigōn ōsun, nōs, neengemutchetotowá Kitche Manito anosumeun káween minowá keguis neengi-egoose.

22. Osemádush otinnán, unnoketágaweninnemun, owushema onissheshink buhbeenzikowágun betók, beenzekonik ; tuhtebe-ninjebezoon beenzekonik oninj, metikwukkizzenun beenzeko-nik ozitáng :

23. Owushema wánenoot pezhekeens benik, nesik ; wesenetá, pápenanemotá :

24. Wuhow neenguis genebopun, minowádush bemátizze ; gewunneshinobun, minowádush mikkowá, májedush pápenanemowug.

25. Szakizzinidjindush ketegánink iáwun ; bazhew wegewaminkdush buhtuhkoshink, onōndán nemeitting giyadush nagumōng.

26. Onundomándush bazhek unnoketágaweninnemun otinándush áneen o-o anuhkumiguk ?

27. Otinnándush, kekánis tuhkoshin ; kōsdush wánenonidjin pezhekeensun ogenetumowáwán, ōnje omikkowán wawane mennobemátizzinit.

28. Nishkátizzedush, kádush wepeendegase ; ōsundush beságáum beguhgázomigoot.

29. Oguhnonándush, otinnán ōsun, binná kitche nebená tusso kekenōndōwinun ketunnoketōn, kádush weká neengebogobeto-seen kedikittowin ; ká pápish manishtánishans kegemezhesenun, che wejepápenanemomugwábun neendenowamágunug :

30. Bábegadush ween 'ow keguis tuhkoshink, gá nishshewun-nájétōt ketinotawizzewin bisshegwách equawezhishun ōnje, kegenetumowá wáninonidjin pezhekeensun.

31. Otinnándush, neenguis, gágineek keweje-ew ; kokkinnádush tabandumán keen ketieem.

32. Enandágwut che pápenanemoeyunk ; kekánis genebo-pun, minowádush bemátizze ; gewunneshinobun, minowádush mikkowá.

CHAPTER XVI.

OTINNAUNDUSH otoskenegamun, bazhek wiánuttizzit aninne omezhinowame : oweuhdush beweendumágõn, kemezhinowam obanájetõn ketunnokájegun.

2. Onundomándush, otinnán, owwagonan o-o n'wándumán anájemigoeyun? wábundi-isschin ketinunnokewin ; káween kíábe keguh mezhinowawisse.

3. Mezhinowadush ittezo, áneen o-o ge teyán? Neendogemám neendotápenumág nemezhinowaweyámbán ; ká neen kushketose wewánekeyán ; neendáguch che papánundotumá-gayán.

4. Neengezhandum ga izzhewabizzeyán ságitchewabinnegoyán nemezhinowáweyámbán, che peendegunnigowát owegewámewáng.

5. Kokkinná onundomán otogemámun mazenámowájin, otinnándush natámubbinidjin, áneen menik mazenámowwut neendogemám?

6. Ekettodush, ningõtówák tepiGUN pemeta : otinnándush, otápenun kemazaniegun, námátábin, nánemetunnuh oshepeun.

7. Minowádush bazhek otinnán, áneen menik mazenámowwut Neendogemám? ekettodush, ningõtówáswá tepiGUN puh-quazhegun. Otinnándush, otápenun gazhetinna kemazaniegun, námátábin, nishwáswá metunnuh oshepeun.

8. Otogemámemá niandum õnje genebwáká totum : uhbenocheug o-o ákeeng anunnokewat nowutch nebwákáwug uhbenocheug wásayá nebwákáwát.

9. Ketenenim, ketinotawizzewinewá õnje innuhwandásõk ; pongesinag, keguh õnje menigõm gágega táwin.

10. Ween wawane kanowandunk agásenuttinik, kunwandán wawane kache apetandágwutinik ; weendush kanowanduhzik agásenutinik, ká kunwánduhzeen kache apetandágwutinik.

11. Kishpin quiuk getotunzewag kitchetwáwizzewin o-o ákeeng, owwanan ga meninág quiuk kitchetwáwizzewin?

12. Kishpin wawane kunwanduhzewag bakánizzit aninne otiemun, owwanan ga meninág tebinowa ketiemewán?

13. Ká oweuh otoskenegamemá otá unnoketowwáseen neezh otogemámemán, bazhek otá sheenganemán, bazhek otá ságeán, bazhek otá wanjetõnán, bazhekduh otá banájeán : káween ketá kushketoseem che unnoketowwug Kitché Manito giya Mammón, (kitchetwáwizzewin o-o ákeeng.)

14. Phariseeug, sásagizzidjig, onõdánáwán kokkinná onoiheen, opápeáwándush.

15. Otinnándush uhnew, keenowá kequikonágwitõnáwán keowwewán anosumewát aninnewug ; Kitché Manito koshá

okekandánun ketaewán. Owushema apetandágwuk magwa aninne, Kitche Manito me shàngandunk.

16. Tepákonegawin, giya mamándawizzidjig nánázh John : eu ope nánázhdush nōngum Kitche Manito otogemáwewin guhgequa kokkinnádush aninnewug oginjetáwenotánáwá.

17. Nowutch wanepunut, gezhik giya áke che májámuguk, punge tepákonegawin che pongesink.

18. Owwagwan gawabenágwan wewun, minowádush báká-nezinidjin wetegamát, bisshegwátizze ; owwagwandush ga wetegamágwan ga wabinnegoot onábamun, bisshegwátizze.

19. Bazhek aninne wiánuttizzit, wanisseshininik misquagin, giya wanisseshininik bebuggewyánnegin otuggwin, wanisseshininikdush mejim andusso gezhigutinnik :

20. Bazhekduš papánundotummágit, Lazarus ezhenekázo otishquandamink shingeshin, mizzewa iyomege.

21. Nundotummága che usshumint bewebitchegunum kache-twáwizzit aninne otopowinnink wanje pongesink : anemōgdush betuhkoshinōg be-nōsquátumágoot iyomegeet.

22. Gá izzhewabukdush nundotummágit azhe nebōt máche-witcheházdush, Kitche Manito omezhinowamua omájewinnig-gūn Abraham okákegunnink ezhewinná ; kache-twáwizzit aninne giyadush ween onebo, ningwuhwádush.

23. Mutche ishkotangdush, ishpemink enábe owesuggandunk ; wásádush owábomán Abrahamun, Lazarusundush okákegunnink iáwun.

24. Ahzhequadush, eketto, Nōs Abraham, sháwanemissin, Lazarusun nōzh, che tánguhgwinjetōt oninj che tukkábuhwuttōt neendanenew, newesugginmazh omá ishkotang.

25. Abrahamdush eketto, niaguttuhwandun neenguis, magwuh bemátizzeyun, uhgeiáeyun wanisseshink ketiemun, Lazarusdush mutche iewissun ; nōngumdush mennōiá keendush kekuhgwátuggitto.

26. Minowádush kago, nussoywie keen neenowind giya, kitche wequayá, oweuhdush we ezhát ewada iezháeyun omá ōnje ká tá kushketose ká giya oweuh omá 'tá be-ezháse ewada che ōnjbát.

27. Ekettodush me wanje ketánunmeattōn nōs Abraham, che ezhe anōnát Lazarusun, nōs owegewamink.

28. Nánunnewug nekánisug, che owwe guhgekemat che be-ezhásigwá omá mutche ishkotang.

29. Abrahamdush otinnán, Mosesun otiáwán, giyadush mamándawizzinidjin, mewun uhniw ga bezindowáwájin.

30. Ekettodush, oh nōs Abraham ! káween eu ; bazhek koshá gá nebōt nayáb ezhát otá ánwanemáwán.

31. Otinnándush, kispin tabwatowásigwá Mosesun giya mamándawizzinidjin, ká otá tabwatowáseen gá nebonidjin.

CHAPTER XVII.

OTINNAUNDUSH otoskenegamun, mutche totátewin Úajittá tuhtuhgomuggut; kítche sunnágut koshá ween wanje izzhewabak!

2. Nowutch 'tow onissheshin besebochegunábekón napekonint, pukkobewabenintdush kítchegummeeng, che mutche to-towápun, bazhek uhnew babewizzbeidjin.

3. Tuhtebábundizók! Kekánis ningútono azhe mutche to-tokin, guhnöz; ánwanindizzótdush, menowwesháwanim.

4. Kishpin mutchetotók neezhwáchink ningo gezhik, ánwanindizzót, neendosittáwandum eketót; mennowwesháwanim.

5. Anoninjgdush otináwán Kítche Manitóñ nowutch mechá-tón nemushkáwandumowinnéwán.

6. Jesudush eketto, wesuggut menekánink anegoquág kemushkáwandumowinnéwá, ketá enáwá wuhuh metig keguh puhkwákobinnego, kítche-gummeeng keguh ketegámigo, ketá tabwatágowádush.

7. Owwanan o-o andussheyag otunnoketágaweninemeyag, ushumát pezhekewun, giya bemebochegat, ga enápun, ketegánink beúnjebát, owwe námátábin wesenin?

8. Kánuh ketá enáséwá, gezhesetón wesenewin, kispizzoon, mezhinowakundowweshin, che eeshquá weseneyán giya che eeshquá menequayán; panemádush giya keen keguh wesin giya?

9. Megwetch 'núh ketá enánemá ketunnoketágawenineem ónje uzzhie-erdotunkigo aenut? Káween neendenandum.

10. Me giya keenowá debishko, ope gá eeshquátáeyag kokkinná ono iuheen azhe anoninuhgook, ekettoeyek, ká quink neendunnoketágaweninnewissemin; neenge enunokemin azhe anónigoyáng che unnokeyáng atuh.

11. Gá izzhewabukdush magwouh Jerusalemink 'zhezhat, otunne shábooshkán nowwiuhe Samaria giya Galilee.

12. Ane chagishkunk otanuh, metoswa aninnewun onuhgishkowan wamegejig, wásádush nebowwewug:

13. Anegók ázhequawug ekettoewugdush, Jesus, Neendogemám, sháwanemeshináng.

14. Wiábomátdush, otinnán, májag, súságetwítchegaweninnewug owwe wábundi-ik keowwewán: gá izzhewabukdush magwouh unnepezekáwát, nojemowug.

15. Bazhekduh, wiábundunk uhge nójemót, gwakegábo-we, uzzhakewa anegók gegeto omámoyewumát Kítche Manitóñ.

16. Pongeshin oskezhigónk Jesus ozitánink, omámoyewumátdush; Samaritanewedush.

17. Jesudush eketto, kánuh metáchesewug gá nojemojig? áneen uhgew shánguswe?

18. Kánuh oweuh che gwaketásewug che mámoyewumát Kítche Manitóñ meatuh wuhow miátáwizzit?

19. Otinnándush, pusegween, máján, kemushkáwandumowin keojemoigoon.

20. Ope Phariseeug kaquajemigoot, áneen ope Kitche Manito otogemáwewin ga tuhkoshinomuguk, otinnán, káween ketá wábunduhzeem ope Kitche Manito otogemáwewin takoshinomugguk.

21. Káween tuh ekettooseem, binná, omá! binná, emá! ōnje binná Kitche Manito otogemáwewin keowwewáng iá.

22. Otinnándush, gezhigutōn tuh tuhkoshinomuggutōn, keguh wewábundám Aninne Oguisun bazhek ogezhigutōmun, káweendush ketá kushketoseem.

23. Keguh egowág, omá enábig! ewada enábig! kago nopenuhnákagwánik.

24. Unnemeke wásumowinink nuhbubnie gezhigōnk ōndátág, ázhwuihedush gezhigōnk sukátág; me ga izzhewabuk Aninne Oguisun ogezhigutōmun.

25. Chebwá ochichesag ono gezhigutōn kitche nebená tuh-tuhgwatuggito, tuh wabinnegázo uhgew anishanábag ōnje.

26. Gá izzhewabuk Noe ogezhigutōmun, me ga izzhewabut-inik Aninne Oguisun ogezhigutōmun.

27. Gewesenewug, gemenequawug, wewewug, wetegande-ittewug, nánázh e-e gezhigut Noe uhbeendegat chemánink, mooshkuhundush áke, kokkinnádush banátizzewug.

28. Giyadush gá izzhewabuk Lot ogezhigutōmun; wesene-wug, menequawug, átátewug, ketegawug, ozhegawug;

29. Me go e-e gezhigut Lot siáguhunk Sodomink, Kitche Manito ototán che pongesink gezhigōnk ōnje ishkotá giya ozhá-wáshquáshkonag kokkinnádush obanájeigōnán:

30. Me gá izzhewabuk o-o gezhigut Aninne Oguisun ope ná-goozit.

31. E-e gezhigut owwagwan gittégumik, ga iágwan, otie-mundush beendik attanik, ká tuh benesándewase che otápenunk, ween giya ketegánink ga iát, ká tuh uzzhakewase.

32. Náguhtuhwanemik Lot wewun.

33. Owwagwan ga wegooche bemájetogwan obemátizzewin oguh banájetōn, owwagwandush ga wewunnetōn obemátizzewin oguh bemájetōn.

34. Ketenenim, eu dibbikut tuh neezhoshinōg nebágunnink; bazhek tuh otápená bazhekduh tuh ishkoná.

35. Neezh equawug tuh nezhobesebochegawug bazhek tuh otápená bazhekduh tuh ishkoóná.

36. Neezh aninnewug ketegánink tuh iáwug; bazhek tuh otápená bazhekduh tuh ishkoóná.

37. Oguhnonáwándush, otinnán, ánepe Neendogemám? otin-nán weowwemá che iatag me emá megizzewug che mowōnje-ittewát.

CHAPTER XVIII.

OWEENDUMOWAUNDUSH buhbawatágoozewin ; gáginéek aninne che ezhe uhnuméát.

2. Ekettõnk, otanonk bazhek tebakonegaweninne, ká ogosáseen Kitche Manitõn, ká giya aninnewun ogosáseen.

3. Bazhekdush shegá emá iá e-e otanuh ; tebakonegawaninnewundush obe-ezhánun, ekettodush, quiuk osetõn 'ow aninne andotowwit.

4. Kaweendush we totunze wiazhkut ; náágutchedush ittizzo, ánuh ká neengosáse Kitche Manito giya ká oweuh aninne neengosáse ;

5. Unishá wuhow equa megooshkácheit, neenguh quiuk osetowá che megooshkácheissig nuhningim che tuhkoshink.

6. Jesusdush eketto, bezindowwik mache tebakonegat aekettõt.

7. Kánuh Kitche Manito oguh quiuk osetowán tebinowa otuh-nishanábamun otizzhewabizzewininne ? ánuh konemá weká pá-nemá ?

8. Kagat ketenenim õnjittá oguh quiuk osetowán bábegá, anawak, Aninne Oguisun tuhkoshink, oguh mikkowán innuh mashkáwandumowin ákeeng ?

9. Otebatotán o-o guhgequawin, áhnint uhgew nenebwákámin anandungig, opápeáwándush uhnew árint.

10. Ekettodush neezh aninnewug kitche uhnumeawegumigõnk ezháwug owwe uhnumeáwát ; Pharisee bazhek bazhekdush mowõnjichegaweninne.

11. Phariseedush nebowwe o-o ezhe uhnumeá tebinowa we-owwink, Kitche Manito, megwetch ketenin, izzhewabizzisewán árint aninnewug azhewabizzewát, wiazhingat, mutche izzhewabizzit, bashegwátizzit, uhgamá tebishako izzhewabizzit, wuhow mowõnjichegat.

12. Neezhink ningo uhnumeagezhiguk nemuhkutta ; metá-chink neendiemun bazhek nemegewam kokkinná neendiemun.

13. Mowõnjichegaweninnewudush wásá nebowwe, káween ish-pemink we-enábisse gezhigõnk : tánginittizzo okákegunink, ekettodush, sháwanemeshin, Kitche Manito sháwanemeshin, nemutcheizzhewabiz.

14. Ketenenim, wuhow mowõnjichegaweninne owushema mennoizzhewabizze anosumeet Kitche Manito o-o unnekewat andát bazhek 'ow azhe mennoizzhewabizzit, owwagwan ga gitche apetandumõgwan weow tuhtuhbusandágooze : weendush ga tuhbusandunk weow owushema tuh apetandágooze.

15. Obetowáwándush uhbenocheun che tángenat ; otoskenegamundush wiábunduminit onuhbibbekemáwán.

16. Jesusdush onundomán ekettodush, máno uhbenocheug neenguh benázekágõg, kago nuhgánisshowákago, õnje uhgew azenágoozidjig Kitche Manito otogemáwewinink iáwug.

17. Kagat ketenenim, owwagwan uhbenocheink ga totunze-

gwan weow kâ tuhpeendegase Kitche Manito otogemâwewinink.

18. Bazhek ogemâ okuhquajemigõn, ekettodush, Menno-neendogemâm, âneen ga izzhewabizzeân che gâgega bemâtizzeân?

19. Jesusdush otinnân, wagonan menno-izzhewabizzeân wanj e ezheun? kâ oweuh menno-izzhewabizzisse, meatuh bazhek, me Kitche Manito.

20. Kekekandânun guhgequawinun, kago bisshegwâtizzekan, kago nisshewakan, kago kemotekan, kago guhgenowishkekan, kitchetwâwanim kôs keguh giya.

21. Ekettodush, kokkinnâ ono neenge kunwandânun aquo netâwiggeân.

22. Jesusdush n'wândunk ono iuheen otinnân ningõtwayug kiâbe izzhewabizzewin ketâ izzhewabiz; âtâwân kokkinnâ azhetunneun katemâkizzidjig meezh, ketinotawizzewin tuhtuhgoo gezhigõnk; benopenuhzheshindush.

23. Opedush o-o n'wândunk kitche kushkandum; õnje kitche wânutizze.

24. Jesusdush wiâbomât kushkanduminit, otinnân, uhgew wiânutizzidjig tuh kitche sunnâgizzewug che peendegawât Kitche Manito otogemâwewinink!

25. Nowutch tá wanepunut kitche áwase che shebâskunk shebâkecheânik shâponegun, wiânutizzit aninne che beendegat Kitche Manito otogemâwewinink.

26. Uhgewedush, n'wândungig, ekettowug owwanan ga kush ketopun che bemâjeizgoot?

27. Ekettodush, ono iuheen aninne kashketosig, Kitche Manito tá kushketõn.

28. Peterdush eketto, binnâ, kokkinnâ neengenuhguhtâmen, che nopenuhnâng.

29. Otinnândush, kagat, ketenin, kâ oweuh aninne wekâ onuhguttunzeen wegewam, gamâ õsun, gamâ õgeen, gamâ wekânisun, gamâ wewun, gamâ onejânisun, Kitche Manito otogemâwewin õnje,

30. Owushema keche iâpun nõngum, giyadush che gâgega bemâtizzipun minowâ che âkewung.

31. Ototâpenândush asheneezhinidjin, otinnândush, binnâ, Jerusalemink ketezhâmen, kokkinnâdush iuheen mamândâwizidjig gâ ezhebe-egawât Aninne Oguisun gâ iezhebeoont kokkinnâ tuh izzhewabut.

32. Tuhbhuggittenumâtinun, miâtâwizzidjig tuhbhuggittenumfowâwug, tuhâpenotowwâ, tuh kitche mutchetotowâ tuh sikwânâwân:

33. Oguh buhshunzhawâwân, oguhnissâwân, niswogumiguti-nikdush; minowâ tuh âbejebâ.

34. Kâdush onissetotunzeenâwân ono inheen, ekettowin gâtowâwug, kâ okekanduhzeenâwâ ono iuheen tebâtotungin.

35. Gâ izzhewabukdush, op; bazhew bowotittunk Jerichoink

bazhek kagebeengwat aninne chegekunnuh námátábe, nundo-
tumágadush.

36. N'wándowát anishanában bamosanit, kuhgwatwa, wago-
nan eu ?

27. Oweendumowándush Jesus Nazarethink bamosa.

38. Ahzhequadush, ekettõnk, Jesus, David oguisun, sháwane-
meshin.

39. Uhgewedush uhnegánejjig onibbekeguhnonáwán, pezán-
ábin otinnáwán ; owushemadush ázhequa, David oguisun, shá-
wanemeshin !

40. Jesusdush nebowwe, unnoke, che be-ezhewetáwint, ope-
dush tuhkoshink okuhquajemán,

41. Ekettõnk wagonan nandowwanemeun che totonán ? eket-
todush, Neendogemám, ápadush wábeán.

42. Jesusdush otinnán, keguhwáb ; kemushkáwandumõwin
kebemájeigsoon.

43. Bábegadush wábe, uhnopenuhnígõn, ogitchetwáweát Kit-
che Manítõn : kokkinnádush anishanábag wiábundumowát omá
moyewumáwán Kitche Manítõn.

CHAPTER XIX.

JESUSDUSH unnebeendega otunne shábooshkán Jerichoink.

2. Binnádush bazhek aninne Zaccheus ezhenekázo, nágániz-
zit mowõnjichegaweninnewug, wánuttizze.

3. Owwe wábomán Jesusun, owwagwan wiáwinnewug, ká
tabábizze, ozám kippuhgegábowewát, agáshe-edush.

4. Negánebutto, sycamore metigõnk owwe wequándowa
owwe wábomát, emá ane ezhánit.

5. Jesusdush bowotittunk, enábe, owábomán otinnán, Zac-
cheus, gazhetinná benesándowán, newe nogishká andáyun, nõn-
gum gezhiguk.

6. Gazhetinnadush, benesándewa, pápenanemo owábomát.

7. Ope wiábundumowát, kokkinná guhguhnonittewug eket-
towug, owwe beendega, owwe wetopomát aninnewun mache
izzhewabizzinidjin.

8. Zaccheus nebowwe otinnán Jesusun, Neendogemám, bin-
ná ábetá neendunnokájegun nemenág katemákizzidjig : kish-
pindush makummáwugan, oweuh aninne otieem, newink owush-
ema nayáb nemená.

9. Jesusdush otinnán nõngum o-o gezhiguk kunwanjegawin
takoshinnomuggut o-o wegewamink : me wuhow bazhek Abra-
ham oguisun giya.

10. Aninne Óguisun obenundowábundán owwe bemájeát wa-
nisshinidjin.

11. N'wándumowát ono iuheen, oweendumowán buhbawa-
tágozewin õnje chegeiuhe iáwug Jerusalemink õnje enandum-
õg Kitche Manito otogemáwewin tuh nágwut bábeга.

12. Ekettodush bazhek kitchetwáwizzit aninne wásá ezhá,
owwe otápenunk ogemáwewin medush che bekewat.

13. Onundomándush matáchenidjin otumnoketágaweninne-wun uhmenát metoswa tebábishkojegunun otinnándush uhnew, iág nánázh che tuhkoshinán.

14. Otanishanábamundush oshinganemiggön, ononáwug oweuh onopenuhit, ekettönk, káween keguh iáwásemin wuh-ow aninne che ogemákundumung.

15. Gá izzhewabukdush, ope nayáb takoshink, gá otápenunk ogemáwewin uhnöke chenundomemint uhnoketágaweninne-mun uhnew gá menájin oshoneám ; owwe wábundunk iámenik kash-ke-tonit uzhatáwawát.

16. Netam tuhkoshinkdush eketto, Neendogemám, ketebábishkojegun owushema metoswa tebábishkojegun tussin.

17. Otinnándush uhnew, me wawane manototunk neendun-noketágaweninneem ozám kege kitche kuskitchega kitche pun-ge ; eu ünje metoswa otanowun keguh debandánun,

18. Minowádush bazhek be-eketto, Neendogemám, ketebábishkojegun náno tebábishkojegun owushema tussin.

19. Otinnándush giya nánun otanowun keguh tebandánun.

20. Minowádush bazhek be-eketto, Neendogemám, o-o bi-azhekwung ketebábishkojegun gá kunwandumán manitowagin-önk.

21. Kege gosin kegekekanemin sunnágizzeun kemámön gá attosewun kepushgooshega uhgeketegasewun.

22. Otinnándush, tebinowa kegegetowin keguh tebákonegön mutche izzhewabiz unnoketágaweninne ! kegekekanim uhsun-nágizzeán otápinnegayán uhge buggittinnegasewán pushkoosh-egayándush uhge ketegasewán.

23. Uhnishwin uhge attosewun neenshoneám shoneá uzzhut-töng, takoshinán neendágeián neenshoneám giya menik ga ge unne bejenissag ?

24. Otinnándush uhnew niyánebowwinnidjin otápenummow-wik ningo tebábishkojegun, menik uhow metoswa tebábishko-jegun ayát.

25. Otinnáwándush Neendogemám metoswa tebábishkojegun otían.

26. Ketenenim kokkinná ayájig tuh menáwug weendush ayásig, ayát kago tuh otápenummowá.

27. Uhgewedush nemiátáwizzemug, watápenissigwa che ogemákundowwugwá, benik, nesik omá anosummeyán.

28. Gá eeshquá o-o iekettötdush, negáne ezhá Jerusalemink shezhát.

29. Gá izzhewabuk bazhew bowotittunk Bethphageink giya Bethanyink wudjewink Olivet ezhenekáta, neezh otoskenegamun otuhnonán,

30. Ekettönk peendegayeuk eu otanuh, keguh mikkowá emá mánezheens che tuhkobizzoot káweká aninne otasubbissenun ; ábuhök benik omá.

31. Oweuh aninne kuhquajeminág, wagonan wanje ábuhwag ? keguh enáwá Neendogemámenán onundomán.

22. Uhgewedush anonijig ezháwug omikkowáwân eu, gá enitwá.

23. Magwouhdush ábuhwáwát mánezheensun otabanemánid-jin otigowán ; owwagonan wanje ábuhwag mánezheens ?

24. Ekettowugdush Neendogemámenán orundomán.

25. Obetowáwándush Jesusun, obeenzikowágunnewándush otatowáwán mánezheensun Jesusundush otasubbeáwán.

26. Otunne tuzhwagizzittonáwán okonásewán ane ezhánit.

27. Bazhew bowotittumowát, che nesákewawát wudjewink Oiwet, kokkinná otoskenegamun máje pápenanamowug anegók ázhequawug kitche twáweáwát Kitche Manitón kokkinná kitche unnokewinun ónje menik wiábundumowát :

28. Ekettónk, tuh sháwandágooze ogemá takoshink Kitche Manito otuhnozowinnink : innowandewin gezhigónk, kitche-twáwizzewin owushemá apetandágwut.

29. Ahnint Phariseug magwaiuhe anishanában, otigón, Neendogemám, pezán ábin, ezhe ketoskenegamug.

30. Oguhnonándush otinnán, uhgew pezán ábewát ásineeg bábege tá ázhequawug.

31. Opedush bazhew buhtuhkoshink, ogunnowábundán otamah otázhequanotándush,

32. Ekettónk oh ápadush kekekandumumbun, nóngum kegezhiguttóm, iubeen wájeendunk ketinnowandewin ! pichenukdush kegátáög keskezhigónk.

33. Gezhiguttóm keguh otissiggonun, kemiátáwizzemug keguh gewetáyánekánegög, keguh mitchekunnegánegög gewetáuhe keguh ónje kunwanemigög,

34. Keguh wabezhemegög metukkummik, keguh oppuggin-negög keenjánisug che gegishkowáwá ká pápish keguh ishkoonegooseeg bazhek ásin che uhgwetosink, ónje ká kekekanduhzeen ope mawuhtissiggoeyun.

35. Owwe beendegadush kitche uhnumeawegumigónk, májeságitche wabenándush ayatándinidjin,

36. Otinnándush, oshepe-egáta, newegewam, wegewam che tuzshe uhnumeá keenowádush kewázhekowáwug gamotishkid-jig.

37. Guhgequadush andusso geshiguttinnik kitche uhnumeawegumigónk. Ogemá sáságewitchegaweninnewug giya oshebe-egaweninnewug, giya anishanábag otogemámewán enandumög wenissáwát,

38. Kádush omikkunzeenáwá ga tofumowát : ónje kokkinná anishanában meenwandumög bezindágoot.

CHAPTER XX.

GAH izzhewabutdush, bazhek ono gezhiguttón, magwouh guhgekemát anishanában, kitche uhnumeawegumigónk, guhgequat meenwájemowin, ogemá sáságewitchegaweninnewug giya oshebe-egaweninnewug, obeotissegón mámowy okewanzeug,

2. Beguhnongón, ekettoók, weendumnowweshinág, wagonan mushkâwizzewinnewinne, wanje totumun ono iubeen; owwanandush gá menik o-o mushkâwizzewin?

3. Oguhnónán, otinnándush uhnew, kegah kuhquajemenim kago ningótwayug; guhnozheshig:

4. John obaptizewawin gezhigónk nuh ònjobámugguttinne; aninneeng innuh ònjobámugguttinne?

5. I-ittewug, ekettoowugdush, kishpin gezhigónk ònje ekettoyung; unishwin ge tabwatowâsewag? tuh eketto,

6. Kishpindush aninneeng ònjobámugguttinne ekettoyung; kokkinná anishanábag kegah bemosiniegonánig: enandumóg John mamándáwizze.

7. Nuhquatumóg, ekettoowug, kâ nekushketosemin che ekettoyung.

8. Jesusdush otinnán, kâ giya neen, kegah weendumose-nonim wagonan, o-o mushkâwizzewin wanje totumán ono iubeen.

9. Omájedush guhgekemán anishanában o-o buhbawatágoozewin; bazhek aninne ogittagátán ketegán, otoweándush ketegaweninnewun, májádush wásá otunnuhkewinink keenwazh.

10. Opedush mámán, otuhnonán unnoketágaweninnewun, che ezhánit ketegaweninnewun, menint natáwegittowát; ketegaweninnewugdush obuhshunzhawáwán, okewanizzhowáwándush bizzhishshik,

11. Minowá bazhek unnoketágaweninnewun otuhnonán, buhbukkittawáwán giya ween, iyagutátuhkummik ototowáwán, okewanizzhowáwándush bizzhishshik.

12. Minowá bazhek otuhnonán; me niswa; obemwágunuháwándush, uhnew giya ween, oságitchenázhowáwándush ketegánink.

13. Tabandunkdush ketegán eketto; áneen o-o ga teyán? neenguhnoná siágeug neenguis, konemá ween uhnew oguhmuhnájeáwán wabomáwát.

14. Opedush ketegaweninnewug wiábomáwát, i-ittewug, me wuhow oguisemá, umbasinno nesátá ketegándush kegah tabandámen.

15. Medush azhe ságitchenázhowáwát ketegánink, azhe nesáwát. Unish o-o tabandunk ketegán gagetotowágwan uhnew?

16. Tuh be-ezhá, che nishshewunnájeát uhnew ketegaweninnewun, bakánizzinidjindush ketegaweninnewun, oguh menán ogittagán: n'wándumowátdush, ekettoowug, kâ pápish tuh izzhewabut.

17. Ogunnowábomándush eketto, owwagonandush o-o washebe-egátá, ásin wazhegajig wiabenumowát, me nágánissink ishquaiuhe wegewamink?

18. Owwagwan ga pungissinnógwan eu ásineeng tuh begoeshin, owwagwandush ga tussozogwan tuh besebozo.

19. Ogemá sáságewitchegaweninnewug giya oshebe-egaweninnewug, me go e-e tepiegun anandumowát che tuhkonáwát;

egoswándush anishanában : weenowá ònjittá we i¹enáwug, enandumòg.

20. Otukkowábomáwán, otuhnonándush ga ukkowábománid-jín, ápiche anowandingin ototowáwán we wiyazheáwát, ogegetowinun we ònje ochicheáwát, mágizzhá otá mushkáwizze-wug che bátámáwát, keche buggittinumowáwát Kitche Ogemán oninjenink.

21. Okuhquajemáwán, ekettònk, Neendogemám, neenkekan-dámin quiuk tabwawin azhe kuggequayun, kádush oweuh aninne pekenònk ketuhpetanemáse ; quiukigo Kitche Manito azhe tabwat ketizze kuggequa ;

22. Quiuk nuh tá izzhewabut, tepáummáwungid Caesar tepá-ummátewin ?

23. Okekanemán okuhgianizzewininne, otinnándush, wago-nan wanje kuhgwadebanemeyag ?

24. Wábundi-issig punge shoneá. Owwanan oskezhik ma-zenichegátá ? Oguhnonáwán ekettowugdush, Caesar.

25. Otinnándush, menik Caesar otiemun tabandungin, menik Kitche Manito iuheen tabandungin.

26. Kádush kushketosewug owwe otápenummowáwát odik-ittowininne anosumewát anishanában, mámukkátanemáwán aeketonit, pezán ábewugdush.

27. Ahnintdush Sadduceeun obeotissigòn, (káween kago ábe jebáwin, aketòjig,) okuhquajemáwándush :

28. Ekettònk, Neendogemám, Moses neenge-ezhebeummá-gonán, oweuh aninne nebonit wewit bwá onejánissit, wekánis-sun oguhotá penáne wewun che netáwiggtimmowát wekánissun uhbenocheun.

29. Ningoteyung ge neezhwáso owekánissindewug, netam wáwit nebo, bwá onejánissit.

30. Wiáneka wewitedush nebo, bwá onejánissit,

31. Kokkinnádush owewenáwán, kokkinnádush nebowug bwá onejánissewát.

32. Squáhdush, equa giya ween nebo.

33. Opedush ábejebáwinnink, áneen uhow wewun ga áwit? neezhwáswa gewetegamáwát.

34. Jesusdush oguhnonán, otinnándush, obenocheug o-o-ákeeng wetegandewát, giya weteganduháwug.

35. Uhgewedush, ga ta apetandágoozidjig gezhigònk che ezháwát, giya che ábejebáwát, ká tuh weteganduhzewug, ká giya tuh wáweteganduhásewug.

36. Ká giya minowá tuh nebosewug ; tebishko Kitche Manito omezhinowamun tuh izzhewabizzewug, Kitche Manito one-jánissun tebinowa tuh áwewug.

37. Ahbejebáwin tuh tuhgomuggut, Moses gewábundiewá metigònsink, wiáwenát Kitche Manitòn Abraham Omanitomun, giya Isaac Omanitomun, giya Jacob Omanitomun.

38. Oanje káween nabojig Ogitché Manitomewán, bamátiz-zidjig atuh Ogitché Manitomewán, ween kokkinná wanje bemá-tizzewát.

39. Ahnint ochebe-egawenianewug ekettowug, Neendogemám, wawane aketoeyun.
40. Náágutchedush, ká okuhquajemásewán kako.
41. Otinnándush uhnew, áneen waje ekettowát, Christ, David ognisum, uzzheketowát?
42. Ween David eketto, onuhgummowinink, Kitche Manito otinnán Nemanitomun, neengitchenikáng námátábin.
43. Nánázh kemiátáwizzemug che totowwugwá che tukkokánutwá.
44. Daviddush Neengitche Manitomun enát, áneen ga ge ezbe ognissit?
45. Kokkinnádush anishanában uhñóndágoot, otinnán otosenegamun,
46. Kuhgenábomik ochebe-gaweninnewug, meenwandumóg kitche beenzikowágunun papamegoozhawát giya uhsummekowwintwá átáwawinink owushema apetandágwuk námátábe-winun uhnumeawegumigónk giya wekoondewinnink.
47. Ogittánáwán shegág owegewamewán owwewiyazhetáwát kuhgánwazh unnumeawug, owushemadushguhtuh buhshunzhaógowizzewug.

CHAPTER XXI.

ENAHBEDUSH OWÁBOMÁN WIÁNUUTTIZZINNIJIN ANINNEWUN, beenjwabenumowát shoneá otosowinnink.

2. Owábomándush katemákizzinidjün shegá, beenjwabenuminit neezh shománekanesun.

3. Ekettodush kagat ketenenim, 'ow katemákizsit shegá, owushema beenjwabenan, kokkinná menik bánjwabenumowát.

4. Kokkinná uhgew nebewá ayájig nebená obeenjwabenáwá weendush kokkinná obeenjwabenan menik ayát.

5. Ahnintdush otuzzhindánáwán kitche uhnumeawegumik azhe mennohegátág ásineeng, giya azhe ionisheshing bagittinnumingin: ekettodush,

6. Ono iuheen wiábundungin, gezhiguttón tuh ochichesawun, ká bazhek ásin tuh iágwetosinzenón kokkinná tuh títtebinnewabinnegátawun.

7. Okuhquajemáwándush ekettóak Neendogemám, áneen ope óno iuheen che ochichesag?

8. Ekettodush; Tuttebábíg, kago keguh wiyazhemiggoosem; nebewá tuh tukoshinóg neenduhnozowinnink neen Christ che ekettowát; kagá shiegwuh ochichesa, kago nopemuhá kago.

9. Opedush nñdumag nundobunnewinun, giya sunágut, kago sagizze kago, netam me ono iuheen ga chichesagin, káweendush ween muhshie waquiásenón.

10. Otinnándush, aezheweenzojig tuh muhmowwinaótewug ogemág giya tuh muhmowwinaótewug.

11. Nebewá giya tussink áke tuh nuhingishká tuhbukut-tawinnewun, giya kitche ákoosewinnun, sagizzewinnun, che kitche kuhkekinnowátuk gezhigónk tá ionje.

12. Chebwá o-o i-izzhewabuk, keguh tukkonigowá keguh we bátaegowág che buggittinnummatink keowwewáng uh-numeawegumigónk, keguh benegóm anosumewát ogemág giya náánizzidjig neenduhnozowinink ónje.

13. Keche wetókágoeyag.

14. Kago enandunkago negán che náguttuhwandumag ga ezhe nuhquatumag.

15. Keguh meninim ketonewáng ga ekettoyag, giya nebwá-káwin, kokkinná kemiátawizzemewág ká tá kushketosewug che nuhquatónágwá.

16. Kenegeiggowág, giya kekánissowág, giya ketinnowamá-gunnwág, keguh buggittiniggowág ; árint, keguh nissiggóm.

17. Kokkinná aninnewug keguh nishkanemiggowág, neenduhnozowin ónje.

18. Ká pápish bazhek kenesissewá tuh wunnissinzenón.

19. Kunnowanemikkóg kechichágowág kebeowinnewáng.

20. Opedush wábundumag Jerusalem onundobuneeg gewe-táskumowát, mezun shiegwouh bazhewwuk che banájetóng, keguh enandám,

21. Medush uhgew Judeaink ayájig, wudjewink tuh oppi-it-tewug, nowwiedush ayájig tuh ságaumóg, uhgewedush uhnóch otunnukkewinnink ayájig kago oguh chakishkunzeenáwá.

22. Me ono gezhiguttón che buhshunzhaogowizzewát, kokkinná iuheen wazhebe-egátagin tuh tabwawinnewung.

23. Kitche sunnágut uhgew anjekoojig, giya uhgew n'wán-náwásojig ono gezhiguttón, ónje tuh kitche sunnágut ákeeng, kitche nishkátizzewin oguh otissiggónáwá uhgew anishaná-bag.

24. Anábuhtuhgág uzshowweshk, tuh pongesinóg tuh máje-náwug che iyowákánewewát, kokkinná uhnóch azheweenzojig : miátawizzidjig oguh buhtuhkooshkánáwá Jerusalem, nánázh che kubbasanik miátawizzidjig ogezhigutomewán.

25. Medush che kekinnowátuk gezisónk giya dibbike gezisónk, giya uhungónk : ákeengdush ayájig tuh sunnágizzewug, kitche gumme giya otegowug muhtwaáshkawug.

26. Aninnewug otaewán nebomugguttinnewun sagizzewát, kunowábundumowát ono iuheen takoshinnomuggukkin ákeeng, mushkáwizzewinundush gezhigónk tuh nuhingishkáwug.

27. Medush ope che wá bomawát Aninne Oguisun anáquttónk che be iát mámowy mushkáwizzewin giya kitche-twáwizzewin.

28. Opedush ono iuheen máje ochichesag, medush ishpe-mink enábig tátuggikquanik kekunwanemigowin bazhew tuh-goo.

29. Tepájemotowándush buhawatágoozewin ; binná kitche shomenátuk, kokkinná giya metigóg ;

30. Siágebuggizzewájin, kekekandánáwá tebinowa keenowá, nebin bazhewuk.

31. Me eu tebishko ope wábundumag ono iuheen che be izzhewabuk, keguh kekandánáwá Kitche Manito otogemáwewin bazhew uhbetuhgög.

32. Kagat ketenenim, kokkinná uhgew anishanâbag nongum bamátizzidjig káween kokkinná tuhnebosewug che bwá kubbasag.

33. Gezhik giya áke tuh májámuggut ; neendikittowin koshá kátuh, májámugusinön.

34. Tuttebábundummázök ; kago weessinneyag ; giya menequayag ozám ishkonittezokago ; kago wunnandun kago kená-guttuhwandummowinewá, e-e gezhigutdush buhguhishkágoe-yun bwá nundowandumuh.

35. Nuhgwágwunnink tuh izzhewabutinne ga otissiggowát kokkinná ákeeng, ayájig.

36. Ukkowábig, uhnummeág mozhug, konemá ketá ta enandágoozim che ozhindumag kokkinná ono iuheen che neboweyag anosumit Aninne Oguisun.

37. Gezhiguk magwouh, guhgequa kitche uhnumeawegumi-gönk dabekutinikdush ságáum uzzhowwe iát wudjewink Ólives ezhenekáta

38. Kokkinnádush anishanâbag, kekeshap kitche uhnumeawegumigönk be-ezháwug, be-bezindowáwát.

CHAPTER XXII.

BAZHEWUT che ochichesag wekoondewin wambishkásinök puhquazhegun, kubbekosa wekoondowin atumink,

2. Ogemá sáságewitche-gaweninnewugdush, giya oshebe-gaweninnewug owwenesáwát enandumög ; ogosáwandush anishanâban.

3. Mutche Manitodush obeenjinnowân ashkowân Judasun, Iscariot ezhenekázo, bazhek ashe neezhidjig.

4. Májádush, owwe guhnonát ogemá sáságewitche-gaweninnewug giya shemágunisshe ogemág ga ezhe buhgittenumowát.

5. Pápenanemowugdush wáweendumowáwándush shoneá.

6. Giya weendush wáweendumowân chewe mikkunk ga ezhi-chegat che buggittinnát ope anishanâbag emá iásigwá.

7. Opedush ochichesa e-e gezhigut wambishkásinök puhquazhegun kuhbekosawin che netöng ;

8. Otunnonán Peterun, giya Johnun, ekettönk, owwe kezese-tög kuhbekosa wekoondewin, mágizzhá ketáwesenemin,

9. Otinnáyándush, áneende chewe gezissitoeyáng ?

10. Otinnándush, binná, unne chakishkumág otanuh, keguh nuhgishkowáwá aninne, chebetuhkonunk nebe menequáche-gunink ; nopenuhnik che unnebeendegat wegewamink.

11. Aninne tabandunk wegewam keguh enáwá, Neendoge-mámenán ketig, ánde o-o ga tuzzhe mejeán kuhbekosa wekoondewin mámqwy neendoskenegamug?

12. Munguttanik wegewam keguh tinnoummágowá kezisse-tóg emá.

13. Majáwugdush, otizzhemikánáwá bego o-o gá enát, emádush kuhbekosa wekoondewin uzzhozissittowát.

14. Opedush tepiegun tabishkosag, owwe wuhwanuhbe, má-mowy asheneezhidjig anoninjig.

15. Otinnándush, ónjittá neendenandanábun, we wetopomin-nuhgook, o-o kuhbekosa wekoondewin chebwá kuhgwátuggit-toeyán ;

16. Ketenenim, káween minowá o-o wekoondewin neenguh mejeseen, chebwá tabwawinewun Kitche Manito otogemáwe-winink.

17. Ototápenán menequáchehun, azhe uhnumeát megwetch-enát, otinnándush otápenumók o-o mátuhtonittig.

18. Ketenenim, káween minowá neenguh minnequaseen shomenábo, chebwá takoshinnomuggut Kitche Manito otogemáwewin.

19. Puhquazhegundush ototápenán, megwetchenát obokobe-tón, omámenán, ekettónk, me o-o neow, keenowá wanje mene-goeyag ; me o-o ga ónje wuhnanemesewag.

20. Me giya e-e andotunk wanákooshewesenink, ototápenán menequáchehun ekettónk, o-o menequáchehun, óshke wá-weendumágawin nemisquemink keenowá kesiswawabenumá-góm.

21. Binná, ween bagittinnit oninjeen newetobemik omá oto-powinink.

22. Kagat Aninne oguisun májá gá ezhichegátá, unishdush, tuh kitche sunnágizze 'ow aninne bagittinít !

23. Majedush kuhghuquajindewug, owwagwan o-o gatotum-ógwan ?

24. Giya otuzzhindánáwá owwagwan owushema apetandá-goozewan, weenowago tebinowa.

25. Otinnándush, miátáwizzidjig otogemámewán ogitche ogemákundágowán, che mennoizzhewabizzewát uzzhenintwá.

26. Káwcen keenowá keguh izzhewabizzisseem ; ween koshá owushemá apetandágoozit andússheyag, agásheinnidjin tuh iz-zhewabizze, weendush wagemáwit mezhinowang guhtuh enan-dágooze,

27. Owwanan owushema apetandágoozit, ween námátábit otopowinink gamá ween mezhinowakundunk ? kánuh uhow ná-mátábit otopowinink ? neendush mezhinowangigo ketizzhe we-jeweninnim.

28. Keenowá wájeweyag neen kuhgwadebanemiggowinink.

29. Ketinnoumonenim ogemáwewin, nūs azhe innoumowit ogemáwewin ;

30. Gomá ketáwesenim, giya ketámenequam, neenduhto-powinink neendogemáwewinink ketánámátábim námátábe-

winnink che tebuggemagwâ asheneezhwawânnuggizzidjig Isra-
elitug.

31. Jesudush eketto, Simon, Simon, Mutche Manito kege-
nundowanemik puhquazhegunink che ezhe nōskásik :

32. Kege uhnumeatumōn koshá, kemushkâwandumowin che
pongesinzenōk ; opedush gwakandumun mushkâwandumeik ke-
kânisug.

33. Otinnândush Jesusun, neengezhandum chewejewinán
che owákáneweyunk, giyadush cheneboyunk.

34. Ekettodush, ketenin, Peter, pekááquouh kâ táamazittágo-
zisse chebwâ nissink, kâ neenkekanemáse che ekettoeyun.

35. Otinnândush anoninánin miáhâjetuhissenowánin otosso-
win, giya mukkizzenun, uhnōch kago kenundowandánâwánuk-
ko kago ? Ekettowugdush káween.

36. Otinnândush nōngum, ween iát otossowin, máno oguh má-
jetōn, giya oguhs kibbetágun, kishpindush otuzzhowseshkosig
oguh átáwan obeenzikowágun che kishpinuttōt bazhek.

37. Ketenenim, o-o wazhebe-egátágu tuhtabwawinnewun, neen
ōnje, mache izzhewabizzidjig ge tuhgwuhginjegázo, ōnje iuheen
tagobe-egázoeyánin ; tuh gezhekegátawun.

38. Ekettowugdush, Neendogemám, binná, ono neezh uz-
zhowseshkōn ; otinnândush, metatssink,

39. Beságáum, ukko andotungebun, wudjewink Olives ezhá ;
otoskenegamundush onopenuhnigūn.

40. Opedush gá otittunk emá, otinnán, uhnumeág che kuh-
gwadebanemigoozewag.

41. Pemauihedush otizze bukkawinnán pungee ope ásin ga
oppuggitōngibun, ochicheengwunitádush uhnumeát ;

42. Ekettodush, nōs ápadush enandumun ningooche che-ezhe
mewinumoweyun o-o menequáhegun ; káween neenigo an-
andumán, keenigo enandumowunan.

43. Kítche Manito omezhinowandush gezhigūnk owábundi-
igūn weowwinne mushkâwizzewin uhmeniggoot.

44. Azhe wesuggandunk, ashkumigo kítche uhnumeá, otuh-
bwazowin misqueeng azhenágwuttinne puhpungegânik ákeeng.

45. Wanishkâtdush gá eeshquá uhnumeát, bowotissát otos-
kenegamun, owábomán nebánit, azhe kushkanduminit.

46. Otinnândush, wagonan wunje nebáyag ? onishkág uhnum-
eág, che kuggwadebanemegosewag.

47. Mágwouhdush gá gegetōt, binná kítche nebená anishan-
âbag, weendush Judas ezhenekázūt, bazhek ashe neezhidjig,
benegâne, obenázekowán bazhew Jesusun owwe ojemát.

48. Jesudush otinnán, me nuh azhe buhgittinut Aninne Ogui-
sun uzzhojemut ?

49. Uhnewedush papáwejewegoojin wiábundumowát, wáin-
nuhkumiguttinnik, otinnáwán, Neendogemám, neenguh buk-
kittaegamin innuh uzzhowseshkōn ?

50. Bazhekduh obukkittawáninne ogemá sáságewitchega-
weninne otoskenegamun, kishketowwugaganámândush.

51. Jesusdush oguhnonán otinnán, máno tuh totumög wátotumowát, otángenumowán otowuggáne nojemótowándush.

52. Jesusdush otinnán ogemá sáságewitchegaweninnewun, okewanzeun giya wagemákundungig kitche uhnumeawegumigōnk, bowotissiggoojin, gametishkid innuh, buhtukkoninjinigo kebetotám uzshoweshkōn kebetukkonán giya shemágunun?

53. Ono gezhiguttōm magwouh gewejewinnuhgook kitcheuhnumeawegumigōnk káweká kegeshebinnekatowwisseemwáun, chewetukkoneyag; me o-o koshá ketepiegunewá giya kushkedibbikut omushkáwizzewin.

54. Ototápenáwándush, ogemá sáságewitchegaweninne owegewanink otezhé suggábeginnáván: Peterdush otunnenopenánán nága wásá.

55. Gábishkuhnanumowátdush ishkota nowwiuhe wegewamink, wuhwanuhbewag, Peterdush mámowy.

56. Oskenegequandush ogunnowábomiggōn emá námátábidjig cheegishkota, anegōk oguhnowábomán Peterun, ekettodush, me wuhow aninne wájewegoojin.

57. Ahgunwatunkdush otinnán equawun, káween neenkekanemáse.

58. Náágutch minowá bazhek owábomegōn ekettodush, keen bazhek ketow, Peterdush otinnán, aninne, káween neen neendowwisse.

59. Ningōtepiegun ope minowá bazhek owábomigōn anegōk gegetowun, me wuhow aninne bazhek wájewegoojin, Galilee aninne áwe.

60. Peterdush eketto, aninne, ká neenkekanduhzeen aketoeyun: bábegadush magwouh uhgegetót pekááquouh mazittágooze.

61. Jesusdush bemushkotá, begunnowábomát Peterun; Peterdush omik wandán e-e gáegopun, chebwá mazittágoozit pekááquouh, ká neenkekanemáse nissink keguh eket.

62. Peterdush ságáun, iázhequa anegōk uhmowwit.

63. Aninnewug manjimenájig Jesusun, azhe pápenotowáwát, giya buhbuketawáwát.

64. Ogebeengwabenáván; medush azhe buketawáwát oskezhigōnink, okuhquajemáwándush, ekettowug owwanan o-o bakittáok?

65. Kitche nebená uhnōch mutche ekettowinun otienáván.

66. Pichenukdush ane gezhiguk, okewanzeun, kitche ogemá sáságewitchegaweninnewun oshebe-egaweninnewun giya, mowōnjettewag otebákonegawinnewáng otizhesuggábeginnáván, okuhquajemán,

67. Keen innuh Christ? Weendumoweshinnáng, otinnán, ánuh weendumonán ká ketá tabwatunzeem:

68. Giya neen ánuh, kuhquajeminnán, ká ketá nuhquattowwissem che buggittinneyag.

69. Náágutch pánemá Aninne Oguisun tuh námátábe kitche níkáng Kitche Manito omushkáwizzewinink.

70. Kokkinnádush ekttowug, keen innuh Kitche Manito Oguisun? Otinnándush, kedikittöm, uzzhiáyán.

71. Ekttowugdush, wagonan kiábe manazyunk chewetóká-goeyunk? Keenowindigo tebinowa kenöndumowánan otön.

CHAPTER XXIII.

KOKKINNAHDUSH anishanábag, pusegwewug, Pilateun zhiánit otizzhe suggábeginnáwán.

2. Omáje webátámáwán, ekttönk, nemikkowánán 'ow aninne kuhgepázomát anishanában, genáumowát che tepáumowásigwá tepáummátewin Caesarun, neen ogemá Christ, ottítán weow.

3. Pilatedush okuhquajemán, keen nuh ketögemákundowág Jewug? Oguhnonándush, eketto, keen kedikit.

4. Pilatedush otinnán ogemá sáságewitche gaweninnewun giya anishanában, ká kago nemikkumowáse, che ge mutche izzhewabizzit wuhow aninne.

5. Ahwunjishdush ekttowug, otömbwamán anishanában, papáguggequat kokkinná Jewug andánuhkewát, Galileeink önje máje gугgequá, nánázh omá.

6. Pilatedush n'wándunk e-e tuzzhundumink Galilee, kuhgwatwa, che Galilee eninnewit.

7. Bábegadush kakanemát, Herod 'zho-wejetukkewamágunit otizzhenázhowán; magwouh Jerusalemink zhiánit Herod.

8. Heroddush wiábomát Jesusun, kitche pápenanemo, kitche maweshá ánuh önje enandum owwe wábomát, önje kitche nebená uhnöch kago unnokewinun nánöndum; konemá neená wábunduhán kitche unnokewin che totunk, enandum.

9. Okuhquajemándush kitche nebená ekttowinun; kádush guhnokese.

10. Kitche ogemá sáságewitche gaweninnewug giya oshebegaweninnewug nebowwewug, anegök gegetowug, owwe bítamáwát.

11. Heroddush giya oshemágunishe ogemág opápenotowáwán, giya opápizzhemáwán, miskobeenzikowágun obeenzikónáwán, nayábdush kewa nizzhowáwán, Pilateun uzzhiánit.

12. Mego e-e gezhiguk, Pilate giya Herod uzzhinnowandewát; kiut gekékádebunee.

12. Pilatedush omowöndonudomán anishanában nágániz-zidjig giya ogemá sáságewitche gaweninnewug,

14. Otinnándush, uhnew, binná, kebetowwim uhow aninne anosumeán, kedikittöm opapágubgepázomán anishanában, neendánuhtebábumá anosumeyag, kádush kago menikkumowáse chege mutcheizzhewabizzit.

15. Herod giya ká kago omikkumowáseen; kege-ezhenázho-onenim che-ezhewinnag; kádush ningöt ototowáseen ga önje nëbonippun.

16. Neenguhbuhshunzhawá, medush ga ezhe buggittinug.

17. (Bazhek tuh buggittinnegázo e e wekoondewin.)

18. Bebagewugdush, kokkinná anishanábag bábege, ningooch ezhewinnik wuhow aninne, Barabbas buggittinumweshin-ang :

19. (Owwe begobetót otanuh, giyadush owwenissheiwát, gá ònje kepáquo-ònt wuhow aninne.)

20. Pilatedush, enandum, owwe buggittinát Jesusun, minowá oguhnonán anishanában.

21. Ahzhequawug, ekettoiwug, suhsuhgáquo-òk, susuhgáquo-òk ;

22. Minowádush oguhnonán, medush nissink, ánishwin? áneen gá totunk? ká kago nemikkumowáse ga ònje napun, neenguh buhshunzhawá, medush ga ezhe buggittinug.

23. Ahbetwa wittumög mozhug, suhsuhgáquo-òk uzzhekettowát : odikittowinnewá, giya kitche ogemá sáságewitche gawewinnewun odikittowinnewá mushkâwizzemugguttinne.

24. Pilatedush eketto, aketowátigo anishanában, tuh izzhe-wabut.

25. Obuggittinumowán uhnew aninnewun uhnissheiwat gá ònje kepáquo-òndebun, me uhnew nandomáwájin obuggittinumowándush Jesusun wáieendotowáwát che totowáwát.

26. Anemáje suhgábegináwát, ototápenáwán bazhek aninne, Simón ezhenekázo, Cyreanean, otanònk magwouh biezhat obuggittinumowándush opikqunnánink metigòn wátuzzhe suhsuhgáquo-ònt, guhgázomáwándush che bemewenánint.

27. Kitche nebenádush, anishanábag, giya equawug onopenánáwán, unnemechizzekowáwát, mowwemáwát.

28. Jesusdush ogwakegábowittowán, ekettoiwug, Jerusalem odánisemág, kago neen mowwemisshekago ; mowwindumòk keowwewán giya kenejánissewág.

29. Binná gezhiguttòn tuh ochichesawun ope che ekettoyag, tuh sháwandágoosewug equawug weká ká onejánissigwá.

30. Medush che máje i-ittummowát wudjewun ; tussòzoshin-ang ; giya pegukkumigáng, uhgwunnuh òshináng.

31. Kishpin o-o totumówát òshke buggizzinit metigòn, áneen ga totumink básót?

32. Minowádush neezh gá mutcheizzhewabizzidjig aninne-wug unnewejesugguhbeginná che nissintwá.

33. Bowotittumowátdush, emá Calvary ezhenekátig emá suhsuhgáquowáwát, giya tagosuhgáquo-ònjindush, bazhek ogitchenikáng, bazhek onuhmunjenikáng.

34. Jesusdush eketto, nòs mennowwesháwanim, ká okekan-duhzeenáwá anunokewát. Ototápenumowáwándush agwidjin uzzhuhtátewát.

35. Anishanábag niebowewug gunnowábomáwát : nágániz-zidjigdush obápéáwán, ekettoínk, obemájeán ween bakánizzin-idjin ; tuhguh tuhbemájeittizzo, ween Christ Kitche Manito, gá onuhgemint wiáwegwan.

36. Shemágunnishugdush obápenótowwáwán, be-ezháwug owwe menáwán shewábo.

37. Eketõnk, keen Jewug wagemákundowwáwutwágwan be-májetõn keow.

38. Oshebe-egundush emá ishpemink uttowwá, Greek inwawinnink, giya Latin, giya Hebrew inwawinnink, uzzhekettõnk, ME WUHÓW JEWUG OTOGEMAHMEWAUN.

39. Bazhekduh uhnew wájesuhsuhgáqueiegázonidjin obápe-iggõn, eketõnk, Christ wiáwewunnan, bemájetõn keowwinná-nin.

40. Bazhekduh 'ow oguhnonán, kánuh kegosáse Kitche Manito, ayeesh mámony kekotuggittomin ?

41. Keenowintduh quiuk izzhewabuk o-o che izzhewabizze-yunk, kege mutche izzhewabizzemen ; uhowduh aninne ká ningõtono ge mutche totmze.

42. Otinnándush Jesusun, Neendogemám mikkowwin neow ope peendegayun ketogemáwewinink.

43. Jesusduh otinnán, kagat, ketenin, nõngum gezhiguk keguh weje-ew gezhigõnk.

44. Ningõtwaswa tepiegunk, ge kushkedibbikutduh kokkinná ákeeng nánáz shángusso tepiegun.

45. Gezis kushkedibbikkissa, wiáguhgotagduh kitche-uhnum-eawegumigõnk nowwie táshkissa.

46. Jesusduh anegõk iázhequat, eketto, nõs kebuggittinum-õn neenjichág keninjeeng : gá eeshquá ekettõtdush, nebo.

47. Shemágunisshe ogemáduh, wiábundunk o-o izzhewabut-tinnik, ogitchetwáweán Kitche Manito ; ekettodush, kagat, wuhow quiuk aninne.

48. Kokkinnáduh anishanábag menik gá bewábumdumowát azhewabuttinnik, ope gá wabundumowát tánginittézowug oká-kegunewáng, unnekwawátdush.

49. Kokkinná wásokágoojin, giya equawun, Galileeink bow-õnjewejewegoojin, wásá õnjegábowewug nánágttuhwábumdumowát, ono iuheen.

50. Binnáduh, bazhek aninne, Joseph ezhenekázo nõgánizit tabákonegat, manobemátizit quiuk aninne :

51. (Káween ween ogewetokowáseen uhnew gá tebákonánid-jin Jesusun,) emá tá Arimatheink, Jewug ototanowewán ; ween giya obetõn Kitche Manito otogemáwewin.

52. Wuhow aninne Pilateun otezhanun, owwenundotumowát, Jesus weowwinne.

53. Obenáán, wábiske bebuggwyán neginõnk, oweoquiegin-án jebágumikduh ásineeg geweembápegiegátag otussán, káwe-ká oweuh aninne kiut ge õnje uhsáse.

54. E-e she ozhetáng che unwabewinnegezhiguk.

55. Equawun giya Galileeink gá be õnje wejewegoojin onopenuhkewug jebágumigõnk, shezháwát owábumdánáwá azhis-sittõng weow.

56. Kewawugduh, owwe gezhetáwát ozhittáwát pemeta giya uhnõch manonágwuttinnik, pezándush iáwug, unwabe-winnegezhiguttinnik, azhebe-egátátago mazeniegunnink.

CHAPTER XXIV.

NETAM gezhigut, unnemájesag unwabewinnegezhigut ápi-
che kekeshap, obeotittánáwà jebagumik obetowát uhmanomá-
gwuttinik gá ozhittowájin, ántint giya equawun owwejewiggo-
wán.

2. Owábundánáwán ásin, ningooche ge ezhetíttebinnegáta
gabissingebun jebágumigönk.

3. Unnebeendegawugdush, ká owábunduhzeenáwá Jesus
weow.

4. Gá izzhewabukdush, magwouh kitche kushkandumög bin-
ná, neezh aninnewun, emá nebowewun, wákashkánnewun obeen-
zikowáguninne.

5. Sagizzewugdush, shuggushkewug, oskezhigowáng cheguh-
kunik ; otigowándush uhnew aninnewun, wagonan wanje nan-
duhwábomag bemátizzit magwauhe gá nabojig ?

6. Ká omá iáse, ge ábejebá ; náguttuhwandumök, gá inin-
nág magwouh Galileieink uzziát.

7. Ekettök, Aninne Oguisun önjittá buhgittinumowáwug
miázheninnewuggizzidjig oninjewáng, che suhsuhgáquo-önt ;
niswogwunnigutinikdush cheonishkát minowá.

8. Ömikwándánáwádush gá ekettöt.

9. Unnekewawugdush jebágumigönk önje, otowwe ween-
dumowáwán ashe bazhekwunidjin, giya kokkinná, anishanában
oweendumowáwán.

10. Ween Mary Magdalene, giya Joanna, giya Mary, James
ögeen, giya bakánizzidjig equawun owejewegowán, uhgew
wandumowájjig ono iuheen anoninjig.

11. Oguhgebázittowáwán, ká otabwatowásewán.

12. Peterdush pusegwe, jebágumigönkdush uhputto, now-
wugeta, beenjeiuhe uzzenábit, owábundánun wábebebugge-
wyánnegin atuh, zhutanik, unnemájádush uhmámukkátandunk
gá izzhewabuk.

13. Binnádush, neezh uhgew ezháwug otanong, mego e-e
gezhigutinnik, Emmaus ezhenekáta, metoswa tepiegun ápe-
cháne Jerusalemink.

14. Otuzzhindánáwá ono iuheen, gá izzhewabutinik.

15. Gá izzhewabuk, magwouh gubguhnonittewát ; Jesus be-
tukkoshin, bemewejewegowán.

16. Oskezhigowándush ningötono innekánnewun, che nisseto-
winnewásigwá.

17. Otinnándush, áneen o-o bemaiuhe ekettoyag bamosayag,
kushkandumag ?

18. Bazhekduh, Cleophas ezhenekázo, oguhnonán, otinnár,
keen atuh kemiátáwiz Jerusalemink, kekanduhzewun gá izzhe-
wabuk ono gezhigutön ?

19. Otinnándush wagonan ono iuheen gá izzhewabuk ? otin-
náwándush Jesus Nazarethink ötinunnokewinun, ween mamán-

dáwizzit kagat ápiche, anosumit Kitche Manito, giya kokkinná anishanábag.

20. Neendogemá sáságewitche gaweninnemenánig, giya ná-gánizzidjig oge buggittinánáwán kechenesint, suhsuhgáquowá-dush.

21. Neenowindedush neendenandámen otáge bemájeán Israelun, me o-o nōngum niswokoniguk, gá áquo izzhewabuk ono iuheen.

22. Kagatdush, ánint neendequámenánig, gá enájemótowe-umintwá, wanje mámukkátandumáng, kekeshap ge ezháwug jebágumigōnk.

23. Quánuhwábundumowát weow, mezhinowan, bemátizze be-ekettowug, kewa.

24. Ahnintdush, wájewungidgidjig ge-ezháwug jebágumi-gōnk, equawugigo gá ekettowát mego gá ezhenumowát; ká-dush ogewábomásewán.

25. Otinnándush, kagepátizzeyag, babakekátuk ketaewán che tabwatumág, mamándáwizzidjig gá iekettowát!

26. Kánuh Christ tuh kuhgwátuggittose, ono iuheen, che ezhát ogitche-twáwizzewinink?

27. Wiazhkut, miátájemōnk Moses, kokkinná ogeweendun-owán ono iuheen, ga tunne i-izzhewabutinik.

28. Bazhew otunne otittánáwá otanuh azháwát; wásá azhá-nidjinigo unne ieendotum.

29. Onummetáwemáwándush, chewezingwámegowát, kagá onágooshe, opeendega wejewegowándush.

30. Gá izzhewabukdush, magwouh wetobemát otopowinink, ototápenán puhquazhegun, uhnumeátdush, omámenát.

31. Oskezhikowándush bákishkánewun, medush azhe nissit-towwenowáwát medush azheángwábomiggoot.

32. I-ittewugdush mamashkōt, kánuh ketaenánin ge chágiz-zogosemen, magwouh bebamosayunk, uhge betepájemotonuk mamándáwizzewin?

33. Pusegwewugdush, mego e-e tepiegun, Jerusalemink she-zháwát omikkowáwánkush ashebazhekwunidjin, mowōnjeittin-nit, uhnewedush wájewegopuneen.

34. Ekettōnk, Neendogemámenán ge ábejebá gewábunduhán, Simonun weow.

35. Tepájemowug gá izzhewabizzewát bamosawát gá azhe nissetowenáwáwát magwouh obekobetōt puhquazhegun.

36. Magwouh o o zhiékettowát, Jesus tebinowá nowwiuhe onebowwe; otinnándush, menno innowandeyeuk.

37. Sagizzewugdush áwunjishdush sagizzewug, jebi-wiábo-mungid, enandumōg.

38. Otinnándush, wagonan wanje sunnágandumag ketenan-numowinewán, ōnje ōmbwáshkág ketaewáng?

39. Binná ono neenninjeen, giya ono nezittun, neen tebinowa neendow, kuhquachechenissig, wábundumōk; jebi ká-ween oweyássisse, giya ká okunnisse, azhe wábomeyag azhená-gooseyán.

40. Magwouhdush o-o zhickettöt, owâbunduhân oninjean giya ozittun.

41. Ahwunjishdush otawatunzikwâ giya mämukkkätandumowât; otinnân uhnew, kânuh kago weyâs ketiâseenâwâ?

42. Kegoiundush omenâwân uhge âbwaweengebun, giyadush âmo seenzebâqut.

43. Ototâpenândush uhmejit anosumenit.

44. Otinnândush, ono ektetowinun gâ i-ininnuhgook magwouh wejewinnuhgook, kokkinnâ ono iuheen tuh tabwawinnewunön, gâ ezhebe-egâtag Moses otebâkonegawinnink, giya mamândâ-wizzidjig, giya nuhgumowinink tepâjemigooeyân.

45. Opâkenumowândush otowwugâne che nissetotumowât tepâjemowinun azhebe-egâtagin,

46. Otinnândush, o-o azhebe-egâtag, ween Christ che kuhgwâtuggittöt, che âbejebâtdush niswogwunnigutinnik.

47. Ahnwanindizzowin, giya menoweshâwanindewin, tuh gubgekindim otuhnozowinink che gubgekemintwâ kokkinnâ azhe weenzojig, Jerusalemink tuh õnje mâje gubgequa.

48. Keenowâdush ga õnje tabwatumink ono iuheen.

49. Binnâdush, kemenenim nös azhewâweendumonâng; Jerusalemink keguhtiâm, nânâzh che be oeyag mushkâwizzewin ishpemink che õnjebâmugguk.

50. Bethanyink otizzhewejewân, õmbinnekanedush uhshâwanemât.

51. Gâ izzhewabukdush, magwouh uhshâwanemât, obukka-wenân, gezhigõnk ezhe õmbishkât.

52. Otuhnumeatowwâwândush unnegwaketâwug, unnekewawugdush Jerusalemink shezhâwât unnepâpenanemowât.

53. Kitche uhnumeawegumigõnkduh, uhnumeawug uzshuhnumeatowâwât Kitche Manitön. Amen.

JOHN Omeenwâjemowin.

CHAPTER I.

WIAZHkut miâjetâng ektetowin, ektetowin Kitche Manito wejewegõn, ektetowindush Kitche Manito geâwe.

2. Wiazhkutdush miâjetâng Kitche Manito wejewegõn.

3. Kokkinnâ kago, ween ge õnje ozhichegâta, kâweendush kago ge ozhichegâtasenön, ween bwâ ozhetöt.

4. Bemâtizzewin ogegishkân; bemâtizzewindush aninnewug owâsayâmewâ.

5. Wâsayâ wâkashkâ kushkedibbikutõnk; kushkedibbikutdush kâ otakõshkunzeen.

6. Aninne ge õnje mâjenizzhiegâzo Kitche Manito uzshiat, John ezhenekâzo.

7. Ge tuhköshin keche ðnje quiukwandágwuk wásayá, kokkinná aninnewug ween ðnje che tabwa-andumowát.

8. Káween áwisse eu wásayá, gá ðnje májenizzhiegezót, keche ðnje kekandumowát eu wásayá.

9. Me e-e kagat quiuk wásayá, kokkinná aninne watitunk áke owásashkágón.

10. Ahkeeng geiá, ween gá ðnje gezhichegáttag áke, ákedush ká okekanemigooseen.

11. Obeotissán tebinowa wanemájin, tebinowa wanemájindush ká okekanemigooseen.

12. Menik kekanemigoot tiabwatágoot mushkáwizzewin omenán Kitche Manito che oguisit, kokkinná tiabwatuminit otuhnozowinink :

13. Ká misque ge ðnje negesewug, ká giya weyás enandumowinink, ká giya aninne otenandumowinink, meatuh Kitche Manito otenandumowinink.

14. Ekettowin weyás ge ðnje ochichegáta, che wetegarnigoyunk, (neenge wábundámindush ogitchetwáwizzewin, kitchetwáwizzewin meatuh gá ðnjeeg ósemá) mooshkena sháwandágoozewin giya tabwanin.

15. John tepájemót, ekettoñk, me wuhow gá tepájemuk, ween buhnopenuhzhit, neeneganemink iá, ðnje neeneganeminkigo iábun.

16. Omooshkenawenink ðnje, kokkinná neenowint wanje iá-yung giya sháwandágoozewin, sháwandágoozewin ðnje.

17. Tepákonegawin Moses gá ðnje menetink, sháwandágoozewin giya tabwawin Jesus Christ ge ðnjebámugut.

18. Káweká oweuh aninne ogewábomáseen Kitche Manitoñ ; meatuh bazhekoot gánegeint oguisemá, beendákegun iá ósemá, ween gá kekandumoninung.

19. Me o-o John odikittowin washebe-egáttag, ope Jewug wanje májenizzhowáwát sáságewitchegaweninnewun giya Leviteun Jerusalemink, che kuhquajemáwát, owwanan keen wiáweyun.

20. Tepájindizzo, káween neen Christ neendowwisse,

21. Okuhquajemáwándush, owwanan wiáweun, keen innuh Elias? ekettodush káween, keen innuh eu mamándáwizzit? ekettodush káween.

22. Otinnáwándush, owwanan keen? newe weendumowáná-nik anozheuminjig áneen atumun keow?

23. Ekettodush, oweuh otázhequawin, buhgwuttuhkumigáng neendow, quiuk wuhmotoeuk Kitche Manito, mamándáwizzit Esaias gá ekettoót.

24. Wanoninjigdush árint Phariseeug.

25. Okuhquajemáwándush, otinnáwándush wagonan wanje baptizewayun kishpin Christ wiáwissewunnan, giya Elias, giya mamándáwizzit wiáwissewunan.

26. Johndush oguhnonán, ekettoñk, nebe nebaptizewa, oweuhdush kewejegábowittágowá, ká kekanemásewá.

27. Ween buhnopenuzhit, owushema apetandágooze: ká

neenda apetanágoozisse kunága cheábuhumowugebun omuhkizzenun.

28. Ono iuheen, Bethabaraink, getuzzhe izzhewabutŃn, áwás ewada Jordan; John gá tuzzhe baptizewat.

29. Wiábuninikdush, John owábundán Jesusun, obeotissigoot, ekettodush, binná Kitche Manito omanishtánishansemun, akoonunk mutche izzhewabizzewin ákeeng.

30. Me wuhow, gá enug, aninne buhnopenuzzhit, kitche wá-sá owushema apetanágooze apetanágoozeyán, Ńnje gágineek owushema apetanágooze.

31. Kádush neenge kekanemáse; keche kekanemigoot Isra-elun me wanje baptizewayán nebe.

32. Johndush gegeto eketto, neengewábomá ochichágomá, omemeeng ezhenágooze, ishpemink beŃnjobá, gebebonenotá-gŃt weowinkdush geiá.

33. Kádush neenge kekanemáse, weendush gagázomit, nebe che baptizewayán neengeig, oweuh wábomut ochichágomán benázhukkeet bebenezindágŃt, ween me ga baptizewat ochichá-gomán.

34. Neengewábundán, neenge oshebeándush, Kitche Mani-to she oguissit.

35. Wiábuninikdush, John ge nebowwe, neezh giya otoske-negamun;

36. Oguhnowábomán bamesanit Jesusun, ekettodush, binná, Kitche Manito omanishtánishansemun.

37. Neezh otoskenegamun onŃndágŃn gegetŃt medush nope-nuhnáwát Jesusun.

38. Jesusdush gwakegábowe, owábomán nopenuhnigoot, otinnándush, wagonan nanduhwábundumag! Otinnáwándush, Rabbi, (me Neendogemám, uzzhekettŃnk,) ánde andáeyun?

39. Otinnándush, Ńndáshág, bewábundumŃk; be-ezháwug-dush, owábundánáwán, andát, owetobemáwándush, e-e kopa kezhek; metoswa tepiegunak eu ápe.

40. Bazhekduh-uhgew názhidjig gá nŃndowájig Johnun ge-tonit, giya onopenuhnán, Andrew, Simon Peter wekánisun.

41. Bábega omikowán wekánisun Simonun, otinnándush, neengemikowánán Messiah, me eu Christ.

42. Obetowándush Jesusun; Jesusdush wiábomát, otinnán keen Simon, Jona oguisun, Cephas keguh ezhenekázo me eu ásin uz-zhekettŃnk.

43. Wiábuninikdush, Jesus we ságáum Galileeink omikowán Philipun, otinnándush; nopenuzheshin.

44. Philip Betsaidaink iá, Andrew giya Peter ototanowe-wáng.

45. Philip omikowán Nathanielun, otinnándush, neengemik-owánán, ween áwit Moses tepákonegawinnink, mamándáwiz-zewiningdush gá oshepe-egázŃt, Jesus Nazarethink, Joseph oguisun.

46. Nathanieldush otinnán, kago nuh wanisheshink, beŃnje ságáumomugut Nazarethink? Philipdush otinnán, bewábundun,

47. Jesusun owábomán Nathanielun, obenázekároot, eketto-dush, binná, Israeliteun ween kuhgianezewin gagishkunzik.

48. Nathanieldush otinnán, áneen azhekekanemeyun? Jesus oguhnonán, otinnán, Philip bwá guhnonik, kegewábomin anámiuhe kitche shomenátigōnk.

49. Nathanieldush nuhquatun, otinnán, Rabbi, keen Kitche Manito Oguisun, keen wagemákundumun Israelink.

50. Jesusdush nuhquatunk, otinnán eu uzzheninnán, uhgewá-bominán anámiuhe kitche shomenátigōnk, me nuh eu wanje tabwatumun? keguh wábundán owushemá ga apetandágwuk, eu apetandágwuk.

51. Otinnándush, kagat, kagat, ketenin, pánemá keguh wábundán gezhik che bákishkág, giya omezhinowamun ombishkávát giya benázhukewát bebonesindowávát, Aninne Oguisun.

CHAPTER II.

NASWOKONIGUK, gewetegandim, Canaink Galileeink, Jesusdush ōgeen emá ge iá.

2. Niyazh nundomávug Jesus, giya otoskenegamug wetegandewinink.

3. Opedush manazewát shomenábo, Jesus ōgeen otigōn, ká otíáseenává shomenábo.

4. Jesusdush otinnán, equa, áneesh keenowint gatotumung? neendebiegun ká muhshe ochichesasinōn.

5. Ōgeen otinnán otoskenegamun, ningōtono anikin, totumōk.

6. Ningōtwáswa ásineen nátobágunun, emá attawun ozhissitowávát Jewug, ope beneittizowát.

7. Jesusdush otinnán, mooshkenatōk uhnew nátobágunun nebe, omooshkenatōnávándush ápiche,

8. Otinnándush, segenun, umba ogemá májetowwik tabandunk wekoondewin, otizzhewetōnávádush.

9. Nágánizzitdush wekoondewin, gá gotundunk nebe shomenábo gá ōnje ozhetōng, kádush ogekekanduhzeen gá ōndinum-ing, unnoketágaweninnewug atuh, ságenungig, kekandungig, wagemákundunk wekoondewin onundomán wáwenidjin :

10. Otinnándush, kokkinná aninnewug ōshke wekoondewinink, obetōnává wanisseshink shomenábo; aninnewugdush tiamenequawájin, medush miánátutinnik nowutch, obetōnává : keendush kegekunwandán, wanisseshink shomenábo, nánázh nōngum, pichemuk kebetōn.

11. Me wiazhkut máje uhnokeet, kitche unnokewin, Jesus Canaink Galileeink, owábundiewatbush, ogitchetwávizzewin; giya otoskenegamun tabwa-anemigōn.

12. Gá eeshquá tátush, Capernaumink ezhá ween giya ōgeen, giya wekánisun, giya otoskenegamun, emádush iávug gomá tussogwun.

13. Jewugdush kubbekosa oweekoongawinnewá kagá ochichesa, Jesusdush Jerusaleminink ge ezhá,

14. Omikándush kitché uhnumeawegumigónk, atáwajig pezhewun giya manishtánishun giya omemeeg giya mashkotón-umátéjig shoneá námátábewug.

15. Opedush buhshunzhaegun otozhetón, bemenuhquánasink ogeságitchenázhowát kitché uhnumeawegumigónk, giya manishtánishun giya pezhewun; geseegwabenán, wiyáyázhetónnuming shoneá ogwanuhbewabenánun otopowinun:

16. Otinnándush atáwánidjin omemeen, ningooche ezhewetón ono iuheen, kago ween nōs owegewam, atáwawegumigokakago.

17. Otoskenegamundush ogekunwandánáwá uhge oshebeegátá; ká kago neenge papámánduhzeen, meátuh kewege-wam.

18. Medush nuhquatumōg Jewug, otinnáwándush, wagonan mamándágwuk, ga wábundieyáng, uhtotumun ono iuheen?

19. Jesusdush oguhnonán, otinnándush, banájetoeyek o-o kitché uhnumeawegumik, niswogwunigukdush neenguh gezhetóna minowá.

20. Jewugdush ekettowug; nemetunnuh usshe ningōtwáswa tussokekenonowin ge tuzzhekám, uhge ozhetōng, o-o kitché uhnumeawegummik; niswogwuniguk innuh, keen ketá gezhetón?

21. Weendush, weenigo weow, gá tuhzhindunk.

22. Opedush wiábejebát gá nebōt, otoskenegamun omikkowinnáwá o-o uhge enápun, ogetabwatánáwádush, azhebe-egátá, giya ekettowin Jesus gá eketōt.

23. Magwoubdush, uzziát Jerusalemink kubbekosa wekoon-dewinink, nebewá tabwatumōg otuhnozowinink, ope wiábundumowát, kitché uhnokewinun gá enunokeet.

24. Jesusdush ká oge buhgittinumowáseen weow oninjening, ōnje kokinná ogekekanemán aninne.

25. Kádush onundowanduhzeen, oweuh ningōtono kecheegoot, keche tuzzhemint aninne; ōnje ogekekanemán andinit aninnewun.

CHAPTER III.

BAZHEK aninne Pharisee, Nicodemus ezhenekázo nágániz-zekundowát Jewun.

2. Me wuhow obeotissán Jesusun dabekutinik, otinnándush, Rabbi, neenkekandámen, beguhgequayun Kitché Manito uz-zhiát ketōnjebá; ká oweuh aninne otá kushketose chetotunk o-o andotumun meatuh Kitché Manitón wejewigoot.

3. Oguhnonándush, otinnán, kagat, kagat, ketenin meatuh aninne minowá negit, chewábundunk Kitché Manito otogemá-wewin.

4. Nicodemusdush otinnán, áneen aninne ga ge ezhe negit, ope kekát? minowá nuh otá peendega ōgeen omisuttánik che negit?

5. Jesusdush oguhnonán, otinnán, kagat, kagat, ketenin,

oweuh aninne nebe ge ònje negissig, giya ochichàgomá ká otá peendegase Kitche Manito otogemáwinnink.

6. Eu nágemugguk weyás ònje, weyás; euedush nágemugguk ochichàgomá ònje, ochichàgomá.

7. Mámukkátanduhzewun aninnán, minowá ketáneeg,

8. Wáienánemuk, ienánemut, kenòndán mutwawag, kádush, kekekanduhzeen wanjebámugguk, gamá azhámugguk; me giya debishko kokkinná, wanje negidjig ochichàgomá.

9. Nicodemus nuhquatun, eketto, áneen ono iuheen ga ge izzhewabuk?

10. Jesus oguhnonán, otinnán, keen nuh ketogemákundán Israelink kakanduhzewun ono iuheen?

11. Kagat, kagat, ketenin, azhe kekandumáng neendinnájemomen, neendikittomen azhe wábundumáng, kádush ketabwaweseem.

12. Ono iuheen ákeeng weendumonán tabwatunzewun, áneen ga ge ezhe tabwatumun weendumonán iuheen gezhigònk?

13. Kádush, oweuh aninne ishpemink gezhigònk ge-ezháse ween atuhgo ishpemink wanjebát, Aninne Oguisun, ishpemink iát.

14. Moses gá ezhe òmbinnát buhgwuttuhkumigáng ozáwábe-ko genabekòn me giya ween Aninne Oguisun ga ezhe òmbininit.

15. Owwagwan ga tabwatumògwan tuh gágega bemátizze.

16. Kitche Manito azhe sàgitòt áke, me wanje megewat onezheka oguisun, owwagwan ga tabwatumògwan ká tuh wunnishinze, tuh gágega bemátizze.

17. Káween Kitche Manito otònje ezhenázhowáseen oguisun, che banájetonit áke, ween koshá tuh ònje bemátut áke.

18. Ween tiabwatágoojin, ká banátizzissewun; weendush tiabwatunzig ashia gebanátizze wanje tabwatunzig otuhnozowining Kitche Manito onezheka oguisun.

19. Me aninne wanje wunnishink, wásayá takoshinomuggut ákeeng, aninnewugdush nowutch ogemeenwandánáwá kushkedibbikut, ká wásayá omeenwanduhzeenáwá; ònje enandumòg we mutche izzhewabizzewát.

20. Kokkinná mache izzhewabizzidjig oshingandánáwá wásayá; kádush wásayánik be-ezhásewun ònje che kekandágoosininig andotumowát.

21. Weendush quiuk izhewabizzit, wásayánik be-ezhá, aendotunk che wábundumowiat keche, meenwandunk Kitche Manito.

22. Gá eeshquá izzhewabuk ono iuheen, Jesus giya otoskenegamug be-ezháwug ákeeng Judea ukowadush emá iá uhbaptizewawát.

23. Johndush Ænonink, bazhew Salim, ge tuzzhe baptizewa ònje bátienuit nebe emá, be ezháwugdush be baptizeáwát.

24. John uhwá uhwákánewit.

25. Johndush otoskenegamun, giya Jewug osittáguhnonittewug tuzzhindumink beneittezowin.

26. Johnundush obe-ezhánawán, otinnáwándush, Rabbi, ween gá wejewik áwás ewada Jordan, gá tuzzhemutdush ; binná me 'ow baptizewa, kokkinnádush aninnewug obeotissigón.

27. Johndush guhnoke, ekettodush, aninne káween kago otá otápenuhzeen meatuh Kitche Manitón gamenegoot.

28. Keenowá kekandánawá, gá ekettoeyán ká Christ neendowwisse ; onegánemink neennegáne názuhogo.

29. Ween wáwit wewun wewe, aninne wawitdush anowamájin, nebowewun bezindágoot pápenanemo, ðnje aninne wáwit ogegetowin. Me o-o nepápenanemowin mooshkenag.

30. Ween tuh gitche netáwigge, neendush neenguhne ágáshe.

31. Ween ishpemink wanjebát, owushema apetandágooze kokkinná ; ween ákeeng wanjebát, ákeeng ezhenágoose, otuzzhindán áke, ween gezhigónk wanjebát, owushema apetandágooze kokkinná.

32. Gá wábundunk, giya gá nōndunk, me anduhzhindunk, kádush oweuh aninnewun otabwatágooseen.

33. Ween tiabwatágoojin utuggokewussán, Kitche Manito uhtabwat.

34. Ween Kitche Manito anonájin, eketto kitche Manito odik-itowin, ðnje Kitche Manito omenán ochichágwun uhtepáwásig.

35. Osemá oságeán oguisemá, ogemenándush kokkinná kago omnjeeng.

36. Ween tiabwatowát oguisemá tuh gágega bemátizze : ween tiabwatowásig oguisemá ká oguh wábunduhzeen bemátizzewin : Kitche Manitodush onishkátizzewin obeotissigón.

CHAPTER IV..

OPR Kitche Manito (Jesus) kakandunk, Phariseeug uhnōndumowát, Jesus owushema menik baptizeán anishanában, menik John biáptizeát ;

2. (Anuh Jesus káween ween tebinowa, baptizewa, otoskenegamun atuh,)

3. Onuhguhan Jedeau, Galileekindush minowá ge-ezhá.

4. Samariadush otunneshábooshkán.

5. Ototitándush, kitche otanuh, Samariaink, Sychar ezhene-káta, bazhew e-e áke Jacob gá menát, oguisun Josepun.

6. Jacobdush otōndiebán emá tuhgoo, Jesusdush iyakoozit bamosat, ukkowa námátábe ōndiebánink ; ningōtwáswa tepiegunak.

7. Samaria equadush otanōnk be-ōnjebá, benebenátit : Jesusdush otinnán menieshin.

8. Otoskenegamun gemájábuneen kitche otanong, wekishpinátomit weyás.

9. Uhowdush Samaria equa, otinnán Jesusun, wagonan o-o wanje kuhquajemeun Jeweweun, che menienán neen Samaritanequaweán? ðnje Jewug káween ningōt, totowásewán Samaritanun.

10. Jesus guhnonándush, otinnán, kekandamumbun, Kitché Manito omegawawin, kekanemutebun wiáwit, nandotumók che menubut, ketá ge kubquajemá, ketagemenikdush, bamátuk nebe.

11. Equadush otinnán, Neendogemám, ká kago kegwábise-gaseen, óndiebándush keenwánekatá; ánde ga óndinumumbun e-e bamátuk nebe?

12. Owushema tuh ketahpetandágooze, apetandágoozit nōsenán Jacob, ga mezhemunit o-o óndiebán; ogemenequatdush ween tebinowa, giya onejánisun, giya otáwase-emun?

13. Jesus oguhnonán, otinnándush, owwagwan ga menequagwan, o-o nebe, minowá tuh wemenequa.

14. Owwagwandush, ga menequagwan, nebe neen gamenug, káweká tuh wemenequase, nebedush neen gamenug gegishkunk óndiebánink nebe mokidjewung aquo bemátuk.

15. Equadush otinnán, Neendogemám mezheshin, e-e nebe, ká neenguh wemenequase, kádush emá neenguh be-ezháse che we náteán.

16. Jesusdush otinnán, owwe nundóm kenábam, be-ezhákan.

17. Equadush eketto, ká neendonábamese. Jesusdush otinnán, wawane kedikit, ká neendonábamese ekettoyun.

18. Nánmewug keenábamug; nōngumdush ayáwut aninne, káween keen, ketonábamissenun; quiuk e-e kagat kedikit.

19. Equadush otinnán, Neendogemám, neenkekandán mamándáwizzit ketow.

20. Nōsenánig ge uhnumeáwug o-o wudjewink; keenowádush kedikitóm, Jerusalemink ga tuzzhe uhnumeágebun.

21. Jesusdush otinnán; equa, tabwatowweshin; gezhigut tuh ochichesa, káween o-o wudjewink, giya Jerusalemink, ká oguh tuzzhe uhnumeatowásewán ósemá.

22. Ká kekekanemásewá uhnumeatowwag: neenowintdush, nekekandámen uhnumeatumáng, sháwandágoozewin Jewug odebándánáwá.

23. Tebiegun tuh ochichesa, nōngumdush ochichesa ope quiuk uhnumeájig, oguh uhnumeatowáwán ósemán, ochichágonk, quiuk tabwawinink, ónje ósemá onundowábomán tinnowun che uhnumeatágoot.

24. Kitché Manito ochichágomá, uhgewedush uhnumeatowájig ónjittá oguh uhnumeatowáwán ochichágonk che tabwawát.

25. Equadush otinnán, neenkekandán Messias takoshink, Christ azhenekánint, opedush ge takoshink kokkinná neenguh weendumágonán iuheen.

26. Jesusdush otinnán neen gaguhtoninán nōngum, neendow.

27. Medush eu ápe otoskenegamun takoshinón mámukkátandumóg uhguhnonát equawun; kádush oweuh aninne ekettoe, wagonan wanje guhaonut?

28. Equadush onuhgután onemebágun, kitché otanong ezhá, owwe weendumowát, ekettonk,

29. Umba owwe wâbomik aniaae kokkinná gá be-iezhe-wabizzeyán neenge weendumág, kánuh Christ áwisse?

30. Medush geságáumóg, e-e otanuh, názikowáwát.

31. Netá eu ápe otoskenegamun oguhnonigón, Neendogemám weessinín.

32. Otinnándush, neendián weyás ga mejeán uhkekanduh-zewag.

33. Otoskenegamundush i-ittewug, oweuh' nuh aninnewun ogebetágón gamejit?

34. Jesudush otinnán, neweyásim, neendotágoon chetotumán azhit uhnozhit, che gezhe táeyándush otunokewin.

35. Kánuh kedikittoseem, neo geziswugguk che ochichesag mámáwin? binná, ketenenim, ombinumók keskezhikowán, ketegánink enábig, ázhia kokkinná wábeta che mámáng.

36. Weendush pushkooshegat, tepáumowá, mowónjetótdush natáwiggingin gágega bemátizzewin, me wanje ween gá buggittinnegat, giya ween pashkooshegat, pápenanemowug mámow.

37. Me eu ekettowin uhtabwatóng; bazhek buggittinega, bazhekduh, pushkooshega.

38. Ketuhnonenim che pushkooshegaeyag, uhgeketegasewag: bakánizzidjig aninnewug ge ketegawug keenowádush keguh otápenánáwá natáwiggittowát.

39. Kítche nebenádush Samariatanug, eu otanong otabwatá-gón, equa odikittowin ónje ge-ekettopun; kokkinná neenge weendumág gá be i-izzhewabizzeyán.

40. Opedush Samariatanug bowotissigoot, okuhquajemáwán che wetegamigowát, owetegamándush emá neezhogwan.

41. Kítche nebenádush ogetabwatágón, ween tebinowa odikittowin ónje.

42. Otinnáwándush equawun, n'ngum neendabwatámen káween keen kedikittowin ónje, tebinowa neenowind neenóndowánán, neenkekandámen wuhow kagat Christ awit, Bamájetót áke.

43. Gá neezhokoniguk, ónjè májá emá Galileeink che-ezhát.

44. Ween tebinowa Jesus eketto, mamándáwizzit ká papá-mandágoozisse tebinowa andánakkeet.

45. Ópe buhtukoshink Galileeink, Galileeanug obeendeguni-gón, ónje kokkinná ogewábundánáwá iuheen, gá ieendotumk, wekoendewinink Jerusalemink.

46. Jesudush minowá betekoshin Canaink Galileeink, gá tuzzhe ozhetót shomenábo nebe ónje. Bazhekduh kache negánandágoozit, oguisun ákoosewun Capernaumink.

47. Opedush n'wándunk Jesus beónje máját Judeaink obe-ehát Galileeink otizzhánun, okuhquajemán che be-ezhát che nojemoát oguisun ónje shegwouh wenebót.

48. Jesudush eketto, ká kewetabwatunzoem meatuh wábundumag kítche unnokewin.

49. Nágánandágoozit aninne otinnán; Neendogemám, be-ehán, chehwá nebót neenejánia.

50. Jesusdush otinnân, kewan ; keguis bemátizze ; aninnedush tabwatum Jesusun agoot, májádush.

51. Magwouhdush unnemáját, otunnoketágaweninnemun onuhgishkowân, otinnáwándush ; keguis bemátizze.

52. Okuhquajemándush, áneen ope uhnojemopun ? eketto-wugdush, pichenágo, názhwáswa tepiegunak ákoosewin oge-nuhgunigön.

53. Osemádush ogekekandán, mego e-e tepiegun Jesus uhge ekettopun, keguis bemátizze ; weendush tabwatum kokkinná giya andusshewât andát.

54. Me o-o neezhink kitche unnokewin Jesus ototunk ukko ságuunk Judeaink beotittunk Galileeink.

CHAPTER V.

GAH eeshquá izzhewabuk o-o, ge kitche wekoondewug Jew-ug ; Jesusdush Jerusalemink ge-ezhá.

2. Jerusalemink betobeeg tuhgo, bazhew manishtánisshe-átawawinink, Hebrew inwawinink, Bethesda ezhenekáta, ná-nink átáquiegáta.

3. Kitche nebenádush anishanábag iáwug wiákoosidjig, kage-beengwajig, ácháwishkájig, biásojig, uhbetöng che mamájemugguk nebe.

4. Mezhinowa názhukke ningötink, owwe megooshkájetöt nebe, netamdush, bakobeet nebeeng, gá megooshkájetöng, kokkinná ákoosewin ayát nojemoegoon.

5. Bazhekdush aninne, emá iá, neeswametunná, usshe neezh-wáswa tusso pepön áquo ákoozit.

6. Jesusdush wiábomát shingeshiniñnit, okekanemán maweshá önje izzhewabizzenit, otinnân, kenundowándán innuh, che nojemoeyun ?

7. Wiákoozitdush aninne, otinnân, Neendogemám, ká oweuh aninne neembukkobewinnegoose ope nebe mamájemugguk ; magwouhdush be-ezhaeyán oweuh gepukkobetukkoche neenne-gánemink.

8. Jesusdush otinnân, onishkân, kenebágun mámön, bamosan.

9. Bábegadush, aninne nojemo, ototápenándush onebágun ; bamosadush ; me eu uzzhunwabewinnegezhiguk.

10. Eu önje, Jewug otinnáwân aninnewun n'wájemonidjin, unwabewinnegezhigut o-o ; káween quiuk izzhewabussinön che bemewetoeyun kenebágun.

11. Onuhquatowándush, ween gá nojemöt, neendig, otápenun kenebágun, bamosan.

12. Okuhquajemáwándush, owwanan aninnewenan wuhow, gá enik, otápenun, kenebágun, bamosan ?

13. Uhow gá nojemoint, ká okekanemáseen owwagwan gá nojemoágwan ; Jesus ningooche ge-ezhe májá, kitche nebená anishanábag emá iáwug.

14. Náágutdush, Jesus, kitche uhnumeawegumigönk, omíkkowân, otinnándush, binná, kenojim ; kago minowá má-

zhenínéwuggizzeke, bōch owushema minowá keguh izzhe-wabiz.

15. Aninnedush májá, owwe weendumowát Jewun, Jesusun thnojemoegōn.

16. Jewugdush, omegooshkâcheáwân Jesusun owwe nesáwát, ōnje uhge uhnokeet ono, unwabewinnegezhigotinik.

17. Jesusdush nuhquatowân, eketto, nōs uhnoke nánázh nōn-gum, neen giya neendunnoke.

18. Me ōnje, ánjigo wenesáwát, ōnje káweenigo atuh bego-betōt, unwabewinnegezhigut : eketto giya, Kitche Manito ōsun : mego debishko Kitche Manito, weōw, ototán.

19. Jesusdush oguhnonán, otinnán, kagat, kagat, ketenenim, oguisemá káween otá kushketose ningōtono keche totunk ezheka ; meatuh wábomát ōsemá uhtotunk ; kokkinná iuheen aeendotunk oguisemá aeendotum giya.

20. Ōsemá oságeán oguisemá, okekinnoumowándush kokkinná aeendotunk ; oguhwábunduhándush, owushema kitche unokewinun apetandágwuk ono, che mámukkátandumag.

21. Ōsemá azhe onishkát gánebonidjin bemájeátdush, me oguisemá bemájeát oweuh enandunk.

22. Ōsemá káween oweuh aninnewun otebákonáseen, kokkinná omenán oguisun tepákonegawin :

23. Kokkinná aninnewug oguhgitchetwáwanemáwân oguisemá, azhe gitchetwáwanemáwát ōsemá ; weendush kache twáwanemásik oguisemá, ká ogitche twáwanemáseen ōsemá zhenázhuhogoojin.

24. Kagat, kagat, ketenenim, ween bazindunk neen gegetowin, uhtabwatowát bi-ezhenázhuhonidjin, tuh gágega bemátizze, kátuh tuhwátuggittose, oguhbekán nebowin, ototítán bemátizzewin.

25. Kagat, kagat, ketenenim, tepiegun ochichesamuggut, shegwouh gá nebojig oguhnōndowáwân Kitche Manito Oguisun ogegetowin, kokkinnádush ga nōndungig tuh bemátizzewug.

26. Mego eu ōsemá azhe gegishkuuk bemátizzewin, mego azhe menát oguisemá che gagishkuminit bemátizzewin ;

27. Omenándush mushkáwizzewin che kezhetebákonegat ōnje ween Aninne Oguisemá.

28. Kago mámukkátandun kago o-o ; tepiegun tuh ochichesa ope kokkinná jebágumigōnk ayájik, oguh nōndánáwân ogegetowin.

29. Tuhbeságúmōgdush, jebagumigōnk ; uhgew gá mennototungig, tuh gágega bemátizzewug, uhgewedush gá mutche totungig, oguh otitánáwá mutche ishkota otábejabáwinink.

30. Neen tebinowa neow, ká ningōt neenguh getotunze ; anitumán neendizze tepákonega : neen depákonegawin quikwut ; ōnje ká neennundowábunduhzeen neendenandumowin ; ōsemá koshá otenandumowin, ween bi-ezhenázho-ōt.

31. Tebinowa neen ningōt ekettoeyán ká tuh áwunzenōn.

32. Minowá bazhek neenduzzhemik, neenkekandán kokkinná aezhit, tabwawinnewun.

33. Kege ezhenázhowáwág John ; kokinná tabwa gá ekettót.

34. Ká ningót neen papámanduhzeen aninne aezhit ; ono iu-
een aketoeyán, konemá keguh ónje bemátizzim.

35. Ween bishkunna wákashká wásayá ; kegepápenanemóm-
dush wanebek owásayánik.

36. Owushema apetandágwut newetokágowin John apetandá-
gwutínik, uhokewinun ósemá mázhit che kezheteroyán, ono
uhokewinun andotumán, me uhnew wátokágoeyán ósemá
azhenázho-ót.

37. Osemádush, ween tebinowa, azhenázho.ót, neenge wets-
kág. Káweká kege nóndowásewá anwat, ká kegewábomáse-
wá azhenágoozit.

38. Káween ogegetowin ketápiche iáseenáwá ; ono azhená-
zhowájin, ká ketabwatowásewá.

39. Kunnówábundumók azhebe-egátá, keguh wábundána-
wá azhebe egátá ga ezhe gágega bemátizzeyag ; eu uhgew
wátokáwejig.

40. Káween keguh webe otishhinseem che ónje bemátizze-
yag.

41. Ká neendotissiggooseen aninne ogitche apetandágoose-
win.

42. Kekekaneminenim, ságeásewag Kitche Manito.

43. Neendukoshin, nós otonozowinink, kádush ketabwayane-
misseem, minowá bazhek takoshink tebinowa otonozowinink,
keguh tabwatowáwá.

44. Ahneen o-o azhe tabwa-andumag mamashkót innájemo-
táteag kitchetwáwizzewin, kádush kenundowábunduhzeenáwá
Kitche Manitónigo atuh ónjobámuggut?

45. Kago enandun kago keche mutche tuzzhemenuhgook
ósemá zhiát ; bazhek kemutche tuzzhemigowá, ween Moses,
tiabwatowag.

46. Gá tabwatowáwagwan Moses, ketá ge tabwatowwim giya
neen, ween gá i-oshebe-ót.

47. Tabwatunzewag gá azhebe-egat, áneen ga ezhe tabwa-
fumag neendikittowin?

CHAPTER VI.

GAH eeshquá ono iuheen, Jesus ázhuho kitchegumink Gali-
leeink, me eu Tiberias kitchegumme.

2. Kitche nebenádush anishanábag, onopenuháwán, ónje
uhgewábundumowát kitché uhokewinun, ákoosewin gá noje-
moát.

3. Jesusdush wudjewink ezhá, mámwow otoskenegamun ow-
we námátábewugdush.

4. Jewugdush okubbekosa wekoondewinewá, kagá ochi-
chesa.

5. Jesusdush emábit wiábomát, kitché nebená anishában
uhbeotissiggoot, otinnándush Philipun, ánde che kishpin uttoe-
yung puhquazhegun, che wesinnewát?

6. (Uhnishigo 'we kekanemát, wanje enát Philipun, ween tebinowa okekandán ga totuminit.)

7. Philipdush, oguhnonigón, neezhwák tuswa shománeka ká tá tabussinzinzenón, puhquazhegun, kokkinná papunge meje-wát.

8. Bazhek otoskenegamun Andrew, Simon Peter wekámisun, etinnán,

9. Bazhek quewezans omá, nánwátik otíán puhquazhegun, neezhdush kegoizansun : wagonan eu uzzhezhenowát?

10. Jesus eketto, chenámátábeimtwá aninnewug, okitche mushkooseweká emá : medush aninnewug azhe námátábewát nánink metoswák tusshejug.

11. Jesusdush ototápenán puhquazhegun ; gá eeshquá uhnun-eát, omenán otoskenegamun, medush azhemenáwát aninnewun námátábenidjin ; giya kegoizansun, menikige che tawesinne-wát.

12. Gá tabissinnewátdush, ofinnán otoskenegamun, mowón-jittók báwishkág, kago che wumeshinzenók.

13. Gá mozhugginowát, metoswa usshe neezh okokobená-gusun mooshkenawun ; nánwátik puhquazhegun menik ash-qundumowát menik gewesianewát.

14. Uhgewedush aninnewug, wiábundumowát kitche uhnoke-wia Jesus andotunk, ekettoewug, me o-o kagat, mamándágwuk takoshinomuggut ákeeng.

15. Opedush Jesus wiábundunk ketwan we beotápenint, ow-we ogemáweint unne ezhe ningooche ezhá wudjewink.

16. Wanákooshigdush, otoskenegamun kitchegumeeng ezhá-wug.

17. Nábequáninkdush pozewug, ázho-owát Capernaumink ; shiegwoudush dibbikut, Jesusdush ká obeotssiggoosewán.

18. Kitchegummedush kitche mámángáshká ónje kitche no-tink.

19. Wásá gáne takoshinowát uzzhabwo-eyawát, owábomá-wán Jesusun, ogittebeeg bamosanit betakoshink bazhew nábe-quánink, sagizzewugdush.

20. Otinnándush, neen koshá ; kago sagizze kago.

21. Bábegadush opozeáwán, bábegadush nábequán chege-beeg íá emá ezháwát.

22. Wiábunk, anishanábag chegebeeg kitchegumeeng ná-bowidjig wiábundumowát bakáunk chemán íásinók, mego atuh eu otoskenegamun uzziánit. Jesusdush owejewásig otoskenegamun, otoskenegamundush ezheke gemájáwun ;

23. (Minowá anint chemánun Tiberias beónjebámugguttón bazhew emá gátuzzhemejewát puhquazhegun, Kitche Manito (Jesus) ge uhnumeatowát ;)

24. Anishanábag wiábundumowát, Jesus emá 'zhiásig, giya otoskenegamun giya íásinnig, weenowá giya ototápenánáwá nábequán, be-ezháwát Capernaumink, Jesusun benundowábe-máwát.

25. Makowáwdush, agámank kitchegumink, otinnáwán, Rabbi, ánápe omá takoshinnun?

26. Jesus oguhnonán, ekettodush kagat, kagat, ketenenim, me buh ónje nundowábummeyag, káween eu gewábundumag kitche uhnokewinnun, unish eu ónje kemejeyag puhquazhegun, ge tabissinneayag.

27. Kago eu ónje uhnokekago gabánátuk, eu atuh wanje gá-gega bemátizzink, eu Aninne Oguisun ga menik, ween Kitche Manito ósemá gá ukkokewuswájin.

28. Otinnáwándush, áneen o-o ga totumáng, che uhnoketow-wungid Kitche Manito?

29. Jesus oguhnonán, otinnándush, me o-o Kitche Manito otunnekewin che tabwatowwag biezhenázho-ót.

30. Me wanje enáwát, wagonan kakinnowátuk wábundiewa-yun? neenguh wábundámen medush che tabwatonáng; áneen azhe anuhnokyun?

31. Nósenánik ogemejináwá buhwuttuhkumigáng Manna, azhebe-egátag, ogemenán chemejenit, puhquazhegun, ishpe-mink gezhigóok ónje.

32. Jesusdush otinnán, kagat, kagat, ketenenim, káween Moses kegemenigoosewá, e-e puhquazhegun gezhigóok ónje: nós koshá quiuk puhquazhegun kemenigowá gezhigóok ónje.

33. Kitche Manito opuhquazhegunim, ween gezhigóok wan-jebát, megewa bemátizzewin ákeeng.

34. Otinnáwándush, Neendogemám, ápadush gáGINEEK me-zheáng o-o puhquazhegun.

35. Jesusdush otinnán, neen puhquazhegun e-e ónje bemá-tizzink; ween ga be otezhit, káweká tuh buhkuttase, ween ga tabwatowwit, káweká tuh gáskuhnábágunse (we menequase.)

36. Kege-eninim koshá, keenowá giya gá wábomeyag kádush kegetabwatunzeem.

37. Kokkinná, ósemá mázhit neenguh otissigón; weendush gabe otezhit káweká neenguh wabenáse.

38. Ishpemink gezhigóok neendónjebá, káween anandumán che izzhewabizzeyán anandunkigo koshá ween biezhenázho-ót.

39. Me o-o ósemá otenandumowin, ween biezhenázho-ót, kokkinná mázhit, ká kago neenguh wunnittoseen, minowádush neenguh onishkánán isquách che gezhiguk.

40. Me o-o giya otenandumowin, biezhenázho-ót, kokkinná uhgew wiábomájig oguisemán, tiabwatowájigdush tuh gágega bemátizzewug; neenguh onishkábenádush ishquách e-e gezhiguk.

41. Jewugdush onishkázomáwán, ónje uzzhekettót, neen puh-quazhegun gezhigóok beónjebámuggut.

42. Ekettowugdush, kánuh wuhów áwisse, Jesus, Joseph oguisua, ósun, ógeen giya kekekanememánán? áneen e-e ga ge izzhewabuk eketót ishpemink gezhigóok neendónjebá?

43. Jesusdush oguhnonán, otinnán, kago tuzzhindizzo kago.

44. Ká oweuh aninne neendá beotissigoose meatuh ósemá

biezhenázho-öt, wekotanemát; neenguh onishkábenádush ish-quách e-e gezhiguk.

45. Oshebe-egáta mamándawizzewinning, kokkinná Kitche Manito oguhgekémán kokkinná aninnewug, gá nõndungig wanje kekandungig neembe otissiggög.

46. Ká oweuh aninne gá wábomát õsemán ween atuh Kitche Manitõng wanjebát, ween gá wábomát õsemán.

47. Kagat, kagat, ketenenim, ween tiabwatowwit tuh gágega bemátizze.

48. Neen puhquazhegun wanje bemátizzink.

49. Kõsewág gá mejidjig manna buhgwuttuhkumigáng ge-nebowugdush.

50. Me o-o puhquazhegun gezhigõnk beõnjebámugguk, aninne mejit káweká tá nebose.

51. Neen puhquazhegun bemátizzemugguk, ween ishpemink wanjebámugguk; oweuh aninne mejit o-o puhquazhegun, tuh gágega bemátizze; puhquazhegundush ga megewayan, neen neweyás che bamátuk áke ga õnje megewayán.

52. Jewugdush wanje guhguhnonittewát, eketõnk, áneen wuhow aninne ge ge-ezhe merinnunk oweyás che mejeunk?

53. Jesusdush otinnán, kagat, kagat, ketenenim, mejeissewag Aninne Oguisun oweyás, giya menequasewag omisqueem ká keguh obemátizzewinisseem.

54. Owwagwan ga mejegwan neweyás, ga menequatdush nemisqueem tuh gágega bemátizze: neenguh onishkábenádush squách ohe gezhiguk.

55. Neweyás, kagat, mejim, nemisqueem kagat minneqawin.

56. Ween májit neweyás, giya manequat nemisqueem, iá neowwink, neendiádush weowwink.

57. Me e-e bamátizzit õsemá azhenázho-öt, õsemádush wanje bemátizzeyán, ween ga ummõt, neen ga õnje bemátizzit.

58. Me o-o eu puhquazhegun gezhigõnk wanjebámugguk: káween eu kõsewág ga ezhe mejewát manna, gá nebowedush; ween koshá ga mejit o-o puhquazhegun tuh gágega bemátizze.

59. I-eketõnk ono iuheen, uhnumeawegumigõnk, magwouh guhgequat Capernaumink.

60. Nebewádush otoskenegamun, nõndumowát eu ekettowin, ekettowug, kitche sunnágut eu ekettowin; owwanan ga ge nõndunk.

61. Jesusdush kakandunk otoskenegamun osittáwanduminit, oguhnonán, menuh o-o wanje nishkátizzeyag?

62. Ahneen ga enandumag wábomag Aninne Oguisun gezhigõnk ezhát kiut uzzhiápun?

63. Ochichágomá wanje bemátizzink; weyásemá ká ningõt inábuhtissinõn: ekettowinun aninnán; me ochichágomá giya bemátizzewin.

64. Ahnint keenowá, ká ketabwatunzeem. Oanje Jesus ogekandán wiazhikut miájetáng ubgew tabwatunzikwá, giya ga buggittinumáganidjin,

65. Ekettodush, me wanje eninnuhgook : ká oweuh aninne, neendá beotissiggoose osemá chebwá menigoot che beotezhit.

66. Me ope ántint nebewá otoskenegamun, uzzhakewanit, kádush minowá owejewegooseen.

67. Opedush Jesus otinnán, usshe neezhinidjin, giya keenowá nuh ningooche keguh ezhám?

68. Simon Peterdush, otinnán, Neendogemám, owwanan ga ezhágebun, keen ketián eketowin che ónje gágéga bemátizzink.

69. Neendenandámin, neenkekandámin, keen eu Christ, Kitche Manito Bamátizzit Oguisun.

70. Jesusdush otinnán, kánuh kege onanemissenonenim, keenowá ashe neezheyag? bazhekduh o-o andussheyag Mutche Manitowe.

71. Judasun Iscariotun, Simon oguisun otuzzhemájin, ween me uhow ga buggittianuhmágit, bazhek asheneezhidjig.

CHAPTER VII.

Ono iuheen gá eeshquá izshewabuk, babámosat Galileeink : ká wepeendegase Jewug andánuhkewát, ónje Jewun owwe nesigón.

2. Jewugdush, omutche-eginnowekoondewinewá kagá ochichesa.

3. Wekánisundush otigón, nuhguhtun o-o omá, Judeeink ezhán, ketoskenegamug oguhwábundánáwá ga enunnokeyun.

4. Ká oweuh aninne, gemóch enunnokese omezhiishowwin-nágwittón enunnokeet, wákekandágoozit; kishpin totuxaun ono iuheen, wábundiewan keow anegoquág áke.

5. Wekánisun giya, ká ogetabwayanemigooseen.

6. Jesusdush otinnán, neendepiegun, ká muhshe ochichesa-senón keenowáduh ketepiegunewá gágineek kezhá gezisia.

7. Ahke káween keenowá kesheenganemigooseenáwá; neendash nesheenganemigo, ónje o-o uhguhgequayán azhe mutche izshewabuk.

8. Ezháeyek o-o wekoondewinnink, ká neen neenguh ezháse o-o wekoondewinnink; ónje ká muhshe ochichesa-senón neendepiegun, che be mooshkenag.

9. Ope gá ienát ono ekettowinun, áwunjish emá iá Galileeink.

10. Opedush wekánisun gá májánit, ween giya ge-ehhá wekoondewinnink; káween mizzhishshuh; nowutchigo gemóch.

11. Jewugdush onundowábomáwán wekoondewinnink, ekettowugdush ánde zhiát?

12. Kuhgissheguhnonittewug anishanábag tuzzhemint; ámint ekettowug, quiuk izshewabizzit aninne, ántindush ekettowug, káween; owiyazhemán anishána-ban.

13. Ká oweuh aninne mizzhishshuh otuzzhemigooseen, ónje ogosáwát Jewun.

14. Wiábetawekoondink, Jesus kitche uhnumeawegumágnk ówwe beendega, kuggekemátdush.

15. Jewugdush mámukkátandumög, ekettowugdush, áneen wuhow aninne azhekekandunk oshebe-egun, weká ge kekinno-umowásewint?

16. Jesus oguhnonán, ekettodush, neenguhgequawin káween neen tebinowawizzisse, weendush biezhenázho-út odebandán.

17. Oweuh aninne azh azozhit andotunk, oguhkekandán guhgequawin, Kitche Manito wanjebámugut, uhgamá neen tebinowa neendenandumowin.

18. Ween tebinowa aekettótigo anandunk; ween tebinowa ogitchetwáwizzewin onundowábundán; ween nandowábundunk ogitchetwáwizzewininne azhenázhuhögoojin, ween tabwa, quiuk mázheninnewuggizzewin ga gishkunik.

19. Kánuh Moses kegemenigoosewá tepákonégawin; kádush oweuh andussheyag kekunwanduhzeem tepákonégawin? áneen papáenuhnokeyag che we nissheyag?

20. Anishanában oguhnonigón, ekettowug Mutche Manito ketiáwá; owwanan papánundonissik?

21. Jesusdush oguhnonán, otinnán, bazhek uhnokewin neenge eeshquá unnoke kokkinnádush kemámukkát andumög.

22. Moses kegemenigowá gewetázhowin (káween wenigo Moses: ōsemág koshá) keenowádush unwabewinnegezhiguk kegewetázhwáwá aninne.

23. Kishpin quiuk izzhewabuk unwabewinnegezhiguk che gewetázhó-ónt aninne, Moses otepákonégawin che begobeto-seeng, keenishkátizzim innuh ōnje nojemög aniñne unwabewinnegezhiguk?

24. Kago tepákomunkago wiábundumag: quiuk tepákonégawin keguh ezhe tepákonéyag.

25. Abnindush Jerusalemink andájig, ekettowug kánuh wuhowisse aninne wánissint?

26. Binná omisshishhowwetón ogegetowin, kádush ningút otinnásewán; nágánizzidjig innuh okekanemáwán ōnjittá wiá-wit Christ.

27. Neen kekanemánán wuhow aninne, wanjebát; ope Christ takoshink ká oweuh aninne okekanemáseen wanjebát.

28. Jesusdush ázhequa, anegök kitche uhnumeawegumigónk, magwouh guhgequat, ekettónk, kekekanemim, kekekanedám, wanjebáeyán, káween neen tebinowa neendenandumowin neem-be ōnje ezháse, ween biezhenázho-út tiabwat ká kekanemásewá.

29. Weendush neen nekekanemá, ween biezhenázho-út neem-be ōnejbá uzziát.

30. Opedush enandumög, wetuhkonáwát, ká oweuh aninne-wun otánginnegooseen, ōnje ká muhshe otepiegun ochichesa-sininne.

31. Nebewádush anishanában, otabwatágón, ekettowugdush ope Christ takoshink, owushema nuh tuhtotum, andotunk wuhow aninne?

32. Phariseugdush nōndumög anishanábag tuzzhemáwát,

Phariseugdush ogemá sáságewitche gaweninnewug otuhnonáwân giya shemágunnisshe ogemán, che otápenáwát.

33. Jesusdush otinnán, wanebeek kiábe chebwá nuhgunin-nuhgook, medush ezháeyán uhbe-ezhenázho-ót uzzhiát.

34. Keguh nundowábomin, kádush keguh mikkowwisseem, keche iáyan, ká keguh kushketoseem chebe-ezháeyag.

35. Jewugdush i-ittewug, ánde ga ezhát che mikowásewungwan? ono innuh oguhtezhánun pabásiswashkájig chewe guhgekemát?

36. Wagonan ekettowinenandush eu aketót keguh nundowábomin, kádush keguh mikowwisseem; keche iáeyándush ká keguh kushketoseem che be-ezháeyag?

37. Squách gezhigut wekoondewinne gezhiguttón, Jesus nebowwe ázhequat eketto dush, oweuh aninne gáshkunábágwat neenguh beotissik; tuh minnequa.

38. Ween ga tabwayanemit aketomugguk, azhebe-egátá, omisutáng oguh ónje ságitche wabenánun sebewun bamátuk nebe.

39. Ochichágomán gá enájin, ono tiabwatágoojin keche otisiggowát, Kitche Manito ochichágwun ká muhshe menittisseem; ónje ká muhshe Jesus ishpeemink gezhigónk ezháse.

40. Nebenádush anishanábag n'wáudumowát o-o eketto win, eketto wug kagat me wuhow mamándáwizzit.

41. Ahnintdush eketto wug, me wuhow Christ, ánintdush eketto wug Christ, nuh Galileeink tuh beónjebá, David ságáum?

42. Kánuh oshebe-egátasenón Christ beónjebá, David onejánisun, otanong giya Bethlehem David uhgeiát?

43. Me papukkán wiuggeittewát tuzzhemáwát.

44. Ahnint otánuhweotápenáwân, kádush oweuh aninne otán-genáseen.

45. Shemágunnisshe ogemágdush obepeendegawug sáságewitche gaweninnewug giya Phariseeug otinnáwándush áneeshween benásewag?

46. Shemágunnisshe ogemágdush otinnáwân, káweká oweuh aninne, ezhegágegetose azhe gágegetót wuhow aninne.

47. Phariseeugdush otinnáwân, giya keenowá nuh kewiyazhemigóm?

48. Oweuh nuh nágánizzidjig Phariseeugdush tabwatowáwân?

49. Uhgewedush anishanábag kakandunzikwá tepákonegawin, nanibbekinjegázowát.

50. Nicodemusdush otinnán (ween gá be otissát Jesusun neবাদibbik, me 'ow bazhek wiáwut.)

51. Neen debákonegawinnenánin innuh tebákonán oweuh aninnewun, bwá nōndowint che kekanemint andotunk?

52. 'Oguh nōnáwándush, otinnáwân, giya keen nuh Galileeink ketónjebá, nundowábig, ienábig, káween kago, mamándáwizzewin Galileeink ónje ságáumomuggusinón.

53. Kokkinná aninnewugdush, kewawug aeendáwát.

CHAPTER VIII.

Jesusdush wudjewink Olivet ge-ezhá.

2. Kekeshapdush, minowá ge peendega kitché uhnumeawegumigónk kokkinnádush anishanában obebeendegágón námátábedush guhgekemát.

3. Oshebe egaweninnewug giya Phariseeug obetowáwán equawun bisshegwátizzewinnink gá ònje otápenint, námátábeindush nowwiuhe.

4. Otinnáwándush, Neendogemám, wuhow equa bisshegwátizzewinink gá ònje otápenát magwouh bisshegwátizzit.

5. Moses tepákonegawinink neengeigonán, e-e tenowuh tuh bemosinuttóm : áneendush keen aketoeyun ?

6. Me o-o guhwadebanemint, konemá kago tá ezhe mutchetowá ; Jesus nowwiggittá, oninj oshebe-egat ákeeng.

7. Medush e-e ázhe kuhquajemint pusságittádush, otinnán ; keenowá andussheyag owwagwan mázheninnewuggizzewin ayásigwan ween netam oguh bemosinuhán.

8. Minowádush nowwuggittá oshebe-egat ákeeng :

9. Uhgwedush n'wándungig, oweuh ishkokegishkunzig mázheninnewuggizzewin, babazhek uhne ságáumög, netam sazezekizzit nánázh agásheit : Jesusdush ezheke nuggunná equadush nebowwe wegewamink.

10. Jesusdush wambetát, meatuh equawun wiábomájin, otinnándush ; equa unish uhgew biátámikkig ? kánuh oweuh aninne ketá bátámigoose ?

11. Eketodush, ká oweuh aninne, Neendogemám, Jesusdush otinnán, neen giya ká ketá bátámissinón ; máján, kago minowá mutche izzhewabizzekan.

12. Opedush Jesus otinnán, neen wásayá áke : ween ga nope-nuhzhit káween kushkedibikutónk, tuh bamosase ; wásayá bemátizzewin oguhtián.

13. Phariseugdush otinnáwán ketuzzhindiz aketoeyun ; ká tabwawinnewunzinón aketoeyun.

14. Jesus oguhnonán otinnándush, anawak tuhzhindizzoeyán neendabwa, neen kekandán wanjebáeyán giya azháeyán, keenowádush ká kekekanduhzeem wanjebáeyán, giya ezháeyán.

15. Keenowá mozhuk keweyásink ketizzhe tepákonegam, káween neen oweuh aninne neendebákonáseen.

16. Tepákonegayán, neendebákonegawin tuh tabwawinnewun : ònje ká neen ezhekawizzisse neendush giya òsemá biezhénázho-ót.

17. Keenowá giya ketepákonegawinnewáng oshebe-egáta ; Neezh aninnewug odikittowinnewá tabwawinnewun.

18. Neembazhek neendow wetokotátizzoeýán, òsemá giya newetokág.

19. Otinnáwándush, ánde 'zhiát ? kós Jesus oguhnonán, ká kekekanemisseem, kekekanemásewá giya nös ; kekekanemeyagobun ketáge kekanemáwá giya nös.

20. Ono ektetowinun eketto, Jesus uhguhgequat kitché uh-
 numeawegumigõnk, kádush oweuh aninnewun otánginniggo-
 seen õnje otepiegun ká muhshe ochichesasininne.

21. Minowádush Jesus otinnán, neenguh májá ezháeyán, ke-
 guh nundowábomim kemázheninnewuggizzewinnewáng keguh
 nebõm; azháeyándush ká keguh be-ozháseem.

22. Ekettowugdush Jewug, tuh nissittizzo nuh? wanje eket-
 tõt, ká keguh be-ozháseem ga ezháeyán.

23. Otinnándush keenowá tuhguhzeesh ketõnjeem ishpe-
 mink neendõnjebá, keenowá o-o ákeeng ketandánukkeem, káween
 neen omá ákeeng neendinduhnukkese.

24. Me wanje eninnuhgook, kemázheninnewuggizzewinne-
 wáng keguh nebõm. Oanje tabwatunzewag neen áweyán ke-
 mázheninnewuggizzewinnewáng keguh nebõm.

25. Otinnáwándush, owwanan keen? Jesusdush otinnán me-
 go dibbishko gá aninnán wiazhkuť miájetáng.

26. Bátienut wá ekettoeyán, che tebákoninnuhgook; ween
 biezhénázho-õt tabwa; neenguhnotán andittán o-o áke anittow-
 wug.

27. Kádush okekanduhzeenáwá anát tuzzhemát õsemán.

28. Jesusdush otinnán ope ge õmbinnág Aninne Oguisun ke-
 guh kekandánáwá neen áweán, káween giya neen tebinowa
 neendotunze: nõsigodush azhe guhgekemit neendiket ono
 iuheen.

29. Ween biezhénázho-õt newejewik: õsemá káween ezheke
 neennuhgunigoose kokkinná o-o aeendotumán ono iuheen ezhe-
 meenwandum.

30. Ope o-o aketõt nebená otabwa-anemigõn.

31. Jesusdush otinnán Jewun tabwa-anemigoojin, muhguttun-
 zewag neendikittowin keenowá neendoskenegamug iáwim ka-
 gat.

32. Keguh kekandánáwá tabwawinnewung tabwawindush
 keguh õnje wánukke.

33. Otinnáwándush, neenowind Abraham onejánisun, káween
 weká neenge owwákánewissemín; áneen wanje ekettoeyun che
 wánuhkeyáng.

34. Jesusdush otinnán, kagat, kagat, ketenenim, owwagwan
 miázheninnewuggizzegwan ween mázheninnewuggizzewin o-
 guhowwákániggõn.

35. Owwákán káween gágineek wegewamink táse, oguise-
 mádush gágineek.

36. Oguisemádush wánukke-enág keguh wánukkeem kagat.

37. Kekekanemenim Abraham onejánisun áweyag, kewe-
 nisshim, õnje ká ningooche attasenõn keowwink neendikittowin.

38. Wiábundumánigo nõs uzzihiát neendikit, keenowádush
 ketotám azhe wábundumag kõsewá uzzihiát.

39. Oguh guhnonán, otinnáwándush Abraham nõsenán. Je-
 susdush otinnán, kishpin keenowá Abraham onejánisun áweyag,
 Abraham otunnokewin ketá unnokeem.

40. Nõngumdush kewegooje nisshim, aninne quiuk tabwa-

win anik, anittowwug Kitche Manito : Abraham káween o-o getotunze.

41. Kōsewá otinunokewinun ketinunnokeem. Otinnáwándush káween bisshegwátizzewinink, neenge negissemen; bazhek onōsenán, Kitche Manito.

42. Jesusdush otinnán, Kitche Manito ōseyag, ketá ságeim; Kitche Manito uzzhiát ōnjebáeyán; káween neen tebinowa nembe ezháse, ween neembe ezhenázho-ōk.

43. Ahneen e-o azhe nissetotunzewag o-o neendikittowin.

44. Keenowá Mutche Manito kōsewá, kōsewá aenanemenag che totumag ketotám. Genisshewa wiazhkut miájétáng, ká tabwawin otíáseen; kagenowishkidjin ween tebinowa ogegetowin, ween ōsemáwe kuhgenowishkewin.

45. Oanje neendabwa-aninán, wanje tabwatowwissewun.

46. Oweuh nuh andussheyag kekekandánáwá nuh mutche-totumán? quiuk ánuh tabwayán, áneen azhe tabwatowwissewag?

47. Ween Kitche Manito wanjebát, Kitche Manito odikittowin otabwatán, wanje tabwatowwásewag, káween Kitche Manito uzzhiát ketōnjebaseem.

48. Jewugdush ekettoewug, otinnáwán, kánuh quiuk neendikittosemin, keen Samariatanun wiáweun, giya Mutche Manito ketiáwá?

49. Jesusdush, oguhnonán, káween neendiáwáse Mutche Manito; neengitchetwáwanemá nōs; keenowádush káween kekitchetwáwanemisseem.

50. Ká neen nundowábunduhzeen tebinowa neengitchetwáwizzewin; bazhek nandowábundunk giya tabákonunk.

51. Kagat, kagat, ketenenim, oweuh aninne, kunwandunk aketoeyán káweká oguh wábunduhzeen nebowin.

52. Jewugdush, otinnáwán, nōngum neen kekandámin Mutche Manito 'zbiáwut; Abraham genebo, mamándáwizzidjig giya; kedikitdush, aninne ga kunwandunk neendikittowin, káweká oguh kekanduhzeen nebowin.

53. Ōwushema nuh ketuhpetandágooze, apetandágoozebun nōsenán Abraham, gá nebōt, mamándáwizzidjig giya genebowug; owwanan wiáwekázoeyun?

54. Jesusdush otinnán, kitchetwáwindizzoyán, ká ningōt in-ábuh-tussinōn, nōs kitchetwáwanemit, kedikittōmdush, Kekitche Manitōmewá.

55. Ká muhshe kekanemásewá: neen nekanemá, kishpin ká neenkekanemáse ekettoeyán neendá kuhgenowishke azhe kuhkenowishkeyag; neendush nekekanemán neenkunwandumowá odikittowin.

56. Kōsewá Abraham pápenanemo, che wábundunk neen gezhigutōn, owábundán, pápenanemodush.

57. Jewugdush, otinnáwán, ká muhshe nánemetunnuh ketusso kekenonowuggizzisse, kegewábománuh Abraham?

58. Jesusdush otinnán, kagat, ketenenim, Abraham chebwá, geiát neendiá.

59. Medush azhe muhmowát ásinetn we bemosimuháwat; Jesusdush gázo, ságáumdush, kitche uhnumeawegumigónk, nowwiube uhne ezhá uhne guhbikowát.

CHAPTER IX.

JESUSDUSH magwouh bamosat, ogewábomán aninnewun kuhgebeengwanit, áquo negenit.

2. Otokenegamundush okuhquajemigón, ekettonk, Neendogemám, owwanan gá mutche totunk, wuhow aninne, gamá onegeigón, o-o wanje kuhgebeengwat.

3. Jesusdush oguhnonán, ká wuhow aninne, gemutche totunze giya onegeigón: Kitche Manito koshá otunnokewin tuh wábundi-ittim.

4. Neen neenguh unnokke ween biezhenázho-ót otunnokewin magwouh gezhigut, ogezhiguttón, dabekukkin ká oweuh tá unnokese.

5. Ga ápeech che iáyán ákeeng, newásashkán áke.

6. Ope o-o aekettót, ákeeng ezhe sukko, uzzhishke otónje ózhetón, azhe sinnegwábenát kagebeengwanidjin aninnewun.

7. Otinnándush owwe kesepekeen betobegónk Siloam, (azhe ánekuhnotumink, azhenázho-ónt.) Gemájádush owwe kesebegeet, medush azhewábit.

8. Wájétukewamájindush uhgew ukko wiábomápuneeg, kakebeengwanidjin, ekettowug kánuh wuhow áwisse námátá-bepun ukko uhbugoshewat?

9. Ahnint ekettowug, me 'ow: ánintdush ekettowug, me azhenágoozit; weendush eketto, neen neendow.

10. Me wanje otinnáwán, áneen gá ezhetoskábeyun?

11. Ekettodush, aninne, Jesus ezhenekázo, uzzhishke oge ozhetón, medush gásinnegwábinit, neendig edush Siloam betobegónk, ezhán kesebegeen; neenge-ezhádush neengesebe-gedush, azhewábeándush.

12. Otinnáwándush, ánde zhiát? eketto, ándogwan.

13. Phariseugdush, betowáwug uhnew kagebeengwanepun.

14. Unwabewinnegezhigutopun ope Jesus ge ozheat uzzhishke, gewábeát.

15. Phariseugdush, okuhquajemigon minowá áneen gá ezhe-wábeun? otinnándush uzzhishke otattón neskezhigónk, neengesebekedush, medush azhewábeán,

16. Oanjedush ánint Phariseug ekettowug, ká wuhow aninne Kitche Manito 'zhiát ónjobáse, ónje ká okunwanduhzeen unwabewinnegezhigut: ánint ekettowug áneen mutcheizzhewabizzitaninne gage ezhe kitche uhnokeet? nanáwenittezowugdush.

17. Otinnáwándush minowá kagebeengwanepun, áneen keen anut ween nuh ketóshkábeik? eketto mamándáwizze.

18. Jewugdush, ká tabwatunzewug, che ge kuhgebeengwat, minowádush wábit, chebwá nundomáwát onegeiggón.

19. Kuhquajemintwádush, menuh wuhow keguis; gá anut, ge kuhgebeengwa negit? áneen nóngum azhe wábit?

20. Onegeiggōndush, ekettowug, neenkekanemánán, me wuhow neenguisenán, ge kuhgebeenwaneegdush.

21. Ká neenkekanduhzeemindush wanje wábit, ká neenkekanemásenán owwagwanun twáskábinnegogwan; netáwigge kuhquajemik; tuh guhnotumázo.

22. Onegeiggōndush, ekettowug ono ekettowinun ōnje ogo-sawát Jewun, Jewugdush gegezhawáwug oweuh aninne Christ ezhe wenint tuh ságitche wabenán uhnumeawegumigōnk.

23. Onegeiggōn me wanje ekettonit, netáwigge, kuhquajemik.

24. Minowádush, onundomáwân aninnewun kagebeengwanepun, otinnáwándush, mámoyewum Kitche Manito: neenkekanemánán wuhow aninne mázheninnewuggizit.

25. Otinnándush endogwan miázheninnewuggizzegwan; bazhakwun kakandumán neen kuhgebeenwanámbán nōngumdush, newáb.

26. Otinnáwándush minowá, áneen gá totōk? áneen gá ezhe tōškábenik?

27. Otinnándush, kegeweendumonim ázhia, kádush kenōnduhzeem; wagonan minowá wáŋje nōndumag, kenundowandám innuh che we otoskenegameminnag?

28. Onishkázomáwándush, ekettowugdush, keen ketoskenegamenik; neenowindush Moses otoskenegamun.

29. Neen kekandámen Kitche Manitōn guhnonigoot Moses; uhowedush aninne, káween neen kekanemásenán tibbe wanjebágwan.

30. Aninnedush, otinnán, kitche mámukkátandágwut, o-o ká kekanemásewá, tibbe wanjebágwan, neengetōshkábenikdush.

31. Neerf kekandámen Kitche Manitōn nōndowásig miázheninnewuggizzinidjin; oweuhdush aninne uhnumeatowwájin Kitche Manitōn, azhindowwanemigoot ototunk, ōnōndowwân.

32. Ahquo ákewung káwekâ nōnduhzeem che tōshkábenik aninne kagebeengwa negit.

33. Kitche Manito 'zhiát ōnjebásik, wuhow aninne ká tá kushketose ningōtono che totunk.

34. Otinnáwándush kege ōnje neeg mázheninnewuggizzewinnink, keweguhgekememin innuh? oságitche wabenáwándush.

35. Jesusdush nōndum uhge ságitche wabenáwát: gá miko-wátdush, otinnán, ketabwa-andum innuh Kitche Manito Oguisun?

36. Otinnándush, owwanan, 'ow Neendogemám, che tabwa-andumán?

37. Jesusdush otinnán, kegewábomá, weendush giya guhnonik,

38. Ekettodush, Kitche Manito, neendabwa-andum, oshuhgushketowándush.

39. Jesusdush eketto, tepákonegawin buh ōnje ezháeyán ákeeng; wiábissigōg konemá che wábewát; wiábidjigdush konemá che kagebeengwawát.

40. Ahnist Phariseeun wájewegoojin onöndánáwá ono eketowinun, otinnáwándush, neenowind innuh giya neenguhgebeen-gwamin?

41. Jesusdush otinnán kuhgebeengwayag, ká ketá mázheninnewuggizziseem; nōngum newábomin kedikittōm, me wanje iáyag mázheninnewuggizzewin.

CHAPTER X.

KAGAT, kagat, ketenenim, ween squandamink wanje peendegasig manishtánishun owegewamink, bázhittota ningooche, me gamotishkidjin giya nashewashkidjin.

2. Weendush ishquandang wanje peendegat me uhkanowanemát manishtánishun.

3. Aninne kanowandunk squandem, biákindanumowát; manishtánishundush onöndágōn otinwawin, owáwenán tebinowa omanishtánishemun azhenekázonit, uhságizzeátidush.

4. Siágizzeát tebinowa omanishtánishemun, onegánetumowán, manishtánishundush onopenuhigōn, onissetotágōn anwat.

5. Miátáwizzinidjindush, ká otá nopenuhiggooseen oguh oshemigōn: ká okekanemásewá miátáwizzinidjin otinwawinne.

6. O-o buhawatágoozewin, Jesus otinnán, ká onissetotowwá sewán iuheen anduhzhindungin.

7. Jesusdush otinnán minowá, kagat, kagat, ketenenim, neen manishtánishhe squandem.

8. Kokkinná gá benegánetumowwidjig gamotishkewug giya nishshewashkewug; manishtánishundush ká onöndágoosewán.

9. Neen ishquandam; oweuh aninne shábooshkowwit, ween tuh bemátizze, tuh peendega giya ságáum oguh mikán ga tuzze wesenint.

10. Gamotishkid unishigo wanje takoshink, owwe nishshewunájjetát: me wanje takoshinnán bemátizzewin che iámowát, konemá owushema nebewá oguhtiánáwá.

11. Neen nemennokunowanemág manishtánishug: menno kunnowanemát manishtánishun omenán obemátizzewin owwe bemájeát manishtánishun.

12. Ween koshá anonint, ká odebanemáseen, manishtánishun, wiábomát mieengunun takoshininit, onuhgunándush manishtánishun, oshemōt; mieengundush onowutumán, osiswanázhowándush manishtánishun.

13. Ween anonint oshemo, ōnje uzzhuhnonint, ká giya opámanemáseen manishtánishun.

14. Neen memenno kunnowanemág manishtánishug, nekekanemág nemanishtánishemug, neen kekanemigōgdush.

15. Osemá azhe kekanemit me giya neen azhe kekanemug ōsemá: newabenándush neembemátizzewin manishtánishug ōnje.

16. Ahnintdush manishtánishug ayáwug, káween ono ningōtwawán; giya ween uhgew neenguh binnág; giya weenowá an-

wayán neenguh nõndágõg ; medush che ningõtawawánuggizze-wát bazhekduh 'ow kanowanemát.

17. Osemá me wanje ságeit, neembuggittinán neembemátiz-zewin, che otápenumán minowá.

18. Ká oweuh aninne nemukumiggoose, tebinowa neembug-gittinán neow, neengushketõn buggittinumán, neengushketõn giya minowá otápenumán. O-o guhgequawin nõs neenge on-dinán.

19. Jewugdush getáshkeittewug, minowá ono ekettowinun õaje.

20. Nebewádush ekettozug, Mutche Manitõn otiáwán, ka-wuhnátizze ; wagonan wanje bezindowag ?

21. Ahnintdush ekettozug, káween ono ekettowinun áwunze-nõn, ga gishkowájig, Mutche Manitõn ; Mutche Manito nuh otáõshkábenán kagebeengwanidjin ?

22. Jerusalemink õshke wekoondewinnegezhiguk, magwouh bebõng.

23. Jesusdush bamosat Solomon obabámosawinink.

24. Jewundush, obegewetáskágõn, otigõn, áneen menik ga toloweyáng che gweenowe enandumáng ? keen Christ wiáwe-wunan, wawane weendummowweshináng.

25. Jesusdush otinnán, kegeweendumonim, kádush kegetab-watowwisseem ; uhnokewinun anunnokeyán nõs otonozowinink, newetokágonán.

26. Kádush ketabwatowwisseem, õnje káween keenowá ne-manitánishemug ketáwisseem, ga eninnuhgook kiut.

27. Nemanishtánishemug neenõndágõg anwayán neenkeka-nemág nenopenuhniõgdush :

28. Nemenágdush gágega bemátizzewin ; káweká tuh wun-neshinzewug, kádush oweuh neenguh gitcheinjebinnegoose.

29. Nõs mázhit ono owushema apetandágoozit kokkianá, ká-dush oweuh tá gitcheinjebinnáseen nõsun oninjenink.

30. Neen giya nõs neembazhekomin.

31. Jewugdush minowá omámonáwá ásineen we beosiná-wát.

32. Jesusdush otinnán, kitche nebewá wanisseshink uhnoke-winun kewábundienennim nõs õnje : áneen uhnew uhnoke-winun wanje bemosin ieyag ?

33. Jewundush otigowán, káween wanisseshingin uhnoke-winun ketõnje bemosinnuhissenonim ; mutche gegetowin õn-je, koshá, õnje keteninne-ewdush Kitche Manitowe áwakázoe-yun.

34. Jesusdush otinnán, kánuh oshebe-egátasenõn ketepáko-negawinink, neenge eket, keenowá ke Manitowim ?

35. Kishpin Manitõg enát, Kitche Manito odikittowin wá-shebe-egátadush, ká tá bekooshkásenõn ;

36. Ketuzzhemáwánuh õsemá biezhenázhõ-õt ákeeng, ke-mutche geezhwam ; õnje uhge-ekettoeyán, neen Kitche Mani-to Oguisun ?

37. I-innunnokesewân nôs otunnokewinun, kago tabwatow-wishe kago.

38. Kishpin enunnokeyân, uhnokewinun, tabwatowwissegag, tabwa-andumök uhnokewinun, ketá kekendánáwá ketá tabwá-andám òsemá weowwink neendiá.

39. Eu ònje owwe otápenáwân minowá oge me-egowândush,

40. Ahwás ewadadush Jordan, ezhá emá John netam gebap-tizewat emádush aeendát.

41. Nebewádush, obeotissiggôn ekettoiwugdush, John ká ningót ge uhnunokese kitche uhnokewinun ; kokkinnádush ono, John gá ienát ono aninnewun, tabwawinnewun.

42. Kitche nebewádush otawatággôn emá.

CHAPTER XI.

BINNAHDUSH bazhek aninne, Bethanyínk, Martha giya owetiggikoon Mary ototanowewá Lazarus ezhenekázo wiákoozit.

2. (Me 'ow Mary, gá gesezittawát wenesisun Jesusun, otáwamán Lazarusun wiákoozinit.)

3. Eu ònje otowamán ezhenázho-omán uzzihiát, ekettoñk, Neendogemám, binná, ween siágeut ákoose.

4. Jesusdush n'wándunk o-o, eketto, o-o ákoosewin káween nebowinnewunzenôn uneshá Kitche Manito ogitchetwáwizze-win, Kitche Manito Oguisun che ònje kitchetwáwizze.

5. Jesus oságeán Marthau, giya owetiggikoon, giya Lazarusun.

6. Opedush n'wándunk ákoozinit, neezhogwun owushema keenwazh, emá 'zhiát.

7. Gá eeshquá iát, otinnán otoskenegamun, Judeaink umbasinno ezhátá minowá.

8. Otoskenegamundush otigôn, Neendogemám, Jewug pich-enuk keweberosiniegög, minowá nuh ewada keguh ezhá?

9. Jesusdush otinnán, ká nuh usshe neezho-tepiegun asenôn gezhiguk? Aninne bamosat gezhiguk, káween bezogashinze, ònje owábundán o-o wásayánik o-o áke.

10. Aninne nebá dibbik bamosat, bezogashin, ònje ká wásayá ogegishkunzeen.

11. Ono iuheen eketto ; náágutchedush, otinnán, Lazarus neendinowamáguninán nebá ; neenguh we omuttinná.

12. Otoskenegamundush, ekettoiwug, Neendogemám, nebát tuh menno-izzhewabizze.

13. Jesus euedush onebowininne gá etunk : umishigo ukkowa unwashemonebát, enandumög.

14. Jesusdush wawane weendumowân, Lazarus ge nebo.

15. Neembápenanim keenowá ònje emá uhgeiasewân, che ònje tabwatumag : umbasuh ezhátá.

16. Weendush Thomas, Didymus azhenekánint, otinnán weje

oakenegeshun, umbasinno ezhátá giya keenowind konemá ketá weje nebománán.

17. Jesusdush bowotissát, omikowán neogwunigutinik aquo shingeshink jebágumigònk ázhiá.

18. (Bethany bazhew tuhgoo, emá Jerusalemink metoswa usshenánun furlongs apecháne.

19. Nebenádush Jewug, obe-ezhánáwán Maryun giya Martham, uhbepuhpugwuhzikowáwát, otowamáwán genebonit.

20. Marthadush pichenukigo n'wándunk, Jesusun takoshinnit, ezhá owwe nuhghishkowát, Marydush pezán námátábe wegewamink.

21. Marthadush otinnán Jesusun, Neendogemám omá ayáyumbun, ká neendowwamá tá ge nebose.

22. Neenkekandán mego dibbishko nòngum kago nundotum-owut Kitche Manito, ketá menik.

23. Jesusdush otinnán, ketowwamá tuh onishká minowá.

24. Marthadush otinnán, neenkekandán, ábejebáwinink squách e-e gezhigut, cheonishkát.

25. Jesusdush otinnán, neen ábejebáwin, giya bemátizzewin, ween tiabwa-anemit kishpin ge nebót, minowá tuh bemátizze :

26. Owwagwan bamátizzit ga tabwayanemegwan, káweká tuh nebose, ketabwatum nuh o-o ?

27. Otinnándush, neendabwatum, Neendogemám, keen Christ, Kitche Manito Oguisun, neendenandum, wátakoshingebun á-keeng.

28. Ope grá ekettot, unnekewa, oguhnonán wetiggikoon Maryun gemóch, ekettonk, ketogemámenán takoshin, kenundwawamikdush.

29. Bábega nòndunk eu, pusegwe gazhetinna uhbeotissát-dush.

30. Ká muhshe Jesus betakoshinze otanong, emá kiábe 'zhiát, Martha uhge nuhghishkowápun.

31. Jewugdush, beendik ayájig, uzziát, puhpugwuhzikowáwát, wiábomáwát Maryun gazhetinna pusegweet, giya ságá-unk onopenuhnáwán, ekettowug jebagumigònk ezhá, owwe mowit emá.

32. Marydush bowotissát Jesusun uzziánit, wiábomát, pongein ozittánik, otinnán, Neendogemám, omá iyáyumbun, ká neendowwamá tá ge nebose.

33. Jesusdush wiábomát, azhequat, giya Jewun wájewegoojin ázhequawát, kitche ishkunámo weowwink, osittawandum.

34. Ekettodush ánde ge ussag; otinnáwándush, Neendogemám, owwe wábundun.

35. Jesus mowwe.

36. Jewugdush, ekettowug, binná azhe ságeát.

37. Ahnintdush ekettowug, kánuh wuhow aninne twáskábenát, kagebeengwanidjin, otáge bemájeáseen ono aninnewun, che ge nebosinipun ?

38. Jesusdush minowá ishkunámo, watittunk jebagumik. Weembápeká, ásinndush ogitcheitube atta.

39. Jesus' eketto, otápenumök eu ásin : Martha otowwamán uhgá neböt, otinnán Neendogemám, menágoozitök o-o ápe; neogwuniguttinne gá áquo neböt.

40. Jesusdush otinnán, ká nuh kege innissenön, kishpin tabwatumun, keguh wábundán Kitche Manito ogitchetwáwizze-win?

41. Ningoochedush otatónáwá e-e ásin ogitcheiube attanik gá neböt uhshingeshink ; Jesusdush ishpemink enábe, eketto, nös, megwetch neendenandum nōndowweun :

42. Neen kekandándush gágineek nōndowweun ; uhgew anishanábag bamegábowidjig wanje ekettoeyán, che tabwatumowát uhbe-ezhenázhoeyun.

43. Ope gá eeshquá iekettöt, ázhequa anegök, Lazarus besá-gáum, eketto.

44. Weendush uhgá neböt beságáum, jebagumigokonásemán otugwinun, oskezhigōnkduh wábegin buttugweengwabezo : Jesusdush eketto, ábuhök, tuh májá.

45. Nebewádush uhgew Jewug biezhájig Maryun, wiábundumowát iúheen Jesus andotunk, tabwa-andumōg.

46. Ahnintdush, Phariseeun otezhánun oweendumowándush iúheen Jesus gá totunk.

47. Mowōnjeittewugdush, ogemá sáságewitchegaweninnewug, giya Phariseeug, uhgegetowát ekettoewugdush, áneen anunnokéyáng? wuhow aninne kitche nebená andotum.

48. Papámanemásewunk, kokkinná aninnewun oguh tabwayanemigōn ; Romanugdush tuh be-ezháwug che be otápenumowát andánuhkeunk, giya kejetukewamáguninánin.

49. Bazhekduh andusshewát, Caiphas ezhenekázo, ogemá sáságewitchegaweninnewe e-e kekenonowin ; otinnán, káween kago kekekanduhzeem.

50. Ká ke náguttuhwanduhzeem tuh mennoizzhewabut, bazhek neböt keowwinnánin ōnje, kokkinnádush che nebosewung.

51. Káweendush tebinowa ween ōnje, ekettose, kitche ogemá sáságewitchegaweninnewe e-e kekenonowin kezhá eketto ga izzhewabuk, Jesus keche ōnjenat, ono anishanában.

52. Káweenigodush, ono anishanában atuh, kokkinná giya keche mowōnjeát Kitche Manito onejánisun saswashkájig á-keeng.

53. Oppinnago ōnje eu gezhigut otouggimáwán che nesáwát.

54. Me eu ōnje, Jesus káweká mizzhishuh bamosase, magwaiuhe Jewun, cheegiuhe buhgwuttuhkumigáng ezhá otanong, Ephraim ezhenekáta, otuzzhe wetegamán emá otoskenegamun.

55. Jewugdush okubbekosa wekoondewinewá, kagá ochiche-sa, nebewádush májávug otunnuhkewinink, che benettezowát shezháwát Jerusalemink.

56. Onundowábo máwán Jesusun, guhguhnonittewug nebowewwát kitche uhnumeawegumigōnk, áneen emandumag? kánuh tuh be-ezháse wekoondewinink?

57. Ogemá sáságewitchegaweninnewug giya Phariseeug ge enákonegawug, oweuh aninnewun kekanemigoot uzziát, tuh tebájemo, che otápenirt.

CHAPTER XII.

JESUSDUSH ningótwasogwun, bwá ochichesag kubbekosa wekoondewin, Bethanyink betakoshin Lazarus uzziát uhow gá nebopun ween gá ábejebát.

2. Ojebákonáwándush, Marthadush uhnoke otopowinink, Lazarusdush owetopomán otopowinink.

3. Marydush ningo tebábishkojegun ototápenán, kachesun-náguggindag pemeta, osinnegenumowándush ozittáning Jesusun; kesezittawándush wenesissun; omooshkenamágootdush wegawamink.

4. Bazhekduh otoskenegamun, Judasun Iscariotun, Simon oguisun; wábuhgitenumágat, eketto,

5. Unishwin o-o pemeta che ge átándiseeng niswák tuswa shoneá, katemákizzidjigduh che gemenitwá?

6. Káween ween buhbámanemát katemákizzinidjin wanje ekettose, ōnjedush gamotishkid, mashkemoot otían, uhbemewetótdush bánuhummowint.

7. Jesusdush eketto, bone uhow; neembugitanemigowin o-o wanje kunwandunk.

8. Katemákizzidjig gágineek kewejewegoog; káween neen gágineek kewejewissinōn.

9. Nebewádush Jewun, okekanemigōn emá uzziát; káween atuh Jesusun beōnje ezhásewug, Lazarusun giya, owwe wábo-máwát uhge ábejebát.

10. Ogemá sáságewitchegaweninnewug wuhnuhshowawug owwe nesáwát giya Lazarusun:

11. Aunga ween ōnje nebewá Jewug ge-ezháwug uhtabwanemáwát Jesusun.

12. Wiábuninik, nebená anishanábag iáwug owwekoondink n'wándumowát Jesus takoshink Jerusalemink.

13. Oti kwunun palm metigōn, ototápenánáwán owwe nuh gishkowáwát, ázhequawugduh Hosanna; kitche sháwandá-gooze otogemámun Israel, buhtuhkoshink Kitche Manito otuh-nozowinnink.

14. Jesusdush gá mikowát bazhekokazheensun otasubenun azhebe-ekátág,

15. Kago sagizekan, Zion odánisun; binná, ketogemám takoshin, tasubbe bazhekokazheensun.

16. Ono iuheen otoskenegámun ká onissetotunzeenáwá netam; opedush Jesus gá ábejebát, omikwandánáwán ono iuheen oshebe-egátanik, uhge ieendotumowátdush ono iuheen.

17. Anishanában wájewegoojin ope nandumát Lazarusun je-bagumigōnk onishkáwintdush nebowinink, omikwandánáwá.

18. Me o-o wanje nuhgishkágoot anishanában, nōndumog o-o gá uhnokeet kitche uhnokeewin.

19. Phariseugdush i-ittewug, kekekandám innuh neen kuahketosewung ningŌtono che totowwung? binná anegoquág áke nopenuhná.

20. Ahnint Greekun owejewáwán takoshingig obeuhnumeatozáwát wekoondewinink.

21. Philipundush obe ezhanáwán, ween Bethsaidaink andát, Galileeink, okuhquajemáwándush, ekettoewug, Neendogemám, Jesus newewábománán.

22. Philip obeweendumowán Andrewun: Andrew gíyadush Philip oweendumowáwán Jesusun.

23. Jesus oguhnonán, ekettoedush; tepiegun ochichesa, Aninne Oguisun che kitchetwáweint.

24. Kagat, kagat, ketenenim, meatuh bazhekomenuk puhquazhegun pongesin ákeeng giya nebomuggut, ezhekáwissink; kishpin nebomuggut, kitchemenewun.

25. Ween siágetót obemátizzewin oguh wunnetŌn: weendush shángandunk obemátizzewin o-o ákeeng, oguh kunwádán nánáz che gágega bemátizzewinnewung.

26. Aninne enandunk che otoskenegamug, neendá nopenuh-nink, keche iáeyán me giya neendoskenegam keche iát: oweuhdush aninne otoskenegamemug; nŌsun oguhgitchetwáwanemigŌn.

27. NŌngum neenjichág sunnuhgizze, áneen ga ekettoeyán? NŌs bemáje-eshin o-o nŌngum tepiegun, o-odush ōnje neembeotittán o-o tepiegun.

28. NŌs, kitchetwáwandun ketuhnozowin, medush gezhigŌnk gegetowin beŌnjesa, ekettoŋk, neengegitchetwáwandán, minowádush neenguh gitchetwáwandán.

29. Anishanábag emá nebowidjig, uhnimekeeg ekettoewug, á-nintdush ekettoewug, mezhinowa guhnonigŌn.

30. Jesusdush eketto, o-o gegetowin káween neen beŌnje takoshinomugusenŌn, keenowádush ōnje takoshinomugut.

31. NŌngum tebákonegáta o-o áke: nŌngum uzzhogemáwunk o-o áke ságitchewabinnegáta,

32. Giya neen kishpin ákeeng ōnje ōmbinnegoeyán, kokkiná aninnewug neenguh wekobinnag.

33. (Ga inápinat e-e anduzzhindunk.)

34. Anishanában oguhnonigŌn, neengenŌndámen tebákonegawinink Christ che gágega bemátizzit áneen wanje ekettoeyun, Aninne Oguisun tuh ōmbinná uzzheketoeyun. Owwanan uhw Aninne Oguisun?

35. Jesusdush otinnán, náágutche wanebak wásayá keguhwejewiggon. Bamosayeuk magwouh wásayá zhiyáyag ween kuahkedibbikutŋk bamosat, ká ekekanduhzeen azhát.

36. Magwouh zhiáyag wásayá, tabwa-andumŋk wásayá konemá wásayá onejánisun keguh áwim. Jesusdush gá eeshquá ekettoŋt ono iuheen ningooche ezhá owwe gázotowát.

37. Ahnowy kitche nebená kitche uhnokewinun ge ieendotum uhnoch e-e tabwayanemásigwá.

38. Keche tabwawinnewung Esaias mamándáwizzit gá eket-

18t, Kitche Manito, owwanan tiabwatunk neendikittowinenán? Owwanan gá wábundi-int Kitche Manito onik?

39. Me wanje tabwayandunzikwá, ōnje Esaias ékettót minowá,

40. Oge guhkebeengwayán oskezhigonink, giya oge mushkâwittowán otaewán che wábissigwá oskezhigowáng, giya che nissetotunzigwá otaewáng che gwaketáwát, neendá nejemoágdush.

41. Ono iuheen Esaias gc-eketto, wiábundunk ogitchetwá-wizzewin, otuzzhemándush.

42. Nebenádush kitche ogemág otabwayanemáwán, ōnje Phariseug kâ mozhe otinnosewug e-e tabwayandumowát, bôch tá sâgitchewabenáwug uhnumeawegumigönk :

43. Nowutch opapámanemáwán aninnewun azhe papámanemáwát Kitche Manitön.

44. Jesusdush ázhequa eketto, ween tiabwayanemit káween neen tabwayanemigoose, biezhenázho-ōnidjin otabwayanemán.

45. Ween wiábomit, owábomán biezhenázho-ōnidjin.

46. Neen takoshin wásayá ákeeng, ween tiabwayanemit, káween kushkedibbikutönk tuh táse.

47. Oweuh aninne nündunk neengegetöwin, tiabwatunzikdush, ká neen tepákonegase ; káween neembe tepákonuhzeen áke, neembebemájetön áke.

48. Ween wiyabenit, giya tiabwayanduhzik neendikittowinun, bazhekowun tepákonegoojin : gegetowin gá ekettoeyán me eu ga tepákonigoot, squách che gezhiguk.

49. Káween neen tebinowa neendikittose, ōsemá biezhenázho-ōt neenge guhgekemik, ga iekettoeyán, giya ga icendo-tumán.

50. Neen kekandán oguhgequawin gágega bemátizzewinnéwun : kokkinná o-o akettoeyán, ōsemá gá aezhit, me go aekettoeyán.

CHAPTER XIII.

BWA W kubbekosa wekoondewinink, ope Jesus kakandunk otepiagun ochichesanik, che májât, che nuhguttunk áke, che ezhat ōsemán ōnje tebinowa otánishanábamun oge ságeán ; oge ságeán nánázh che waquásag.

2. Gá eeshquádush weesenewát (Mutche Manitön obenuhumowán otáink Judas Iscariot, Simon oguisua, che bugittinne-goot.)

3. Jesus kakandunk, ōsemán kokkinná kago menigoot oninjeeng, Kitche Manitöndush ōnjebá, giya Kitche Manitön otezhánun ;

4. Pusegwe owesenewinink, ningoochedush obugittinnán obeenzikowágun ; geseengwáoon omáramön, uhgitchepinnittiz-zootdush,

5. Náágutchedush, nebe ōsegenán kesebegewinágunink, omáje

kesebegenumowân otoakenegamun ozitâne, ogesewândush seewawoon e-e takobezôt.

6. Obeotissân Simon Peterun, Peterdush otinnân, Neendogemâm, kesebegenânun innuh nezittun ?

7. Jesusdush otinnân, kâ kekekanduhzeen andotumân nõngum ; nâagutch keguh kekandân.

8. Peterdush otinnân, kâwekâ keguh kesepekenuhzenun nezittun: Jesus otinnân kesepekenuhzewân kâ ketâ tebanemissinõn.

9. Simon Peter otinnân, Neendogemâm, kâween nezittun atuh, giyadush neninjeen giya nestegwân.

10. Jesusdush otinnân, ween gasepeginnegâzôt, meatuh ozittun kesebeginumowint kokkinnâ beneze aneginnit, keenowâ giya kebenezim, kâweendush kokkinnâ.

11. Ween okekanemân ga bugittinnegoojin : me wanje ekettôt kâween kokkinnâ kebenezisseem.

12. Gâ eeshquâ gesepegezitânât, ototâpenân obeenzikowâgun námâtâbedush : otinnândush, kekekandâm innuh, andotonuhgook ?

13. Neendogemâm ketizzhim, neen Kitche Manitôm giya ketizzhim, wawanedush aketoeyag ; kagat neendow.

14. Kishpin ketogemâmewâ Kekitche Manitomewâ wiawewânan kegesepegezitanenimdush, ketâ gesepegezitanitim mamashkôt,

15. Kege kekinnoumonim, me ga ieendotumagobun gâ ieendotonuhgook.

16. Kagat, kagat, ketenenim, uhnoketâgaweninne kâween owushema apetandâgozisse, otogemâmun apetandâgoozinnit, giya ween biezhênázho-õnt, kâ owushema apetandâgozisse biezhênázho-ogoojin.

17. Kishpin kekekandumag ono iuheen keguh mennewânegoozim totumag.

18. Kâween kokkinnâ keguh guhnõnâsinõnim, neenkekane-mâg gâ onanerrugguk euedush che qniuk osink âzhebe-egâtag che tabwawinnewunik, ween wâtopomint mejeâng puhquazhegun otõmbinân otõndun tungishkowitz.

19. Kegeweendumomim, bwâ ochichesag, konemâ ope ochichesag me 'ow che enândumag.

20. Kagat, kagat, ketenenim, ween tiabwanemât biezhênázho-õnidjin neen tabwayanemik weendush tiabwayanemit otawayanemân biezhênázho-õnidjin.

21. Ope Jesus gâ eeshquâ ekettôt ono iuheen, kitche osittâwandum ochichâgõnk ekettodush, kagat, kagat, ketenenim, bazhek andussheag oguh buggittiumâgan neow.

22. Otokenegamundush, wâbundi-ittewug mamashkôt, kâdush okekanemâsewân anâjin,

23. Bazhek otoskenegamun siâgeâjin, okâkegunink ashotik-quashemõn.

24. Simon Peterdush, ochebeengwatowwân, owwe kekane-mât uhnew anânidjin.

25. Weendush wiasuttequashink Jesus okákegunink, otinnán, Neendogemám, áneen uhow?

26. Jesusdush otinnán, me^oow ga menik puhquazhegun, ge uhgwinjetowweyán; gá uhgwinjetótdush, omenán Judasun Is-caríotun, Simon oguisun.

27. Puhquazhegundush, gá beenzikkágoot Mutche Manitón obeenzikkágón, Jesusdush otinnán nuhmunj wá totumowáan, gazhetinná totun.

28. Ká oweuh aninne, emá ayájig otopowinink okekanduh-zeen wanje enát.

29. Ahnint enandumög, ónje Judas mashkemoot otían, Jesus wanje oge-snágobun, kishpinattón ono iuheen keweíámen we-koondink, gamá oguhmenán kago katemákizzinidjin,

30. Ween gá iát puhquazhegun bábeга geságáum, tabekuk eu ope.

31. Gá ságáunkdush, Jesus eketto, nóngum Aninne Oguisun kitche twáweá, Kitche Manito giya kitchetwáweán, ween ónje.

32. Kishpin Kitche Manitón gachetwáwegogwan, Kitche Manito oguhtotowán kitche kitchetwáweittezoot tebinowa weow bábeга.

33. Neenduhbenoche-emetók, wanebak kiábe kewejewenim, keguh nudowábomim : megò gá enugwá Jewug, ga ezhá-eyán ká keguh gebe-ezháseem; nóngum me giya keenowá aninnuhgook.

34. Oshke kuggequawin kemeninnim; ságeittig azhe ságe-innuhgook; me giya keenowá ga ezhe ságeittiyag.

35. Me o-o kokkinná aninneuwug ga ónje kekandumowát, neendookenegamun kishpin ságitteyag.

36. Simon Peterdush otinnán, Neendogemám, ánde azháeyun? Jesusdush otinnán azháeyán káween nóngum keguh ge nopenuhzhiseem pánemádush keguh nopenuhzhim.

37. Peterdush otinnán, Neendogemám, áneen ga ezhe kushketosewáan che nopenuhnisinán nóngum? neenguh buggitinán neembemátizzewin keen ónje.

38. Jesusdush otinnán, kagat innuh, keguh bugittinán kebe-mátizzewin neen ónje? kagat, kagat, ketenin, pekááquouh ká tuh mázetágoozisse chebwá nissink ekettoeyun ká kekekane-missenón.

CHAPTER XIV.

KAGO ketaewán tuh ishkinzenón ketabwayanemáwá Kitche Manito, tabwayanemissig giya neen.

2. Nös andát kitche nebewá bábetóchegáta : bwá izzhewabukebun, ketágeweendummonim; neendowe ozhissetón che iyáeyag.

3. Kishpin azháeyán owwe ozhissetoeyán che iyáeyag, neenguh be-ezhá minowá che ezbewininnuhgook, neen tebinowa che iyáeyán; me giya keenowá che iyáeyag.

4. Kekekandánáwá, azháeyán, kekekandánáwá anumók.

5. Thomasdush otinnân, Neendogemâm, kâ neenkekandush-zemin azháeyun, áneen ga ezhe kekandumáng anumók?

6. Jesusdush otinnân, nemikunnow, neen tabwawinneewun, neen bemátizzewin kâ oweuh aninne obeotissán ōsemá meatub neen ōnje.

7. Kishpin kekanemeyagobun, ketáge kekanemáwá giya ōsemá, nōngumdush kekekanemáwá kegewábonáwá.

8. Philip otinnân, Neendogemâm, wábundi-issinnáng ōsemá, me e-e memenik che totowweyáng.

9. Jesusdush otinnân, kitche keenwazh ketá nuh gewejewinnim, kâ muhshe, kekekanemisseem innuh Philip? ween gá wábomit, ogewábonán ōsemá, áneen e-o wanje ekettoeyun, wábundi-issinnáng ōsemá?

10. Kánuh ketabwayanduhze, neen ōsemá weowwink neendiá, ōsemádush neowwink iá? ekettowinun aeninnuhgook, kâ tebinowá neendikettose, ōsemádush neowwink ayát ween uhnoke uhnokewinun.

11. Tabwa-andumók ōsemá, weowwink neendiá uhgamá tabwa-anemisshig uhnokewinun ōnje.

12. Kagat, kagat, ketenenim, ween tiabwayanemit, uhnokewinun, anunnokeyán me giya ween ga innunnokeet, owushe-madush kitche uhnokewinun tuhtotum ōnje nōs pēndizzhánun.

13. Owwagotogwan ga ezhenundotumowagwan neenduhnozowinink, keguh totonim, ōsemá tuh kitchetwáwizze oguisemá weowwink.

14. Kishpin kago nundotumag neenduhnozowinink, neenguh totum.

15. Kishpin ságeyag, kunwandumók neenguggequawin.

16. Neenguh uhnumeatowá ōsemá, keguh menikdush minowá bazhek ganiandumeik gágineek che wejewik.

17. Tabwawinne ochichágomán, áke kâ otá otápinnegooseen, ōnje kâ owábomigooseen, kâ giya okekánemigooseen; keenowá koshá kekekanemáwá; wawane tá keowwewáng, guhtuh iádush keowwewáng.

18. Ká keguh nuhunissinnōnim, chebwá nuhniandumag keguh beotissininim.

19. Wiebuh, áke kâ minowá neenguh wábomigooseen; keenowádush kewábomim; giyadush, ōnje neembemátiz, keenowá keguh bemátizzim.

20. Eu gezhigut, keguh kekandám beenjinnuh nōs keche iyáeyán, keepowá giya neembeenjinnuhwánik keguh iám neen giya kebeenjinnuhwánewáng neenguh tiá.

21. Ween ayát neenguggequawin, giyadush kunwandunk, ween neenságeik weendush siágeit nōsun oguh ságeigōn, neen giya neenguh ságeá, neenguh wábunduhándush neow.

22. Judasdush otinnân, (káween ween Iscariot,) Neendogemâm, áneen o-o ga ezhe wábundieyáng keow, ákedush wábomigoosewun?

23. Jesusdush otinnân, aninne ságeát, oguh kuawandánun

neendikowinun; nōsundush oguh sâgeigōn, neenguh be otis-
sânân, neenguh wetegamânândush.

24. Weendush siâgeissig, kâ okunwanduhzenun neendikito-
winun; ekettowinun n'wândumag kâween neen tebinowawiz-
zissenun, ōsemâdush biezhênázho-ōt otebandânun.

25. Ono iuheen wândumonuhgook, magwouh wejewinnuh-
gook.

26. Ween niandumeik, Kitche Manito ochichâgomân, ōsemâ
oguh ezhenázhowân neenduhnozowinink, ween keguh kuhge-
kemik kokkinnâ iuheen, keche kunwandumag kokkinnâ iuheen
aeninnuhgook.

27. Innuhwandewin kenuhguttuhmonim, neendinowandâso-
win kemenim, kâween âke azhe megewat, ketizzhe menisin-
onim.

28. Kago ketaewân tuh osittâwissinzenōn, kago giya tuh ko-
tâjemuggussenōn, kegenōndâm gâ aninnuhgook neenguh májâ
minowâdush keguh beotissinim; kishpin sâgeyag ketâ pâpe-
nanemōm, ōnje uhge ekettoeyân ōsemâ neendizzhânun; ōnje
owushema apetandâgooze apetandâgoozeyân.

29. Kege-enenim uhwâ ochichesag, opedush izzhewabuk,
che tabwa-andumag.

30. Náágutch kâween gwetch minowâ keguh guguhnonissin-
onim, wagemâkundunk o-o âke tuhkoshin, neowwink kâ kago
otâseen.

31. Ake neenguh kekanemigoon, sâgeug ōsemâ: ōsemâ go
azhit, che izzhewabizzeyân, mego azhewabizzeyân. Pusegweeg,
mâjâtâ.

CHAPTER XV.

NEENDABWA bemâqutto, nōs ketegeweninnewe.

2. Kokkinnâ otikqunun mânewunzenōk, ototâpenân; kok-
kinnâdush otikqunun mânewungin, obenitonun minowâ owush-
ema che menewung.

3. Nōngum keenowâ kebenezim, gegetowinun aninnuhgook
ōnje.

4. Neowwink iâg, keowwewâng giya neendiâ, otikqun kâ
tâ mânewunzenōn ezheke, meatuh mejemeking bemâqutōnk,
me giya keenowâ andeyag meatuh uhgogeyag neowink.

5. Neen neembemâquto; keenowâdush ketotikqunewim:
ween neowink ayât, neowink giya neendiâ kitche nebewâ me-
newun, neen iâsewân kâ ningōt keguh totunzeem.

6. Aninne neowink agogisik, wabinnegâzo, otikqun wiabin-
negâtagin, nabobutagin, wiabinnegâtagin, aninne omowōnjeit-
tonun 'skotang otuhpuggittonun, châgetawun.

7. Kishpin neowink iyâeyag, neengegetowinun giya keow-
wewâng iâg, azhe nundowandumag, mego che menigoeyag.

8. O-o nōs ogitchetwâwizze wanje meneweyag me ga ezhe
otoskenegameminuhgook.

9. Osemá azhe ságeit, me azhe ságeinnuhgook ; iág neságe-wawinink.

10. Kishpin kunwandumag neenguggequawin keguh iám neságewawinink : azhe kunwandumowug nōs oguggequawinun i-iádush ságewawinink.

11. Ono iuheen, aninnuhgook, neenpápenanemowin keowwe-wáng tuh iá, kepápenanemowindush tuh mooshkena.

12. O-o neenguggequawin ; ságeittig, azhe ságeinnuhgook.

13. Ká oweuh aninne, owushema otáíaseen ságeittewin, aninne buhgittinnunk obemátizzewin otinowamágunun ōnje.

14. Keenowá neendinowamágunun kishpin izzhewabizzeyag, azhe guhgekeminuhgook.

15. Náágutch, ká neendoskenegamug kegubenissenonim ; oskenegamutá ká okekanduzheen otogemámun anuhnokenit ; kokkinná iuheen nōs wanje nōndumánin kekekanduramonenim eu ōnje neendinowamágunun kege-enissenonim.

16. Káween kegeonábomisseem, neendush kegeonábomine-nim, ketánoneninim che meneweyag, euedush meneweyag gá-gineek tuh atta ; owwagotogwan ga nundotumowagwan ōsemá, neenduhmozowinink, keguh menigowá.

17. Me ono iuheen azhe guhkekeminuhgook, che sáságeitte-yag.

18. Ake shinganemigoeyag, keguh kekandánáwá, neen gá shinganemigoeyán chebwá shinganemigoeyag.

19. Wejeendumag áke, áke ketá ságeigōnáwá : ōnjedush kewejeenduhzeenáwá áke kege onábominenim ákeeng, me áke wanje shinganemigoeyag.

20. Kunwandumōk ekettowin aninnuhgook ; otoskenegame-má, ká owushemá apetandágoozisse otogemámun apetandágo-zenit? kishpin gegooche bátáewát, keguhgooche bátáiggowág, kishpindush gekunwandumowát neendikittowin, oguh kunwan-dánáwá kedikittowinewá.

21. Kokkinná, ono iuheen keguh ieendotágowág neenduhzo-zowinink ōnja ká okekanemásewán biezhenázho-onidjin.

22. Bwá takoshinábán, bwá guhguhnonugwábun, ká má-zheninuwugizzewin, tágeiáseenáwá, nōngumdush ká kago otug-gwunuhunzeenáwá omázheninnewuggizzewinnewá.

23. Ween shanganemit, oshinganemán giya nōsun,

24. Kishpin, totunzewábán ono uhnokewinun uzziáwát weká aninne enuhnokenig, ká mázheninnewugizzewin otáge iá-seenáwá : nōngumdush nayazh neengewábomigonánig neenge-shinganemigonánigdush neen giya nōs.

25. O-odush izzhewabut ekettowin che tabwawinnewung azhebe-egátag otepákonegawinnewáng, unishego neenge shin-ganemigōg.

26. Niandumewatdush takoshink, ween ga biezhenázhu-umonuhgook, tabwawiane-ochichágomán, ōsemán wanjebát, ween neenguh tuhtepájemik.

27. Keenowá-giya keguh tuhtepájemín, ōnje wiazhktut miá-jetáng ketōnje wejewenin.

CHAPTER XVI.

Oro iuheen gá tuhtepájemotonuhgook, che ōnje nishkátiz-zetowwissewag.

2. Keguh ságitche wabinnegowág uhaumeawegumigōnk : kagat, tuh ochichesa pichenuk cheizzhewabuk, oweuh nesik, neenniandumeá Kitche Manito guhtuh enandum.

3. Ono iuheen gatotonágwá ōnje ká okekanemásewán ōsemán giya neen ká neenkekanemigoseeg.

4. Ono iuheen, gá tepájemotonuhgook, ope ochichesag keguh kunwandánáwá uhge aninnuhgook ; káween kegeweendum-ōsanonim ono iuheen wiazhkut miájetáng ōnje magwouh uhwe-jewimmuhgook.

5. Nōngumduh nemájá neendizzhánun gá biezhenázho-ōt, kádush oweuh andussheyag kekuhquajemisseem azháeyán.

6. Oanjedush kege tepájemotonim, ono iuheen, kushkandum-owin mooshkena ketaewáng.

7. Mozhuk tabwawinnewun aninnuhgook ; mennoizzhewabut keenowá uhmájáeyán : kishpin májasewán ; niandumewat, ká ketá otissiggoosewá, kishpindush májáeyán keguh biezhenázbuhumonim.

8. Opedush takoshink, oguh tebuggindán áke mázheninne-wuggizzewin, giya quiuk izzhewabizzewin, giya tepákonegawin ōnje :

9. Mázheninnewuggizzewin, ōnje ká neendabwayanemigooseeg :

10. Quiuk izzhewabizzewin, ōnje nōs neendizzhánun, káween wekádush keguh wábomisseem ;

11. Tepákonegawin ; ōnje wagemákundunk áke tepákonegázo,

12. Kiábe kitche nebewá iuheen kewōenenim ; kádush ketáge bezindunzeem nōngum,

13. Anawak ope tabwawinne ochichágomán takoshink keguh kekinnoumágowá kokkinná tabwawin ; káween ween tebinowa tuh gegetose ; ga nōndunk, me eu ga gegetōt, keguh wábundi-igowá iuheen ga takoshinomugukin.

14. Ween neenguh kitchetwáweik, oguh otápenán neendiemun, keguh wábundi-igowádush.

15. Kokkinná iuheen ōsemá ayát neendiemun : me wanje ekettoeyán, oguh otápenán neendiemun, keguh wábundi-igowádush.

16. Wiebuh náágutch, ká keguh wábomisseem ; náágutchdush, minowá keguh wábomin, ōnje ōsemá neendizzhánun.

17. Ahnintdush otoskenegaman, i-ittewug, wagonan o-o anin-nung, náágutch ká keguh wábomisseem, náágutchdush minowá keguh wábomin ; ōnje giya ōsemá neendizzhánun ?

18. Me wanje ekettoewát, áneen o-o wanje aketōt, náágutch ? ká neenkekanduhzemin aketōt,

19. Jesudush okekandán owwe kuhquajemáwát otinnándush,

kagat, innuh keguhguhnonittim, kuhquajindeyag wanje ge-ek-ettoeyán náágutch, ká keguh wábomiseem, minowádush náágutch keguh wábomim?

20. Kagat, kagat, ketenenim, keguh mowwim, keguh kushkandám : ákedush tuh pápenanemomuggut, keenowádush keguh kushkandám, kekushkandumowinewádush che pápenanemowinnewunk.

21. Equa ope webenenekat, kushkandumowin otían, ònje otepiegun ochichesa, bábegadush genegeát uhbenocheun, ká kiábe okekanduhzeen, kushkandumowin ònje pápenanemo aninne uhnegit ákeeng.

22. Keenowádush kushkandumowin ketiánáwá nōnguma ; minowá keguh wábominenim ketaewán tuh pápenanemomuggutōn, kepápenanemowindush ká oweuh aninne keguh mukumangoose.

23. E-e gezhigut káween kago keguh kuhquajemiseem.—Kagat, kagat, ketenenim, wagotogwan ga nundotumowáwagwan òsemá neenduhnozowinink, keguh menigowá.

24. Kiut káweká, kago kegenundotunzeem neenduhnozowinink ; nundotumōk keguhtíanáwá, kepápenanemowinnewá che mooshkenat.

25. Ono iuheen kegeweendumonim kekinowáchegeezhwawinink, opedush guhtuh ochichesa, ká keguh guhguhnonissinonim kekinowáchegeezhwawinink keguh wábundi-innim mezhishuh òsemá.

26. Eu gezhigut, keguh kuhquajemáwá neenduhnozowinink ; ká ketenissenonim, che uhnumeatumonigook che uhnumeatowwug òsemá :

27. Onje òsemá ween tebinowa keságeiggowá ònje uhságeyag, kegetabwayanemimdush she ònjebáeyán Kitche Manito.

28. Osemá uzzhiát neembeònje ságáum, neen takoshin ákeeng : minowá nenuggután áke, che ezháeyán òsemá.

29. Otoskenegamundush otigōn, binná, nōngum kemissishshowwetágoose, káween kekinnowáchegeezhwawinink ketezhegegetōse.

30. Kagat neenkekandámen, kekandumun kokkinná, kádush oweuh aninne ketá kuhquajemigoose kago : me o-o wanje tabwayandumáng Kitche Manito uzzhiát she ònjebáeyun.

31. Jesusdush otinnán, nōngum ketabwatám innuh?

32. Binná, tepiegun ochichesa shiegwouh ge ochichesa, ope keguh siswashkám papukkán tebinowa aeendáyag ezheke keguh nuhguhzhim ; káween koshá neen ezhekawizzisse, ònje kiábe òsemá newejewik.

33. Ono iuheen gá weendumonuhgook neowwink keche innuhwandeyag, ákeeng, keguh kotuggitōm : kago osittáwandun kago, neengeunnewishkán áke.

CHAPTER XVII.

Ono ektetowinun, magwouh Jesus zhickettöt, ishpemink in-
ábe, ektetodush, nös, tepiegan ochichesa ; kitchetwáweik keguis
giya ween keguis keguh kitchetwáweik.

2. Gá ezhemenut mushkáwizzewin che uhnewishkunk kok-
kinná weyásemá, chemenát gágega bemátizzewin menik ga
nundotumowát.

3. Me o-o gágega bemátizzewin, che kekanemikwá, keen
atuh quiuk Manito áweum, giya Jesus Christ, ween gá ezhená-
zhowut.

4. Kege kitchetwáwein ákeeng ; neenge gezhetá uhnokewin
gá mezheun che enunokeyán.

5. Binná, nös, kitchetwáweishshin keow ðnje tebinowa kit-
chetwáwizzewin ayáyungobun áke uhwá ozhetöng.

6. Neenge kekandumonág, ketuhnozowin uhgew aninnewug
gá mezheun ákeeng ; ðnje keen kedebanemápuneeg kegeme-
zheundush ; ogekuwandánawá kedikittowinun.

7. Onje kekekandánawá kokkinná iuheen gá menutwá ketie-
mun.

8. Neengemenág ektetowinun gá mezheumbun ; oge iáná-
wándush, ogekekandánawá uhge ðnjebáeyán keowwink oge-
tabwatumögdush uhbe-ezhenázhoeyun.

9. Neenduhnumeatumowág : káween áke neenduhnumeatun-
zeen, uhgew atuhgo gá mezheunik ; keen kedebanemág.

10. Kokkinná, tabanemugik, keen ketebanemág, kokkinná-
dush tabanemudjig ; neen neentabanemág, neengitchetwáwiz-
zedush weenowá ðnje.

11. Ká kiábe neendiáse ákeeng uhgew ákeeng iáwug ; kebe-
otissin. Quiuk nös, kunwanim uhgew, ketuhnozowinink gá
mezheunnik, che bazhekowát keenowind azhe bazhekoyung.

12. Menik gá wejewugwá ákeeng, neengekunwanemág ke-
tuhnozowinink : uhgew gá mezheunik neengekunwanemág, ká
oweuh wunnishinze, meatuh nissheunnátizzewin oguisemá ;
me ashebe-agáttag, che tabwawinnewung.

13. Nöngum kebe otissin, ono iuheen iekettoeyán ákeeng,
neempápenanemowin che mooshkenát weowwewáng.

14. Neengemenág kedikittowinun, ákedush ogesheengane-
migonáwá ðnje ká áke áwissewug azhe iáyán áke áwissewán.

15. Ká ketuhnumeatosenön che otápenutwá ákeeng meatuh
che kunwanemutwá wawane.

16. Ká áke áwissewug, azhe áwissewán áke.

17. Quiuk ezhe che mennoizzhewabizzewát, ketabwawin
ðnje ; kedikittowin tabwawinnewun.

18. Biezhenázo-öeyun ákeeng me giya neen azhe ezhenázho-
wugwá ákeeng.

19. Weenowá ðnje mennoizzhewabizzeán neow, giya ween-
owá che mennoizzhewabizzewát tabwawin ðnje.

20. Káween atuh uhgew neenduhnumeatumowáseeg, giyadush weenowá uhgew ga tabwatungig odikittowinnéwán ònje.

21. Kokkinná che bazhekowát, keen, nòs, neowwink azhe iáeyun, me giya neen-keowwink azhe iáeyán, weenowá tuh bazhekowug keowwinnáng áke tuh tabwatumomuggut uhge bie-zhenázhoeyun.

22. Kitchetwáwizzewin gá mezbeum, neengemenág ; tuh bazhekowug azhe bazhekoeyunk.

23. Bazhekwun neowwinnánink giya bazhekwun keowwin-nánin tuh ápiche bazhekowug, ákedush che kekandunk uhbe-zhenázhoeyun uhgeságeutwádush azhe ságe-eun.

24. Nòs ápadush uhgew gá mezheunik che wejewewát uzzi-áyan, oguhwábundánáwá neengitchetwáwizzewin gá mezheun; ònje keságenábun bwá ozhetóng áke.

25. Quiuk nòs, áke ká kegekekanemiggooseen neendush ke-gekekanemin uhgewedush ogekekandánáwá uhgebiezhenázhoeyun.

26. Neengetuzzhemág uhgew ketuhnozowin, ònjittá neen-guh tuzzhemág ; ságeittewin gá ságeun weowwewáng tuhiáno, giyadush weowwewáng neendíá.

CHAPTER XVIII.

JESUS gá eeshquá iekettót ono ekettowinun, geságáum má-mowy otoskenegamun agámank sebeensink Cedron, ketegánink emá ayág unnebeendega, giya otoskenegamun unnebeendega-wug.

2. Judasundush ween gá buggittinnegoojin, okekandán emá : Jesus gágineek ukko iezhápun emá má-mowy otoskenegamun.

3. Judasdush ogeiáwán ningótwawán aninnewun giya sheená-gunisshe ogemán, ogemá sáságewitchehaweninnewun giya Phariseeun ònje, betakoshinógdush emá wásákoninjegunne te-binoegunun giya wáswágunun, giya ushwewinun, obetukkoná-náwán.

4. Jesusdush okekandánun kokkinná iuheen ga beotiasiggoojin, unne ságáum otinnándush, uhnew owwanan nandowábomag?

5. Oguhnonáwán, Jesus Nazarethink, Jesusdush otinnán, neen neendow, Judasdush ween bagittianát owejegábowittowwán.

6. Pichenukigo neen neendow eketót, uzhagábowwewug pongesinógdush ákeeng.

7. Okuhquajemándush minowá, owwanan nandowábomag? Ekettowugdush, Jesus Nazarethink.

8. Jesusdush otinnán, neen neendow kege-enenim, nandowábomewunan, máno uhgew tuh májáwug.

9. Ekettowin gá eketót che tabwawinnewunk, uhgew gá mezheunik, káween oweuh newunneáseeg.

10. Simon Peterdush uzzhoweshk ogitche gobétón, obukketawán ogemá sáságewitchehawenine otoskenegamun, okishkuh-

gunándumowándush ogitchetowwugáæ. Malchus ezheneká-
zo oskenegis.

11. Jesusdush otinnán Peterun, benám ketuzzhoweshk : me-
nequáhegun nōs gá mezhit kánuh neenguh menequase ?

12. Ningōtwawán giya shemágunisshe ogemán, giya Jewun,
otogemámewán, ototápenáwán, Jesusun otuhkobenáwándush.

13. Omájenáwándush Annasun otizzhewetowáwán netam,
(ōnje ween Caiphas ogemá sáságewitchegaweninnewun e-e ke-
nonowin ozhinissun áwewun.)

14. Caiphas ween áwe gá enápun tuzzhemát Jewun, tá onis-
sheshin ; bazhek aninne che ōnjenat kokkinná anishanában.

15. Simon Peterdush onepenáná Jesusun minowádush bazhek
otoskenegamun, wuhow otoskenegamun ogemá sáságewitchegaweninnewun okekanemán, unnebeendega mámowy Jesus ogemá sáságewitchegaweninne owegewamink.

16. Peterdush áqutthink squándang nebowwe ; 'owedush ba-
zhek otoskenegamun, ogemá sáságewitchegaweninne okokane-
májin unneságaum oguhnonándush oskenegequan kanowandunk
squándem, obeendegunándush Peterun.

17. Oskenegequadush kunwandunk ishquandam, otinnán Pe-
terun, kánuh keen ketáwisse, wuhow aninne bazhek otoskene-
gamun ? ekettodush káween neendowwisse.

18. Oskenegeghug giya shemágunisshe ogemág nebowwewug
emá, gepotiwawug kuhkuhzhán gá potiwawát (kissenánink)
owwuzzowugdush ; Peterdush owejegábowittowán owwuzzōt.

19. Ogemá sáságewitchegaweninne okuhquajemán Jesusun,
otoskenegamene, giyadush oguggequawinne.

20. Jesusdush otinnán, neengebugguketágoos ákoeng ; gá-
gineek neengeguggequa uhaumeawegumigōnk giya kitche uh-
numeawegumigōnk, gágineek Jewug unnuhgishkotátewát, ká-
weká gemōch ningōt ono neenge-ekettose.

21. Wagonan wanje kuhquajemeun ? kuhquajim uhgew gá
nōndowwidjig, gá enugwá : binná okekandánáwá gá ekettoe-
yán.

22. Gá eeshquádush iekettōt, bazhek shemágunisshe ogemá
emá nábowwit onubbuggooshkeninjetowwán Jesusun, eketto-
dush, me nuh eu azhe guhnōnut kitche ogemá sáságewitchega-
weninne ?

23. Jesusdush otinnán, kishpin gá mutche gegetowánan te-
bátotun, gá mutche ekettowánan ; kishpindush gá mennogege-
towánan ; wagonan wanje bukkittaoeyun ?

24. (Annas oge-ezhenáhowán tuhkobenint Caiphas ogemá
sáságewitchegaweninne zhiánit.)

25. Simon Peterdush, nebowwe owwuzzōt, otinnáwándush ká-
nuh keen bazhek ketáwisse otoskenegamun ? ekettodush ká-
ween neendowwisse.

26. Bazhekduh ogemá sáságewitchegaweninne otoskenega-
mun (anowamájin uhnew Peter gá kishketowwuggawájin) ek-
etto, kánuh kegewabomissenōn ketegánink wejewut ?

27. Peterdush minowá eketto, káween ; bábegadush pekáá-quouh nõndágoose.

28. Otunnemájesuggábegináwân Jesusun, Cajaphasun zhiánit otizzhewináwân tepákonegawegumigõnk kekeshapáwugruk, káween ge unnebeendegasewug tepákonegawegumigõnk, böch tá wenizzewug, õnje ká otáge kunwanduhzeenáwá kubbekosa wekoondewin.

29. Pilatedush ságáum otinnân, wagonan buh tepájemut wuh-
ow aninne?

30. Oguhguhnonáwân otinnáwándush, kishpin gemutche totunzikobun ká ketá, ge betosenonim.

31. Pilatedush otinnân uhnew, otápenik tebákonik, ketebá-konegawinnewáng. Jewugdush otinnáwân, ká ezhe tebákonegawinnunzenõn che nissint aninne?

32. Che tabwawinnewunk gá eketõt Jesus, ga inápenat uz-zhekettõt.

33. Pilatedush minowá beendegá tebákonegawegumik onun-domándush Jesusun, otinnándush, keen nuh ketogemákundow-wág Jewug?

34. Jesusdush otinnân, keen nuh tebinowa kedikit : bakániz-zidjig innuh kegeweendumágõg?

35. Pilatedush eketto, neen innuh neen Jewew? tebinowa an-owamudjig, ogemá sáságewitchehaweninnewug neembe bug-gittinumágõg keow, áneen gá totumun?

36. Jesusdush otinnân, neendogemáwewin ká omá ákeeng, iángibun, neendoskenegamug táge megázowug, ká táge bug-gittinumowásewug, Jewug, nõngumdush neendogemáwewin ká omá ákeeng iásenõn.

37. Pilatedush otinnân keetogemáwenuh? Jesusdush otinnân, keen kedikit ogemáweyán. Me o-o waquiyag, gá õnje negeán, me o-o giya buhõnje ezháeyán ákeeng, neendá tabwa akettoeyán, kokkinná tiabwajig onõndánáwá neendinnawin.

38. Pilatedush otinnân, wagonan tabwawin? gá eeshquá ek-ettõdush, unneságáum Jewun zhiánit otinnándush ká kago mutche izzhewabizzewin nemikumowáse che gegishkunk.

39. Ketizzhetwâm, bazhek neenguh buggittiná kubbekosa wekoondewinink, enandumag Jewug otogemámewân keguh minenim?

40. Azhequawugdush minowá kokkinná eketõtõnk káween wuhow aninne, Barrabbas koshá. Barrabbas gamotishkid.

CHAPTER XIX.

1. MEDUSH Pilate, azhe otápenát Jesusun uhbuhsunzháwát.

2. Shemágunishugdush menasagáwunzbe owawoqun otozhe-tõnáwá uhbezikkõnáwân õstegwáninik, miskobeenzikowágun-dush obeenzikonáwân.

3. Ekettowugdush pápenanin, Jewug otogemámewân ! obuk-kittawáwándush oninjewân.

4. Pilate minowá ságáum, otinnándush uhnew, binná kebe-

ságizittön, che kekanemag kago mikumowásewag, niagöt ono chege mutche izzbewabizzit.

5. Jesusdush beságáum, menasagáwunzhe owawoqun otíön mishkobeenzikowágun giya Pilatedush otinnán, binná aninne!

6. Ogemá sáságewitchegaweninnewug giya shemágunisshe egemág ope wiábomáwát, ázhequawug ekettowug suhsuhgáquo-ök. Pilatedush otinnán, keenowá otápenik, suhsuhgáquo ök ká kago neen neangemikumowáse chegemutche izzbewabizzit.

7. Jewundush otigön, tepákonegawin neendiámen, neente-pákonegawinináng tá nebo, ünje Kítche Manito Oguisun in-n'wánittizzo.

8. Pilate ope n'wánduuk, eu ekettowin, owusherna sagizze;

9. Minowá unnebeendega, tepákonegawegumigönk otinnán-dush Jesusun, ánde wanjebáeyun? káweendush Jesus onuhquawáscen.

10. Pilatedush otinnán, kánuh keguhnozhisse; kánuh keke-kandubzeen keche suhsuhgáquoinnámán giya ketá buggittin-nin anandumán?

11. Jesusdush otinnán káween ketá kushketoseen mushká-wizzewin ga totowweyumbun meatuh ishpemink ünje menegoe-yun; me ünje ween bagittinnumök, neow mámowy mázhenia-newuggizzit.

12. Eu ápe Pilate neendáwách che bugittinnát anandum.— Jewugdush ázhequawug, ekettowug, bugittinnut wuhow aninne, káween Caesar keguh anowamáse. Óweuh wagemákázojin, mutche totowán Caesarun.

13. Pilatedush n'wándunk eu ekettowin, beságizzeán Jesus-un, námátábedush tebakonegawinink, emá Pavement ezhenekátá, Hebrew unwawindush Gabbatha.

14. Ozhetáwug kubbekosa wekoondewin; ningötwaswá tepi-egunak Jewundush otinnán, binná ketogemámewá.

15. Azhequawug, ningooche ezhewish, ezhewish, suhsuhgáquo-ök, Pilatedush otinnán, neengusuhgáquowá nuh ketogemámewá? Ogemá sáságewitchegaweninnewugdush ekettowug, ká oweuh neendogemámenán meatuh Caesar.

16. Medush azhe bugittinnumowát che suhsuhgáquo-önt, ot-otápenánáwán ningooche otizzhewinnáwán.

17. Weendush otunne májenán metigön wátuzzhesuhgáquo-önt ezhadush ewáda aninne weendibbegagunink ezhenekátá, Hebrewdush inwawin Golgotha ezhenekátá.

18. Me emá suhsuhgáquowáwát, áníndush neezh mámowy bazazhek etowinnuh, Jesusdush nowwiuhe.

19. Pilatedush otoshebeán tepájemowin metigönkdush otat-tön, oshebe-egun ezhebe-egáta JESUS NAZARETHINK JEW-UG OTOGEMAHMEWAUN.

20. O-o oshebe-egun nebewá Jewug ogewábundánáwá: emá Jesus gá tuzzhe suhsuhgáquo-önt bazhew kítche otanonk; ge oshebe-egátadush Hebrew inwawinink, giyadush Greek, giya latin.

21. Jewugdush osáságowitchegaweninnewá otinnáwán Pilateun, kago ween Jewug otogemámewán ezhebegakan meatuh neen Jewug otogemámewán eketto, ezhebekan.

22. Pilatedush eketto, gá ozhebeumán, neenge ozhebeám.

23. Shemágunishug gá suhsuhgáquowáwát Jesusun ototápenánáwán agwidjin, onewyuggittóónáwán babazhek shemágunishug naningótink zhuttág obeenzikowágun giya. Obeenzikowágun mizze wieguttinne ishpemink giya tubbuhzheesh.

24. I-ittewugdush, kago begobetosetá, uhtuhtetá owagwan gá iagwan : azhebe-egátág che tabwawinnewunk ; ágweyanin nanáwinnuhmátewug, neembeenzikowágundush uhtátewug. Shemágunishug me o-o andotumowát.

25. Jesusdush gá tuzzhe suhsuhgáquo-ónt cheegei uhe nebowwewug Jesus ógeen, ógeendush wetiggikkoone giya Mary Cleophas wewun giya Mary Magdalene.

26. Jesusdush ope wiábomát ógeen, siágeájindush otoskenegamun nebowwinit, otinnán ógeen, equa, binná keguis !

27. Otinnándush otoskenegamun binná keguh ! Euedush ope wuhow otoskenegamun omájenán tebinowa andát.

28. Gá eeshquá izzhewabuk, me Jesus kekandunk ishquákumink, kokkinná iuheen azhebe-egátág che tabwawinnewunk, eketto, neweminnequa.

29. Otossowin atta mooshkena shewábo ; omooshkenabunáwándush skiebánun shewábo ónje, hyssopinkdush otussáwán skiebánun, otonininkdush otattowáwán.

30. Jesusdush ope nasetopetunk shewábo, mesuh gegezhetáng eketto ; shuggushkequane bugittinátdush ochichágwan.

31. Jewugdush ónje magwouh ozhetáwát kubbekosa wekoon-dewin, ká owouh tuhge ogotasininne unwabewinnegezhigut, (e-e unwabewinnegezhigut kitché gezhigut,) okuhquajemáwán Pilateun, okátun cheboquowunnaowint, ningoochedush keche ezhewenint.

32. Shemágunishug be-ezháwug, obokogátawáwán netam uggoojinidjin giya unne bazhek ayeesh suhsuhgáquiegázowájin.

33. Watissáwát Jesusun, wiábomáwát ázhia genebonit, kádush obokogátawásowán :

34. Bazhekduh shemágunish, oshemágun obuhzhebowán Jesusun weowwinink, bábegadush, misque ónjegáne, giyadush nebe.

35. Ween wiábundunk, oge oshebeám, gá oshebeunkdush tabwawinnewun, okekandándush uhtabwat, che ónje tabwa-andumag.

36. Ono iuheen gá izzhewabuk, azhebe-egátág che tabwawinnewunk, okunun ká tuh bokoegátaseninnewun.

37. Minowádush bazhek azhebe-egátág, oguh gunowábomáwán uhnew gá buhzhebuhwáwájin.

38. Gá eeshquá izzhewábuk o-o, Joseph Arimatheaink, (Jesus otoskenegamun gemóch koshá enandun ozám uhgosát Jewun,) Pilateun okuhquajemán ningooche che ezhewetó Jesus

weowinne : Pilatedush obugittinumowán. Obe-ezhándush emá ototápenán Jesus weow.

39. Nicodemus giya be-ezhá ('ow netam gá beotíassát Jesus-un nebádibbik,) muskeke obetón ningótwák uhpetinnegwuttinik; weow che banátusinnenik.

40. Ototápenánáwá Jesus weow, bebuhgwyán neginónkdush owweoqui-eginánáwá mámowy e-e mushkeke, andotátewát Jewug uhni-isshemáwát.

41. Gá tuzzhe suhsuhgáquo-ónt emá, ketegánink ; ketegánikdush, óshke jebágumik tuhgoo, ká oweuh aninne muhshe usásé.

42. Me emá buggittanemáwát Jesusun, ónje Jewug otozhetáwinnegezhigutómewá ; jebagumikdush bazhew tuhgoo.

CHAPTER XX.

NETAM gezhigut unwabewinnegezhigut májesag, Mary Magdalene, be-ezhá emá, kekeshap bwá puhgukábunk, owábundándush ásin ge konegátá jebagumigónk.

2. Májebutto, uhbe-ezhát Simon Peterun, giya unne bazhek otoskenegamun Jesus siágeájin, otinnándush, ogetápenáwán ketogemámenánin jebágumigónk, kádush kekanemásenán tibbe gá ezhewinnáwágwan.

3. Peterdush unneságám, giyadush uhgew bazhek otoskenegamun, obeotittánáwándush jebagumik.

4. Unne neezhobi-ittewug uhow bazhek otoskenegamundush onuhgunnán Peterun, netamdush betekóshin jebágumigónk.

5. Nowwuggegábowwe, beenjeiuhedush 'zhenábit, owábundánun; bebuhgwyán neginón uzzhuttanik, káweendush peendegase.

6. Simon Peterdush, betekóshin, benopenuhnigoot, unnepeen-degadush, jebagumigónk, owábundánun bebuhgwyánun neginón uzzhuttanik ;

7. Giyadush bebuhgwyán negin, wáweendibbabbizzopun ká mámowy agwippuneen attasenón, ningoochedush pukkán ezheka atta, tittebuhpeta.

8. Giya weendush otoskenegamun netam gá betekóshink unnebeendega, owábundán, tabwa-andum.

9. Kiut ká okekanduhzeenáwápun azhebe-gátanik uhge ábejebát.

10. Otoskenegamundush unnekewawug, tebinowá andáwát.

11. Marydush, áqutcheiuhe jebágumigónk onebowwe uh-mowwit : magwouhdush uhmowwit nowwuggetá beenjeiuhe uzzhenábit jebagumigónk.

12. Owábomándush neezh mezhinowan námátábenit, wuhwábishkizzewug, bazhek oshtegwanewung, bazhekduh ozittáwung, Jesus uhge shingeshink.

13. Otinnáwándush ; equa, wagonan wanduhtamocoyun? otinnándush, ogetápenáwán Neendogemámun, kádush neen kekanemáse tibbe ge ussáwágwan.

14. Magwouh 'zheketödush bemuskogábowwe owáboráñdush Jesusun nebowwinit, kádush okekanemáseen Jesusun áwenit.

15. Jesusdush otinnán, equa wagonan wanduhtamoeyun? owwanan nandowábomut? metök ketegawenisme ga nozhit eandum, otinnándush Neendogemám, keen gá otápenáwuttan weendumowweshin tibbe ge ussut, neenguh otápená.

16. Jesusdush otinnán, Mary, obemuskogábowwittowán otinnándush, Rabboni, Neendogemám, uzzhekettöt.

17. Jesusdush otinnán, kago tánginisshekan, ká muhsbe nös uzzhiát neendizzhe Ömbishkáse : nekánisug ezhan owwe ezhe, nös neendizzhánun, giya keenowá kosewá, Memanitöm giya keenowá kemanitomewá ishpemink ayát.

18. Mary Magdalenedush obeweendumowán unne otoskenegamun, neengewábomá Jesus, me o-o gá iezhit.

19. Mego e e gezhigut wanákooshik, netam gezhiguk unwabewinnegezhiguk májesag squandámun kepáqui-egátawun otoskenegamun námátábenit; Önje ogosáwán Jewun; Jesus betukoshin, nowwiedush nebowwe; otinnándush, mennoinnowan-deyeuk.

20. Opedush eu aketöt, wábundiewa oninjeen, giya weow, otoskenegamundush pápenanemowug wiábomáwát Jesusun.

21. Jesusdush minowá otinnán, mennoinnowandeyeuk; nös biezhenázho-öt, me giya neen azhe ezhenázho-onuhgook.

22. Magwouh uzzhekettöt, obugittinnámonuttowán, otinnándush, otápenik Kitche Manito ochichágwun.

23. Uhgew anishanábag mázheninnewuggizzidjig mánuhwe sháwanemagook, mennowwe sháwandágoosewug, uhgewedush mánuhwe sháwanemásewagook ká mennowwe sháwandágoosis-sewug.

24. Thomasdush Dydimus azhenekázöt, bazhek usshenezhidjig, ká emá iáseben, ope Jesus pándegat.

25. Ahnintdush otoskenegamun, otigön neengewábománán ketogemámenán, otinnándush meatuh wábundumowug oninjeen, beenjeninjenán ayazissink suggiegunun, beenjeninjeneyán giya weowwink ká neendá tabwatunze.

26. Gá niswásogwunigukdush, minowá otoskenegamun, magwouh beendik iánik, Thomasdush mámowý; Jesus been-dega, squandámun kepáqui-egátag nowwiuhedush onebowwe, otinnándush mennoinnowandeyeuk.

27. Jesusdush otinnán Thomasun, beshebeninjenin, beenjeninjin neowwink, kago ágönwatunkan, tabwatum.

28. Thomasdush otinnán, Neendogemám, Nemanitöm;

29. Jesusdush otinnán, Thomasun, kewábum ketabwa-andumdush; tuh sháwandágoosewug uhgew wiábomisigook medush tabwa-andumowát.

30. Kitche nebená kitche uhokewinun ánint gá ieendotunk Jesus magwouh wejewegoot otoskenegamun ká oshebe-egátasenön o-o mazeniegunink.

31. O-o oshebe-egáta che tabwayandumag, Jesus weca

Christ, gárega bemátizit Kitché Manito Oguisun; uhgewedush tiabwa-andungig, gágineek tuh bemátizzewug otubnozowin Onje.

CHAPTER XXI.

GAH eeshquá izzhewabuk ono iuheen, Jesus owábunduhám weow otoskenegamun, kitché gumminck Tiberiasink; me o-o andotunk wábundiewát weow.

2. Mámowy iáwug Simon Peter, giya Thomas, Didymus ezhenekázo, Nathanieldush Canaink Galileeink, giya Zebedee oguisun, áníntdush neezh otoskenegamun.

3. Simon Peterdush otinnán uhnew, neendowwe nojekegoewa; otinnáwándush, keguhwejeweninne. Unneságáumög, owwe bozewug nábequánink, bábega; e-e dabekukdush ká oweuh obeenduhuhnásewán.

4. Kekeshapáwugguk, Jesus chegebeeg nebowwe: otoskenegamundush, ká okekanemáseen Jesus áwit.

5. Jesusdush otinnán, uhbenoche-ittök, weyás innuh ketiánáwá? oguhnonáwán, káween.

6. Otinnándush kitcheníkáng, enuhkuhkákáyá nábequánink puggish usub; keguh mikám: otuhpugginnáwándush, kádush okushkéasewán wewekobinnáwát, azhe bátieninnit kegoiun.

7. Eu Onje, uhow Jesus siágeájin otoskenegamun otinnán, Peterun, ketogemámenán; Simon Peterdush n'wándundnk, otogemámewán áwinnit otíttebuppinitizzo nojekego obeenzikowágun, (pingwoshhágittebun) pukkobegwáshkunnédush kitchegummik.

8. Ahníntdush otoskenegamun, nábequánasink be-ezháwug (káwásá iásewug ákeeng, neezhwák tusso tóshqun atuh,) bemetábánáwán usubbeen mooshkenanit kegoiun.

9. Bábegadush, buhtukkoshinnowát ákeeng owábundánáwá ishkota okuhkunzhan, kegoiugdush ábewugdush emá giya puhquazhegun.

10. Jesusdush otinnán benik kegoiug nōngum gá nissagwá.

11. Simon Peterdush, otowwe uhgwátábánán usubbeen kitché nebewá kegoiun mooshkenawun, ningótwák usshe nánemetunnuh usshe niswa, ánuh tusshewát ká ningooche ussub pekocshkáse.

12. Jesusdush otinnán, bewesinig, kádush oweuh otoskenegamun okuhquajemigooseen owwagwan wiáwegwan? ozám shágwanemowug okekanemáwán Kitché Manito áwinnit.

13. Jesusdush obeotápenán puhquazhegun, omáménán, giya kegoiun.

14. Me o-o nissink, Jesus owábunduhát weow, otoskenegamug gá áquo ábejebát.

15. Gá eeshquádush weessinnewát, Jesus otinnán Simon Peterun, Simon, Jona oguisun, nowutch innuh keságe azhe ságe utwá uhgew? Otinnándush, á, Neendogemám, kekekandán ságeinnán. Otinnándush usshum nemanishtánisanshemug.

16. Minowádush, otinnán, Simon, Jona oguisun, keságe in-
nuh? Otinnándush, á, Neendogemám, kekekandán, ságeinán.
Otinnándush, usshum nemanishtánisshemug.

17. Otinnándush minowá, me nissink, Simon, Jona oguisun,
keságe innuh? Peterdush osittáwandum ónje otinnán nissink,
keságe innuh? Otinnándush, Neendogemám, kokkinná kago
kekekandán, kekekandáu ságeinnán. Otinnándush, usshum
nemanishtánisshemug.

18. Kagat, kagat, ketenenim, magwouh oskenegeun, kekit-
chepinnittizonábumukko anandumunigodush, kege-ezhá, ope-
dush kekáeyun, keguh shebinnekan oweuhdush, keguh tuhkobe-
nik, che iezhewinik, uhmeenwanduhzewun keche ezháeyun.

19. O-o aketót, me kekinnowázetágoózit ga inápenat che
kitchetwáweát Kitche Manitón. Gá eeshquá o-o iekettótdush,
otinnán, nopenuzheshin.

20. Peterdush gwakegábowit ienábit, owádomán otoskene-
gamun Jesus siágeájin, onopenuhnigoot, (mego uhnew mag-
wouh wesinnewát anákooshik, gá iásotikquashinit Jesus oká-
kegunink, ekettodush, owwanan uhow buhgittinumágat keow,
neendogemám?

21. Peterdush, owádomán, 'zhenánit Jesusun, Neendoge-
mám, áneen uhow aninne wáieendit?

22. Jesusdush otinnán, anandumán, che beit che takoshinán,
ningót ono nuh keen ketáint? nopenuzheshin.

23. O-oedush ekettowin, ogepapámowwuttissáwán wejeke-
waewán uhnew otoskenegamun che nebosig: káween Jesus
koshá oge-enán, ká oguh nebose, meatuhgo gá ekettót, anan-
dumán, che beit, che takoshinán, ningót ono nuh ketáint?

24. Me uhnew otoskenegamun, gá íebátotunk ono iuheen,
giya gá oshebeunk ono iuheen; neenkekandámendush aekettót
tabwawinnewun.

25. Nebená giya pukkán iuheen Jesus ge ieendotum, kish-
pin kokkinná ezhebe-egátá, ká áke anegoquág tuh tabishke-
nasenón mazeniegun, menik ga ozhebe-egátagebun. Amen.

ANONINJIG GAH TOTUMOWAUT.

CHAPTER I.

NEENGE oshebeán e-e mazeniegun natumissink, oh Theophilus, kokkinná gá i-izzhewabizzit, Jesus gá ieendotunk giya i-izzhe guggequat,

2 Nánázh e-e gezhigut, ishpemink ezhe ōmbishkát, gá eeshquá tát uhgeguhgekemát otoskenegamun, gá guhgegenájin Kitche Manito ochichágwun ōnje :

3 Ogewábunduhán otoskenegamun eu weow ope gá eeshquá kuggwátuggeint uhge nissint, nebewá quiuk tabwawin, nemetunnuh tussogwun ge wáwáborná uhge tebatotunk iuheen Kitche Manito otogemáwewin :

4 Ope mánowy nuhquashkotátewát oguhgekemán, che nuhgettunzikwá Jerusalem che beáwát Kitche Manitōn gá ezhe wáweendumágowát, gá ezhe weendumonuhgook.

5 John kagat, nebe ge ōnje baptizewa ; keenowádush Kitche Manito ochichágwun keguh ōnje baptizeágowizzim wiebuh, chebwá nebewá tussogwuniguk.

6 Minowá ningōtink, nuhquashkotátewát okuhquajemáwán ekettōnk, Neendogemám, nōngum innuh nayáb keguh mezhe-min tebinowa neendogemámenán che ogemákundowweyumint ?

7 Otinnándush, káween keenowá keguhgeweendumágooseem ga izzhewabuk ōsemá ween omushkáwizzewin.

8 Keguhitiánáwá mushkáwizzewin ope ochichágomá ga otisinág ; keguh wetokowwim Jerusalemink, giya Judeaink, giya Samariaink, giya uhnōch pukkán ánint ákeeng.

9 Magwouhdush zhickettōt ono iuheen, magwouhdush uzzhenábewát, ishpemink ezhe otápinegowizze ; ánaqutōnkduh oningwábomáwán.

10 Magwouhdush, ishpemink kuhgán uzzhenábewát, gá ezhe ōmbishkát, binná neezh aninnewun, owejegábowittágowán, wábishkekonawun ;

11 Ekettowugdush, Galilee aninnewetōk, áneen azhe gáboweyag ishpemink kuhgán 'zhenábeyag ? Mego uhow Jesus wátápenumágozag, ishpemink gezhigōnk ōnje, minowá násáb ga ezhénágoozit azhinnowag gezhigōnk ezhe ōmbishkát.

12 Jerusaleminkduh ezháwug, wudjewink Olivet ōnje májágwug, neezho tepiegum apeechá, (unwabewinnegezhigut bamosang.)

13 Takoshinnowátdush wegewamink beendegawug, ishpemink ágwetochegátanik ezháwug uzzhowwe beowát Peter, James, John, Andrew, Philip, Thomas, Bartholomew, Matthew, James, Alpheus oguisun, Simon Zelotes, giya Judas, James wekánisun :

14 Kokkinná uhgew, mámowy mozhug uhnumeáwug, mámowy equawun giya Mary, Jesus ógeen, giya wekánisun.

15 Ono gezhigutón Peter nebowwe, nowwiuhe Jesus otoakenegamun, unnewájewájin, eketodush, (andusshewát uhgew otuhnozowinnewán, ningótówák usshe neezhtunnuh.)

16 Aninnewetók, wekánissetók, kiut David odikittowin gá iekettót, Kitche Manito ochichágwun ónje ónjittá tuh mooshkena tabwawinnewun tuzzhemint Judas, ween gá kekinnowiz-zhewat uhge otápenint Jesusun.

17 Gewejewegominábun, punge otónje tebandánábun o-o ezhetwáwin.

18 Wuhow aninne, ketegán oge kishpinuttón, omutche izzhe-wabizzewin ónje pongesinkdush getátocheshin nowwemissud, kokkinnádush onuggizzheen segesanewun.

19 Kokkinnádush anishanábag Jerusalemink andánukkejig, okekandánáwá, euedush ketegán tebinowa otinwawinnewá, Aeldama, otittánáwá, me eu misque ketegán uzzhekettónk.

20 Nagumone mazeniegunink ozhebe-egáta, owegewam tuh bízzhishshewuttane, ká oweuh aninne tuh tásewun ; bakániz-zinidjin aninnewun nábishkágón.

21 Me ónje, bazhek wuhow aninne, gá wejewinunk mozhuk, gá ápeech wejewinunk Jesus,

22 Ope wiazhikut John bíaptizewat Jesusun nánázh e-e gezhigut, ishpeimink gezhigónk ge ónje otápenumágoeyunk, guhtuh onákoná bazhek che nábishkowát che kekandágoozit che ábe-jebát.

23 Neezhdush otónuhgimáwán Joseph Barsabas ezhenekázo, giya Justus ezhenekázo, Matthiasdush bazhek.

24 Uhnumeáwugdush, ekettowug, keen, Kitche Manito, kokkinná kakanemutwá aninnewug azhetahawát, áneen uhoh uhgew neezhewát, kekinnoummowweshináng ga onuggimut,

24 Otá otápenán ánint o-o ezhetwáwin, Judas omutche izzhe-wabizzewin gá ónje pongesink, tebinowa otizzháwinink che ezhát.

26. Tátewugdush, Matthiasdush bukkenága, weendush owe-jewán, ashe bazhekwunidjin anoninjin.

CHAPTER II.

OPE gezhigut Pentecost wekoondewin wachichesag, mámowy iáwug bazhekwunónk.

2 Ningótinkigo kago betwawane gezhigónk ónje bátánemuk-kin, inwawane mooshkena, wawane e-e wegewamink uhnámátábewát.

3 Owábundánáwá kago nasowwákootanuhnewangin ezhená-gwuttinne, babazhek andusshewát weowwewáng attane.

4 Kokkinnádush mooshkenashkágowán Kitche Manito ochichágwun : medush májemiugwawát, pikkán inwawin ochichá-gwun azhe menigowát inwawin.

5 Ieendawugdush, emá Jerusalemink, Jewug mennoizzhe-wabizzidjig aninnewug, uhnöch papukkán azheweenzojig.

6 Opedush o-o nánöch anenöndumink kitche nebená anish-anábag bemowönjeittewug mámukkátandumög, önje uhnöndowát uhnew aninnewun, kokkinná aeenwawát uzzhinwanit.

7 Kokkinná mámukkátandumög ekettoewugdush mámukkát-tuhkumik uhgew aninnewug : kánuh ween uhgew giágegetojig kokkinná Galileeweninnewisewug ?

8 Ahneen o-o azhenöndumunk, kokkinná o-o papukkán ketinwawininnánia, gá önje negeunk ?

9 Parthianug, Medug, Elamitug, Mesopotamiaink andánuk-kejig, Judeaink, Cappadociaink, Pontusink, Asiaink,

10 Phrygiaink, Pamphyliaink, Egyptink, Cyreneink, Rome-dush, uhgew wanjebájig, Jewug giya proselytug,

11 Creteug, giya Arabianug, kenöndowánánig kokkinná gá gegetowát tebinowa ketinwawinínang otebatötumink Kitche Manito otunnoköwin.

12 Kokkinnádush mámukkátandumög, gweenowe-enandum-ögdush, i-ittewug, áneen o-o azhewabuk ?

13 Ahnintdush uhgew biápišemájig, ekettoewug uhgew aninnewug mooshkenashkágoonáwá öshke shomenábo.

14 Peterdush pusegwe ashe bazhekwnidjin mámowu, anegök gegetodush otinnán uhnew, keenowá Judeaweninnewetök, keenowá giya Jerusalemink andámukkekeyag, kekandumök o-o wáeninnullgook, bezindumök neendikittowinun :

15 Káween uhgew kewushquabe-ishkissewug o-o aketoeyag nágwut, niswotepiegunat aquo gezhiguk.

16 Me o-o atumink kiut mamándawizzit Joel önje :

17 Ga izzhewabuk squách gezhigutön, (eketto Kitche Manito,) neenguh seegwebenán neenchichág che seghundumán kokkinná weyás, keguissugdush, giya kedánisug tuh mamándawizzewug ketoskenegamug tuh kosábundumög, ketokewanze-emug tuh ienábundumög :

18 Ono gezhiguttön neenchichágwun önje neenguh seghundowág, neendoskenegamug giya neembemetágunequamug tuh mamándawizzewugdush :

19 Neenguh wábundiewa mámukkátandumowin gezhigönk ishpemink, giya kekinowátuk ákeeng tuhuhzheesh, misque giya ishkota giya kitche pukquane.

20 Gezis tuh kushke dibbikkissa, dibbikke gezis giya misqueeng tuh ezhenágooze, chebwá ochichesag e-e gitche ezhe gezhigut, Kitche Manito ogitche gezhigutöm :

21 Guhtuh izzhewabutdush, owwagwan ga ezhe nuhnándumögwan Kitche Manito otuhnozowinink, tuh bemátizze.

22 Israeleweninnewetök, bezindumök, ono ekettoewinun ; Jesus Nazarethink, uhnew wanje kekandágoozit Kitche Manito kitche uhnokewinun mámukkátandágwuk azhe kuhgekinowátuk Kitche Manito ween gá önje ieendotumink magwaiuhe keenowá tebinowa go kekekandánáwá :

23 Ween gá otápenint kiut, Kitche Manito ge onuggindán

che izzhewabuk, kege otápináwá miázheninnewuggizzidjig
 ōnje kesuhsgáquowáwá giya kegenesáwá :

24 Ween Kitche Manito nayáb gá onishkát, gá ábishkotát
 weessuggandumowin nebwin ōnjittá ká pápish otá meenjim-
 meniggoosen.

25 David koshá tuhtepájemá, neengewábomá Kitche Manito,
 gágineek anosummeskezhik ; neengitchenikkáng iá, káween
 pápish neendá beenjinnetáse :

26 Me neendá wanje onánegoosink, neendanenew pápena-
 nemomuggut, giyadush neweyás tuh inwashemomuggut buh-
 goosanemowinink.

27 Oanje káween keguh nuhguhnáseen neenchichág mutche
 ishkotang, káween keguh enanemáse che otissiggoot nebwin
 siágeut.

28 Kegekekandumōzh bemátizzewin, ga ezhe bemátizze-
 yán keen ga onje mooshkena pápenanemoeyán keskezhigōnk
 ōnje.

29 Aninnewetōk, wekánissetōk, máno wawane keguh guh-
 guhnonenim gata ōsemá David, ge nebo, giya geningwáwá,
 ojebagumikdush kewejewegonán nōngo gezhiguk.

30 Uhge mamándáwizzit, ogekekandán Kitche Manitōn uh-
 ge guggatinnámemigoot magwaiuhe onejánisun che pusegween-
 dinát Christ che námátábenit onámátábewinink ;

31 Ween uhgewábundunk kiut uhgetebátotunk Christ otábe-
 jebáwin ochichágwun ká mutche ishkotang ogenuhguh náseen,
 ká giya weyás tuh nebomuggussinne.

32 Kitche Manito oge onishkánán uhnew Jesusun, kokkinná
 o-o kewetokámen.

33 Me ōnje ween Kitche Manito ogitche nikkánink gá ōnje
 ōnishkát ōsemádush gewáweendumágōn, che ezhenizzhubumá-
 goot ochichágwun me o-o biezhénázhuhunk o-o wiábundumag
 omá.

34 David káween ishpemink gezhigōnk, ge-ezháse, ween te-
 binowa eketto, Kitche Manito otinnán Neengitche Manitomun,
 neengitchenikkáng námátábin,

35 Nánázh kemiátáwizzemug che totowwugwá, che tukko-
 kánutwá.

36 Me ōnje kokkinna Israel owejewam otá kekandánáwá
 Kitche Manito ogeozheán Jesusun, uhowigo gá suhsuhgáquo-
 wag, niyazh Kitche Manito giya Christ.

37 Opedush n'wándumowát o-o, checheessumundumōg otáe-
 wáng, otinnáwándush Peterun, ánintdush uhgew anoninjig,
 aninnewetōk, wekánissetōk, áneen ga teyung?

38 Peterdush otinnán uhnew, anwanindizzōk keguh baptizeág
 kokkinná andussheyag, Jesus Christ otuhnozowinink, che men-
 nowesháwandágooseyag keguhtíanáwá Kitche Manito ochichá-
 gwun.

39 Wáweendumátewin keenowá keguhtíanáwá giya kenejá-
 nissewá oguhtíanáwá kokkinná giya wásá ayájig, menik neen-
 gitche Manitomenán ga onanemat.

40 Nebewá giya ekettowinun ieketto, eketiŋk, bernájeittiz-zook pukkawinikkook uhgew mache izzhewabizzidjig anish-anábag.

41 Menikdush piápenanemonit uhbebezindágoot odikittowin-un baptizeáwug, mego e-e gezhiguk nissink metoswák tusshe-wun wátókágowájin.

42 Ahwunjishdush anegŋk mushkáwetágoosewug anoninjig kuhgequawát, otuhpeechigo bobokobetŋnawá puhquazhegun, giya uzzhuhnumeáwát.

43 Sagizzewin ototissiggŋn kokkinná anishanábag, kitché nebewá mámukkátandumowin ge ieendotumŋg anoninjig.

44 Kokkinnádush tiábwatungig, mámowy i-ittewug kokkin-nádush, otebinowizzewinnewá omámowy tebandánawá.

45 Otátáwanáwá otunnokájegunewá omátáonáwán, kokkin-ná aninnewun menikigo kago azhemanazewát.

46 Andusso gezhigutunik, uhnumeawegumigŋk iáwug, obokobetŋnawá puhquazhegun uhnŋchigo wegewamink, unmáme-jewát weyás pápenanemowát mennotáhawát.

47 Megwetchenáwát Kitche Manitŋn, mennowánegoozeitto-wát kokkinná anishanában. Kitche Manito otuhpeech buggit-tinnán andussogezhiguk uhgew wábemájeinjig.

CHAPTER III.

PETER giyadush John mámowy, unnebeendegawug kitché uhnumeawegumigŋk, eu tepiegun uzzhuhnumeáwát; me shán-gusso tepiegunak.

2 Bazhekduš aninne, nágitigo ŋnje, mámánjegoose, ezhe-winná andussogezhigutunik owwe ussá, squandamink, eu wanis-sheshink squandam kitché uhnumeawegumigŋk, owwe nundo-tumágat.

3 Wiábomát Peterun, giya Johnun owwe beendeganit kitché uhnumeawegumigŋk, onundotumowán shoneán.

4 Peterduš anegŋk ogunnowábomán mámowy Johnun, otinnándush, kunnowábomisshináng.

5 Nánágtutuhwábomándush, uhbogosanemát kago che meni-goot,

6 Peterduš eketto, shoneá giya ozáwá shoneá ká kago neen-diáse: azhetunneyánigo, kemenin, Jesus Christ Nazarethink, otumozowinink, pusegween, bamosan.

7 Osugginnekanándush, ogitchenikáng pusegweendenát, bá-begadush ozittun giya okátun mushkáwizzemuggutinnewun.

8 Pusegwedush, nebowwe giya bamosa, otunne beendega we-jewán kitché uhnumeawegumink, bamosat, unne gwáshgwásh-konit, megwetchenát Kitche Manitŋn.

9 Kokkinnádush anishanábag, owábomáwán bamosanit me-gwetch uzzhenánit Kitche Manitŋn.

10 Okekanemáwándush wuhow áwit ukko námátábepun wanissheshink squandámink kitché uhnumeawegumigŋk: má-mukkátandumŋg mámukkátuhkumik azhe sháwandágoozit.

11 Mamánjegoocepun aninne, gá nojemoint, meenajimenát Peterun giya Johaun, kokkinná anishanábag mámowý uppi-itto-wug squandamink Solomon otishquandam ezhenekáta, kitché mámukkátandumögdush.

12 Peterdush wiabomát oguhnonán anishanában ekettönk, Israel aninnewetök, áneen azhe mámukkátandumag o-o? áneen o-o azhe mámukkázábumeyáng, neenowindigo tebinowa, nemushkázizzewininnáng giya nemennoizzhewabizzewininnáng wanje bamosat uhow aninne ketenandámwátök?

13 Abraham Ogitché Manitomun, Isaac Ogitché Manitomun, giya Jacob Ogitché Manitomun, nōsenánig Ogitché Manitomewán ogegitchetwáweán Oguisun Jesusun; keenowá kege buggittinnáwá, ká neenkekanemásenán kedikittöm, anosumeet Pilate ope ánuhwebuggittinnát.

14 Ká kewetabwatowásewá quiuk manozhewabizzit; nabewashkiddush kegenundomáwá che buggittinint;

15 Kegenetónáwá ogemá bemátizzewin, Kitché Manitodush oge ábejebáán; neenowind neenkekandámin,

16 Kagat, mushkáwandumowin, otuhnozowinink, me wuhow aninne wanje mashkawizzit, kewábundán giya kekekandán, kagat mushkáwandumowin otuhnozowinink, me wuhow aniane wánje mushkázizzit uhbamosat wawane anosumeyag kokkinná.

17 Nekánisetök, neenkekandán, ōnje ká kekekanduhzeenáwá, gá ōnje totumag, giya kenegánizzemewág.

18 Ono iuheen, kiut Kitché Manito gá tebátotungin, omámándáwizzemun otonink ōnje; me e-e che tabwawinnewank, Jesus Christ che kuhgwátugittöt.

19 Me gá ōnje osittáwandumagobun, nánáguttuhwandumök, kemutche izzhewabizzewinnewá konemá tuh ikkowabianegáta, magwouh uzzhōshkenágwittōng pichenuk she ōnjobámugguk Kitché Manito uzzihiát;

20 Keguh beizzhenizzhuhumög Jesus Christ ween gá kuhgekemeninág kiut:

21 Gezhik oguh kunwanemigōn, nánázh che ábwashkág kokkinná kago, Kitché Manito gá iekettöt omamándáwizzemun otoninning ōnje, oppinná biukko ákewung.

22 Moses, giya oge-enán nōsenánin, Kitché Manito Kernanitomewá, keguh pusegweendenumágowá bazhek ga mamándáwizzit kitchekewaewá, azhewabizzeyán, me ga izzhewabizzit; keguh bezindowáwá, kokkinná ga i-ianenág.

23 Tuh izzhewabut, kokkinná ga bezinduhwásigwá uhew ga mamándáwizzinidjin tuh banátizzewug magwa anishanábag ōnje.

24 Binná, kokkinná mamándáwizzidjig, Samuekm ōnje, uhgew ane iyáne kashkotátejig menik aneguggequawát, kokkinná ogetebát otánáwán ono gezhigutōn.

25 Keenowá mamándáwizzidjig onejánisewá, wáweendumátewin, Kitché Manito gá wáweendumowát kōsenáin, ketone-

jãnisimegonãwã gã anãt Abrahamun kenejãnisug Õnje, kokkinnã anishanãbag ákeeng tuh Õnje shãwandãgoozewug.

26 Keenowã netam, Kitche Manito oge pusegwindenãn Ogui-sun Jesusun, otezhenãzhowãn che be owwe shãwanemenãg keche ukkowabenumonãg kokkinnã kemutche izzhewabizzewinewã.

CHAPTER IV.

MAGWOUHDUSH guhguhnonãt anishanãban, sãsãgewitche-gaweninnewug giya wagemãkundunk kitche uhnumeawegumik, giya Sadduceeug, obeotissigowãn,

2 Uhbe mowwenaogowãt, Õnje e-e guhgekemãwãt anishanãban ábejebãwindush tuhgomuggut uzzhekettowãt Jesusun Õnje.

3 Otukkonãwãndush, okepãquowãwãn uhbetowãt chewãbunimik, wanãkoshininink eu ope.

4 Nebewãdush uhgew n'wãndungig ekettowin tabwa-andumõg, nãnun metoswãk kõsewug uhgew tiabwatungig.

5 Gã izzhewabukdush wiãbunk, nãgãnizzidjig, giya okewanzeug, giya oshebe-egaweninewug,

6 Giya Annas, ogemã sãsãgewitche-gaweninne giya Caiphas, giya John, giya Alexander, giya kokkinnã anowamãjin, omow Õnjeitewug Jerusalemink.

7 Nowwihedush gã nãmãtãbeãwãt, okuhquajemãwãndush, wagonan mushkãwizzewinnenan, wagonan onozowinnewenan wanje totumãg o-o?

8 Peterdush mooshkena, Kitche Manito ochichãgwun, otinãkã, keenowã nãgãnizzekundowwãgã anishanãbag, okewanzeug Israelitug,

9 Kekuhquajeminim innuh gã totowwungid uhow nanepinizit aninne, gã Õnje nojemõt?

10 Mãnõ kokkinnã keguh kekandãnãwã giya kokkinnã anishanãbag Israelink, ween Jesus Christ Nazarethink, otuhnozowinink, ween gã suhsuhgãquowãg, ween Kitche Manito gã ábejebãt, ween Õnje wuhow aninne wanje nebowit anosumeyãg, gã nojemõint.

11 Me o-o e-e ásin, gã wabinumãgobun, keenowã wazhegãjig nõngumdush nãgãnisink ishquaiuhe wegewamink.

12 Kãween kãgo bakãunk onozowin, anãmihue gezhigõnk menãse aninne che Õnje kunwandãgoozit.

13 Opedush wiãbundumowãt mushkãwetãhawãt Peterun, giya Johnun, opedush wiãbundumowãt kãween gã negãnizzidjig áwisẽbuneeeg, mãmukkãtãndumõg; onãnãguttuhwanemãdush, uhge wejewanit Jesusun.

14 Uhnẽw aninnewun gã nojemõiminjin wejegãbowwittowãwãt, kã kushketõsewug ningõtono we enãwãt.

15 Opedush siãgitchenãzhowãwãt Peterun giya Johnun, otuz zhindãnãwãn,

16 Ekettoñk, áneen o-o ga ge totowwungwá uhgew aninne-wug? kitche uhnokewinun o-o aeendotumowát kokkinná kekanjegátawun, emá, andánukkejig Jerusalemink ká ketá kushketosemin che ágoonwatumunk.

17 Ketá kuhgwasageánánig keche kuggequasigwá minowá eu nozowinnink ashkum wásá che kekandágoosinók.

18 Onundomáwán ogenuhumowáwándush weká che kuhgequasigwá Jesus otuhnozowinink,

19 Peterdush giya John oguhnonáwán otinnáwán, keenowá tebakonumók nowutch innuh tá onisheshin keenowá che tabwatágoeyag ga ezhe tabwatowwungid Kitche Manito.

20 Onjitta neenguh iekettomen ono iuheen gá wábundumáng giya gá nōndumáng, ká neenkushketosemen che iekettosewáng.

21 Opedush minowá gá eeshquá nánebekimáwát obuggittenáwán ká mikkunzenáwá ga ōnje mutchetotowáwát, anishanábag ōnje kokkinná aninnewug okitchetwáweáwán Kitche Manitoñ, o-o gá totumink ōnje.

22 Nemetunnuh tusso peponuggizze uhow aninne gá nojemoint.

23 Gá buggittinnin jig otizzhánáwán wájewájin, otebetotánáwá kokkinná ogemá saságewitche gaweninne giya okewanzeun gá i-igowát.

24 N'wándumowátdush, anegók oguhnonáwán Kitche Manito mámowy ekettowugdush, Kitche Manito, Nemanitomenán keen kege ozhetōñ gezhik, giya áke, giya kitchegumme kokkinná giya ayág ;

25 Keen kege eket ketoskenegam David otinink ōnje, wagonan wanje nishkátizzewát miátáwizzidjig anishanábag, wagonan anishanábag wanje kuhgepát andumowát?

26 Wagemákundungig áke pusegwewug, nágánizzidjig mowōnjeittewug nishkanemáwát Kitche Manitoñ, giya nishkanemáwát Christun.

27 Kagat tabwawin ōnje, onishkanemáwán kenejánisun Jesusun, gá onábomot Herod giya Pontius Pilate, giya miátáwizzidjig mowōnjeittewug,

28 Owwetotumowát gá enandumun che totumowát.

29 Binná, Kitche Manito, náguttuhwandun gá ezhe nanibbekimeumitwá, meezh ketoskenegamug, che mushkáwetahayáng che gegetoeyáng,

30 Úzzhebinnekaneyun, nojemoeyun, kekinnowátut má-mukkátándágwut, kegus Jesus otuhnozowinink ga ōnje totumink.

31 Opedush gá uhnumeáwát, áke nuhningishká emá mámowy zhiáwát ; kokkinnádush mooshkenawug Kitche Manito ochichágwun, mushkáwetahawug zhiékettowát Kitche Manito odikittowinun.

32 Kokkinná anishanábag tiabwatungig, bazhekwininne ot-aewán giya bazhekowun ochichágowán ; kokkinná aninnewug etebinowawizzewinnéwá, káweendush meatuh neendebanduh-

zeen ekettowug, kokkinná otiemewán mámowy t̄banjegá-tawun.

33 Kitche mushkâwizzewinink, anoninjig, oge ezhetebátotá-náwá Jesus otábejebáwin; Kitche Manito osháwanjegawin kokkinná ototissigonáwá.

34 Káween oweuh andusshewát, kago onundowanduhzee-náwá; kokkinná menik wawejewamejig, giya watukke-mejig, otát.wanáwán, obetónáwádush shoneá gá innuhgindag iuheen.

35 Uhbe buhgittinumowát anoninjig ozittáwáng, omámená-wugdush kokkinná kago nundowandungig.

36 Joses, anoninjig Barnabas azheweenáwát, (azhe ánekun-otumink omeenwandumink oguisun,) Leviteun Cyprusink andánukkeet.

37 Ake otíán otátáwan, obetöndush shoneá, anoninjig ozittá-wáng obebuhgittinnán.

CHAPTER V.

BAZHEKDUSH aninne Ananias ezhenekázo, mámowy Saphira wewun, otátáwanáwá otinotawizzewinnewá,

2 Otishkonánándush árint e-e shoneá (wewun giya okekan-duminne,) obetön árint e-e shoneá, obebuhgittinnán anoninjig ozittáwáng.

3 Peterdush eketto, Ananias, wagonan wanje ezhetahayun ubgenowishkemut Kitche Manito ochichágwun, uhzhishkoon-unun árint o-o gá innuhgindag áke?

4 Magwouh uzshuttag, kánuh ketotiemeseenábun? gá atándinkdush kánuh tebinowa kemushkâwizzewinink iát? wagonan wanje o-o enandumun ketaink? káween aninne keguhge-nowishkemáse, Kitche Manito 'ow kakenowishkemut.

5 Ananiasdush, n'wándunk ono gegetowinun, pongeshin buhgittinát ochichágwun, kitche sagizzewugdush kokkinná uhgew n'wándungig ono iuheen.

6 Oskenowagdush pusegwewug, ogushkewaginán oságizzeá-wát, owwe ningwuhwáwát.

7 Naswotépiegunakdush, náágutch, wewun, beendegawun, ká okekanduhzeen, azhewabutinik.

8 Peterdush otinnán, weendumoweshin, menuhgo o-o gá innuggindag áke? ekettodush, á, mego e-e gá innuggindag.

9 Peterdush otinnán, áneen o-o azhe wetokotáteyag kuhgwadabanemeyag Kitche Manito ochichágwun? binná ozittáwán uhgew gá ningwuhwájig keenábamun squandang iáwug giya keen keguh ságizzeiggög.

10 Bábegadush gepongeshin ozittánink, buhgittinát dush ochichágwun; oskenowagdush beendegawug omikowáwán uhge-nebonit, oságizzeáwán otowwe ningwuhwáwán ayeesh onábamun?

11 Kitche sagizzewugdush kokkinná tabwa-andungig menik giya nõndumowát ono iuheen.

12 Anoninjgdush oninjewàng kitche nebewá mámukkátandumowin kuggekinowájetotumowin ieendotumög, magwaiuhe anishanâbag ; (kokkinná mámowy iáwug Solomon otishquandamink.

13 Káween oweuh bakânizzinidjin anishanâban owetokágozewân : anishanâbandush omámukkátanemiggowân.

14 Tiabwatungigdush owushema otabwatowâwân, Kitche Manitôn, kitche nebewádush aninnewug giya equawug ;)

15 Obenâwândush wiákoozenidjin mikunâng, nebáguning obemeiussâwân Peter uhgowátashink che bemeuhgowátashká-nâwân árint.

16 Kitche nebená anishanâbagdush uhnöchigo otanowun gewetáiuhe Jerusalemink obâbenâwân wiákoozenidjin, giya uhnew Mutche Manitôn ga gishkowânidjin kokkinnádush nojemowug.

17 Ogemá sáságewitchehaweninne, pusegwe kokkinná giya wátokágoojin (uhnew Sadduceeug,) kitche nishkátizzewug,

18 Otubkonâwândush anoninjig okepáquowâwândush kepáquotewegumigönk.

19 Kitche Manito omezhinowamundush nebádibbik otowwe bákindanán kepáquotewegumik ; oságizzeándush, ekettodush,

20 Owwe nebowwik kitche uhnumeawegumigönk, guhnonik anishanâbag kokkinná ekettowinun o-o bemátizzewin.

21 N'wândumowâtdush eu, owwe beendegawug kitche uhnumeawegumigönk kekeshap, ubguhgequawât : ogemá sáságewitchehaweninndush takoshin, ono giya wájewegoojin mowöndonundöndewug kokkinná okewanzeug Israel onejánisun uhnokewug che nánintwá anoninjig kepáquotewegumigönk.

22 Shemágunisse ogemágdush watittumowât kepáquotewegumik ká omikowâsewân kepáquo-ominjin, kewawugdush uz-zhowwetepájemowât.

23 Ekettönk kepáquotewegumik nemikâmen' wawane kepáquiegátag, akowâbidjig giya nebowwewug ishquandang, piákindanumângdush, ká oweuh aninne nemikowâsenán beendik che iát.

24 Sáságewitchehaweninne, giyadush wagemákundunk kitche uhnumeawegumik giya ogemá sáságewitchehaweninnewug n'wândumowât ono iuheen, gweenowe^eenandumög nuhmunj azhewabuttogwan.

25 Owuehdush bazhek betekoshin otigowândush binná uhgew aninnewug gá kepáquowagobuneeg, nebowwewug kitche uhnumeawegumigönk tuzzhe guhgekemawât anishanâban.

26 Ogemádush giyá shemágunisse ogemá, ezháwug onánâwân bakágo obenâwân, (Önje ogosâwân anishanâban che bemosiniegowât.

27 Opedush bánawât onámátábeâwân anosumubewât tabákonegajig : ogemá sáságewitchehaweninndush okuhquajemán,

28 Kánuh kege ginnubumosenoneme che guggequasewag o-o nozowinink ? binnádush kege mooshkenatöñawâ Jerusalem o-o

guhgequawin, kewebetowwemindush, wuhow aninne omisqueem ketenandámwátook.

29 Peterdush, giya ánint anoninjig, nuhquatumög, ekettowug, owushemá neendá tabwatowánán Kitche Manito, ga ezhe tabwatowungid aninne.

30 Kósenánig Ogítche Manitomewán, ge pusegweendenán Jesusin, ween gá nesag, gá uhgonintdush metigönk :

31 Ween Kitche Manito gá pusegweendenát, ogítche ník-káng önje che ogemáwit che bemáje-ewat che menát Israelun mashkötandumowin, giya menowwe sháwanindewin, mutche izzhewabizzewin.

32 Neenowinddush newétokámen, neenkekandumozhewamin uhge izzhewabuk ono iuheen giya ochichágomá kekandumozhewa, ween Kitche Manito manát tabwatuminidjin.

33 Opedush n'wándumowát eu, weessuggandumög otaewáng, onuggindássowugdush owwenesáwát,

34 Bazhekdush Pharisee, pusegwe tepákonegawinink, Gamaliel ezhenekázo, kagequat ukko tebákonegawinink kokkina anishanában onáguttuhwanemiggön, uhnoke che ságizzeintwá wanebak anoninjig.

35 Ekettodush, Israel aninnewetök, tuttebábíg wáieendotowagwá uhgew aninnewug,

36 Kágwetch maweshá bwá o-o gezhiguk, Theudas pusegwe, owueh áwákánittizzo : ween newák aninnewug wekototátewug ; genesá kokkinnádush menik gá bezindágoot, siswashkáwug, kádush ningötöno inábuhtizzisewug.

37 Náágutdush Judas Galileeink, pusegwe, e-e gezhigut tepáumátink tepáumátewin, nebewádush anishanában onopenuhnígön ; ween giya genesá, kokkinnádush, menik, gá bezindágoot siswashkáwug.

38 Nöngumdush ketenenim, kago ningöt totowá kago uhgew aninnewug ; boneik, o-o ezhittwáwin eninuhnokewin aninne önje bámugguk, ká ningöt tuh inábuhtussinnön :

39 Kishpindush ween Kitche Manito otisshichegawinnit ká ketá guhwewabenuhzeenáwá : tuttebábíg che megánásewag Kitche Manito.

40 Otabwatowáwándush, gá nundomáwátidush anoninjig, uhbuhbuketawáwán ogenuhumowáwándush, che guggequasigwá Jesus otuhnozowinnink, medush azhe buggittinawát.

41 Májáwugdush nuggutumowát tepákonegawinink, uhpápenemowát, önje nowutch meenwandumön Kitche Maniton önje kuggwátuggittowát Jesus otonozowinnink.

42 Andusso gezhiguttinnikdush ká önje kishkóasewug uhbabáguhgequawát Jesus otuhnozowinnink kitche uhnumeawegumigönk, giya andussokumikguk wegewamink.

CHAPTER VI.

1 Ono gezhiguttōn, ope anebátienowát tabwatungig, ningót-inkigo kekándewug Greekug giya Hebrewug ōnje oshégámwán uhgeinneintwá e-e gezhiguk uhgemátuhonittink.

2 Ashe neezhinidjindush onundomáwán kokkinná otookene-gamewán, ekettōnk, káween quiuk izzhewabussinōn, che nuh-guttuhmung Kitche Manito odikittowin, unnoketuhmungdush otopowinun.

3 Me eu ōnje nekánissetōk, neezhwáswa aninnewug onábo-mik quiuk bamátizzidjig, mooshkenajig ochichágwun giya nebwákáwin; onákoonikōg, che nágánizzekundumowát o-o ezhetwáwin.

4 Neenowintdush gágineek neenguh uhnumeámen, che gug-gequayáng kuggequawin.

5 Eu ekettowin kokkinná azhemeenwandumōg, Stephenudush otónákonáwán m'washkenat ochichágomán giya mushká-wandumowin; giyadush Philip, giya Procorus, giya Nicanor, giya Timon, giya Parmenas, giya Nicolas, Antioch andánuk-keet, gá otápenunk izzhetwáwin.

6 Anosumewát anoninjig námátábeáwug gá eeshquá uhnum-eáwát otángenáwán oshtegwáwinne.

7 Kitche Manito odikittowin ashkum watápenungig uhnum-eawin Jerusalemink; kitche nebewá giya sáságewitchegawen-innewug tabwa-andumōg.

8 Stephendush mooshkena mushkáwandumowin giya kitche mushkáwizzewin kitche mámukkátandágwukkumik ieendotun magwa anishanábag.

9 Ahnintdush pusegwewug tabandungig uhnumeawin Liber-tinug, giya Cyrenianug, giya Alexandrianug giyadush uhgew Ciliciaink, giya Asiaink, andánukkejig 'zhosittáwanemint Stephen.

10 Bōch ká kushketosewug owwe guggánumowát ogugge-quawininne.

11 Otowwe anonáwándush aninnewun che ekettonit neenge-nōndowánan wuhow mutche gegetōt mutche enát Mosesun giya Kitche Manitōn.

12 Otōmbwamáwándush anishanában, giya okewanzeum, giya oshebe-egaweninnewun obeotápenáwándush tepákonegawin-ninkdush obe-ezhewináwán.

13 Otozhetōnáwá wáezhekugenowiskewát owwe bátámá-wát, ekettowug mozhug wuhow aninne mutche eketto, etunk o-o uhnumeawégumik giya tebákonegawin.

14 Neengenōndowánan wuhow aninne 'zhekettōt Jesus Na-zarethink, oguh banájetōn o-o otanuh oguh iánjetōn ezhetwáwin, omá giya oguh iánjetōn tepákonegawin Moses gá meninunk.

15 Kokkinnádush námátábidjig, tepákonegawinink, anegōk gunnowábomáwát owábomáwán oskezhigōnk mezhinowa oske-zhigōnk ezhenágooze.

CHAPTER VII.

1 Ekettodush ogemá sáságewitchehaweninnewun kagat inuh, me izzhewabuk ono iuheen?

2 Ekettodush, aninnewetók, nekánissetók, nōsetók, bezindumók, Kitche Manito gache apētandágoozit owábunduhán weow Abrahamun, magwouh 'zhiát Mesopotamiaink, uhwá tunnuhkeet Charranink.

3 Otinnándush nugguttun andánukkeyun, nuggush anowamudjig, be-ezhán o-o áke gakekinnoumonán.

4 Medush azhe nuhguttunk e-e tunuhkewin, Chaldeanug andánukewát, owwe tunnuhkeet Charranink, euedush tunnuhkeewin ōnje, ope ōsun gá nebonit omá betunuhke tunnuhkewinink andánuhkeyag nōngum.

5 Kádush kago, Kitche Manito omenáseen tebinowawizze-win, ká pápish menik kuhnága chetukokeet, owáweendumowán ánowy che menát tebinowawizze-win, giya onejánisun che bemátizzinit, kádush muhshe onejánississe.

6 Kitche Manitodush eketto, onejánisun miátáwuhkumigōnk tuh tunnuhkewug tiyuhowwákánewewug tuh kotuggeáwug newák tusse kekenonowin.

7 Kitche Manitodush eketto, neenguh tebákonág uhgew ga owwákánájig, náagutchedush neenguh beuhnoketágōg omá otunuhkewin.

8 Owwáweendumowándush gewetázhegázowin; Abrahamdush otiáwán Isaacun ogewetázhowándush nashwáswogwunnuhgizzinit, Isaacdush otiáwán Jacobun, Jacobdush me neezhwá-chewun iáneka gata ōsun.

9 Gata ōsamágdush goosewug uhguháwandumowát oge átáwanáwán Josephun Egyptink, Kitche Manitodush ogewejewiggōn Joseph.

10 Ogetuhkonándush e-e kuggwátugittōnit, ototowándush che mennowandágoozit anosumit Pharaoh, omenándush che ogemá-kunduminit Egyptink, giya kokkinná owegewám.

11 Kitche buhkuttawindush ototissiggōnává Egyptink, giya Canaanink; giya kitche kotugittowin, nōsenánigdush ká kago omikunzeenává ga mejewát.

12 Jacobdush n'wándunk mandáminun uzziánit Egyptink, otuhnonán nōsenánin netam.

13 Neezhink azháwátdush Joseph nissetowwenátewug wekánisun Joseph anowamájindush weendumowá Pharaoh che kekanemát.

14 Josephdush uhnoke, onundomán ōsun Jacobun, kokkinná giya anowamájin; neezhwáswa metunuh usshenánun tusshewug.

15 Jacobdush Egyptink ezhá, nebodush, giya nōsenánig nebowug.

16 Sycheminkdush otizzhewináwán owwe ussáwát emá jebagumik Abram gá gishpinuttót shoneá, uhgeátáwat, Emmor oguisun, Sychem ōsun, ogegishpinuttowán.

17 Opedush kagá wachichesag, wáweendumátewin Kitche Manito gá ezhe wáweendumowát Abrahamun, anishanábag netáwiggewug, bátienowug Egyptink.

18 Minowádush, bazhek ogemá pusegwe ká okekanemáseen Josephun.

19 Oguggiazhebumeándush neendinowamágunínáin giya omázhebumeán nōsenáin, me gá ōnje ságitichewabinnáwát, otōshke uhbenoche-emewán, nánazh che bemátizzissigwá.

20 Opedush, Moses nágit, ápiche ge omísshisse, niswogezidush ge netáwiggeá, ōsun owegewamink,

21 Opedush siágitichewabínát, Pharaoh odánisun omikowán ototápenándush, medush azhe netáwiggeát uzshoguisekát.

22 Mosesdush kokkinná Egyptianug onebwákáwininne okekandán, kitche mushkáwizze kitche nebwáká keezhwa ápiche.

23 Opedush nemetunnuh anduswo kekenonowuggizzit ototissigōn, otaink mámenonandum, owwemowwuttissát wekánisun Israel otuhbenoche-emun.

24 Owábomándush bazhek mutche totowwemint, ptowwe wejegábowittowán wátokowwájin, onesándush uhnew Egyptianun.

25 Enandum wekánisun che kekanduminit Kitche Manitōn keche buggittinnegowát, ween ōnje ; kádush okekanduhzeen-áwá.

26 Wiábuninikdush, owábunduhán weow, magwouh uhkekándewát otanuhwenuggánán minowá, ekettodush binná keenowá wekánissindeyag, wagonan o-o wanje mutchetotátéyag?

27 Weendush machetotowát otinnowamágunun ningooche otizzhegánduhogōn ekettodush owwanan gá ezheik che tebáko-neyáng?

28 Ketánish innuh giya neen, gá ezhe nesut Egyptian pich-enágo?

29 Mosesdush oshemo, n'wándunk o-o ekettowin, miátáwizedush e-e ákeeng Midian, andusshé iáwát neezh oguisun.

30 Nemetunná andusso kekenowugguk minowá, Kitche Manito omézhinówamun owábundi-iggōn weowwinne buggwutuhkumigáng Sinaiink magwa ishkota uhbishkunag kebeen-sink.

31 Mosesdush wiábundunk mámuukkátandum otunnenázekándush bazhew owwegunowábundunk, Kitche Manitudush ogetowin oguhnonigōn,

32 Ekettoñk Neen Kōsug Omanitomewán, Abraham Omanitomun, giya Isaac Omanitomun, giya Jacob Omanitomun, Mosesdush kitche nuhningishká sagizzedush che kunowábundunk.

33 Kitche Manitudush otigōn, kezekun kemukkízzenun kezittáng, Kitche Manito otukkeem, emá nebowweyun.

34 Neengewábomág, neengewábomág, neenduhnishanábag Egyptink sunnágizzewát, neengenōndowwágdush mámátwa-

wát, neembenese ðnjittá webemájeugwá, umba Egyptink keguh ezhe anonin.

35 Me wuhow Moses, ono gá mutche guhnonáwájin, eket-
tónk, owwanan gá ezheik che tabanemeyang, che tebakone-
yang? mego uhnew, Kitche Manito anonájin, keche tebandunk
che bemájewat omezhinowamun oninjenink ðnje, gá wábomá-
jin kebeensink.

36 Obeságizzeándush, ope gá eeshquá wábundiewát mámuk-
kátuhkumik, giya kakekinnowátuk, uhge ieendotunk Egypt-
ink, giya misko kitchegumink, giya buggwuttuhkumigang ne-
metunnuh tusso kekenonowin.

37 Me wuhow Moses gá ienát Israel otuhbenoche-emun, Kit-
che Manito Kemanitomewá oguh pusegweendenán bazhek ga
mamándáwizzinidjin kekánissewán magwaiuhe azhewabizzey-
án, che izzhewabizzit, ween keguh nõndowáwá.

38 Me 'ow gá wejewájin uhnumeánidjin buggwuttuhkumi-
gáng, mámowoy mezhinowan uhnew gá guhnonigoojin Sinai-
ink, giya mámowoy nõsenánig, gá iájig gegetowin, che menin-
nungwá :

39 Ween kósenánig ká tabwatowásigwá, ogemewinnázho-
wáwán, otaewángdush nayáb Egyptink uzzhekekewawug.

40 Otinnáwándush, Aaron, ozhetowweshináng Manitög ga
negánetumowweumintwá ; wuhow Moses gá ságizzeinnung
Egyptink, ká neenkekanemásenán tibbe anekágwan.

41 Pezhekeensundush, otozheáwán ono gezhiguttón, osáságe-
wináwándush uhnew muzzenitchegunun, pápenanemowugdush,
gá totumowát tebinowa oninjewáng.

42 Kitche Manitodush, onuggunán che uhnumeatumowát
uhnungwun gezhigónk ; azhebe-egátá mamándáwizzidjig ma-
zaniegunewáng, keenowá Israelitök, kegewáweendumowim in-
nuh gá nesint áwase, buggwuttuhkumigáng nemetunnuh tusso
kekenonowin ?

43 Kagat, kege otápenánáwá Moloch omutche-egin, giya
kemanitomewá Remphan otuhnungomun ; mazanichegunun,
gá ozhetoeyag che uhnumeatumag : áwás ewada Babyoniuk
keguh ezhewinnenimdush.

44 Kósenánig wetokázowin mutche-egin, oge iánáwá bug-
gwuttuhkumigáng, ween gá ezhe kekinnoumowát Mosesun, gá
ezbetöt ga ezhenágwuttinne.

45 Eu kósenánig náágutch gá bemátizzidjig, gá beendegut-
oig mámowoy Jesusun, miátáwizzidjig andánukkewát, uhnew
Kitche Manito gá ságitchenázhowájin anosummeskezhik kóse-
nánig, nánázh David ogezhiguttomun.

46 Ween Kitche Manitón osháwanemigõn owemikán mut-
che-egin Kitche Manito Jacob Omanitomun che ábetunk.

47 Solomondush wegewam otozhetowán.

48 Bõch, káween Kitche Mánito wegewamink oninjemá
wanje geschichegátá tase, me aketöt mamándáwizzit.

49 Gezhik neenduhpubbwin, ákedush apizzit abeyán, áneen

tinnouh wegewam ga ozhetoeyun? Eketto Kitche Manito; ánde neendunwawewin anduhgoog?

50 Kánuh neenninjeen kokkinná ono iuheen ge ōnje ge schichegátasenōn?

51 Keenowá chábuhchegwiyuhwaeyag, gáwetázhégázosewag, mushkáwetahayag, gágineek kenánánduhquoáwá Kitche Manito ochichágwun: kōsewágigo gá izzhewabizzewát mego giya keenowá azhewabizzeyag.

52 Ahneen o-o mamándáwizzit kōsewág ká wegooche nisáwápun? ogenesáwándush uhnew negán gá tepájemonidjin, takoshin 'ow Quiuk Bazhek, Kitche Manito Oguisun, ween gá buggittenumátink, gá nesint:

53 Kitche Manito ochichágwun ketánuhbetágowág Kitche Manito otebákonegawin, kádush kekundowanduhzeenáwá.

54 N'wándumowátdush ono iuheen, oweessuggetahawug, omuhmutwa ábeta towáwándush.

55 Weendush m'wáshkenat Kitche Manito ochichágwun anegök enábe gezbígōnk, owábomándush Kitche Manito-ogitche-twáwizzewininne, giyadush Jesus nebowwe Kitche Manito ogitche nikkánink,

56 Ekettodush, binná, newábundán gezhik bákishká, giya Aninne Oguisun Kitche Manito ogitchenikkánink nebowwe.

57 Anegōkdush gegetowug ogebáánáwándush otowwugáwán, omowinnánáwándush mámowy.

58 Oságitche wabenáwándush otanong, obuhbemosinnááwándush; wátokázójigdush ogezekánáwán obeenzikkowágunewán Saul ezhenekázo oshkenowa ozittánink obuggittinánáwán.

59 Obemosinnuháwán Stephenun, Stephendush onanábomán Kitche Manito, ekettodush, Kitche Manito Jesus otápin neen-jehág.

60 Ochicheongwunnittá anegōkdush gegeto, uszhuhnumeát, Kitche Manito, kago nngotonó enanemákan azhewabizzewát, opedush eu aketōt me azhe gowwinggooshe.

CHAPTER VIII.

SAULDUSH meenwandum Stephenun uhnebonit. Eu opedush kitcher mutche enanemáwug uhnumeájig Jerusalemink, kokkinnádush siswashkáwug kokkinná anegoquág Judea giya Samaria; meatuh uhgew anoninjig.

2 Manobemátizzidjigdush aninnewun uhnumeájig omájein-nuhwán Stephenun, owwe ni-isshemáwát ogitche mowwemándush.

3 Sauldush omutchetotowán uhnumeánidjin, bábeendegadush andussogumiguk wegewamink, ságitche tabánát aninnewun giya equawun owwe kepáquowát.

4 Me wanje siswashkáwát papáguhgequawát kuhgequawin.

5 Philipdush ezhá otanonk Samariaink, uhguhgequat Christ oguhgequawin.

6 Anishanábag mámowy tabwatumōg Philip azhe kuhge-

quat, bezindumowát giya wábundumowát uhnokewinun ieendo-tunk.

7 Wánizzinidjin Manitōn gagishkowánidjin anegōk uhguh-nonáwát, mego ságizzenotágowát; nebewá giya nabowidjig giya mamánjegoozidjig nojemowug.

8 Kitche pápenanemowinnewundush eu otanonk.

9 Bazhekduš aninne, Simon ezhenekázo, kiut cheessukkeegobun ukko eu otanonk, anishanábandush Samariaink, keche izzhewabizze che enanemigoot.

10 Owwedush aninne kitche izzhewabizze, Kitche Manitōn Ogitché Sháwanemigōn enandumōg kokkinná aninnewug.

11 Kokkinná otásumábomáwán ánga kitche maweshá ōnje chácheessukke.

12 Opedush tiabwatumowát Philip guhgequat iuheen Kitche Manito 'zhiát wanjemuggukkin giya Jesus Christ onozowin baptizeáwug kokkinná aninnewug giya equawug.

13 Simondush ween tebinowa tabwatum giya; gá baptize-intduš owetegamán Philipun mámučkátandumduš, ono iuheen kuhgekinowáchetotumowinun aeendotumink.

14 Uhgewedush anoninjig, Jerusalemink ayájig, n'wándumowát Samariaink tabwatumowát Kitche Manito oguhgequawin, otuhnonán Peterun giya Johnun, Samariaink che ezháwát.

15 Buhtukkoshinowátdush otuhnumeatumowáwán che otis-sigowát ochichágwun.

16 (Ká muhshe oweuh pongeshinotágoosewán : meatuh baptizeintwá Kitche Manito Jesus otuhnozowinink.)

17 Otángenáwándush, medush azhe otissigowát ochichágwun.

18 Simondush wiábundunk, anoninjig tiángenáwát ochichágwun otissigoot owáweendumowán shoneá.

19 Ekettodush giya neen mezheshin, o-o mushkáwizzewin, giya neen oweuh tángenug che otissigoot ochichágwun.

20 Peterduš otinná máno keshoneám mámowy keguh gennisshewunátizzin, ōnje ketenandám, Kitche Manito omegewawin, shoneá che ōnje kishpinuttōn.

21 Káween keen kedebanduhzeen punge o-o uhnokewin; káween quiuk keta attasenōn, anosumit Kitche Manito.

22 Anwanindizzoon kemutche izzhewabizzewin, uhnumeatow Kitche Manito, konemá ketenandumowin ketaink keguh ōnje menowwesháwandágoos.

23 Newábundán ketá, weezobeeng ezhewesuggun, ketow-wákánigoon mutche izzhewabizzewin.

24 Simondush nuhquatum, uhnumeatumowweshin che uh-numeatowwut Kitche Manito, ká kago ono ekettowinun menik aketoeyun neendotissigoosenun.

25 Opedush anegōk miáje guhgequawát, Kitche Manito oguhgequawin Jerusalemink ezhekewawug upapáguhgequawátdush Samariaink.

26 Kitche Manito ochichágwundush oguhnonan Philipun, ekettodush, pusegween, sháwunōnk ezhán, e-e mikkun Jerusa-

lemink wanjemátumóg Gazaink anumók eu buggwuttukumai-gáng.

27 Pusegwedush 'shezhát, binnádush, bazhek aninne Ethio-piaink gewetazhegázót, kitche apetandágooze kitche negánandágooze 'ow aninne akowishkowát Candaceun gache ogemá-kundowát Ethiopianug, okunwandumowán kokkinná oshoneá-mene, Jerusalemink be-ezhá owwe uhnumeát.

28 Magwouhdush unnekewat, námátábit otábánink, ogunno-wábundán Esaias mamándawizzit omazanieguninne.

29 Ochichágomádush otinnán Philipun, bazbew ezhán owwe wetokázön e-e otábánink.

30 Philipdush omowwinnahnán, onöndowán guhguhnotum-init Esaias mamándawizzit omazaniegun, otinnándush kenisse-totán innuh gaguhnotumun?

31 Ekettodush, áneen ga ezhe nissetotumán oweuh atuh aninne, kekinnoumowwit? Okuhquajemándush Philipun che wetobemigoot.

32 Emá uhguhguhnotunk e-e mazeniegun azhebe-egátá; manishtánish azhe suggábeginninjin wátuzzhe nesint ezhená-goose, manistánishans natágegetosig anosuminit bashkoosho-gooin ezhenágoose, ká pápish Onje báketónanisse.

33 Opedush gá tubbusse buggittinint otepákonegawin otápe-numowá, owwanan me uhnew onegeiggön, ga iggoojin? obe-mátizzewin ge otápinnegátane ákeeng.

34 Ogubnonándush Philipun, ekettodush, keuhquajemin, ápadush weendumoweyun owwananun ono gá enájin mamán-dawizzit, ween nuh go tebinowa weow, oweuh nuh bakánnizzin-idjin?

35 Philipdush bákittonane, omáje guhgequa euigo kuhge-quawin uhguhgekemát Jesusun oguhgequawininne.

36 Magwouhdush unne uhpezekáwát ototittánáwá ningooche nebe 'owedush gewetázhegázót eketto, binná o-o nebe, unish-weenetök uhga ezhe baptizeiggoewámánan?

37 Philipdush eketto, kokkinná tabwatumun ketaink, keta kushketo, che baptizeigoyun nuhquatumdush eketto, neendab-wa-andum Jesus Christ, Kitche Manito Oguisun.

38 Onegegáboweándush ototábánun, nayazhdush unnemátá-bewug unne bukkobewug nebeeng Philip giyadush 'ow aninne, obaptizeándush.

39 Gá buhuhwatáwándush Kitche Manitön ochichágwun obeotápenán Philipun, 'owedush aninne, ká minowá wábomáse unnemájádush unnepápenanemöt.

40 Philipdush Azotusink mikkowá, aneshábooshkunkdush Azotus, unneguhgequa kokkinná otánowun nánázh unne otit-tunk Caesareaun.

CHAPTER IX.

SAULDUSH mozhuk mutche gegeto, mutche enanemát uhnumeájig, ogemá sáságewitchegaweninne otizzhánun.

2 Onundotumowándush mazeniegunún Jewug otuhnumeawegumigowáng Damascusink che ezhewetót kishpin mikowát nin-gooche oweuh aninnewun, giya equawun, azhe uhnumeánidjin, Jerusalemink owwe be-ezhewinnát.

3 Magwouhdush unne uhpezekát bazhew Damascusink betakoshin, bábega gezhigónk beónje wásokonasane gewetáwiuhe weowwink.

4 Pongesindush ákeeng, onóndándush gegetowin guhnonigoot, Saul, Saul, wagonan wáónje mutche totowweyun?

5 Ekettodush, owwanan keen Kitche Manito? Kitche Manitodush eketto, neen Jesus mache totowweyun; kitche sunnágut, keen che tungishkumun gánágin.

6 Sauldush nuhningishká mámukkátandunk eketto, Kitche Manito, áneen o-o che totumán anandumun? Kitche Manitodush otinnán, onishkán otanong ezhán keguhweendumágo ga izzhewabizzeyun.

7 Aninnewundush wájewegoojin pezán nebowewug uhnondánáwá gegetowin, kádush oweuh aninnewun owábomásewán.

8 Sauldush onishká ákeeng, gá pusegweet, ká oweuh aninnewun owábomáseen, osuggábeginnáwándush unnemájenáwát uhbenáwát Damascusink.

9 Niswogwun ká wábisse, ká giya minnequase, kádush wé-senese.

10 Bazhek uhnumeátdush, Damascusink, Ananias ezhéne-kázo; Kitche Manitodush otinnán inabunduminit, Ananias, ekettodush binná omá neendíá Kitche Manito.

11 Kitche Manitodush otinnán, onishkán pusegween, mikun-áng ezhán quiuk atumink, kuhgwatwan Judas owegewamink uzziát, Saul Tarsusink, andánukkeet, binná magwouh uhnumeá.

12 Ogewábomándush aninnewun inábundum, Ananias ezhe-nekázowun, betángenegún, chewábit.

13 Ananiasdush eketto, Kitche Manito kitche nebewá nenóndowág anishenábag tuzzhemint wuhow aninne menik gá ezhe mámutchetotowát ketuhnumeánidjin Jerusalemink.

14 Me bowónje ezhát kokkinná wetuhkobénát uhnumeánidjin, ogemá sáságewitchegaweninnewug otuhnonáwán:

15 Kitche Manitodush, otinnán, máján, ween otossowin gá onábomuk, che bemewetowát neenduhnozowin, anosumewát miátáwizzidjig giya ogemág giya Israel onejánisun.

16 Neenguhwábunduhán kuhgwátugittowin ga izzhewabizzit neenduhnozowin ónje.

17 Ananiasdush, unnemájá, unnebeendegadush wegewamink, otunnetángenándush, eketto, nekánis Sual, Kitche Manito (Jesus, gáwábundi-ik weow, magwouh bamosaeyun,) neenduhno-

nik, keche ðaje wábeyun, che mooshkenayundush ochichágomá.

18 Bábegadush, ðnje pongesininnewun oskezhigúnk ubh-nuhgishkánik, bábegadush wábe ; pusegwedush, medush azhe baptizeint.

19 Opedush gá weesenit kesisshowwegunna ; Sauldush iá emá gomá tussogwun, mámony uhnumeájig Damascusink andánukkejig.

20 Bábegadush kuggequa Christ oguhgequawin uhnumeawegumigúnk, ekettúnk, ween kagat Kitche Manito Oguisun.

21 Kokkinnádush nóndowájig, mámučkátandumóg, ekettowugdush, kánuh wuhow iáwisse gá banájeát uhnumeánidjin o-o nozowinink Jerusalemink ? Me eu ðnjittá bowónje ezhápun omá owwe tuhkonát owwe ezhewittowát ogemá sáságewitchegaweninne ?

22 Sauldush, owushema unne mushkáwizze mámučkátandumowin Jewun Damascusink andánukkejig, ðnjittá kuggatenamegeazhwat me 'ow ðnjittá kagat Christ.

23 Nebewá anduswogwunniguk Jewug otounggimmáwán wenissáwát ;

24 Saulun okekandán otukkowábundánáwándush ishquandamun, kopa kezhih giya kopa dibbik, owwenesáwát.

25 Uhnumeájigdush ototápenáwán nebádibbik uhnesábege-náwat wákiegunink, kokobenágunink.

26 Sauldush, ope buhtuhkoshink Jerusalemink, owwe wetokowán uhnumeánidjin ; ogosáwándush kádush tabwa-anduhzewug uzzhuhnumeánit.

27 Barnabasdush, ototápenán, obe-ezhewetowán anoninjig, oweendumowándush, gá ezhewábomát, Kitche Manito magwouh bamosat, uhge guhnonigoot gá ezhe mushkáwetágoont, uhge uhnumeát Jesus otuhnozowinink, Damascusink.

28 Owejewándush Jerusalemink, sáságuhumowát, uhbábesudegawátdush.

29 Mushkáwetágoose uhguhgequat, Jesus otuhnozowinink, owáwekoocheát Grecianun ozhetáwugdush, owwenesáwát.

30 Wekánissemágdush, ope kakandumowát Caesareaink, obe-ezhewináwán Tarsusinkdush otizzenázhowáwán.

31 Uhnumeájigdush unwabewug, kokkinná Judeaink, giya Galileeink, giya Samariaink, ashkum sōngizzewug, bamosawátdush tepiegawát Kitche Manito ochichágomá osháwanemigowán che mennowánegozewát ashkum sōngizzewug.

32 Gá izzhewabukdush, ope Peter papáiezhát kokkinná otunhukewinun, obeatissán uhnumeánidjin Lyddaink andánukkejig.

33 Omíkowándush emá, bazhek aninnewun Æneas ezhenekázo, neezhwáswo kekenowin, uhshingeshin nebágunink, ákoozit nebowe.

34 Peterdush otinnán, Æneas, Jesus Christ kenojemoig ; onishkán, uzzhishsittōn kenebágun, bábegadush onishká.

35 Kokkinnádush Lyddaink giya Saronink andánukkejig, owábomán, Kitche Manito otuhgwetowáwándush.

36 Joppainkdush, iá bazhek uhnumeát, Tabitha ezhenekázo (me ánekuhnótumink, Dorcas uzzhekettónk,) kitché nebewá omennototowán 'ow equa katemákizzinidjin.

37 Gá izzhewabukdush, ningötink ogezhiguk ákooze azhe neböt; gá kesebegináwát dush ishpemink zhuhbechegátá gá wegáwámink otussáwán.

38 Lyddadush bazhew Joppaink tubgoo, uhnumeájigdush, nündumowát Peter emá 'zhiát neezh aninnewun otuhnonáwán che nundomáwát bábege che názekowát.

39 Peterdush pusegwe, uzzhunnewejewát; takoshinkdush uzshuhpechegátanik wegewamink, otizzhewináwán, kokkinnádush shegág equawug owejegábowittowáwán mowwemát owáwábunduháwát beenzikowágunun, giya okonásemán Dorcas, gá iyozhetojin magwouh wejewáwát.

40 Peterdush, kokkinná oságitchenázhowán, medush azhe ubchicheengwunittá, medush uhnumeát, medush azhe gwaketöt, uzshuttanig weowwinne, ekettodush, Tabitha, onishkán. Medush azhe töskábit 'ow equa gá nebopun, opedush wiábomát Peterun námátábe.

41 Oshebinnekátowándush, azhe onishkábénát opedush gá nundomát uhnumeánidjin giya shegán owábunduhán uhbemá-tizzinnit.

42 Kokkinná anegoquág Judeaink, kekanjegáta nebewádush tabwa-andumög Kitché Manitón.

43 Gá izzhewabukdush Joppaink iá nebená tussogwun Simon-un asakaweninne owetegamán.

CHAPTER X.

CAESAREAINK, bazhek aninne Cornelius ezhenekázo, kitché shemágunisshe ogemá, ningötawán Italianun azhe ween-iajig.

2 Uhnumeát, me bazhek gwasát Kitché Manitón kokkinná, andussogat; nebewá osháwanemán katemákizzinidjin otuhnumeatowán Kitché Manitón mozhuk.

3 Kitché Manito omezhinowamun owábunduhán inábundum, shiángusso tepiegunat gezhigut obeotissegoot, otigöndush, Cornelius,

4 Opedush kanowábomát, sagizze, ekettodush, wagonan Kitché Manito? Otigöndush, ketuhnumeawin, giya kesháwanjegawin, ototissiggön Kitché Manito.

5 Uhnözh aninne, che ezhát Joppaink, owwe nundomint Simonun, Peter ezhenekázo.

6 Simon asakaweninnewun owetegamán, chegebeeg kitchegumink attane owegewam, ween keguh weendumág gá izzhewabizzeyun.

7 'Owedush mezhinowa gá eeshquá guhnonát Corneliusun, gá bukkawinán onundomán neezh otoskenegamun giya uhnumeánidjin shemágunisshe mun, önjüttá mozhuk uhaoketágoojin.

8 Opedush gá weendumowát kokkinná ono iuheen, Joppaink otizrhe uhnónan.

9 Wiábuninikdush, magwouh uzzhunne uhpezekáwát bazhew watittumowát otanuh Peter ogittegumig ezhá owwe uhnumeát ningótwáso tepiegunatinne.

10 Opedush kitché bukkutta owwe wesenit, magwouh ozhe táwát pongesin uhnikkábundunk.

11 Owábundándush, gezhik bákishkánik, kitché otossowindush benesábeginumowá gezhigónk ónje.

12 Kokkinnádush nowogátajig áwasseug giya buggwutch áwasseug giya babámotajig giya babámisajig benasseug kok kinná beenzowug.

13 Onóndowándush oweuh gegetonit, pusegween Peter, netá-gan wesenin.

14 Peterdush eketto káween eu Kitché Manito, káween weká neengemejisseen miánátuk, giya wánuk.

15 Onóndowándush, oweuh gegetonit minowá, kokkinná kago Kitché Manito bānetót kago ween wenut etungan.

16 Nissink o-o getotám ; otossowindush nayáb gezhigónk ezhe ómbishká.

17 Magwouhdush Peter gweenowe-enandunk nuhmunjetók o-o gá ónje ezhenumógwun uhgew aninnewug Cornelius anoná-jin omikánáwá Simon owegewam onebowewugdush emá kebishquánt,

18 Kuhgwatwawugdush, menuh Simon Peter andát ?

19 Magwouhdush Peter náguttuhwandunk gá ezhenunk ochichágomá oguhnonigón, binná niswa aninnewug keweguhnonigóg otigón.

20 Pusegween benesándowan, unneweje-ew, kago gweenowe enandunkan, neen neenge uhnonág.

21 Peterdush otunne názekowán uhnew aninnewun Cornelius gá anonájin eketto, bihná, neendow nandowábomag ; wagonan bowónje nandowábomeyag ?

22 Ekettowugdush, Cornelius shemágunisshe ogemá, quiuk aninne bazhekduh gwasát Kitché Manitón, kokkinná Jewug quiuk otenanemáwán Kitché Manito oge guhnonán mezhinowamun ónje chenundomik che bábeendegayun owegewamink owe bezindók ga ekettoeyun.

23 Obeendeganundomándush, beendik che uhbenit. Wiábuninikdush, Peter mājá ántindush wekánisemág Joppaink otunnewejewigón.

24 Wiábuninikdush, peendegawug Caesareaink ; Corneliusduh obeán, gá mówóndonundomát anowamájin giya wásokewájin.

25 Peterdush buhpeendegat, Cornelius onuhgishkowán ozitánikdush oppuggizzo uhnumeatowwátdush.

26 Peterdush ototápenán, ekettodush, pusegween giya neen aninne neendow tebinowa.

27 Magwouhdush guhguhnonát unnebeendega, nebewáduh omikowán mowónjeittenit.

26 Otinnándush, kekekandánáwá, ká onisseshinzenön aninne Jewew che wetókwát aninnewun pukká azhe weenzonidjin ; Kitché Manito koshá neengeik, weká che enásewug uhnóh aniane wewenizze, che enásewug.

29 Me bábege, bowónje otissenán ope buhnundomigoeyán, kekuhquajemindush nōngum, wagonan bowónje nundomeyun ?

30 Corneliusdush eketto, neogwunigut aquo, wesenisewán, nánázh o-o tepiegun ; shánguswo tepiegunak neenduhnumeáná-bun wegewamink ; binnádush aninne, anosumegáboweyán nebowwe wábishkekonía,

31 Ekettodush, Cornelius, ketuhnumeawin nōnjegáta, giya gá ieendotumun kekanjegáta anosumit Kitché Manito.

32 Uhnózh aninne, che ezháat Joppaink, owwe nundomint Simonun, Peter ezhenekázo : Simon asakaweninnewun owete-tegamán chegebeeg kitchegumink attane owegewam, ween ke-guh be weendumág gá izzhewabizzeyun.

33 Bábegadush, neenge uhnoke nundominán ; kitché wa-wanedush, takoshinun, binná mámowy neendiámen owwe be-zindágoeyun gá ekettoeyun, neengezhetámen we bezindumáng Kitché Manito oguhgequawin.

34 Peterdush báketonane, eketto, kagat neenkekandán Kit-che Manito káween oweuh aninnewun owushema otuhpetane-máse bazhek apetanemát :

35 Kokkinná azheweenzojig ween gwasegoojin quiuk uhnun-okejin, mewun uhnew watápenájin.

36 Ekettowin Kitché Manito gá ezhenázhuhumowát Israel onejánissun wawane guhgekindink Jesus Christ otuhnozowin-ink ; (ween mámowy Kitché Manito ;)

37 Eu kekekandánáwá, kokkinná guhgekindim anegoquág Judeaink, Galileeink ōnje máje kuhgekindim gá eeshquá guh-gekindink John obaptizewawin.

38 Kitché Manito gá ezhe menát Jesusun Nazarethink Ochi-chágwun giya mushkáwizzewin ; ween gá babámennototunk onejemoát Mutche Manitōn gagishkowánidjin ; Kitché Manito owejewegōn.

39 Neenowinddush newetokámen kokkinná ono iuheen gá ieendotunk Jewug otuhkemewáng giya Jerusalemink ; ween gá nesint ge uhgoojindush metigōnk.

40 Ween Kitché Manito nayáb ge ábejebát naswogwunigut-inik ogewábundiewanundush wawane ;

41 Káween kokkinná anishanában owábunduháse, uhnewigo atuh Kitché Manito gá onábomájin, neenowint neengewetopománán, giya neenge wejemenequamánán ope gá ábejebát uhge nesint.

42 Neenge guhgázomigonán che kuggequayáng che kugge-kemungidwá anishanábag che tabwatumowát, ween Kitché Manitōn uhge onákonigoot, che tebákonát bamátizzinidjin giya nabonidjin.

43 Kokkinná mamándáwizzidjig owetokágōn otuhnozowin-

ink ðnje owwagwanun ga tabwatáögwan tuh menewe shwandágooze omutche izzhebazzewin.

44 Magwouhdush Peter 'zhiekettót ono iuheen, Kitche Manito Ochichágwun pongeshinotágowán, kokkinná uhew ándungig ekettowin.

45 Uhgewdush gá gewetázhegázojig tiabwatungig, mámuhkátandumógdush menik Peter, buhwejewát ðnje miátáwizzidjig giya pongeshinotágowán Ochichágomán;

46 Onundowándush uhmiugwát kitchetwáweawát Kitche Manitón. Peterdush onuhquatowán,

47 Oweuh nuh aninne ká tá megewase nebe che baptizeintwá uhgew anishanábag, ototissigowán Kitche Manito Ochichágwun giya keenowint azheotisemunk?

48 Óguházomán che baptizeintwá Kitche Manito otuhnozinink, okuhquajemáwándush ukkowa gomá tussogwan emá che iát.

CHAPTER XI.

ANONINJIG giya wekánissemág Judeaink andánukkejig nándumóg miátáwizzidjig tabwatumowát Kitche Manito oguhgequawin.

2 Ope Peter buhtuhkoshink Jerusalemink uhgew gewetázhegázojig onishká che guhnonáwán,

3 Ekettowugdush, kegebeendigowá aminne miátáwizzit kegewetopomándush.

4 Peterdush wawane tepájemotowán kokkinná o-o gá izzhebuk, ekettónk,

5 Magwouh Joppa otanonk neendiánábun, magwouh neenduhnumeánábun, medush azhe níkábundumán, kago neengewábundán neendinábundum otossowin kitchewábewyán, azhenágwut, gezhigónk beðnje nesenegáta ishquaiuhe meenjimenegáta, neembe otissigóndush:

6 Enábeándush, neengewábomá, nowógátajig áwaseug ákeeng, buggwutch áwaseug giya, babámotajig giya, benásewug babámisajig giya.

7 Neengenóndowádush, oweuh gegetót guhnozhit, Peter, pusegween, netágan, wesenin.

8 Neenge eketdush, káween eu Kitche Manito; káweká neengemejisseen kago miánátuk, giya wánuk.

9 Minowádush, oweuh gezhigónk neendónje guhnonik; Kitche Manito bánetót, kágo ween wenut etungan.

10 Nissinkigo e-e ge izzhebawut, nayábdush kokkinná ge zhidgónk ge ezhe ómbishkáwug.

11 Binnádush, bábega, niswa aninnewug takoshínóg owegewam uzziháeyán, Caesareink ðnje anonawug uhbenundome wát.

12 Ochichágomádush neenguhgázonik che unnewejewugwá, che nuhkowa gweenowe-enanduhzewán, uhgewedush ningót-

wáswa wekánissetmág neendunnewejewegög neendunnepeen-degamindush aninne owegewatink :

13 Neengeweendumágonándush, gá ezhewábornát mezhinowamun beendik owegewam nebowewun, otigöndush, uhnözh aninnewug Joppaink che ezháwát, che nundomáwát Simonun, Peter ezhenekázo ;

14 Ween keguh weendumág ga önje bemátizzeyun kokkinná giya anegök kewegewam ga önje bemátizzewát.

15 Pichenukigo miáje gegetoeyán Ochichágwun opongesinotágowán, gá ezhe pongesinotowweumintebun kiut.

16 Opedush nemikquandán Kitche Manito odikittowin gá ekettopun, John nebe otión uhbaptizewát keenowádush Kitche Manito Ochichágwun gá önje baptizeigoyag.

17 Eu önje Kitche Manito ogemenán tibbishko gá ezhe' mezhemint uhnew tiabwatuminidjin Jesus Christun wagonan gá önje kushketoeyámbán ánowy mutchetotowwug Kitche Manito?

18 Opedush n'wándumowát ono iuheen, pezán ábewug kitchetwáweáwán Kitche Manito, ekettönk, Kitche Manito ween omenán miátawizzinidjin ánwanindizzowin che bemátizzewát.

19 Uhgewedush sashwashkájig, ope nasint Stephen, Pheniceink ezháwug, giya Cyprusink, giya Antiochink, meatuhgo Jewun gagekemáwájin káweendush oweuh bakánizzinidjin.

20 Ahmintdush Cyreanug, giya Cypriotug uhgewedush ope Antiochink takoshinowát oguhnonáwán Grecianun, Kitche Manito, Jesus oguhgequawin uhguhgequawát.

21 Kitche Manitudush oninj owejewegönáwán kitche nebewádush tabwatumög, Kitche Manitöndush uhbezindowáwát.

22 Anuhkumigukdush ono iuheen, onöndánáwá uhnumeájig Jerusalemink, Barnabasundush otuhnonáwán Antiochink che ezháwát.

23 Opedush watittunk, opedush gá wábundunk Kitche Manito azhe sháwanjegat, pápenanemo, oguhgázomándush kokkinná che mushkáwandumowát, che bazhewzikowáwát Kitche Manito.

24 Önje mennobemátizze aninne, mooshkená Kitche Manito Ochichágwun giya mushkáwandumowin, kitche nebewádush anishanábag tuhgwewug Kitche Manito,

25 Barnabasdush májá Tarsusink ezhá, Saulun onundowábornán :

26 Opedush makowát, Antiochink obe ezhewinán, gá izzhewabukdush, kokkinná kekenonowin mowonjeittewug mámowy uhnumeájig nebewádush anishanában oguhgekemáwán, uhnumeájigdush Christianug enáwug netam Antiochink.

27 Öno gezhigutön mamándáwizzidjig Jerusalemink önjebáwug Antiochink betakoshinög.

28 Bazhekduh, Agabus ezhenekázo, pusegwe, Ochichágo-má önje otebátotán che kitche buhkuttawinnewung kokkinná anegoquág ákeeng, medush shegwouh gá izzhewabuk Claudias Caesar ogezhiguttomun.

29 Opedush uhnumeájig mámowandumög owwe náneendub-
áwát wekánissemán Judeaink andánuhkejig andussbewát anis-
newug menik azhekushketowát.

30 Medush eu kagat gá totumowát onáneendaáwát okewan-
zeun Barnabas giya Saul oninjenink.

CHAPTER XII.

NONGUMDUSH o-o ápe, Herod ogemá, shebinnekane, ow-
we mutchetotowát ánint uhnumeánidjin.

2 Jamesundush ogenesán John wekánisun uzzhowweshk
ónje.

3 Wiábundunkdush Jewug niandumowát enandum owwe otá-
penát Peterun giya, eu ope gezhiguttón wambishkásinók puh-
quazhegun uzzhozhetöng.

4 Opedush watápenát okepáquowán ; naneogábowewug aye-
towiuhe kepáquotewegumigönk shemágunishug akowábidjig
uzzhenandunk eeshquá wekoondink Easterink, che be-ezhe-
wenint anosumewát anisbanábag.

5 Peterdush kepáquowá ; uhnumeájigdush otánumeatumo-
wán Peterun, uhnumeatowát Kitché Manitón mozhuk

6 Opedush Herod wá ságizzeát, mego e-e dabekuk Peter
magwouh nebá, nussowwiuhe neezh shemágunishun, neezhdush
pewábekön tuhkobizzo akowábidjigdush otuhkowábundánáwá
ishquandam.

7 Binná Kitché Manito omezhinowamun obeotissigön wá-
sayádush wásasá kepáquotewegumigönk mezhinowadush obuh-
ketaán Peterun weowwinink otónishkábenándush, ekettönk,
onishkán waweeep, pewábeekdush takobizzöt oninjeen ponge-
sininne.

8 Mezhinowandush otigön wapinittizoon, betuhkizzenan,
medush shegwouh andotunk, otinnándush uhnew peechwabenua
kebeenzikowágun nopenuzzheshin.

9 Ságáumdush, unnenopenánát, kádush okekandühzeen me-
zhinowan totuminit ; uneshágo neendinábundum enandum.

10 Opedush watissáwát netam akowábinidjin minowá ane
áneka otisáwájin opedush ototittánáwá pewábeko ishquandam
otononk anumök, ishquandamdush tebinowa bákishkámuggut
unneságáumögdush otunnekuhbikkátánáwá bazhek mikun ;
bábegadush mezhinowa obukkawinnegön.

11 Opedush Peter nabwákát, eketto, nongum neenkekandán,
kagat Kitché Manito omezhinowamun otuhnonán, ogittiskeain-
jebinán Herodun neow, kokkinná giya wátokázojig Jewug.

12 Opedush niánáguuttuhwandunk iuhee, ototittán Mary owe-
gewam, John ögeen, Mark ezhenekázo ; andusshe mowönjeit-
tewát uzzhuhnumeáwát,

13 Opedush Peter watittunk ishquandam, opápágáquoán, os-
kenegequadush Rhoda ezhenekázo ishquánding ezhá owwe
nöndunk pápágáquoumowint.

14 Opedush nasetotowát Peterun gegetonit, ká opákindánuh-

zeen azhe pápenanemót opeendegabuttodush owwe tepájemót, Peter emá nebowit ishquandang.

15 Otinnáwándush kekewunnátiz innuh? áwunjishdushigo wetabwa, ekettowugdush omezhinowamun suhetook,

16 Peterdush áwunjish pápágiega, opedush piákindánumowát wiábomawát mámukkátandumög.

17 Owátuhumowándush, che ábewát oweendumowándush Kitche Manito gá ezhe ságizzeiggoot kepáquotewegumigónk; ekettodush, owwe weendumowik James ono iuheen, giya ke-kánissenánik. Bukkadush ningooche minowá ezhá.

18 Pichenukdush wásayábunk, muhmutwa ómbegizzewug shemágunishug, ekettowugdush áneen andit Peter?

19 Ópedush Herod gwánuhwábowát Peterun, otebákonán akowábinidjin, ekettodush keche nesintwá májádush Judeaink Caesareaink ezhá medush emá uzzhiát.

20 Heroddush onishkátizzetowán uhnew Tyreink, giya Zidonink, aeendánidjin, obeotissiggoondush mamowy, owángo-weáwándush Blastus, Herod omezhinowamun okuhquajemá-wándush che innowandewát; ónje e-e andánuhkewát mego wanje bemátuttinik ogemán andánuhkenit.

21 Ópedush gegetowe gezhigut wachichesag Herod opezikánun okonásun námátábewininkdush owwe námátábe oguhnóndush.

22 Anishanábagdush azhe pápenanemowát eketowug, Manito uhgágegetót, káween aninne.

23 Bábegadush Kitche Manito omezhinowamun obuhkittawán ónje, ká okitchetwáweáseen Kitche Manitón. Mosandush ogit-tumogón nebodush.

24 Kitche Manito odikittowindush mechá ashkum ápiche.

25 Barnabas giyadush Saul, Jerusalemink ónje, májáwug ope gá eeshquá uhnumeáwát, Johnun Mark ezhenekázót otunnemá-jenáwán.

CHAPTER XIII.

UHNUMEAWEGUMIGONKDUSH iáwug Antiochink ánint mamándáwizzidjig kagequajig, Barnabas, Simeon, Niger ezhenekázo, Lucius Cyreneink, giya Manaen, Herodun giya Saulun mámowy ge wejenetáwiggeendewug.

2 Magwouhdush uzshuhnoketowát Kitche Manitón mukkutakawát Kitche Manito Ochichágwun eketto, pukkanik Barnabasun giya Saulun, keche uhnekewát ga enugwá che enuhnokewát.

3 Gá eeshquá mukkuttakawát giya uhnumeáwát otángenáwán oshtegwánik omájenázhowáwándush.

4 Kitche Manito Ochichágwundush omájenizzho-ogowán Seluciaink ezháwug emádush ónje Cyprusink anáshewug.

5 Salamisinkdush magwouh 'zhiáwát, Kitche Manito oguhgequawin kuhgequawug Jewug otuhnumeawegumigowáng, Johaundush otuhnoketágowán.

6 Opedush gá neshábooshkumowát minis Paphosink, cheesukkekweninnewun emá omikkowáwán kagenowishke mamándáwizze, Jewun, Bar-jesus ezhenekázo :

7 Ogemán owetokowán, Sergius Paulus, nabwákát aninne ; ogemádush onundomán Barnabasun, giya Saulun, okuhquajemán owwe nõndunk Kitche Manito oguhgequawin.

8 Elymasdush cheesukkekweninne, (me azhenekázõt ánekubnotumink,) onuhgánán nandomininjin owekooche kushkeán ogemán che tabwatunzinit.

9 Sauldush (ween Pául ezhenekázõt,) mooshkena Ochichágomán gunnowábomát,

10 Ekettodush, binná kemooshkena kuhgianizzewin kokkinná giya shingandágoosewin Mutche Manito otuhbenoche-emun ketow, kemiátáwizzetán kokkinná quiuk izzhewabizzewin ; kánuh keguhbonetoseen mutche totumun Kitche Manito oguhgequawin?

11 Binná Kitche Manito oninj kebutuhgonigõn keguh kuhgebeengwadush, ká gezis keguh wábomáse keenwazh. Bábegadush áwun giya kushkedibbikut opõngesinotágõn ; opapánuñdõjenegadush owwe mikowát oweuh che subgábegianegoot.

12 Ogemádush ope wiábundunk andotumowint, tabwa-andum, omámukkátandum Kitche Manito oguhgequawin.

13 Pauldush uhnew giya wájewájin õnje májeásewug Paphosink, Pergaink, Pamphyliainkdush puhguhmashewug, Johnundush obukkawinnegowán Jerusalemink ezhá.

14 Opedush bakawát Pergaink, Antiochink, Pisidiaink, takoshinõg uhnumeawegumigõnk dush peendegawug unwabewinnezhigutinik owwe namátábewug.

15 Gá eeshquá wábundumowáidush mazaniegun tebatotumowátdush Kitche Manito oguhgequawin, nágánizzidjig uhnumeawegumigõnk oguhonáwán, eketto wug, keenowá, aninnewetõk, wekánissetõk, ningõtono wáekettowagwan ekettoeyeuk.

16 Pauldush pusegwe, taseninjene, ekettodush Israel aninnewetõk, keenowádush menik gwasag Kitche Manito bezindumõk.

17 Uhgew anishanábag Israelug Omanitomewán oge onábomán, kósenánin opusegweendenán magwouh miátáwizzeáng uhtuhnuhkewát Egyptink uhsõnginekanit oge õnje ságizzeán.

18 Nemetunnuh tusso kekenonowin, ogunnowábomán ga izzhewabizzinit buhgwuttuhkumigáng.

19 Opedush gá banájeát nezhwáswawán ákeeng Canaan, omátáonán eu áke uzzhuhtátewát.

20 Nááguttdush omenáwán tepákonegaweninnewun newák usshenánemetunnuh kekenonowin, nánázh Samuel mamándáwizzit.

21 Nááguttdush, kitche ogemá onundomáwán ; Kitche Manitodush Saulun, omenán, Cis oguisun, aninne Benjamin azheweenzõjig, nemetunnuh tusso kekenonowin.

22 Opedush wiánjeát opusegweendenán Davidun che otogemámewát Kitche Manitodush eketto newetokowá David, Jesse

oguisun, aninne tebinowa neenda watahat, tuh mooshkena kokkinná neendenandumowin.

23 Wuhow aninne onejánisun Kitche Manito gá ezhe wáweendumátag opusegweendenát bazhek che bemájeáwát Israekun, me eu Jesus :

24 Magwouh John guhgequat chebwá takoshink baptizewawin, ánwandizzowin anegoquág Israel.

25 John ope gázhetát otenunokewin eketto, owwanan wiyáweyán ketenandám ? káween ween neendowwisse ; binná ween ga nopenuhzhit omukkizzenun ozittáng, ká kunága, neenda apetandágoozisse che ábuhumowuggebun.

26 Aninnewetók, wekánissetók, Abraham otuhbenoche-emun, owwagwan andussheyag ga goságwan Kitche Manito, o-o ekettowin ketizze názhuhuhmágon che bemájeiggoyag.

27 Uhgew andájig Jerusalemink, giya onegánizemewán, ónje ká okekanemásewán ká onissetotunzeenáwá mamándáwizzidjig oguhgequawinnewá, wíánuh tebátotumink andusso unwabewinnegezhiguk kagat ogetabwatónáwá mamándáwizzidjig oguhgequawinnewá uhgenesáwát.

28 Ká kago omikumowásewán ga ónje napun okuhquajemáwán koshá Pilateun keche nesit.

29 Opedush kuhbasag kokkinná menik wazhebe-egátag obenuhwáwán metigónk otowwebuggittináwán jebagumigónk.

30 Kitche Manitodush otonishkánán ánuh ge nebonit.

31 Nebenádush tussogwun ge wáwábomá uhgew Galileeink ónje wejewegoojin Jerusalemink, me uhgew wátokázojig.

32 Quiuk keweendumoneme pápenanemowin, wáweendumá-tewin gá ezhe wáweendumowintwá kósenánig,

33 Kitche Manito ogemooshkena tabwatágowán otuhbenoche-emewán keenowint, eu uhge onishkánát Jesusun nayáb azhebe-egátag wiyánuhkasink nuhgumón, keen neenguis, nón-gum ogezhigut ketiáwin.

34 Onjittá oge onishkánán ge nebonit, káweká tuhbegishkuhnuhese; o-o gá eketót, keguh menin David quiuk osháwanjegawin.

35 Me wanje eketót minowá bazhek nagumonink, siágeut káween keguh buggittenáse chewábundunk begishkuhninnit.

36 Daviddush, gá eeshquá uhnoketowát otuhnishanábamun Kitche Manito otenandumowin oppugguttingwám wepandáádush ósun, ge begishkunuhnedush :

37 Weendush, Kitche Manito nayáb gá onishkánájin, ká begishkuhnut ogewábunduhzeen.

38 Me wanje kekandumonigoeyag aninnewetók wekánissetók, menowwesháwandágoosewin mutche izzhewabizzewin ónje, 'ow aninne kagekimegoeyag ;

39 Weendush ónje, kokkinná tiabwatungig otebáánáwá gá izzhewabizzewát ga ge kushkeásigwábun weká che tebáunzikwá Moses otebákonegawin ónje.

40 Tuttebábíg, konemá keguh otiságónáwá mamándáwizzidjig gá tebátotumowát,

21 Binná kenishewunázoondánáwá, kemámukkátandám, kenishewunátizzim, neenduhnoké uhnokewin kegezhihutto-mewáng, anuhnokewin pápish ga tabwa-anduhzewag aninne ánuh weendumónág.

42 Jewugdush unneságáumowát uhnumeawegúmigónk, miátáwizzidjig kuhgwatwawug che we guhgekemintwá ono eketowinun minowá unwabewinnegezhihutinik.

43 Opedush ashquákumiguk uhge uhnumeáng, nebewá Jewug giya uhnumeájig, onopenáwán Paulun giya Barnabasun; uhnew ga guhnonigowájin tiángwámewán che iyángwámeninit Kitche Manito oguhgequawin.

44 Minowádush unwabewinnegezhihutuk, kagá kokkinná otanuh bemowónjeittewug owwe bezindumowát Kitche Manito odikittowin.

45 Opedush Jewug wiábomáwát kitche nebená anishanában, kesháwandumóg, opápezhindánáwádush Paul oguhgequawin, uhmutchegetowát.

46 Paul giya Barnabas ashkum mushkáwetahawug, eketto-wugdush, me ónjittá azhe onisheshink Kitche Manito odikittowin netam ketá weendumágóm; ningoochedush ketizzhewabennánáwá, ká kepapámanduhzeenáwá che we gágega bemátizzeyag, binná miátáwizzidjig neengwaketowánanig:

47 E-e go azhe guhgekimeumint Kitche Manito eketónk, kege onuhbe-eninnim che wásashkumowagwá miátáwizzidjig che ónje bemátizzewát anishanábag ga áquo ákewung.

48 Miátáwizzidjigdush, ope o-o nōndumowát pápenanemowug okitchetwáwetónáwádush Kitche Manito odikittowin menikdush gá guhgegininjig che gágega bemátizzewát tabwatumóg.

49 Kitche Manito odikittowin tatakosana kokinná e-e tuhuhkewin anegoquág.

50 Jewugdush otómbwamáwán manobemátizzinidjin equawun, nágánizzidjig giya eu otanuh, ogezhétónáwádush che mewenázhó-óntwá Paulun giya Barnabasun andánuhkewát.

51 Obowwissetatowáwándush weágusseun, Iconiuminkdush be-ezháwug.

52 Uhnumeájigdush kitche pápenanemowug mooshkénawug Ochichágomán.

CHAPTER XIV.

GAH izzhewabukdush, Iconiumink niyazh uhnebeendegawug Jewug otuhnumeawegumigowáng, nebewá Jewug giya Greek-ug ga ezhe tabwatumowát otizzheguhnonáwán.

2 Wiágunwatungigdush Jewug, otómbwamáwán miátáwizzinidjin, che mutche-enanemánit wekánissemán.

3 Me keenwazh wanje iáwát mushkáwetágozewát Kitche Manito otuhnozowinink, Kitche Manitodush owetokán odikittowin, osháwanjegawin omerándush kuhgekinowáchetotumowin, che ieendotuminit giya mámukkátandumowin.

4 Anishanâbagdush eu otanuh nanáweittewug : ánínt owe-
tokowáwán Jewun, áníntdush anoninjig owetokowáwán.

5 Miátáwizzidjig giya Jewug giya onegánezemcwán ope gá
'zhetáwát we mowwenaegawát owwe bemosinnuháwát,

6 Pauldush giya Barnabas, okekandánáwá, oshemowugdush
Lystraink, giya Derbeink, otanowun Lycaoniaink, eninneshe-
mowug, otunnuhkewinundush gewetáiuhe anduhgög :

7 Medush emá anduhshe guhgequawát meenwájemowin.

8 Bazhekduhsh aninne emá Lystraink námátábe nanepenizze
ozittáng, nágitigo be nanepenizze kádush weká bamosase.

9 Onóndowán Paulun gegetonit, weendush anegök ogunowá-
bomán owábomándush mushkáwanduminit owwe nojemoi-
goozit,

10 Anegök ekettodush, nebowin quiuk kezitáng ; pusegween-
jesadush, bamosa.

11 Opedush anishanâbag wiábundumowát Paul andotunk,
anegök gegetowug, ekettowug, Lycaonia inwawinink ; Kitche
Manitög kebenázhuhkenotágónánig aninneeng be-ezhenágooze-
wug.

12 Barnabasundush, Jupiter oteshenekánáwán, Paulundush
Mercurius, oteshenekánáwán, ónje ween negánizzit uhgegetót.

13 Jupiterdush osáságewitche gaweninnemun ween anosumeet
iá e-e otanuh pezhekewun giyadush wáwásokonan ishquanda-
mink e-e otanuh obe-ezhe ságizzeán owwe sáságewitche gaát,
anishanâban máwowy.

14 Opedush Barnabas giya Paul n'wándumowát o-o obego-
betónáwá agwewájin, magwa anishanâbagdush uhpi-ittewug
ázhequawát, ekettowugdush,

15 Aninnewetök ánishewin o-o wanje totumag ? giya neen-
owint aninnewug neendowwemin anandágooseyagigo neende-
nandágoosemin, keguhgekemineme che bonetoeyag uhnúch
ono ezhetwáwinun che ezhe gwaketowwag giágega bemátizzit
Kitche Manito : ween gá ozhetót gezhik giya áke, giya kitche-
gumme, kokkinná giya anduhgoog :

16 Ween kiut maweshá obuggittenán kokkinná azheweenzo-
jig aenandumowát che izzhewabizzewát.

17 Káweká kege ezhe nuhgunneg.osenán gágineek keke-
kandumonigonán kunowaneminunk, eu keche mennototum ke-
gemenigonán kemewun gezhigónk ónje, netáwiggingin keke-
nonowinink, omooshkenatóndush ketaenánin netáwiggingin
giya pápenanemowin,

18 Ono ekettowinun uhkáwá kushkeáwug anishanâbag uh-
muhánintwá owwe sáságewináwát.

19 Be-ezháwugdush emá, ánínt Jewug Antiochink giya Ico-
niumink' uhguházomáwát anishanâban che bemosinuháwát
Paulus, che ságitchenázho-ónt otanuh, keche nesint ge nebodush
otananemáwán.

20 Uhnumeájigdush, nánebowitowáwát ónje pusegwe unne-
beendega otanong : wiábuninikdush ónje májá emá Barnabas
máwowy Derbeink shezháwát,

21 Opedush gá eeshquá guhgequawát emá e-e otanoak, kuhgekemáwándush nebewá anishanában kewawugdush Lystraink, Iconiumink, Antiochinkdush,

22 Mushkáwandumeáwug uhnumeájig guhgázomintwá ashkum che mushkáwandumowát otinnáwándush, kitche nebená keguh kuhgwátugittóm chebwá ezháeyag Kitche Manito otogemáwewinink.

23 Opedush gá onákonintwá ánint okewanzeug che negánizzewát uhnumeawegumigónk ge uhnumeáwug giya ge mukuttakawug otuhnumeatumowán tiabwatuminidjin Kitche Manitón.

24 Opedush gá unne shábooshkumowát Pisidia, Pamphyliaink betakoshinógdush.

25 Opedush gá eeshquá guhgequawát guhgequawin, Pergaink, Attaliaink betakoshinóg :

26 Antiochinkdush enáshewug, emá wiazhkut gá máje guhgequat.

27 Opedush watittumowát omowónjeáwán uhnumeánidjin tepájemowugdush kokkinná Kitche Manitón gá ieendotágowát gá ezhe bákindanumowát, ishquandam mushkáwandumowin miátáwizzinidjin.

28 Keenwazhdush emá iáwug mámowy uhnumeánidjin.

CHAPTER XV.

AHNINT aninnewugdush, Judeaink beónjebájig oguhgekemáwán wekánissemán, ekettowugdush, meathu Moses gá ezhe guhgequat ezhe gewetázhegázojig ga ónje bemátizzeyag.

2 Opedush Paul giya Barnabas, keenwazh anduhzhindewát, ekettowug, Paul giya Barnabas giya ánint uhnumeájig che ezháwát, anoninjig giya okewanzeun Jerusalemink owwe kekandumowát o-o guhgequawin.

3 Uhnumeánidjindush, onezhokomágowán uzzhuhne uhpezekáwát, otunne shábooshkánáwán Pheniceink, giya Samariaink unnetuhtepájemowát miátáwizzinidjin uzshotápenuminit uhnumeáwin kitche pápenanemowugdush kokkinná wekánissemág uhnumeájig,

4 Opedush bowotittumowát Jerusalemink uhnumeánidjin, giya anoninjig, giya okewanzeun, ototissáwán oweendumowán kokkinná Kitche Manito gá ieendotágowát.

5 Ahnintdush tiabwatungig Phariseeug pusegwewug, ekettowug, ónjittágo tuh ezhe gewetázhegázowug Moses otepákonegawin che kunwandumowátdush.

6 Anoninjig giyadush okewanzeug mowónjeittewug, owwe tebakonumowát o-o izzhewabuk.

7 Opedush nebewá uhnóch mamáshkót aekettowát Peter pusegwe, otinnándush uhnew, aninnewetók, wekánissetók, kekandánáwá Kitche Manito gá inákonit kiut, che guhgequayán meenwájemowin miátáwizzidjig che ónje tabwatumowát.

8 Kitche Manito okekandánun otaemán, ween wetokowán miátáwizzinidjin omenándush ochichágwun o-o gá ezhe me-ninunk giya keenowint?

9 Káween pekinönk otenanemáseen enanemenunk giya keenowint, uhbenittowát otaewán che mushkáwandumowát.

10 Wagonan nōngum wanje kuhgwadebanewag Kitche Manito; uhbezekonagwá nápekágun uhnumeájig o-o otánuh gashketosewug che gegishkumung, giya kōsenánig che gishkumowát?

11 Neendabwatumung koshá, Jesus Christ azhe sháwanjegat keguh bemátizzemin, tebishko giya weenowá azhe bemátiz-zewát.

12 Kokkinnádush anishanábag, pezán ábewug, bezindumo-wát Barnabas giya Paul, uhtepájemowát weenowá ōnje, kitche uhnokewinun Kitche Manito gá leendotunk.

13 Opedush, gá eeshquá gegetowát, James gegeto eketto-dush, aninnewetok, wekánissetök, bezindowweshig.

14 Simeon kege weendumágowá wiazhkut, Kitche Manito gá ezhe mowwutíssát miátáwizzinidjin, owwe gubgeginát anishanában otuhnozowinink.

15 Mamándáwizzidjig odikittowinewá owetokázomuggutinne, azhebe-egátátag,

16 Gá eeshquá izzhewabuk, náágutch neenguh gwaketá neen-guh ozhetōn David owegewam, e-e gá pongesingebun me go gá iyoeán nayáb neenguh onuhkizzetōn :

17 Konemá kokkinná aninnewug oguh nōsowábomáwán Kitche Manitōn kokkinná giya miátáwizzidjig menik kekan-dumowát neenduhnozowin, eketto, Kitche Manito, ween anuh-nokeet kokkinná ono anuhnokewinun.

18 Kitche Manito okekandánun, kokkinná uhnokewinun áquo ákewung.

19 Me wanje ekettoeyán, kago megooshkáčekowásetánig uhgew miátáwizzidjig Kitche Manitōn azhe tuhgewejig.

20 Oshebeumowátánig uhmetágwietumowát muzzenitche-gunun, bisshegwátizzewin giya wánuhkin giya misque.

21 Moses kiut kokkinná otanowun kagequanidjin okuhge-quawin kunowábunjegátane omazaniegun uhnumeawegumi-gōnk andusso unwabewinnegezhiguk.

22 Anoninjigdush giya okewanzeug, kokkinná giya ayájig uhnumeawegumigōnk meenwandumōg che onanemáwát tebin-owa otuhinnemewán Antiochink, che ezhe anonáwát mámowy Paul giya Barnabas, Judasundush Barsabas azhenekázōt, ot-onábomáwán giya Silasun, nágánizzidjig wekánissemág.

23 Otoshebeánáwándush mazeniegunun owwe májetuháwát, o-o ekettowin : anoninjig giya okewanzeug giya wekánissemág oneendáewanáwán ono ekettowinun, wekánissemán mámowy miátáwizzidjig oneendánáwán Antiochink, Syriaink, giya Ci-liciaink.

24 Neen nōndámin ánint anisanábag emá bowōnje májájig uhgemooshkáčekonágwá uzzheninnágwá keguhgewetá-

zhegázom kegul kunwandám tebákonegawin; ká neenowint neenge ezhe kuhgemásenánig,

25 Onissheshin neendenandámen, magwouh uhmámowy itte-yáng che ezhenázhubumonáng aninnewug gá onanemingidjig inámowy siágeungid Barnabas giya Paul :

26 Uhgew aninnewug nanezanetojig obemátizzewinewá Kitche Manitón Jesus Christun ónje.

27 Judasdush giya Silas ketizzhenázhubumoneme, mego te-bishko ga eninnágwá tebinowa otonewáng.

28 Ezhe onissheshin enandum ochichágomá giya neenowint ezhe onissheshin neendenandámen owushemá enissinnowáng ;

29 Che papámanduhzewag o-o sáságewittóng muzzenitche-gunun, che mejissewag ; giya misque giya wánuhkin, giya bisshewátizzewin ; kishpin metágwietumag ono iubeen kegul mennoizzhewabizzim, memenik, aquo ayan.

30 Opedush miájénázbo-óntwá Antiochink betakoshinóg, opedush gá mowóndonundomáwát anishanában omegewanáwá mazaniegun.

31 Opedush gá wábudumowát, kitche pápenanemowug aninnewug nóndumowát menno ekettowinun.

32 Judasdush giya Silas, mamándáwizzewug tebinowa, oguhgekemáwán wekánissemán nebewá ekettowinun, che mushkáwandumowát.

33 Wanebakdush emá gá iyáwát, nayáb kewawugdush, menowánegwandumóg anoninjig uzziháwát ezhekewawug.

34 Silasdush, neendáwách ishque emá iyáyá.

35 Paul giyadush Barnabas, Antiochink iyiyáwug uhgugequawát Kitche Manito oguhgequawin, mámowy ánint nebewá.

36 Náágutchedush gomá gá tussokoniguk, Paul otinnán Barnabasun, umbasinno papámowuttissátánig kekánissenánig kokkinná otanowun gá papátuzzhe kuhgequayung Kitché Manito oguhgequawin, neenguh wábománánig nuhmunj azhewabizzewáwan.

37 Barnabasdush owwanandup John, Mark azhenekázót che wejewut.

38 Pauldush ká onissheshinzenón che wejewint enandum ; obuhkawenándush Pamphyliaink, kádush otizzhewejewáseea uhnokewinink.

39 Kekándewin azhe sunnáguk, neendáwách wanje buhkawenát ; Barnabasdush ototápenán Markun Cyprusinkdush enáshe.

40 Pauldush, Silasun ototápenán medush bukkawenát ope wekánissemán gá uhnumeatummágoot.

41 Otunne shábooshkándush Syriaink giya Siliciaink uhmushkáwetót uhnumeáwin.

CHAPTER XVI.

DERBEINK giya Lystraink, betakoshin : binnádush bazhek uhnumeát emá iá, Timotheus ezhenekázo, Jew equawun wagejin, tabwatum uhnumeáwin, Greekundush waõsidjin.

2 Kitche quiuk izzhewabizze 'ow aninne, oságeigõndush uhnumeánidjin, Lystraink, giya Iconiumink.

3 Pauldush onundowanemán che wejewegoot ototápenándush uhgewetázhowát Jewug emá ayájig õnje ; kokkinná okekane-mawán Greekun che õsit,

4 Magwouhdush unnesháshábooshkumowát otanowun ome-náwan tebakonegawin, che kunowandumowát ono tebakonegawinun gá ozhetowájin anoninjig giya okewanzeug Jerusalemink.

5 O-o azhe mushkáwitchegátanik uhnumeájig otenandumowinnewándush gezhiguk owushema tussheuwug.

6 Opedush gá une shábooshkumowát Phrygiaink, giya Galatiaink, opedush ochichágomá gagázomigowát Asiaink che guhgequawát;

7 Gá eeshquá ezháwát Mysiaink, Bithyniaink wekooche ezháwug ochichágomádush ká obuhgittinnegoosewán che ezháwát.

8 Okuhbekátánáwán Mysiaink Troasink betakoshinõg.

9 Pauldush oweuh owábomán inábundum aninnewun benebowittágõn uhguhnoniggoot, ekettõdush, Macedoniaink benezháwán benezhokomowweshináng.

10 Opedush gá wábomát oweuh inábundunk, newekooche ezhámen Macedoniaink, neendenadámen Kitche Manito neendumogonán che owwe guhgekemungidwá.

11 Neendõnje májámen Troasink, quiuk neembe-ezhámen Samothraciaink, wiábunkdush Neapolisink ;

12 Emádush õnje Phillippiink, me mámowy mechág otanuh Macedoniaink, gomá tussogwundush ukkowa emá neendiámen.

13 Unwabewinnegezhigukdush neságuhámen chegebeeg se-beeng andusshe uhnumeáng neen námátábemin kuhgekemungidwá equawug bi-ezhájig emá.

14 Bazhekduh equa, Lydia ezhenekázo átáwát misquaginõn Thyatira otanowink, otuhnumeatowán Kitche Manitõn, neenõndágonán, Kitche Manitudush opákinumowán otainne, oná-gutchetõn Paul gá iekettõt.

15 Opedush gá baptizeint kokkinná giya andussotáwizzit okuhquajemán ekettodush, kishpin quiuk izzhewabizze enanemewagwan, peendegag andáeyán che iyiáeyag õnjittádush neenguhgázomigonán che peendegayang andát.

16 Gá izzhewabukdush ope awe uhnumeáeyáng oskenegequa cháshkeet, neennuhgishkowánán, nebewádush okushketumowán otogemámun, uhchesuhkeet.

17 Onopenánándush Paulun giya neenowint ázhequadush,

eketto, uhgew aninnewug nâgânizzit Kitche Manito otoakene-gamun, neenkekinoumâgonânig, ga tetumâng, che bemátizze-yâng.

18 Nebewá tussogwundush eu pemetotum : Pauldush osittá-wandum gwaketádush, otinnân Mutche Manito, keguhâzamin, che sâgizzenotowwut, Jesus Christ otuhnozowinink, besâ-gaumdush mego e-e tepiegun.

19 Opedush otogemâmun wiábunduminit, otinnuhnokewinnê-wâbun májâmuggutinik ototâpenâwân Paulun giya Silasun, átâwâwininkdush otizzhewinâwân nâgânizzinidjin 'zhiânit.

20 Tebâkoneganidjin 'zhiânit, obe-ezhewinnâwân ekettowug uhgew Jewug obemegooshkâchetônâwâ ketotanowenân.

21 Be-ezhe guhgequawug kuhgequawinun keenowint Romanug ketâwimin kâween keguh ge nopenuhtunzemen.

22 Kokkinnâdush anishanâbag onuhmuhchetowâwân ; tabâ-konegajigdush obegobetowâwân okonâsinne uhnokewugdush che buhbukketamint.

23 Opedush nebená gâ buhbukketawâwât kepâquotewegumi-gônk beenjwabenâwân uhnonâdush kepâquowaweninne wawane che kunwanemât.

24 Opedush e-e gâ enint, minowâ uhneâjekinnegâtanik obeendegunân ogushgushkâbekowândush ozittânik che mâmâ-chesnit.

25 Wiâbetâdibbikutinikdush, Paul giya Silas, otuhrumeato-wâwân Kitche Manito nâgumôtowâwândush wâje kepâquo-ônjigdush onôndowâwân.

26 Kagatdush, áke kitche nuhningishkâ, kokkinnâ wegewâm nuhningishkâ, bâbegadush kokkinnâ ishquandamun bákissawun, kokkinnâdush ogushkâbegiegunnewân pongesininnewun.

27 Kanowandunkdush kepâquotewegumik gwashkoozit, wiâ-bundunkdush kepâquotewegumik ishquandamun bákissin, oge-chegobetôn otuzzhoweshk, owwe nissittezoot gapâquo-ônjig kemewug uzzhenandunk.

28 Pauldush anegök gegeto, eketto, kago ningût totâzokan : kokkinnâ omâ neendiâmen.

29 Otowwe nundotândush wâswâkoninjegun, unnepeendega-buttodush, benuhningishkâ bepongesin anosumewât Paulun giya Silasun.

30 Obesâgizzeân, ekettodush, âneen ga teyân che bemátizze-yân ?

31 Ekettowugdush, tabwatun Kitche Manito, Jesus Christ, keguh bemátiz, kokkinnâ giya andussogaeyun.

32 Oweendumowâwândush Kitche Manito oguhgequawininne kokkinnâ giya andussogat.

33 Ototâpenândush, mego e-e tepiegun nebâdibbik kesebe-genumowâtdush gâ ienuhguhnamemint medush azbe baptizeint, kokkinnâ giya andussogat bâbega.

34 Opedush gâ peendegunât owegewamink weyâs obuhgittinumowân anosumuhbenit, mennowânegwandumdush kokkinnâ giya andussogat otawatowândush Kitche Manito.

35 Opedush wiábunk, tabákonegajig otuhnonáwân shemá-gunishbe ogemán ekettónk, tuh májâwug uhgew aninnewug.

36 Kepáquowaweninnedush oweendumowân Paulun tabákonegajig uhnokewug che buhgittinnegoyag ; umba bukkayeuk, baka májâg innowandewinink.

37 Pauldush otinnân, neengebuhbukittaogonánig apiche mizzhishuh, mámázh Neromanewemin, beenjwabinnegonánig-dush kepáquotewegumigónk, nōngumdush neweságizzegonánig mámázh? kagat, káween ; tebinowago tuh be-ezháwug che ságizzeumintwá.

38 Shemágunishugdush ogemágdush, oweendumowáwân ake-tonit tabákoneganidjin ; sagizzewugdush ope n'wándumowát Romanewinit.

39 Be-ezháwugdush uhbeguhguhnonáwát, uhságizzeáwát, otinnáwándush che ságáuminit e-e otanuh.

40 Ságáumōgdush kepáquotewegumigónk, unnebeendega-wugdush Lydda owegewámink : opedush wiábomáwát wekânissewân, oniandumeáwân medush azhe buhkawát.

CHAPTER XVII.

OPEDUSH gá unneshábooshkumowát Amphipolisink, giya Apolloniaink, Thessalonicaink betakoshinōg, Jewugdush otuh-numeawegumigowá emá tuhgone.

2 Pauldush ukko ieendotunk, unnebeendega, niswo unwabewinnegezhigut uhguhgekemát uhnumeamazaniegunink.

3 Mizzhishuh wenágwittōng guhgequawin Christ ōnjittá che guhwátuggittót, minowádush che onishkát che ábejebát giya-dush wuhow Jesus kagekiminnán wuhow Christ.

4 Ahnintdush tabwatumōg, owetokowándush Paulun giya Silasun ; uhnumeájjigdush Greekug kitche bátienowug uhnum-ájig, giya equawug kitche nebewá.

5 Jewugdush káween tabwatunzewug kuhgáwandumōg, ototápenáwándush bashegwátandágoozinidjin omowōnjeáwándush kitche nebewá, ōmbwaáwugdush anishanábag otanuh owekooch buggonaanáwân Jason owegewam, owekooche ságizzeáwân, ewwe betowáwát anishanában.

6 Opedush makowásigwá otunnewekobenáwân Jasonun, á-nint giya wekânissemán uhnumeánidjin be-ezhewittowáwug ná-gánizzidjig e-e otanuh, ekettónk, uhgew quianebewabenungig áke, omá giya be-ezháwug ;

7 Jasondush obeendegunán ; kokkinnádush obogobetónáwá Caesar otebákonegawin, ekettónk ; bazhek minowá Kitche Ogemá tú, Jesus azhenekázo.

8 Sunnágandumōgdush anishanábag eu otanuh n'wándumowát ono iuheen, giya onegánizzemewân.

9 Opedush ánint bagittinuminit weowwinne che buggittin-nintwá, medush azhe buggittinnintwá Jason giya ánint.

10 Wekânissemágdush, omájenizzhowáwân Paulun giya Si-lasun gazhetinná, nebádibbik, Bereaink che-ezháwát ; emá-

dush takoshinowát beendegawug Jewug otuhnumeawegumigewáng.

11 Nowutchdush uhgew anishanábag mennoizzhewabizzewug azhewabizzewát uhgew Thessalonicaink andánuhkejjig nōndumōg ekettowin pápenanemowug aezhebe-egátátag maza-niegun ogunowábundánáwá andusso gezhigutinik owwe wábundumowát ono iuheen ōnjittá azhewabuttogwan.

12 Nebewádush uhgew tabwatungig giya nágánizzidjig equawug, aninnewug giya Greekug kitche nebewá.

13 Opedush Jewug Thessalonicaink andánuhkejjig kakandumowát Paul uhguhgequat Bereaink, Kitche Manito oguhgequawin emá giya be-ezháwug ōmbwaáwát dush anishanában.

14 Bábegadush wekánissemág omájenizzhowáwán Paulun kitche gumink che unne ezhát; Silas giya Timotheus iecandawug emá.

15 Uhgew bamewinájjig Paulun Athensink obe-enáwán; ope-dush okewanázhawán che nánáh Silasun giya Timotheus gazhetinna.

16 Pauldush, magwouh uhbeát Athensink, ochichágwun otōmbwashkágōn, wiábundunk kokkinná otanowun sáságewin-náwát muzenitchegunun.

17 Oguhgekemádush, andusso gezhigutinik, owwe kushkeát che tabwatuminit Jewun otuhnumeawegumigowáng giya uh-numeájjig, átawawinink uhgew magwashkágoojin.

18 Medush ánint nabwákájjig Epicureanug giya Stoicug guh-guhnonittewát. Anintdush ekettowug, áneen 'ow gache gá gegetót aketót? ánintdush ekettowug, qundigo miátawizzind-jin Manitōn gagequajin, ōnje oguhgekemán Jesus oguhgequawininne giya otabejebáwininne.

19 Ototápenáwándush, Areopagusinkdush obe-ezhewináwán, eket-tōnk, ketáweendumowwemin innuh o-o ōshke guhgequawin gagequae-yun?

20 Mámukkátandágwut bátowweyáng netowwuggánáng; o-o guhgequawin newekekandámendush ono iuheen atumink.

21 (Kokkinná Athenianug kokkinná giya miátawizzidjig, emá iájjig, ká ningōtono anunnokese-wug, meatuhgo we nōndumowát giya owwe tebatotumowát anekumigutinik.)

22 Pauldush onebowwe, nowwiuhe Mars owudjewink, eket-todush, Atheniaweninnewetōk, nemikán, ozám ápiche kewe-tabwatám.

23 Magwouh bamosayán, kewábominenim uhnumeáyag me-mikán sáságewitchegun ukko 'zhuttōng, ono ekettowinan giya ozhebe-egátátag KITCHÉ MANITO UHKEKANDUHZIK.—Ketánumeatowá Manito kakanemásewut, nōngum keguh kekan-duhmonim.

24 Ween Kitche Manito, gá ozhetót áke kokkinná giya ka-go, attag, meatuh uh Manito gezhigōnk, giya ákeeng, káween aninne oninjeen wanje oschichegátátag wegewam iáse,

25 Káween aninne oninjeeng anoketowwáse, che nundowan-

dungebun kago ween koshá mágewat kokkinná bemátizzewin giya buggittinnámowin, kokkinná giya kago ;

26 Kokkinná aninnewug oge bazhekotōn misque, memik andanuhkewât ákeeng kezhá kokkinná kago otonuggindán aninnewa izzhewabizzit.

27 Tá nundowábomáwân Kitche Manitōn, konemá tá mózhe-áwân che mikowáwât, káween wásá iáse uzzhiáeyunk kokkinná.

28 Beenjinná ketiámen, uhmámájeunk, uhbemátizzeyunk ; ánínt kemuggumonewân mego aketomugguk, keenowint giya onejánisun.

29 Kishpin ween Kitche Manito onejánissun áweyunk, káween ketá ananduhzemen ozáwá shoneáng, giya shoneáng giya ásieneeng keche ezhenágoozit Kitche Manito, kokkinná giya uhnōch kago wanje oshichegátágininne oninjeeng, keche ezhenágoozipun.

30 Magwouh aninnewug kago kekanduhzikwá káween Kitche Manito onáguttuhwanemigoosewân ; nōngumdush kokkinná aninnewug ogubgázomán che ánwánindizzowât.

31 Onje oge onuhgindán ogezhiguttinik che tebákonunk áke, Quiuk 'ow Aninne ōnje, uhnew gá onábomájin kokkinná aninnewun wawane gekekandumonán uhge ábejebát ánuh genebouit.

32 Opedush n'wándumowât weendumink ábejebáwin, ánínt pápewug, áníntdush eketowug pánemá minowá keguh bezindonemin che tebátotumun o-o izzhewabut.

33 Pauldush obukkawinnán.

34 Anintdush aninnewun owejewegōn tiabwatuminidjin, bazhek weenowá Dyonisius Areopagitun, equadush Damaris ezhenekázo, nebewá giya ánínt.

CHAPTER XVIII.

GAH eeshquá izzhewabuk ono iuheen, Paul, Athensink buk-ká, Corinthinkdush betakoshin ;

2 Omikowándush emá bazhek Jewun Aquilla ezhenekázo, Pontusink ge nege, noomiuhe Italyink geōnjebá, mámow. Priscilla wewun ; (ōnje Claudius kokkinná Jewun ningooche otizhenáshowán Romeink ;) obeotissándush uhnew.

3 Onje tibbishko iezhe uhnokewât, iá emá uzzhuhnokeet, (bebuhgwiánegumigōn uzzhozhetowât.)

4 Kuhgequadush uhnumeawegumigōnk andusso unwabewinnegezhig oguhgázomán Jewun giya Greekun.

5 Opedush Silas giya Timotheus takoshinowât Macedoniaink beōnjebáwug, Paul otenandumowin ashkum ōmbwashkáne, uhgubgekemát Jewun, Jesus ween Christ áwit.

6 Opedush wawandumowât Jewug owwe mutchegegetowug obuhpuhwaginán obeenzikowágun, otinnándush uhnew, kemisquemewá tebinowa kestegwánewáng gubtuh atta : neen neem-beaiz : nōngum miátáwizzidjig neenguh ezhánug.

7 Obukkawenándush emá, owwe beendega aninne Justus ezhenekázo owegewamink, me 'ow bazhek uhnumeatowát Kítche Maniŕon, bazhek uhnumeawegumigŕnk tubgone owegewam.

8 Crispusdush, nágánizzit uhnumeawegumigŕnk, tabwatum Kítche Maniŕon; kokkinná andussogat, nebenádush Corinthiawug tabwatumŕg, baptizeawugdush.

9 Pauldush Kítche Maniŕon oguhnonigŕn, inÁbundum, kago sagizzekan, gegetŕn, kago pezán ábekan :

10 Kewejewin, ká oweuh aninne ningŕt keguhtotagose; bá-tienowug neenduhnishanábamug o-o otanonk.

11 Ahwunjishdush emá tuzzhe gubgequa Kítche Manito oguhgequawin, ningo kekenonowin minowá ningŕtwáswa gezis.

12 Galliodush magwouh ogemáwit Achaiaink, Jewugdush mámwandumŕg ningŕtono wetotowáwát Paulun, tepákonegawinink obe-ezhewináwán,

13 Ekettoawugdush wuhow aninne gubgándwa che uhnumeatowint Kítche Manito che bokobetŕng tepákonegawin.

14 Pauldush ope wá báketonanit Gallio otinnán Jewun; kishpin kago mutche izzhewabuk mutche izzhewabizzewin oh Jewetŕk, neendá tebákonán :

15 Kishpin ween unishigodush, tepájemowininun, onozowissan, giya ketepákonegawinewá, keenowágo tepákonumŕk, káween neenguh tepákonuhzeen o-o.

16 Oságitchenázhowándush tepákonegawinink.

17 Kokkinnádush Greekug ototápenáwán Sosthenesun, ná-gánizzit uhnumeawegumigŕnk obuhbukittawáwán tebákonegawinink; Galliodush ká papámanduhzeen ono iuheen.

18 Pauldush o-o gá eeshquá izzhewabuk, keenwazh emá iyiyá, náágutchdush onuhguhnán wekánissemán Syriaink, emáshedush mámwowy Aquila giya Priscilla; okishkeshánandush weenesissun Cencreaink, ŕnje uhgewáweendumowát Kítche Maniŕon.

19 Ephesusinkdush be-ezhá, medush emá nuhguhánát; weendush ezheka obeendega uhnumeawegumigŕnk oguhgekemátdush Jewun.

20 Ahnuh kuhquajemáwát keche ábit, kádush we ábisse;

21 Otuhnühmikowáwándush, eketto, ŕnjittá neenguh kunwándán o-o wekoondewin wachichesag Jerusalemink, kishpindush Kítche Manito enandunk, nayáb keguh otissininne. Ephesusinkdush ŕnje májeáshe.

22 Opedush gabát, Caesareaink, unnegope subgeninjenát uhnumeanidjin Antiochink ezhá.

23 Gá eeshquádush emá iyát wanebak bukka, anegoquag Galatiaink, giya Phrygiaink, papáezhá mushkáwandumeátdush kokkinná uhnumeanidjin.

24 Bazhek aninnedush Jewew; Apollos ezhenekázo, Alexandriaink genege, natágegetŕt aninne ogitche kekandán masanlegun Ephesusink be-ezhán.

25 Me wuhow aninne gá ezhe nissetotunk Kítche Manito

oguhgequawin ; gooshkooze ochicâgûnk mozhuk uhnoke guhgequat Kitche Manito oguhgequawin, meatuh John obaptizewawin kakanduak.

26 Omâje mushkâwegeezhwadush uhnumeawegumigûnk ; opedush Aquila giya Priscilla n'wândumowât, ototepenâwân, wawane kekinoumowâwât Kitche Manitôn omikunâne.

27 Opedush Achaiaink wâ ezhât wekânissemâg otoshebeânâwâ mazaniegun okuhgwajemâwât uhnumeânidjin che menotowâwât, opedush okitche nezhokomâwân tiabwatuminidjin, sâkwanjegawin ûnje.

28 Kitche mushkâwetâgoose uhgubgekemât Jewun mizzheshowwetâgoose kekinoumowât mazaniegun azhebe-egâtanik Jesus ween Christ âwit.

CHAPTER XIX.

GAM izzhewabuk, magwouh Apollos Corinthink uzziât, Paul gâ unne shâbooshkunk ogetâkumigâng Ephesusink betakoshin, omikowândush ânint uhnumeânidjin,

2 Otinnândush uhnew, kânuh che ûnje otissinâg Kitche Manito Ochichâgwun aquo tabwatumag? otinnâwândush, kâwekâ neowâduhzemin che tát Kitche Manito Ochichâgwun.

3 Otinnândush, âneen gâ ezhe baptizeigoyag? otinnâwândush? John obaptizewawin.

4 Pauldush eketto, kagat John baptizewa, baptizewawin ânwanindizzowin ezhe guhgequa ; otinnândush anishanâban keguh tabwatowâwâ ween ga be nopenuhzhit, me 'ow Jesus Christ.

5 Opedush n'wândumowât o-o baptizeâwug Kitche Manito Jesus otuhnnozowinink.

6 Pauldush tiângenât Kitche Manito Ochichâgwun ototissigowân : uhnûchdush pukkân inwawinun inwawug, kuhgequawugdush.

7 Usshe neezhewug metoswa uhgew aninnewug.

8 Unnebeendegadush uhnumeawegumigûnk, kitche mushkâwetâgoose guhgequat, niswogezis guhguhnotunk kuhgândwat Kitche Manito otogemâwinink otiemun.

9 Opedush nebewâ mashkâwetahawât, uhtabwatunzikwâ, mutche gegetowug mutche tuzzhemâwât uhnumeânidjin, obukkawenân, owegewâm uhnumeânidjin uhbukkawenât uhgew andusso gezhigutinik kuhgândwa Tyrannus okekinoumâtewinink.

10 Neezho kekenonowinun o-o papâenunoke, mego e-e kokkimâ Asiaink andânuhkejjig onûndânâwâ Kitche Manito Jesus odikittowin, Jewug giya Greekug.

11 Kitche Manitodush, kitche nebewâ uhnokewinun enuhnokke Paul oninjeeng ûnje.

12 Medush eu andotumowât Paul omooshwanun giya otâgobizzowinun iezhewetonun zhiyiâwât wiâkoozidjig, âkoozewindush onuhgunegoonâwâ Mutche Manitôn giya osâgizzenotâgowân.

13 Ahniat basbegwáchandiágoozidjig Jewug quazábundungig nábetotumóg uhnumeánidjin andotuminit Mutche Manitón ga gishkowánidjin otowwe nebowittowáwán owáweennáwát Kitche Manitón Jesusum otuhnozowin che sáagizzenotágonit.

14 Sceva, Jewew ogemá sáságewitche gaweninne neezháwá chewán oguisun, me aeendotumowát.

15 Mutche Manitodush, nuhquatum eketto, neenkekanemá Jesus, Paul giya neenkekanemá; owwanan koshá keenowá?

16 'Owdush aninne Mutche Manitón ga gishkowát ogwáshkonuttowán omámázheán kokkinná oságitche gwáshkone-wug wegewamink pingwoshshágitte wug bemwágunnewewug dush.

17 Kokkinná Jewug giya Greekug, Ephesusink andámáhe-jig; okekandánáwá eu, kokkinnádush sagizzewug, Kitche Manito Jesus onozowin ashkum kitche aptandágwutinne.

18 Nebewádush uhgew tiawatungig takoshinóg, tebátotumowát gá i-izzhewabizzewát.

19 Nebewádush uhgew uhnóch azhewabizzidjig otuhgobétónáwán omazaniegunnewá uhchágizzuhmowát anosumewát kokkinná aminnewug; otuhgindánáwán onuggindanik, náne-metunnuh tussometoswák tuswábeek shoneá innuggiadanewun.

20 Medush ápiche ashkum mechánik Kitche Manito odikit-towin.

21 Gá eeshquá izzhewabuk ono iuheen, Paul enandum oehi-chágónk ope gá unne shábooshkunk Macedoniaink giya Achai-ink Jerusalemink shezhát, ekettónk ge-eeshquá ezháeyan emá, neenguhewábundán Rome giya.

22 Neezhdush otoskenegamun, Timotheus, Erastus otuhno-nán Macedoniaink che ezhánit; weendush Asiaink iyá wane-bak.

23 Euedush ápe kitche ómbwátágoozewug tuzzhindumowát eu ezhetwáwin.

24 Bazhek aninnedush, Demetrius ezhenekázo, shoneákat, wazhittowát shoná muzzeninneensug, Diana otozhetówán kitche nebewá betowáwugdush shoneákajig.

25 Omowóndonundomán shoneákonidjin minowádush ániit e-e anunokejig, ekettodush, kekekandánáwá eu anunnokewin wanje wánuttizzeyunk.

26 Owushemadush kewábim giya kenóndám, káween atuh Ephesusink, kagá koshá kokkinná anegoquág Asiaink wuhow Paul kuhgándwat kitche nebewá anishanában omewinnázuh-ummowán otizzhetwáwininne, ekettónk, ká oweuh Manitowise oninjemá wanje ozheinjig.

27 Káween atuh o-o ketinunokewininán nuhnezanussenón che nishewunátuk; giya ween koshá Diana otuhsumeawegum-ik tuh sheengandágwut, giya ogitchetwáwizzewin tuh baná-tut, ween uhnumeatowint anegoquág Asiaink giya anegoquág áke.

28 N'wándumowátdush ono ekettowinun, kitche enishkátiz-

zewug ázhequawug ekettoewug, kitche apetandágooze Diana Ephesianug.

29 Kokkinnádush e-e otanuh nisshegunátandumög, gá otápe-náwátduh Gaiusun giya Aristarchusun Macedonia aninewun owejewábuneen ukko Paulun papámátizzinit, kokkinná má-mowy uhpi-ittewug kochewinink.

30 Pauldush ope wá peendegat anishanábag uzziáwát uh-numeánidjin onuhgunigön.

31 Ahmintdush nágánizzidjig Asiaink, wásokowájin, be-ezhe uhnokeewug che weendumowint che peendegasik kooche-winink.

32 Anegökdush ázhequawug, ánint o-o ekettoewug, ánint giya papukkán ekettoewug anishanábagduh kewunátandumög, á-nint ká okekanduhzeenáwá owwagotogwan wanje mowönjeit-tewágwan.

33 Alexanderundush ningooche otizzhenázhowáwán, Jewun ogánduhwáwán. Alexanderdush taseninjene owwe guhnonát anisanában.

34 Opedush kakanemáwát Jewewenit, kokkinnágo má-mowy anishanábag ázhequawug bazhekwuttönáwágo akettowát neezh-otepiegun, Diana Ephesianug, Ogitché Kitche Manitomewán.

35 Tabákonegatdush ope gá pezán ábeát anisanában, eket-to, Ephesiaeninnewetök owwanan 'ow aninne kekanduhzik Ephesianug uhgitche uhnumeatowát Dianaun giya muzzinne-neens gá önje pöngesink Jupiterink?

36 Wábundumink ono iuheen káween ningöt tá ge atunzenun, pezán ketá iám, káween ningöt ono ketá ezhe kuhgepáchetotun-zeem.

37 Kegebenáwág uhgew aninnewug, ká ningötono otizzhe mutche totunzeenáwá uhnumeawegumigön, káween giya nin-götono otizzhe mutche enásewán kemanitomewán.

38 Demetrius giya shoneákajig, wájewegoojin, kishpin en-anemáwát oweuh aninnewun tepákonegawin bákissin, bátien-owug gegetoweninnewug; máno tuh tepákonittewug.

39 Kishpin we kekandumag pukkán izzhewabizzewin tuh onuhginjegáta anosumewát quiuk aninnewug.

40 Kenuhnezánezem che kuhquajemigoeyung o-o wanje ömbegizzeyung nöngum gezhiguk, káween ningöt keguh ek-etosemen o-o wanje mowönjeitteyung.

41 Ope o-o aekettöt ningooche otizzhenázhowán anisanában.

CHAPTER XX.

OPEDUSH gá pezán ábewát Paul onundomán uhnumeánid-jin, otunnemikowándush májádush Macedoniaink uzzezhát.

2 Opedush gá unneshábooshkunk e-e tuhnhkewin gá eesh-quádush guhgekemát, kitche nebená Greeceink betakoshin.

3 Niswo gezisdush, emá iá. Magwouhdush Jewun uhbe-

egoot Syriaink magwouh we enáshe nayáb Macedoniaink che ezhát enandum.

4 Sopater Bereaink, giya otunnewejewáwán Asiaink shezháwát; giya Thessalonianug, Aristarchus giya Secundus; Gaiusdush Derbeink, giya Timotheus; Asiainkdush, Tychicus giya Trophimus.

5 Uhgew unne negánewug, Troasink obeáwán.

6 Phillippiinkdush neendónjemájeáshemin, ono gezhiguttón gá eeshquá ozhetóng wambishkásinók puhquazhegun, Troasinkdush neembe takoshinomen nánogwuniguk neezhwáswo-gwundush, omá neendiámen.

7 Netam unwabewinnegezhiguk ope uhnumeájig we miá-wunjeittewát owwe bokobetowát puhquazhegun, Paul oguhgekemán, gegezhetá webukkawenát wábuninik, kuhgequadush nánázh ábeta dibbikutinik.

8 Nebewádush wásákoninjegunun wásákonawun, ishpemink ágwetochegátátag andusshe mowónjeittewát:

9 Giya wásacheguninkdush námátábe oskenowa, Eutyclus ezhenekázo, guhweengooshe: Pauldush keenwazh guhgequa pongesin, nebát, nissink áwetochegátanik wegewam genebodush watápenint.

10 Pauldush nesándewa ogitchenázhowe oppuggizzo, eketto kago sunnágandun kago: kiábe bemátizze.

11 Minowá gá be equándowát obábokobetón puhquazhegun, owwesenit, keenwazhdush tuzzhegágegeto, nánázh wásayábuninik, medush buhkat.

12 Obenáwándush oskenowan bemátizzinit kitche pápenanemowugdush.

13 Neendunne negáne májamendush nábequánink shezháeyung, Assosinkdush neendináshemen, owwe bozeungid Paul, gegeiggonán keche unne bamosat enandum.

14 Opedush nagishkowsungid Assosink neembozeánán, Mityleneinkdush buhguhpmáshemin.

15 Neendónjemájeashemendush emá wiábunkdush Chiosink neembugguhpmáshemen, wiábunkdush Samosink, Trogylliuminkdush, ukkowa nogishkámen, wiábunkdush Miletusink neembuggumáshemen.

16 Pauldush enandum Ephesusink che ne enázhit ónje ká we nogishkáse Asiaink we guhgwat tatakoshin Jerusalemink, ope che ochichesag Pentecost wekoondewin.

17 Miletusinkdush ónje, oweuh Ephesusink otizzenázhowán che-ezhánit, che owwe nundomintwá okewanzeug uhnumeájig.

18 Opedush bowotissigoot, otinnán uhnew kekekandánáwá netam egezhigut oppinna ukkowejewinnuhgook Asiaink, azhe-wabizzeyán,

19 Uhnoketowint Kitche Manito kokkinná bakátizzewin, nebewádush sebeengománg giya kuhgwadebanindewinun, bowotissigoeyán, Jewug otukkowábinnewá ónje:

20 Káween kago kenoginumosinonim, ga ónje mennoizzhe-

wabizzeyag, kegewábundi-ininnim kege kuhgekeminininnim mizzhishuh, uhnöchigo mamashköt wegewamink,

21 Kuhgekemintwá Jewug giya Greekug che mashkötandumag Kitche Manito oguhgequawin önje che mushkâwandumag Kitche Manito Jesus Christ önje.

22 Ochichâgomádtsh nöngum Jerusalemink neendizzhená-zho-ök nuhmunj ga izzhewabizzwánán emá :

23 Meatuh azhe kekandumán Ochichâgomá weendumowit, kotuggittowin, takobizzowinun neembe-egomin, kokkinná andussink otanowun.

24 Káween kokkinná ono iuheen neembábámanduhzenun, káween nesunnuh guhginduhzeen tebinowa neembemátizzewin meatuhgo ápadush quiuk kushketoeyán neendinuhnokewin pápenanemowinink giya ezhetwáwin eu Jesus Christ gá mezhit che kuhgequayán Kitche Manito oshâwanjegawin.

25 Binná neenkekandán kokkinná o-o andussheyag kagekeminuhgook, Kitche Manito oguhgequawin, weká che wábomisewag neenskezhikönk minowá.

26 Me wanje eninnuhgook, wawane che bezindowweyag kokkinná neembeniz, aninnewug omisque mewáng.

27 Neendiängwámandum kokkinná weweendumonuhgook Kitche Manito otendumowin.

28 Iängwámizzik, kunnowanemik wawane kokkinná ayájig andusshewát Kitche Manito Ochichâgwun gá eninág che kunnanemagwá che bimusshundumag Kitche Manito otuhnishanábamun tebinowa omisqueem gá önje gishpinenájín.

29 Neenkekandán o-o ge májáeyán nanezânizzidjig mieengunug keguh chakishkágowág che we banájeawát anishanában.

30 Giyadush tebinowa keowwewán aninnewug tuh pusegwegug, che mutche gegetowát, che we wekobinawát uhnumeánidjin.

31 Me önje ukkowábig, kunwandumag niswo kekenonowin mozhuk neengeguhgequa kopa gezhik giya kopa dibbik kegizzebeeng.

32 Binná nöngum nekânissetök neenduhnumeatowá Kitche Manito, keenowá önje giya oshâwanjegawin ween okushketön che ezhe-enag che mushkâwizzeyag che meninág gágega bemátizzewin.

33 Káween neen oweuh aninne neen ototápenumowáse, ozáwá shoneá, giya shoneá giya agwewájín.

34 Kagat koshá, kekekandánáwá tebinowa neenninjeeng, neenduhnoke wanje bemátizzeyán.

35 Kokkinna iuheen kewábundi-innim andotumánigo totumag ketá bemájeawág nanumizzidjig che kunwandumag Kitche Manito Jesus odikittowinun aketöt, owushema onisseshin oweuh aninne che megewat otiemun ween oweuh che menigoot.

36 Gá iekettöt ono iuheen uchicheengwunitá, uzzhuhnumeatumowát kokkinná.

37 Kokkinná ázhequawugdush ogwáshkunotowáwán Paulua oquagunánink iöjemáwát.

38 Kushkandumowât uzzhekettôt wekâ çewâbomâsigwâ oskezhigonik minowâ : nábequâninkdush otizzhewejewâwân.

CHAPTER XXI.

GAH izzhewabukdush, ope gâ bukkawinnungidwâ miájeásheyângedush quiuk Coosink neembe-ezhâmen wiábunkdush, Rhodesink emádush ðnje, Pataraink.

2 Nebewâbundâmendush nábequân Pheniceink uzzhenásink neendowwe bozemindush nemájeáshemin.

3 Wiábundumáng Cyprus ogitche nikkámáng neendunne-ezhe guhbekámen Syriaink neendináshemen Tyreinkdush neen guhbâmen, me emá owwe uhquânâsoonk nábequân.

4 Nemikkowânánigdush ulinumeájig ukkowadush neezhwâswogwun emá neendiâmen otinnâwândush Paulun Kitche Manito Ochichâgwun ðnje che ezhâsig Jerusalemink.

5 Gâ eeshquâdush neezhwâswogwuniguk neembuhkâmen nemájâmen kokkinnádush neendunnewejegonánig mâmowy wewewân otuhbenoche-emewân nánâzh nesagâumáng eu otânuh, neendochicheengwunitâmendush, chegebeeg, uhnumeáeyáng.

6 Opedush gâ eeshquâ uhnummikkotáteyáng bukkawinnitetyáng, neendowwe bozemín nábequânink, nayâbdush kewaywug.

7 Opedush gâ kuhbashkumáng, quiuk azháeyáng Tyreink ðnje Ptolemaisink neembetakoshinomen, suhgeninjenintwâ wekânissemág ningo gezhikdush emá neendiâmen.

8 Wiábunkdush menik wâjewungid Paul nebukkawinánân Caesareainkdush betakoshinomen neembeendegamindush Philip guhgequawininne owegewam : (me 'ow bazhek nâzhwâchejig,) neengewetegamánândush.

9 'Ow aninne newewun odânun, oskenegequawun okekandâwâ ga izzhewabutinik.

10 Nebewâ tussogwundush emá iyâyung, Judeaink beðnjebâ, bazhek mamándâwizzit Agabus ezhenekâzo.

11 Opedush bowotissinunk ototâpenân Paul otuhkobizzowinun otuhkabetonundush tebinowa oninjene giya ozittun eketto-dush, Kitche Manito Ochichâgwun, eketto, Jewug Jerusalemink, me o-o ga innuhpinâwât ono aninnewun, tebanduminit o-o tákobizzowin miátâwizzidjigdush oninjewâng tuhbuggittinumowâwug.

12 Opedush n'wândumowât o-o akettônk kokkinnâ neewind giya uhgew emá andânuhkejig, neengeneumowânân che ezhâsig Jerusalemink.

13 Pauldush eketto, wagonan wanje mowweyag, bokobetoe-yag neenda? neenge-ezhandum, kâween atuh che tukkobizzoe-yân giyadush koshâ kecheneboeyân Jerusalemink, Jesus Christ, otuhnozowinink ðnje.

14 Opedush tiabwatunzik, ânuh genuhumowint neembone-

mánsá, ekettóok, Kitche Manito anandunk ónjittá tuh izzhebawabut.

15 Gá eeshquá izzhewabuk ono gezhigutón, neendotápenánig neendotábánenánig, Jerusalemink neendezhámenush.

16 Ahnintdush uhnumeájig, newejewegonánig Caesareaink bazhek okewanzeun obewejewáwán Mnason ezhenekázo, Cyprusink andánuhkeet, ween wánukkowa wetegamungid.

17 Opedush buhtuhkoshinunk Jerusalemink, uhnumeájig pápenanemowug wábumeumintwá.

18 Wiábunkdush Paul, owwe beendega James andát, kokinná giya okewanzeun owejewegón.

19 Opedush gá suhgeninjenát, oweendumowán Kitche Manito gá totowát miátáwizzinidjin, Paul oguhgequawin ónje.

20 Opedush nóndumowát ogitchetwáweáwán Kitche Manitón otinnáwándush kewábundán nekánis, menik tusso metoswák Jewug tiabwatumowát, kokkinnádush okunwandánáwá tebákonégawin.

21 Enittumóg uhndumowát keguhgequawin, ketizzhe guhgekemág Jewug magwaiuhe miátáwizzidjig che wabenumowát Moses otebákonégawin che gewetázhegázosigwá otuhbenoche-emewán giya che papámanduhzikwá gata oguhgequawin.

22 Wagonash e-e ónje? kokkinná anishanábag tuh mowónje takoshinóg, nóndumowát uhge takoshinun.

23 Ga eninnángigo izzhewabizzin; newewug aninnewug, ayáwungidwá oguhgekemáwán Kitche Manitón.

24 Otápin uhgew, kezhetán uhgew mámowy, óndinumow kago che gáshkebátumowát oshtegwánewáng; o-o totumun kokkinná anishanábag anetágawát guhgequawin tabwawinnewunzenók keen giya quiuk tepákonégawin.

25 Uhtuzzhemintwá miátáwizzidjig tiabwatungig, neenge enandámen neenge ozhebeámen kiut, káween otá kunwanduhzeenáwá eu enákonégawin, meatuh che metágwietumowát muzzenitchegunun siáságewenintwá, misque giya ga buhnábáwat, giya bisshegwátizzewin.

26 Pauldush ototápenán aninnewun, otunnewejewán obeendegat kitche uhnumeawegumigónk wiábuninik, che benetót weow, uhkekinnowájetót owwe wábundiewat che kekanemint e-e gezhigut, che benizzit nánázh sáságewitchegun che gezissegátág andusshewát.

27 Opedush neezhwáswogwun kagá kuhbekosag Jewug Asiaink andánuhkejig, ope wiábomint kitche uhnumeawegumigónk, otómbwamáwán anishánaaban medush azhe tuhkonáwát.

28 Ahzhequawug, Israeleweninnewetók, nezhokomowwe-shináng me wuhow aninne kagekemát aninnewun, kokkinná mizzewa che sheenganemintwá anishánaaban giya tebákonégawin, giya o-o kitche uhnumeawegumik gagatdush obenán Greekun, o-o kitche uhnumeawegumigónk oge bichebotón o-o kitche uhnumeawegumik.

29 Gewábomáwá papáwejewát otanonk Trophímús Ephesíanun Paul ogebeendegunán kitche uhnumeawegumigónk enandumóg.

30 Kokkinnádush eu otanuh ómbwashkáwug anishanábag-dush omowóndobi itteuwug, ototápenáwán Paulun, uhságítchenázhowáwát, kitche uhnumeawegumigónk bábegadush ish-quandam kepáquiegáta.

31 Magwouh zhooshetáwát owwe nisáwát shemágunisshemogemádush nóndum, kokkinná Jerusalemink nundákumigizewát.

32 Bábegadush ototápenán shemágunisshun, giya shemágunishe ogemán uzzhuhputtót opedush wiábomáwát shemágunisshemogemán giya shemágunisshun oboneáwán Paulun, uhbuhbuketawáwát.

33 Kitche shemágunisshemogemádush obeotápenán uhnokedush neezh pewábeekón che tuhkobezoot okuhquajemándush wiáwenit giya gá totuminit.

34 Ahnintdush, o-o ekettoiwug, ánintdush pukkán ekettoiwug, magwa anishanában, kádush nissetotunze nuhmunj aketonegwán uhnokedush wákiegunink che ezhewenint.

35 Opedush bowotittunk uhquándowágún shemágunisshun otunne ómbinnegón ozám uhbuhbuhooshkotátewát anishanábag.

36 Kokkinná anishanában otunne nopenánigón ázhequawug ningooche ezhewinnik uzzhekettowát.

37 Pauldush ope unnebeendegunint wákiegunink otinnán kitche shemágunisshemogemán keweguhnonán, otinnándush shemágunisshemogemá Greékink innuh ketinwa?

38 Kánuh ketáwisse wuhow Egyptianun ningótink gá ómbwatápun newin metoswák aninnewun, buhgwuttuhkumigáng gá ezhe suhgábeginát gá nisshejawig?

39 Pauldush eketto, neen Jew aninaew Tarsusink otanuh Ciliciaink káween uhnóch katemáguk otanuh neendinduhnokese ápadush bnhgittinneyun che guhnonugwá anishanábag.

40 Opedush bagittinát che guhnonánit Paul uhquándowágúnink nebowwe uhtassininjetowát anishanában opedush kokkinná pezán ábewát Hebrew inwawinink uhguhnonát,

CHAPTER XXII.

ANINNEWETOAK, wekánissetók ósemátók, bezindumók o-o wáeninuhgook.

2 (Opedush n'wándumowát Hebrewink uzzhinwanit uhgunonigowát ashkun pezán ábewug, ekettodush.)

3 Neen neen Jewew, aninne gá negit Tarsusink otanuh Ciliciaink omádush neenge uzzhe netáwig, o-o otanuh Gamaliel ozittáng, kokkinnádush neendebátótán o-o emá oguhgequawinnewá ningooche che uhnoketówát Kitche Manito azhe uhnoketowag giya keenowá nóngum gezhiguk.

4 Newekooche nissábuneeq anishanábag uhnumeájig kiut.

takobinugwá giya kepáquowugwá, niyazh aninnewug giya equawug.

5 Kokkinná ogemá sáságewitche gaweninnewug okekandánáwá o-o, giya okewanzeug neendotápenumowág okewanzeug giya ogemá sáságewitche gaweninnewug owwe ezhewittowugwá wekánissemág Damascusink che benintwá emá Jerusalemink takobizzojig che buhshunzhaöntwá.

6 Gá izzhewabukdush, magwouh uzzhunne uhpezekáeyán bazhew Damascusink buhtuhkoshinán, nowwáquag, kagat, gezhigönk beönjesa kitche wásayá wásasá gewetáiuhe uzzhiáeyán.

7 Ahkeengdush nepongesin, nenöndándush gegetowin guhnonigoeyán, eketönk, Saul, Saul, wagonan wanje mutche totoweyun?

8 Neennuhquatumdush, owwanan keen, Kitche Manito? neendigdush, neen Jesus Nazarethink, gá we mutche totoweyun.

9 Uhgewedush wájewidjig, owábundánáwádush wásayanik, sagizzewugdush, ká koshá onöndowásewán uhnew ganozhinidjin.

10 Neendikitdush, áneen ga teyán Kitche Manito? Kitche Manitodush neengeig, onishkán Damascusink ezhán keguh weendumágodush emá kokkinná iuheen anoumágoeyun, ga izzhewabizzeyun.

11 Kádush newábissee, eu wásayá kitche twáwizzewin önje, wájewidjig uhsuhgábegináwát Damascusinkdush neembetako-shin.

12 Ananiasdush, quiuk azhewabizzit aninne, tebakonegawinink kokkinná Jewug emá andánuhkejig omeenwájemáwán,

13 Neembeotissik, neembenebowwittág neendigdush nekánis Saul, keguhwáb; mego e-e tepiegundush uhwábomug.

14 Ekettodush, kósenánig Ogitché Manitomewán kegeonákonik che kekandumowut otenandumowin che wábmot Quiuk Azhewabizzit che nöndowwut gegetowin otonink.

15 Kokkinná anishanábag che tepájemotowwutwá menik wiábundumun, giya nöndumun.

16 Wagonandush nöngum, bátoeyun? onishkán keguh baptizeá keseábáwetön kemutche izzhewabizzewin uhnumeatow, Kitche Manito otuhnozowinink.

17 Gá izzhewabukdush, minowá takoshinán, kitche uhnumeawegumigönk, neenge enábundum;

18 Neengewábomá oweuh neengeigdush, kazhetinna ságáum Jerusalemink; káween böch tuh tabwatunzewug, ánuh guhgekemintwá neenguhgequawin,

19 Neendikitdush, Kitche Manito; okekandánáwá uhge owwákánugwá uhge buhbuhketawugwá andussink uhnumeawegumigönk, kokkinná menik tiabwatoquá.

20 Opedush ketoskenégam Stephen, omisqueem gá segissetowint, ope nasint, giya neen emá neen nebowwenábum, neenge

nezhokomága uhge nesint, uhge tuhkonumowugwá okonásewán gá nesájig.

21 Neendigdush, máján, wásá keguh ezhe anonin, miátá-wizzidjig uzzhiáwát.

22 N'wándumowátdush uzzheketonit; anegök gegetowug, ekettowug, ningooche ezhenázho-ök wuhow aninne ákeeng, ká ta apetandágoozisse che bemátizzippun.

23 Ahzhequawát ogitchekonianawug ömbewabenumowátdush weágusseun.

24 Shemágunishe ogemádush uhnoke wákiegunink che peendegunint, uhokedush che buhshunzhaönt quiuk che tepá-jemöt, owwekekandunk owwagotogwan ápiche wanzomáwá-gwan.

25 Magwouhdush tuhtuhkobenáwát beshágunnábe, Paul otinnán shemágunishe ogemán, nábowwetágoojin; quiuk in-nuh izzhewabut che buhshunzhawut aninne, Romanewit uhwá tepákonint?

26 Shemágunishe ogemádush n'wándunk eu otowwe ween-dumowán kitche shemágunishe ogemán, eketönk, tuttebábin wátotumun, Romanewe 'ow aninne.

27 Kitche ogemándush obeotissigön, otigön, weendumowe-shin, Romaneweyun? Ekettodush, á.

28 Kitche ogemádush eketto, neenge gütche tepáán o-o ow-we tuhgweyán tebanindizzowin; Pauldush eketto, neengeneeg uh-tebáindizzoeyán.

29 Bábegadush, obuhkawináwán, uhgew wá kekanemápun-eeg; Kitche ogemá giya ween sagizze, gá kakanemát Roman-ewinit, önje uhge tuhkobinnáwát.

30 Wiábuninkdush, kitche ogemá owwe kekandán, Jewun wá önje mutche totágoot, otábumowán, otukkobizzowininne, onundomándush sáságewitchehaweninne che mowöndobewát, tepakonegawinink obeendegunnán Paulun anosumhewátdush onámátábeán.

CHAPTER XXIII.

PAULDUSH anegök kunnowábe tepákonogawinink, eketto-dush, aninnewetök wekánissemátök, gágineek, newegooche mennototum, Kitche Manito otuhnokewin nánázh nöngum ge-zhiguk.

2 Kitche ogemá sáságewitchehaweninne Ananias otuhnónán uhnew wájegábowittowánidjin che bussittonawáwát.

3 Pauldush otinnán, Kitche Manito keguh bussittönaök giya keen wiábishkiegázoeyun, önje kenámátábe emá tepákonoga-yun tepákonogawinink, ketuhnokedush, che bussittonaogoyán, uhmutche totumun tepákonogawinink?

4 Uhgewedush emá nábowidjig ekettowug, me nuh eu azhe guhnonut Kitche Manito osáságewitchehaweninne mun?

5 Pauldush eketto, ká neengekekanemáse, nekánissetök

kitche ogemá sáságewitchehaweninnewit, ōnje ezhebe-egáta, kago mutche ená kago, kenegánizzemewág.

6 Opedush Paul wiábundunk ningōtwawán Sadduceewinnit, ningōtwawándush Phariseewinnit, ázhequa tepákonegawinink, aninawetök, wekánissemátök, neenduh Pharisee-ew, Pharisee oguisun, o-o ábejebáwin nabojig neennundomigo emá kuhgwatwawin.

7 Opedush eu aketöt, me azhe kekándewug Phariseeug, giya Sadduceeug, anishanábagdush nanáweittewug.

8 Sadduceeug ekettowug káween tuhgosinnōn ábejebáwin giya mezhinowa, giya uhchichágomá Phariseeugdush tabwátumōg kokkinná ábejebáwin, giya ochichágomág; kitche ōmbegizzewugdush.

9 Phariseeugdush otoshebe-egaweninnewán, pusegwewug kekándewát, ekettowug, káween mutche kago nemikumowásenán wuhow aninne; Ochichágomá Kitche Manito omezhinowamun gá guhnonigōgwan, kago megánásetá Kitche Manito.

10 Opedush ápiche gachekekándewát, kitche ogemá, sagizze Paulundush che wekobinnát otuhnonán shemáguisshun che otápenánit, ketwan che beendiggunánit wákiegunink.

11 Minowádush, dabekutinik, Kitche Manitōn owejegábo-wittágūn, ekettodush, Paul mushkáwandun, gá ezhe guhgequaeyun Jerusalemink, neenguhgequawin, ga ezhe guhgequaeyun Romeink giya,

12 Opedush wiábunk, ánint Jewug, wuhnusshowáug ke che ōnje wesenissigwá, giya che menequasigwá, chebwá nesawát Paulun.

13 Owushema nemetunnuhawug uhgew, wanuhshowajig.

14 Obe-ezhánáwándush ogemá sáságewitchehaweninnewun giya okewanzeun, ekettowugdush, neengewuhnusshowamin che ōnje wesenissewáng, giya che ōnje minnequasewáng chebwá nissungid Paulun.

15 Keguh enáwá kitche ogemá, che betonág wábunk keche ekettoeyag newekuhquajemánán kago, neengezhetámindush bazhew chebwá takoshink, che nesungid.

16 Pauldush otowwamán oguisinne ope n'wándunk eu, wanusshowanit, wákiegunink owwe peendega, owwe weendumowát Paulun.

17 Pauldush onundomán, bazhek shemágunisshe ogemá, otinnándush, peezh 'ow ōskenowa, kitche ogemá zhiánit, kago owwe weendumowán.

18 Ototápenándush, uzzhe zhewenát kitche ogemán zhiánit ekettodush, Paul owwákán, neengenundomik, neenge kuhquajemik, che ezhebewetōnán wuhow oskenowa, ningōtono ke-weig.

19 Kitche ogemádush osuhginnekanán ningooche otirzhe suhgábeginán owwe kuhquajemát wagonan, o-o wáweendumowweyun?

20 Ekettodush, Jewug wuhnusshowawug, owwe kuhquaje-

mikwá, wábunk, Paul keche ezhevenint tepákonegawiniak, minowá kago we kuhquajemáwát.

21 Ahpadush papámittowásewutwá ; owushema nemetunnuhwawug aninnewug, akumowájig giya wuhnusshowawug che wesenissigwá, giya che menequasigwá chebwá nesáwát magwouhdush nōngum obetōnāwá che buggittinnut.

22 Kitche ogemádush obuggittenán oskenowan, obuhkawnát, otinnándush kago øweuh aninne weendumowákan uhge weendummowweyun ono iuheen.

23 Onundomándush neezh shemágunisshe ogemán, ekettodush, kezhetág, neezhwák shemágunissshug, Caesareaink chezháwát neezhwáswa metunnuhdush bamomegoojig neezhwákdush shemágunun takonungig, niswotepiegunat o-o dibbikut.

24 Oguhuhweáwán Paulun, gapemomigoojin, wawane oguhwe buhgumewenáwán Felix kitche ogemá uzzhiát.

25 Otoshebeándush mazaniegun o-o azhewabutinik,

26 Claudius Lysias, otoshebeumowán kitche menno ogemá Felix.

27 Wuhow aninne Jewun oge otápinnegōn otágenesegōndush shemágunissshug negewejewág owwe bemájeug nōndumán Romanewit,

28 Owwe kekanemug wagotogwan wanzomáwágwan, neenge beendegunán otebákonegawinnewáng.

29 Ká kago nemikumowáse, meatuh uhnōch kago otepákonegawinnewá káweendush kago che gemutche totunk.

30 Opedush wándumágoeyán Jewug azhe uhkumowáwát, ono aninnewun ketizzhe názhuhmōn neenge enág uhgew wánissájig che enáwát nuhmunj wáenáwágwan, keen anōsumuhbeun : me menik.

31 Shemágunissshugdush shegwouh gá enintwá ototápenáwán Paulun otizzhewináwándush, nebádibbik Antipatrisink.

32 Wiábuninikdush onuhgunáwán bamomegonidjin, che uhnewejewegoot weenowádush wákiegunink, ezhe kewawug :

33 Opedush watissáwát Caesareaink mánáwátdush kitche ogemán e-e mazaniegun, Paulun giya obenáwun.

34 Ogemádush gá gunnowábundunk mazaniegun, okuhquajemán andánuhkenit opedush n'wándunk Cilicia aninnewe,

35 Eketto, keguh nōndōn keguh bezindōn ope uhgew wá mutche totoquá takoshinowát ; uhnokedush che kunwánemint Herod otepákonegawegumigōnk.

CHAPTER XXIV.

GAH nánogwunigukdush, Ananias kitche sáságewitchehaweninnē mámowuy okewanzeug bazhekduh gegetowweninne, Tertállus ezhenekázo, ezháwug owwe guhnonáwát we bátámáwát Paulun.

2 Opedush ga nundomint, Tertullus omáje tuzzhemán ekettōnk neenkekandámen, keen ōnje mennoinnowandeyáng, kitche nebená kemennototowág uhgew anishanábag

3 Kokkinná anegoquág otunuhkewin kitche megwatch, oh Felix, neendenandamen menik azhe mennotoweyáng.

4 Káween keenwazh neenguh gá gegetosemin; ápadush be-zindowweyung pungee.

5 Nemikowánán wuhow aninne papámegooshkáche-ewať, otómbwáán kokkinná Jewun kokkinná otunuhkewinink nágá-nizzit Nazareneug.

6 Ogebichebotón kitche uhnumeawegumik, neenge otápenán uhtebákonungid neentebákonegawininán.

7 Kitche ogemádush Lysias, neendotisegonán neenge muhkumigonán neninjenán,

8 Oguhgázomándush keen che be otissigwá uhtebábomint keen tebinowa keguh kekandán ga enungid.

9 Giya Jewugdush kokkinná meenwandumōg, ekettowug, me kagat ono iuheen azhewabuk.

10 Pauldush kitche ogemán owátámágoñ che gegetót nuh-quatum, neenkekandán nebewá tusso kekenonowin tebákonintwá uhgew anishanábag me eu ōnje neempápenanim che guhnotumázoeýán.

11 Onje ápadush nissetotumun usshe nezhokonigut gá áquo azháeyán Jerusalemink uzzhowwe uhnumeáeyán.

12 Káween oweuh neengemikágoose kitche uhnumeawegumigōnk giya otanong.

13 Ká tá kushketosewug oweuh che mikowáwát che eketonit, ningōtono che ge ieendotumán.

14 O-o ketá tepájemotón o-o azheweendumowát mutche enandumowin neenduhnumeatumowág nōsug Ogitché Manitomewán neendabwa-andum kokkinná azhebe-egátá mamándáwiz-zidjig ōnje,

15 Onjittámáwin, Kitche Manito keguh menigonán, ábejebáwin nebawinink, giya weenowá me anandumowágwan manobemátizzidjig giya mache bemátizzidjig.

16 Me o-o mozhuk wákoochetoyán che totumun gágineek quink che izzhewabizzeyán anosumit Kitche Manito, giya anosumit aninne.

17 Nebewá tusso kekenonowin gá enandeyán neembetowág kago neendinowamágunink giya saságewitchegunun,

18 Ahnintdush Jewug Asiaink ōnje nemikágoñ kitche uhnumeawegumigōnk owwe benittoeyán neow, káween nebewá anishanábag newejewásig, giya keche ōnje ōmpwaugwá.

19 Tá ge be ezháwug anosumeyun kishpin tuhgoonigebun wáezhewát.

20 Gamá uhgew ayájig mikumowewát ningōtono che ge izzhewabizzeyán tuh ekettowug emá tepákonegawinink.

21 Meatuh bazhek ekettowin, gá ezhe mutche ekettoeyán, magwauhe, owejegábowittowugwá, anegōk neengegegit, o-o ábejebáwin ōnje kaqrajemeyán nōngum gezhiguk.

22 Opedush Felix n'wándunk ono iuheen ápiche ogenuhgutandánun ono iuheen, ogekemán pánemá minowá shemágunis-

she ogemá Lysias ope tuhkoshink árint che nõndumán anuhnokkeyag.

23 Otuhnonándush shemágunnisshe ogemán che kunwanemá-nit Paulun, aenandunkdush che izzhewabizzit kókkinnádush anowamájín we beuhnoketágoot, máno oguh beuhnoketágõn.

24 Náagutchdush, ningõtink uhgezbiguk Felix ope buhweje-wut wewun Drusilla Jewequa onundomán Paulun obezindowán uhguhgequat Christ omushkáwandumowin õnje.

25 Magwouhdush uhguhgequat mennoizzhewabizzewin kenowápowin giya otebakonegawin che ochichesag, Felix nuhnin-gishká, ekettodush, máján nõngum, gweenowe enuhnokkeyán we bezindonán minowá keguh nundomin.

26 Pauldush shoneá neenguh menik enandum keche buhgittinnát me wanje nundomát naningim guhguhnonittewát.

37 Gá neezhokekenonowugguk, Porcius Festus obenábish-kowán Felixun, Felixdush enandum che niandumeát Jewun onugguhnán Paulun owwákánewinit.

CHAPTER XXV.

Festus gá takoshink naswogwuniguttinik, Caesareink õnje májá Jerusalemink che 'zhát.

2 Kitche sáságewitchegaweninnedush giya Jewug otogemámewán otuzzhemáwán we bátámáwát Paulun.

3 Okuhquajemáwándush Jerusalemink che-ezhenázhowát owwe uhkumowáwát weningoche wenesáwát.

4 Festusdush nuhquatum, Paul Caesareink tuh kunwanemá, weenigo tebinowa guhtiezhán wiebuh,

5 Ekettodush oweuh o-o andussheyag kushketõt, máno neendánewejewik keche ekettõt wuhow aninne che tebátotunk mutche kago gagishkumogwan.

6 Opedush owushema metoswogwun emá ayát, Caesareink ezhá wiábuninikdush tepákonegawinink námátábe uhnokedush che benint Paul.

7 Opedush Paul takoshink, Jewug Jerusalemink beõnjebáwug nánebowewug kitche nebewádush mutche kago iekettowug we bátámáwát Paulun, kádush kushketosewug we bátámáwát.

8 Nuhquatumázo Paul : káweká ningõtono neendizzhe mutche totunzeen Jewug otebakonegawinnewá giya kitche uhnumeawegumigõnk che mutcheittumán giya Caesar che mutche enug :

9 Festus koshá we niandumeát Jewun, nuhquatoewán Paulun, eketto kemeenwandum innuh, che ezháeyun Jerusalemink, emá che tepákonumink o-o anosumuhbeyán?

10 Pauldush eketto, neennebow anosumink Caesar otebakonegawenamátábewin, me emá che tepákonogoyámbán, káween neenge mutche totowáseeg Jewug wawane keen kekandán,

11 Kishpin ningõtono neenge ezhe mutche totumán, kishpin ningõtono gá ezhe mutche totumowánan che õnje neboeyán

neendizhemeenwandum che neboeyán, kishpin o-o menik aek-etowát tabwasigwá, ká oweuh aninne neendá buggittinngoose, Caesar neenguh tebakonik.

12 Festusdush gáguhnotunk tepákonégawin, guhnonán kemandowandán nuh Caesar che tepákonik? keguh ezhánun Caesar.

13 Náágutchdush, gomá andussokoniguk, ogemá Agrippa giya Bernice, Caesareaink obeotissáwán, owwe uhnumekowáwát Festusun.

14 Opedush nebewá tussogwun, emá gá iáwát Festus otepá-jemotowán kitche ogemán, Paulun azhewabizzinit, ekettonk, Felix ogenuhguhán bazhek aninnewun owwákánewinnit.

15 Magwoudush Jerusalemink uzhiásyán ogemá sáságe-witche gaweninnewug giya Jewug okewanze-emewán neenge guhnonigög owwe bátámáwát.

16 Neenge-enágdush, ká ezhetwáwinnewunzenön oweuh aninne Romanug che buhgittinumátink, keche neböt chebwá tepákonint, weendushigo oge guhnonán uhnew wábatámigoo-jin.

17 Me ünje, takoshinowát emá bábega wiábunk neenge owwe námátub tepákonéga námátábewinink neenge uhokedush 'ow aninne che benint.

18 Wábatámájidush ope pusegwewát owwe bátámáwát ká-ween ningötono otínásewán, ananemugwábun.

19 Weenowágo okuhgepátizzewinnewá atuhigo gá tuzzhindumowát, bazhek Jesus onebowin, Pauldush eketto ge ábejebá, bemátizzedush minowá.

20 Ünje neengweenowe enandum ono ekettowinun, neenge kuhquajemá, che enandunk che ezhát Jerusalemink, emá che tepákonumink ono iuheen?

21 Opedush Paul aketöt Augustusun che tepákonigoot neenduhnoke che kunwanemint pánemá che ezhe nizzhowug Caesarus uzhiánit.

22 Agrippádush otinnán Festusun, giya neen neendá bezindowá 'ow aninne; wábunk keguh bezindowá, otinnán.

23 Wiábuninikdush, ope Agrippa takoshink, giya Bernice kitche wáwazhe opeendegawug emá we bezindumowát má-mowy kitche shemágunisshe ogemág giya nágánizzidjig eu otasuh, Festusdush uhnoke, Paul che benint.

24 Festusdush eketto, kitche ogemá Agrippa, kokkinná giya aninnewetök menik omá wájeweyáng, kewábomáwá uhow aninne, kokkinná Jewug neendigög Jerusalemink giya omá keche nesint.

25 Makunzewándush, ningötono chegetotunk ga ünje napun, opedush aketöt Augustusun che tepákonigoot, neendenandum che be-ezhenázhowug.

26 Ká kago neenkekanduhzeen ga we ünje we bátámuggebun ga enuggebun Neendogémám; me wanje benug omá anosumuhbeyag, ápiche wawane, anosumuhbeyun ogemá Agrippa, ope ge tepákonint, konemá tuhtuhgo ga ozhebeumá.

27 Kuhgepázenágwut neendenandum, aninne ningooche ezhe nizzho-öt che tepákonint iezhe nizzhuheengdush owagotogwan gá ðnje tepákonáwindan.

CHAPTER XXVI.

AGRIPPADUSH otinnán Paulun, tebinowa guhnotumázoon. Pauldush tasinninjene, guhnotumázoot :

2 Neengitche pápenanim, ogemá Agrippa, ðnje neenguh guhnotumán nõngum gezhiguk anosumuhbeyun, kokkinná ono iuheen Jewug ápuhgutchesittowewájin :

3 Onje nekekandán, ðnjittá wawane keen kekekandumowtwá Jewug otepákonegawinnewá ; me wanje eninnán máno wawane che bezindowweyun.

4 Kokkinná Jewug neenkekanemigõg, azhe bemátizzeyán netam neenge wetegamág tebinowa anowamugig Jerusalemink ;

5 Kishpin we tebátotumowát, tá eketowug quiuk neenge ezhe bemátiz neenduhnumeawininán, Pharisee neenge 'ow.

6 Nõngumdush, neennebow tepákonumán e-e buhgoosane-mowin ðnje, Kitche Manito gá ezhe wáweendumowát kõse-nánin.

7 Eu wáweendumátewin usshe nezhwawánuggizzidjig uh-noketowájjig Kitche Manitõn, mozhuk kopa kezhek giya kopa dibbik enandumõg, che otittumowát, o-o buhgoosanemowin ðnje, ogemá Agrippa, me o-o wanje mutche enanemáwát Jewug.

8 Wagonan o-o wanje enandumun Kitche Manito che kushketosig, che ábejebát gá nebonidjin ?

9 Kagat neenge-enandum tebinowa neowwink keche izzhe-wabizzeyán keche mutchetotowug Jesus Nazarethink onozowinink.

10 Me o-o gá totumán, Jerusalemink, nebewá uhnumeájjig neenge kepáquowág kepáquotewegumigõnk ogemá sáságewitche-gaweninnewug neenguhgázomigõg gá ðnje kepáquowugwá opedush gá nesintwá neenge mutche-enág.

11 Neenge buhshunzhawág, nebewá tussink, andussink uhnumeawegumigõnk neenge totowág keche nánebekemáwát Kitche Manitõn, neenge gitche nishkanemág miátá otanong neenge izzhenizzhowág.

12 Magwouhdush, Damascusink zhezháeyán, ogemá sáságewitche-gaweninnewug azhe uhnozhewát.

13 Niyáwáquag, tiá Ogemá ! magwouh uhne uhpezekáeyán, neengewábundán wásayá gezhigõnk ðnje, owushema wásayá, gezis azhe wásazit neenge gewetáwásashkágõn giya uhgew wájewejig.

14 Opedush kokkinná bangeshináng ákeeng neennõndán getowin guhnonigoyán Hebrew inwawinink eketõnk, Saul, Saul, wagonan wanje mutche totowweyun ? kitche sunnágut e-e chetungishkowutwá menasagáwunjeeg.

15 Neendikidush, owwanan keen, Kitche Manito? ekettodush, neen Jesus, 'ow gá mutche totoweyun.

16 Pusegween, nebowin kezittáng; me o-o wanje wábundienán neow keche kuhgequayun kewe ezhein che tebátotumun ono iuheen, ono gá wábundumun, giyadush ono iuheen ga wábundienánin;

17 Neenguhmuhkumág keow uhgew uhnoketowudjig, nōngumdush keguh ezhe anonin uzshiáwát miátáwizzidjig,

18 Che tōskábeautwá che mewenumowutwá Mutche Manito omushkáwizzewin che menintwádush Kitche Manito omushkáwizzewin, konemá tuh mennowesháwandágoozewug omutche izhewabizzewinnewá, konemá tá ōnje bemátizzewug mámowuy uhgew árint tabwatowwewát.

19 Medush, kitche ōgemá Agrippa, neengetabwatán o-o gegetowin gezhigōnk ōnje.

20 Neengeguhgequadush, Damascusink andánuhkejig, giya Jerusalemink, giya anegoquág Judeaink, giyadush miátáwizzidjig, che gwakandumowát che mikowewát Kitche Manitōn che mennoizzhewabizzewát.

21 Me ono iuheen ōnje, Jewug wanje tunnuhkumegizzewát, owwe nishewát.

22 Kitche Manitōndush neen neezhokomág, mozhuk uhguhgequayán nánázh nōngum ogezihgut, guhgequayán agáseug giya machág, meatuh ono anduhzhindumánin ga mamándáwizzidjig Moses gá tebátotumowájin.

23 Christ ōnjitá che guhwátuggittōt, ween netam che áwit che ábejebát che wábunduhát anishanában giya miátáwizzidjig wásayá.

24 Magwouhdush uhguhnotumázoot, Festus anegók gegetto ekettodush, Paul kekewunnátiz; ōzám nebená kago kekandumun wanje kewunátandumun.

25 Pauldush eketto, káween nekewunnátizzisse, kitche iá Festus; wawane neendikit ono ekettowinun uhmennomikoweyán.

26 Kitche ogemá okekandán ono iuheen, wawane mizzhisshuh neendikit anosumuhbit ogemá, neenkekandán: ká kago ono iuheen gátowáse; káween ono iuheen, ághwuihe wequasuhgág ge tuzzhekunzeen.

27 ōgemá Agrippa, ketabwatowág innuh mamándáwizzidjig? nekekandán tabwatumun.

28 Agrippadush otinnán Paulun, kagá gagázomeyun che Christianeweyán.

29 Pauldush eketto ápadush ápiche, káween keen atuh kokkinná giyadush n'wándungig nōngum gezhiguk káween atuh kagá, kokkinná bego azhenágoozeyán azhenágoozidjig ogo atuh neendukkobizzowinun.

30 Opedush o-o akettōt kitche ogemá pusegwe, ogemá giya Bernice, giya wátuhbemigoojin:

31 Ningooche gá unne ezháwát guhguhnonittewug, eketto-

wug, 'ow aninne kaween ningōtono getotunze ga ōnje napun, giya wanje tákobizzoot.

32 Agrippadush otinnán Festusun, 'ow aninne táge buggitená kishpin bwá ekettopun Ceasarun che tepákonigeot.

CHAPTER XXVII.

OPEDUSH gá gezhowawát Italyink keguh enáshemin, Julius shemágunisshe ogemá Augustus otoskenegamun, Paulun mená giyadush ántik kepáquo-ōnjig, che unnekuwanemát.

2 Adramyttiumink tuzzhe nábequán neembozemin, nemá-jeáshemin neendenadámin chegebeeg Asiaink che ume enáshéyáng, Aristarchus Macedoniaweninne Thessalonicaink andánuhkeet newejewegonán.

3 Wiábunkdush Sidonink neendotittámen Juliusdush ogitche mennotowán Paulun buhgittinnádush che-ezhát otinnowamágunun, che unwabit.

4 Opedush emá miájeásheyung Cyprusink neendotittámen, ōnje neenginnissinnuhogomen.

5 Opedush takumásheyáng e-e kitchegumme, Cilicia giya Pamphylia, Myraink neendotittámen, otanuh Lyciaink.

6 Emá shemágunisshe ogemá omikán Alexandria nábequán Italyink we enásink neembozegonándush.

7 Opedush baká anebuhbemásheyáng, nebená tussogwun uhkává neendotittámen Cnidusink, neendápiche uhgáwabub ogomen Creteink neendunne-enáshemen anosumiube Salmoneink ;

8 Uhkáwádush neenguhbikámen neendotittámen menno uhgomowinun atumink, Lasea otanonk, bazhew tuhgoo e-e uhgomowin.

9 Opedush keenwazh gá ōndumitáng, opedush nanezánink bemáshewin ōnje ápiche tuhgwáge, Paul oguhnionán ;

10 Otinnándush uhnew, aninnewetók, neenkekandán keche nuhnezánizzeyunk kebematizzewinnenánin giyadush nábequán giya bwoissittōngin.

11 Shemágunisshe ogemádush owushema otabwatowán nábequán ogemá giya tabanduminit azhetabwatowát Paulun.

12 Ōnje e-e uhgomowin ká onissbeshinzen che bebōnissink kagá kokkinná anandumowát che nuhguttumowát e-e uhgomowin, chegoche otittumowát Pheniceink, emádush che bebōnissbewát, uhgomowin Creteink, shebágezis quiuk ezhissin uhgomowin,

13 Opedush shiáwunnenotingin niágutch enandumōg che májeáshewát májeáshewugdush Creteink, bazhew unne-enáshewug.

14 Wiebuhdush puhgumánemut uhgwakánemuk me o-o Euroclydon notin atumink.

15 Opedush kashketoseeng che bemásink e-e nábequán puhgittinnegáta che bemewabuhunk.

16 Cheegiuhedush unne ezhissa minisink Clauda atumink, neen kitché uhnokemen chemánasink che otittumáng.

17 Opedush wambenumowát otusshojebetónáwá nábequánink; kotájewug che uhgwábuhogowát chegebeeg nagowikáng obenánáwá neengossemonoon medush azhe bemuhwabuhogoyáng.

18 Neengitche wabuhogomen, wiábunkdush neengenángá gowittomen nábequán.

19 Naswokonigukdush kokkinná wiábuhchetóngin nábequánink neembuhkobewabenámen tebinowa neenninjenáng.

20 Opedush nebewá tussogwun, niágoozissigwá gezis giya uhnungwug, mozhukdush kitche notin, kokkinná neendenándámen che banátizzeyáng,

21 Pauldush, ope keenwazh muhkuttakat nowwe nebowwe uhnebowinit, ekettodush, aninnewetók, ketáge bezindowwim, ká ketáge nuhguttunzemin Crete, kádush ketáge ezhebanátizzissemen.

22 Nóngumdush, ketenenim keche meenwandumag, ká oweuh aninne oguh wunnetoseen obemátizzewin andussheyag, meatuh nábequán.

23 Kitche Manito, anoketowwug, ween tabanemít, omezhinowamun neengebenebowittág debikónk;

24 Ekettodush, Paul kago sagizzekan, anosumuhbit Caesar keguh buhgummewinnego; binnádush Kitche Manito kemenik kokkinná uhgew wiátuhnumudjig.

25 Me aninnewetók, nuhniandumeuk, neendabwatowá Kitche Manito keche izzhewabuk, gá egoeyán.

26 Minisink keguh oppuhgutuhwabuhogomen.

27 Opedush ashe neogwuniguk, iázhowaiuhe neendizzhewabuhogomen Adrianink, wiábetá díbbikut enandumóg nábequán aninnewug ningooche cheegiuhe otunnuhkewinnink buhgumewabuhogoyáng.

28 Otuhge-egawug neezhtunno tussonik akweendumá náá-gutgdush bemewabuhunk minowágo otuhke-egawug usshenánonik metosonik uhkweendumáne.

29 Ogotumowátdush uhsineeng, che betákowabuhunk newin bonuhkunjegunun obuhkobewabenánáwán otákánink uhbeto-wát che wábuninik.

30 Nábequán aninnewugdush, otunnuhkumiggizzewug, owwe nuhgutchenizzhindumowát nábequán onesábeginánáwádush chemánas, ekettowug nemittámonuhgónk newe owwe puhkobewabenámen bonuhkunjegun.

31 Pauldush otinnán shemágunisshe ogemán, giya shemágunissahun, uhgew aninnewug atuh peendonug ábesigwá keguh banátizzemen kokkinná.

32 Shemágunissugdush obuhbukhezánáwán bemenuhquánun puhkobewabenumowátdush, chemánas.

33 Opedush bátábunk, Paul okuhquajemán kokkinná che wesenit, ekettodush, me o-o usshe neogwun metoswa, muhkutakayung ónje wesenesewung.

34 Me ónje ketenenim, che otápenumag weyás, che ónje

mennobemátizzeyag : káween pápish bazhek kenesisewá tuh pongesinzenõn menik andussheyag.

35 Opedush o-o aketõt, puhquazhegun ototápenán obábokobetõt megwatch otinnán, Kitche Maniton, anosumenit kokkinná medush bokobetõt azhe wesenitdush.

36 Kokkinnádush meenwandumõg, wesenewugdush.

37 Kokkinná andussheyáng nábequánink, neezhwák usshe neezhwáswa metunruh usshe ningõtswáswa, neendinusshemina.

38 Opedush gá eeshquá wesenewát onángittõnáwá nábequán puhkobewabenánáwádush puhquazhegun.

39 Opedush wiábuninik, ká onissetowinunzeenáwá eu áke emá uzzhiáwát, owábundánáwá, sebe chegebeeg, owekooche beenjittowwuh gweenjetõnáwá nábequán.

40 Opedush wambinumowát bonekunjegunun, obuggittinánáwá nábequán che májámugguttinik, otábuhánáwá otákawin otõmbákonánáwá kitche neengoassemonun, chegebeeg uzzhénáshewát.

41 Nussowwiedush neezh tegowug unne ezhissa nábequán zhakásindush, nemetámomigdush meenjemosin, ká pápish má-mázikkawissenõn otákándush begõun.

42 Shemágunisshugdush enákonegawug owwe nesáwát ow-wákánun, shágwanemowug chegebeeg che enátuhgánit, keche oshemonit.

43 Shemágunisshe ogemádush enandum we bemájeá Paulun, õnjittá wanje kunwanemát oguhgázomándush oweuh netáwá tuhgánit che buhkobegwoshkoninit ákeeng che-ezhánit.

44 Ahnintdush, nábuhgissuhgõnk, ánintdush bewewabuhung nábequán, me gá izzhewabuk kokkinná ge uhgwátáwug ákeeng.

CHAPTER XXVIII.

OPEDUSH gá uhgwátáwát okekandánáwá e-e minis Melita ezhenekátá.

2 Buhgwutich anishanábagdush, nemennototágonánig ; potiwawug neembeendegunigonánig kokkinná, õnje uhkemewung, giya kissenág.

3 Pauldush miámeginnesugwat uhbuhgittinunk ishkotang, mutche genabeek beõnje ságitota ishkotang Pauldush ominjemegõn minjemumegoot oninjeeng ;

4 Buhgwutchaninnewugdush ope wiábomáwát mutche genábeek minjemumegoot oninjeeng i-ittewugdush, õnjittá 'ow aninne nishwashkewetõk, ánuh ge uhgwánisshumõk kitche gumink che bemátizzissig otenanemigõn Kitche Maniton.

5 Ishkotangdush otizzhebowewabenán mutche genábekõn, kádush ningõtono Paul tisse.

6 Ogunnowábomáwándush õnjittá tuh pongesin, che nebõt, uzzhenandumowát : opedush keenwazh kanowábomáwát ningotono andussinit puhkán enandumõg, Kitche Manito suh wuhow enandumõg.

7 Eu otunuhkewin Publius ezhenekázo ogemá otuhkeme neenge beendegunigonán niswogwun, neengeuhbemen andát neenge kitche mennototágonán.

8 Gá izzhewabukdush Publius, ósun ákoose, ozáwábe, giya-dush misquábe ; Pauldush owwe beendega tângenanán uhnumeá-dush medush azhe nojemoát.

9 Ope o-o gá izzhewabuk ánint giya wiákoozidjig emá minisink be-ezháwug, kokkinnádush ónjemoán :

10 Neengitche náguttuhwanemigonánig, opedush bakawin-ungidwá nemámenigonánig iuheen ga ónje mennoiáeyáng.

11 Gá niswogeziswugguk neembuhkawenánánig Alexandria nábequánink, neembozemin, gá bebonisshe-mugguk emá minisink azhebe-egátig Castor giya Pollux ezhenekáta.

12 Syracuseinkdush noguhgwinda ukkowa niswogwun.

13 Emádush ónje Rhegiumink neembuhgumáshemin : gá ningót okoniguk sháwunne notin wiábunkdush Puteoli nembuhgumáshemin ;

14 Nemikkowánánigdush emá uhnumeájig onundomigonánigdush, che nukkowa wetegamungidwá, neezhwáswogwun, medush Romeink enuhkuhkayá neendizzhámin.

15 Opedush uhnumeájig Romeink, n'wándumowát uhbenuh-gishkágánánig Appii Forumink, giya niswa usshuhdewegumi-gón : Pauldush wiabomát, megwatch otinnán Kitche Manitón, meenwandumdush.

16 Opedush Romeink takoshinán, shemágunisshe ogemádush akowábinidjin emá obuhgittinumowán owwákánun, Paulundush obuggittenán enezheka che kunwanemigoot shemágunissshun ezheka.

17 Gá izzhewabukdush, gá niswogwuniguk Paul onundomán nágánizzinidjin Jewun opedush mámowy gá takoshinowát otinnán uhnew, aninnewetók, wekánisseemátók, ánuh káween ningótono neenge ezhe mutchetotowáseeg anishanábag giya kóse-nánig otizzhetwáwinnewá, Jerusalemink neendónje buhgittin-nigo Romanug oninjewáng buhgittinumowintwá neow.

18 Opedush gá tepákonewát newebuhgittinnegóg ónje ká kago mutche izzhewabizzewin neenge mutche izzhewabiz-zisse.

19 Opedush Jewug mache eketowát, neenge-eket Caesar che tepákonit, káween eu ónje ningótono che enásewug anowamugik.

20 Me o-o ónje gá ónje nundominuhgook, che wábominuh-gook, owwe guhnoninnuhgook, ónje-Israel obuhgoosanemowin wanje takobizzoeýán 'ow pewábeek.

21 Otinnáwándush, káweká mazaniegunun neendotissigoo-seem Judeaink che ezhebe-gázoeyun, giya wekánisseemág takoshingig káweká ningót ketinájemigooseeg.

22 Kewenóndonemin anandumun, neenkekandámen o-o ezhetwáwin, mizzewa mutche tuzzhindumindumink.

23 Opedush gá weendumink e-e gezhigut nebewá obeotissi-gón andát ; oguhgekemándush Kitche Manito oguhgequawín

oguhgázomát tuzzhemát Jesusun Moses otepákonegawinink, gíya mamándáwizzidjig kəkeshap, nánázh anákooshik mozhuk kuhgekemát.

24 Ahnint tabwatumög o-o anduhzhindumink, áníntdush káween.

25 Opedush manowejeendissigwá buhkawinittewug gá eeshquá Paul ningotink gá gegetöt, Kitche Manito Ochichágwun, kitche quiuk ge eketto quiuk uhgeguhnonán ween Esaias mamándáwizzit otonink ōnje,

26 Ekettönk, ezhán uhgew anishanábag, ekettön, nōndumink keguh nōndám, káweendush keguh nissetotunzeem; wábeeng keguh wábim, kádush keguh kekanduhzeem.

27 Otaewán uhgew anishanábag mushkáwánewun otowwugáwán ká nonduhzewug, oskezhigowán aguhwábewug, che wábesigwá oskezhigowáng che nōnduhzikwá otowwugáng che nissetotunzikwá otaewáng che bemátizzewápun.

28 Me ga we ōnje kekandumagobun Kitche Manito okunwanjegawin miátáwizzidjig ezhe nizzhumowáwug oguh nōndánáwádush.

29 Opedush o-o aketöt Jewug buhkawug, kitche iekettowugdush guhnonittewát.

30 Pauldush neezho kekenonowin emá tá, tebinowa owegewamink atáwungat, owábomát kokinná menik watissegoot :

31 Uhgeguquat Kitche Manito otogemáwewin, Kitche Manito Jesus oguhgequawin, kokinná mizzhishuh mushkáwandumowinink ká oweuh aninnewun onuhgánegoosen.

ROMANUG OSHEBEUMOWINTWAW.

CHAPTER I.

PAUL, Jesus Christ otoskenegamun, anonint che guhgequat ge onábunjegázo Kitche Manito omeenwájemowin ònje.

2 Gá wáweendumowintebun kiut mamándáwizzinidjin ònje wazhebe-gáttag mazaniegunink.

3 Uhtuzzhemint Jesus Christ, Kemanitomenán Kitche Manito oguisun, David bazhek onejánisun azhe oweowwekát.

4 Ònjittádush ween Kitche Manito Oguisun omushkáwizze-winink ònje tuhnásugigo, Kitche Manito Ochichágwun ábejebáwin nebowinink ònje.

5 Ween ònje neengeiámin sháwandágoosewin anonint, keche guhgequat che guhgekemat kokkinná bemátizzinidjin anegoquág áke otuhnozowinink ònje.

6 Magwaiuhe uhgew keenowá mamándáwizzidjig anonigoeyag che uhnoketowag Jesus Christ.

7 Kokkinná keenowá, Romeink menik ayájig, keenowá Kitche Manito siágeinág uhnumeájig anoninjig agoeyag keguh sháwandágoozim mennoinowandewinink Kitche Manito nòsenán giya Kekitche Manitomenán Jesus Christ, otuhnozowinink ònje.

8 Netam aketoeyán megwech neendiná neen Kitche Manitomun Jesus Christ ònje, keenowa kokkinná ònje kemushkáwandumowinewá tuzzhinjegáta anegoquág áke.

9 Kitche Manito wátokowwit (ween anoketowug neenji-chág mámowiy òguisun omeenwájemowinink,) gágineek kemikkominenim uhnumeayánin.

10 Neen nundotumowá Kitche Manito, keche mezhit chebetissinnuhgook.

11 Ahpiche kewewábominenim, konemá ketámeninim wannisheshink guhgequawin konemá keche ònje sònguhbe-egoe-yagobun.

12 Eu che ekettonk konemá mámowiy ketá niandámin kemushkáwandumowininnánin ònje.

13 Kewekekandumononim nekánissetók, naningim kewebe-otissinim (nánázhduh nòngum ká neen kushketose,) konemá neendámikán kago nisheshink, magwaiuhe uzziáeyag azhemikumán magwaiuhe miátáwizzidjig.

14 Nemazenuhumowág Greekug giya Barbarianug; nabwákájig giya nabwákásigook.

15 Neengezhandum che guhgekeminnuhgook meenwájemowin menik azhe kushketoyán, keenowá Romeink keiáeyag.

16 Ká neendá águtchetunzeen Jesus Christ oguhgequawin Kitche Manito omushkáwizzewin che ònje bemátizzewát kokkinná tiabwatungig Jewug netam, giyadush Greekug.

17 O-o guhgequawinink Kitche Manito omennoizzhewabizewin mizzhishshowinnegâta, mushkâwandumowinink ðnje nânâzh che mushkâwandumink azhebe-egâtag quiuk azhewabizzidjig mushkâwandumowin tuh ðnje bemâtizzewug.

18 Kitche Manito onishkâtizzewin mizzhishshowenâgwut, gezhigðnk ðnje, uhnishkâtizzetowât kokkinnâ, menik mache izzhewabizzinidjin ween, uhgew manjimenungig guhgequawin; bakishdush mutche izzhewabizzewât.

19 Uhgew gâ kekandungebuneeg Kitche Manitðn oguhgequawinne, ðnje Kitche Manitðn omesâbundi-igowân.

20 ðnje ono iuheen niâgoosinðk Kitche Manito otunnokewin kekekinoumâgonân gâ azhe uhnokeet, uhge ozhetðt âke wanje kekanjegâtag iuheen gâ ezhe oshichegâtag ween Kitche Manito ween mâmowy mushkâwizze ; kâ onuhgânegooseen-âwâ.

21 ðnje ânuh kekanemâwâjin Kitche Manitðn, kâween omegwacheweâsewân, bekitcher kotâmegwanemowug onâguttuhwandumowinnewâng, okuhgepâje otaewân kushkedibbikuttinnewun.

22 Unne nebewâkâwandumowât weowwewân âpiche kuhgepâtizzewug :

23 Omashqutðnâwâ gâgega Bemâtizzit Kitche Manito, ogitchetwâwizzewin muzzenitchehawinink, aninne gâ nebojin andâgwuk, giya benasheink iezhenâgwuk, giya naogâtat âwase giya babâmotâjig iezhenâgwuk.

24 Me eu ðnje Kitche Manito wânizzingin wanje enuhgemât omutche izzhewabizzewinnewâng tebinowa otaewâng, uhgutâtukumik uhtotumowât weowwewân :

25 Omashkochissetowât Kitche Manitðn otabwawininne owe guhgenowishketowât owushema uhnumeatumowât, giya uhnoketumowât gâ ozhetowinjin azhe uhnumeatowâwât gâ ozbenonidjin ween Shâwanjegat gâgineek. Amen.

26 Me o-o ðnje, Kitche Manito wanje enuhgemât âkeeng bamâtizzinidjin obisshegwâtandumowinnewân ðnje, otequamewân uhbuhbisshegwâchetotumowâ wekâ ga getotunzikwâbun.

27 Giya aninne uhbonetðt anuhnokânât equawun tebinowadush weenowâ uzzeninnewewât ieendotâtewât e-e wekâ ga getotunzikwâbun, ozhittowâtdush kuhgwâtuhgitowin eu azhe onishshininik che iâmowât.

28 ðnje kâ meenwanduhzewug keche mikwanemâwât Kitche Manitðn, Kitche Manitðn otizzhe innewagowân kitcher mutcher totumowât, keche ieendotumowât mache izzhewabizzewinun ga getotunzikwâbun.

29 Omooshkenashkâgðnâwâ kokkinnâ mutche izzhewabizzewinun, bisshegwâtizzewinun, mâzheninnewugizzewinun, sâsâgizzewinun, sheenganindewinun, kuhgâwanindewinun, nesittewin, nishkanindewin, kuhgianizzewin, mutche totumowin : bagwuhnoondidjig,

30 Kâmðche mutchetotâkashkidjig, shânganemâjig Kitche

Manitōn, mache enandungig kachetwáwanemooshkidjig, kachetwáweegezhwashkidjig, mozhuk nandowábundungig mutche izzhewabizzewin machetotowájig onegeigowán,

31 Kagepátandungig, biábokobetojig ningút gá ekettowájin mushkáwetahajig uhmánátandumowát, weká nianduhziggook, weká sháwanduuhziggook kago.

32 Uhgew otánuh kekandánawá Kitche Manito otepákonegin uhgew aeendotungig ono mutche iuheen, tayápetandágoosewug keche nebowápun káween atuh weenowá tebinowa uzziendotumowát ono iuheen mutche izzhewabizzewinun oságeáwán koshá uhnew aeendotumowájin.

CHAPTER II.

Ev ōnje káween ketá tepákonegase owagwanigo wiáwewunan, oh aninne ; kishpin tepákonut oweuh kebátándán tebinowa keow, ōnje tapákonumun tebinowa keow ketieendotum.

2 Quiuk neenkekandámen Kitche Manito otepákonegawin uhquiukwuk uh tepákonát uhnew ieendotuminidjin ono iuheen.

3 Keteñandum, oh aninne, tepákonutwáin uhgew aeendotungig ono iuheen, ketieendotumdush tebinowa giya keen, neendá ozhindán ketenandum Kitche Manito otepákonegowin?

4 Uhgamá kenisshebábenotumowá innuh omennosháwanjegawin, uhsáebishkátandunk oweuh nashkeigoojin, kánuh kekanduhzeen Kitche Manito osháwanjegawin, ke ezhe suhgábeginigoeyun keche anwanindizzoeyun?

5 Uhnopenuttumun uhmushkáwág tebinowa keta, kenissittiz Kitche Manito onishkátizzewin nánázh e-e gezhigut enishkátizzewin che tuhgook, nánázh Kitche Manito quiuk otepákonegawin che mizzhishshowinágwuk.

6 Oguh tepáumowán kokkinná aninnewun meenik aeendotuminit.

7 Uhgew nandowábundungig quiuk izzhewabizzewin mákindungig oguh menán gágega bemátizzewin.

8 Uhgewedush, mázheninnewugizzidjig tiabwatunziggook tabwawin meatuh tabwatumowát mutche izzhewabizzewin oguh mutchetotowán azhe nishkeigoot,

9 Kotuhgitowin kushkandumowin tuh izzhewabizze, kokkinná aninne mache izzhewabizzit ; Jewug netam giya weenowádush miátáwizzinidjin ;

10 Kitchetwáwizzewin mennoizzhewabizzewin, innuhwanderingin tuh izzhewabiz kokkinná aninne quiuk izzhewabizzit, Jewug netam, giya weenowádush miátáwizzinidjin ;

11 Kitche Manito káween oweuh aninne pekinōnk otuhpetanemáse.

12 Menik mache izzhewabizzewát iyásigwá tepákonegawin, tuh banátizzewug chebwá tepákonintwá : uhgew menik mache totungig tepákonegawinink, tuhtepákonáwug tepákonegawinink.

13 (Onje káween uhgew n'wándungig tepákonegawin, mennoizzhewabizzewug anosumit Kitche Manito, uhgew atuh andotungig azhe tepákonegat, Kitche Manitōn quiuk otenanemigōn.

14 Ope miátáwizzidjig ayásigwá tepákonegawin, tebinowago otenandumowinnewán i-izzhewabizzewug, azhe quiukwuk tepákonegawinink, tebinowago tepákonegawug weenowá.

15 Owábundiewanáwá tepákonegawin oshebe-egátanik otaewáng, onáguttuhwandumowinnewán owetokágōnāwán oweendumágonāwán quiuk andotumowájin, gamá machetotumowájin.)

16 Gezhigut ope Kitche Manito tepákonunk aninnewug ogemotizzewinnewá Jesus Christ ōnje, nemeenwájemowinink ōnje.

17 Binná, Jew ketego, ketunwab tepákonegawinink, ketuhgwekázonun Kitche Manito,

18 Kekekanemá anandunk kemeenwandánun mennoizzhewabizzewin tepákonegawinink gá ōndinumun.

19 Ketenandum keenigo tebinowa che suhgábegintuwábum kagebeengwajig keche wásashkumowutwá kushkedibbikutōnk ayájig,

20 Keguhgekemág kagebátizzidjig, giya uhbenocheug, che náguttuhwandumowát tepákonegawin, che nissetotumowát :

21 Kuhgekemutwá bakánizzidjig, káween nuhgwuhnuh keguhgekindizzose? Kagekemut, aninne kago kemotekan, keen innuh ketá kemōt?

22 Keen ezhe guhgekemut aninne keche bisshegwátizzissig keen innádush ketá bisshegwátiz? Keen shánganemutwá muzzenineeg, ketá pápenotowán innuh Kitche Manito?

23 Keen uhkitchetwáwandumun tepákonegawin ketá bokobetōn innuh tepákonegawin che nishkeut Kitche Manito?

24 Kitche Manito otuhnozowin pápenochegátane magwaiuhe miátáwizzidjig keen ōnje, eu azhebe-egátag.

25 Gewetázho-onk quiuk izzhewabut kunwandumink tepákonegawin kishpindush bokobetoeyunk tepákonegawin gewetázhowin ká ningōt inábuhtusenōn.

26 Me eu ōnje, uhgew gáwetázhosigook kunwandumowát tepákonegawin, kánuh tibbishko tá ezhe mennoizzhewabizzisewug azhe mennoizzhewabizzewát gáwetázhegázojig.

27 Kánuh ween gáwetázhosig tebinowa otenandumowin kunwandunk tepákonegawin, kánuh ween ketá tebákonigoose kishpin bokobetoeyun tepákonegawin uhgewetázhegázoyun giya uhkekandumun tebákonogawin?

28 Káween ween kagat Ujhewese ween anwánittizzōt; káween giya gewetázhegázowin áwunzenōn ween áqutche anduhgoog weowinink.

29 Weendush gagishkunk quiuk izzhewabizzewin, ween Jew áwe, gewetázhegázowin, me e-e, 'zhotaewunk, káween ween mazaniegunink káween ween aninnewun che ōnje mennotuzzhemint Kitche Manitōn keche ōnje menno enanemigoot.

CHAPTER III.

AHNEEN owushema Jew ga ezhe menno enandágoozit, anandágoozewát bakánizzidjig? Ahneen anábuhtuk gewetázhezgázowin?

2 Kitche nebená; giya uhnánõch izzhewabizzewinun; weenowá netam wanepuzh ge menáwug Kitche Manito oguhgequawin.

3 Kishpin ánínt tabwatunzigwá eu tabwa-anduhzeeng me ubbanájeintwá ánínt ánuh uhtabwa-andumowát Kitche Maniton?

4 Kitche Manito ká meenwanduhze che izzhewabuk, (káween pápish,) Kitche Manito tuh tabwa máno kokkinná aninnewug tuh kuhgenowishkewug, azhebe-egátá, kedikittowinun tuh tabwa anjegátawun, kokkinná keguh unnewishkágo, ope tepákonigoeyun.

5 Kishpin kemutche izzhewabizzewininánin õnje kekandágwuk, Kitche Manito omennoizzhewabizzewin õnje, áneen ga ekettoeyungobun? Kitche Manito innuh mutchetotum, bashunzhaonungoon? (aninneeng neendizzhe gágegít.)

6 Káween tuh izzhewabussinnõn; áneen Kitche Manito ga ge ezhe tepákonunk áke?

7 Kishpin Kitche Manito otabwawin owushema apetandágwuttinnik neen guhgenowishkewin õnje, che õnje kitchetwá wandágoozit, wagonan wanje tepákonigoyán tebishko mache izzhewabizzinidjin?

8 Ahnishween uhmámutchetunzewunk mennoizzhewabizzewin che takoshinnomuhgukkebun? (me o-o guhgequawin agoeyunk, ánínt ekettoewug, me o-o azhe guhgequaeyunk, obuhsunzhaogowinnewán quiuk izzhewabutinne.)

9 Wagonandush, owushema nuh kemennoizzhewabizzemin. azhewabizzewát? káween; ká ningooche kegewábundi-inne-nim kokkinná Jewug giya miátáwizzidjig mutche izzhewabizzewug.

10 Azhebe-egátá ká oweuh mennoizzhewabizzisse, ká pápish bazhek.

11 Ká oweuh nissetotunze, ká onundowábomáseen Kitche Maniton.

12 Kokkinná puhkaiuhe ezháwug ká ningõt inábuhtissewug nishewuhnátizzewug; ká oweuh mennoizzhewabizzisse, ká pápish bazhek.

13 Ogõndágunewán bákissinõn jebágumigõn; otanuhnewewán wiazhingamuhguttinnewun.

14 Otõnewán mooshkenawun nanibbekinjegawin giya wesuhgun:

15 Ozittáwán kezhesanewun uhsegissetowát misque :

16 Banájeiggowint ezhissininme azháwát nishewuhnátizzewát :

17 Innuhwandewin mekun, káweká okekanduhzeenáwá :

18 Ká oweuh Kitche Manitón ogosáseen andusshewát.

19 Neenkekandámin kishpin tepákonegawin ningõtono aket-
tomuggukin, tabiegajig mewug uhgew aninjig konemá kokkin-
ná otõnemán tuh getiegátawun, kokkinná áke tuh ánwandin-
zowug anosumeet Kitche Manito.

20 Eu õnje, oweuh aninne ánuh kunwandunk tepákonega-
win, ká tá õnje mennoizzhewabizzisse, anosumeet Kitche Ma-
nito, tepákonegawin õnje, me wanje kekandágwuk mutche iz-
zhewabizzewin.

21 Quiuk otizshewabizzewin Kitche Manito ozhichegáta te-
pákonegawin uzzhioseeng tepákonegawin, giya mamándáwiz-
zidjig wanje kekandágwuk :

22 Kitche Manito quiuk otizshewabizzewin Jesus Christ
õnje, kokkinná tiabwatungig otebandánáwá ká oweuh pukkán
enandágoozisse :

23 Kokkinná gá mutche izzhewabizzidjig, ká menásewug
Kitche Manitón kitchetwáwizzewininne ;

24 Mennowesháwandágoozewug, wáwánuk Jesus Christ ub-
tebiegat õnje :

25 Uhnew Kitche Manito gá ezhenázhowájin, che sáságe-
witche gat mutche izzhewabizzewin õnje, che kekandágwuttin-
nik quiuk otizshewabizzewin, uhgew mutche izzhewabizze-
winun gá gegishkungig che mennowesháwandágoozewát Kit-
che Manito osháwanjegawin õnje ;

26 Chewábundiewat nõngum, quiuk otizshewabizzewin,
Kitche Manito konemá quiuk tá totum mánowesháwanemájin
oweuh tabwatowánidjin Jesusun.

27 Ande anduhgonik muhmequázowin? Ahqutchink átá-
quiegáta ; tepákonegawin uhnokewin innuh eu? káween ; tepá-
konegawin mushkáwandumowin koshá õnje.

28 Me eu õnje neenkekandámin omushkáwandumowininne
wanje mennowesháwandágoozit, ánuh quiuk kunwanduhzik
tepákonegawin.

29 Weenowá nuh atuh Jewug Omanitomewá? káween innuh
weenowá giya miátáwizzidjig Omanitomisseenáwán? Kagat
giya weenowá miátáwizzidjig Omanitomewán.

30 Mego uhbazhekoot, Kitche Manito sháwanemát gáwetá-
zhégázonidjin giya gáwetázhégázosiggook, kishpin mashká-
wandungin quiuk izzhewabizzewin.

31 Neembanájetomin innuh tepákonegawin, nemushkáwan-
dumowinán õnje? káween pápish ; kagat, neendozhissittomin
tepákonegawin.

CHAPTER IV.

AHNEEN ga ekettoeyunk, kósenán Abraham uhgemikuk?

2 Kishpin Abraham gemennowesháwandágoozit otuhnokewin
õnje, ga õnje kitchetwáwátungebun weow ; káweendush ween
anosumeet Kitche Manito.

3 Ahneen akettomugguk mazaniegun azhebe-egátag? Abra-

ham otawatowán Kitche Manitón, uhgindumowádush menno-
izzhewabizzewin ónje.

4 Ween anokeet otebáumágowin máninjin, káween unishá
menáse, weenigo otieme.

5 Weendush anokesig, tabwatowát mánowesháwanjeganid-
jin mutcheizzhewabizzewin, omushkáwandumowin uhginjegáta
quiuk izzhewabizzewin ónje.

6 Tibbishko David azhe tuzzhindunk, uhow aninne osháwan-
dágoozewin, ween Kitche Manitón tagogimigoot quiuk izzhe-
wabizzewinink ánuh uhnokesig.

7 Ekettónk, sháwandágoozewug, uhgew mánowesháwandá-
gootidjig, omázheninnewugizzewinewá giya uhgew omutche-
izzhewabizzewinewá kiátuttinik.

8 Sháwandágooze 'ow aninne, omutcheizzhewábizzewin
Kitche Manitón aginduhzinit.

9 Uhgew atuh gáwetázhegázójig innuh ototisigoonáwá o-o
sháwandágoozewin? kánuh uhgew giya ototisigooseenáwá gá-
wetázhegázosigook? neendikittomin Abraham omushkáwan-
dumowin wanje uhginjegátag quiuk izzhewabizzewin.

10 Ahneen azhe uhginjegátag? ope gáwetázhegázót gamá
gewetázhegázosig? káween ope gáwetázho-ónt, chebwá gewe-
tázhoóntigo.

11 Ogeotisigón izzhewabizzewin, gewetázhowin kekinowá-
tizzewin omushkáwandumowin chebwá gáwetázhoónt, kokkin-
ná tiabwatumidjin táósemigón ánuh gáwetázhegázosigook
quiuk izzhewabizzewin, konemá giya weenowá tuh tuhgwuh-
gindumowáwug :

12 Ga ósemint o-o gewetázhowin uhgew gáwetázhegázosi-
gook, uhgew quiuk bamosajig Abraham omushkáwandumo-
winink, chebwá gewetázhoónt.

13 Ge wáweendumowá Abraham keche tebandunk ákee giya
onejánisun, káween tepákonegawin ónje, koshá quiuk izzhewa-
bizzewin mushkáwandumowin ónje.

14 Ónje kishpin tabiegajig tepákonegawin sazekizzidjig
mushkáwandumowin ká ningót inábuhtussinón, wáweendumá-
tewin, giya ká ningót inábuhtussinón.

15 Ónje tepákonegawin, enishkáche uhnokewinun : tepáko-
negawin uhtuhgoosinók, ká kago mutche izzhewabizzewin.

16 Me eu ónje mushkáwandumowinnewun, konemá sháwan-
dágoozewin ónje, wáweendumátewin keche sóngum, kokkinná
uhbenocheug ónje, káween ween atuh tepiegat tepákonegawin,
ween giya tabwatunk tibbishko Abraham mámowy kósinán
azhe tabwatunk ;

17 (Azhebe-egátag, kege ezhein kitche nebená tuswawán
azhe weenzójig,) keche ó-ósemikwá anosuminit uhnew tiab-
watágoojin, ween Kitche Manito, ween n'wájemotót nebowin
uhweendunk ono iuheen anduhgoosinók tibbishko anduhgoojin :

18 Tabwa-andum o-o tiabwa-anduhzeeng, nebená azheween-
zójig che ósemigoot, tibbishkogo gá ekettónk, me o-o ga tuz-
zewát kenejánissug.

19 Gágineek uhmushkáwandunk káween opapámanduhzeen ánuh ápiche Kekát, kagá ningótwák ánuh tusso kekenonowug-gizzit, kádush opapámanduhzeen kekáwik ánuh ápiche kekánt Sarahun ;

20 Ká oge ágoonwatuhzeen, gá ezhe wáweendumágoot Kitche Manito, ápichego mushkáwandum, uhkitchetwáweat Kitche Manitón ;

21 Okekandán Kitche Manito wiáweendumágajin kago, keche kushketót keche totunk.

22 Me eu ónje wanje tuhgwuhgindumowint quiuk izzhewabizzewin ónje.

23 Káween ween atuh ónje oshebe-egátasenón, wanuhgindumowint ;

24 Giya keenowint koshá, giya keenowint ga ónje uhginjé-gátátag kishpin tabwatumag ween gá ábejebát Neenkitche Manito menán Jesus ánuh genebonit ;

25 Ween gá buhgittinnát nemutcheizzhewabizzewininánin ónje minowádush ge ábejebá keenowint che ónje mennoweshá-wandágoozeyunk.

CHAPTER V.

ME eu ónje mennowesháwandágoozeyunk kemushkáwandumowininánin ónje, nemennoenanemánán Kitche Manito, Jesus Christ Neenkitche Manito menán ónje ;

2 Ween ónje, me wanje kushketoeyáng uhbeótittumáng o-o quiuk izzhewabizzewin wanje nebowweyáng nemojegandámin Kitche Manito okitchetwáwizzewinink.

3 Káween atuh o-o, nemojegandámin koshá, neen kotuhgittowininánin giya neenkekandámin o-o kotuhgittowin wanje mushkáwandumáng, keche mámázhetoeyáng ;

4 Ope gá nuhgutandumáng kotuhgittowin neenkekandámin ga buhgoosanemoyáng ;

5 Buhgoosanemowin wanje águtchissewung, ónje Kitche Manito oságe-ewawin siswashkáne mizzewa ketaenáng Kitche Manito Ochichágwun ónje gá menigoeyunk.

6 Ónje magwouh nenuhmizzeyáng, ope wachichesanik me ge ónjenat Christ mache izzhewabizzinidjin.

7 Ónje quiuk izzhewabizzit aninne káween oweuh gwetch tá ónje nasewun weow, konemá mennoizzhewabizzit aninne oweuh tá ónjenat.

8 Kitche Manito kegewábundi-iggonán, osháwanjegawin, ónje magwouh kemutcheizzhewabizzeyunk, Christ ge ónjena keowinánin.

9 Owushema, minowá, kemennowesháwandágoozemin, o-misqueem ónje, ga ónje buhshunzhaogowizzissewung ween ónje.

10 Kishpin magwouh sheenganemunk Kitche Manito Oguisun onebowininne kege ónje ságeánán, owushema minowá aqua innowamunk obemátizzewin me ga ónje bemátizzeyunk.

11 Káween atuh eu, nemojegandámin Kitche Manito Jesus Christ Neenkitche Manitomenán ònje nemennowesháwandá-goozemin nõngum ween ònje.

12 Ònje bazhekigo ònje mutche izzhewabizzewin gá ònje takoshinomuguk ákeeng, nebowin giya, mutche izzhewabizzewin ònje, me nebowin kokkinná bamátizzidjig wanje otissigowát ònje kokkinná mutcheizzhewabizzewug :

13 (Ònje nánázh tepákonegawin mutcheizzhewabizzewin tuhgoog ákeeng ; mutcheizzhewabizzewin ká onuhginjegátasenõn tepákonegawin uhtuhgosenõk.

14 Káween nõndás nebowin, otogemákundágõn, Adam nánázh giya Moses, mego debishko uhgew mutcheizzhewabizzisiggook Adam omutcheizzhewabizzewinink, ween wáje-ezhenágoozemájin ga takoshinidjin.

15 Wanepuzh mánitink, káween ayeesh mutcheizzhewabizzewinink ezhenágoosinõn, bazhek aninne omutche izzhewabizzewin kitche nebewá ònje nawug, owushema Kitche Manito osháwanjegawin giya menittewin sháwanjegawin ònje, bazhek aninne Jesus Christ ònje, kitche bátienuinne kitche nebená anishanábag che iámowát.

16 Wanepuzh mánitink, ká izzhewabussinõn azhewabuk mutche izzhewabizzewin bazhek aninne wanje-emuhguk. Bazhek o-o wanje tuhgook tepákonegawin che bátáumink, wanepuzh mánitink kitche nebená mutcheizzhewabizzewin che mennowesháwandágwuk.

17 Bazhek aninne omutcheizzhewabizzewin ogemákundágamuhgut, bazhek ònje owushema uhgew nebewá, mánegowizidjig sháwandágoozewin giya quiuk izzhewabizzewin tuhogemáwewug bemátizzewinink, bazhek ònje Jesus Christ.

18 Eu ònje bazhek aninne omutcheizzhewabizzewin ònje wanje otissigowát tepákonegawin kokkinná bátándewin me debishko bazhek omennoizzhewabizzewin ònje wanepuzh menitink ototissigõnáwá kokkinná bamátizzidjig che ònje bemátizzewát.

19 Bazhek aninne iágoonwatunk, gá ezhe ozhittowát nebená mutche izzhewabizzewin ; me bazhek aninne uhtabwatunk me wanje ozhetowát kitche nebená mennoizzhewabizzewin.

20 Mínowá tepákonegawin takoshinomuhgut che bátienuk mutcheizzhewabizzewin, owushema bátienuk mutcheizzhewabizzewin, me emá owushema bátienuk sháwanjegawin.

21 Eu mutcheizzhewabizzewin ogemákundunk nebowinink, me debishko sháwandágoozewin, azhe ogemákundunk quiuk izzhewabizzewin che gágega bemátizzink Jesus Christ Neenkitche Manitomenán ònje.

CHAPTER VI.

AHNEENDUSH ga ekettoeyáng? mozhuk innuh keguh mutcheizzhewabizzemin che bátienuk sháwandágoozewin?

2 Káween pápish ketá izzhewabizzissemin. Ahneen ga ge

teyung, kegebonetomin mutcheizzhewabizzewin, áneen gayábe ga ge-ezhe kegebemátizzeyunk ?

3 Káween innuh kekekanduhzeenáwá menik biáptizemigoeyunk Jesus Christ ónje biáptizemigoeyunk onebowinink ?

4 Me eu ónje kemámuhóshinómin baptizewawinink uhweje nebowinink ; me Christ azhe ábejebát nebowinink ósemá ogitchetwáwizzewinink giya keenowint giya óshke bemátizzewinink keguh bamosamin.

5 Kishpin gá ketegánegowungwan mánowy onebowinink giya keenowint ga izzhewabizzeyunk gá izzhewabizzit uhge ábejebát :

6 O-o kekandumink kegata keowinánin ge tuhgoo suhsuh gáquowá weowemá mutcheizzhewabizzewin che bánáchiche-gátá, náágutchedush ketáuhnoketunzemin mutcheizzhewabizzewin.

7 Ween gá nabót ká gayábe mutche izzhewabizzisse.

8 Kishpin wejenebomunk Jesus Christ gáGINEEK keguh wetegamánán keguh enadámin.

9 Kekekandámin Jesus Christ uhge ábejebát nebowinink ká minowá che nebosig ká minowá nebowin oguh unnewishkágón.

10 Ope nabót uhge nebót mutcheizzhewabizzewin gá ónje na uhbemátizzit Kitche Manitó wáje bemátizzemájin.

11 Me giya keenowá ga izzhewabizzeyag, kishpin kegenayag mutcheizzhewabizzewin, kishpin Kitche Manito apanemoeyag che bemátizzeyag Kekitche Manito menán Jesus Christ ónje.

12 Kago mutcheizzhewabizzewin keguh ogemá kundágooseen keowink keguh wemámázhetón che mutcheizzhewabizzisewun.

13 Kago bazhek kebuhkazewin uhnoketunkan mutcheizzhewabizzewin : buhgittinumowik Kitche Manito keowewán, tibbishko gá nebóngin gá ábejewátduh kokkinná giya kebuhkazewinnewán menik Kitche Manito quiuk izzhewabizzewin che uhnoketowint.

14 Mutcheizzhewabizzewin kago keguh ogemákundágooseenáwá, káween tepákonegawin ketebanemigooseenáwá sháwanjegawin keguh tebanemigonáwá.

15 Ahneendush gáteyunk ? keguh mutcheizzhewabizzewin innuh ónje tepákonegawin tebanemigoosewun sháwanjegawin koshá uh tebanemigoeyunk ? Káween pápish.

16 Kánuh kekekanduhzeenáwá oweuh tiabwatowagoon, ketuhnoketowáwá ? mutcheizzhewabizzewin nebowinink, uhgamá che tabwatumink quiuk izzhewabizzewin ?

17 Megwach neendinná Kitche Manito, uhge uhnoketumagobun mutcheizzhewabizzewin ; kegetabwatám koshá oguhgequawin mángoeyag nuhnánduhweowin ketaewáng.

18 Uhgenuhguttumag kemutcheizzhewabizzewinewá, quiuk izzhewabizzewin uzzhotápenumag.

19 Aninneeng' neendizzhegegit, ónje uhneennahmuk keowe-

wán mutche izzhewabizzewininink weenizzewininink; nōngumdush me ga ezhe buhgittinomag keowewán che uhnoketumag mennoizzhewabizzewin, mennobemátizzewin.

20 Magwouh uzzhunnoketumag mutcheizzhewabizzewin, káween bazhek ketiáseem mennoizzhewabizzewininink.

21 Wagonan gá meesandumag ono izzhewabizzewininun nōngum agutchetumag? uhkuhasag o-o mutcheizzhewabizzewin, me e-e nebowin.

22 Nōngumdush ono kewánuhkeiggōn mutche izzhewabizzewinink, Kítche Manito ketuhnoketowáwá, ketotápenánáwá mennoizzhewabizzewin, che gágega bemátizzeyag.

23 Tebáumátewin mutcheizzhewabizzewin nebowin; Kítche Manitodush omegewawin gágega bemátizzewinnewun Kekítche Manitomenán Jesus Christ ōnje.

CHAPTER VII.

KAWNUH kekekanduhzeenáwá nekánissetōk (kakandungig tepákonegawin neenguhnonág,) aquo bemátizzit aninne otebanemigōn tepákonegawin?

2 Equa wanábamit, otebanemigōn onábamun ga áko bemátizzinit, kishpindush onábamun genebonit otebandán weow tepákonegawininink.

3 Magwouh onábamun bemátizzinit, onábamit bakánizzinidjin, bashegwátizzit guhtuh ená; kishpindush onábamun genebonit otebandán weow otebákonegawininink káweendush tuh bisshegwátizzisse wetegamát bakánizzinidjin aninnewun.

4 Me eu ōnje, nekánissetōk, kenebōm tepákonegawininink Jesus Christ oweow ōnje, konemá bakánizzit ketá wetegamáwá, ween gá ábejebát nebowininink, konemá ketá menekánewimin Kítche Manito.

5 Magwouh uhge mutcheizzhewabizzeyunk mushkáwizze-win mutcheizzhewabizzewin tepákonegawininink uhnokemuhgut keowewáng owwe kushketōmuhguk nebowin.

6 Nōngumdush kenuhguttámin tepákonegawin eu manjim-iaigoeyungobun, nebowuhgut; konemá ketá uhnoketowánán Kítche Manito ōshke ōta, che otáeyunk, káween ween gata mazaniegunink.

7 Abneendusin ga ekettooyunk? Tepákonegawin nuh mutche izzhewabizzewin! Káween pápish. Kagat, ká neendá gekekanduhzeen mutcheizzhewabizzewin tepákonegawin tuhgoosin-ōgebin: kishpin tepákonegawin ekettōsigobun kago we otápenumowákan kewejetuhkewamázun otiemun, ká neendá gekekanduhzeen muhkurtlewin.

8 Mutcheizzhewabizzewin, kokkinná uhnōch mutche enandumowin ge uhnokemuhgut neowwink tepákonegawininink ōnje. Tepákonegawin tuhgoosinōk, mutcheizzhewabizzewin nebowuhgut.

9 Neengebemátiz ningōtink tepákonegawin uhtuhgoosinōk,

opedush tepákonegawin takoshinomuhgut mutcheizzhewabiz-zewin bemátut minowá, medush azhe neboeyán.

10 Tepákonegawin manittink che ònje bemátizzink, nemi-kán uhnebowinewunk.

11 Mutcheizzhewabizzewin tepákonegawinink, neenge wia-zhemigòn, neenge nissigòn.

12 Me eu ònje tepákonegawin quiuk izzhewabut, guhgequa-win quiuk izzhewabut, mennoizzhewabut.

13 Eu innuh wanissheshink neenneboigòn? Káween pápish. Mutcheizzhewabizzewin koshá, che nágwuk mutcheizzhewa-bizzewin, uhnokemuhguk neowink nánázh nebowin ònje men-noizzhewabizzewin; mutche izzhewabizzewinink tepákonega-winink kitche mutcheizzhewabizzewinnewun.

14 Kekekandámin tepákonegawin ochichâgùnk uzzhenandá-gwuk; neen koshá weyâsemá neendow, neendowákânigòn mutcheizzhewabizzewin.

15 Aeendotumán ká nemeenwanduhze che izzhewabuk : wi-ánuhwe izzhewabizzeyán, ká neendizzhewabizzisse; shângan-dumán me izzhewabizzeyán.

16 Kishpin eu izzhewabizzeyán anandumán che izzhewabiz-zissewán neendebátotán tepákonegawin she onissheshink.

17 Káween neen tebinowa neendotunze, mutche izzhewabiz-zewin koshá gagishkumán neendotágòn.

18 Neenkekandán ká kago mennoizzhewabizzewin neenge-gishkunzeen (omá neowink,) gâgineek neendánuh enandum quiuk keche izzhewabizzeyán, kádush neenkekanduhzeen ga izzhewabizzeyán.

19 Mennoizzhewabizzewin ánuh we izzhewabizzeyán, ká neendizzhewabizzisse, mutcheizzhewabizzewin ananduhzewán che totumán me aeendotumán.

20 Eu ieendotumán ananduhzewán 'che totumán, káween neen neentotunze, mutcheizzhewabizzewin gagishkumán ando-tunk.

21 Nemikándush tepákonegawin andotágoeyán che mutche totumán magwouh ánuh we mennototumán.

22 Neendaink nemeenwandum Kitche Manito otepákonega-win.

23 Neowinkdush nemikán minowá bazhek tepákonegawin uhmegâtemuhguk tepákonegawin ayáyán neendaink owákâne-goeyán tepákonegawin mutcheizzhewabizzewin ayáyán neo-wink.

24 Tiá mutche aninnewish wiáweyán! owwanan ga bemájeit, omá nebowinik?

25 Nemegwacheweá Kitche Manito, Neenkitche Manitome-nán Jesus Christ, ònje neen náguttuhwandumowinink neenduh-noketán Kitche Manito otepákonegawin, neowinkdush neenduh-noketán mutche izzhewabizzewin tepákogawin.

CHAPTER VIII.

Ka w kago bátazewin ogegishkunzeenâwâ uhgew, nopenuh-jig Jesus Christun, kâ weyâsemâ onopenuttunzeenâwâ, meatuh Uhchichâgomâ.

2 Tepâkonegawin Uhchichâgomâ bemâtizzewin gâ bemâ-jeigoeyân tepâkonegawin mutcheizzhewabizzewin, nebwin-ink.

3 Tepâkonekawin gashketosig nânumuk ònje go atuh weyâ-semâ, Kitché Manito uhbe-ezhenâzhowât onezheka Oguisun, anineeng uhbe-ezhenâgoozit uhbeònje na mutché izzhewabiz-zewin che banâjetôt mutcheizzhewabizzewin oweyâsemâng.

4 Quiuk izzhewabizzewin tepâkonegawin, konemâ ketâ ge-gishkâmin, ope n'wâpenuhnungoon Uhchichâg, kâween weyâ-semâ.

5 Uhgew n'wâpenuttungig weyâsemâ mego azhewabizze-wât, azhewabuk weyâsemâ, uhgewedush n'wâpenânâjig Uh-chichâgomân mego azhewabizzewât azhewabizzit Uhchichâ-gomâ.

6 Uhnâguttuhwandumink weowemân nebwin, uhnâguttuh-wanemint Uhchichâgomâ, bemâtizzewinnewun innuhwande-winnewun.

7 Onje mutche nâguttuhwandumowin, osheengandân Kitché Manito, kâ tuhbusse buhgittinnegâtasenôn Kitché Manito ote-pâkonegawin, kâ giya tâ izzhewabussinôn.

8 Giya uhgew weyâsemâng ayâjig kâ tâ niandumeâsewân Kitché Manitôn.

9 Keenowâ kâ weyâsemâng ketiâseem; Uhchichâgomâng ketiâm kishpin eu izzhewabizzeyag, Kitché Manito Ochichâ-gwun kegegishkowâwâ. Kishpin oweuh aninne, gegishkowâ-sig Jesus Christ ochichâgwun kâ odebanemigooseen.

10 Kishpin Christ kegishkowag; weowemâ nebomuhgut mutcheizzhewabizzewin ònje Uhchichâgomâ bemâtizze, ònje quiuk izzhewabizzawin.

11 Uhchichâgomân wuhow, gâ âbejebâât Jêsusun nebwin-iuk, gegishkowag, ween gâ âbejebâât Christun nebwinink, giya keenowâ keguh âbejebâigowâ, gâ nebomuhguk keowe-wân ochichâgwun ònje gagishkowag.

12 Me ònje, nekânissetök, kemazaniegamin, kâween ween oweyâsemâ bemâtizzewin che nopenumink.

13 Kishpin weyâsemâ bemâtizzewin kenopenutumag keguh nebôm; kishpindush Uhchichâgomâ onje banâjetoyag oweyâ-semâ bemâtizzewin keguh bemâtizzim.

14 Menik Kitché Manito Ochichâgwun sagâbeginnegajig, Kitché Manito otònejânissenun.

15 Kâ kege otâpenâsewâ owwâkâne Uhchichâgomâ che ge sagizzeyagobun minowâ onejânissekâwin Uhchichâgomâ kege otâpenâwâ wanje âzhequayunk, ekettoeyunk, Abba Nôs, eket-toeyunk.

16 Uhchichâgomá ween tebinowa wetokázo kechichâgoná-nin Kitche Manito uzzhojánisseminunk.

17 Kishpin onejánisseminunk, sazekizzidjig Kitche Manito onejánisun áweyunk, wejewunk mámowy Christ, kishpin wejekuhgwátuhgitomin, konemá keguh wejekitchetwáwizzemánán.

18 Neendenandum o-o kuhgwátuhgittowin, o-o bemátiz-zewin ká tá apetandágoosinôn che tuzzhindumingeun anduhzhindumungoon kitchetwáwizzewin che nágwuk keowin-náng.

19 Aninne. otenandumowin obetôn che nágweintwá Kitche Manito onejánisun.

20 Aninne ge bubgittená anámiuhe ningöt anábuhtussenök, káween ween tebinowa otenandumowin, weendush ònje gá ezhe bubgitenunk che ápanemoeyunk.

21 Onjittá, ween tebinowa, oguh debandán weow uzzhowá-kânegopun banátizzewin che kitchetwáwandunk ween Kitche Manitôn che onejánissemigoot.

22 Kekekandámin kokkinná kago bamátuk mámátwamuhgut kuhgwátuhgitomuhgut weessuhgandumomuhgut, nánázh nōngum.

23 Káween atuh tebinowago, giya keowinánin : keenowint netam uhmenewit Uhchichâgomá ketiáwánán kemámátwamin giya keenowint, keowináng, uhbeoyunk, che onejánissemi-goeyunk, me eu bemátizzewin keowenánin.

24 Buhgoosanemowin keguh ònje bemátizzemin azhín-dumink wiábundumingin, káween kiábe nundowanduhzeen : aninne wiábundunk wagonan wanje nundowandunk ?

25 Kishpin nundowandumunk wiábunduhzewunk ká keguh zhegutanduhzemin che betoeyunk.

26 Kitche Manito Ochichâgwun kenezhokomágonán keneen-nuhmizzewininnán : ká kekekanduhzemin ga ònje uhnumeá-yungobun, Kitche Manito Ochichâgwun ketozhetágomín uh-numeáwin mámátwawin ga tebátotunzeengebun.

27 Ween shiabwábundunk otaun okekandán ananduminit Kitche Manito. Ochichâgwun ònje otōzhetowán uhnumeáwin uhnumeánidjin anandunkigo Kitche Manito.

28 Kekekandámin, kokkinná iuheen mámowy uhnokemuh-gut, che ònje mennoizzhewabizzewát siágeájig Kitche Maai-tōn ; uhgew ònje Kitche Manito ga meenwandunk.

29 Onje, ween kekanemát negán ge wuhwanandum Kitche Manito azhenágoozit, keche ezhenágoozit ween che negán negit magwaiuhe nebewá wekánissemág.

30 Minowádush ono kakanemát negán : onundomán uhnew nandomájin omennowesháwanemán onodush mánowesháwane-májin ogitchetwáweán.

31 Abneen ga ekettoeyáng tuzzhundumink ono iuheen ? Kit-che Manito apanemoeyunk, owwanan ga gemutchetotonunk ?

32 Ween gá muhmanowanemásig onezheka Oguisun uhge

buhgittenát, uhge ònje nanit kokkinná keowinnánin áneen ga ge ezhe ménissinowunk unishá kokkinná iuheen ?

33 Owwanan ga mikumowánan mutche kago, Kitche Manito otuhnishanábamun? ween Kitche Manito, mánowesháwanjega-

34 Owwanan wuhow, banáje-ewat? ween Christ nabót, kagatdush minowá ge ábejebá, nōngumdush, Kitche Manito ogitchenikáng iá, ween giya ketuhnumeatumágonán.

35 Owwanan ga puhkawininunk, Jesus Christ oságe-ewawin? kushkandumowin innuh? nuhnezánizzewin innuh? kushkandumowin innuh? pingwoshágittewin innuh? nuhnezánizzewin innuh? uzzhoweshk innuh?

36 Azhebe-egátagigo, keen ònje mozhuk neendònje namin, kokkinná gezhigutōn, tábishko mánishtánish netágawegumi-gōnk anuhginjegázōt neendinnuhginjegázomin.

37 Kagat nemushkáwizzemin kokkinná ono ween siágeinunk ònje.

38 Neenkekandán koshá, káween nebawin, ká giya bemá-tizzewin, ká giya Kitche Manito omezhinowamun, giya nágá-nizzidjig, giya mushkáwizzewin, giya iuheen nōngum, giya iuheen takoshinomuhgukin,

39 Giya ishpáwin, giya keenweendumáwin, giya kago wazhichegátag, ká keguh kushkeigoosemin che buhkawinægoeyunk Kitche Manito oságe-ewawin Kekitche Manitomenán Jesus Christ ònje.

CHAPTER IX.

QUIUK neendabwa Jesus Christ ònje, káween neenguhgenowishkese, neenáguttuhwandumowininun newetokágonun Kitche Manito Ochichágwun ònje.

2 Kitche kosegwun kushkandumowin neendaink.

3 Neendá enandum keche nuhribbekinjegátagebun, neow Jesus Christ ònje, nekánissemág ònje neendinowamágunuk, māmowiy biazhekwunk neowinánin :

4 Ween uhgew Israeliteug, uhgew onejánissekáwinnemág uhgew kitchetwáwizzewin ayájig, giya wáweendumátewin ayájig, giya uhmenitink tepákōnegawin, Kitche Manito otuh-nokewin ;

5 Uhgew waōsidjig, me wanjebát Jesus e-e weow, ween anewishkunk kokkinná áke, sháwandágoose ween Kitche Manito gágineek. Amen.

6 Kago enandun kago, Kitche Manito odikittowin ningōt che inábuhtussinōk : káween kokkinná Israeliteug, magwaiube Israel.

7 Ká eu ònje Abraham uzzhōnjebáwát káween kokkinná otonejánississenun, ònje, ekettōm, Isaac onejánissun tuh enáwug ;

8 Me eu atumink, uhgew onejánissemág, oweowemá ònje,

káween Kitché Manito otonejánississenun onejánissennág wá-weendumátewin me Kitché Manito onejánissun tuh enáwug.

9 Me o-o ekettowin wáweendumátewin; nōngum neenguh takoshin, Saradush guhtuh oguisse.

10 Káweendush o-o atuh, ope Rebecca wanejánissit, bazhek uzshōndozhat, kōsinnán Isaac,

11 (Uhbenocheug, chebwá negewát, kádush muhshe ningōt-ono izzhewabizzissegug, wanissheshink giya miánátuk, ween Kitché Manito gá onuhgindunk, gágineek tuh ezhissininne, káween uhnokewinun ōnje, weenigo nandominunk ōnje,)

12 Ge ená sazekizzit oguh uhnoketowán agáshenidjin.

13 Azhebe-egáttagigo, Jacob neengesaéga, Esaudush neengesbeenganemá.

14 Ahneen ga ekettoeyunk? Kitché Manito nuh mutchetotum? Káween pápish.

15 Otinnán koshá Mosesun, anandumáninigo oweuh we sháwanemuk neenguh sháwanemá.

16 Me e-e káween ween nanduhwandunk kago, káween ween giya pamabuttót, ween koshá Kitché Manitōn owábundi-iggoot sháwanjegawin.

17 Azhebe-egátanik, otinnán Pharaohun, me o-o wanje netáweginnán kechwábundiewayán, nemushkáwizzewin keowink, neenduhnozowin tuh wáwanjegáta anegoquág áke.

18 Me eu sháwanjega ukko oweuhgo wásháwanemájin oshowanemán, anandunkinigo oweuh we mushkáwátót otaene, o-mushkáwátowát.

19 Keguh ish, wagonan wanje osittáwandunk? owwanan mache enandumágoot otenandumowin?

20 Káween eu, owwanan koshá keen aninnewiáweyun wíazhetamut Kitché Manito? Iuhe gá oshichegátagin otákuh-quajemigūn innuh, wuhow gá ozhetót, unishween o-o ge ezhe-eun?

21 'Ow aninne wazheát ákekōn, kánuh odebanduhzeen eu uhzhishke, ayót 'zhozheát? kánuh bazhek otá ozheáseen che mennoizzhewabizzinit, bazhekduh che mutcheizzhewabizinit?

22 Eu, Kitché Manito anandunk, che wábundiewat onishkátizzewin, giya che wábundiewat omushkáwizzewin, uhkūwandunk keenwazh otossowinun pánemá ga banátuhkin;

23 Tibbishko ga ezhe wábundiewat kitchetwáwizzewin otogemáwewin, otossowin ogeshátizzewin ōnje, kiut gezhá gá ozhissetót che kitchetwáwuk,

24 Ono keowenánin kegenundomigonán káween atuh magwaiuhe Jewug, giyadush magwaiuhe miátáwizzidjig?

25 Tibbishko aketót, Osee omazaniegunink, neenduhnishanábamug neenguh enág uhgew watuhnishanábamissewán; weendush siágeut, siágeásewintebun.

26 Guhtuh izzhewabut; emá uhge enintwá, ká ketotuhnishanábamissinnonim: Kitché Manito giágega bemátizzit, onejánissun tuh enáwug.

27 Esaias giya ween iekettöt uhtuzzhemát Israelun ; Israel onejánisun ánuh nagowwizzhenug tuttebao kitchegumink, me ga ezhenowat ; pungedush tuh bemátizzewug.

28 Oguh gezhetön uhnokewin, oguh tuhquátön quiuk izzhewabizzewinink : Önje Kitche Manito oguh tuhquátön uhnokewin ákeeng.

29 Esaias gá ekettöt kiut, kishpin Kitche Manito Sabaoth, ge ishkoonissenonungwábun punge, Sodomink ketá geizzhewabizzemin Gomorrhainkdush ketágeizzhenágoozemin.

30 Ahneen ga ekettoeyunk ? miátáwizzidjig uhge nopenut-tunzikwá quiuk izzhewabizzewin, uhge otittánáwá nuh quiuk izzhewabizzewin, eu quiuk izzhewabizzewin mushkáwandumowin ;

31 Weenowádush Israeliteug n'wápenuttungig tepákonegawin quiuk izzhewabizzewin ká ototitunzeenáwá quiuk izzhewabizzewin.

32 Ahneezhween ? Önje ká mushkáwandumowinink ogenundowábunduhzeenáwá, tepákonegawe uhnokewinink koshá oge ezhe nundowábundánáwá. Bezogashinög eu bezogashinink ásin ;

33 Azhebe-gátagigo, binná, Sionink, neendátön ásin che bezogashinink, giya azhebeek che Önje nishkátizzinik : owagwandush ga tabwa anemágwan ká tá águtchisse.

CHAPTER X.

NEKAWNISSETOAK, neendenandum neendaink, neenduh-numeatowá Kitche Manito, Israeliteug che Önje bemátizzewát.

2 Neenkekanemág uzzenandumowát we uhnoketowát Kitche Manito, kádush okekanduhzeenáwá ga ezhe uhnoketowát.

3 Ká kekekanduhzigwá Kitche Manito quiuk otizzhewabizzewin, tebinowa otizzhewabizzewinewá quiuk izzhewabizzewin owwe Önje ozhetónáwá, káween tuhbusse buhgittenuhzeenáwá weowewán che otápenumowápun Kitche Manito quiuk otizzhewabizzewin.

4 Ween Christ waquásink tepákonegawin quiuk izzhewabizzewin kokkinná tiabwatungig.

5 Moses otuzzhindán quiuk izzhewabizzewin tepákonegawinink, ekettönk, aninne kishpin andotunk ono iuheen, guhtuh Önje bemátizze.

6 Quiuk azhewabizzidjig nebwákáwin, me o-o azhe gegetowát ; kago anámeta eketto kago, owwanan gezhigönk ga ezhá-gwan che ekettoeyag ? (che be-ezhewinit Christ ishpemink Önje ;)

7 Uhgamá owwanan keenweendumáng ga ezhá-gwan ? (che be-ezhewinit Christ nebwinink Önje.)

8 Ahneendush akettowinnewung ? ekttowin bazhew tuhgoo

ketonink áta, giya ketaink, ekettowin mushkâwandumowin gagequayáng;

9 Me o-o ekettowin, kishpin ekettoeyun ketonink, ween Jesus Kitche Manito Oguisun, kishpindush tabwa-andumun ketaink, Kitche Manito uhge ábejebáát ánuh genebonit, keguh bemátiz.

10 Aninne tabwa-andunk otaink ònje, quiuk izzbewabizzewinink; otoninkdush ònje quiuk ekettót Jesus Christ Kitche Manito, tuh ònje bemátizze.

11 Mazaniegun azhebe-egáttag akettomuhgut, owwagwan ga tabwa-anemágwan kâ tuh águtchisse.

12 Kâween pekinõnk enandágoozissewug Jewug giya Greek-ug; mego uhow Kitche Manito kokkinná tabanemat, oshâwanemándush oweuh nanândomigoojin.

13 Owwagwan nuhnândomágwan Kitche Manitõn onozowinink tuh bemátizze.

14 Ahneen ga ge-ezhe nuhnândowáwát uhgew tiabwa-anduh-zigoo? áneen ga ge tabwa-anemáwát uhgew n'wánduhzigoo? áneen ga ge-ezhe nõndumowát kagequat iásinit?

15 Ahneen ga ge owwe ezhe guhgequawát azhenázhowáse-wintwá? azhebe-egáttagigo, binná azhe bisshegandágwuk uhgew gagequajig ozitáwán uhbetowát wanissbeshink meenwá-jemowin!

16 Kâween koshá kokkinná õge tabwatuhzeenáwá guhge-quawin, Esaias eketto, Kitche Manito, owwanan tiabwatunk neendikittowinínán?

17 Uhnõndumink me wanjebámuhgut, mushkâwandumowin, uhnõndumink Kitche Manito odikittowin õnjebámuhgut.

18 Neendikit, kánuh genõndowásewug? á, kagat, nõndowáwug kokkinná ákeeng ogegetowinewá ezhámuhguttinne uhwaquíág áke.

19 Neendush neendikit, kánuh Israeliteug okekanduhzeen-áwá? netam Moses eketto, keguh totonim che guhâwanema-gwá uhgew anishanábwawissigwá kagebátizzidjigdush keguh ònje nishkátizzim.

20 Esaias kitche söngetaha, ekettodush, nandowábomissigook neengemikágõg neengewábundi-igõg uhgew kaquajemeng-gook.

21 Otinnándush Israelun, kopa gezhik neengeshebinnekato-wág uhgew tiabwatunzigook miázheninnewuggizzidjig anishan-ábag.

CHAPTER XI.

NEENDIKITDUSH Kitche Manito nuh ogewabenán otuh-nishanábamun? kâween pápish. Neen Israelitun neendow, Abraham onejánisun, bazhek Benjaminitug.

2 Kâ Kitche Manito owabenáseen otuhnishanábamun, kiut kakanemájin. Kánuh ke'kekancuhzeem mazeniegun aketomuh-

guk uhtuzzemint Elias azhe uhnumeatowát Kitche Manitōn Israelun eketōnk,

3 Kitche Manito, ogenissáwán kemamándáwizzemun, oge-wánekatánáwán kesáságewitchegun ukko uzzhuttag, ezhekadush neennuhguhnigo, onundowábundánáwádush neembemá-tizzewin.

4 Abneen Kitche Manitōn agoot naquatágoot? neengekuh-nowandumázonug, neezhwáswa tusso metoswák aninnewug ká-weká ogesuhgushketowásewán Baal oezhenágoozewin.

5 Mego azhewabuk nōngum, ánint ge onábomáwug sháwan-dágoozewinink ōnje.

6 Kishpin sháwandágoozewinink ōnje káween gayábe uhno-kewinink, kishpindush izzhewabussinók sháwanjegawin ká shá-wanjegawinewunzenōn. Kishpin anokewinewunōgwan, ká shá-wandágoozewinewunzenōn, kishpin izzhewabussinók uhnoke win káween gayábe uhnokewinewunzenōn.

7 Wagonandush? Israel ká otiáseen e-e nandowábundunk, gá onábominjig otiánáwádush ánintdush kuhgebeengwawug.

8 (Azhebe-egátágit Kitche Manito ogemenán ochichágwun nabáshkinit oskezhigōn ga wábissigwánin, otowuhgundush ga nōnduhzigwánin) nánázh o-o gezhigut.

9 Daviddush eketto, otuhtopowinewá tuh nuhwágunewun-inne, tuh tussonágunewuninne, tuh bezogáshinewunnewun, che tepáumágowizzewát :

10 Oskezhigowán tuh dibbikuttinnewun, ká tá wábissewug mozhuk tuh wágishkáwug.

11 Neendikidush bezogashinowát nuh tuh buhgittashinōg ; káween pápish ; obuhgittashinowán ōnje wanje otissigowát sháwandágoozewin miátáwizzidjig che ōnje kesháwandumowát.

12 Kishpin eu obuhgittashinowinnewán kitchetwáwizzewin ákeeng áwung kishpin otuhbusandágoozewinewá me miátá-wizzidjig ogitchetwáwizzewinewá binná owushema menik uz-zuhpetandágwutunik.

13 Keguhnonenim miátáwizzeyag neen miátáwizzidjig neen neenduhnōnigo che ezháeyán miátáwizzidjig, neen kitche ape-tandán neendinuhnokewin.

14 Newekooche ōmbwaág nekánisug keche ásheintwá kon-emá ánint neendá bemájeág.

15 Kishpin wabenintwá ōnje mennoizzhewabuk áke, kishpin minowá otápenintwá, áneen ga izzhewabuk bemátizzewin ne-bowinik ōnje ?

16 Kishpin netam menekán, onisseshiak, kokkinná andus-ink onisseshin, ojebekáwunk onisseshink wuhnukowunk giya onisseshin.

17 Kishpin ánint otikqunun ge bokooshkág, keendush buh-gwutche metigoeyun ge tuhgoeigoeyun magwaiuhe ketotápe-nándush ánint uhjebekáwewát oweninnowát wanisseshit mano menekánewit metig;

18 Kágo kitchetwáwizzekázokan magwauhe, kishpin kíchetwáwizzekázoeyun, káween kenetáwigittoseen ojebeek, ojebeek koshá keen kenetáwiggeigŃn.

19 Keguh eketdush, me wanje bokooshkág, Ńnjittá keche uhgogeigoeyán.

20 Kishpin izzhewabuk, otikqunun bokooshkáwun Ńnje uhtabwa-anduhzeeng; keendush kenebow mushkáwandumowinink Ńnje, kago kitchetwáwanemŃkan, sagizzin.

21 Kishpin ween Kitche Manito gá bokobetogwan otikqunun, tuhtebábin konemá giya keen keguh bokobenik.

22 Nágtutuhwandun, Kitche Manito osháwanjegawin, giya quiuk otizzhewabizzewin, nágwuttinne, uhgew bangeshingig buhshunzhaogowizzewin, keendush enuhkuhkayá sháwandágoozewin kishpin mozhuk meenjimenumowut osháwanjegawin, kishpindush meenjimenuhzewun keguh buhkawabinnego.

23 Giya weenowádush kishpin mozhuk ágoonwatunzigwá tuh uhgogeáwug; Kitche Manito okushketŃn keche uhgwuhgeát minowá.

24 Kishpin keen buhwutche metigŃnk ge Ńndizzhogoeyun owwe uhgogeigoeyundush wanisshezhit metig, kánuh nowutch wanepunussinŃn nayáb che uhgogittŃng ono otikqunun, gá Ńnje bokooshkágibun?

25 Ká ketenanemissenonim nekánissetŃk keche kekanduhzewag o-o suhnágizzewin ápadush kekekandumowát ketenaminenim, (konemá ketá we nebwákáwandám keowewáng) ketá we kekandánáwá ánint Israelitug kagebeengwawát, ná-náz che kuhbasanik miátáwizzidjig che peendegawát.

26 Me kokkinná Israelitug guhtuh bemátizzewug azhebegegáttagigo; Zionink tuh Ńnjebá Gabemáje-ewat, ween oguh ikoonuhmowán miázheninnewugizzewin Jacobink.

27 Me o-o azhe wáweendumowugwá ope ikonumowugwá omutche izzhewabizzewinewán.

28 Uhtuzzhindumink meenwájemowinink miátáwizzewug keenowá Ńnje, uhtuzzhemintwá wanábominjig ságeáwug Ńsewán Ńnje.

29 Kitche Manito omegewawin giya onundŃngawin uzshánwanindizzoseeng.

30 Ge kuhbekosag kiut tabwa-anemásewag Kitche Manito nŃngumdush kesháwandágoozim uhge tabwa-anduhzigwá Ńnje;

31 Giya weenowá nŃngum ká tabwa-anduhzewug keenowá uhmennowesháwandágoozeyag me ga Ńnje mennowesháwandágoozewát.

32 Kitche Manito omowŃndonán menik tiabwatunzinit, kokkinná keche sháwanemát.

33 Tiá kitche mámuhkátuhkumik, azhe kitche apetandágwuk, Kitche Manito onebwákáwin giya onáguttuhwandumowin, otepákonegawin ká kushketoseem che nissetotumink, ká tá mikuzzem azhetwát!

34 Owwanan kakandunk Kitche Manito otenandumowia, owwananua gá guhgekemigoojin?

35 Owwanan netam gá menát Kitche Manitōn kago, nayábdush che uzzhamegwat?

36 Onje ween ōnjebámuhguk weowink ōnje, emá weowink kokkinná kago ween guhtuh kitchetwáwizze gágineek.—Amen.

CHAPTER XII.

Me ōnje nekánissetók, Kitche Manito osháwanjegawin ōnje keguházominenim che buhgittinumag keowewán, bamátuk sáságewitchegun benuttōn onissheshinōn, ta apetanágwut Kitche Manito che otápenungebun, me o-o ga izzhewabizzeyagobun.

2 Kago azhewabuk o-o áke izzhewabizzekago: gwakandumók kenáguttuhwandumowinewán konemá ketá kekandám wamissheshink mánoizzhewabuk Kitche Manitá otenandumowin.

3 Onje neendikit, sháwanjegawin mángoeyán ōnje, kokkinná aninnewug andussheyag neendinág, kago kitche apetanandumokago keowewán, tuhbusanemoyeuk Kitche Manito azhe mángoeyag, che mushkáwandumag.

4 Azhe bátienuk kebuhkazewinenánin keowináng, kokkinnádush buhkazewinun tebishko azhe uhnokátunzeeng.

5 Me debishko ga ezhe bazhekwunk keowinánin Jesus Christ mámowy, kokkinnágo mámowy keowinánin che ápiche bazhekwunk ;

6 Papuhkán kege ezhe mámenigomin menittewin, sháwanidewin kishpin we tebatotumunk, umbasino tebatotuntá, mushkáwandumowin gá menogoyunk :

7 Uhgamá uhnokewin, umbasino uhnoketá, ketuhnokewinánin, weendush guhgequat, máno oguh tuzzhekán oguhgequawin :

8 Ween kashketót owwe guhgequat máno tuhguhgequa: ween mágewat, wawane, tuhmegewago che enandunk, ween nágánizzit, máno oguh tuzzhekán : weendush sháwanjegat, máno tuh sháwanjega wawane che enandunk.

9 Keságe-ewawin, kago kubgianizzewin guhtuh tuhgoosinōn. Sheengandun miánátuk, meenjimenun wanissheshink.

10 Mennowesháwanindig mamáshkót, kitchetwáweittig mamáshkót.

11 Kago ketimishke kago uhnokewin, tuh gezheshawátizzewug kechichágowáng, uhnoketowag Kitche Manito.

12 Keguh pápenanemōm che enandumunk mushkáwandumók kekotuhgetowinewáng mozhuk uhnumeág.

13 Mámenik uhnumeájig azhe muhmunazewát: keshawátizzenotowik oweuh.

14 Sháwanemuk uhgew kemutchetotonágook, sháwanjegag, kago kekáwetunkago.

15 Weje mennowánegoozemikōg, manowánegoozidjig, weje mowemikōg mawidjig.

16 Tebishko ienandumōnk mámowy kago kache apetaná-

gwakin papámandun kago, tuhbusandumök keowewán tebiñk uhgew tabusandágoozidjig, kago nebwakáwandun kago keowewán.

17 Kago ázhetowáákan aninne ningötono ezhe mutchetotök, quiuk izzhewabizzin che kushketoeyun kago anosumewát kokkinná aninnewug.

18 Kishpin kushketoeyag mennoinnuhwandeyeuk kokkinná anishanábag.

19 Siágeinnuhgook, kago weká tebinowa oweuh mutchetotowá kago, oweuh emishkátizzetonag kago keenowá ázhetá nishkátizzetowá kago, oshebe-egáta neendebandán buhshunzhaogowizzewin, neen neenguh tebáán, eketto Kitche Manito.

20 Eu önje, keshánganeminág, buhkuttat, ushumik, gáshkunábágwat, menibik che minnequat, eu totumag uhkukuhzhan keguh oguisetowáwá öshtegwánink.

21 Kago mutche izzhewabizzewin keguh uhnewishkágooseenáwá, uhnewishkumök mutche izzhewabizzewin che mennoizzhewabizzeyag.

CHAPTER XIII.

KOKKINNA oguhtepieganáwá nágánizzinidjin; ká kago negánizzewin, meatuh Kitche Manito mágewat: negánizzewin anduhgög me Kitche Manito ogemegewan.

2 Eu önje, ween anákonunk nágánizzewin onánakonán Kitche Manito otepákonegawin, uhgewedush nánákonungig oguh otápenumázoonáwá kotuhgittowin.

3 Nágánizzidjig, káween oguh gwasageásewán mennoizzhewabizzinidjin meatuh macheizzhewabizzinidjin gagwasageáwájin, káween innuh keguh gosásewán nágánizzit? mennoizzhewabizzeyag, nágánizzit keguh mámowyewumik.

4 Ween Kitche Manitön otuhnonigön keche mennototök. Kishpindush mutche totumun, sagizzin; káween unishá oguhgubbikunzeen uzshoweshk; Kitche Manitön otuhnonigön keche buhshunzhawát mutcheizzhewabizzinidjin.

5 Me eu onje, önjittá ga önje tabwatowag, káween atuh nishkátizzewin önje, tebinowadush ketenandumowinewá önje.

6 Me o-o wanje tepáumag tepáumátewin; Kitche Manito otoskenegamemigowán che uhnoketowáwát uzshuhnoketumowát o-o uhnokewin.

7 Kokkinná azhe guhgekimigoeyag, izzhewabizzig tepáumawik, ween watápenunk tepáumátewin; gosik uhow anandágobzeyag che gosag; kitchetwáwanemik uhow anandágoozeyag che kitchetwáwanemag.

8 Kago oweuh aninne mazenumowá kago, kago, meatuh, che sáságeitteyag, weenowá siágeittidjig otawatánáwá tepákonegawin.

9 Önje o-o, kago bisshegwátizze kago, kago nishhewa kago, kago kemote kago, kago guhnowishke kago, kago we otápenumowá kago kewejetuhkewamágum otieem; kishpin gya

minowá anduhgogwan guhgequawin, mego o-o mámowý, sá-geikög kewejetuhkewamágunewág azhe ságeittizzoeyag.

10 Ságe-ewawin izzhawabizzewin ká ezhe mutchetotowáse-wut kewejetuhkewamágunun; ságeittink me tabwatumink tepá-konegawin.

11 Binná me shegwouh chewe gooshkoozinge bun nōngum; bazhew nowutch tuhgomuhgut che bemájeiggoeyag ope anduhgogebun wiazhkut tiabwatumáng.

12 Dibbikut kagá eeshquása, gezhigut bazhew tuhgoo; um-basinno wabenuntá kushkedibbikut uhnokewin, pezekundámin wásayá ushwewenun.

13 Wawane bamosatá, tибbishko gázheguhkin, káween ween kewushquabe wekoondewinink, káween bisshegwátizzewinink, káween kekándewinink :

14 Pezekonittizzök Jesus Christ, Neenkitche Manitoménán, kago nianemowinekakago mutcheizzhewabizzewin.

CHAPTER XIV.

WEEN nánuhmutinik omushkáwandumowin, otápenik, kago guhgánjetowá kago che tabwatunk.

2 Bazhek aninne tabwatunk, kokkinná kágo otá mejin, bazhekdušh nánuhmutinik otenandumowin natáwegininidjin omejenáwán.

3 Wuhow májit, kago oguh pápizhemáseen uhow májissinit, weendush májesig, kago oguh tebugemáseen, uhnew májinit; ōnje Kitche Manito, oge otápinegōn.

4 Owwanan keen wiáweyun, tabákonut, bakánizzit aninne, otuhnoketágawennemun? anosumuhbenit tebinowa tabanemigoojin onebowit gamá pongesin, kagat ōnjittá tuh nebowwe, Kitche Manito okushketōn che nebowinit.

5 Bazhek aninne enandum, bazhek gezhigut owushema apetandágwut bazhek apetandágwuk; bazhekdušh aninne enandum kokkinná gezhigutōn, tибbishko apetandágwutōn enandum. Anduhzhit aninne, máno tuh mushkáwandum anandunk.

6 Ween kanowandunk gezhigut okunwandumowán Kitche Manitōn, ween kanowandumowásig, Kitche Manitōn gezhigut ká okunwanduhzeen; ween wásinit oweesenetowán Kitche Manitōn ōnje megwach otinnán Kitche Manitōn, weendush wásinissig owesenetowásig Kitche Manitōn megwachenát Kitche Manitōn.

7 Ká oweuh andussheyunk tebinowa weow ōnje bemátizzisse, kádush oweuh aninne tebinowa weow oneboittizzose.

8 Bemátizzeyunk, Kitche Manito ketōnje bemátizzemin, kishpin neboeyunk nenebotowánán Kitche Manito; kishpin nebo-yáng, giya kishpin bemátizzeyáng, bōchigo Kitche Manito ketebanemigonán.

9 Me gá izzhewabizzit Christ uhgenebōt, minowádush ge onishkát, ge bemátizzit, keche Omanitomewát nabojig giya bemátizzidjig.

10 Wagonan wanje tebakonut kekânis? wagonan kakooshishink wanje enanenemut kekânis? Õnje kokkinná keguh nebowwemin anosumuhbit Christ otepâkonegawinink.

11 Azhebe-egâtagigo mazaniegunink, ezhe bemátizzeyán eketto Kitche Manito, andusshewât kokkinná neenguh shuhgushketâgog kokkinnádush andusshewât neen Kitche Manitôm oguh enáwán Kitche Manitôn.

12 Kokkinná andussheyáng keguh buhgittenumowánán Kitche Manito keowinánin.

13 Umbasinno, kago tepâkonittesetá minowâ, náguttuhwandumök, koshá o-o kago oweuh aninne oguh uttowáwán wekânisun kago che bezogashinit.

14 Neenkekandán Jesus Kitche Manito neengeguhgâzomik káween kago benezik, káween ussinôn oweuh atuh wenut enandungin kago, wenuttinne.

15 Kishpin kekânis ánwandumök májeun, kâ quiuk ketotunze kago oweseneyun Õnje, banájeákan uhov Christ ga Õnje najin.

16 Kemannoizzhewabizzewin kago tuh mámutche tuhzhinjegâtasenôn.

17 Õnje Kitche Manito otogemáwewin káween mejimewunzenôn kâ giya menequawinewunzenôn, quiuk izzhewabizzewinewun, mennoinnowandewin, mojegandumowin Kitche Manito Ochichâgwun Õnje.

18 Oweuh aninne uhnoketowât, ono iuheen, oniandumeán Kitche Manitôn, oniandumeán giya aninnewun.

19 Umbasinno, nopenuhuntá ono iuheen che mennoinnowandunk ga Õnje mennoizzhewabizzeeng.

20 Kago banájetokan Kitche Manito otuhnokewin wesewin Õnje. Kokkinná iuheen bánuk, mutcheizzhewabut koshá 'ow aninne ketwan májit ánuh kekandunk mutche izzhewabut-inik.

21 Tá onisssheshin che mejeseeng weyâs, giya che menequasæeng shomenâbo, uhnöch giya kago ga Õnje ositáwandunk nekânis, gamá ga Õnje nenuhmizzit.

22 Kemushkâwandum innuh? kunwandum tebinowa anosum-eet Kitche Manito, shâwandágooze 'ow aninne wekâ machetotunzik kekandunk mutcheizzhewabut-inik.

23 Weendush wiágoonwatunk ketwan májejin buhnátizze; ween mushkâwanduhzik mutcheizzhewabizze.

CHAPTER XV.

NEENOWINT menik muskâwizzeyáng, ketá nezhokomowánánig nanuhmizzidjig, káween weenigo chewe niandumeit-tizzoeyunk.

2 Máno kokkinná andussheyunk ketá niandumeánán kewe-jetuhkewamâguninán mennoizzhewabizzewin Õnje.

3 Tebishko Christ, kâ ezhe niandumeittizosig, azhebe-egâtagigo, ketozomigowin neendotissigôn.

4 Kishpin kago gá ozhebe-egátág kiut keguhgekimegowin-ináin gá ònje ozhebe-egátág o-o uhbeoyunk ápadush keche ònje niandumink mazaniegunink.

5 Nõngum Kitche Manito ween mágewat mennowánegwandumowin ápadush meninunk kokkinná tebishko keche enandumag Jesus Christ ga ezhe meenwandunk.

6 Konemá tá bazhekwun ketenandumowinewá, giya tuh bazhekwun ketonewá megwetch keche enug Kitche Manito òsun, ween Kekitche Manitomenán Jesus Christ.

7 Eu ònje shuhsháwanindig eu ònje tebishko Christ gá ezhe sháwaneminunk Kitche Manito okitchetwáwizzewinink ònje.

8 Neendikit ween Jesus Christ sáságewitchehaweninnewe uh-noketunk gewetázhowin Kitche Manito otabwawin ònje, keche sòngètõg o-o wáweendumátewin gá ezhe wáweendumowint-wá osemag.

9 Giya miátáwizzidjig megwetch oguh enáwán Kitche Manito osháwanjegawin ònje azhebe-egátágigo, o-o keguh nuh-guhmõtõn ketuhnówowinink magwaiuhe miátáwizzidjig Nemanitõn gáGINEEK keguh enin.

10 Minowádush eketto, pápenanemoyeuk miátáwizzeyag mámowy otuhnishanábamun.

11 Minowádush, uhnumeatowik Kitche Manito kokkinná andussheyag miátáwizzeyag, megwetch enik Kitche Manito kokkinná anishanábatook.

12 Minowá Esaias eketto, Jesse ojebekáwit tuh mokishká ween oguh ogemákundowán miátáwizzinidjin.

13 Nõngum Kitche Manito ween mágewat buhgoosanemowin máno keguh totonim che mennowánegwandumag che inuhwandeyag uhtabwatumag, che buhgoosanemoeyag Kitche Manito Ochichágwun omushkáwizzewin ònje.

14 Neen tebinowa neenkekandán nekánissetõk uhmooshkenayag nebwákáwin, kekushketõm che kuhgekindeyag mamashkõt.

15 Káween nõndás, nekánissetõk, kege oshebeumonim nowutch kesheguhnoninuhgook, owwe õmbwa-andumonuhgook kenáguttuhwandumowinewá e-e sháwandágoozewin ònje Kitche Manito gá mezhit.

16 Ònje neendá guhgequa che guhgekemugwá miátáwizzidjig Jesus Christ ònje, uhoketowwint Kitche Manito omeenwájemowin; konemá Kitche Manito otá otápenán miátáwizzidjig osáságewitchehawinewá, ge benechegázowug Kitche Manito Ochichágwun ònje.

17 Kago neendían ga ònje, kitchetwáwanemoyámbán Jesus Christ ònje magwa ono iuheen Kitche Manito úabwa-andungin.

18 Neenguh shágwanim che tuhzhindumán ono iuheen Christ ká neenge ònje enuhokese quiuk keche ònje izzhewabizzewát miátáwizzidjig.

19 Kitche uhokewinun kitche mámuhkátuhkumik ònje Kitche Manito Ochichágwun omushkáwizzewin ònje, me eu Je-

rusalemink gewetáihedush nánázh Ilyricumink, wawane men-
babáguhgequa Christ omeenwájemowin.

20 Kagat neenge wekoochetón che guhgequayán meenwáje-
mowin káween emá Christ otuhnözowin uzzhuttanik ònje ká-
ween neendá ágweto-ozhegase bakánizzit aninne ozhegat.

21 Azhebe-egátáigigo, uhgewedush gá nonduhzigook ogú
nissetotumög.

22 Me o-o ònje ká ònje otissinuhgook kiut.

23 Nöngumdush ká minowá ningótono neenguh enuhnokese
emá o-o tuhnuhkewinink, kitche nebewá tusso kekenonowin
aquo enandumán we be otissinuhgook,

24 Kishpin Spainink ezhe babámátizzeán keguh beotissinim,
ápadush wábomugwá papámátizzeyán ketenaneminenim, che
nezhokomoweyag papámátizzeyán kishpinigo nowutch meen-
wandumán wejewinuhgook.

25 Nöngum Jerusalemink neendehá, che uhnoketowagwá
uhnuméájig.

26 Enandumög andánuhkejig Macedoniaink giya Achaiaink
che mámenáwát kago katemákizzinidjin Jerusalemink.

27 Kagat niandumeáwug uhgew, omazenumowáwándush
uhnew kishpin miátáwizzidjig ge ezheintwá ánínt otezhetwá-
winewá oguhgequawinewá nayáb tá menáwug ánínt omá ákeeng
otinnotawizzewin.

28 Ope kezhetáyán o-o, ope kezhekumán o-o enuhnokewin
keguh beotissinim Spainink keche ezháeyán.

29 Neenkekandán ope we be otissinuhgook neenguh moosh-
kenan Christ omeenwájemowin osháwanjegawin.

30 Kekuhquajemenim nekánissetök Neenkitche Manitome-
nán Jesus Christ ònje giyadush Uhchichágomá oságe-ewawin
ònje uhnumeatumoweshig, uhnumeatowik Kitche Manito.

31 Konemá neendá ònje getishkeág uhgew tiabwatunzigook
Judeaink ; neenduhnokewindush ga enuhnokeán Jerusalemink,
konemá tá ònje mennoizzhewabizzewug uhnuméájig.

32 Konemá ketá beotissinim mennowánegoozewinink, Kitche
Manito otenandumowinik, ga ápiche chewejewinuhgook keguh
mennowánegwandámin.

33 Kitche Manito ween mágewat innuhwandewin máno ke-
guh mennoinuhwamigowá kokkinná. Amen.

CHAPTER XVI.

KEGuh innuhwanduhininim Phebeun neendowamánán uh-
noketunk uhnumeawin Cenchreaink ;

2 Mennototowik Kitche Manito otuhnözöwinink uhnuméájig
ga izzhewabizzewápun, kishpin kago nundowandunk che ne-
zhokomowag, nezhokomowik, nebewá ween obenánezhokomo-
wán neengenezhokomág giya neen.

3 Uhnemekowwik Priscilla, giya Aquila, neen názhoko-
mowwidjig Jesus Christ ònje ;

4 (Obuhgittenánáwán Oshtegwánewán neen che ðnje bemá-tizzeýán; megwatsh neendenág, káweendush atuh weenowá, giya miátáwizzidjig uhnumeájig neendenág;)

5 Uhnumekowwik ðg uhnumeájig andáwát abinidjin: siágeug Epenetus, me 'ow netam menekánewit Jesus Christ Achai-ink.

6 Uhnumekowwik Mary, kitche nebewá neengenezhokomágonán.

7 Uhnumekowwik Andronicus, giya Junia, neendinowamágunug, neejowwákánug apetandágoozewug magwaiuhe kage-quanidjin Christun wájewájig negán chebwá wejewug.

8 Uhnumekowwik Amplias, ween siágeug Kitche Manito otuhnozowinink.

9 Uhnumekowwik Urbane, názhokomowweyumint Jesus Christ otuhnozowinink giya Stachys siágeug.

10 Uhnumekowwik Appelles, kakandágoozit uhwejewát Christun. Uhnumekowwik Aristobulus kokkinná giya andusotawizzit Kitche Manitón wájewájig.

11 Uhnumekowwik Herodian neendinowamágun giya Narcissus andussotawizzidjig.

12 Uhnumekowwik Triphena, giya Triphosa, uhnokewájig Kitche Manitón. Uhnumekowwik Persis siágeug nebewá otuhnoketowán Kitche Manitón.

13 Uhnumekowwik Rufus, Kitche Manitón gá onákonigoojin, ðgeen giya neen neenguh.

14 Uhnumekowwik Asyncritus, giya Phlegon, giya Hermas, giya Patrobas, giya Hermes, wekánissun wájewigowájin.

15 Uhnumekowwik Philologus, Julia, giya Nereus, giya otowamán, giya Olympas, kokkinná giya uhnumeájig wájewigoojin.

16 Iyuhnumikotátig wawane che ojeendeyag. Christ otuhnumeájin ketánumekágonáwá.

17 Binná nekánissetðk ketenenim, náguttuhwanemik uhgew bamemegonátizzidjig bapámanduhzigook o-o ezhetwáwin anduhzhekumunk metágwaetowikðg.

18 Káween otuhnoketowásewá Kekitche Manitomenán Jesus Christun, meatuh tebinowa omisutáwá; menno ekttowinun mennogegetowinun ðnje owiazhemigónáwán kagebátizzidjig otawán.

19 Kemennoizzhewabizzewin kokkinná kekanjegáta, neenkitche pápenanim keenowá ðnje, umbadush ðnjittá kekandumag wanisseshink kekáduhzewagdush manátuk.

20 Kitche Manito gezhawátizzit keguh tuhtuhkokáttumoig-gowá Mutche Manito wiebuh. Kekitche Manitomenán Jesus Christ uhsháwanjegawin keguh wejewigónáwá. Amen.

21 Timotheus ween wájuhnokenit, giya Lucius, giya Jason, giya Sosipater, neendinnowamágun ketuhnemikágowág.

22 Neen Tertius, gá ozhebeumán o-o mazeniegun ketunne-mikonim Kitche Manito ðnje.

23 Gaius usshungaweninne ween wátuhgamug kokkinná giya uhnumeájig ketunnemikágowag. Erastus náganizzit otanoek ketunnemikág, giya Quartus wekánissemá.

24 Máno Neenkitche Manitomenán Jesus Christ keguh sháwanemigowág kokkinná andussheyag. Amen.

25 Nōngum Ween kashketōt che sōngeinág neenguhgequawinink uhguhgekindink Jesus Christ, (azhe wábundi-itink kiá-tuhkin ápinna aquo ákewung gátōngin,

26 Nōngumdush nágwitche gáta giya mamándáwizzidjig otoshebe-egunnewán ōnje, azhe guhgequat giágega bemátizzit Kítche Manito kokkinná azheweenzójig kekandumonáwug, keche tabwatumowát mushkáwandumowin ;)

27 Ween Kítche Manito ween atuh nabwákát tuh kitchetwáwizze Jesus Christ ōnje, gágineek. Amen.

† Romanug geozhepeumowáwug Corinthink ōnje, Phebe ween uhnoketowwát uhnumeánidjin Cenehreakink, omáchetōn.

NETAM MAZANIEGUN CORINTHIANUG OSHEBEUMOWINTWAW.

CHAPTER I.

PAUL, uhnew Jesus Christ anonájin, weep Kitche Manito gá onuhgemájin, giya Sosthenes nekánissenán,

2 Kitche Manito otuhnumeawinink Corinthink atag, neendoshebeumonánig, uhgew tiabwatungig Jesus Christun, anum-eájig aninjig, kokkinná giya uhnöch ayiájig anumeatowájig Jesus Christun Kekitche Manitomenán kokkinná Okitche Manitomewán :

3 Keguh shâwandágoozim, keguh mennoinnowamáwá Kitche Manito Kōsinán, giya Kitche Manito Jesus Christ.

4 Gágineek megwatch neendenanemá Neenkitché Manitōm keenowá ōnje, Kitche Manito oshâwanjegawin ōnje kemenigōm Jesus Christ ōnje :

5 Kokkinná kago kekitchetwáweigowá kokkinná gegetowinink kokkinná, giya kekandumowinik ;

6 Jesus Christ ogegetowin azhe mushkâwissink keowwe-wáng.

7 Kokkinná tatussin azhe menigoeyag uhbeoeyag che tuhko-shink Kekitche Manitomenán Jesus Christ :

8 Ween ga sōngeinnag nánázh ga áquo bemátizzeyag, kago che ánwandinágoozisseyag, ope gezhigut tepákonegat Kekitche Manitomenán Jesus Christ.

9 Onjittá Kitche Manito tuhtabwa, menik aketōt, ween gá nundominag che wejeweag Oguisun Kekitche Manitomenán Jesus Christun.

10 Ketuhnumeatōn, nekánisstök Kekitche Manitomenán Jesus Christ otuhnozowinink ōnje, kokkinná andussheyag mánowy tibbishko mego ga ekettoeyag, weká che buhkawenittisseyag : wawane mozhuk keguh mánowy ittim tebishko che enandumag che bazhek wunk ketebákonegawinewá.

11 Neengeweendumágo, nekánissetök, azhewabizzeyag Chloe andát andájig, neengeweendumágōg, uhkekándeyag.

12 O-o neendikit, andussheyag keti-ekettōm, Paul neendinotowá bazhek eketto ; minowá bazhek, neen Apollos neendinotowá eketto, minowá bazhek, Cephas neendinotowá ; minowá bazhek, neen Christ neendinotowá, eketto.

13 Ween nuh Christ ge onuhoke ? Paul nuh gá ōnjenat keowewán ? Paul nuh otuhnozowinink kege baptizemigōm ?

14 Megwetch neendená Kitche Manito neen oweuh uhge baptizemissenenuhgook meatuh Crispus giya Gáius ;

15 Oweuh andusshayang keche ekettosig keche baptizeng tebinowa neenduhnozowinink.

16 Giya uhge baptizeug Stephanas andussogat; káween neenkekauduhzeen oweuh minowá keche ge baptizeug.

17 Káween neenduhnonigose che baptizewayán keche gahgequayán atuh, káween ween nebwakágegetowinink konemá Jesus Christ oguhgequawin tábanáchichegáta.

18 Jesus Christ oguhgequawin, kuhgepatandágwut enandum-óg mache izzhewabizzidjig; keenowintdush menik bemátizzewun, Kitche Manito omushkáwizzewin ketenandámin.

19 Ezhebe-egáta, neenguh banájetowág nabwakájig onebwákáwinewá, neenguhtótán ningöt che inábuhtussinók anishanábag onebwákáwinewá.

20 Ahneesh uhgew nabwakájig? áneesh 'ow wazhebe-egat? áneesh 'ow natágagetöt omá ákeeng? Kánuh Kitche Manito oge nissheuhnájetoseen onebwákáwin o-o ákeeng?

21 Onje Kitche Manito onebwákáwinink, ákeeng nebwakáwin, ká okekanemáseen Kitche Manitón, Kitche Manito nian-dum gubgepách oguhgequawin, keche onje bemátizzewát tiab-watungig.

22 Jewug onundowandánawá mamándátotumowin, Greek-ugdush nebwakáwin, onundowandánawá:

23 Christ uhgesussuhgáquo-ont, neenowint neenguhgequamin, Jewug keche onje betákoozetashinowát, Greekugdush okuhgepatizzewinewá.

24 Uhgewedush nandominjig, niyazh Jewug giyá Greekug Christ Kitche Manito omushkáwizzewin giya onebwákáwin.

25 Onje Kitche Manito okuhgebatizzewin, owushema neb-wáká, aninne azhe nebwakát giya Kitche Manito oneenuhmiz-zewin owushema mushkáwizze aninne apecheweet.

26 Binná azhe nundomigoeyag, nekánissetök, káween gwetch bátienissewug nabwakájig, magwaiuhe ákeeng andánuhkejig, ká bátienissewug kache apetandágoozidjig:

27 Kitche Manito ogeonuhgindán kuhgebatizzewin ákeeng che mámuhkátandumowát nabwakájig, Kitche Manito oge onuhgindán nánuhmukkin ákeeng, che mámuhkátandumowát kache apetandágoozidjig;

28 Mache andágwukkin ákeeng, giya iuheen shángandum-ingin Kitche Manito ogeonuhgindánun, iuheen giya anduhgoo-sinók keche onje banájetóng iuheen anduhgoojin ningoot che inábuhtussinnók:

29 Ká oweuh aninne oguh kitche twáwanduhzeen weow an-osomeet Kitche Manito.

30 Keenowá ketebanemigowá, ween Jesus Christun, ween Christun, ween Kitche Manito gá ozhittonunk nebwakáwin, giya quiuk izzhewabizzewin, giya beneittizzowin, giya ápanemowin:

31 Azhebe-egáttagigo, ween gachetwáwizzit, oguh kitche-twáwizze Kitche Manitón onje.

CHAPTER II.

NEENDUSH nekánissetók, ope watissinnuhgook, ká menno gegetowin neembegegizzisse, ká giya gwetch nebwákáwin, uhweendumonuhgook, Kitche Manito ogegetowin:

2 Neengewuhwanandum kiut, kago bakánuk keche we kekanduhzewán uzziháeyag, meatuh Jesus Christ uhge sussuhgáquo-ónt.

3 Magwouhdush wejewinnuhgook neenge gitche neenuhmiz, neengitche kotáj; neenge gitche nuhningishká.

4 Neengegetowin neenguhgequawin ká mennotágoosinnón aninne onebwákáwinink, meatuh uhmizzbisshowwenágwittóng Kitche Manito omushkázizzewin giya Kitche Manito Ochichágwun omushkázizzewin;

5 Kemushkázawumowinewá, kago guhtuh tuhgoosinón aninne onebwákáwinink, meatuh Kitche Manito omushkázizzewinink.

6 Anawak neenebwáká gegetomin mámony uhgew quiuk azhewabizzidjig; ká omá ákeeng nebwákáwin áwunzenón, káween nágánizzit omá ákeeng onebwákáwin áwunzenón, nishewunátizzewug.

7 Neenóndágonámin uhtuhzhindumáng Kitche Manito onebwákáwin kiátuk nebwákáwin, Kitche Manito ogeonuhgindán anosumissink áke keche ónje kitchetwázizzeyunk:

8 Eu nágánizzidjig omá ákeeng kakanduhzigwá: kishpin kekandumowápun ká tá ge sussuhgáquowásewán Kitche Manito kitchetwázizzinidjin.

9 Azhebe-egátag koshá skezhigomá ká wábemuhgussinón, otowwugamá ká nóndumomuhgussinón, aninne óta ká onágutuhwanduhzenun ono iuheen Kitche Manito gá ozhetowát uhnew siágeigoojin.

10 Kitche Manito ogewábunduhán Ochichágwun; Uhchichágomá kakandunk kokkinná iuheen, kagat Kitche Manito kiátójin.

11 Owwanan aninne kakandunk aninne tabandunk, meatuh wachichágonit aninnewun gagishkowájin? me tибbishko Kitche Manito iuheen ká oweuh aninne okekanduhzenun meatuh Kitche Manito Ochichágwun kakandunk.

12 Káween neenge otissigoosemin Ochichágomá omá ákeeng meatuh Kitche Manito Ochichágwun; keche ónje kekandumunk iuheen wanepuzh Kitche Manito máninunk.

13 Ono iuheen atumunk káween o-o gegetowin aninnewun nebwákáwin guhgequat, meatuh Kitche Manito Ochichágwun gagequat; tebhugindumink Ochichágomá iuheen ochichágonk.

14 Uhnóch azhewabizzit aninne káween ototissigooseen iuheen Kitche Manito Ochichágwun, kuhgabatizzewinun otenandánun, ká otá kekanduhzenun ónje Ochichágomá wanje kekandumink.

15 Ween Ochichâgomán gagishkowâjin kokkinná iuheen otebâkonánun ween tebinowa kâ oweuh aninnewun otebâkoai-gooseen.

16 Owwanan kakandunk Kitche Manito onâguttuhwandumowin keche kushketopun keche gubgekemat; Christ onâguttuhwandumowin neendiâmin.

CHAPTER III.

BINNA neen nekânissetök kâ neendâ kushketose, keche guhnoninuhgook, azhe gubguhnoninâgwâ ochichâgwun gagishkowâjig o-o atuh ochichâgwun gagishkowâsigook gegishkowât tibishko uhgew ubbenocheewidjig Jesus Christun.

2 Totoshâbo kegeusshuminim, kâween weyâs: kiâbe kâween ketâ kushketoseem keche nõndumag, nõngum giya kâween kekushketoseem che nõndumag.

3 Kiâbe kemutcheizzhewabizzim, kiâbe keguhâwanindim, kekekândim, kewemuhmutchetotâtim, kâween nuh, kemutche izzhewabizzisseem? kânuh aninneeng ketizzhebamosaseem?

4 Magwouh bazhek Paul, neendinotowâ eketto, minowâ bazhek neen Apollos neendinotowâ eketto; kânuh kemutche izzhewabizzisseem?

5 Owwanan 'ow' Paul? owwanan 'ow' Apollos? kâween nuh kagequajig âwissewug, weenowâ wanje tabwatumag, tebishko Kitche Manito azhe menât kokkinnâ aninnewun?

6 Neengeketega, Apollos oseguhundân; Kitche Manitudush megewa menekân.

7 Mego eu, ween kategat, kâween ningöt inâbuhtizzisse, ween giya sâgâunjegat, kâ ningöt inâbuhtizzisse, Kitche Manito koshâ megewa menekân.

8 Ween kategat giya sâgâundunk bazhekowug, kokkinnâ aninnewug oguh otissigõnâwâ otebâumâgawinewâ menik anuhnokewât.

9 Kemâmowy uhnoketowânân Kitche Manito; keenowâ Kitche Manito kategâtunk; keenowâ Kitche Manito gâ ozhetôt.

10 Menik Kitche Manito gâ ezheit tibishko, nabwâkât taban dunk ozhegawin, neen neenge ozhissittõn ozhegawin, bakânix-zitdush aninne otözhegâtân. Kokkinnâ aninnewug tuh tuttebâbewug ga ezhehegawât.

11 Kâ oweuh aninne otâ ozhissittoseen bakânuh ezhetwâwin, meatuh nõngum âzhiâ gâ ozhissittõng, ween Jesus Christ.

12 Kishpin oweuh aninne ogitcheiuh ozhissittõt o-o azhesin-inik, ozâwâ shoneá, giya shoneá, giya sunâguk âsin, giya metig, giya mezhushkeen, shegooshkishegunun;

13 Kokkinnâ aninnewug otuhnokewinewâ tuh nâgwutchgâta gezhigut guhtuh õnje bákissin; ishkota oguh kuhquadebandân kokkinnâ aninnewug otuhnokewinewâ, owagotogwanewun-õgwan.

14 Oweuh aninne otuhnokewin banátussinók, ogítcheiuhé wa-zhissetót, tebáumátewin oguhtián.

15 Oweuh aninne otuhnokewin chágetanik guttuhwunetázo, weendush ween weow tuh bemátizze, tibbishko ishkota che ònje bemátizzit.

16 Kánuh kekekanduhzeenáwá Kitche Manito otuhnumeawegumik, áweyag? Kitche Manito Ochichágwundush kegegishkowag?

17 Kishpin oweuh aninne we bánájetót Kitche Manito otuhnumeawegumik Kitche Manitón oguh bánájeigón : Kitche Manito otuhnumeawegumik kitchetwáwandágwutinne, keenowá eu uhnumeawegumik ketáwim.

18 Kago oweuh aninne tuh wiazhindizzose, kishpin oweuh aninne andussheyag nabwákánidjin enandágoozit omá, ákeeng máno tuh kuhgebátizze che ònje nebwákát.

19 Nebwákáwin omá ákeeng kuhgebátizzewin otenandán Kitche Manito ozhebe-egáta, otuhkonán nabwákánidjin tebinowa okuhgianizzewinewá ònje.

20 Minowádush Kitche Manito ókekandán nabwákájig otenandumowinewán, uhkuhgebátizzewát.

21 Eu ònje kago oweuh aninne oguh kitchetwáwanemáseen aninnewun ; kokkinná iuheen keenowá ketiemewá ;

22 Kishpin Paul, giya Apollos, giya Cephas, giya áke, giya bemátizzewin, giya nebowin, giya iuheen pichenuk anduhgogin ; kokkinná keenowá ketiemewá ;

23 Christdush ketebanemigowá · Christdush Kitche Manitón otebanemigón.

CHAPTER IV.

MAHNO aninne keguh enanemigonán, Christ oguhgequaweninnemun áweyunk, kanowandungig gamotuttinik Kitche Manito otiemun.

2 Minowá giya enandágoozewug keche nebwákáwát, kanowandungig iuheen.

3 Neen ween káween gwetch neembabámanduhzeen che tebákoneyag gamá oweuh aninne che tepákonit, kagat, káween neendepákonittizzose ;

4 Káween kago neenkekanduhzeen ezheka ; ká koshá quiuk neendónje izzhewabizzisse : ween tepákonega, Kitche Manito.

5 Kago ween kago tepákonung kago chebwá ochichesag, nánázh Kitche Manito che tuhkoshink, ween ga betót iuheen wásayang, iuheen giya chesingin kushkedibbikuttónk keche nágwuk náguttuhwandumowinun otaemáng ; kokinná aninnewug oguh menno tuzzhemigón Kitche Manitón.

6 Ono iuheen, nekánissetók, neenge tuzzhindánun neen tebinowa giya Apollos, keenowá ònje ; che ònje kekandumag kago neenowint ònje, ká owushema oweuh aninne ketá apetanemásewá menik azhebe-egátá, kago oweuh andussheyag tuh kitche apetanemáse keche nuhnishkanindeyag.

7 Owwanan antotonág keche muhmiuhgizzetáteyag? wagonan ayáeyag eu gá menigosewag? kishpin gá menigowagwan, wagonan wanje kitchetwáwanemoeyag tebishko gá menittisingin?

8 Binná nōngum ketabissinneem, kewánuttizzim, ketogemá-kundám tábishko kitché ogemáng uhwá wetokonung; ápa-dush neendenandum Kitche Manito ōnje, ogemáweyag giya neenowint konemá neendá ogemáwemin.

9 Neendenandum Kitche Manito neenge ishquaiuhe onákononán, ope wanákonát anonájin, neenge enuhgemigomin keche neboeyáng: neenkekinowáchichegázomin che kekinnowátandágozeyáng ákeeng, giya che kekinnowátanememintwá Kitche Manito omezhinowamun, giya aninnewug.

10 Neenguhgebátizzemin Christ ōnje, keenowádush kenebwákám Christ ōnje; neen neenuhmizzemin, keenowádush kemushkáwizzim, keenowá kekitché apetandágozom, neenowint-dush neennisshewuhnátizzemin.

11 Kagat nánázh nōngum, neembukkuttamin newemenequamin, peengwoshshágittemin, neembukkittaegázomin, ká ningooche neendásemin;

12 Neenduhnokemin, uhnokeyáng tebinowa neenninjenáng; uhnebekinjegázoyáng neen sháwandágozemin, muhmutchetotágoyáng, neen kushketomin mámázhetoeyáng.

13 Muhmutche tuzzhemigoyáng neenduhnumeámin; weágusseink neendotágomin ákeeng cháshuttáumink nánázh nōngogezhigut.

14 Káween che águtcheinnuhgook ketōnje oshebeumosinim ono iuheen; keguhgázomininim tebislko waguisingin siágeinjig.

15 Konemá metáchink metoswák tuzzhetoganug gágekemin-nágook Christ ōnje, káweendush ween bátienssewug ōsewán, neen kōsewá meenwájemowin ōnje.

16 Eu ōnje ketuhnumeatonim keche kekinnowanemeyag.

17 O-o ōnje kegeizzhenizzhuhumonim, siágeug neenguis Timotheus, nebwáká Kitche Manitōn ōnje, keguh kekandumonigowá neendizzhewabizzewin, Christ otezhetwáwin azhe guhgequayán mizze kokkinná uhnumeawegumigōnk.

18 Ahnint ōmbáshewug, ōnje enandumōg che beotissinuhgook.

19 Wiebuh keguh beotissinim kishpin Kitche Manito enandunk; neenguh kekandán, káween ween ogegetowinewá gá ōmbáshejig, omushkáwizzewinewá koshá.

20 Kitche Manito ogemáwewin káween gegetowin áwunzenōn; mushkáwizzewin áwun.

21 Wagonan nandowandumag? buhshunzhaegun innuh keguh beotissinim, uhgamá ságeittewin, giya ochichágomá bakádizzewin?

CHAPTER V.

TEBAHTOCHEGAWTA, bisshegwátizzewin uhtuhgook, magwaiuhe uzshíáeyag; káweká e-e tinnouh bisshegwátizze-win tuhgoosinnõn miátáwizzidjig, bazhek kechewewit õsun wewinne.

2 Keenowádush kege õmbáshim, ká kege osittáwanduhzeem, ween wuhow gátotunk o-o tá ge ikkoonegázo magwaiuhe uzshíáeyag.

3 Uhpukawinnuhgook o-o neow owejewinnuhgook neenchichág neengetebákoná ázhiá o-o gátotunk ono iuheen.

4 Miáõnjeitteyagoon, quiuk totumók Jesus Christ otuhnozo-winink, mámowy neenchichág, Neenkitché Manitomenán Jesus Christ, õmushkáwizzewinink,

5 Uhow tebinowa Mutche Manito che menint, che banájetowint weow; ochichágwundush konemá che bemátizzinnipun Kitché Manito Jesus Christ ogezhiguttõmink.

6 Kekitchetwáwanemowinewá, ká onisseshinzenõn kánuh kekekanduhzeenáwá punge e-e wanje õmbishkág me kókkinná wanje õmbishkág puhquazhegun?

7 Kokkinná ságitche wabenumók gata iuhe, konemá kokkinná tá õshkeiwunk keche ápiche puhkánink. Kagat Christ ge sáságewitchegatumágonán kuhbekosa wekoongawin:

8 Eu õnje umbasinno, izzhewabizzetá, káween mütche enandumowin, mázheninnewuggizzewin; meatuh quiuk izzhewabizzewin tabwawin.

9 Kege oshebeumonim mazaniegunink, che wetokowásewagwá bisshegwátizzidjig:

10 Káweenigo kokkinná bisshegwátizzidjig omá ákeeng, giya sáságizzidjig, giya wiazhingashkidjig, giya uhnõch kago manitokajig, kishpin e-e totumag ketá ságuhám ákeeng.

11 Nõngum ketoshebeumonim keche wetokowwásewag, kishpin oweuh aninne wekánissemá, enángomint, bisshegwátizzitdush, saságizzit giya uhnõch kago manitokat ozámetõng, kewushquabeshkid, giya wiazhingashkid; eu azhewabizzit kago wetopomá kago.

12 Ahneen ga innuhnokeyán ga tepákonugwá, uhgew áqutcheiuhe ayájig? kánuh ketepákonásewág uhgew beendik ayájig?

13 Uhgewedush ween áqutcheiuhe ayájig, Kitché Manito otepákonán. Me eu õnje puhkawabinik uhow mache izzhewabizzit.

CHAPTER VI.

KISHPIN oweuh andussheyag ningõtono iezhindeyag tepá-konegajig innuh ketá ezhám anosumewát miázheninnewuggizzidjig, káweendush anosumewát uhnumejig?

2 Kánuh kekekanduhzeem, uhnumejig che tebákonumowát

áke? kishpin keenowá tebakonumag áke, kánuh ketá kushketoosem che tebakonumag agásink?

3 Káween nuh kekekanduhzeem che tebakonungidwá Kitche Manito omezhinowamun? áneen menik owushema iuheen anduhgóg omá ákeeng?

4 Kishpin kago iyáeyag, ga tebakonumink omá ákeeng, uhnonik uhgew owushema nóndás apetandágoozidjig uhnumeawinink che tebakonumowát.

5 Owwe uhgubgázominuhgook wanje eninnuhgook, menuh azhewabuk? kánuh pápish bazhek nebewákát áninne iáse uzhiáeyag? kánuh oweuh táse ga tebakonápun wekánissemán?

6 Bazhek wekánisseamá otebakonán wekánissun anosumewát tiabwatunzigook.

7 Me eu kekitché mutche izzhewabizzewinewá, ónje ketebakonittim mamashkót, ánishween bwá otápenumag mutchetotágowin? uhnishween máno keche wiazhemigoeyag?

8 Káween, binná kemutchetotátim, kewiazhindim, kewiazhemáwág kekánissewág.

9 Kánuh kekekanduhzeenáwá mache izzhewabizzidjig che peendegasigwá, Kitche Manito otogemáwewinink? Kago wuhnisshin kago; ká bashegwátizzidjig, giya uhnóch kago manitokajig, ká giya wiyayaquawidjig,

10 Ká giya gamotishkidjig, ká giya saságizzidjig, ká giya kewushquabeeshkidjig, giya wazámetóngig, giya wiyazhichegashkidjig, ká oweuh bazhek tuh peendegase Kitche Manito otogemáwinink.

11 Ahnint me azhewabizzeyagobun, kege gesebeginegázómdush, kege benechegázómdush, quiuk kege izzhewabeigóm, Jesus Kitche Manito otuhnozowinink, giya Kekitché Manito menán Ochichágwun ónje.

12 Kokkinná iuheen nemenigo che totumán, kádush nemeenwanduhze kokkinná iuheen che totumán, kokkinná iuheen nemenigo che totumán, káweendush ween kago neenguhwe uhnewishkágooseen.

13 Mejim omissutámá ónje, omissutámádush mejim ónje; Kitche Manito ogubhanájetonun niyazh; weowwemán káween bisshegwátizzewin ónje; Kitche Manito koshá ónje; Kitche Manitodush weowwemá ónje.

14 Kitche Manito oge ábejebáán Neendogemámenán, giya neenowint oguh ábejebááigomin tebinowa omushkáwizzewinink.

15 Káween nuh kekekanduhzeem kebuhkazewinnewán Christ obuhkazewinit? neenguh otápenánán innuh Christ obuhkazewinun che ozhetoeýán bashegwátizzit obuhkazewinun? káween buhpálish.

16 Wagonan! kánuh kekekanduhzeenáwá eu tagoging bashhegwátizzit bazhekwun weowwemá? neezh (eketto) tuh bazhekwuninne oweyasewán.

17 Weendush tagweet Kitche Manito, bazhekwun ochichágwun.

18 Ozhindumök bisshegwátizzewin. Kokkinná kago aninne aeendotunk, áqutcheiuhe weowwinink ; weendush bashegwátizzit, tebinowa weow omutchetotán.

19 Wagonan ! káween nuh kekekanduhzeenâwá keowwewân Kitche Manito Ochichâgwun otuhnumeawegumik áwunk, ween gagishkowwag uhnew Kitche Manito gá meninnág ? káween ketebanindizzoseem.

20 Kege gishpinuhnígm enuhgindásowinink ; eu ónje kitchetwáweik Kitche Manito keowwewáng, giya kechichâgwáng, ween tabandunk.

CHAPTER VII.

NŌNGUMDUSH che tuzzhindumink ono iuheen gá oshebeumowweyagoon : mennoizzhewabut, aninne che tángishkowásig equawun.

2 Onjittá quiuk izzhewabut oweuh aninne weká che bisshegwátizzissik bakánizzinidjin equawun, meatuh tebinowa weewun, che wewit ; kokkinná giya equawug tebinowa atuh onábamewân tá onábamenáwân.

3 Onábamemá máno oguh menno sháwanemán wewun ; giya ween wewemá onábamun.

4 Káween ween wewemá otebanduhzeen weow ; onábamun otebanemigón, me giya ween onábamemá káween otebanduhzeen weow, wewun otebanemigón.

5 Kago sáságitáté kago keowwewân meatuh ayeesh enandumag náningótink, keche buhgittinumag keowwewân che muhkuttakayag uhnumeáeyag minowádush che názekotátéyag wawane Mutche Manito che kuhgwadebanemissinnowag.

6 Neendenandágooz o-o keche ekettoeyán, ká neen gubgázomigooze che ekettoeyán.

7 Apadush kokkinná aninnewug izzhewabizzewát azhewabizzeyán, kokkinná aninnewug tebinowa ayát oge menán Kitche Manitón bazhek o-o tinnouh, minowá bazhek, e-e tinnouh.

8 Tá mennoizzhewabizzewug ningooche wátigoosigook giya shágáwidjig bizzhisshig, keche ezhe uhbewát tábishko bizzhisshik azhe uhbeyán.

9 Kishpin kushketosigwá bizzhisshig che uhbewát, máno quiuk tuh wetegawug : nowutch menno izzhewabut quiuk che wetegawát gamá che chágizzowát.

10 Wátégandidjig neengubgázomág káweendush neen Kitche Manito, kago wewemá oguh buhkawinnáseen onábamun.

11 Kishpin ketwan puhkawenát, bizzhisshig, gágineek, tá uhbe weká che onábamissig uhgamá násáb otánázekowân onábamun, kago onábamemá oguh wabenáseen wewun.

12 Ahnintdush, neen, neenguhnonág káween Kitche Manito oweuh wekánisseemá wewun tabwatunzinit kishpin enandunk wewetegamát onábamun, kago ween oguh wabenáseen.

13 Equa giya onábamun tabwatunzinnit kishpin enanduminit che wetegamigoot, kago oguh wabenáseen.

14 Tiabwatunzik onâbamun benizze wewua ðnje, tiabwatunzikdush wewemâ benizze onâbamun ðnje, kishpin izzhewabusin-ðk onejánissewân, kâ tá benizzissewun ; nõngumdush benizze-wug.

15 Kishpin tiabwatunzik, we buhkat máno tuh buhka : we-kânissemâ otowamámâ kâ owwákânewisewug eu izzhewabizze : Kitche Manito ketigonán keche mennoinnowandeyunk.

16 Ahneen oh wewemâ, azhe kekandumun che bemâjeágewint kenâbam ? áneen azhe kekandumun keen oh aninne, che bemâjeásewut kewish ?

17 Kitche Manito go gá ezhe guhgekemát kokkinnâ aninnewun me ga izzhewabizzit : me anakonegayán kokkinnâ uhnum-eawinink.

18 Kishpin oweuh aninne gegewetázhegázo nundõmint ? kago gáwetázhegázosig guhtuh we áwe : kishpin oweuh gáwetázhegázosig nundõmint ? kago tuh gewetázhwase.

19 Gewetázhegázowin, kâ ningõt inábuhtussenõn gewetázhegázoseengdush kâ ningõt inábuhtussenõn, meatuh kunwandumink Kitche Manito otebákonegawin.

20 Máno kokkinnâ aninnewug aenuhnokewát gágineekigo tuh enuhnokewug.

21 Binnâ keen uhnoketweáganinne, nundõmigoeyun ? kago papámandunkan ; kishpin kushketoeyun we getishkekun.

22 Ween uhnoketágaweninnewit kishpin Kitche Manitõn nundomigoot wánuhke Kitche Manitõn ðnje ; giyadush oweuh wiánuhkeet aninjin me Christ otoskenegamun.

23 Keenowâ kege kishpinnuhnígõm menik gá nuhginjegázoeyag, kago ween aninne otuhnoketágaweninnewun áwe kago.

24 Nekânissetòk, máno kokkinnâ aninnewug nandominjig, máno oguh uhnoketowáwân Kitche Manito anuhnokewát.

25 Binnâ tuzzhemintwâ bizzhisshig abidjig ; káween Kitche Manitõn neenguhgázomigoose, neendizzenáguttulwandum, oweuh nabwákát Kitche Manito oguhgequawinink.

26 Konemâ me o-o mennoizzhewabuttõgwan omá o-o wanebek o-o kotuhgitowinink, neendikit mennoizzhewabut, aninne keche izzhewabizzit.

27 Ketuhkobiz innuh wewemáng ? kago wekoochetokan keche we getishkeut, káween nuh ketuhkobizzosenun weowwemáng ? kago nundowábomákan keche weweweyun.

28 Kispin quiuk wetegayun, kâ kemutcheizzhewabizzisse ; kishpindush oskenegequa quiuk wetegat, kâ mutcheizzhewabizzisse, e-e tinnouhdush, tuh kuhgwátuhgitto weyásink káweendush minowâ ningõtõno ketinissenonim.

29 O-odush neendikit nekânissetòk, bêowin tuhquâ ; máno go guttuh ezhe iáwug uhgew wáwidjig giya uhgew wáwissig-gook ;

30 Uhgew giya mawidjig giya mawissiggook giya uhgew manowánegoozidjig giya uhgew manowánegoozissiggook, uhgewdush gáshpinnuttázójig úbbishko kago iásigòk,

31 Uhgew anokátunkigo o-o áke, uhmutchetotunzikwà, izhewabizzewin o-o áke májámuhgut.

32 Ketenaneminim ápiche che suhnáganduhzewag, ween ningooche wátegasig onáguttuhwandán Kitche Manito otiemun owwe niandumeát Kitche Manitón.

33 Ween ningooche wátegat onáguttuhwandánun ono iuheen ákeeng, owwe niandumeát wewun.

34 Papuhkán izzhewabut nussowwiuhe wewemá giya wanábamissig equa. Wanábamissig equa onáguttuhwandán Kitche Manito otiemun konemá tábenizze, weowwink giya ochichá-gũnk, weendush wanábamit onáguttuhwandánun ono iuheen omá ákeeng che nianduminit onábamun.

35 Keche õnje mennoizzhewabizzeyag, o-o wanje ekettoeyán; káween ween owwe nuhgwáninnuhgook keche õnje baká-tizzeyag ápiche, konemá ketánáguttuhwanemáwá Kitche Manito keche kuhgepáchanduhzewag.

36 Kishpin oweuh aninne enandunk weow, quiuk izzhewabizzissik õshkenequan õnje, kishpin ta ápeettizzit, kishpin õnjittá we izzhewabuk anandunkigo máno tuhtotum, káween mutche izzhewabizzisse, máno tuh wetegandewug.

37 Weendush mashkáwandunk otaink, mamázheitezoot kishpin wuhwanandunk otoskenegequawin che onábamissit quiuk izzhewabizze.

38 Ween wáteganduhát mennototum weendush wáteganduhásig owushema mennototum.

39 Wewemá onábamun otebanemigõn, tebákonegawin õnje ga áquo uhbemátizzit kishpindush onábamun ge nebonit quiuk izzhewabut che wetegamát minowá oweuh, kishpin anandunk, meatuh Kitche Manito otebákonegawinink.

40 Nowutch tá mennowánegooze kishpin onábamissik, neen ween neendenandum, neendenandumdush neengegishkowá Kitche Manito Ochichágwun.

CHAPTER VIII.

NÕNGUMDUSH, tuzzhindumink sáságewinnintwá muzzenin-neeng, ketenandámin kekekandámin kekandumowin. Kekandumowin õmbásin, ságeittewin õnje mushkáwizzin.

2 Kishpin oweuh aninne enandunk kekandunk kago, káween okekanduhzeen eu ga we kekandungebun.

3 Oweuhdush aninne ságeát Kitche Manitón, Kitche Manitón okekanemigõn.

4 Uhtuzzhindumink uhmejink ono iuheen siáságewint muzzenin-neeng, kekekandámin, muzzeninne káween kago áwunzenõn ákeeng, kádush oweuh Bakánizzit Manito, meatuh bazhekoot.

5 Abauh iáwug ánint manitõg aninjig gezhigũnk giya áke, (bátienowug uhgew towug, manitõg, batienowug ogemág,

6 Neenowintdush, bazhek wiátuh manito; ween kokkinna kago gá ozhetõt, kege gegishkágonán, bazhek o-o Kitche Ma

mito Jesus Christ, ween kokkinná kago wanje bemátuk, keeno-wint giya ween ònje.

7 Káweendush kokkinná aninnewug okekandubzeenáwá eu, kekandumink, uhsáságewianint muzeninne omejináwá eu siáságewinint muzeninne uhneenuhmutinik onágotuhwandum-owinewá banátuttinne.

8 Weyás káween ningút ketizzhemennototágoosemin keche ònje kekanemunk Kitche Manito, ká owushema mennoizzhewabizzissemin, ánuh weseneyunk giya wesenisewunk.

9 Tuttebábig, kago eu, kewánuhkewinewá guhtuh ònje bázogashinzewug uhgew nánuhmizzidjig.

10 Kishpin aninne wábomik keen uhkekandumun námátábe-yun emá mejeyun muzeninne wegewámink, kánuh giya ween nánuhmizzit guhtuh enanduhze keche mejit eu siáságewinint muzeninneeg?

11 Kekekandumowin ònje, nánuhmizzit wekánissemá ween Christ gá ònje najin, guhtuh banátizzit innuh?

12 Kishpin eu azhe mutchetotowagwánin wekánissemág uhbem'wágunitumowagwá oncennuhmandumowinewá, kemutchetotowá Jesus Christun.

13 Eu ònje, kishpin weyás nekánis ònje mutchetotunk, ká minowá weyás neenguh mejisseen menik áke ga bernátuk, ònje káween newe totowáse nekánis keche mutchetotunk.

CHAPTER IX.

KAWNUH anonint neendowwisse? kánuh neendebanindizose? kánuh neengewábomáse Jesus Christ, Neenkitche Manitomenán? káween neenduhnokewin Kitche Manito ònje ketáwisseem?

2 Kishpin anonint wiáwissewánan ánint ònje, keenowá ween ònje neendow uhgokewussegun, neenduhnonigowin ketáwim, Kitche Manito ònje.

3 O-o azhe nuhquatowwugwá kaquajemidjig;

4 Káween nuh neendá ápetandágoozissemin che weseneyáng giya che minequayáng?

5 Kánuh neendá mushkáwizzissemin che papásuhgábeginwidwá wewemá giya otowwamámá tibishko ánint anoninjig ándotumowát Nekitche Manitomenán wekánissun giya Cephas.

6 Menuh atuh Barnabas, giya neen, kashketosewáng che bōnetoeyáng uhnokewin?

7 Owwanan weká nandobunint tebinowago oshoneám keche banájetót? owwanan kategat, májesigdush natáwigittót? owwanan bamushumát áwaseun uhmejesigdush ototosháboomene?

8 Aninnewug innuh neenduzzhindánun ono iuheen? kánuh tepákonegawin tibbishko ekettozewug.

9 Moses otepákonegawinink oshebe-egáta káween keguh ágobetowáse pezheke otún shiáshábooshkowát mandáminun. Kitche Manito nuh okuhnowanemán pezhekewun?

10 Uhgamá keenowintigo atuh wanje eketöt? kagat keenowint ðnje oshebe-egáta o-o, ween bágwuhkumikgebichegat tuh begwuhkumikgebichega buhgooanemowinink weendush buhgooanemowinink bagundowwát che otápenát ánínt obuhgooanemowinink.

11 Kishpin ge ketegáttumonáng ochichágo iuheen, kánuh neendá otápenuhzemin kago omá ákeeng tabanjegátagin?

12 Kishpin ánínt tebanemenágwá kánuh giya neenowint ketá tebanemissinnoneme? Káween newe iosemin o-o mushkáwizzewin, máno neendenandámin che kúhwátuhgittóeyáng, ánga che banájetósewung Jesus Christ oguhgequawín.

13 Kánuh kekekanduhzeenáwá uhgew uhnoketungig uhnumeawin ðnje bemátizzewug ono iuheen uhnumeawegumigónk ayágín? uhgewedush uhnoketungig sáságewitchegun uzzhuhtag ototápenánáwá ánínt atóng sáságewitchehawin?

14 Me tebishko Kitche Manito gá enákonegat uhgew gagequajig tá ðnje bemátizzewug guhgequawin.

15 Káween neen neendiosemin kago ono iuheen, káween neenge oshebeunzenun ono iuheen keche totágoeyag, owushema tá onisheshin che neboeyámbán uhgamá oweuh aninne mutche izzhewabizze keche ananemippun.

16 Kishpin guhgequayán guhgequawin, káween neenkitche izzhewabiz neendá ekettose ká neen kushketose che bonetóeyámbán guhgequayán, neendá innegáittiz, bonetóeyán guhgequawin!

17 Kishpin ðnjittá tebinowa enandumán che guhgequayán neenguh tebáumágowiz; kishpindush mutchetotumán neendenandumowin me che nágwuk Kitche Manito guhgázomit che guhgequayán.

18 Wagonandush e-e ga ondizzeyán? gagequayán guhgequawin neendótán Christ oguhgequawin, chetebi-egátasinók me e-e ga ðnje banájetósewán nemushkáwizzewin uhnumeawinink.

19 Ahnuh neendebanindiz, ká oweuh aninne neendebanemigoose kokkinná che otuhnoketágaweninnewát neow neendótáz konemá áshkum minowá neendá unne kushketón.

20 Jewug ðnje, Jewink neendenandágooz, konemá neendá tabwatágóg Jewug; magwouh wejéwungwá uhgew tabaneminjig tebákonegawinink neengetótán neow bazhek tabanemint tebákonegawinink, konemá neendá kushkeá che tabwatowewát tebákonegawinink tabaneminjig;

21 Uhgew tabanemásewinjig tebákonegawinink bazhek tabanemásewinint tebákonegawinink neenge enandágooz, (káween Kitche Manito otebákonegawinink gágineek neendebanemigo Christ otebákonegawin,) konemá neendá kushkeág che tabwatowewát uhgew tabanemásewinjig tebákonegawinink.

22 Nánuhmizzidjig magwa, bazhek neenge izzhewabiz konemá neendá tabwatágóg nánuhmizzidjig, kokkinná iuheen kokkinná aninnewug neenge ozhittowág, konemá neendá kúwandán ánínt.

23 Kuhgequawin ōnje, o-o wanje totumán konemá ánínt neendá otápenán keenowá mámowy.

24 Kánuh kekekanduhzeenáwá uhgew kaquajekunitidjig, kokkinná pemebi-ittewug, bazhek mámowy buhkinnága? me totumōg pemebi-ittig konemá ketá buhkinnága.

25 Kokkinná aninnewug wágoochetojig che buhkinnágawát okotuhgittōnāwá weowwewán, me wanje totunk owwe buhkin-nágat banátuttinik kekinowácheowin, neenowintdush weká banátussinōk.

26 Me neen azhe kuhquajekuzzhewayán káween ween anandumowin, azhe megázoeyán, káween ween 'ow mágátunk notin-andotunk.

27 Neenkunwandán neow neentuhbusse buhgittenán, konemá ká ningōtono tá ezhe banátussinnōn neow ge guhgekemugwa ánínt.

CHAPTER X.

Mínowaw nekánissetōk kekekaneminenim che kekandum-ag kokkinná kosenánig anámiuhe ánuhquuttōnk uzzihiáwát kokkinnádush shábooshkumowát kitchegumme ;

2 Kokkinná Mosesun, gebaptizeáwug ánáquuttōnk kitchegum-mink ;

3 Kokkinnádush tibbishko ochichágomá mejim omejináwá ;

4 Kokkinná mámowy ominnequanáwá ochichágomá minne-quawin : (oge minnequanáwá kokkinná eu ochichágomá Azhebeek e-e n'wápenuhnígowát eu Azhebeek me Christ :)

5 Nebewá uhgew ká oníandumeásewán Kitche Manitōn ; buhgwuttuhkamigáng oppuhgináwug.

6 Binná ono iuheen me o-o íasheiggoeyunk keche kekandum-unk, keche nundowánduhzewunk o-o tinnowun mutche iuheen, gá nundowandumowájin.

7 Giya keche muzzeninnekasewag, ánínt uhgew gá totumowát ; azhebe-egátag, anishanábag wuhwanuhbewug wesenewát giya menequawát, giya pusegwewát otuhmennowát.

8 Kago giya bisshegwátizzissetá, ánínt uhgew gá ezhe bisshewátizzewát, neeztunnuh usshe niswa tusso metoswák pongesinōg ningo geshik nebowát.

9 Kago giya kuhgwadebanemásetá Christ, ánínt uhgew gá azhe kuhgwadebanemáwát, uhge banátizzewátdush, mutche kenabegōn ōnje.

10 Kago nanáwudjemo kago, ánínt uhgew gá azhe nanáwud-jemowát, uhge banátizzewát banáje-ewanidjin ōnje.

11 Binná, kokkinná ono iuheen gá izzhewabizzewát, uhgew che ásheigoeyunk, ozhebe-egátawun che guhgekimigoeyunk ōnje, bemátizzeyunk ope kagá eeshqua ákewunk.

12 Eu ōnje ween enandunk mushkáwegábowit, máno tuh iyángwámandum keche we pongeshinzik.

13 Káween kago kuhgwadebanindewin ketotissigoseenáwá, meatur azhe iyotissigowát uhnochigo aninnewun ; Kitche Ma-

nito quiukkooze, káween enanduhze owushema menik keche guhgwadebanemigooseyag keguhtenanemigoosewá menikigo azhe kushketoeýag; mámwowy kuhgwadebanemigowin oguh ezhissetõn ga ezhe wemáshkumag, konemá me ga õnje kushketoeýag che guhbikkumag.

14 Me eu õnje, siágeinnuhgook, ozhindumõk sáságewenintwá muzzeninneeng.

15 Nabwákájig aninnewug neendizzhegegit; tebákonumõk o-o, aketoeyán.

16 Menequáhegun o-o anumeatumáng, kánuh Christ otiz-zhetwáwin omisqueem áwunzenõn? puhquazhegun bwákobetoeyáng, kánuh Christ otizzhetwáwin weow gá inwátunk áwunzenõn?

17 Anuh bátiennenemin, bazhekwunk puhquazhegun bazhek-wunõn keowwinánin kokkinná ketotapenámin eu bazhek puh-quazhegun.

18 Kunowábomikõg Israelitug ahewabizzewát: kánuh uh-geu májejig ságewitchegun, kánuh áwissewug watápenungig sáságewitchehawin?

19 Ahneen aketoeyán? muzzinneen innuh ningõt inábuhtiz-ze, eudush siáságewinintwá muzzinnineeng ningõtono innuh inábuhtut?

20 Neendikitdush uhgew miátawizzidjig ono iuheen siáságe-winnáwájin Mutche Manito siáságewinnáwájin, káween ween Kitche Manitõn; káween kenundowanemissenonim keche owe-káneyag Mutche Manitõg.

21 Káween ketá kushketoseem che menequáhegayag Kitche Manito omenequáhegun, giya Mutche Manito omenequáche-gun, káween ketá kushketoseem che weseneyag Kitche Manito otuhtopowinink, giya Mutche Manito otuhtopowinink.

22 Onjittá nuh kewe nishkeánán Kitche Manito che guhgá-wandunk, owushema nuh kemushkáwizzemin, apeechewit?

23 Kokkinná iuheen nendenandágooz che totumán; káween-dush ezhe onissheshinzenõn keche totumán; kokkinná iuheen neendenandágooz che totumán, ká neendá õnje mennoizzhewa-bizzisse.

24 Kago oweuh aninne tebinowa weow atuh oguh mennoto-tunzeen, kokkinná aninnewug bakánizzinidjin giya oguh we mennototowáwán.

25 Menik ayátándink átawawinink, mejig, kago kuhgwatwa kago tebinowa kenáгуттуwandumowinewá õnje:

26 Kokkinná áke Kitche Manito otebandán, kokkinnádush owwánuhtuk.

27 Kishpin uhgew tiabwatunzigook wekominágwa, enan-dumag kewe ezhaeyag; kago bego anosumuhbeyag buhgitte-numágoeyag mejig, kago kuhgwatwa kago, kenáгуттуwandumowinewá õnje.

28 Kishpindush oweuh aninne eninnág me o-o siáságewin-intwá muzzeninneeg ekettõt, kago meje kago, ween õnje 'ow

wandumök giya tebinowa ketenandumowinewá ðnje ; kokkinná áke Kitche Manito otebandán kokkinná giya owwánuhtak.

29 Enandumowin, neendikit, káween keen tebinowa, baká-nizzidjig otenandumowinewán : neendenandágoozewin wagonan bakánizzit aninne wanje tebhugindunk?

30 Kishpin sháwanjegawin ðnje, anandágoozeyán ánint che otápenumán, wagonan wanje mutche tuzzhemegoeyán, eu ðnje megwach wanje ekettoeyán?

31 Eu ðnje, kokkinná májeyag kokkinná kago giya mane-quayag kokkinná giya anuhnokkeyag kokkinná totumög ga ezhe kitchetwáweyag Kitche Manito.

32 Kago oweuh miátawanemá kago Jewug giya miátawiz-zidjig giya uhnumeájig :

33 Tebishko andoturnán niandumeugwá kokkinná aninnewug kokkinná kago káween tebinowa che beenjenizzeyán neennundowábunduhzeen, che beenjinnizzewátdush nebewá neentotum konemá tá ðnje bemátizzewug.

CHAPTER XI.

NOPENUZZHESHIG, tebishko azhe nopenuhnug Jesus Christ.

2 Kemenzo tuzzhememin nekánissetök, ðnje kenáguttuhwanemin kokkinná kago, kekunwandánáwá tebakonogawin gá ezhe meninnuhgook.

3 Apadush kekandumoninnuhgook Christ uhnegánezekundowát kokkinná aninnewun, aninnedush onegánizzekundowán equawun, Kitche Manito onegánizzekundowán Christun.

4 Oweuh aninne wuhweoquöt, uhnumeát omutchetotán ösh-tegwán.

5 Oweuh equa wuhwewuhquaosig gubgequat uhnumeát omutchetotán ösh-tegwán, gágáshkebazinginigó apetandágwut-tinne.

6 Kishpin equa wuhwewuhquaosig guhtuh mozho, kishpin equa uhgutandunk keche mozboot guhtuh wuhwewuhquao.

7 Aninne káween tá wuhwewuhquaose, ðnje Kitche Manito ogitchetwáwizzewin ezhenágooze ; equadush aninne ogitchetwáwizzewin.

8 Káween equa odebanemáseen aninnewun ; aninne otebanemán equawun.

9 Káween aninne equawun ge ðnje ozheáse, equa aninnewun gá ðnje ozheint.

10 Eu ðnje equa ga ðnje wuhwewuhquaopun Kitche Manito omezhinowamun ðnje.

11 Káween aninne ezheka tá iáse : equawun oguh wejewan giya equa káween ezheka, tá iáse, aninnewun oguh wejewan Kitche Manito ðnje.

12 Aninne azhe tebanemát, equawun enandágwut giya ween equa keche tebanemát aninnewun, kokkinnádush ween kago Kitche Manito otebandán.

13 Tebákonumók tebinowa, meenwábomenágwut innuh equa che uhnumeatowát Kitche Maniŋon wuhwewuhquaosig.

14 Ká kekekanduhzeenâwâ tebinowa nánágtutuhwandumag kishpin aninne guhgánwánequat águttandágwuttinne ;

15 Kishpin equa guhgánwánequat okitchetwáweiggoon wenenissun ; ge mená keche ágwit.

16 Kishpin oweuh aninne we netákekâwetunk, káween o-o neendizzhetwásemin, giya anumeájig ká azhetwásewug.

17 Binná o-o aninnuhgook, káween kemeenno tuzzhemisse-nonim, káween keche mennoizzhewabizzeyag ketŋnje mowun-jeitteseem, meatuh owushema che mutcheizzhewabizzeyag.

18 Wiazhkut miáwunjeitteyagoon uhnumeawegumigŋnk neen nŋndum uhnanáwinitteyag ánintdush neendabwatán.

19 Onjittá tuh izzhewabut che nanáwinitteyag uhgew quiuk azhewabizzidjig kemizzhisshowinágwittágowág.

20 Ope mŋwŋnjeitteyag bazhekwunŋnk káween che mejeyag Kitche Manito owesenewin.

21 Wásinneyagoon papuhkán ototápenánâwâ aenunjegawát, bazhekduh buhkutta, bazhek kewushquabe.

22 Ahnishween, káween nuh ketŋwegewámisseem che tuzzhe weseneyag, che tuzzhe menequayag, kewe banájetŋm innuh Kitche Manito otuhnumeawegumik ? ketá weágutcheáwág uhgew wawegewámisigook ? áneen ga eninnuhgook ? kemen-notuzzheminenim innuh o-o ? káween kemennotuzzhemisnonim.

23 Kitche Manito neengemenik o-o nŋngum aninnuhgook ; Kitche Manito Jesus eu igo dibbikut uhge buhgittenumatink ; puhquazhegun uhge otápenán.

24 Opedush gá uhnumeát obokobetŋn ekettodush, otápenum-ŋk mejig, me o-o neow, bwákobetágoyag ; o-o ga ŋnje totum-ag keche mikwanemeyag.

25 Me giya go gátotank gá ashquâ wesenit ; ototápenunk menequâchegun, eketto, o-o minequâchegun, ŋshke wáweendumágawin nemisquemink ; suhsuhgwonuh, o-o totumag, menequayag keshe ŋnje, kunwanemeyag.

26 Aquoche mejeyag o-o puhquazhegun, giya menequayag o-o menequâchegunink kewábundiewanâwâ Kitche Manito onebowin nánázh keche tuhkoshink.

27 Eu ŋnje owagwan ga mejegwan o-o puhquazhegun giya ga menequagwan Kitche Manito omenequâchegun, anandágoozissig ; omutchetotágoon Jesus Christ weowinne, giya omisque-mene.

28 Tuhguh, aninne tuh nágtutuhwanindizzo, chebwâ mejit e-e puhquazhegun giya chebwâ menequat, e-e menequâchegun.

29 Ween májit giya menequat anandágoozissig mutcheiewish omejin giya ominnequan ga banájeiggoot, káween owábunduhzeeng Kitche Manito oweow.

30 O-o ŋnje nebewá neennuhmizzewug, ákoozewug, uzziá-eyag, nebewádush nebáwug.

31 Kishpin tebákonittizzoeyung, ká keguh tebákoniggoosmin.

32 Ope tabákonegoeyungoon ketiyángwámegomin Kitche Manito ōnje, keche ōnje nissheunnátizzissewung ákeeng be-mátizzidjig.

33 Me eu ōnje nekánissetók, miáwunjeittēyungoon che weesinneyung bábeittetá.

34 Oweuh aninne buhkutat, andát tuh wesene, keche ōnje mowōnjeittissewag keche mutche totumag. Ahnint iuheen pá-nemá takoshínán neenguh ezhichega.

CHAPTER XII.

NŌNGUMDUSH, nekánissetók, tuzzhindumink ochichágo-megewawin kenundowaneminenim che nissetotumag.

2 Kekekandánáwá, miátáwizzidjig uhgeáweyag, uhope-nuhnagwá uhgew natágegetosigwá muzzineneeg sagábeginimigin 'zhizhewabizzeyag.

3 Me e-e ōnje kenissetotumonenim, ká oweuh aninne Kitche Manito Ochichágwun ōnje gegetót, tá ekettose Jesus nuhnebe-kinjegázo, kádush oweuh Jesus Kitche Manito tá ekettose me-atuh Kitche Manito Ochichágwun ōnje eketót.

4 Papuhkánuttōn menittewinun, bazhekgodush ween uhchichág.

5 Papuhkánuttōn uhnokewinun, bazhekgo Manito.

6 Papuhkánuttōn uhnokewinun, bazhek 'ow Manito anokeet kokkinná aninnewun weowwinne.

7 Uhchichágomá omezhisshowwenágwetonun kokkimá iuheen, kokkinná aninnewun ōnje che mennoizzhewabizzewát.

8 Uhchichág omenán bazhek aninnewun nebwákágegetowin, bazhekduh Uhchichág omenán, kekandumowin.

9 Bazhekduh Uhchichág omenán che nojemoewanit ákooze-win; minowádush bazhek, mushkáwandumowin.

10 Bazhekduh omenán che muhmándátuminit, bazhekduh keche kekanemát quiuk azhe guhgequanegwan; bazhekduh Uhchichágomá omenán, uhnōch inwawinun che inwanit, bazhekduh keche ánekuhnotunk puhkán inwawinun :

11 Bazhek Uhchichág kokkinná iuheen andotunk, anandunkigo otezhemámenán kokkinná aninnewun.

12 Tebishko weowwemá azhe bazhekwunk, bátienukduh obuhkazewinemán bazhkwun weowwemán me tebishko Christ andit.

13 Bazhekgo Uhchichágomá kokkinná wanje baptizemigoe-yunk, che bazhekwunk weowwemá, kishpin Jewug áweyunk, giya miátáwizzidjig áweyunk, awákánewungwan giya tabanidizzowungwan, kokkinnádush kege ezheigomin che menequayunkigo uhow bazhek Uhchichágomá.

14 Weowwemá káween atuh bazhekwunzenōn buhkazewin bátienuttōn buhkazewinun.

15 Kishpin ozit ekettomuhgut, ōnje ká oainj neendowwisse,

ká weowwemá neendebanemigooseen, menuh e-e kagat weowwemá azhe tebanemigoosig?

16 Kishpin otowwugámá, ekettomuhgut, ōnje ká oskezhik neendowwisse ká weowwemá neendebanemigooseen, menuh e-e kagat weowwemá azhe tebanemigoosig?

17 Kishpin kokkinná weowwemá oskezhik áwung áneende ga ōnje nōndunk? kishpindush kokkinná, weowwemá otowwugámá áwunk, áneende ga ōnje menánjegang?

18 Ween Kitche Manito azhe meenwandunkigo oge i-izzhis-tonun buhkazewinun weowwemáng.

19 Kishpin kokkinná bazhekwunk buhkazewin, uneezh e-e weow?

20 Nōngumdush bátienuttōn buhkazewinun, bazhekdush weow?

21 Oskezhikomá káween otá ittunzeen oninjemá, káween kepapámanemisinōn, giya ōshtegwánemá ká ōtá ittunzeen ozitámá; ká kepapámanemisenōn.

22 Kagat giyádash owushema ono buhkazewinemán, ká gwetch ningōt inábuhtussinōn anandumung, ká ketábemábiz-zissemin, iásewunk.

23 Onoedush kebuhkazewinenánin agutchetoeyungoon, me owushema apetandumunk, onedush miánábomenágwuk keowwenánin owushema apetandágwuk.

24 Ono manwábomenágwukin kebuhkazewinenánin, ká apetandágoosenōn, weendush Kitche Manito kokkinná buhkazewinun oge mámuhozitonun owushemadush keche apetandágwuk eu owushema nōndás apetandágwuk.

25 Me eu káween kago tuh buhquabichégátasenōn weowwemáng, me eu ōnje kokkinná buhkazewinun, tuh nánezhokomá-temuhgūtōn.

26 Bazhek buhkazewin mámetáwandumomuhgukin, kokkinná buhkazewinun, mámetáwandumomuhguttōn, bazhekdush buhkazewin, manowánegwandumomuhgukin kokkinná buhkazewin manowánegwandum.

27 Binná keenowá Christ weow babazhek andusheyag obuhkazewinun.

28 Kitche Manito ánint uhnumeawinink otussán, netam, anoninjig, minowá mamándáwizzidjig, minowádush gagequajig, minowádush mamándototungig, minowádush nojemōtōng ákoozewin, nezhokomátewin, minowá, ogemákundumowin, papuhkán inwawin.

29 Kokkinná anoninjig innuh áwewug? kokkinná nuh mamándáwizzidjig áwewug? kokkinná nuh gagequajig áwewug? kokkinná mamándátotungig áwewug?

30 Kokkinná nuh n'wájemoewajig ákoozewin áwewug? kokkinná nuh uhnōch anwajig áwewug? kokkinná nuh wiá-neguhnotungig áwewug?

31 Nundowandumōk owushema apetandágwuk menittewin, owushema azhe wanisseshink kekekinnoumonim.

CHAPTER XIII.

KISHPIN kushketoeyán, che inwayán, kokkinná anishaná-bag anawát, giya Kitche Manito omezhinowamun otinwawin-ewá, kishpin gezhawátizzisewán; tebishko shiáwábekuhum-ingin miskobewábeek neenduhpetandágooze.

2 Kishpin kushketoeyán, che ónwáhegayán, kishpin kekan-dumán kokkinná kiátuhkin, kokkinná giya nebwakáwandum-owin kishpin ayáán kokkinná mushkáwandumowin che beje-nissetoeyán wudjewun kishpin gezhawátizzisewán, ká ningót neendinábuhtuhgandágoozisse.

3 Kishpin kokkinná neenduhnokájegun, megewayán keche ushumugwá katemákizzidjig; kishpin megewayán neow che chágitag geshawátizzisewándush, ká ningót neendá enábuh-chetoseen.

4 Keshawátizzewin beomuhgut keenwazh, mennoizzhewabut ká guhgáwanindewin áwunzenón, ká ómbásinzenón,

5 Ká mutcheizzhewabussinón, káween tebinowa atuh kun-wábundizzemuhgussenón, ká wanuhpuhusinón che nishkátiz-zink; ká mutche enanduhze;

6 Ká mennowánegwanduhze mutche izzhewabizzewinink, mennowánegwandum quiuk izzhewabizzewinink;

7 Kokkinná kago oguhbikán kotuhgittowin, kokkinná kago tabwatum, kokkinná kago onundowandán.

8 Keshawátizzewin káweká ánisussenón: ánwáhegawin koshá tuh banátut otanuhnewun tuh pezán ábemuhguttón, kekandumowin tuh banátut.

9 Kekekandámin ánint ketónwáhegamin ánint.

10 Ope gá geschichegát tag tuhkoshinomuhgut, eu gá geschi- chegátasinók tuh wabinnegáta.

11 Magwouh uhbenoche-eweyán obenocheink neenge ezhe-gegit, uhbenocheink neendizze nissetotum, obenocheink neen-ge ezhe náguttuhwandum; opedush buh keche eninneweyán, ningoche neembuhgittenán neenduhbenoche izzhewabizze-win.

12 Nóngumdush shábwábingin wásáhegunábeekówk, neen-dizzenámin, pánemádush keguh ásumeengwándemin: nóngum ánint neenkekandán azhekekanemigoeyán.

13 Binná onodush niswa ono iuheen, mushkáwandumowin, buhgoosanemowin, keshawátizzewin, owushemá apetandágwuk ono keshawátizzewin.

CHAPTER XIV.

NOPENUTTUMÓK keshawátizzewin, nundowandumók ochi-chágomá sháwandágoozewin, owushema apetandumók che guhgequayag.

2 Ween anwat inwawin oweuh nasetotunzig, káween aninne-wun oguhnonáseen, Kitche Manitón ganoná'in; ká oweuh anin-

newun onissetotágoseen, ochichágõnk kiátutinegin otuzzhin-dánun.

3 Ween gagequat aninnewun oguhnonán uhgugázomát che mushkâwandunk che mennowânegoozenit.

4 Ween nasetotunzeeng inwawin anwat, mushkâwandumeit-tizzo, weendush gagequat onezhokumowân anumeánidjin che mushkâwanduminit.

5 Apadush kokkinná miugwawinun anwayag neendenandum, owushemá onisseshin kokkinná che guhgequayag, ween gage-quat, owushema aptandágooze, apetandágoozit ween miugwa win anwat, meatuh ánekuhnotunk, anumeawin che sõngunk.

6 Binná, nekânissetõk, kishpin beotissinnuhgook miugwa-win, be inwayán, áneen ga inábuhtuhkebung meatuh Kitché Manito Ochichágwun õnje guhnoninnuhgook, uhgamá kekandumowinink uhgamá ánwáchehawinink uhgamá giya guhge-quawinink ?

7 Giyadush uhnõch iubeen bamátussinõk, gamá pepegwun, gamá nõndágomutchehun, kishpin kekenowách inwangwá, áneen ga ezhe kekandumingebun pepegwunnewung gamá nõndágomutchehunewung ?

8 Kishpin nõndágomutchehun uhnõchigo inwag owwanan ga gezhetápun che megázõt ?

9 Me debishko, keenowá, kishpin nissetotágoozissewag azhe gegetoeyag, áneen ga ezhe kekandumingebun aketõnk ? notin-igo keguh guhguhnotánáwá.

10 Konemá azhe bátienuk inwawinun ákeeng kokkinnádush go kekinowách eketowinun.

11 Kishpin nissetotunzewân inwawin, buhgwutch anishaná-ba neenguh 'ow, ween giya ganozhit tuh buhgwutch anishaná-bawe.

12 Me debishko giya kenowá azhe nundowábundumag uh-chichágomá megewawin wekoochetõg owushema keche õnje sõngunk uhnumeawin.

13 Eu õnje kishpin oweuh aninne kushketõt miugwawin che inwat, tuh uhnumeá che we kushketõt keche ánekuhnotunk.

14 Kishpin uhnumeáyán miugwawinink, neenchichág uh-numeá, neennissetotumowin ká ningõt inábuhtussinõn.

15 Owwagonandush eu ? neenguhuhnumeá neenchichágõnk, neenguh uhnumeá neennissetotumowinink, giya ; neenguhuh-gum neenchichágõnk neenguhuhgum neennissetotumowinink giya.

16 Kishpin izzhewabussinõk, ope sháwanjegayun kechichá-gõnk áneen ga ezhe kekandunk ween mazaniegun kakanduhzik ope otitunk, Amen che eketõnk anumeáeyunin, õnje ká onis-setotunze aketoeyun ?

17 Keen ween kagat quiuk ketuhnumeá, ween bakânizzit-dush ká sõngitcheháõse.

18 Megwetch neendená neen Kitché Manito owushema menik inwawinun uzzhinwayán menik keenowá kokkinná in-wayag.

19 Uhnunæawegumigõnk dush owushema neendá meenwandum náninkigo che gegetoeyán neennisetotumowinink e e ke che kuhgekemugwá ántint, gamá nánink metoswák tussink ke che gegetoeyán, oweuh che nissetotunzigdush.

20 Nekánissetók kago uhbenocheing izzhewabizzekago, kenissetotumowinewáng; kemutcheizzhewabizzewinewáng uhbenocheing izzhewabizzik, kenissetotumowinewángdush eninneeng izzhewabizzik.

21 Azhebe-egáta tepákonegawinink, aninnewug õnje puhkán otoneináng uhgew anishanábag kiábe kokkinná o-o ánuhwe káween neenguh bezindágooseeg eketto Kitche Manito.

22 Eu õnje inwawinun miugwawinun kekinowá chichegawinun, káween uhgew tiabwatungig uhgew atuh tiabwatunzigook guhgequawin onisseshininne uhgew tiabwatunzigook káween ween uhgew tiabwatungig.

23 Kishpin kokkinná anumeájig mowõnjeittewát bazhek-wunõnk, kokkinnádush miugwawin inwawát, ántindush peendegawug nasetowinungig mazaniegun, ántindush tiabwatunzigook, káween kewuhnátizzewug kegi-iggoosewá?

24 Kishpin kokkinná guhgequawát, bazhek dush peendega tiabwatunzig, nasetowinunzig mazaniegun, kokkinná okushké-áwán uhtabwatuminít kokkinná otebákonáwán.

25 Me o-o wanje bákissininik otáink, kiátuttinegin; o-odush pungisshink oskezhigõnk õnjittá oguh uhnumeatowán Kitche Manitõn, Kitche Manito quiuk kegegishkowáwá guttuh eketto.

26 Ahneen azhewabuk nekánissetók? mowõnjeittayagoon, ketoguhgequawinim, ketotinwawinim, keguhnonáwizzim, ketánekonotágowizzim, máno kokkinná iuheen tuh geschichegátawun che sásõngeittayag.

27 Kishpin aninne miugwawin inwat, ká owushema neezh niswa tuh tuzzheshewug eudush mamashquut; bazhek dush oguh ánekuhnotága.

28 Kishpin oweuh ánekuhnotágasig tuh pezán áta uhnumeawegumigõnk, tuh guhguhnonittizzo che guhnónát Kitche Manitõn.

29 Gagequajig neezh niswa tuh gegetowug ántindush oguh, tebákonánáwá.

30 Kishpin kago otissigõt 'ow bazhek námátábit, 'ow magwouh gágetõt tuh pezán ábe.

31 Kokkinná keguh gegetõm mamashqutigo che gegetoeyag me kokkinná konemá tá nissetotumõg, konemá kokkinná ketá mennowánegoozim.

32 Ochichágwun 'ow gagequat aenát tuh izzhewabizzewun.

33 Kitche Manito káween ween otozhetoseen õmbegizzewin, oságetõn mennoinnowandewin, azhewabuk kokkinná anumeájig.

34 Máno keteqamewág tuh pezán ábewug, uhnumeawegumigõnk; káween enandágoozisewug uhgew che gegeeshwát

ezhe guhgekemáwug keche bezindumowát, tepákonegawin ekttomuhgut giya.

35 Kishpin kago we kekandumowát, onábamewán oguh kuhquajemáwán andáwát; águhtandágwut equa che gegetót uhnumeawegumigónk.

36 Wagonan? Kitche Manito ogegetowin keenowá innuh ónjebámuhgut? keenowá nuh atuh ototissigónáwá?

37 Kishpin oweuh aninne, neenguhgequaweninew enandunk; gamá uhchichâgomáwit, máno tuh tabwatum ono iuheen wazhebeumonuhgook Kitche Manito oguhgequawinun.

38 Kishpin oweuh aninne kago kekanduhzik máno kâ kago oguh kekanduhzeen.

39 Eu ónje nekânissetók, wekoochetók che guhgequayag, kago genuhumowág kago, ánint miugwawin che inwawát.

40 Máno kokkinná iuheen wawane tuh mennoizzhewabutón.

CHAPTER XV.

MINOWAWDUSH, nekânissetók, kenissetotumonenim guhgequawin, gá guhgekeminuhgook eu gá bezindumag, nóngumdush maskâwemeenjimenumag.

2 Eu wanje bemátizzeyag, kishpin kunwandumag eu gagekeminuhgook, meatuh ningótoto inábuktuhanduhzewag keche wuneshinag.

3 Kege weendumonenim, netam eu gá kekandumán, Jesus Christ ezhe ónjenat kemutcheizzhewabizzewinenánin, azhebe-egátagigo mazaniegunink.

4 Uhge ni-issichiegázót, uhge ábejebátdush minowá naswogwunigutinik azhebe-egátagigo mazaniegunink.

5 Cephasundush, ogewábomigón, minowá giya ashe neezh-inidjin.

6 Náágutchedush owushema nánwák wekânissemág, ogewábomáwán ningótink, kagá kokkinná uhgew bemátizzewug gayábe, ánintdush genebowug.

7 Náágutchedush Jamesun ogewábomigón, giyadush kokkinná anoninjig.

8 Squáchedush neen neengewábomá, neen bazhek kâ quiuk ope neengenegese.

9 Neen nōndás neenduhpetandágooz anoninjig kâ neendá apetandágoozisse anonint che agoyámbán, ónje uhge mutchetotumán Kitche Manito otuhnumeawin.

10 Kitche Manito osháwanjegawin neendezheigoon wanje apetandágoozeyán, osháwanjegawin gá menigoeyán káween ishá neengeménigoseen, owushema nebewá neenduhnoke menik anokewát kokkinná, káween neenigo tebinowa, Kitche Manito koshá osháwanjegawin gá wejewegoyán.

11 Eu ónje, kishpin neen, kishpin weenowá, me azhe guhgequayáng medush gá ezhe tabwatumag.

12 Kishpin gá ezhe guhgequaweengan, Christ gá ábejebát,

wagonan árint wanje ekettoeyag, ká kago ábejebáwin uz-zheketoyag?

13 Kishpin tuhgosinók ábejebáwin, Christ ká ge ábejebáse.

14 Kishpin Christ ká ábejebásegwan, neenguhgequawinenán ká ningót inábuhtussinón.

15 Kagat keguhgenowishkenotowánán Kitche Manito ónje neenge-ekettomen Kitche Manito oge ábejebáan Christum, ká ábejebásegwan gá nabojig kishpin ábejebásigwá.

16 Kishpin gá nabojig ábejebásigwá ká giya ween Christ ábejebáse.

17 Kishpin Christ, ká ábejebásegwan, ketabwatumowin ká ningót inábuhtuhsinón, gayábe kemutcheizzhewabizzewinewán kegegishkánawá.

18 Giya weenowá gagenajig tiabwatowájig Christum baná-tizzewug.

19 Kishpin enandumunk Christ o-o atuh nóngum bemátizze-yunk che bemájeinunk owushema ketá katemágezissemin kokkinná aninnewug andusshewát.

20 Nóngumdush ónjittá Christ geábejebá, ween netam gá ábejebá menik nabojig.

21 Nebowin aninneeng azhe ónjemuhguk, me giya ábejebáwin aninneeng azhe ónjemuhguk.

22 Kokkinná azhegegenang Adam, me e-e ga ezhe ónje bemátizzeeng Christ.

23 Kokkinná aninnewug tebinowa otizzhewabizzewinewá ónje: Christ netam, medush kokkinná tabanemájin ope tubkoshink.

24 Opedush tuh ishquása ope bagittenumowát Kitche Manitón ogemáwewin ósemán ope kokkinná buhgittenunk ogemá-kundumowin kitcetwáwizzewin giya mushkáwizzewin.

25 Ónjittá tuh ogemákundum, nánázh kokkinná omiátáwiz-zemun keche tuhkokánát anámiuhe ozitáng.

26 Eeshquách miátáwizzit gabanájeint, me nebowin.

27 Kokkinná kago anámiuhe ozitáng oge átón; opedush aketojin kokkinná iuheen anámiuhe, ozitáng uhchegátanik, ná gwut ween kokkinná kago anámiuhe ge átót, káween ween anámiuhe ge uhsáse.

28 Opedush kokkinná iuheen, anámiuhe ge uhtowwint, ope-dush oguisemá ween tebinowa anámiuhe guhtuh uhsá uhew kokkinná iuheen anámiuhe gá buhgittenumágoojin, medush Kitche Manito ga ezhe ápiche negánizzekundunk kokkinná.

29 Kishpin izzhewabussinók áneen ga izzhewabizzewát uh-gew baptizeinjig nabojin ónje? kishpin nabojig ábejebásigwá pápish? wagonan wanje baptizemigowát nabojin ónje?

30 Owwagonan wanje ezhegáboweyáng nuhnezánizzewinink andusso tepiegunak?

31 Keguhgatinamowittonim kepápenanemowinnewáng ónje, eu ayáyán Jesus Christ ónje, nenib andussogezhiguk.

32 Kishpin aninnewázoeyán, neengemegáná buhgwutch á-wase Ephesusink ekettoeyán, áneen ga enábuchetoeyámbán

kishpin nabojig ábejebásigwá? máno wesenetá, minequatá wá-bunk keguh nebomin.

33 Kago oweuh keguh wiazhemigoseen, wetokowwintwá mache izzhewabizzidjig, me wanje banátizzit mennoizzhewabizzewin.

34 Kooshkoozetumók quiuk izzhewabizzewin, kago mutcheiz-zhewabizzekago, ōnje, ánint ká okekanemásewán Kítche Manítōn : keche ōnje águtcheiyag o-o wanje aninnuhgook.

35 Oweuh aninne guhtuh eketto, áneen azhe ábejebáwát nabojig? áneen azhenágwutinin weowwewán?

36 Keguhgebátiz, menekánun kategátumun, kishpin nebo-muhgusinók ká saguhkesinōn.

37 Euedush kategátumun, ká eu keketegátunzenun eu keche weowwewunk, menekánun atuh, konemá puhquazhegun menekán konemá ánint puhkán.

38 Kítche Manitodush ween aenandunk tuh ezhetonun, weowwemán, kokkinnádush menekánun tebinowa weowwewáng.

39 Kokkinná weyásemán káween bazhekwunzenōn ; bazhek weyásemá, anishanába weyás, minowá bazhek weyásemá á-wase weyás, minowá bazhek weyásemá kago weyás, minowá weyásemá benase weyás.

40 Anint weowwemán gezhigōnk tebanjegátawun, ánint ákeeng tebanjegátawun ; kitchetwáwizzewin gezhigōnk bazhekwunk, kitchetwáwizzewin giya ákeeng bazhekwunk.

41 Bazhek kitchetwáwizzewin gezhikegezis, minowá bazhek díbbekegezis, minowá bazhek uhnungwug, bazhekdush uhnung owushema ápetandágooze, minowá bazhek uhnung apetandágoozit.

42 Me tebishko ga izzhewabuk ábejebáwinink nabojig ; ketegátumink begishkunutōnk, tuh ōnje netáwigin weká ga begishkunusinók.

43 Ketegáta águtchewinink, netáwigin kitchetwáwizzewinink ; ketegáta neenuhmizzewinink, netáwigin mushkáwizze-winink.

44 Ketegáta oweyáse weowwemá, netáwigin ochichágo weowwemá. Tuhgomuhgut weyáse weowwemá, tuhgomuhgut giya ochichágo weowwemá.

45 Ezhebe-egáta, netam aninne Adam uhchichágōm keche bemátizzit ge ezhe áwintebun, ishquiách Adam tatátuhbeet uhchichágomá ge ezhichegázo.

46 Anawak, 'ow netam uhchichágowissig, oweyáse weowwemá áwe, náágutchedush, uhow wachichágowit.

47 Netam aninne, áke ge ōnje ozheá ákeeng ezhenágooze, wíánakasinkdush aninne, Kítche Manito gezhigōnk ōnje.

48 Ahkeeng wanjeet aninne me azhenágozewát, ákeeng wanje netáwigidjig, 'owdush gezhigōnk wanjeet, me azhenágozewát gezhigōnk ayájig.

49 Azhe innowunk ákeeng ayát; me ga ezhe innowunk gezhigōnk ayát.

50 Binná, nōngum o-o neendikit nekánissetók, weyás giya

misque ká Kitche Manito otegemáwewinink tá peendegamuhgusinõn ; bagishkunuk ká tá benojemomuhgusinõn.

51 Binná, kewábundiinnim miámuhkátandágwuk ; káween kokkinná keguh nebásemin, kokkinná koshá keguh gwakená-goozemin.

52 Kitche wiebuh, buhsungábewinink menik, squách che mutwawag mutwawachegun ; (mutwawachegun tuh mutwawa;) nabojig guhtuh onishkáwug weká che begishkuhnunisigwá, keguh gwakenágoozemindush.

53 O-o bagishkunuk weowwemá, weká che begishkunusinók guhtuh uhchegáta.

54 Me o-o bagishkunut weowwemá ope utõng e-e ga begishkunusinók o-o nabomuhgut weowwemá, ope guhtuh utõng ga nebomuhgusinók medush keche tebishkosag azhebe-egátá mazaniegunink, nebowin, goonjegáta shágocheittewinink.

55 Oh nebowin, áneezh e-e kemázánuhowawin? Oh jebagumink, áneezh keshágoоче-ewawin?

56 Mázánowawin nebowin, mutcheizzhewabizzewin ; mushkáwizzewin mutcheizzhewabizzewin, tepákonegawin.

57 Megwach neendenánán Kitche Manito ween máninunk shágoоче-ewawin Neenkitche Maniteménán Jesus Christ õnje.

58 Me eu õnje siágeinnuhgook nekánissetók, iyángwámezik, mushkáwandumók, kago keguh jebinnegoseem, gágineek uh-noketumók Kitche Manito otuhnokewin, õnje kekekandánáwá ketuhnokewinewá káween unishá ketuhnokeseem Kitche Manito õnje.

CHAPTER XVI.

NÕNGUMDUSH neentuhzhindán o-o, anumeájig mowõnjeitewát shoneá gá ezhe menugwá anumeájig Galatiaink che to-tumowát, me giya keenowá aninnuhgook.

2 Máno andussheyag ningooche keguh átõnáwá kago, andussõ uhnumeagezhigut kokkinná aninnewug iyámenik oguh ni-issetõnáwá, Kitche Manitõn azhe mámenigowát, che mowõnjichegasewag ope tuhkoshinán.

3 Opedush tuhkoshinán owwagwanug ga innowáwagwan, kemazaniegunnewáng mewug uhgew ga uhnonuhgik kechebe-ezhewenint kemegewawinewá Jerusalemink.

4 Kispin kushketoeyán keche ezháeyán, neenguh wejewegõg.

5 Binná keguh beotisenim, ope bemeshábooshkurnán Macedoniaink ; (õnjittá neenguhunneshábooshkán Macedonia :)

6 Konemá nuhkowa neenguh iá uzzhíáeyag, konemá kopa pepõn neenguh iá uzzhíáeyag ; keche nezhokomowweyag keche ezháeyán, wá ezháeyán.

7 Nõngum ween, káween keguh wábomisenonim, ningooche nõmuk nuhkowa neenguh iá uzzhíáeyag kishpin Kitche Manito anandunk.

8 Ephesusink neenguh iá nánázh che ochichesag Pentecost wekoondewin.

9 Kitche ishquándám neenbákindánuhmágo; batienowug-dush nashkanjegajig.

10 Kishpin Timotheus tuhkoshink, máno keguh wejewegowá, kago chegotunzik, Kitche Manito otuhnokewin enuhnoké, azhe enuhnokéyán giya neen.

11 Kago oweuh aninnewun oguh pápenanemigooseen, baká ságitchesuhginekanit keche be otezhit; neembeá che tuhkoshink mánowe wekánissemág.

12 Uhtuhzhemint nekánisenán Apollos, ápadush beotisinág mánowe wekánissemág, neendánuhwe enandum, káweendush enanduhzee che be-ezhát nōngum: ōnjittá tuh tuhkoshin ope kushketōt che tuhkoshink.

13 Uhkowábig, mushkáwegábowig mushkáwandumowinink, aninneeng izzhewabizzig, sōngizzig.

14 Kokkinná kago keshawátizzewinink guhtuh izzhewabut.

15 Ketenenim nekánissetōk, (kekekanemáwág Stephanas olinotawizzewin, mewug uhgew gá netáme sháwandágoozidjig Achaiaink, ge izzhewabizzewugdush che nezhokomowát anuhmeánidjin.)

16 Tuhbuhzheezh buhgitinumōk keowwewán uhgew towug anishanábag, giyadush, kokkinná uhgew wátokonungoog uhno-kewin.

17 Neempápenanim Stephanas uhbe-ezhát, giya Fortunatus, giya Achaicus, eu azhe nundowandumag keenowá kokkinná ge megewawug.

18 Neenchichágōnk, giya kechichágowáng, ge ōnje nian-dumōg, me eu ōnje keguh tabwa-andum, ee tinouh iáwewát.

19 Anumeájig Asiaink ketuhnemekágowág. Aquila giya Priscilla ketuhnemekágowág nebená Kitche Manitōn ōnje, giya anumeánidjin owegewámewáng.

20 Kokkinná wekánissemág kesuhgōninjenegōg. Uhnuhme-kotátig mamashkōt iojeendeyag.

21 Neen Paul neendoshebeán o-o suhgeninjenittewin tebino-wa neninj ōnje.

22 Kishpin oweuh aninne siágeásig Kekitche Manitemenán Jesus Christun máno tuh Anathema Maran-atha.

23 Kekitche Manitemenán Jesus Christ osháwanjegawin, má-no keguh wejewegōnáwá.

24 Neenságe ewawin keguh wejewegōnáwá Kitche Manito Jesus Christ ōnje. Amen.

† Netam mazaniegūn Corinthianug geoshebeumowáwug Philippinink, Stephanas, giya Fortunatus, giya Achaicus, giya Timotheus, ogemájetōn,

WIAHNEKASINK MAZANIEGUN CORINTHIAN- UG OSHEBEUMOWINTWAW.

CHAPTER I.

PAUL, Jesus Christ otanonájin, Kitche Manito otenandumowinink ònje, giya Timotheus kekánisenán otoshebeumowán anumeánidjin Corinthink, kokkinná giya anumeánidjin mizze Achaiaink ayájig.

2 Máno keguh sháwandágoozim innowandewinink, Kitche Manito Kósenán ònje, giya Kekitche Manitomenán Jesus Christ ònje.

3 Megwach ketenána Kitche Manito Kekitche Manitomenán Jesus Christ ósun, ósemá o-o sháwanjegawin, ósemá kokkinná mennowánegoozewin.

4 Ween niandumeinunk kokkinná kesuhnágizzewinenánin me giya keenowint ga ezhe niandumeungwábun wasitáwandungig.

5 Ònje Jesus Christ okotuhgitowin nebewá kegegishkámin me eu niandumowin azhe óndinuhmunk giya keenowint Jesus Christ ònje.

6 Kishpin neenowint suhnágizzeyáng, me keenowá keche ònje mennowánegwandumag, keche ònje bemátizzeyag kekotuhgitowinewá ònje ; me giya neenowint wanje kotuhgitoeyáng kishpindush mennowánegoozeyáng, me e-e keche ònje mennowánegoozeyag, keche ònje bemátizzeyag.

7 Nemushkáwandámin uhnáguhtuhanemenáng me ga ezhe iyíáeyag kotuhgitowin, me ga ezhe iyíáeyag mennowánegoozewin.

8 Nekánissetók ketenanemineme che kekandumag neenkotuhgitowinenán, gá otisigoeyáng Asiaink ge gache kuhgwátuhgitomin bázhichiuhe nemushkáwizzewinenáng neengebuhbuhnát andámin neembemátizzewinenánin.

9 Nebowin neenge tuhndámin neowwenáng, ká pápish mushkáwizzewin neenge tuhndumázosemin, meatuh Kitche Manito ween wíábejebát nabonidjin.

10 Ween gá bemájeinunk kitche nebowinink, nóngumdush bamájeinunk, ketenandámindush ónjittá che bemájeinunk.

11 Keenowá nezhokomátéyag ketuhnumeawinewáng, uhnumeatumoweyáng eu megewawin ònje gá menigoeyunk, nebená anishanábag ònje.

12 Me o-o nemennowánegoozewinenán, ònje neenkekandámin mennoizzbewabizzewin uhgosunk Kitche Manito, Kitche

Manito osháwanjegawin ònje, o-o ketizzhewabizzewinenán ákeeng keenowádush ònje.

13 Káweká bakánuk ketoshebeumosenoneme meatuh menik wiábundumag mazaniegunink, giya tiabwatumag, neendenandumdush gágrineek keguh tabwa-andám.

14 Tebishko gá azhe tabwatowweyáng ánint, keenowá kemenowánegoozim neenowint ònje; tebishko neenowint giya azhe mennowánegoozeyáng keenowá ònje Kekitche Manitomenán Jesus Christ ogezhigutómink.

15 Uhtabwatumán o-o ònje ketánuhwe beotissinimwábun, konemá minowá ketáge ònje mennototágóm.

16 Ketánuhwe unnewábominenimwábun, Macedoniaink uhge ezháeyán minowá ketánuhwe beotisinim Macedoniaink webeònjebáeyán Judeaink kechegebe izzhewabizzzeyagobun.

17 O-o ge enandumán, neenge guhgebátandum innuh? eu wá totumán, oweyásemá nuh eu wanje totumán? menuh o-o azhewabizzzeyán, kagat, kagat, káween, káween, che ekettóyán?

18 Kitche Manito azhetabwat neendikittowinenán anináng káween ween, kagat, káween, giya.

19 Ònje ween Kitche Manito Oguisun, Jesus Christ, uhow wánduhmonuhgook Timotheus giya Silvanus wándumonágwá, káween, kagat, káween giya azhewabusinòn, weendush kagat.

20 Ween kokkinná Kitche Manito owáweendumágawinun, kagat giyadush, Amen, Kitche Manito ogitchetwáwizzewin keenowint ònje.

21 Ween máningun mushkáwandumowin, keche ònje mushkáwegáboweyung, che tabwatowwung Christ, ween gá onuhgeminunk, me uhow Kitche Manito.

22 Ween gá uhgokewusonunk, meninunkdush uhchichágomá ketaenáng.

23 Minowádush, Kitche Manito okekandán ònjittá káween kewe ositáwandámeisenonim me gá be ònje ezhásewán Corinthink.

24 Káween eu ònje, uhtebandumán, kemushkáwandumowinewá, ònjedush kenezhokumoneme, che mennowánegoozeyag : mushkáwandumowin ònje, ketúnje nebowwim.

CHAPTER II.

NEENGEWUHWANANDUM, minowá che beótisinonuhgook ope che kushkandumán.

2 Kiahpin kushkandumeinnuhgook, owwanan neen, ga mennowánegwandumeit; meatuh uhgew kashkandumeinjig neen ònje?

3 Mego o-o oshebeumonuhgook ope beotissinuhgook, ká neenguh ònje kushkanduhze uhgew ga ge ònje meannowánegoozeyámbán, ònje, me o o, ananeminuhgook nemennowánegoozewin, me giya keenowá kemennowánegoozewinewá.

4 Magwouh kushkandumisink, neendáge oshebeumonim gegizzebeeng, káween ween che onje osittáwandumag, che kandumung koshá azhe ságeinuhgook.

5 Kishpin oweuh kushkandumeint, káween neen neengekushkandumeiggoose, ánínt atuh ōnje megooshkácheisinonuhgook ozám.

6 Wuhow towuh aninne, enandágwuttinne keche ōnje kotuhgeint nebewá ōnje.

7 Neendáwách ketámenowwesháwanemáwá, ketá mianduméáwá, keche ōnje goonjegázosig, nebewá kushkandumowia.

8 Ketenenim keche mushkáwandumag che ságeitteyag.

9 Me o-o wanje oshebeumonuhgook nōngum keche kekanememinuhgook kishpin ga tabwatowwewagwan kokkinná kago.

10 Kishpin mennowesháwanemag oweuh, kago, giya neen neenguh mennowesháwanemá; kishpin mennowesháwanjegayán-kago, keenowá ōnje Jesus Christ oskezhighōnk.

11 Mutche Manito keche ōnje kushkeisinowung, neenkekan dámin okuhgianizzewin.

12 Minowádush, ope buhtuhkoshinán Troasink, owwe guhgequayán Christ omeenwájemowin, Kitche Manito neembákin-danumag ishquándan.

13 Ká nánázh neendunwashemonose neenchichágōnk ōnje ká neenge mikowáse Titus nekánis; neengenuhghunág emá Macedoniaink neendezhá.

14 Nōngum megwach ketenánán Kitche Manito, ween mozhuk meninunk shágooche-ewawin, Jesus Christ ōnje; owá bundiewandush onebwákáwin, mizzewa, keenowint ōnje.

15 Kago wáshkobemágwukin ketenanimigonán Kitche Manito Jesus Christ ōnje, uhgew ōnje bamájeinjig giya uhgew banátizzidjig.

16 Uhgew banátizzidjig uhtabwatunzikwá, me owushema wanje izzhewabizzewát, uhgewedush tiabwatungig, me owushema wanje gágega bemátizzewát : owwanan kashketūt che nis-setotunk ono iuheen?

17 Káween e-e ketezhewabizzisseem azhewabizzewát baná-jetojig Kitche Manito oguhgequawin; quiuk tabwáwin ketezhegegetomin, Kitche Manito apetanemungid, anosumeet Kitche Manito neengegetomin Jesus Christ ōnje neendōnje gegetonim.

CHAPTER III.

NEMAHJETAHMIN innuh, minowá uhmennotuzzhindumáng neowwenánin? neennundowandámin innuh oshebe-egunun, keche egoeyag che muhmequânegoeyáng? nenundowandámin innuh che oshebeummowewyung mazaniegun?

2 Keenowá keowwewán me nemazaniegunénánin wazhebe-egátag needaináng, kekekanemigōm kokkinna aninnewug kewábomigowág.

3 Wawane mezhishshowwenágwitöng Christ che omazaniegunit anoketumung; káween ween oshebe-egunáböng önje oshebe-egátasinön; meatuh Kitche Manito giágega bemátizzit Ochichágwun önje; káween uhsine otopowinábekönk; meatuh weyáse otopowinink otaemáng.

4 Me azhe tabwatowwungid Kitche Manito Jesus Christ önje.

5 Káween ween neendenanduhzemin, nemennoizzhewabizze-win Kitche Manito otebandán.

6 Ween gá ezheinunk, che kushketoeyunk che guhgequayunk öshke wáweendumágawin, káween ween oshebe-egun, me atuh uhchichágomá: oshebe-egun nishewamuhgut, uhchichágomá megewa bemátizzewin.

7 Ezhewáwin nebwin, eu wazhebe-egátá, giya mazenichegátá uhsineeng, kishpin ezhe kitchetwáwuk, Israel onejánisun ká kushketosewug we gunnowábomáwát Mosesun oskezhigönk, azhe wákashkát, eu kitchetwáwizzewin ga ungomuhguk:

8 Ahneen o-o Uhchichágomá ezhewáwin, owushema ga ezhe kitchetwáwusinök?

9 Ezhewáwin bátándewin, kishpin kitchetwáwuk; owushema quiuk izzhewabizzewin ezhewáwin tuh kitchetwáwuk.

10 Önje eu kachetwáwichégátá, ká kitchetwáwusinön o-o önje, eu kitchetwáwizzewin önje, miámowy kitchetwáwuk.

11 Eu gá banátuk, kishpin kitchetwáwuk, owushema kachetwáwut eu banátusinök.

12 Önje eu uzhenandumung, ápiche kebhuhguketágoozemin.

13 Káween ween Moses andotunk, uhgwuhningwaoon, uhgwuhningwaotizzöt, önje Israel onejánisun ká kushketosewug che guhnowábundumowát, eu gá ungomuhguk;

14 Onáguhtuhwandumowinewán kuhgebeengwamuhgutinnewun; nánázh nöngum o-o gezhigut, o-o uhgwuhningwaoon gayábe ezheshin; ká ikkoonegátasenön ope kanowábundumowájin gata wáweendumágawin; eu uhgwuhningwaoon gá ungomuhguk Christ önje.

15 Nánázh nöngum o-o gezhiguk, ope Moses tepájeminjin, uhgwuhningwaoon otaewáng átane.

16 Káween nöndás, ope otaewán Kitche Manitön, ezhe mikowwewát uhgwuhningwaoon tuh ekoonegáta.

17 Nöngum Kitche Manito ween 'ow Uhchichág, Kitche Manitodush Ochichágwun uzzhiánit me emá wánuhkewin.

18 Kokkinnádush keenowint mizzhishuh keskezhigonáng, kewábundámin Kitche Manito ogitchetwáwizzewin, tebishko wábomochichágwunink, me e-e tebishko azhe gwakenágoozeyunk kitchetwáwizzewinink giya minowá kitchetwáwizzewinink, tebishko Kitche Manito Ochichágwun andinit.

CHAPTER IV.

Eu ōnje, ōnje uzziáyung o-o ezhetwáwin, azhe otissigoe-yáng sháwandágoozewin ká newuhnemikkowwissemin.

2 Kokkinná neengewabenámin gámotukin mutcheizzhewabizzewinun, káween uhbamosang kuhgianizzewinink, ká newiazhemásenán oweuh, Kitche Manito odikitowinink, uhraiz-zhishshowwenágwitoeyáng quiuk tabwawin neenkekandumonánánig kokkinná azhewabizzeyung, anosumeet Kitche Manito.

3 Kishpin nemeenwájemowin gátōng, gátowáwug uhgew waneshingig :

4 Manito omá ákeeng ogebeengwanegowán onáguhtuhwanemowinewáng, uhgew tiabwatunzigook ; wásayá, uhkitchetwáwuk wáweendumágawin ká tá ságátasininne Christ Kitche Manito otezhenágoozewin ogitchetwáwizzewin.

5 Káween neenowint tebinowa neenguhgequasemin, Jesus Christ Kitche Manito atuh neenowint ketobemetágunenáwán neowwenánin Jesus Christ ōnje.

6 Ōnje Kitche Manito ween gá totunk che wásayág, ween wásayá kemenigonán ketaináng owwe kekandumonainunk Kitche Manito okitchetwáwizzewin anosume skezhik Jesus Christ.

7 Ahkeeng otosowinink ketiámin o-o kitchetwáwizzewin ; mushkáwizzewin Kitche Manito che tebandunk, káween keenowint ketebanduhzemín.

8 Neenkotuhgitomin aetowwíuhe, káweendush neenkushkanduhzemín, newuhwanandámin, káweendush neembuhbuhná-anduhzemín.

9 Neembátáigomin, káweendush neenuhgunnegoozemín, neen neeswabinnegázomin, kádush neembanájeiggoozissemin.

10 Mozhuk neembabámewetonun neowwenáng Kitche Manito Jesus Christ onebowin, Jesus Christ, obemátizzewin kone-má neenguh gegishkámin neowwenáng.

11 Neenowint magwouh bemátizzeyáng, mozhuk kekezhandámin keche neboeyunk, ween Jesus ōnje, konemá Jesus obemátizzewin, tá mizzhishshowwenágwut keowwenáng.

12 Nebowindush uhnokemuhgut neowwenáng, bemátizzewin-dush keowwewáng.

13 Me debishko azhe iáwungid uhchichágomá mushkáwandumowin, azhebe-egátáigigo, neengetabwa-andum me wanje gegetoeyán ; neenowint giya neentabwatámin, me wanje gegetoeyáng.

14 Ōnje neenkekandámin, ween gá ábejebáát Kitche Manito Jesusun, me gá ábejebáinunk giya keenowint Jesus ōnje, me gá ōnje wejegábowitonáng.

15 Kokkinná iuheen keenowá ōnje, me eu kitché nebewá sháwandágoozewin, nebewá megwach uzzbekettowát, che ōnje kitchetwáweint Kitche Manito.

16 Me eu ðnje, wanje wunemikowwisewunk ánuh áqutchei-
uhe aninne weow banátut, anámiuhe aninne ashkum óshkená-
gweá andussogezhigut.

17 Punge neenkotuhgitowinenán ningo buhsungábewin ke-
tuhnoketágo min che menigoeyunk kitchetwáwizzewin ga gá-
gegasink gágineek.

18 Káween neenkunowábunduhzemin ono iuheen wiábun-
dumingin, uhnew atuh wiábunduhzeeng; iuheen wiábundum-
ingin májamuhgutón, iuheendush, wiábunduhzeeng gágegase-
nón.

CHAPTER V.

ONJE kekekandámin, omá ákeeng kewegewámenán, kishpin
pekooshkág, ketiámen Kitché Manito gá ozhetót, wegewám
oninjemá gá ðnje ozhetoseeng, ga gágegasink gezhigónk.

2 Onje omá kemánátwamin, ðnje kenundowandámin, keche
uhgwuhnégázoyung kewegewámenáng gezhigónk ðnje.

3 Kishpin ezhe uhgwuhnégázoyunk, ká keguh peengwoshá-
gittesemin.

4 Keenowint abeyunk omá owegewám, kemámátwamin bwá-
wuhnayunk, káween ween ðnjittá, we peengwoshshágitteyunk
ðnje, che uhgweigoeyángdush, nebwin che goonjegátátag be-
matizzewinink.

5 Ween Kitché Manito kege gezhetáigonán o-o iuhe ðnje,
giya kegemenigonán árint Ochichágwun.

6 Eu ðnje gágineek kemushkáwandámin, ðnje kekekandá-
min magwouh omá uzzhiáeyunk keowwenáng wásá ketónduh-
betowwánán Kitché Manito.

7 (Uhtabwa-andumunk o-o wanje kushketoeyunk bamosa-
yunk, káween ween 'ow wábeyunk.)

8 Kemushkáwandámin, neendikit, kétenandámin che buh-
kawittoeyunk kebikokeowwenánin konemá che ðnje wejewunk
Kitché Manito.

9 Eu ðnje ketuhnokemin, owwe niandumeyunk kishpin we-
jewunk gamá ningooche iyáyunk.

10 Kokkinná keguh nebowwemin anosumeet Jesus Christ
otepákonégawinink, kókkinná gá úzzhewabizzewát oweowwe-
wáng guhtuh uhginjegátane, wanisseshin giya miánátink.

11 Onje kekekandámin menik ga ezhe gosittowungebun Kit-
ché Manito keguházománánig aninnewug, mizzhishuh kewá-
bunduhanáwá Kitché Manito keowwenánin; neendenandumdush
qundigo kewábundiigóm neowwenánin.

12 Káween minowá neenkitchetwáwanduhzemin neowwená-
nin kómeninemin, keche ðnje mennotuzzhémeyáng, konemá
ketá ðnje iánáwá kago, enutwá uhgew kachetwáwandungig
weowwewán káween ween otáewáng.

13 Kishpin kawuhnátizzingin izzhewabizzeyunk Kitché Ma-
nito wanjittayunk: kishpindush nebwakáyunk, keenowá wanje
nebwakáyunk.

14 Christ oságe-ewawin keguhánjenázhubogomin ònje o-o anandumunk, bazhek nebotumowát kokkinná ònje ; kokkinná ge nebowug ;

15 Kokkinná e-e ge nebotumowát, uhgew bamátizzidjig ká-ween tebinowa weowwewán ezheka tuh ònje bemátizzissewug, uhnew tá ònje bemátizzenáwán gá nebotumágowájin, ween gá ábejebáát minowá.

16 Eu ònje eeshquách nòngum, ká oweuh aninne kekekane-mánán aninneeng che enandágoozit ; ánuhdush kegekekane-mánán, anineeng uhge enandágoozit, nòngumdush káweká minowá keguh kekanemásenán.

17 Eu ònje kishpin oweuh aninne Christun gegishkágoot, óshke bemátizze ; gata iuheen ungowun, binná kokkinná iuheen Óshkeiwunón.

18 Kokkinná iuheen Kitche Manito tebandánun, ween gá to-tonunk che mennoinnowamunk Jesus Christ ònje, ween gá meninunk, uhnokewin mennoinnowandewin.

19 Che eketónk, Kitche Manito Christun ogegishkágón, uz-zhozhetót áke che mennoinnowamigoot, uhgindumowásig o-mutcheizzhewabizzewin kemenigonándush, gegetowin menno-innowandewin.

20 Nòngumdush Christ ketuhnnonigonán tebishko Kitche Manito azhewáwekozominá g kewáwekozominineme Jesus Christ ònje mennoinnowamik Kitche Manito.

21 Oge ezheán kemutcheizzhewábizzetumónunk ween ká-kanduhzig mutche izzhewabizzewin, konemá ketá ezheigomin quiuk izzhewabizzewin Kitche Manito gá gishkunk.

CHAPTER VI.

NEENOWINT tebishko mámowy newejuhnokemánán, ke-guházominenim wawane che otápenumag Kitche Manito óshá-wanjegawin.

2 Ònje eketto, kenóndón e-e ope gezhigut sháwandágozink, kegenezhokumóndush ; binná nòngum menno gezhigut, binná nòngum o-o gezhigut sháwandágoozewin.

3 Kago ónduhmáqua kago guhgequájin anuhmeájig keche ozomásewintwá.

4 Kokkinná kago wábundiewag keowwewán uzshuhnoketowwag Kitche Manito, nebewá beowinink, gwatuhgeigoeyunin, katemágizzyunin, kashkandumunin,

5 Buhshunzhaogoyunin, kepáquiegázoeyunin, wambegimegoyunin, anokeyunin, akowábeyunin, muhkuttakayunin ;

6 Benizzewin ònje, kekandumowin ònje, keenwazh kotuhgitowin ònje, keshawátizzewin ònje, Kitche Manito Ochichá-gwun ònje, quiuk ságe-ewawin ònje,

7 Gegetowin tabwawin ònje, Kitche Manito omushkáwizzewin ònje, mennoizzhewabizzewin ushwewin ònje, kitcheníkámáng giya nuhminjenikámáng.

8 Ahgutanduhzeeng, giya águtandumink, mennotuzzhepi-

goeyunin, mutchetuzzhëmigoeyunin, tebishko kagianizzidjig, giya quiuk azhewabizzidjig.

9 Uhgew kakanemásewinjig giya quiuk kekaneminjig, ná-bojig, binnádush kebemátizzemin, bubshunzhönjig kádush kenissegoosemin.

10 Kushkandumink giya kemennowánegoozemín, katemá-kizzeyunk, nebewádush önje wánuttizzewug, kago iáseeng, kokkinnádush kago uzzhiáng.

11 Keenowá Corinthianewetök! neendoninán bákissinön keenowá önje; neendainán mechâhegâta.

12 Kâween kebabewewichegâzoseem neenowint önje, kebabewezhim tebinowa keowwewáng.

13 Nöngum che önje tepáumágowizzeyag tebishko (neene-jánisug ganonugwânin neenezhegegit;) mamánditök binná.

14 Kago mámony ittekago tiabwatunzigook; wagonan ga önje wejeendewát quiuk azhewabizzidjig giya mache izzhewabizzidjig? áneen ga ge ezhe mámowittemuhguk wásayá giya kushkedibbikut?

15 Ahneen ga ge ezhe wejeendewát Christ giya Belial? áneen ga ge ezhe mennowejeendewát ween tiabwatunk giya tiabwatunzig?

16 Wagonan ga önje wetokotátemuhguk Kitche Manito otuhnumeawegumik giya muzineneeg? keenowá keowwewân me Kitche Manito gâgega bemátizzit otuhnumeawegumik; Kitche Manito gá eketöt, weowwewáng neenguh iá neenguhwetosamág, neen oguh Omanitomewá neow, neenduhnishanâbamug tuh áwewug.

17 Eu önje sâgizzeikög uzziháwát, puhkawinikög, eketto Kitche Manito: kago tángenkago eu wánuk, keguh otisinim-duah.

18 Keguh öosemáwá neow keguh oguisemenim giya keguh odânisemenim, eketto mámony mushkâwizzit Kitche Manito.

CHAPTER VII.

AZHE iáeyunk ono wáweendumátewinun, siágeinnuhgook, kebenittotámin kokkinná keowwenánin, giya kechichâgonánin; umbasino quiuk izzhewabizzetá, che gosunk Kitche Manito.

2 Otapenishenáng; kâ oweuh aninne neengemutchetotowásenán, kâ oweuh neengebanájeásenán, kâ oweuh neengewiazhemásenán.

3 Kâween che bátamenán o-o ketönje enisinön, kiut neenge ekettonábun neendenandámin che wejenebománán gamá che wejebemátizzemánán.

4 Neengitche sönganim o-o azhe guhnoninuhgook, neenkitchetwáwanindiz, keenowá önje, nemooshkenashkágön mennowánegwandumowin, neengitchemennowánegwandámin kokkinná neenkotuhgittowinenánin önje.

5 Önje Macedoniaink buhtuhkoshináng kâ neenge kushketo-

semin newe unwashemonoyáng, nemeogooshkâcheigomin gewe-táiuhe ; áqutcheiuhe megátim ; beenjeiuhe kotájim.

6 Kitche Manitodush ween oniandum uhgew nâswabinegâ-zojig, ke niandumeigonán, ònje Titus uhtuhkoshink.

7 Kâweendush eu atuh uhtuhkoshink, euedush ònje menno-enuhkumigut bienájemináng ope wándumoweyumint azhe inushkâwandumag, giya kemowwewinewân, giya azhe menno-enanemeyáng me owushema wanje mennowânegwandumán.

8 Eu uhge kushkandumeinuhgook, nemazaniegun ònje, neendositáwandánábun, nõngumdush, kâ neendositáwanduhze, ònje neenkekandán e-e mazaniegun uhge ònje ositáwandumag wanebak.

9 Nõngumdush nemennowânegwandum, kâween eu ònje uhge kushkandumeigoyag, ònje iánwanindizzoyag wanje kushkandumag, me wanje kushkandumeigoyag Kitche Manito ònje konemá kâween ningõtono ketá ezhe bátázisseem neenowint ònje.

10 Kushkandumowin Kitche Manito wanjeeg uhnokemuhgut keche ánwanindizzõk, weká che ònje kushkanduhzeeng, keche ònje bemátizzeyunk ; kushkandumowin ákeeng uhnokemuhgut nebowin, che ònjisseeng.

11 Binná o-o mego tebishko kekushkandumowinewân Kitche Manito wanjeeg, azhe iyángwâmeiggoyag azhe sâgeiggoeyag, azhe mushkâwandumag, azhe õmbwaigoyag ! kokkinná kago kenágwitõnâwân keowwewân, quiuk gá totumag.

12 Eu ònje, ope wazhebeumonuhgook, kâween neenge ònje totunze, ween 'ow gá mutchetotunk ònje, kâween giya ween ònje, gá mutchetotowint ; keche ònje kekandumag azhe iyángwâmenáguttuhwanemináng anosumeet Kitche Manito.

13 Eu ònje nemenowânegwandámin keenowâ kemennowânegwandumowinewâng ònje, kagat, owushema neengemennowânegwandámin Titus omennowânegwandumowin ònje ; ònje ochichágwun keenowâ kokkinná wanje õshkenágoozinit.

14 Kishpin ningõtono gá iinâwugan uhtuzzneminungook kâ neendágutchisse, quiuk gá azhe weendumonáng me giya ween menik gá enug Titus me giya ween azhe mikumink, quiuk tabwayung.

15 Owushemadush keshawânotágowâ ònje, okunwandánun azhe tabwatumag azhe sagizzeyag, nuhningishkâyag ope watâpenag.

16 Nemojegandum eu ònje uhtabwa-aneminuhgook kokkinná kago.

CHAPTER, VIII.

MINOWAW, nekânissetõk, náguttuhwandumõk Kitche Manito oshâwanjegawin, mánintwâ anumeájig Macedoniaink.

2 Ope kache suhnágizzewât, bátiennuttinne omennowânegoozewinewâ ápiche ketemágizzewinink kitche nebewá wanje megewawât.

3 Neenkekandán, menik azhe kushketowát, owushema menik azhe kushketowát enandumög che buhgittenumowát weowewân;

4 Kuhquajeminungwá che otâpenumung mágewawát, kuhquajeminungwá che uhnoketowwungwá anumeájig.

5 O-o getotumög kâween anandumungobun totunzewug, Kitche Manito obuhgittenumowáwân netam opedush kebuhgittinumágonánig weowewân Kitche Manito otenandumowin ònje :

6 Me eu wânje kuhquajemungid Titus, che gezhetáumág eu, tibbishko shâwanjegawin gá azhe májetát.

7 Eu ònje azhe iyáeyag kokinná kago, mushkâvandumowin ekettoewin, kekandumowin meenwawizzewin, giya kesâgewawinnewá sâgeyâng, me tábishko eu nebewá ga ònje iyáeyag shâwanjegawin.

8 Kâween neenguhgázomigöse o-o keche ekettoeyán, ánint uhgetowát me wânje gegetoeyán, keche quiuk quandumink kishpin quiuk siáge-ewawagwan.

9 Ònje neenkekandámin Neenkitche Manitemenán Jesus Christ oshâwanjegawin ánuh ápiche wánuttizzebun, keenowá gá ònje ketemágizzit, ònje uhketemágizzit mashköt keenowá ketá ònje wánuttizzim.

10 Nöngum ketenenim o-o keguh ònje mennoizzhewabizzim, keenowá netam kege májetám kiut aquo ningo kekenonowuhguk ketönje enandám ningötono owwe totumag.

11 Binná ònje gezhetáeyunk anuhnokeyag gazhetinna magwouh enandumag ketámegewam ánint azhetuhneyag.

12 Kishpin enandumowin enandumomuhgut, me eu nágwuk aninne azhetunit meatuh o-o Kitche Manito azhe niandunk.

13 Kâween ezheka keenowá atuh ketábemöndi-iggoseen bakánizzitdush aninne kago che bemewetosig ;

14 Me che teshkosag nöngum tatussin ayáyag e-e che managwá ánint manazidjig, ningooting giya keenowá manazeyag giya weenowá keguhmenigowâg, me keche teshkosag :

15 Azhebe egátagigo, ween nebewá miáwunjetöt, ká owushema kago otiáseen, weendush punge miáwunjetöt mego tatussininik menik wáíát.

16 Megwach Kitche Manito uhge uhtowát Titusun otaene keche kunwanemik.

17 Ototisigön guhgázomigowin, azhe gwáshquazit weenigo enandum uhge ezhát uzziháeyag.

18 Nemájenizzhuhmowánán wekánissemá chewejewegoot, ween manotuzzhemint kokinná anumeawinink ;

19 Kâweendush atuh eu ; ge onuhginjegázo anumeájig ònje che wejeweyumint, konemá che nezhokomágat, che kitche twáweint Kitche Manito :

20 Ká neendenanduhzemin oweuh aninne önzomeyumint, o-o tebinowa mágewayáng :

21 Umbasino, quiuk izzhewabizzetá, che kushketoeyung kago, anosumeet Kitche Manito, giyadush anosumewát aninnewug.

22 Nekánissenán wejeenduháwug, neenge ezhe mikowánán, kezhihowwizeet o-o enuhnokewin wájuhnokemigoyun.

23 Kishpin oweuh guhgwatwat Titusun, neenezhokomág uzhuhnoketonán; kishpin oweuh kuhgwatwat nekánisenánig, weenowá me uhgew anoninjig anumeánidjin uzhuhnongowát, giyadush Christ ogitchetwáwizzewin.

24 Eu ōnje, wábundi-ik uhgew anosumewátdush anumeájig che kekandágwuk keságe-ewawinewá keche menno tuzzhemenáng quiuk.

CHAPTER IX.

TUZZHINDUMINK uzhuhnoketowwintwá anumeájig, ká: ween keguh oshebeumosenōnim :

2 Neenkekandámin azhe gezhandumag, kegekitchetuzzhemine, guhguhnonungidwá anishanábag Macedoniaink, neenge eketomen anishanábág Achaiaink ningo kekenonowuhgutinne ako kezhandumowát, kegezhandumowinewá otōmbwaigōn-áwá nebená anishanábag.

3 Neenge ezhenázhowág wekánissemág gá ezhe tuzzhemenáng, keche tabwawinewung gá ekettoyán che gezhetáyag :

4 Ōnje Macedonia anishanábag kishpin bewejewewát, mekōgdush gezhetásewag neendá águtchemin, (konemá giya keenowá keguh águtchim) ōnje ozám uhge kitchet tuzzhemenáng.

5 Me ōnje wanje enandumán che ezhenázhowugwá wekánissemág gezhá che gezhetáyag e-e wamegewayag, e-e gá weendumonag kiut, gezhá che gezháchesink, che kekandágwuk unishá che megewayag.

6 O-o neendikit, ween punge kategat, punge tuh mámá weendush nebewá kategat, nebewá tuh mámá.

7 Kokkinná aninnewug aenandumowátigo otaewáng me ga ezhe megewawát, káween che saságizzeeng, káween giya che guh-gázōndink : Kitchet Manito oságeán wanepuzh mágewanidjin.

8 Kitchet Manito okushketōn aenandunk ezhe mennototonáng gágineek keche mennotuhneyag kokkinná kago keche uhnokkeyag menno uhnokewin :

9 (Azhebe-egátagigo, siswasininne mizzewá ogemenán katemákizzinidjin omennoizzhewabizzewin gágegasininne.

10 Ween mámát menekán keteganidjin, máno ween tuh megewa puhquazhegun che omejemimeyag oguh bátienutonun menekánun gá ketegátumowinjin oguh bátienutōn kemennoizzhewabizzewin :)

11 Me konemá ga ōnje wánuhtizzeyag mozhuk mámegewayag eu wanje megwach enungid Kitchet Manito.

12 Uzhuhnokewin o-o uhnokewin uhgatchishkenintwá anumeájig bátienutdush nebená tussink megwach uzzenint Kitchet Manito ;

13 (Magwouh enuhnokewát o-o enuhnokewin okitchetwáwe-

áwan Kitche Manitōn uhtabwa-andumag Christ otuhnumeawin uhmenagwá uhgew giya kokkinná anishanábag uhmenagwá ;)

14 Otuhnumeawinewádush uzuhnumeatumonágwá ōnje enandumōg Kitche Manito osháwanjegawin che gegishkumag.

15 Megwach ketenáná Kitche Manito ogitche megewawin ōnje.

CHAPTER X.

NEEN Paul tebinowa, magwouh wejewinuhgook, neendágá-shee, wájewesinonuhgogoondush, neensōnganim, keguhgázominenim Christ obakádizzewin, ogeshawátizzewin ōnje ;

2 Konemá ká neendá sōnganemose wájewinuhgogoon azhē sōnganemoyán ánit wájewugwánin uhgew ananemeuminjig uhmuteheizzhewabizzeyung.

3 Ahneen uhnōch izzhewabizzeyáng káween nemuteheizzhewabizzissemin :

4 (Neendushwewinenánin omá ákeeng káween ōshkená-goozenōn, kitche apetandágwutōn ween Kitche Manito ōnje, uhguhwbetōng sásōngitchegátagin :)

5 Neswabenumink náguhtuhwandumowinun, kokkinná giya kago kache apetandágwuk, otuhsumetowán Kitche Manito okekandumowinun uhbetōng kokkinná náguhtuhwandumowinun Christ che owwákátunk.

6 Gezhetánin che buhshunzhaōntwá kokkinná tiabwatunzigook keenowá ketabwa-andumowinewá ope mooshkena tabwawinewun.

7 Kegunowabundánáwá innuh iuheen anábomenágwuk ? Kishpin oweuh aninne enandunk Christun tabanemigoot, o-oguhguh enandum ; tebishko, azhe tebanemigoot Christun, me giya neenowint Christ azhe tebanemeyumint.

8 Kishpin kitche tuzzhindumán o-o mushkáwizzewin, Kitche Manito gá mezheumint che ōnje sōngizzeyag, káween che banájeigoyag, káween neendágutchese :

9 Káween neendenanduhze keche sageinnuhgook nemazaniegunun ōnje.

10 ōnje (ekettowug,) omazaniegunun kosegwuninewun, kotámegwutinnewun ; wejewinungoondush weow neenuhmutinne, ogegetowindush neenuhmutinne.

11 Wuhow towuh aninne o-o guhtuh enandum, azhebe-egayán giya nemazaniegunináng, me go ga izzhewabizzeyáng ope ewada tuhkoshináng.

12 Neenshágwanemomin wewejewungidwá, manotuhzhindungig weowwewán, uhgewedush, waonuhgindejig mamáshkōt, azhewabizzewát káween nebwákásewug.

13 Káween neenowint newe kitche tuhzhinduhzemin ono iuheen, áwás ewada nemushkáwizzewinenáng, uhtebábundumink mushkáwizzewin, Kitche Manito gá mezheumint, mushkáwizzewin tabishkágoyag.

14 Káween neshebetásemin che we tabishkágoyag, uzzhiá-

yag neembe-ezhámin uhguhgequayang Christ omeenwájemowin :

15 Káween neenkitchetwáwanemosemin, che we uhnewázoyán, nemushkáwizzewinenán che uhnoketumáng bakánizzit aminne otuhnokewin, neendenadámin ope kemushkáwandumowinewán anesóngungin neenguh sóngandágoozemin keenowá ònje,

16 Konemá neendá guhgequamin meenwájemowin, áwás ewadá uzzihiáyag, káween newe ònje sasónganemosemin bakánizzit aninne otuhnokewin gezhá bázhigoyáng.

17 Ween kachetwáweittezoot, máno oguh kitchetwáweitteze Kitche Manito otuhnozowinink.

18 Káween ween wuhow quiuk anandunk weow, ween koshá Kitche Manitón quiuk ananemigoot, quiukquandágooze.

CHAPTER XI.

KAGO nishkátizzhetowwishe kago, neenkuhgepátizzewin ònje, kago nishkátizzetowwishe kago.

2 Ketuhkowábundumonim Kitche Manito otuhkowábewin ònje kegewetegandemenim bazhek onábamemá, konemá ketá menim, Christ tebishko òshkenegequa mánetingin.

3 Unishádush neenshágwanim konemá che izzhewabizzeyag Eve gá izzhewabizzit, genabeek okuhgianizzewin keche ezhe kooshquaitumag.

4 Oweuh otisinág ezhe guhgekeminág bakánizzinidjin Jesusun, neenowint azhe guhgequasewáng, kishpin otápenag bakánizzit uhchichágomá, weká watápenásewagobun, puhkán giya meenwájemowin weká n'wánduhzewagobun, tuh mennoizzhebubut nishkátizzetowwásewag.

5 Neendenandum káween ishquiáng neendiáse, kitche apétandágoozit anonint.

6 Ahnuh neenketemágiz gegetowinink, káween náguhtuhwandumowinink; wawane neenkekinnoumágomin kokkiná iuheen magwaiuhe keenowá.

7 Ningótono innuh neenge ezhe mutchetotum, keche tuhbusubuhgittenumán neow keenowádush keche ònje kitche apétandágoozeyag? ònje keguhgekemenim unishá Kitche Manito omeenwájemowin?

8 Neengekemotemág ánint anumeájig, otápenumowugwá tepáumátewinun, keenowá che uhnoketonuhgook.

9 Magwouh wejewinuhgook, kago nanduhwandumánin, ká oweuh aninne neenge otápenumowáse; kago nanduhwandumánin wáiyán, wekánisemág Macedoniaink beònjewug ukko uhmezhewát; kokkiná kago neenge kunwanindiz, kago keche tebanduhzewag; gágineek go neenguh ezhe kunwanindiz.

10 Christ otabwawin quiuk neowwink azhe iát, ká oweuh aninne neenguh nuhganegoose o-o subsónganemoyán Achaiaink.

11 Wag nan ònje? Menuh e-e uhságeisinonuhgook? Kitche Manito okekandán.

12 O-o watotumán, ōnjittágo neenguhtotum, kónemá neendá buhkezhán enandumowin' weenowá uhnewishkonungwá ; kone-má tá ezhe mikowáwu azhewabizzeyunk che izzhewabizze-wát.

13 Kagianizzidjig towug, kagiazhe uhnokejig, Christ otoskenegamun azhenágoozinit ezhenágwitojig weowwewán.

14 Káween mámuhkátandágoosinōn ; Mutche Manito ween tebinowa Kitche Manito omezhinowamun otezhénágwetōn weow.

15 Eu ōnje ká mámuhkátandágoosinōn otoskenegamun gwa-kenágwetōt weowwewán ope eeshquá bemátizzewat gutuh uh-ginjegátane menik andotumowát.

16 Minowá neendikit, kago oweuh aninne neenguh guhgebát-anemiggose, kishpin oweuh we guhgebátanemint kagebátizzin-gin neenguh ezhe otápenik konemá neendá kitchetwáwanindiz punge.

17 Eu aketoeyán káween Kitche Manito neendōnje ekettose neenguhgepáche geezhwa uzzhekettōyán o-o kitchetwáwanemowinink.

18 Ōnje nebewá kitchetwáwanemowug, omá ákeeng, medush giya neen wanje kitchetwáwanemoyán.

19 Kemennowánegwandumeáwág kagebátizzidjig ōnje keenowá uhnebwákayag.

20 Kekotugitōm, kishpin oweuh aninne muhkuminág kago, kishpin oweuh aninne apetandunk weow, kishpin oweuh aninne buhseengwaonág.

21 Neenduhzhindán águtchewin tebishko gá neennuhmizze-yángin neendezhegegit. Kishpin oweuh aninne kitche sōngan-dunk weow kago ōnje (neenguhgebázetágooz,) neensōnganim me giya neen.

22 Hebrewug innuh ? me giya neen. Israeliteug innuh áwewug ? me giya neen. Abraham onejánissun áwewug ? me giya neen.

23 Christ innuh otoskenegamun áwewug ? (neenguhgebáze-tágooz,) neen owushema ; owushemá nebewá neenduhnoké ; buhshunzhaotewin owushema menik apetandágwuk, owwákáneweyán naningim, nebowinun naningim.

24 Jewug ōnje nánink tussink, nissemetunnuh usshe shán-gusse tussink neenge buhkitaogo.

25 Nisink metig neengebuhketaogo, ningōtink neengebemo-siniego, nisink nábequánink neengenuhnezánigo, ningo gezhik, ningo dibbik neengebemátuhgá kitchegumeeng.

26 Neengebuhbámátiz naningim, nuhnezánizzewinink ne-beeng, nuhnezánizzewinink magwa gamotishkidjig, nuhnezá-nizzewinink magwa tebinowa wájetuhkewamugig, nuhnezániz-zewinink magwa miátáwizzidjig, nuhnezánizzewinink otanow-ink, nuhnezánizzewinink buhgwuttuhkumigáng, nuhnezánizze-winink kitchegumeeng, nuhnezánizzewinink magwa kagianiz-zidjig wekánissemág ;

27 Iakoozewinink, wesuhgandumowinink, uhkowábeeng nuh-

ningim, buhkutang, gashkunábágwang, muhkutakang naningim, uhgakutcheeng, peengwoshshágiteeng.

28 Puhkán giya iuheen áqutcheiue ayágin, eu waotisigoyán andusso gezhiguk che kunwanemugwá kokkinná anumeajig.

29 Owwanan nanuhmizzit, neendush, ká neen neenuhmizzisse? owwanan nashkeint, neendush káween neenchágizzose?

30 Kishpin ōnjittá sōnganemoyán, me ga ōnje sōnganemoyán, ono iuheen neenuhuzzewinink ayágin.

31 Neenkitche Manitomenán Jesus Christ ōsun Omanitomenán, ween sháwandágoozit gágineek okekandán uhgubgenowishkeswán.

32 Damascusink, ogemá wiánekashkowát kitche ogemán Aretasun okunwandán Damascenug ototanhewewá shemágunishun, enandum owwe otápenit.

33 Wásáhegunink neenge ōnje nesábeginego, kokobenágunink medush azhe oshemoyán.

CHAPTER XII.

KAWWEEN neendōnje mennoizzhewabizzisse kitchetwáwanemoyán; neenguh be-ezhánun mamándáezbenuhmowin Kitche Manito azhewábundiewat.

2 Neengekekanemá aninne Christun tabanemigoot usshe neokekenonowuhgut shegwouh, (kishpin beenjinná ayágobunan, ká neenkekanemáse kishpin giya áqutcheiue ayágobunan, ká neenkekanemáse : Kitche Manito okekandán;) wuhow towuh aninne oweuh beōmbewinegoot gezhigōnk.

3 Neenkekanemá wuhow towuh aninne, (kishpin beenjinná ayágobunan, ká neenkekanemáse giya áqutcheiue ayágobunan, ká neenkekanemáse, Kitche Manito okekandán.)

4 Uhge ezhe ōmbewenint mennowánegoozewin tuhnuhkewinink ogenōndánun miugwawin gegetowinun, weká aninne anandágoozissig keche ezhe gegetetōt.

5 Wuhow towuh ōnjittá neenguh kitchetwáwetuzzhemá, neenowint tebinowa káween neenguh kitchetwátubzhinduhzeen neow, meatub neen neenuhmizzewinun.

6 Ahnuh neenguh enandum che sōnganemoyán, káween neenguh guhgebátizzisse quiuk tabwawin neenguh eket, neenguh bōnetá nōngum oweuh aninne owushema che uhpetanemisig meatuhgo menik azhewábomit, menik giya azhenōndunk.

7 Owushema ozám che kitchetwáwanemosewán ono kitche mamándáezhenumowinun ōnje, menasegáwunj neengemigonun neowwink, Mutche Manito azhe uhnokeet che kotuhgitoeyán ozám ashkum che ishpebuhgittinnegosewán.

8 Nisink neenge uhnumeatowá Kitche Manito ono iube che nuhunigoyán.

9 Neengeigduh, neensháwanjegawin tatussin che iáyun; ne-mushkáwizzewin neenuhmizzewinink ge ōnje ozhichegáta. Pápenanemowinink ōnje neenguh ōnje mushkáwiz, neenuh-

mizzewinink Christ omushkâwizzewin, konemá neenguh bone-sundágon.

10 Me eu ōnje nemenowânegwandum neenuhmizzewinink, papápeigowinink, katemákizzewinink Jesus Christ ōnje, nánuhmizzeyánin me 'ow ūmushkâwizzeyán.

11 Neenguhgebátiz sōnganemowinink; keenowâ kegegetowim ketágemennotuzzhemin, kâween ishquiáng neendiáse oweuh kache apetandágoozidjig anoninjig, ánuh kâween neen ningōt neendinábuhtuhganduhze.

12 Kagat iuheen wanje kekandágoozit anonint magwaiuhe uzziáeyag, gezhichegátag, kekinowâchichegawinun mámuhkátandumowinun.

13 Wagonan minowâ ishquiáng ayáyag árint anumeájig bazhek atuh o-o kâ kege buhmeisseem, mennowesháwanemeshig o-o gá azhe mutchetotumán.

14 Binná me o-o nisink shiegwuh gezhetáeyán owwe beotisinnuhgook, kâween kago keguh banájeisonim, kâween ketotawizzewinewâ neennundowábundám, ōnje uhbenocheug ká tá ni-isselōnâwâ onegeigowán ōnje.

15 Neendenandum keche banájetoyán neendotawizzewin che ketemágizzeyán keenowâ ōnje; owushema ánuh sâgeinnuhgook, owushemadush punge neenságeigo.

16 Máno tuh izzhewabut, ká kago kege banájeisenonim, nebwákâwandumán gá ōnje tuhkoninnuhgook.

17 Kago nuh neenge ōndizzin uhgew anishanábag gá ezhenázhuhumonuhgook?

18 Titus neengekuhquajemá, bazhekduh wekânissemán neengewejeenduhá; Titus nuh kago ge ōndizze keowwewán? ká nuh tebishko neendizzhewabizzisse bazhek uhchichágománg? kánuh quiuk neenge ezhe bamosasemin?

19 Minowâ nuh ningōtono neendezhe gweenowe êkettomen ketenandám? anosumeet Kitche Manito neengegetomin Christ; weowwink kokkinná iuheen neendieendotámin siágeinnuhgook, keenowâ che ōnje mushkâwizzeyag.

20 Neenshárganim ope otisinnuhgook, keche ezhe mikosinōnuhgook ananeminuhgook keche izzhewabizzeyag, konemá ká giya neen keguh ezhe mikowwiseem ananemeyag che izzhewabizzeyán konemá kekândeittewin tuhtuhgo, guhgáwanindewin, nishkátizzewin, kekândewin, buhguhnoondewin, kâskunussowin, pákishewinun, ōmbegizzewin.

21 Konemá takoshinán minowâ, Nemanitōm neenguh tubbuhsebhgittenik magwaiuhe uzziáeyag, konemá emá neenguh ositáwandum menik ga mutcheizzhewabizzeyag chebwâ tuhkoshinán emá, muhshe che ánwanindizzosigwá owenizzewinewâ, obeshegwátizzewinewâ eu gá totumowát.

CHAPTER XIII.

ME o-o nisink shiegwuh beotisinnuhgook. Otonemáng neezh, niswa, wátokázojig kokkinná gegetowinun, tuh sōngitchegátawun.

2 Kege eninimwâbun kiut, nŕngumdush keguh weendumo-
nim negân minowâ tebishkogo wejewinuhgook, kâween nŕn-
gum kewejewisenonim, ketoshebeumonimdush, kokkinnâ ne-
weendumowâgdush ween kokkinnâ uhgew mutcheizzhewabiz-
zidjig, kokkinnâ giya ânint andussheyag, kishpin minowâ ta-
koshinân kâween neenguh bonanemâse.

3 Onje uhnundowâbundumag quiuk che tabwawinewunk
Christ uhgegetŕt neowwing, o-o tabwawin kekandumag kâween
neenuhmusinŕn, kitche apetandâgwut keowwewâng.

4 Onje neenuhmizzewinink ge ŕnje suhsuhgâquiegâzo, Kit-
che Manitodush omushkâwizzewin ŕnje bemâtizzit; keenowint
giya keneenuhmizzewin weowwink, keguh wejebemâtizzemâ-
nândush Kitche Manito omushkâwizzewin ŕnje keenowâ enuh-
kuhkayâ.

5 Nâguhtuhwanindizŕk, che kekandumag quiuk che mush-
kâwandumag, quiukquandumŕk keowwewân; kânuh kekekan-
duhzeenâwân keowwewân, Jesus Christ keowwewâng che iât
meatuh uhzhaskâeyag?

6 Neendenandum keguh kekandânâwâ neenowint uzhash-
kâsewâng.

7 Neenduhnuweatowwâ Kitche Manito ningŕtono che ezhe
mutche totunzewag kâween ween neenowint keche ŕnje menno-
tuzzhemigoeyâng, keenowâ keche izzhewabizzeyag, ânuh
neenowint azhashkâwângan.

8 Kâween neenowint ningŕtono neendâ ezhe mutche totunze-
min; tabwawin atuh ŕnje.

9 Neempâpenanemomin nânuhmizzeyângin, keenowâdush
mushkâwizzeyag, me o-o azhe nundowwandumâng keenowâ
quiuk keche ŕnje mennoizzhewabizzeyag.

10 Eu ŕnje neendŕnje oshebeânun ningooche magwouh uz-
zhiâeyân, konemâ ope takoshinân, kâ âquatisewin neenguh
ioseen, Kitche Manito azhe mezhit mushkâwizzewin, keche
ozhetŕng, kâween ween chebanâjetŕng.

11 Me ceshquâch nekânissetŕk, ketuhnemikonim, quiuk iz-
zhewabizzig, nuhniandumŕk, bazhekotŕg kenâgutuhwandumo-
winewân, mennoinnowandeyeuk; Kitche Manito osâge-ewawin
otinowandâsowin keguh wejewegŕnâwâ.

12 Uhnumekotâtig mamashqut che ojeendeyag.

13 Kokkinnâ anumeâjig kesuhgeninjenigowâg.

14 Kitche Manito Jesus Christ oshâwanjegawin, Kitche Ma-
nito osâge-ewawin onuhniandumowin, Kitche Manito Ochichâ-
gwun keguhwejewegŕnâwâ kokkinnâ. Amen.

† Ahnekâch gâ ozhebeégâtag mazaniegun Corinthianug oshebeum-
owintwâ, Phillippiink otanuh Macedoniaink Titus giya Lucas ge
mâjetuhâwug.

GALATIANUG OSHEBEUMOWINTWAW.

CHAPTER I.

PAUL, anonint, (káween ween aninnewun ònje, káween ween aninne otenandumowin; Jesus Christ ònje, giya Kitche Manito òsemá ònje, ween gá onishkánigoojin uhge neböt,)

2 Kokkinná giya wekánisseemág wájewidjig, neendoshebeum-owánánig, anumeájig Galatiaink :

3 Keguh sháwandágoozim mennoinnowandewin giya Kitche Manito òsemá ònje, giyadush Neenkitche Manitemán Jesus Christ,

4 Ween gá buhgitinunk weow kemutcheizzhewabizzewinin-ánin ònje, konemá ketábemájeigonán omá o-o mutche ákeeng Kitche Manito Kósenán otenandumowin :

5 Ween-gachetwáwizzit gágineek. Amen.

6 Nemámuhkátandum, kitche wiebuh puhkawinag, ween gá nundominág Jesus Christ osháwanjegawinink bakánuk meenwájemowin uhnázekumag :

7 Káween quiuk puhkánussinón, oweuhdush kewemegoosh-kácheigowá, owwe banájetúnáwá Christ omeenwájemowin.

8 Kishpin neenowint gamá giya Kitche Manito omezhinowamun gezhigónk ònje, weendumonág bakánuk meenwájemowin o-o gá weendumonágebun, tuh nuhnibekinjegázo.

9 Gá ekettópeyágebun kiut, me go nóngum minowá go ake-toeyán, kishpin oweuh aninne bakánuk meenwájemowin weendumonág, eu ánuh ge tabwatumag tuh nuhnibekinjegázo.

10 Neenguhgázomág innuh nóngum aninnewug uhgamá Kitche Manito? newekoochetonuh che niandumeugwá aninne-wug? kishpin niandumeugwá aninnewug, káween Christ neenguh otoskenegamemigoose.

11 Keweendumonim nekánissetók o-o meenwájemowin gá weendumonuhgook, káween aninne ototizzhetwáwenisseen.

12 Ònje káween aninne neengemenigoose, káween aninne neenguhgekimigoose, Jesus Christ koshá neengewábundi-ik.

13 Kege nóndám, gá ezhe bemátizzeyán Jewug otizzhetwáwinewá, ápiche neengemutchetótán Kitche Manito otuhnumea-win, neengenisshewuhnájetón.

14 Neengesóngandágooz Jewug otizzhetwáwinewá, owush-ema uhgew anandágoozidjig anandágoozeyán tebinowa anowamugik, owushema neenge iyángwámiz azhe gubgekemáwát nósug.

15 Ope Kitche Manito anandunk, ween gá puhkat neenguh omisutáng uhnundomit osháwanjegawin ònje.

16 Owe kekandumozhit Oguisun neowwink, keche babá-kuhgekemugwá che tebjámug magwaiuhe miátawizzidjig; bábege káween neenge kugwatwase che kuhquajemugwá aninnewun.

17 Káweendush Jerusalemink neenge-ezháse che wábomugwá anoninjig uhgew netam gá ōnje uhnoninjig, Arabiaink neenge-ezhá, Damascusinkdush nayáb neenge be-ezhekewa.

18 Gá nisso kekenonowugguk, Jerusalemink neenge-ezhá, chewábomug Peter usshe nánogwundush emá neenge iá.

19 Káweendush oweuh anoinjig neengewábomáseeg meatuh James, Kekitche Manitemenán wekánisun.

20 Binná ono iuheen wazhebeumonuhgook, káween pápish neenguhgenowishkese.

21 Náagutchedush Syriaink, giya ' Ciliciaink, neenge betuhkoshin;

22 Ká neenkekanemigooseeg neenskezhigōnk ōnje anumeájig Judeaink tiabwatowájig Christun.

23 Genōndumōg atuh ween kiut ukko machetotowweyumin-tebun nōngum babáezheguhgequa mushkáwandumowin banájetopun ukko.

24 Okitchetwáweáwán Kitché Manitōn neen ōnje.

CHAPTER II.

ASHE neo kekinonowuguk, Jerusalemink neendezhá, má-mowy Barnabas, Titus giya neengejewá.

2 Kitché Manito odikittowin gá ōnje ezháeyán, neweendumowág meenwájemowin eu gá weendumowugwá miátawizzidjig babazhek neenge babákuhgekemág uhgew kakandágoozidjig, konemá ká unishá neendáuhnokese.

3 Titusdush owwájewit, ánuh Greek áwe, ká ge innuhgemáse che gewetázhegázoot.

4 Kagianizzidjig wekánissemág ōnje, uhgew bándegajig gemōch, owe wábundumowát wánuhkewin eu ayáyáng Jesus Christ ōnje, owe bezheumintwá che owwákáneweyáng.

5 Uhgew káween neengemenásenánig che gooshquawabin neumintwá ningo tebiegun, konemá quiuk meenwájemowin, gágineek keguh gegishkánáwá.

6 Uhgewedush ningōtono anandungig weowwewán owagwanewewágwanigo, káween neen ningootinzenōn, ká Kitché Manito oweuh pekinōnk otenanemáseen, uhgew ningōtono anandungig weowwewán ga guhnonugwánin ká ningūt neendinábuhtuhganduhzeen:

7 Opedush wiábundumowát meenwájemowin uhgewetázho-seeng uhmenigoeyán tibishko eu meenwájemowin gewetázhegázowin gá menint Peter;

8 (Ween gá ozheát Peterun anonint gewetázhegázowin, me 'ow giya neen gá sūngeit che guhgekemugwá miátawizzidjig:)

9 Opedush James, Cephas giya John uhgew wiyáswanemōngig ope wiábundunk sháwanjegawin mángoeyán, nomenigōg

mámowiy giya Barnabas, che mámowiytteyang che we guhgekemungidwá miátawizzidjig uhgewedush che ezhawát gewetázhowawinink.

10 Meatus keche kunwanemungwá katemákizzidjig, anandumámbán owwe totumán kiut.

11 Opedush Peter takoshink Antiochink, neengemegáná osumeskezhik, ònje uzzhosittá totunk.

12 Ònje chebwá eu ope, ope anishanâbag takoshinowát James uzzhiát ònjehájig, ogewetopomán miátawizzidjin, opedush takoshinowát ometágwaetowán ânga ogosán uhnew gáwetázhégazonidjin.

13 Ahnintdush Jewug owetokowáwán, Barnabasdush giya ween ge wiazheá.

14 Opedush wiábundumán quiuk izzhewabizzissigwá azhetwáwizewung uhnumeawin neenge-ená Peter anosumeskezhik kokkinná, kishpin keen Jeweun miátawizzidjig azhewabizzewát azhewabizzeyun káween ween Jewug azhewabizzewát, wágonan wanje totowwutwá miátawizzidjig Jewug azhewabizzewát keche izzhewabizzewát?

15 Keenowint Jewug kege ònje negemin káween ween che mutche izzhewabizzing miátawizzidjig azhewabizzewát,

16 Kekekandámin aninne ònje, bemátizzissig tebákonega uhnokewinun ween atuh Jesus Christ mushkáwandumowin ònje tebishko azhe tabwatowwung Jesus Christ, konemá ketá ònje bemátizzemin uhtabwatowwung Jesus Christ káween ween tebákonega uhnokewinink; tebákonega uhnokewinink káween oweuh tá ònje bemátizzisse.

17 Eu ònje magwouh uhwekoochetoyang Christ che ònje bemátizzeyang kishpin mikágoeyunk gegishkumunk mutche izzhewabizzewin, menuh e-e Christ otizzhetwáwin ga ònje mutcheizzhewabuk? Káween pápish.

18 Kishpin minowá ozhissittoeyán gá begobetoyámbán neendá kitche mutcheizzhewabetõn neow.

19 Neen, tebákonegawin ònje, neennib tebákonegawinink konemá Kitche Manito che ònje bemátizzeyán.

20 Neengewejesuhgáquoiggonun, Jesus Christ neemblemátizzedush; káween koshá ncen Christ neowwink bemátizze, bemátizzewin wanje bemátizzeyán neowwink uhtabwatowwung Jesus Christ Kitche Manito Oguisun wanje bemátizzeyán, ween siágeit gá nebotumowwit.

21 Káween neembánájetõseen Kitche Manito osháwanjegawin, ònje kishpin mennoizzhewabizzewin tebákonegawin ònjemuhguk, Jesus Christ ween unishá ge nebo.

CHAPTER III.

KEENOWAW kagebátizzidjig Galatianewetõk, owwanan gá gwakebetonág ketenandumowinewán keche tabwa-andulzewag tabwawin Jesus kesuhgáquiegázo wawane kegewábundiggõn?

2 Meatus o-o nandowandumán che kekinoumoweyag tebákonega uhnokewin kege Onje meniggowizzim Kitche Manito Ochichágwun, uhgamá uhnöndumink mushkâwandumowin?

3 Menuh ápeeche kuhgebátizzeyag? Ochichágomá kegemá-jetám kegezhetám innuh weyásemá Onje?

4 Kege kuhgwátuhgittöm innuh menik unishá? kishpin kagat unishá.

5 Ween anoketowát Ochichágomá magwaiuhe uzzhiáeyag, tebákonega uhnokewin innuh e-e wanje ieendotum uhgamá uhnöndunk mushkâwandumowin?

6 Tibishko Abraham azhe tabwa-anemát Kitche Manitön, uhginjegátanedush quiuk izzhewabizzewinink.

7 Eu Onje kekandumök, weenowá uhgew mashkâwandungig me Abraham onejânisun.

8 Mazaniegundush negân uhwiábundumink Kitche Manito otá bemájean miátáwizzinidjin mushkâwandumowin Onje gá weendumowát Abraham kiut Jesus Christ otuhnumeawin (ek-ettönk) keen Onje kokkinná bamátizzidjig ga Onje shâwandágozewát.

9 Uhgewedush mashkâwandungig Abraham mushkâwandunk mámowy tuh shâwandágoosewug.

10 Menikigo anuhnokewát tabwa-andumowát tebákonega uhnokewin nuhnibbekimegowizzewug; Onje ozhebe-egáta; kokkinná tuh nuhnibbekinjegázowug uhgew kanowanduhzi-gook wazhebe-egátagin tebákonegawinink, keche enuhnokewát.

11 Mizzhisshowwenágwut oweuh aninne Onje bemátizzissig tebákonega uhnokewin: onje quiuk azhewabizzidjig mushkâwandumowin tuh Onje bemátizzewug.

12 Tebákonegawin káween mushkâwandumowinewunzenön, aninnedush andotunk eu guhtuh Onje bemátizze.

13 Christ ogetebáogonan uhnaniibbekinjegázoeyunk tebákonegawinink, uhge nuhnibbekinjegázöt keenowint Onje; ezhebe-egáta, tuh nuhnibbekinjegázowug kokkinná metigönk ga uhgoninjig.

14 Abraham oshâwandágozewan konemá otá otissiggönáwá miátáwizzidjig Jesus Christ Onje; konemá neendá Onje iámin Ochichágwun owáweendumágawin mushkâwandumowin Onje.

15 Nekánissetök aninneeng neendizzehegegit, kishpin aninne owáweendumágawin áwunk kishpin gá söngifchegátagwan, ká oweuh aninne otá bogobetosen káween kago owushema otá attöseen.

16 Nöngum Abraham onejânissun gá ezhe wáweendumowintwá uhgew. Káween nebewá ganonintwânin obenocheng ekettose biázhekwunginigo keenejânis 'uhow Christ.

17 O-odush neendikit, eu gá takoshinomuhguk newák usshe nissetunnuh andusso kekenonowuhguk gá takoshinomuhguk, ká ge kushketomuhgusinön we bokobetöng tepákonegawin ningöt che inábuhtussinnogebun.

18 Kishpin tebákonegawin wanje bemátizzewungwan káween wáweendumátewin ketönje bemátizzissemin: Kitche Manito

oge-ezbemenán Abrahamun che ōnje bemátizzit wáweendum-álewín.

19 Ahneen anábuhtukdush tebákonegawín? mutcheizzhewabizzewín gá ōnje menittink, nánázh uhbenoche che tuhkoshink 'uhow gá ezhichegátá gá wáweendumátewín; Kítche Manito gá innubgíndázót uhge ezhe uhonát omezhinowamun, wíánekaškowát Kítche Manito onínjeen ōnje.

20 Binná 'ow wíánekaškowát káween weenigo bazhekoose Kítche Manitodush ween bazhekgo.

21 Tebákonegawín innuh obanájetōn Kítche Manito owáweendumágawín; Káween pápish: kishpin gemenitingebun tebákonegawín e-e gá ōnje bemátizzink quiuk izzhewabizzewín tebákonegawínink tá ge ōnjemuhgut.

22 Mazaníegundush azhebe-egáta ōnje, kekandágwut, kokkinná bamátizzidjig uhmutcheizzhewabizzewát e-e wáweendumátewín mushkáwandumowín Jesus Christ ōnje tá menáwug uhgew tiabwatungig.

23 Chebwá tuhkoshinomuhguk mushkáwandumowín, anámíuhe tebákonegawínink neenguhnowanemigominábun neenge kepáquiegázomin mushkáwandumowín nánázh che tuhkoshinomuhguk.

24 Eū ōnje tebákonegawín, me kakenoumowweyumint Christ uzzhiát che ezhe wízzheyumint konemá neendá ōnje bemátizzernin mushkáwandumowínink.

25 Opedush mushkáwandumowín gá takoshinomuhguk, káween kíábe ketebanemigosenán kekinoumágat.

26 Kokkinná Kítche Manito ketōnejánissemigowá Jesus Christ omushkáwandumowín ōnje.

27 Menik andusheyag gá baptizemigoeyag Jesus Christ ōnje Christ kege bezikonigōm.

28 Ká oweuh Jew, ká oweuh giya Greek, ká oweuh owwákánewissee, ká giya oweuh tebanindizzose, ká oweuh giya aninne, ká giya oweuh equa, ōnje kokkinná kezazhekōm Christ Jesus owewwink.

29 Kishpin Christ tebaneminág Abraham ketōnejánissemigonán wáweendumátewín keenowá ketebandánawá.

CHAPTER IV.

NŌNGUM neendikit, sazekizzit menik abenoche-ewit tebishko uhnoketágaweninneeng anandágooze, ánuh weenigo tebanemán kokkinná.

2 Otebanemigōn ogemán giya gagequanidjin, nánázh ope 'zhonuhginjegátá gá ōsemá ōnje.

3 Tibishko azhewabizzeyunk magwouh uzzhobenochewe-yunk kegeowwákánewimin omá ákeeng.

4 Opedush tabishkosag, Kítche Manito obe-ezhenázhowán Oguisun, equawun gá ōnje negit, tebákonegawín anoketunk.

5 Che ōnje bemátizzewát uhgew tebákonegawín tabanemigoojig, konemá che otissinungwá oguisekáwinink.

6 Onje ketogisemáwim, Kitche Manito oge-ezhenázhowán Oguisun Ochichágwun ketaewáng keche ónje ekettoeyag, Abba, Nös.

7 Eu ónje káween kiábe ketuhnoketágaweninnewisse, ketogisemigo, kishpin ogisemáweyun ketián Kitche Manito owáweendumágawin Christ ónje.

8 Magwouhdush chebwá kakanemut Kitche Manito kege uh-noketowág uhgew manitowissigook.

9 Nóngumdush gá kekanemag Kitche Manito, Kitche Manitodush kekekanemigowá áneen ga ge ezhe uzzhakewayag che owwákáneweyag ono mutche iewishun, wá ezhe uzzhakewanotumag?

10 Kekunwandánáwán gezhgutón, giya gezissög, ezhichegawinun, kekenonowinun.

11 Kegosittonim; konemá kokkinná neenduhnokewin, me-nik anoketonuhgook ká ningöt tá inábuhtussinön.

12 Nekánissetök ketuhnumeatonim azhewabizzeyán izzhewabizzik, ónje azhewabizzeyag neendizzhewabiz, káween ke-gewesuhgandumeisseem pápish.

13 Kekekandánáwá azhe peennuhmukebun neow, wiazhkut gagekeminnuhgook meenwájemowin.

14 Neenkuhquadebanemigowindush neweyásink ayág, káween kege pápenötunzeenáwá ká kege gooshquawabenuhzoen-áwá Kitche Manito omezhinowamun tebishko kege ezhe otápenim tebishko Jesus Christink.

15 Ahneendush eu sháwanindewin gá tuzzhindumag? kete-nenim, kishpin kushketoyagobun ketáge muhmebetónáwán keskezhikowán che ge mezheyagobun.

16 Menuh o-o wanje omiátáwizzemeyag neow ónje quiuk tabwawin uhweendumonuhgook?

17 Mushkáwandumög owwe kubbeköshkonágwá, káween o-o ezhe mennoizzhewabusinön: kewekooche átáquo-ogowág ke-che ónje wekoochetoyag giya keenowá keche kubbekösh-kowwagwá.

18 Onissheshin uhkoochetóng che kubbeköshkotátíng uhme-nototuming; káween ween atuh magwouh wejewinuhgook.

19 Neenejánissetök, kekitche kushkandumisitumonim, ná-názh Christ keche gegishkowag.

20 Ahpadush wejewinnuhgook nóngum neendenandum che ánjetoeyán neendinwawin kegweenowe-enaneminim.

21 Weendumoweshig, keenowá nandowandumag tebákone-gawin?

22 Ezhebe-egáta Abraham ge neezhewun oguisun; bazhek awákánewit equa ónje, bazhek tabandunk weow equa ónje,

23 Weendush awákánewinidjin equawun wanje negit, weáse-má wanje negit, weendush tabandunk weow equawun wanje ne-git, wáweendumátewin wanje negit.

24 Ono iuheen buhbawatágoozewin: me ono neezh wáween-dumágawinun; bazhek wudjew Sinaiink ónje owákánewinink wanjeeg, ween uhow Agar.

25 Wuhow Agar, me wudjew Sinai, Arabiaink, me tebishko Jerusalemink nōngum ayág, owákánewe mámowy onejánisun.

26 Jerusalemdush ishpemink ayág tebanindizzomuhgut ween kokinná ketogemánán.

27 Ezhebe-egáta mennowânegoozin, wanejánisissewun, sá-sáquan, uzzhonejánisissewun; shegá owushema tusshewun onejánisun ween wanábamit andusshinit onejánisun.

28 Keenowint nekánissetök Isaac gá izzhewabizzit, wáweendumátewin uhbenocheug ketáwimin.

29 Azhewabukkebun eu ápe, ween weyàsemá gá ōnje negit, omutchetotowán uhnew Ochichâgomá gá ōnje neginidjin: me nōngum azhewabuk.

30 Ahneen o-o aketomuhguk mazaniegun? sâgitchewabenik awákánewit equa mámowy oguisun; awákánewit equa oguisun, káween oguhtiáseen otawizzewin mámowy tabandunk weow equa oguisun.

31 Me eu nekánissetök, káween awákánewit equa ketōnejá-nisemigoosenán, tabandunk weow ketōnejánissemigonán.

CHAPTER V.

MUSHKAUWEGA W BOWIK wánuhkewinink Christ gá ezhe wánuhkeinunk; kago minowá bezokun kago owákánewin.

2 Binná neen Paul ketenenim, kishpin gewetázhegázoyag, Christ káween e-e keguh mennototágoosewá.

3 Ōnje neendenág kokinná aninnewug, gáwetázhegázojig ōnjittá oguh kunwandánáwá kokinná tebákonegawin.

4 Káween Christ keguh mennototágoosewá, owwagwanigo ga awewagwan keenowá tebákonegawin wanje bematizzeyag; sháwanjegawinink ketōnje pongeshinōm.

5 Neembeomin Kitche Manito Ochichâgwun ōnje neembetomin quiuk izzhewabizzewin mushkáwandumowin ōnje.

6 Jesus Christ ōnje gewetázhegázowin ká ningōt inábuhtuh-sinōn, giya gewetázhegázoseeng ká giya ningōt inábuhtuhsinōn, meatuh mushkáwandumowin, uhnokemuhgut sâgittewinink.

7 Kege gitche mennobemebuttōm, owwanan gá onushquanág che tabwatunzewag quiuk tabwawin?

8 Káween o-o guhgánzōndewin ōnjemuhgusinōn ween nandomenág.

9 Punge wánje ōmbishkág, me kokinná wanje ōmbishkág.

10 Nemushkáwandum uhnáguttuhwaneminuhgook Kitche Manito ōnje káween keguh mashkōtanduhzeem, weendush ga megooshkâcheinnág oguh kushketōn obuhshunzhaogowizzewin owwagwanigo ga áwegwan.

11 Neendush, nekánissetök, kishpin kiábe ezhe gubgequayán o-o gewetázhegázowin, wagonan wanje mutchetotágoeyán kiábe? medush osittáwandumowin ázheta ágobetag metig eesh-quásag.

12 Áhpadush puhkawinintwá uhgew mágooshkâcheinnágwá.

13 Nekánissetök, kegenundomigōm che wánuhkeyag; kago

weenigo kago e-e wánuhkewin weyásemá ðnje iyuhnoketátig ságeittewinink.

14 Kokkinná tebakonegawin mooshkena bazhek gegetowinink, keguh ságeáwág kejetuhkewamágunewág azhe ságeittizzoyag.

15 Kishpindush nekemotátéyag tuhtuhkoondéyag mamashkót tuttebábig keche buhbanájeittissewag mamashkót.

16 Me o-o akettoeyán, Kitché Manito Ochichágwun weowwink bamosag, kago mooshkena tabwatokago weyásemá izzhewabizzewin.

17 Oweyásemá giya Ochichágomá nishkanindewug, ká kekushketoseem owwe totumag ono iuheen anandumag owwe totumag.

18 Kishpin Kitché Manito Ochichágwun suhgábeginág káween tebakonegawin ketebanemigooseenáwá.

19 Weyásemá uhnokewin nágwitcheháta, me ono, bishegwátizzewin, wenizzewin.

20 Sáságewinint muzzinneneen, kozábundumowin, sheenganindewin, kekándewin, bukkittaotewin, nishkátizzewin, guh-gáwanindewin,

21 Nissittewin, kewushquabewin, megooshkátuhkumegizzewin, uhnöch mutche izzhewabizzewin; ono iuheen keweendumonim maweshádush gá ezhe weendumonuhgogobun; uhgew aeendotungig ono iuheen ká pápish tá beendegasewug Kitché Manito otogemáwewin.

22 Kitché Manito Ochichágwun uhmenewit ságeittewin, mennowánegoozewin, innuhwandewin, keenwazh kuhgwátuhgitowin, bakátizzewin, mennoizzhewabizzewin, mushkáwandumowin,

23 Nokátizzewin, mennokunwanindizzönk, ká kago tebakonegawin tebakonuhzeen ono tinowun.

24 Uhgew Christun tabanemigoojig oge suhsuhgáquoánáwá weyás, mámowy enandumowinink.

25 Kishpin Ochichágomá ðnje bemátizzeyunk, Ochichágomá azhewabizzit, azhewabizzetá.

26 Kago nundowanduhzetá kuhgepách sōnganemowin, kago nuhnishkeittissetá kago guhgáwanindissetá.

CHAPTER VI.

NEKAWNISSETÖK, kishpin oweuh. aninne osittá izzhewabizzit, keenowá ochichágomá gagishkowsag, nayáb gwakebinik bakátizzewinink; nágutuhwandun keow, konemá giya keen keguh guhwadabanemigowiz ningötink.

2 Buhbemewetátig mámáshqut kebemewunánewán; me o-o ga izzhewabizzeyag che tabwatumag Christ otebakonegawin.

3 Kishpin oweuh aninne kache apetandungin weow, ningöt inábuhtuhgandágoozissig me e-e wiazhindizzöt.

4 Máno kokkinná aninne, oguh wekekekandánáwá otinuhpo-

kewinewân, medush e-e che mennowânegoozit tebinowa weow-wink, ezheka kâween ween bakânizzit Õnje.

5 Kokkinnâ aninne oguh bemewittônâwân obemewunâne-wân.

6 Ween gagekemint, ekettowinink oguh nezhokumowân gagequanidjin, kokkinnâ mennoizzhewabizzewinun.

7 Kago keguh wiazhemigoseem ; Kitche Manito kâween pâ-penotowâse, aninne kategâtunk, me e-e minowâ ga mâmôt.

8 Ween kategâtumowât ôweyâs, oweyâs Õnje oguhmâmôn begishkuhnut ; ween kategâtumowât ochichâgwun, ochichâgo-mâ oguhototâgôn che mâmât gâgega bemâtizzewin.

9 Kago iakoozissetâ che mennototumunk, wiâbetagin kete-gân, keguh mâmâmin kishpin wuhnemikowwisewung.

10 Eu Õnje magwouh uhkushketoyâng che izzhewabizze-yunk ketâ wekooche mennototowânâni kokkinnâ bamâtizzid-jig ângwâm uhgew tiabwa-andungig.

11 Kewâbundânâwâ azhe mechâg o-o mazaniegun wazhe-beumonuhgook tebinowa neninjeen Õnje.

12 Menik wâkoochetojig che mennonâguttuhwandâgooze-wât weyâsink, owekoochetônâwâ owwe kushkeinnâgwâ che we gewetâzhegâzoeyag ; Õnje sagizzewug konemâ che kotuh-geintwâ Christ Õnje.

13 Ahnuh gewetâzhowug kâweendush okunwanduhzeenâwâ tepâkonegawin, keenowâdush kenundowanemigowâg che ge-wetâzhegâzoeyag uhkeche Õnje kitche apetaneminâgwâ ke-weyâs Õnje.

14 Kâ pâpish neendâ sônganduhzeen neow, kago Õnje, mea-tuh Christ gâ tuzzhe suhsubgâquoônt metig Õnje, ween Õnje gâ Õnjenat âkeeng, neendush neennib âkeeng.

15 Jesus Christ Õnje gewetâzhegâzowin kâ ningôt inâbuhtuh-sinôn, giya gewetâzhegâzoseeng, kâ ningôt inâbuhtuhsinôn, meatuh washke ôndâtizzingin izzhewabizzeeng.

16 Menik tiabwatungig o-o guhgequawin tuhmennoinnowan-dewug, tuhshâwandâgoosewug, giyadush Kitche Manito otuh-nishanâbamun tuhshâwandâgoosewug.

17 Nââgutcdush, kago oweuh aninne neenguh megooshkâ-cheiggoose, Õnje neenkushketôn neowwink Kekitche Manitome-nân Jesus otisshichegawinun.

18 Nekânissetôk, Kekitche Manitomenân Jesus Christ oshâ-wanjegawin keguh wejewegônâwâ kechichâgowâng. Amen.

† Romeink ge oshebeëgâta, Galatianug oshebeumowintwâ.

EPHESIANUG OSHEBEUMOWINTWAW.

CHAPTER I.

PAUL, Jesus Christ otanonájin, Kitché Manito otenandumowin ònje, neendoshebeumowág, anumeájig Ephesusink, uhgewedush mashkáwandungig Jesus Christum ònje :

2 Keguhsháwandágoozim mennoinnwandewin Kitché Manito Kósenán ònje, giya Kekitché Manitomenán Jesus Christ.

3 Nemeqwetcheweá Kitché Manito Kósenán, giya Kekitché Manitomenán Jesus Christ ósun, ween gá sháwaneminunk kokkinná Ochichágomá sháwanjegawin gezhigònk tuhauhkewinink Christ ònje ;

4 Tebishko gá ezhe onuhgimint weowwink, chebwá ozhichegátá gáke, keche mennoizzhewabizzeyunk che nuhnibbekimegowizzissewunk anosumeet ságeittewinink.

5 Gá onuhgiminunk kiut Jesus Christ che ònejánissekát keowwenánin, azhe meenwandunk,

6 Che kitchetwáwittowint osháwanjegawin, eu ònje wanje bemájeinunk siágeint ònje :

7 Ween weowwink ketònje sháwandágoozemin omisqeeem ònje, mennowesháwanjegat mutcheizzhewabizzewinun, azhe kitchetwáwutinik osháwanjegawin ;

8 Eu ònje, kegegitche sháwanemigonán kokkinná nebwákáwin, meanoizzhewabizzewin ;

9 Uhge kekandumowinunk, azhe meenwandunkigo, ònjittá ayát ween tebinowa :

10 Eu ope tebishkosag, konemá otá mowònjetonun kokkinná kago Christ weowwink, ono iuheen gezhigònk ayágin, giya ákeeng, hágat weowwink.

11 Ween weowwink ònje ketiámin ánint otawizzewin, kege onuhgimigomin weenigo anandunk kokkinná kago anandunk, aeendotunk ;

12 Me e-e keenowint netam tiabwatowwunk Christ uhgitchetwáwittowint ogitchetwáwizzewin.

13 Keenowá giya kegetabwatowáwá gá nõndumag ekettowin tabwawin, meenwájemowin wanje bemátizzeyag, gá eeshquádush tabwatowag ketuhkokewissigòm Kitché Manito Ochichágwun ònje gá wáweendumátink,

14 O-o gezhá menittewin eu ga otissigoeyunk gá kishpinutágoeyunk uhgitchetwáwittowint ogitchetwáwizzewin.

15 Eu ònje neen giya ope gá nõndumán kemushkáwandumowinewán Jesus weowwink ayág, giya keságewaninnewá kokkinná ubnumeájig ságeagwá,

16 Magwach neendiná Kitche Manito gágineek keenowá ònje, ubtuzzhemínuhgook gágineek neenduhnumeawinink ;

17 Kekitche Manitomenán Jesus Christ òsun, òsun ogitche-twáwizzewin, konemá ketámenigowá Uhchichágomá nebwákáwin keche ònje kekanemag :

18 Oskezhikomán kenáguttuhwandumowinewá nguhwásayág che kekandumag apetandágwutínik onundóngawin gitche-wá-nuttizzewin ogitche-twáwizzewinink anumeájig ònje.

19 Ahpiche kitche apetandágwutínik omushkáwizzewin, keenowínt ònje menik tiabwatumunk azhe uhnokemuhgutínik ogitche mushkáwizzewin,

20 Ween anokeet Christ weowwink ope wanishkánát uhge-nebonit uhnámátábeát ogitche níkáng gezhigònk.

21 Wásá ishpeemink kokkinná ogemáwewin, owushema kokkinná mushkáwizzewinink owushema kokkinná wiáweendágin káween atuh omá o-o ákeeng eu giya ga ochichesamuhgut ;

22 Kokkinná kago uttowá anámiuhe ozítáng, menádush ween kokkinná kago che negánizzekundunk anumeawinink,

23 Eu waweowwít, omooshkenawin ween mooshkenatòt kokkinná kago.

CHAPTER II.

KEENOWAWDUSH gá neboeyag kemutcheizzhewabizzewinewá kegebemájeigowá.

2 Kebemuhuttónáwábun izzhewabizzewin omá ákeeng, uhnopenuttumink 'zhogemáwunk notin ochichágomá anokeet uhbenocheug omutcheizzhewabizzewinewá ng.

3 Magwaiuhe ketiáminábun giya keenowínt kiut, magwouh 'zhizhewabizzeyunk mutcheizzhewabizzewinink magwouh 'zhonejánissemigoeyunk nishkátizzewin tebishkogo ánint bakániz-zidjig.

4 Kitche Manitodush ween kachetwáwizzit sháwanjegawinink ogitche ságe-ewawin wanje ságeinunk,

5 Magwouh neboeyunk mutcheizzhewabizzewinink kegetuh-tátuhbeigonán mámowy Christ ; (sháwanjegawin ketònje bemátizzim ;)

6 Kege pusegweendenán mámowy genámátábeigonán gezhigònk uhbewinink Christ Jesus ònje ;

7 Uhnew kekenonowinun ga ochichesagin che wábundiewat kitche twáwutínik osháwanjegawin azhe keshawánuttònunk Jesus Christ ònje.

8 Ònje sháwanjegawinink ketònje bemátizzim mushkáwizzewinink ònje káween ween eu keenowá tebinowa, Kitche Manito omegewawin ;

9 Káween ween uhnokewinun ònje, oweuh aninne che sòn-ganemosig.

10 Ween kege ozheigonán Christ ònje mennouhnokewinink eu Kitche Manito, gá inouk kiut gá izzhewabizzeyunk.

11 Eu ðnje kunwandumòk keenowá kemiátawizzimwábun gáwetázhegázosiggook kege ezhe wenegòm uhgew ðnje gáwetázhegázojig oweyásewáng oninjemáng gá ðnje ozhichegátá ;

12 Eu ápe káween Christ kegegiashkowásewá kemiátawizzim Israelug anishanábag, ká kegekekanduhzeem wáweendumátewin, ká kago kegekekanduhzeenáwá nezhokomátewin, ká kege Omanitomisseem ákeeng ;

13 Nõngumdush Christ Jesus ðnje kiut wásá ketiámwábun nõngumdush bazhew ketiám Christ omisqueem ðnje.

14 Ween me neendínowandewininán, me niyazh oge bazhek-oán oge nesákobetõn michikkun nussowwiuhe keenowint ayágebun ;

15 Uhge ungwotõt shinganindewin oweyás ðnje, 'me e-e tabákonegawin guhgequawinun, atag ezhichegawinun che totunk weowwink neezh aninnewun, bazhek õshke aninnewun, che ðnje ozheát me azhe ozhetõt innuhwandewin.

16 Niyazh che innowamáwát Kitche Manitõn bazhek weowwemá onebowin ðnje uhnetõng sheenganindewin ;

17 Ge be-ezhá uhguhgekeminág che mennoinnowandeyag wásá uzziháeyag giyadush uhgew bazhew iáyag.

18 Ween ðnje niyazh keenowint tuhgomuhgut ga ðnje otisinunk õsemá bazhek Ochichágwun ðnje.

19 Nõngumdush káween kiábe kemiátawizzisseem, káween wásá ketiáseem, kemámowizzimdush anumeájig, kemámowizzim Kitche Manito otuhnishanábamun ;

20 Kege onuhbeiggòm anoninjig giya mamándawizzidjig otuhnukewinewáng ; Jesus Christ ween tebinowa ishquaiuhe abit ásin áwit.

21 Ween weowwink kokkinná gá mámuhobeinjig me wanje geschichegátá Kitche Manito otumnumeawegumink ;

22 Weowwink giya keenowá azhe mámuhobeyag Kitche Manito keche owegewámit Ochichágwun ðnje.

CHAPTER III.

O-o ðnje, neen Paul, Jesus Christ otowwákánewin keenowá miátawizzeyag che ðnje sháwandágoozeyag,

2 (Kishpin gá nõndumowagwan Kitche Manito osháwanjegawin eu gá menigoeyán keenowá che ðnje sháwandágoozeyag :

3 Uhmizzhishowwenágwitõng me wanje kekandumonigoeyán kiátukkin iuheen, gá ezhebeumonán kiut punge eketto-winun,

4 Eu ðnje ope kunowábundumag, konemá keguh nissetotánáwá anandumán kiátukkin iuheen Christ oguhgequawinun,

5 Eu kiut gá 'ko weendumowásebuneege aninnewung oguise-wán, nõngumdush Kitche Manito Ochichágwun onágwittõn uhwábunduhát anoninjig giya mamándawizzidjig ;

6 Uhgew miátawizzidjig che wejesazekizzemáwát, keche,

bazhekwininik weowwewân ánínt ayájig Christ gá wáween-
dumágat, meenwájemowin ónje:

7 Che guhgequayán o-o meenwájemowin, neenge ezheiggo
Kitche Manito azhe mezhít osháwanjegawin otuhnokewin
omushkâwizzewin ónje.

8 Neen owushema nõndás neendenandágooz, kokkinná
anumeájig; o-oedush sháwandágoozewin neen neengemenigo
keche guhgekemugwá miátáwizzidjig eu kakandágoosinók
azhe kitche apetandágwuk Jesus Christ ogitchetwáwizzewin;

9 Kokkinná aninnewug keche ónje wábewát che mámowy
wetokotátink kiátukkin iúheen, eu wiazhkut wazhetõng áke gá
gátukkin Kitche Manito oweowwink, ween gá ozhetót kokkin-
ná kago Christun ónje.

10 Me eu uhnumeawin ónje okitche nebwakáwin Kitche
Manito konemá tá ge kekandumonitim ogemáwewinink mush-
kâwizzewinink gezhigõnk che kekanjegátá,

11 Eu ananduhzik wátotunk, chebwá ozhichegátá áke eu
ónjittá Kekitche Maníto menán Jesus Christ ónje:

12 Ween ónje kemushkâweta-amin Kitche Manito che ezhá-
eyunk ónje uhtabwa-anemunk.

13 Eu ónje ketenanemenim che nõndáshágwanemosewag
neenkotuhgitowinun ónje neenkotuhgitowinun keenowá ónje.

14 Me o-o ónje wanje ochicheengwunitowwug Kekitche
Maníto menán Jesus Christ ósun,

15 Ween andussogawát kokkinná gezhigõnk giya ákeeng
otuhnozowinewân,

16 Neenduhnumeatowá che menínág mushkâwizzewin wá-
nuttizzewin ogitchetwáwizzewinink, konemá keguh ónje mush-
kâweta-am Ochichágwun ónje;

17 Christ konemá tá iá ketaewáng mushkâwandumowin ónje,
konemá ketá monuhogõm che mushkâwegáboigoeyag ságeit-
tewinink,

18 Konemá ketá kushketõm, mámowy kokkinná anumeájig,
che kekandumag anegókotayág, aquág, apetág, anishpág;

19 Che kekandumag Christ oságe-ewawin azhe kitche ape-
tandágwuk kâ kushketoseem che kekandumink, konemá ketá
mooshkenam Kitche Manito omooshkenawin.

20 Nõngum ween gashketót keche ezhe sháwaneminunk
owushema menik azhe nundotumowunk menik anandumunk
ónje omushkâwizzewin anokemuhguk keowwenáng,

21 Ween ga gitchetwáweint anumeawinink Jesus Christ ónje
gágineek. Amen.

CHAPTER IV.

Eu ónje neen Kitche Manito otowwákânun,) keguházomin,
quiuk che ezhe bamosayagigo, agoeyag keche izzhewabiz-
zeyag,

2 Kokkinná tubhušanemowin, bakádizzewin, keenwazh kuh-
gwátuhgitõng, uhguskittõng, uhsáságeittink;

3 Wekoochetok che kunwandumag ochichâgomá obazhek-
owin, tuhkobizzowinink innowandewinink.

4 Bazhekwin weow bazheko giya Ochichâg tibishko azbe run-
domigoeyag kemámowandumowinewâng uhnundomigoeyag ;

5 Bazheko Kitche Manito, bazhekwin mushkâwandumowin,
bazhekwin baptizewawin,

6 Bazheko Kitche Manito kokkinná waðsemint, ween owush-
ema apetandágoozit, kokkinná kago anewishkunꝥ keowwewâng
kokkinná iá.

7 Kokkinná andussheyunk kenenigomin shâwanjegawin Je-
sus Christigo ananeminunk.

8 Eu ðnje eketto, ope wambishkât ishpepink, owwákáne-
win otowwákátán menáwug aninnewug menittewinun.

9 (Ombishká, wagonan eu atumink, meatuh uhge ezhát netam
tubbuhzheesh ákeeng ?

10 Ween gá názhuhkeet, mego 'uhow gá ðmbishkât áwás
owushema ishpepink kokkinná gezhigõnk keche we gezhetát
kokkinná kago.)

11 Omenán ánínt che anonint, ánínt mamándáwizzewát, á-
nínt che guhgequawát, ánínt che guhgequaweninnewewát ;

12 Che ðnje quiuk izzhewabuk uhnumewin, keche enuhno-
keeng guhgequawin, uzzhohetõng Christ weow :

13 Nánázh kokkinná quiuk keche izzhewabizzeyunk, ba-
zhekowin mushkâwandumowin, giya Kitche Manito Oguisun,
okekandumowinink, quiuk aninne che áweyunk Christ azhewa-
bizzit che izzhewabizzeyunk :

14 Eu keche ðnje uhbenoche-ewissewunk iázuh che ezhe
uzzhawabinegõsewunk, che bábámewinegosewung uhnõch guh-
gequawinun aninne oguhgianizzewin ðnje, uhgácheshinowát we
wiazheinungwá ;

15 Umbasinno, tabwatá ságeittewinink, konemá ween Christ
nágánizzit izzhewabizzit ketá izzhewabizzim :

16 Ween ðnje kokkinná andusso anakogink azhe uhnokewin-
newunk anduswauhguk, weowwemá che sõngegink, ságeitte-
winink.

17 Me o-o wanje ekettoeyán, nemushkâwetõn neendikitto-
win kago ezhe bamosakago ánínt miátáwizzidjig azhe bamosa-
wát okuhgebátizzewinewâng onáguttuhwandumowinewâng ;

18 Onáguttuhwandumowinewân kushkedibbik-kitchegátane
wun gemiátáwitchezáwug Kitche Manito beemátizzewinink,
kushkedibbikut gagishkumowát ðnje, ðnje uhguhgebeengwa-
muhguttinik otaewân :

19 Uhgew gá guhbikungig innumunjeowin uhbuhgitinum-
wát weowwewân bisshegwátizzewinink, kokkinná weenizze-
win che inuhnokeeng ápiche.

20 Káween keenowá Christ o-o kege ezhe kekinoumágo sewá ;

21 Kishpin genðdowag geguhgekimenág tabwawin Jesus
azhe tabwat :

22 Che gezekowag gata aninne ween banátizzit mutche en-
andumowin ðnje ;

23 Onjittá ðshke náguttuhwandumowinun keguhmenigòm ;
 24 Keguh bezikowá ðshke aninne uhnew Kitche Manito gá
 ozheájin quiuk izzhewabizzewinink.

25 Eu ðnje ningooche buhgittinumòk kuhgenowishkewin,
 quiuk tabwawin ezheguhnonik kejetuhkewamágunewág : ba-
 bazhek buhkazewinun ketáwemin.

26 Nishkátizzig, kago mutcheizzhewabizzig kago : kago
 gezis tuh pongeshimose kenishkátizzewinewâng ;

27 Kago menákago Mutche Manito che ábit.

28 Ween gamotitukko, kago minowá tuh gemotisse, tuh uh-
 noke menik kashketòt oninjeeng wanisseshink uhnokewin,
 konemá tá kushketòm kago keche menint katemágizzit.

29 Kago, ween kago mutchegegetowin tá ðnjesasinòn keto-
 newâng meatuh go eu wanisseshink che ðnje mushkáwandum-
 owát anumeájig keche ðnje mennototowintwá n'wándungig.

30 Kago osittáwanemá kago Kitche Manito Ochichágwun,
 ween ðnje ketuhkokewussiggòm che betòng gezhigut kunwan-
 dágoozewin.

31 Máno kokkinná weesuhgizzewin, nishkátizzewin, sheen-
 ganindewin, ðmbegizzewin, mutchegegetowin ningooche tuh-
 buhgittinegáta, kokkinná mutche enandumowin giya.

32 Kuhkeshawánótátig mamashkòt che nokung ketaewân,
 uhmennowwesháwaninding mamashkòt tebishko Kitche Manito
 azhemennowwesháwaneminág Christun ðnje.

CHAPTER V.

QUIUK Kitche Manito nopenuhnik, siágeinjig uhbenocheug
 azhewabizzewát ;

2 Che sáságeittayag Jesus Christ ságeinunk, uhge buhgitte-
 nunk weow keenowint ðnje, uhsáságewinint Kitche Manito uh-
 manomágwukkin iuheen.

3 Bisshegwátizzewindush, giya wenizzewin, suhságizzewin
 kago eu keguh ezhe tuzzhemigoseem andussheyag, menik ga
 uhnumeáyag ;

4 Giyadush mutche andágoozewin, kuhgepáchegegetowin,
 giya bisinnáchegezhwawin, káween o-o onisseshinzenòn ;
 owushema onisseshin, megwetch che enint Kitche Manito.

5 Kekekandánáwá o-o, ká oweuh bashegwátizzit, ká giya
 oweuh wánizzit, ká giya oweuh suhságizzit aninne wuhow uh-
 nòch azhetwát, e-e anduhgosinòk Kitche Manito giya Jesus
 Christ otogemáwewinink.

6 Kago oweuh aninne keguh wiyazhemigoose omutche ge-
 getowin ðnje, ánga, ono iuheen ðnje Kitche Manito onishká-
 tizzewin ototissigónáwá uhgew tiabwatunzigook.

7 Kago ween azhewabizzewát izzhewabizzekago.

8 Kushkedibikutònk ketiáminábun, nòngumdash Kitche Ma-
 nito owásayázewinink ketiámin ;

9 (Kitche Manito Ochichágwun uhmenewit mennoizzhewa-

bizzewin quiuk izzhewabizzewin, tabwawin kokkinná izzhewabizzewinink ;)

10 Uhkekandumonetink Kitche Manito manwandungin.

11 Kago ningōtono inābuhchetokago ono ningōt inābuhtusi-nōk kushkedibikutōnk izzhewabizzewinun tiágwuchigo ketá muhmikuhwámawág.

12 Abgutandágwut che tebátotumink iuheen andotumowájin kemōch.

13 Kokkinná iuheen menik makowámungwá wásayáng bechegátawun, kokkinná iuheen menik niágwuk kago wásaya.

14 Eu ōnje eketto, kooskoozin nabáyun, ábejebán nebowinink, Christdush keguh menik wásaya.

15 Iyángwámizzig quiuk che ezhe bamosayag ; kago ween kagepátizzidjig azhewabizzewát, nabwákájigigo azhewabizze-wát ;

16 Nayáb che gishpiautōng gezhigut, che ōnje pezán ábis-seeng ōnje gezhigutōn mánátutōn.

17 Eu ōnje kago kuhgebátizzig kago, nissetotumōg Kitche Manito otenandumowin.

18 Kago kewushquabe kago shomenábo ōnje, mutcheizzewabut o-o ; mooshkenag koshuh Kitche Manito Ochichágwun ;

19 Uhguhuhnonittizzoeyag nuhgumōng nuhgumonun Kitche Manito onuhgumohun keche mennotágwitoeyag ketaewáng ;

20 Megwach ekettoeyag gágineek kokkinná iuheen ōnje, uhnew mánigoeyag Kitche Manito ōnje Kekitche Manitemenán Jesus Christ otuhnozowinink ;

21 Buhgitinumátig mamashqut keowwewán che gosag Kitche Manito.

22 Wewemág, buhgitinumowik kenábamewág keowwewán tibishko azhe buhgitinumowag Kitche Manito.

23 Onábamemá onegánizzekundowán wewun, tibishko Christ azhe negánizzekundunk uhnumeawin, weendush obemájetōn weowwemá.

24 Eu ōnje tibishko Christ azhe tebandunk uhnumeawin, me me tibishko wewemá ga ezhe tebanemigoot onábamun, uhnōch-igo kokkinná kago.

25 Onábamemág, ságeikōg kewewág tibishko Christ azhe ságitōt uhnumeawin, uhge ōnje buhgitinunk weow ;

26 Keche ōnje mennoizzhewabuk, keche ōnje benuk, uhge-sebeginumink nebe ekettowin ōnje ;

27 Keche menitezoot kache apetandágwuk uhnumeawin ningooche chegittuhgásinōk che iyusegiskásinōk uhnōch e-e tinnouh kago, keche mennoizzhewabut ningooche osittáwiná-gwusinōk.

28 Aninnewug otá ságeáwán wewewán tibishko azhe ságit-owát weowwewán, ween siágeát wewun oságitōn weow.

29 Ká oweuh aninne weká osheenganduhzeen tebinowa oweyás, otusshundán okunwandán tebishko Kitche Manito anumeájig :

30 Keenowint obuhkazewinun ketáwimin giya oweyás giya okunun.

31 O-o ðnje aninne oguh nuhgunán ðsun giya ðgeen che ná-zekowát wewun uhgewedush neezhewát tuhuhzhbekwuminne oweyásewá.

32 Me o-o gache gátuk, Christ neenduzzhemá giya anume-ájig.

33 Mánodush kokkinná andussheyag keguh ságeáwág tebishkogo azheságeittizzoeyag kokkinná giya wewemág oguh tabwatowáwán onábamewán.

CHAPTER VI.

UHBENOCHÉITTOK, tabwatowikög kenegeigowág, Kitche Manito ðnje, me o-o quiuk izzhewabizzewin.

2 Kitchetwáwanemikög kósewág giya kegewág, me o-o netamissink guhgequawin wáweendumatéwin,

3 Ketá ðnje mennoizzhewabizzim keenwazh che bemátizze-yag ákeeng.

4 Keenowádush oðsemátök, kago guhgánjeketaokago keen-ejánissewág, ezhe netáwiginikög keche ságeáwát che gosáwát Kitche Manito.

5 Uhnoketágaweninewetök, tabwatowikög tabaneminágoók weyás ðnje, che sagizze-yag che nuhningishkáyag, che bazhek-wunk ketaewán Christ ðnje ;

6 Káween atuh uhwábomigoeyun che uhnokeyun, andotumewát uhgew niandumeájig aninnewun, tibishko azheuhnokétowut Christ ketá izzhewabizzim, Kitche Manito ga ezhe meenwandunk izzhewabizzig ketaewáng ;

7 Quiuk che menno enandumag uhnokeeg tibishko Kitche Manito uhnoketowag, káween ween aninne :

8 Kekekandám menik aninne azhe mennototunk Kitche Manito oguhtebáumágön, kishpin owwákánewit giya kishpin tebandunk weow.

9 Keenowádush wagemákundumag, me go e-e giya totow-wikög, kago kuhgwasageákagwánik, ðnje kekekanemáwá ketogemámewá gezhigönk uzzhiat, weendush káween oweuh pekinönk otuhpetanemáseen.

10 Eeshquäch akettoeyán nekánissetök mushkáwandumök Kitche Manito ðnje giya omushkáwizzewinink.

11 Pezekumök kokkinná Kitche Manito otushwewin, konemá uh me ga ðnje shágozekumag Mutche Manito okuhgianizzewin.

12 Káween ketizzhe kuhgwajewázhewasemin weyásemá giya misque, ogemáwewindush ketizzhe kuhgwajewázhewamin, giya mushkáwizzewinun uhgewedush tabandungig kushkedibbi-kut omá ákeeng, giya ochichágomá mázheninnewugizzewin ashpágin.

13 Eu ðnje kokkinná otápenumök Kitche Manito otushwewinun, konemá ketákushketóm che nebowweyag mutcheizzhewabuk gezhigut, kokkinnádush gegezhetáeyag, nebowwig.

14 Eu ðnje nebowwig, tabwawin kechepinitizook, kekákegunewáng átöng quiuk izzhewabizzewin.

16 Kezitáwán tuh mukezinekátawun meenwájemowin innowandewin.

16 Owushema kokkinná, andussink kokkinná kago, otápenik buhkááquán mushkáwandumowin, e-e ōnje keguh kushketōm che nuhgánmag kokkinná miázheninnewizzidjig webewán.

17 Otápenumōk wewoquán sháwandágoozewin, Ochichágomá otuzzhowweshk eu Kitche Manito odikittowin :

18 Mozhuk uhnumeáng kokkinná uhnumeawinun kechichágowáng mozhuk uhkowábeeng uhnumeáng, uhnumeatumowik kokkinná uhnumeájig :

19 Uhnumeatumoweshig, konemá neendá ōnje mushkáwetágooze che guhgequayán kiátukin meenwájemowinink.

20 Neendowákánewun uhnumeawin neenduhkobiz, konemá neendá mushkáwetágooz anandágoozeyán che ezhe gegetoeyán.

21 Tychicusdush siágeug, nekânis, quiuk gagequat Kitche Manitōn ōnje ween keguh kekandumonigowá azhewabizzeyán.

22 Me o-o ōnjittá gá ōnje ezhenázhuhumonuhgook che kekandumag azhewabizzeyáng konemá oguh niandumittonun ketawán.

23 Tuh mennoinnowandewug wekânissemág, Kitche Manito Kōsenán giya Kekitche Manitemenán Jesus Christ máno keguh menik mushkáwandumowin.

24 Tuhsháwandágoozewug kokkinná uhgew siágeájig Kekitche Manitemenán Jesus Christ quiuk. Amen.

† Romeink ōnje oshebeumowáwug Ephesianug, Tychicus uhneendáint.

PHILIPPIANUG OSHEBEUMOWINTWAW.

CHAPTER I.

PAUL, giya Timotheus, Jesus Christ otoskenegamun, otoshebeumowâwân anumeájig Jesus Christun ònje, Phillippiink andânuhkejig mámowy nágánizzidjig uhnumeawinink :

2 Keguh shâwandágoozim innowandewin Kitche Manito Kōsenán giya Kekitche Manitemenán Jesus Christ ònje.

3 Megwach neendená Neenkitche Manitōm, tussink maquaneminuhgogoon,

4 Gágineek uhnumeatumágoeyag mennowânegoozewinink, tussink anumeáeyánin.

5 Ònje kewejewemin gágineek meenwâjemowinink, netam e-e gezhigut, nánázh nōngum.

6 Neendabwatámin o-o ween miáje menno uhnokeet ketawâng guttuh ezhe uhnoke nánázh Kekitche Manitemenán Jesus Christ ogezhiguttōm :

7 Quiuk izzhewabut che náguttuhwaneminuhgook o-o kokkinná ònje neendaink ketuhbim, me e-e magwouh uzzhowwâkâneweyán ; magwouhdush guhgequayán meenwâjemowin ketotâpenánâwâ ánint neenshâwandágoozewin.

8 Kitche Manito okekandán anandumán owewâbominuhgook Jesus Christ oshâwanjegawin ònje.

9 O-o neendizzhe uhnumeá, keságewawinewâ owushema tá sōngun nebwákâwinink giya tebákonegawinink.

10 Konemá ketá sâgetōnâwân ono iuheen wanisseshink, quiuk che izzhewabizzeyag kago che gebishkágoozewag nánázh Christ ogezhiguttōm.

11 Uhmooshkenayag uhmenewung quiuk izzhewabizzewin Jesus Christ tabandungin konemá Kitche Manito che kitchetwâweint.

12 Kenundowanemenim che nissetotumag nekânissetōk ; iuheen watissigoeyánin gemennototumōg uhnezhokomágawát uhsiswawetōng meenwâjemowin ;

13 Ònje neendowákânewin Christink wawane kekanjegátawun, kokkinná kitche ogemá owegewâmink, kokkinná giya uhnōch wegewâmink ;

14 Nebewádush wekânissemag Kitche Manito ònje sōngetaajig neendowákânewinink owushema sōngeta-awug kâ kotájisewug uhguhgequawát uhnumeawin.

15 Ahnint ezhe guhgequawug Christun guhâwanindewinink, giya sheenganindewinink ; ánintdush quiuk enandunowinink :

16 Ahnint kekândewinink ezhe guhgequawug Christun kuhgianizzewinink, che ònje megonátuk neendowákânewin :

17 Ahnintdush ságeittewinink, uhkekandumink, neen uh-meenjiminumán meenwájemowin.

18 Wagonandush? uhnöchigo azhe guhgeKindink Jesus Christ kubgianizzewinink uhgamáduş tabwawinink, neendush nemo-jegandum ōnjittá giya neenguh mojegandum.

19 Neenkekandán che nezhokomágoján, che ōnje bemátiz-zeyán ketuhnumeawinewán ōnje giya megewawin Jesus Christ Ochichágwun ōnje,

20 Anandumánigo azhe nundowandumán e-e che águtche-tanzewán kago, kokkinná sōnganemowinink tebisko o-o nōngum gágineek giya Christ che kitchetwáweint neowwink kish-pin bemátizzeyán kishpin giya neboeyán.

21 Kishpin bemátizzeyán, Christ ōnje, kishpin neboeyán owushema nemenoizzhewabiz.

22 Kishpin bemátizzeyán neweyásink me o-o azhe tebáum-ágowizzeyán neenduhnokewin, nuhmunjigo ga ezhe wuhwanan-dumowánan ká neenkekanduhzeen.

23 Nussowwuihego 'neendiá, ápadush májáyán' neendenan-dum, wejewug Christ, nowutch tá onissheshin:

24 Nowutch onissheshin keenowá, weyásink kiábe iáeyán.

25 Azhe tabwa-andumán o-o neenkekandán keche wejewin-nuhgook keche ōnje mennowánegoozeyag mushkáwandumo-winink.

26 Owushema keche mennowánegwandumag Jesus Christink neen ōnje ope otissinnuhgook minowá.

27 Máno tuh izzhewabut ketizzhewabizzewinewá Christ omeenwájemowin azhe guhgequat, kishpin bewábominuhgook kishpin giya bewábomissinonuhgook neenguh nōndága azhe-wabizzeyag keche mushkáwegáboweyag bazhek ochichágo-má bazhek enandumowin keche mámowandumink meenwáje-mowin;

28 Kago ween kago keguh sageiggooseenawá kemiátáwiz-zemewág ōnje, weenowá uhgew keche ōnje kekandumonintwá che banátizzewát keenowá weendush ween che ōnje bemátiz-zeyag, Kitche Manito ōnje.

29 Keenowá kemenigōm Christ ōnje, káween atuh che tab-wa-anemint, keche guhgwátuhgittōng e-e giya ween ōnje.

30 Me o-o eu megázowin ga megázoyag eu wiábundumow-weyag tebishko e-e n'wandumag nōngum azhe megázoyán.

CHAPTER II.

Eu ōnje kishpin mennowánegozewin anduhgogwan Christink, kishpin kago mennowánegoozewin ságeittewin, kishpin we-jeendewin anduhgogwan Kitche Manito Ochichágwun, kishpin kago sháwanjegawin anduhgogwan,

2 Mooshkenatōg nemennowánegoozewin ayeezh che enan-dumag che ságeitteyag che bazhekwunk ketenandumowinewá.

3 Kago tuh izzhewabussinōn che we guhgwaubnewishkotáte-yag kuhgenowishke kitchetwáwanemowinink, kokkinná andus-

sheyag mennonágttuhwanemik bakánizzit azhe nágttuhwandumag keowwewán.

4 Kago oweuh aninne tebinowa iuheen oguh kunowábunduzenun ; kokkinná aninnewug bakánizzinidjin otiemene oguh kunowábundánáwá.

5 Máno o-o nágttuhwandumowin gegishkumög, tibbishko Christ Jesus azhe gegishkunk.

6 Ween tibishko Kitche Manitöng azhenágoozit enandum káween kago kemotewin áwunzenön weenigo Kitche Manito che áwit.

7 Ototándush weow nowutch che tuhbusandágoozit otoskenegamun anandágoozinit.

8 Ototápenán obuhgittenán weow wawane keche neböt, metigönkduh ge tuzzhe nebo.

9 Eu önje, Kitche Manitön kitche ishpemink oge ezhe ömbinegön ogemenigön onozowin owushema apetandágwut kokkinná onozowinun.

10 Jesus otuhnozowinink kokkinná ogittegomág tuh ochicheengwunittáwug, kokkinná gezhigönk ayájig giya ákeeng ayájig, giya anámuhkumik ayájig.

11 Kokkinná otanuhnewun tá ekttowug Jesus Christ Kitche Manito che kitchetwáweint Kitche Manito ösemá.

12 Eu önje siágeinnuhgook, gágineek azhe tabwatumag, káween atuh magwouh uhgewejewinnuhgook, owushema minowádush wájewissinnonuhgogoon, uhnoketumök tebinowa kesháwandágoozewinewá sagizzewinink, nuhningishkáwinink.

13 Önje Kitche Manito ween anokeet keowwewáng che enandumag che izzhewabizzeyag ga ezhe meenwandunk.

14 Kokkinná kago totumök wawane che nánáwutchemosewag.

15 Keche áwanemigosewag che bakátizzeyag Kitche Manito che oguiseminág nowwiuhe mázheninewugizzidjig anishanábag magwauhe uhgew kewákashkám, tibishko azhe ságátag ákeeng.

16 Uhneminumink gegetowin bemátizzewin neen keche önje mennowánegoozeyán e-e gezhigut Christ ogezhiguttöm önje káween unishá neembemebuttose ; káween uneshá neenduhnokese.

17 Kagat, kishpin sáságewitche gang neow kemushkáwandumowinewáng önje nemojegandum kewejemojegizzeminim.

18 Eu önje keguh wejemojegizzemin giya.

19 Kishpin Kekitche Manitomenán Jesus enandunk Timotheus keguh ezhe názhuhumonim wiebuh konemá neenguh meenwandum nöndumán azhewabizzeyag.

20 Önje ká oweuh aninne ezhe nágttuhwanduhze azhe nágttuhwandunk che nánágttuhwaneminág.

21 Kokkinná onundowábundánáwá tebinowa otiemene, káweendush Jesus Christ otiemun.

22 Kekekandánáwá azhe kuhgwadebanemug neenge uhnoketág meenwájemowinink oguisemá azhe uhnoketowát ösun.

23 Wiebuh kewe ezhenázhuhumonim ope wábundumán ga izzhewabizzeyán.

24 Wiebuhdush neen tebinowa neenguh be-ezhá kishpin Kitche Manito enandunk.

25 Neenge enandum Epaphroditus che ezhenázhuhumonuhgook, nekánis, wájuhnokemuk, neejeshemágunish keenowádush anonag, anoketowwit aezhenundowandumán.

26 Ahpiche kewewábomigowá kitche kushkandum ōnje kege nōndám uzzhákoozit.

27 Kagatdush ákoozebun, kagá nebo, Kitche Manitodush ogesháwanemán káween atuh ween, neen giya neen, keche ōnje ozám kushkanduhzewán.

28 Eu ōnje me wanje ezhenázhowug, ope minowá wábomag ketá mojegandám neendush nōndás neendá ezhe kushkandum.

29 Wawane mennowábomik mennowánegoozewinink Kitche Manito ōnje mennonáguttuhwanemikōg uhgew azhewabizzit azhewabizzidjig.

30 ōnje Christ otuhnokewin kagá geōnjena, ká opapámanduhzeen obemátizzewin, konemá guhtuh uhnoke ketuhnokewinewá wá ezhe uhnoketowweyagobun.

CHAPTER III.

SQUAWCHDUSH, nekánissetōk, mojegandumōk Kitche Manito ōnje, káween gwach suhnágusinōn che oshebeumonuhgook násáb eu, káweendush ningōt keguhtotágoseenáwá.

2 Tuttebábumikōg anemōg, tuttebábumikōg mache uhnokejig, tuttebabumikōg concisianug.

3 Keenowint gáwetázhégázojig ketáwemin ketuhnumeatowánán Kitche Manito Kechichágonáng kemojegandámin Jesus Christ ōnje káween ketuhpanemosemin weyásemá.

4 Neendá apanemoo weyásemá kishpin oweuh arinne anandum keche uhpanemoot weyás owushema neendá apanemo.

5 Neezhwáswogwunigizeyán neenge gewetázhogo, Israelug neenge ōnjeneeg, Benjamineeg 'zhinowandewát, ne Hebrewew Hebrewug ōnje, uhtuzzhindumink tebákonegawin ne Phariseew;

6 Tuzzhindumink ochánemandumowin, nemutchetotowábunceg ukko anumeájig, uhtuzzhindumink tebákonegawinne quiuk izzhewabizzewin káweká neengemutchetotunze.

7 Iuheen kashketocyámbánan ukko neendonandum che wunnetoeyán Christ ōnje.

8 Kagat ōnjittá neendenandum keche wunnittoeyán kokkinná kago uhkekandunk Christ Jesus Neenkitche Manito, ween ōnje wanje enandumán kokkinná kago che wunnittoeyán weágussceeng neendenandanun kispin kushkeug Christ.

9 Konemá neendá mikágo weowwink quiuk neendizzhewabizzewin tebákonegawinink che gegishkunzewán, eu atuh mushkáwandumowinink Christ ōnje, quiuk izzhewabizzewin Kitche Manito mushkáwandumowin ōnje.

10 Konemá neendá kekanemá, giya mushkáwizzewin otábejebáwin, mámoweitewin okotuhgitowinink, onebowin azhenágwutinik keche ezhenágwuk neenebowin.

11 Kishpin ningooche ezhe kushketoeyán neendá otittán ábejebáwin nebówin.

12 Káween ázhuh watittumingin (neendizzhegegetose) giya wawane keche gezhetáyámbán neennopenuhkedush ishquiyáng unish, kispin konemá otápenumán eu watápenigoyán Christ ónje.

13 Nekánissetók, qundigo ká neenge otápenuhzeen anandumán, ningótoyug tuhgo andotumán; wuhnandumink iuheen squiáng anduhgogin ezhe wequeyán iuheen neennegánemink ayágin.

14 Negán neendizzhegánje owwe otittumán kekinnowáchichegun che kushketoeyán atátink Kitche Manito aninunk ween Jesus Christ ónje.

15 Umbasino, me o-o enanduntá, menik manoizzhewabizzeyunk, kishpin puhkán we enandumag Kitche Manito keguh kekandumónigowá o-o giya.

16 Menik takoshinunk ázhiá umbasino euigo ezhetwáwin izzhewabizzetá, máno euigo enanduntá.

17 Nekánissetók nopenuzzheshig, mámowy kekinowábomikóg uhgew wiábomeuminjig anosayáng.

18 (Nebená enosewug, gá ezhe weendumonuhgook kiut, nógum nemow owwe weendumonuhgook, osheengandánáwá Christ gátuzzhe suhsuhgáqu-ónt :

19 Tuh banátizzewug ope waquiág; Omanitomewán me omisuttáwán, ogitchetwáwinewá me otágutchewinewáng, ákeeng iuheen onágutuhwandánáwán.)

20 Neendizzhewabizzewininán gezhigónk áta, emá azhe nundowábeyán, nundowábomungid gá bemájeinunk Kekitche Manito menán Jesus Christ keche tuhkoshink.

21 Ween oguh ánjetonun kemutche keowwenánin azhe nágwutunik kitchetwáwutunik weow oguh ezhetonun.

CHAPTER IV.

Eu ónje siágeinnuhgook nekánissetók, nemojegandumowin newewoquán, mushkáwegábowik Kitche Manito ónje siágeinnuhgook.

2 Neendená Euodias, neendená Syntiche, tebishko che enandumowát Kitche Manitón ónje.

3 Me giya keen aninún, quiuk neendinowamágun, nezho-komow uhgew equawug wátokowwidjig meenwájemowinink, Clement, uhgew giya ayeezh anokeyáng, otuhnozowinewán mazaniegun obemátizzewiniuk átanewun.

4 Mojegandumók Kitche Manito ónje, gágineek, minowá giya ketinnenim, mojegandumók.

5 Kebakátizzewinewá máno kokkinná aninnewug oguh kekandánáwá; Kitche Manito bazhew iá.

6 Kago ween kago sunnuhgeno kago, máno kokkinná uhnumeawinink uhmegwachuhweint Kitche Manito weendumowik Kitche Manito azhenundowandumag.

7 Kitche Manito otinowándásowin, eu kashketosink keche

kekandumink, me ga ōnje kunwandumink ketaewān giya kenāguttuhwandumowinewān Christ Jesus ōnje.

8 Squāch, nekānissetōk, kishpin kago tabwawinewung, kishpin kago quiuk izzhewabuk, kishpin kago mennoizzhewabuk, kishpin kago benuk, kishpin kago uhsāgitcheġātag, kishpin kago menno tuzzhindumink, kishpin kago mennoizzhewabizzewin, kishpin kago bissheġandāgwuk; nāguttuhwandumōk ono iuheen.

9 Ono iuheen neen wanje kekandumag azhewābomeyag, uhtotumān me o-o totumōġ Kitche Manito otinnuhwandewin māno keguh wejewigōnāwā.

10 Neengitche moġegandum āpiche Kitche Manito ōnje, o-o minowā uhnānāguttuhwanemeyag, kenānāguttuhwanemimwābun ukko, kādush kege kushketoseem ningōtono che getotumag.

11 Kāween kago nundowandumān neendōnje ekettose, ānga neenge ezhe nuhguttiz nuhmunjigo ga ezhewabizzewānānigo keche ezhe meenwandumān.

12 Neenkekandān ga ezhe ketemāġizzeyān, neenkekandān giya ga ezhe wānuttizzeyān, mizzewa kokkinnā kago, neenguhgekemigo che tabissineyān, giya che buhkuttayān, che wānuttizzeyān giya che ketemāġizzeyān.

13 Kokkinnā kago neendā totum Christ ōnje, ween sōngeit.

14 Kegemennotām uhge be-ezhe nāzhuhmag, magwouh kotuhgitpyān.

15 Binnā keenowā Phillipianewetōk, kekandumōk o-o, ope Macedoniaink wanje mājāyān owwe guhgequayān meenwājemowin, kā oweuh anumeāġig kago neengemenigooseeg keenowā atuh.

16 Magwouh Thessalonicaink iāyān neezhink kege be-ezhenāzhuhumowint magwouh uhmuhnazeyān.

17 Kāween ween eu ōnje ōnjittāgo nundowandumān kago che menigoyān, neennundowandān, natāwigink keenōwā che ōnje mennoizzhewabizzeyag.

18 Nebewā ween neendiān, nemooshkena, Epaphroditus neenge menik ono iuheen gā be-ezhenāzhuhmag, wāshkobemāġwukin, sāsāġewitcheġun, niandumeigoot ukko Kitche Manito.

19 Neenkitchē Manitōmdush ween keguh tabuhonigowā kokkinnā azhe nundowandumag azhewānuttizzit kitchetwāwiz-zewinink Jesus Christ.

20 Nōngumdush Kitche Manito Kosenān tuh gitchetwāwēā ġāġineek. Amen.

21 Uhnnummekowwik kokkinnā anumeāġig Jesus Christ ōnje. Wekānissemāġ wājewidġig ketuhnemikāgowāġ.

22 Kokkinnā anumeāġig ketuhnemikāgowāġ, kekinnowāch uhgew Caesar andussogat.

23 Kekitchē Manitomenān Jesus Christ oshāwanġegawin kokkinnā keguh wejewigōnāwā. Amen.

† Phillipianug oshebeumowāwug Romeink ōnje, Epaphroditus omāġetōn.

COLOSSIANUG OSHEBEUMOWINTWAW.

CHAPTER I.

PAUL, Jesus Christ otanonájin, Kitche Manito otenandumowin ōnje, Timotheus giya nekánissenán,

2 Otoshebeumowáwán anumeánidjin mashkâwandungig wekânissemág Jesus Christ ōnje Colosseink andánuhkejig : keguh shâwandágoozim innuhwandewin Kitche Manito ōsemá máno keguh shâwanemigowá Kekitche Manitomenán giya Jesus Christ.

3 Megwach neendenána Kitche Manito, Kekitche Manitomenán Jesus Christ ōsun, mozhuk uhnumeatumágooyag.

4 Ako nōndumáng kemushkâwandumowinewá Christ Jesus ōnje ságeittewindush ayáyag kokkinná mámowy anumeájig.

5 Buhgoosanemowin ōnje keenowá atágoeyag gezhigōnk, eu gá nōndumag kiut quiuk tabwawin guhgequawinink.

6 Eu watissigoyag, azhewabuk keowwewâng e-e gezhigut gá áko nōndumag áko kekandumag Kitche Manito oshâwanjégawin tabwawinink.

7 Gá ezhe kekandumag Epaphras ōnje neejuhnoketágawenninemenán ween quiuk gagekiminág Christ oguhgequawin.

8 Ween quiukwāndumowweumint keságe-ewawinewá azhe ságeyáng Ochichâgomá ōnje.

9 Eu ōnje neenowint giya, gá áquo nōndumáng mozhuk ketumnumeatumoneme konemá ketámooshkenashkágōm kekandumowin otenandumowin kokkinná nebwákáwinink ochichâgomá nissetotumowinink :

10 Konemá ga ezhe niandumeag, Kitche Manito ketá enosam netáwigitōg kokkinná wanisseshlink uhnokewin ashkum mushkâwandumag Kitche Manito otenandumowinink.

11 Mushkâwizzig kokkinná mushkâwizzewinink azhe mushkâwizzeet omushkâwizzewinink beoeyunk, keenwazh kuhgwátuhgitōng mennowánegoozewinink.

12 Mámoyewumik oōsemá ween gá ezheinunk che ta apetandágoozeyunk che otápenumunk ánínt tebáumatewin mámo-
wy anumeájig wásayázewinink.

13 Ween gá bemájeinunk mushkâwizzewin kushkedibikut che ge banájeigoeyungobun, kegebenigonán otogemáwewinink siágeájin Oguisun :

14 Ween gá bemájeinunk omisqueem ōnje, uhmennowesháwanjegat mutche izzhewabizzewinun :

15 Ween azhenágoozit Kitche Manito wiábomásewint azhenágoozit, netam gá negit kokkinná bamátizzidjig.

16 Ween kokkinná kago gá ozhetūt gezhigōnk ayágin, giya

ákeeng ayágin; ono iuheen kashketöng che wábundumink, giya kashketoseeng che wábundumink, námátábewinun, oge-mawewinun, mushkáwizzewinun; kokkinná kago iuheen ween gá ozhetöt weenigo gá ozhetázoot;

17 Ween neganizze kokkinná kago, ween manjimenunk kokkinná kago:

18 Ween oshtegwánewit weow, weowdush me uhnumeawin; ween wiazhkut miájetáng, ween netam gá negit gá nabojig; me e-e kokkinnágo kago iuheen ween netam;

19 Ge ezhe niandum oösemá kokkinná kago ween oguh, te-bandán:

20 Innubwandewin uhge ozhetöt, omisqueem giya uhge suh-suhgáquo-önt önje, che niandumonittizzöt kokkinná kago ween önje, iuheen gezhigönk ayágin giya iuheen ákeeng ayágin.

21 Keenowádush ningötink gá miátawizzeyag kemutche uh-nokewinewán önje nöngumdush kegetotágowá che innowamag.

22 Oweow giya oweyas önje, nebowinink, che önje menno-izzhewabizzeyag, ningöt che anandágoozissewag anosumeet.

23 Kishpin mözhuk mushkáwandumag, mushkáwegábowwe-yag che nundowandumag meenwájemowin eu gá nöndumag eu kokkinná gagekemintwá anámiuhe gezhigönk ayájig, neen Paul gá ezhe guhgequayán.

24 Nöngumdush nemennowánegooz neenkotuhgitowin keen-owá önje, nemooshkenatön e-e pichenuk gá izzhewabuk Christ oguhgwátuhgitowin e-e neweyásink uhnumeawin önje me eu Christ weow.

25 Neenge ezhichegáz che uhnoketumán meenwájemowin, Kitche Manito otinuhnokewin gá menigoyán keenowá önje che tabwatoyán Kitche Manito odikittöwin.

26 Kiátukin iuheen wiazhkut wazhetönk áke wanje gátöngin, nöngumdush wábunduháwug anumeájig.

27 Kitche Manito oguh kekandumonán uhwánutuk o-o gitche-twáwizzewin o-o giátuk magwaiuhe miátawizzidjig eu Christ ayát keowwewáng buhgoosanemowin kitchetwáwizzewin.

28 Ween tapájemungid, guhgázomintwá kokkinná aninne-wug kuhgekemintwá kokkinná aninnewug kokkiuná nebwá-káwin konemá kokkinná aninnewug tá benáwug Christ uzziát.

29 Me o-o wanje uhnokeyán omushkáwizzewin önje eu ano-kemuhguk ápiche neowwink.

CHAPTER II.

KEGUH kekandumonenim azhe kitche megázoyán keenowá önje uhgewedush önje Laodiceaink ayájig kokkinuá giya we-ká wiábomissigook neskezhigönk.

2 Konemá tá mennowánegwandumög otaewáng, konemá tá mámowy ságeittewug, konemá otá kekandánáwán kiátukin, Kitche Manito Oösemá, giya Jesus Christ kiátöjin.

3 Weenowá weowwewáng kokkinná wánuttizzewin nebwá-káwin, kekandumowin gáchegátawun.

4 O-o neendikit kago oweuh aninne keguh wiazhemigoose kuhgianizzewinink.

5 Ahnuh kewejewisonim neowwink kewejewinimdush ween ochichágomá nemeenwandum uhwábominuhgook azhe mennoizzhewabizzeyag azhe mushkáwandumag nebwákáwin Christink.

6 Gá ezhe otápinagigo Jesus Christ Kitche Manito azhewabizzitigo izzhewabizzig.

7 Keguh monoögöm keguh ozheigöm ween ònje, mushkáwizzeeg mushkáwandumowinink gá ezhe gubgekimigoeyag mozhuk megwach che eckettönk.

8 Tuttebábíg kago oweuh aninne keguh banájeigoosewá kuhgianizzewinink ònje, ono gata gegetowinun ònje, ákeeng ezhetwáwin ònje, káween Jesus Christ ònje.

9 Ween weow me kokkinná Kitche Manito omooshkenawin.

10 Keenowádush kege ozheigöm kemenniozzhewabizzim ween ònje, ween onegánizzekundán kokkinná mushkáwizzewin.

11 Ween gá ònje gewetázhegázoeyag gewetázhowin oninjemá gá ònje oschichegátasinök, uhgeseukumink weow mutcheizzhewabizzewin weyásemá Christ ogewetázhowin ònje.

12 Kemámowy ningwuhogöm baptizewawinink, giya kewejeábejebánawá uhtabwatumink Kitche Manito otuhnokewin ònje ween gá ábejebáigoojin nebowinink ònje.

13 Keenowádush gá neboyagobun kemutcheizzhewabizzewinewáng uhgewetázhegázoewag keweyásewáng ònje ween kege benigowá bemátizzewinink mámowy, kegemennowesháwanemigowá kokkinná kemutcheizzhewabizzewinewá.

14 Uhgeseumink ozhebe-egun machetotágoyágebun womatáwizzemeyungobun, ningooche otininán osuhgáquoán ometigömink.

15 Ope banájetöt ogemáwewinun mushkáwizzewinun, owábunduhán mizzhisshuh shágöchittewinink.

16 Kago oweuh aninne keguh tebákonigoose, weseneyun giya minnequayun, gamá kewekeongawegezhigutomewán, giya otöshkegezisomewán, giya ketunwabegezhigutomewán.

17 Ono iuheen kekinowáchichegawinun pichenewik ga tuhko-shinomuhgukin, weowwemádush me Jesus Christ ònje.

18 Kago oweuh aninne keguh wiazheiggoose ketepámágowin túhbusanemowin ònje uzzhuhnumeatowwintwá Kitche Manito omezhinowamun, kago oweuh aninne ketwan guhtuh ezhe gánjeisse ono iuheen wiábundunzig kuhgepátizzewin ömbásin oweyáse nágutuhwandumowin ònje.

19 Uhmejiminuhzeeng öshtegwanewunk, eu ònje kokkinná weowemá iánekowwikkeeng, tákobizowinun azhe buhmichegátag uhmámowichegátag májegin, Kitche Manito azhe máje-egit.

20 Eu ònje kishpin keweje nebomag Christ ezhetwáwin omá ákeeng ònje, wagonan wanje o-o ezhe bemátizzeyag ákeeng owwákánewinink.

21 (Kago tángenun kago, kago tángundun kago, kago tuhkonun kago,

22 Ono kokkinná ga nebomuhgukin ayōngin,) anianne azhe guhgándwat, azhe guhgequat?

23 Ono iuheen nebwákáwinink azhenágwuk enandumowin anumeawinink, tuhbusanemowinink, uhpapamanduhzeeng weow káween kago uhtuhgoosinók quiuk izzhewabizzewin che nian-dumitōng weyás.

CHAPTER III.

KISHPINDUSH weje ábejebámag Christ, nundowábundum-
ōk ono iuheen ishpemink ayágin Christ uhnámátábit Kitche
Manito ogitchenikáng.

2 Attōg ketenandumowinewán iuheen ishpemink atágin ká-
ween ween iuheen ákeeng atágin.

3 Onje kegenebōm kebemátizzewinewá gácheháta mámowy
Christ, Kitche Manito uzzihiát.

4 Ope Christ ween kebemátizzewininán nágoozit; medush giya
keenowá, mámowy keguh mokeem ogitchetwáwizzewinink.

5 Eu ōnje banájetōg kebuhkazewinewán, uhnew ákeeng
ayágin; bisshegwátizzewin, wenizzewin, mutche enandumo-
win, sáságizzewin, me eu sáságewinint muzzineneen.

6 Ono iuheen ōnje Kitche Manito onishkátizzewin ototissi
gōnává mache izzhewabizzidjig uhbenocheug.

7 Ono iuheen ukko azhewabizzeyagobun, magwouh kege-
bemátizzeyag.

8 Nūngumdush kokkinná ono kegegezekánáván, nishkátiz-
zewin, mázheninewugizzewin, sheenganindewin, mutche geezh-
wawin, bisshegwázetágoozewin, ketōnewáng ōnje.

9 Kago guhgenowishkindig kago, ōnje kegisikowá gata
aninne, otinuhnokewinun giya;

10 Oshke aninnedush; kegebezikowává, ween gá ōshkená-
nágwitchehážūt kekandumowinink tábishko azhenágoozit gá
ozeigoojin.

11 Ká oweuh Greek, giya Jew uzzihiásig, gewetázhegázo-
win, giya uhgewetázhegázoseeng, ká oweuh buhwutch ani-
shanábag, ká oweuh Scythian, ká oweuh owwákánewissegug,
ká giya oweuh tebanindizzosewug, Christdush kokkinná giya
weowwinink uhbe.

12 Pezekumōk eu ōnje, Kitche Manito uhge onuhgiminág,
manoizzhewabizzeyag, giya siágeigoeyag, keshávátizzewinun
mennoizzhewabizzewin, tuhbusanemowin, nokátizzewin, keen-
wazh kuhgwátuhgitōng.

13 Che mennowesháwanindink mamashkūt; kishpin oweuh
aninne kekándewát bazhek, tebishko Christ gá ezhe mennoweshá-
waneminág; me giya keenowá ga izzhewabizzeyag.

14 Owushemadush kokkinná iuheen, bezekumōk keshawá-
tizzewin, me e-e tákobizzoon quiuk izzhewabizzewin.

15 Máno Kitche Manito otinowandewin keguh ogemákun-
dágōnává ketaewáng, eu azhe nundomigoeyag bazhekwunk
weowwemá, megwech enandumōkdush.

16 Máno Christ odikitowin keguhgeishkánáwá kokkinná nebwákáwinink, kuhgekinkink guhganzöndink mamashköt, nuhgumowinun ochichágo nuhgumowinun uhnuhgumoyag ságeag Kitche Manito ketaewáng.

17 Kokkinná menik aeendotumag, aekettoeyag, Kitche Manito Jesus otuhnozowinink guhtuh tuhgo, megwach uzzhenint Kitche Manito giya Oösemá ween önje.

18 Wewemátook, buhgitinumowik keowwewán tebinowa kenábamewág quiuk azhe izzhewabuk Kitche Manitöng.

19 Onábamemátook, ságeikkög kewewág, kago nishkenuhwá kagwánik.

20 Uhbenocheittök tabwatowikög kenegigowág, kokkinná kago, me o-o niandumeint Kitche Manito.

21 Oösemátök, kago nanibbekimákagwánik keenëjánissewág, che önje nishkátizzewát keche önje shágwanemosigwá.

22 Uhnoketágaweninnewetök, tabwatowwikök ketogemámewág weyásink, kokkinná kago, káween ween oskezhikomá uhnokewin uhniandumeint aninne, meatuh ezheka otaemán uhgosint Kitche Manito.

23 Menik andotumag, quiukigo che enandumag totumök, Kitche Manito önje, káween ween aninne önje.

24 Önje kekekandánáwá Kitche Manito önje keguhtebáumágowizzim: önje Kitche Manito Christ ketuhnoketowáwá.

25 Weendush machetotunk, tuh tebáumágowizze, azhe mutchetotunk, ká Kitche Manito oweuh pekinönk otuhpetanemáseen.

CHAPTER IV.

WAGEMAHKUNDUMAG menikög ketuhnoketágaweninnewewá, quiuk tebáumátewin, önje kekekandánáwá uzzhogemámeyag gezhigönk.

2 Mozhuk uhnumeág, ukkowábig, keche uhnumeáeyag megwetch che ekettoeyag.

3 Uhnumeatumoweshináng giya, konemá Kitche Manito neendá bákindanumágonán ishquandem, konemá neendá tebatóamin, iuheen Christ giátöjin, eu önje me wanje owákáneweyán :

4 Konemá neendá wábundiewan ga ezhe gegetoeyámbán.

5 Nebwákákundow uhgew áqutchink ayájig, mozhuk che öndumetáeyag.

6 Kokkinná kegegetowinewán quiuk ezhe mennogegetök uhshewetáguniegátá, keche önje kekandumag ga ezhe nuhquatowagwá kokkinná aninnewug.

7 Kokkinná azhewabizzeyán, Tychicus keguhweendumágowá, ween siágeint wekánisseiná, nabwákát gagequat, wejhnoketágaweninnewemá önje Kitche Manitön :

8 Ketizzhenázhuwumonim o-o önje ketá kekanemigowá azhewabizzeyag keche önje ni-issink ketaewán;

9 Onesimusun newejeendáá, ween nabwákát siágeint weká-

nisseemá, bazhek keenowá áwe, weenowá keguh weendumágo-wá kokkinná azbewabuk ruheen omá.

10 Aristarchus neejowákán, ketuhnemikágowá, giya Marcus, Barnabas ototowwamán oguisinne ; (ween ónje kege otissigón-áwá dikittowinun kishpin beotissinág, beendegunik ;)

11 Jesus giya, ween Justus azhe wenint, weenowá gáwetá-zhegázojig. Meatuh uhgew ayeezh uhnokeyáng uzzhuhnoke-tumink Kítche Manito otogemáwewin, neenge niandummeig-gógdush.

12 Epaphras keenowá bazhek áwe Christ otoskenegamun kesuhgeninjenigowá, mozhuk ketuhnumeatumágowá ápiche otuhnumeawinink, konemá keche ónje mushkáwegábowweyag, Kítche Manito ga ezhe meenwandunk.

13 Neenkekanemá ápiche kenánágttuhwaneminág uhgew giya Laodiceaink ayájig, uhgewedush Hierapolisink ayájig.

14 Luke siágeint mushkeweninne, giya Demas ketuhnemi-kágowá.

15 Uhnumekowwikóg wekánisseemág Laodiceaink ayájig giya Nymphas, anumeájig giya, owegewamink abidjig.

16 Ope o-o mazaniegun kanowábunjegátá magwaiube uz-zhiáeyag, Laodiceaink anumeájig wábunki-ikóg ; keenowádush keguh wábundánáwá che weendumowwagwá mazaniegun La-odiceaink andánuhkejig.

17 Enik Archippus, iyángwánmandun o-o uhnokewin Kítche Manitóng gá ónje menigoeyun konemá ketá tabwatán.

18 Ketuhnemikágowin neen Paul tebinowa neninj ónje : kunwandumók neendowákánewin, sháwandágoozewin keguh wejewigónáwá. Amen.

† Romeink ozhebeégáta, Colossianug oshebeumowintwá Tychichus giya Onesimus omájetónáwá.

NETAM MAZANIEGUN THESSALONIANUG OSHEBEUMOWINTWAW.

CHAPTER I.

PAUL, giya Silvanus, giya Timotheus, otozhebeumowáwán anumeánidjin Thessaloniaink, Kitche Manito Osemá ōnje, giya Kekitche Manitomenán Jesus Christ, keguhsháwandágoozim innuhwandewinink Kitche Manito Kōsenán ōnje giya Kitche Manito Jesus Christ.

2 Megwach neendenána Kitche Manito gágineek kēenowá ōnje ;

3 Neenkunwandámin gágineek ketuhnokewinewá kemush-káwandumowinewá, ketuhnokewinewá keságewawinewá, kebuhgoosanemowinewá Kekitche Manitomenán Jesus Christ ōnje anosumeet Kitche Manito giya Kōsenán ;

4 Neenkekandámin nekánissenátōk Kitche Manito uhge onuhgeminág.

5 Nemeenwájemowinenán káween atuh gegetowinink kege ezhe otissigoseenáwá, mushkáwizzewinink atuh giya Kitche Manito Ochichágwun nebená sōngeta-awinink giya ; azhe neenkekandámin tinnouh aninnewug wiáweyáng magwouh uhgewejewináng keenowá ōnje.

6 Medush kebe nopenuzzhemín Kitche Manitodush kege nopenánáwá uhge otápenumag guhgequawin kotuhgitowinink mennowánegoozewinink Kitche Manito Ochichágwun ōnje :

7 Me o-o azhe kekinoumágayag che nopenuhnigoyag kokkinná tiabwatungig Macedoniaink giya Achaiaink.

8 Keenowá ōnje Kitche Manito odikittowin ketwan nōndá-gwut, káween atuh Macedoniaink, giya Achaiaink, kokkinná tuhnuhkewinun siswashkág kemushkáwandumowinewá Kitche Manitōng, eu ōnje káween ningōtono ketá ekettosemin.

9 ōnje weenowá tebinowa owábundiewanáwá 'azhewabizze-yáng, gá ezhe otissináng, gá ezhe ezháeyag Kitche Manito uhnuhgutumag kemuzzeninnemewán che uhnoketowag giágega bemátizzit quiuk Kitche Manito,

10 Keche beimint Oguisun che tuhkoshinint gezhigōnk keche ōnjobánit ween gá onishkánájin ánuh ge nebonit me 'ow Jesus ween gá bemájeinunk nishkátizzewin ga takoshinomuhguk.

CHAPTER II.

KEENOWAW tebinowa nekánissetōk, kekekandánáwá gá ezhe beotisinág, káween unishá :

2 Gá eeshquá kuhgwátuhgitoeyáng kiut águtátuhkumik neengetotágomin, azhe kekandumag, Philippiink, neenge söngeta-amin Neenkitche Manitomenán ònje, owwe guhgekimi-nág Kitche Manito omeenwájemowin nebená kekándewinink.

3 Neenguhgequawininán, káween kuhgianizzewinewunzenòti, ká giya weenizzewinewunzenòn :

4 Azheumintigo Kitche Manito keche ezhe buhgitinumáng neowwenánin meenwájemowinink, me azhe gegetoeyáng, káween ween uhniandumeint aninne, aniandumeint, Kitche Manito ween kagwadebandunk otaemán.

5 Káween kuhgiazhetágoozewin neengeiosemin azhe kekandumag, ká neenge iásemin uhgwewin suhságizzewin Kitche Manito okekandán.

6 Ká giya neengenundowábunduhzemin aninne ogitchetwáwizzewin, ká giya keenowá ònje, ká giya oweuh ánínt, ope ga ge bwáwuhnanágebun Christ anonájin ubzháweyáng.

7 Neembakátizzemindush ween, magwaiuhe uzzihiéyag uzzihiéyáng tibishko ogemá azhe kunwanemát onejánisun.

8 Onjedush uhságeinunk ápiche, neenge enandámin che menináng káween atuh Kitche Manito omeenwájemowin, tebinowa neenchichágonánig, giya ònje e-e gitche ságeinemin.

9 Kekunwandánáwá nekánissetòk neenduhnokewininán giya neembabámátizzewininán, uhnokeng tibbikuk, gezhiguk, ònje, keguhgekimineme Kitche Manito omeenwájemowin :

10 Keenowá kekekandanáwá, Kitche Manito giya okekandán, quiuk azhe mennoizzhewabizzeyáng, ningòtono che ezhe mutche igoosewáng azhe kunwanindizzoyáng magwaiuhe uzzihiéyag.

11 Azhe kekandumag azhewáweendumonáng keche ònje nuhniandumag, (oòsemá andotowát onejánisun,)

12 Keche ònje enosayag Kitche Manito ga ezhe niandunk, ween gá nondominág, ofogemáwinink, ogitchetwáwizzewinink.

13 O-o ònje megwech neendenánán Kitche Manito gágineek, ònje me Kitche Manito odikittowin, gá ezhe nõndowweyáng ; káween aninne odikittowin, ketizzhe otápenuhzeenáwá, ketizzhe otápenánáwágo Kitche Manito azhe odikittowinit, eu ano kemuhguk keowwewáng, menik tiabwatumag.

14 Keenowá, nekánissetòk, kege nopenutanáwá Kitche Manito otuhnumeawin, Judeaink ayágin, Christ Jesus weowwink ònje kege ònje kuhgwátuhgitòm, tebinowa wájetuhkewamag ònje, tábishko gá izzhewabizzewát Jewun ònje ;

15 Niyazh ogenesáwan Kitche Manitòn Jesusun, giya omamándáwizzemewán, giya neengemutchetotágonánig ; ká oniandumeásewán Kitche Manitòn onishkanemáwán kokkinná aninnewun :

16 Uhgenáumowweumintwá che guhnonungidwá miátáwizidjig keche ònje bemátizzewápun, omooshkenatónáwá omutcheizzhewabizzewinewán, gágineek, nishkátizzewin ototissigónáwá ápiche.

17 Neenowintdush nekánissenátòk, azhe otápenumágoeyag,

neowwenámin wiebuh, káween ween neendainámin, ashkum neenundowandámin, che wábominág keskezhikowáng.

18 Abpiche neenge enandámin owwe beotisináng, (neen Paul) nubningim, Mutche Manito neennuhgánigonán.

19 Owwagonan apanemoeyáng, nemojegandumowininán, wagonan neweoquáninán mennowánegoozewin? Kánuh ween keenowá, anosumeet Jesus Christ ope tuhkoshin?

20 Keenowá neengitchetwáwizzewininán nemojegandumowininán.

CHAPTER III.

Eu ónje ope kashketósewáng che beoeyáng owushema, neendenándámin nowutch tá onishsheshin che nubgunigoeyáng Athensink ezbeka,

2 Timotheusdush nekánissenán neenge ezhenázhowá uzzihiá eyag, Kitche Manitó anoketowwát neejuhnoketágaweninmenán, Christ omeenwájemowinink, konemá ketá sóngeigowá, keche mushkáwandumag keche niandumag ketátotágowá;

3 Ká oweuh aninne tá ónje bejenittáse, o-o suhnágizzewinun ónje, keenowá tebinowa kekekandánáwá quiuk keche iyáeyunk ono.

4 Onjittá magwouh uhwejewinág, kege-eninnemin kiut, keche iyáeyag ono suhnágizzewinun; tebishko gá izzhewabuk azhe kekandumag.

5 O-o ónje, ope kashketósewán kiábe keenwazh che beoeyán, neenge uhnoke owwe kekandumán kemushkáwandumowinewá, neennuhnezánandánábun kagwadebaningat, che guhwadebabininág neenduhnokewininán tá banátuk.

6 Timotheusdush uhge ónjebát uzzihiáyag, uhge beotissheumint neenge betágonán mennoinnuhkumigut keenowá ónje, kemushkáwandumowinewá kegeshawátizzewinewá, gágineekdush kemennonáguttuhwanememin kewewábomindush, giya neenowint azhewábominág;

7 Eu ónje, nekánissetók, kegenánáguttuhwane ineme kokkinná neensuhnágizzewinenán neenkushkandumowinenán, kemushkáwandumowinewá ónje;

8 Nóngumdush neembemátizzemin uhmushkáwegáboweyag Kitche Manitó ónje.

9 Abneen minowá ga ge ezhe megwacheweungid Kitche Manito keenowá ónje kokkinná mennowánegoozewin keenowá wanje mennowánegoozeyáng anosumeet Kitche Manito;

10 Dibbikuk, gezhiguk giya, neenduhnumeamin owwewábomináng keskezhigónk, konemá tá ónje gezhétám, eu nandowandumink kemushkáwandumowinewán?

11 Binná ween Kitche Manito tebinowa Kósenán giya Kitche Manitomenán Jesus Christ, máno neenguh wábundiegonán ga ezhe otissináng.

12 Máno Kitche Manito keguh totágowá ashkum che sásá.

geitteyag giya kokkinná aninnewug, ché ságeagswáigo, azhe ságeináng;

13 Keche mushkáwissetót ketaewán, konemá káween oweuh ningót kegiegoosewá kemennoizzhewabizzewinewá ōnje anosumeet Kitche Manito, ween 'ow Nōsenán, ope Kekitche Manitomenán Jesus Christ takoshink mámowy kokkinná anumeá-nidjin.

CHAPTER IV.

Owushema minowá keguházominenim, nekánissetók, Kitche Manito Jesus ōnje, azhe nūndowweyáng azhewabizzeyag che niandumeyag Kitche Manito ketá tabwatám owushema che we totumag.

2 Kekekandám guhgequawinun mánináng Kitché Manito Jesus ōnje.

3 Me 'ow Kitche Manito otenandumowin ketá mennoizzhewabizzim, keche bonetoeyag bisshegwátizzewin :

4 Kokkinná andussheyag keche kekandumag, keche kunnanindizzoyag mennoizzhewabizzewinink, giya kitchetwáwizzewinink :

5 Káween ween kuhgebátizzewinink tibishko miátawizzidjig kakanemásigook Kitche Manitōn :

6 Kago oweuh aninne oguh ezhe wiazheáseen wekánisun kago ; ōnje Kitche Manito oguh buhshunzhawán kokkinná andotuminidjin, gá ezhe weendumonágebunigo kiut.

7 Káween Kitche Manito kegeigoosenán che wenisseyunk, meatuh che mennoizzhewabizzeyunk.

8 Eu ōnje, ween biábápetót, káween aninnewun obábápeáseen, Kitche Manitōn obábápeán, ween máninunk omenno Ochichágun.

9 Tuzzhinduminkdush wekánissemá-ságeittewin, káween ketenanduhzeem che oshebeumonuhgook ; Kitche Manito kege guhgekemigowá keche sáságeitteyag.

10 Kagatdush keságeáwág kokkinná wekánissemág Macedoniaink ayájig : ketinneminemin nekánissenátók che sáságeitteyag owushema ;

11 Wekooçhetók pezán keche iáeyag ketinuhnokewinewág enuhnokeeg, tebinowa keninjewáng uzshuhnokkeyag, azhe guházomináng ;

12 Konemá quiuk ketá izzhebemosam, anosumewát uhgew áqutchink ayájig, konemá kago keche nundowanduhzewag.

13 Kenundowaneminenim che kekanemagwá uhgew nabájig, keche ositáwanduhzewag ánint azhe ositáwandumowát uhgew buhgoosanemowin ayásigwá.

14 Kishpin tabwa-andumunk Jesus uhgenebót minowá giya uhge onishkát, ketá ezhe tabwa-andámin uhgew wázeengwámájig Jesusun, Kitche Manito onishkát minowá.

15 O-oodush keteninemin Kitche Manito odikittowin ōnje,

neenowint menik bemátizzeyáng uhbeoyáng Kitche Manito ope tuhkoshink, káween keguh nuhgánáwán uhgew nebájig.

16 Onje, Kitche Manito ween tebinowa, gezhigōnk tuh be ōnje názhuhke, sásáquawinink, ogegetowindush kitche mezhinowa, mámowy Kitche Manito onōndágomutchehun, gáwejenebomájig Christun netam tuh onishkáwug :

17 Opedush keenowint, menik bemátizzeyunk kiábe mámowy keguh ōmbishkámin ánáqutōnk che nuhquashkowsunk Kitche Manito ishpemink ; medush gágineek ga ezhe wejeweunk Kitche Manito.

18 Eu ōnje niandumeittig mamáshqut ono ektowinun.

CHAPTER V.

TUZZHINDUMINKDUSH ope gezhigutōn giya kekenonowinun, nekánissetōk, ká anandágoosinōn keche oshebeumonuhgook.

2 Onje keenowá tebinowa, kekekandánáwá Kitche Manito ogezhigutōm keche tuhkoshinomuhguk, tábishko gamotishkid uhtuhkoshin nebadibbik.

3 Ope guhtuh ektowát, innuhwandewin, wánuhkewin ; opedush gazhetiná banátizzewin ogub otissigōnáwá tibishko izzhebizzit equa bánenekajin, ká tuh kushketōsewug che oshe-mowát.

4 Keenowádush nekánissetōk, káween kushkedibbikutōnk ketiásem, e-e gezhigut keche uttimegoeyag tábishko gamotishkid.

5 Keenowá wásayá onejánisun, giya gezhigut onejánissun : keenowint káween dibbikut giya kushkedibbikut ketáwissem.

6 Eu ōnje kago nebásetá, ántint azhe nebáwát, uhkowábetá uhnesátizzetá.

7 Onje uhgew nabájig, nebáwug dabekutinigin, uhgew gáwushquabebig dabekutinigin kewushquabewug.

8 Máno keenowint, gezhigutōnk ayáyunk, uhnesátizzetá, uhbezekumink uhgoōwin mushkáwandumowin uhságeittink giya ágōshtegwánaowin, buhgooanemowin uhbemátizzeyunk :

9 Onje Kitche Manito kegeinoumágonán káween ween nishkátizzewinink, meatus keche bemátizzeyunk Kekitche Mani-tomenán Jesus Christ ōnje,

10 Ween gá ōnjenat keowwenámin, che ōnje, kishpin kooshkooseyunk kishpin giya nebáeyunk, ketá wetegamánán.

11 Eu ōnje, mámowy nuhniandumōk, uhmushkáwandumeittig tebishko andotumag.

12 Kenundowanemenim, nekánissetōk, ketá kekanemáwág uhgew wájuhokeminágoók anewishkonágoók Kitche Manitōn ōnje, guhgekeminágwá ;

13 Keguh ságeáwág ápiche otuhnokewinewá ōnje. Mennoinnowandik.

14 Binná keguházomineme, nekánissenátōk, quiukquane-mikōk uhgew quiuk izzhewábizzisigook, niandumeikōg uhgew

nánuhmandungig, neezbokomowwikög nánuhmizzidjig; kago oweuh ositáwanemá kago.

15 Tuttebábíg, kago oweuh mamáshkwut tuh totálistesewug, nopenutumök eu quiuk izzbewabizzewin, mennototowikög kokkinná aninnewun.

16 Gágineek mennowánegwandumök.

17 Uhnumeág-mozhuk.

18 Kokkinná kago megwechitumök, me o-o Kitche Manito azhe nundowaneminág, che izzhewabizzeyag Jesus Christ ònje.

19 Kago ikkoonázhowá kago Ochichágwun.

20 Kago pápenotunkago ánwáchehawinun.

21 Kuhgwadebandumök kokkinná kago; mushkáwe meen-jimenumök eu wanisseshink.

22 Metágwietumök kokkinná kago miánábomenágwuk.

23 Kitche Manito otinowandewin keguh ònje. mennoizzhewabizzim, neenduhnumeatowá Kitche Manito che kunwandum-onág kechichágowán, giya keowwewán nánázh che tubkoshink Kekitche Manitómenán Jesus Christ.

24 Ween nandinág quiuk tabwa, ònjittá bego tuhtotum.

25 Nekánissenátök, uhnumeatumoweshináng.

26 Uhnumekowwik kokkinná wekánissemág ojeendewinink.

27 Keguhgázominenim Kitche Manito ònje o-o mazaniegun kokkinná anumeájig tuh weendumowáwug.

28 Kekitche Manitómenán Jesus Christ osháwanjegawin keguh wejewegónáwá. Amen.

† Netam mazaniegun Thessalonianug geoshebeumowáwug Athensink ge ònje ozhebeégáta.

WIAHNEKA MAZANIEGUN THESSALONIANUG OSHEBEUMOWINTWAW.

CHAPTER I.

PAUL, giya Silvanus, giya Timotheus, otoshebeumowáwán anumeánidjin Thessalonianink, Kitche Manito Osemá ònje, giya Kekitche Manitómenán Jesus Christ ònje;

2 Keguh sháwandágóozim innowandewinink, Kitche Manito ònje, giya Kekitche Manitómenán Jesus Christ ònje.

3 Ònjittá enandágwut nekánissetök, megwach che enungid Kitche Manito, keenowá ònje; ònje kemushkáwandumowinewá ashkum ápiche netáwigge, keshawátizzewinewádush kokkinná kitche bátienut, uhgeshawátizzenotátéyag;

4 Me e-e giya azhe sōnganemoeyáng keenowá ònje Kitche Manito otuhnumeawinink, ketenandumowinewán giya kemushkáwandumowinewán, kokkinná kemutchetotágowinewán kekotuhgittowinewán;

5 Me o-o mizzhishshowenágwuk Kitche Manito otebákone-gawin, konemá me o-o che nanáguttuhwandágoozeyag Kitche Manito otogemáwinik eu 'zhönje kuhgwátuhgittoeyag :

6 Quiuk izzhewabut ween Kitche Manito keche kotuhgeát uhnew gwatuhgeinágook ;

7 Che menínágdush unwashemonowin mámwowy neenowint keenowá gwatuhgitoeyag, ope Kitche Manito Jesus gezhigönk benázhuhkeet mámwowy okitche omezhinowamun,

8 Magwa misquhkona ishkotang, uhkotuhgeintwá uhgew kakanemásigwá Kitche Manito uhtabwatunzikwá Kekitche Mani-tomenán Jesus Christ omeenwájemowin.

9 Guhtuh guhgwátuhgeáwug gágineek Kitche Manito uz-zhiát önje, giya ogitchetwáwizzewinik omushkáwizzewinink.

10 Ope tuhkoshink keche kitchetwáweigoot anumeánidjin, che mámuhkátandumowint kokkinná ono tiabwatumidjin, (önje neguhgequawininán gakekimigoeyag tabwatáhegáta) eu gezhiguk.

11 Eu önje gágineek ketuhnumeatoneme Kitche Manito, konemá keguh enanemigowá che tá apetandágoozeyag o-o nundöndewin konemá oguhmooshkenatön mennowánegoozewin omennoizzhewabizzewinink giya mushkáwandumowin uhnoke-win mushkáwizzewinink ;

12 Kekitche Mani-tomenán Jesus Christ otuhnozowin konemá tuh kitchetwáwítchegátag keöwwewáng, keenowádush giya ween weowwink, azhe sháwanjegat Kekitche Mani-tomenán giya Kitche Manito Jesus Christ.

CHAPTER II.

BINNAH ketineninemin, nekánissenátök, e-e keche tuhko-shink Kekitche Mani-tomenán Jesus Christ, keche mowönjeit-tink keche iát,

2 Kago ween wiebuh nuhningishká kago kenáguttuhwan-dumowinewág, kago suhnágandun kago, káween ochichágo-máng önje, ká giya gegetowinink önje, ká giya mazaniegunink önje azhe, neenowint wanjemuhguk che enandumag Christ ogezhiguttöm bazhew uhtuhgomuhgut.

3 Kago oweuh aninne keguh wiazhemigoosewá pápish ; önje ká e-e gezhigut tuh tuhkoshinomuhgusinön meatuh uhpongeshinink netam tuhtuhkoshinomuhgut, 'owdush aninne mache izzhewabizzit, tuhnágoose, banáje-ewawin oguisemá.

4 Ween gagánjeát Kitche Mani-ön owushema negánandunk weow kokkinná kago Kitche Manito atumink, kokkinná anum-eatumink, ween Kitche Mani-öng anuhbit Kitche Manito otuh-numeawegumigönk owábundiewan weow, ween Kitche Manito uz-zhiáwit.

5 Káween nuh kekunwanduhzeenáwá magwouh uhwejewi-nuhgook, kegeweendumonim, ono iuheen ?

6 Nöngumdush kekekandánáwá eu nágánigoot konemá tá nágooze, ope enandágwutunik che tuhkoshink.

7 Onje kiátõng mutche izzhewabizzewin ázhia uhnokemuhgut, weendush nõngum nágánát õnjittá oguh nuhgánán, nánázh e-e keche ikkoonint.

8 Opedush 'ow mache izzhewabizzit, tuh nágoose, 'ow Kitche Manito ga chágizzewájin, ochichágwun otonink õnje, owásazewindush uhtuhkoshink õnje :

9 Ween tuhkoshink Mutche Manito otuhnokewinink, kokkinná mushkáwizzewinink, kokkinná azhe guhgekinowátuk, kokkinná kuhgenowishkewinun mámuhkátandumowinun,

10 Mámowy kokkinná kuhgepázoondewin, mutcheizzhewabizzewin, weowwewáng uhgew banátizzidjig, õnje ká ototápe-nuhzeenává, ságewawin tabwawin, che õnje bemátizzewug.

11 O-o õnje Kitche Manitõn oguh ezhenázhubogowán kache sõngunk wuhnisshinowin keche õnje tabwatumowát kuhgenowishkewin.

12 Kokkinná keche banájeintwá menik tiabwatunzikõg quiuk tabwawin, uhmennowánegoozewug mutcheizzhewinink.

13 Neendenandágoozemin megwach che enungid Kitche Manito keenowá õnje, nekánissetõk, Kitche Manito siágeinág, õnje wiazhkut miájetáng Kitche Manito kegeonuhgimigowá che bemátizzeyag, Ochichágwun uhbeneinág õnje, õnjedush uhtabwatumag tabwawin :

14 Ketigowá che tabwatumag tabwawin neenguhgequawininág õnje, me Neenkitche Manitomenán Jesus Christ che kitche kitchetwáweint.

15 Eu õnje nekánissetõk, mushkáwegábowik mushkáwe meenjimenumõk kokkinná gá guhgekimigoeyag, neengegetowininán õnje giya nemuzzeniegulinán õnje.

16 Binná Kekitche Manitomenán Jesus Christ ween tebinowa giya Kitche Manito Kõsenán ween gáságeinunk, ween gá menunk gágega mennowánegoozewin mennomushkáwandumowin osháwanjegawin õnje.

17 Uhmennowánegotõt ketaewán uhtotonág che mushkáwandumag ketaewáng kokkinná mennouhnokewinun mennogegetowinun.

CHAPTER III.

SQUAWCHDUSH, nekánissetõk, uhnumeatumowweshinág, Kitche Manito odikittowin uhwánuhkemuhgut keche kitchetwáwitcheगत azhewabuk keenowá :

2 Konemá neendá õnje bemátizzemin mázheninnewugizzidjig omutche enandumowinewáng, káween kokkinná aninnewug mushkáwanduhzewug.

3 Kitche Manitodush quiuk tabwa, ween keguh mushkáwandumeigowá keguh kunwanemigowá che mutchetotunzewag.

4 Nemushkáwandámin Kitche Manito õnje uhnáguttuhwanemigoeyag, eu andotumag giya õnjittá gatotumag iuheen azhe guhgekiminág.

5 Kitche Manito máno quiuk oguh ezhissitonun ketaewán

che ságeag Kitche Manito, giya che 'zhegutanduhzewag che beyag Christ.

6 Binná keguhgázomineme, nekánissenátók, Kekitche Manitomenán Jesus Christ otuhnozowinink, keche metágwaetowagwá kokkinná wekánissemág mache enosajig ; káween ween azhe guhgekiminág.

7 Keenowá tebinowá kekekandánáwá ga ezhe nopenuzzhe-yágebun, káween neenowint neenge mutcheizzhewabizzissemin mágwaiuhe uzziáeyag.

8 Káweuh aninne opuhquazhegunim uneshá negemejissemin ; neenge uhnokemin suhnágizzewinink, tibbikuk, giya gezhiguk, che banájeissinowáng kago.

9 Káween ween e-e ōnje mushkáwizzewin uzziásewáng ; ōnjedush kewewábundiewamin neowwenánin keche kekinowá-bomeyáng.

10 Magwouhdush uhge wejewináng uhge ekettoeyáng oweuh uhnokesig, ká tá wesenese.

11 ōnje neendenetágamin, ánint wájewinágook, ká quiuk enosasewug bápish uhnokesigwá, uhmegeooshkáchetáwát we-owwewáng.

12 Uhgrew towug anishanábag, neenguhgázománánig Kekitche Manitomenán Jesus Christ ōnje, quiuk wawane keche uhnokewát, che mejewát tebinowa opuhquazhegunemewá.

13 Keenowádush nekánissetók kago iakoozik kago, quiuk keche izzhewabizzeyag.

14 Kishpin oweuh aninne tabwatunzik neendikittowininán azhenázhuhumáng o-o mazaniegunink, nánáguttuhwanemik 'ow aninne, kago wejewá kago, konemá tá águtche.

15 Kago ween miátáwizzingin totowá kago mikowwámik, wawekánisingin totowik.

16 Ween tebinowa Kitche Manito keguh menigowá innuhwandewin, gágineek, Kitche Manito wejewigowá kokkinná.

17 Ushuhgeninjenewat Paul tebinowa oninj, azhebe-egáttago kokkinná mazaniegunun, neendizzhebeán.

18 Kekitche Manitomenán Jesus Christ osháwanjegawin keguh wejewigōnāwá kokkinná. Amen.

† Wiánekasink mazaniegun Thessalonianug wazhebeumowintwá, Athensink.

NETAM MAZANIEGUN TIMOTHY GEOSHE- BEUMOWINT.

CHAPTER I.

PAUL, Jesus Christ otanonájin, Kekitche Manitemenán gá Bemáje-ewat otenandumowin ónje, giya Kitche Manito Jesus Christ apanemoeyunk ;

2 Neendozhebeumowá Timothy, tebinowa neenguis, mushkâwandumowinink ; shâwanjegawin, keshawátizzewin, menno-innowandewin, Kitche Manito Kósenán giya Kekitche Manitemenán Jesus Christ ónje.

3 Gá ezhe kuhquajemeyán keche uhbeun Ephesusink, ope Macedoniaink azháeyán, keche genuhumowutwá, árint keche guhgequasigwá puhkán ezhetwáwinun,

4 Keche enintwá che bezindunzikwá ádisokánun giya kubgepáchegeezhwawinun, unishigo ónje ómbegizzeeng, káweendush oweuh ónje mushkâwizzisse mushkâwandumowinink ; eu totun.

5 Uhwaquíág guhgequawin keshawátizzewin beneta-awinink quiuk enandumowinink, quiuk mushkâwandumowinink :

6 Ahnint ogegooshquaetánáwá o-o, ningooche ge-ezháwug uhpapáguhgebázetágoozewát ;

7 Uzzhenandumowát owwe guhgequawát tebákonegawinink ; ká okekanduhzeenáwá aketowát giya anduhzhindumowát.

8 Neenowintdush neenkekandámin tebákonegawin 'zhonissheshink, kishpin aninne quiuk ezhe uhnokátunk.

9 Kekekandámin tebákonegawin káween quiuk izzhewabiz-zit aninne ge ozhitowáse, meatuh miázheninnewugizzidjig, mache izzhewabizzidjig, uhgew kakanemásigook Kitche Manitón mache bemátizzidjig uhgew báneta-asigook, mache gegetóshkidjig, nasájig ósewán, nasájig ogewán, nasájig aninnewun,

10 Bashequátizzidjig, uhgew ayaquawidjig, uhgew gamotidjig aninnewun, kagenowishkidjig, kagenowishke mushkâwegeezhwajig, kishpin giya bakánuk kago tuhgoog, bánátuk ;

11 Azbewabuk Kitche Manito kitche apetandágwuk meenwájemowin, eu gá kunwandumonigoeyán.

12 Megwach neendená Jesus Christ Kekitche Manitemenán, ween gá mezhit mushkâwizzewin, ónje quiuk izzhewabizze uzzhenanemit, uzzhozheit che guhgequayán ;

13 Kagebáchegeeshwashkidjig, neendáwinábun, machetotá-gashkid, neengesháwandágoozdush, ónje uhtabwatunzewán, uhkekanduhzewán gá ónje totumán.

14 Kekitche Manitemenán osháwanjegawin kitche báfienu-obun mushkâwandumowinink ságe-ewawinink Jesus Christ gá-gishkunk.

15 Me o-o quiuk tabwa ekttowin, mozhuk tá tabwachegáta, Christ Jesus uhgetubkoshink ákeeng, owwe bemájeát mache izzhewabizzinidjin; neen bazhek owushema mache izzhewabizzeyán.

16 Me o-o wanje sháwandágoozeyán neen netam neendá 'ow, Jesus Christ keche wábundiewat keenwazh òkuhgwátuhgitowin, obeowin, keche kekinowábomewát uhgew ga tabwatowwájig che gágega bemátizzewát.

17 Nōngumdush Kitche Ogemá, giágega bemátizzit, kashketoseeng keche wábomint, ween atuh nabwákát Kitche Mánito, máno kitchetwáwizzewin tuh menittim, gágineek. Amen.

18 O-o guhgequawin kemenin, neenguis Timothy, gá azhe ònwátumink kiut konemá uhgew ònje, me ga ònje mennomegáoyun kitche megázowin.

19 Mushkáwinumink mushkáwandumowin, mennota-awin, ánínt opemaiuhe gá buhgítinumowát uhge banájeittezowát omushkáwandumowinewán.

20 Weenowá ánínt, Hymeneus giya Alexander; neengebuhgitenág Mutche Manito neengebuhgitenumowá konemá che kekandumowát che mutche geezhwasigwá.

CHAPTER II.

KEGUHGAWZOMIN e-e ònje, netam, uhnumeawinun, uhmegwacheweint, kokkinná aninnewug keche ozhetowwintwá;

2 Ogemág guhtuh ozhetowáwug, kokkinná giya nágánizzidjig, konemá ketá bemátizzim menno keshawátizzewinink, quiuk izzhewabizzewinink.

3 Me o-o niandumeint Kitche Manito gá bemajeinunk;

4 Ween anandunk kokkinná aninnewug che bemátizzewát, keche kekandumowát tabwawin.

5 Ònje bazhek o-o atuh Manito, bazheko nowwiuhe ayát nussowiuhe Kitche Manito giya aninnewug, aninne Jesus Christ;

6 Ween gá buhgittinunk weow, kokkinná keche ònje bemátizzinít keche kekandágoozit ope ochichesag.

7 O-o guhgequawin neenduhnonigo che guhgequayán (quiuk neendabwa Christ ònje, ká neenguhgenowishkese,) keche guhgekemugwá miátáwizzidjig mushkáwandumowinink tabwawinink.

8 Eu ònje ápadush aninnewug uhnumeáwát mizzewa, òmbinumowát manoizzhewabuk oninjeen uhnishkátizzisissikwá giya ágoonwatunzikwá.

9 Me giya tibishko equawug ga izzhewabizzewát, tibishko che ezhenágwutunik ga uhguewájin, keche iyuhgutcheengwánewát, ozám keche onánegoozissigwá, kago keche kegishkunzikwá wenesisewáng giya ozáwá shoneá che uttosigwá, giya megissun, che muttemásigwá, giya kache innubgindag uhguewin;

10 (Oweubdush equa mushkáwitót 'odikitowinun che ságeát Kitche Manitōn) menno uhnokewinun guhtuh uhnoke.

11 Máno equa oguh we kekandán keche pezán uhbit kókkinná tuhbusanemowinink.

12 Káween oweuh equa neenguh enanemáse che guhgequat, giya keche weuhnewishkowásigwá aninnewun meatuh keche pezán uhhewát.

13 Adam netam gá ozheint opedush Eve.

14 Adamdush káween ge wiazhemáse, equadush uhge wiazhemint, mutche izzhewabizze.

15 Anewakdush, guhtuh bemátizze bubbenenekat, kishpin mushkáwandumowát keshawátizzewát, mennoizzhewabizze-wát beneta-awinink.

CHAPTER III.

ME o-o quiuk tabwawin, kishpin oweuh aninne enandunk che kitche guhgequaweninnewit keche mennouhnokeet enandum.

2 Kitche guhgequaweninnedush tuhwe kitche mennoizzhewabizze, tuh onábamemáwe bazhek atuh wewemá, tuh iyángwáme ukkowábe, che bakátizzit, tuh mennoizzhewabizze, oguh keshawánotowán miátáwizzinidjin, che menno kuhgequat ;

3 Ká tá minnequase shomenábo, ká tá buketaegase ; kago tuh saságizzisse, kago tuh ómbwatáse.

4 Wawane oguh kuhnwanemán andussotawizzit, kokkinná onejánisun oguh tuhbusse bubgítinán :

5 (Kishpin aninne kekanduhzik, ga ezhe kunwandunk tebinowa owegewám, áneen ga ezhe kushketót, keche kunwandunk Kitche Manito otuhnumeawin.)

6 Kago bábega tuh we izzhewabizzisse ; konemá bábega we kitche apetandunk weow, guhtuh pongeshin Mutche Manito obanáje-ewawinink.

7 Minowá giya, mozhuk keche mennotuzzhemint guhtuh izzhewabizze, ono áqutchink ayánidjin, e-e keche pongeshin-zik uhguttátuhkumik Mutche Manito onuhgwágunink.

8 Giya weenowá nágánizzidjig uhnumeawinink kago tuh bizenách e-e izzhewabizzissewug : ká oguh nezhotoséenáwán otanuhnewewán, káween ozám nebewá shomenábo oguh minnequaseenáwá, kago giya tuh saságizzissewug ;

9 Uhmejimenumink kiátukin mushkáwandumowinink, beneta-awin.

10 Binná uhgew netam guhtuh ezhe kuhgwadebanemáwug kishpin ge kekanemintwá quiuk izzhewabizzewát máno tuh negánizzewug uhnumeawinink.

11 Giya owewewán, me go ga izzhewabizzinit, che bakátizzewát, kago tuh netá tuzzhemásewán oweuh, che unisátizzewát, nabwákájig kokkinná kago.

12 Nágánizzidjig anumeawinink, tuh onábamemáwe bazhek atuh wewemá, che bumeáwát onejánissewán giya owegewáme-wán wawane.

13 Uhgew gá negánizzidjig uhnumeawinink, gá mennoiz-zhewabizzidjig okushketázonáwá menno tebáumátewin, kitche sŏngeta-awin mushkáwandumowinink Jĕsus Christink.

14 Ono iuheen wazhebeumonánin uzzhenandumán wiebuh keche tuhkoshinán ;

15 Kishpindush keenwazh beoeyán, me che kekandumun, ga izzhewabizzeyun Kitche Manito owegewamink, e-e gágega bemátizzit Kitche Manito otuhnumeawinink subkáágun, áke, tabwawinink.

16 Ningŏtono nuhkowa keche gweenowe eketoseeng, kitche apetandágwut Kitche Manitowewin, Kitche Manito weyásink genágooze, quiuk ge ezhichégázo Ochichágománg, mezhinowan ogewábomigŏn, tabwa-anemá ákeeng, ishpemink ge ŏnje otápenegázo kitchetwáwizzewinink.

CHAPTER IV.

BINNAH Ochichágomá gegeto, buhguhketágooze, eu opŏdush náágutch chegiuhe ánint tuh buhkawug mushkáwandumowinink uhwiazhemigowát kagianizzinidjin ochichágomán Mutche Manitŏgdush otisschichegawinewán ;

2 Kuhgenowishkeeng kuhgianizzewinink quiuk otenandumowinewán uhchágizzegátanik misquábiketa ŏnje ;

3 Uhgenuhmátink cheweweseeng, uhgenuhmátink che mejiseseeng weyás, eu Kitche Manito gá ozhetŏt keche otápenumink megwach keche eketŏnk, kokkinná uhgew tiabwatungig kakandungig tabwawin.

4 Kokkinná kago Kitche Manito gá ozhetŏt onisseshin, káween kago tá goosquanegátasinŏn kishpin otápenumink megwach che eketŏnk :

5 ŏnje mennoizzhewabut Kitche Manito odikittowin, giya uhnumeawin ŏnje.

6 Kishpin totowutwá wekánissemág che kunwandumowát ono iuheen, quiuk keguh uhnoketowá, Christ, uhsŏngitchegázoeyun ekettowinun mushkáwandumowin, quiuk guhgequawinink eu gá kekandumun.

7 Ushbeengandumun che nŏndumun meendemoyá gegetowinun, iyángwámandun keow, Kitche Manito otuhnokewinink.

8 Weowwemá uhnokewin kitche punge apetandágwut ; Kitche Manito otuhnokewindush kokkinná kago kitche apetandágwut, gewáweendumátim o-o, giya bemátizzewin ga takoshinomuht.

9 Me o-o quiuk tabwawin ekettowin, enandágwut kokkinná keche tabwatumink.

10 Eu me wanje uhnokeyáng uhmutche tuzzhemigoeyáng, ŏnje neendabwatámen giágega bemátizzit Kitche Manito ween Bamájeát kokkinná aninnewun, maminduhga tiabwatungig.

11 Ono iuheen guhgázŏn, guhgekin.

12 Kago oweuh aninne keguh pápenotágose ŏnje ketoske-neeg, máno keguh kekinowábomigŏg tiabwatungig gegetowin-

ink, izzhewabizzewinink, keshawátizzewinink, ochichâgŏnk, mushkâwandumowinink, benizzewinink.

13 Nánâzh che takoshinán, mozhuk kunowâbundun maza-niegunun, che guhgequayun guhgequawin.

14 Kago buhtubbenungan megewawin gagishkumun, eu gâ menigoeyun ōnwâchegawinink ōnje, giya okewanzeug oninje-wân uhbuhgitinumŏkwâ.

15 Wawane nánâguttuhwandun ono iuheen, wawane kokkin-nâ keow buhgitinumow, kebeejenizzewin konemâ kokkinnâ otâwâbundánâwâ.

16 Tuttebâbundumâzo, iyângwâmandun keguhgequawin, o-o uhtotumun keguh ōnje bemâjetŏn keow giya uhgew bazindŏkwâ.

CHAPTER V.

KAGO nuhribbekimâkan okewanze, menno guhguhŏzh tá-bishko waŏsingin, ōshke aninnewugdush wawekânisingin.

2 Meendemoyâyugdush wageenginigo, oshkenegequagdush watowamaweengin, kokkinnâ benizzewinink.

3 Kitchetwâwanim shegâg quiuk shâgâwidjig.

4 Kishpin oweuh shegâ onejanisit, giya oningwunisit, ozhimisit, netam tuh quiuk we izzhewabizzewug andâwât che men-nototowâwât onegeigowân, me o o azhe mennoizzhewabut kache apetandâgwut anosumeet Kitche Manito.

5 Weendush quiuk shâgâwit ketemâgizzit buhgitinumowât Kitche Manitŏn weow mozhuk uhnumeât nebâdibbik giya gezhiguk.

6 Weendush omennowânegoozewinink azhe bemâtizzit, nebo magwouh uhbemâtizzit.

7 Ono iuheen ezhe guhgekim konemâ kâgwetch ningŏt tuh enandâgoozissewug.

8 Kishpin oweuh we bumeâsig tebinowa tabanemâjin, kekinowâch, ono tebinowa owegewâmink, otâgoonwatân mushkâwandumowin, owushema mutcheizzhewabizze, azhewabizzit 'ow tiabwatunzik.

9 Kago oweuh shegâ tuh otâpinegâzose chebwâ ningŏfwâso metunnuh tusso kekenonowuhgizzit, bazhek atuh aninne keche gewewit.

10 Wawane mennotuzzhemint mozhuk mennouhâokewinun, kishpin ge netâwigeât uhbenocheun, kishpin ge geshawânotowât ozittâne anumeâjig, kishpin ge nezhokumowât gwatuhgitonidjin, kishpin ge ōnwâjeet uhnopenuttunk kokkinnâ menno uhnowinun.

11 Nowutchedush waskenegidjig, kooshquanikŏk : ope go mâjetâwât che mutche enanemâwât Christun ōnjittâ guttuh onâbamewug.

12 Ōnjittâgo che banâtizzewât ōnje owabinánâwâ netam omushkâwandumowinewâ.

13 Guhtuh enâshissewug ningŏt che enâbuhtizzissigwâ, uh-

papamebi-ittewát mamashqut wegewamink, kádush atuh ningót anábuhtussinók, giya 'zhozâmetonowát chánemutinig weowwe-wân uhtuzzhindumowát iuheen anandâgoozisigwâ che tuzzhindumowát.

14 Neendenanemâg eu ònje waskenegidjig equawug keche onábamewát, che netáwigeáwát uhbenocheun, che kunwandumowát wegewam, keche menásigwâ miátáwizzininit ningótoto keche mutche gegetonit.

15 Ahnint ázhuh gezhá ge ezhegwaketáwug Mutche Mani-tón uhnopenánáwát.

16 Oweuh aninne giya equa tiabwatungig, iáwáwát shegán oguh bumeáwân, kago anumeájig kago oguh tebáunzeenáwâ, konemá guhtuh kushketowug che bumeáwát quiuk shágáwin-idjin.

17 Máno okewanzeug quiuk wagemákundungig, neezhink menik tuh kitchetwáwanemáwug, maminduhga uhgew anokejig uhnokewinink guhgequawinink.

18 Ònje mazaniegun ekettomuhgut, káween keguh gibbetonasewá pezheke grákishkáwát mándáminun, giyadush, ween anokeet otáíán otebáumágowin.

19 Kishpin ningótoto enint okewanze tuh neezhewug nissewug ga wetokázójig che bezindowwintwá.

20 Uhgew machetotungig genuhumow anosumewát kokkiná ánint konemádush tá kotájewug.

21 Ketizzhe guhgázomin anosumeet Kitche Manito, giya Kitche Manito Jesus Christ giya gá onuhgiminjig mezhinowag che tabwatumun che kunwandumun ono iuheen, kago owushe-má apetanemákan bazhek aninne bazkek apetanemut, kago o-o aeendotunkan.

22 Kago oweuh aninne kuhgatin ezhinekatowákan, kago otápenunkan ánint bakánizzit aninne omutcheizzhewabizzewinun : kunwandun keow, che benizzeyun.

23 Kago minowá ween nebe minnequakan kiábe, punge go shomenábo ión, kemissut ònje, ònje nuhningim ketákoos.

24 Ahnint aninnewug omutche izzhewabizzewinewân negân nágwutinewun onegânemuhgutinnewun 'zhezhámuhgutinig te-bákonegawinink, ántindush aninnewug onopenánigónáwân.

25 Me debishko azhewabuk giya ánint omennouhnokewinewân negân nágwutinewun, uhgewdush ánint azhewabizzissigook, ká kushketosewug keche gátowát.

CHAPTER VI.

MAHNO kokkiná ulmoketágaweninnewug, menik anoketágawát oguh gitchetwáwanemáwân otogemámewân konemá Kitche Manito otuhnozowin giya otizzhetwáwin ningótoto che ittunzeeng.

2 Uhgew giya tiabwatuminit otogemámewân, kago oguh bápizzhemásewân ònje wekánisemáwewug ; máno tuh uhno-

ketágawug ònje nebwákawug ságeawug áníntdush otían kashketót. Ono iuheen gubgequan, guhgázón.

3 Kishpin oweuh aninne pubkán ezhe gubgequat, uhtabwanduhzik waniasheshingin ekettowinun, Kekitche Manítoménán Jesus Christ odikittowinun ezhetwáwin azhe guhgekindink Kitche Manito ogubgequawin.

4 Kitchetwáwanemo, ká kago okekanduhzeen uhbábápezhindink ekettowinun eu ònje me wanje kesháwanindink, nuhnánduhkoondewin, kekándewin, mutche enandumowinun.

5 Mutche bápápezhindewin magwa aninne mache enandungig, kago tabwawin uhtuhgosinók, enandumög bejenizzewin me Manito otenandumowin: metágwaetow uhgew towug.

6 Kitche Manito otizzhewabizzewin ezhe niándumink, kitche apetandágwut.

7 Onje káween kago kebetosemin omá ákeeng kagat kaween giya kago keta májetosemin.

8 Kishpin tuhneyung ga mejeyunk, giya uhgweyunk, me go ga ezhe nuhnándumink.

9 Uhgew ònjittá ga wéwánuttizzidjig kuhgwadebanindewinink nuhwágwinink pongeshinög, nebená bátaizzhewabizzewinun, kuhgebatandumowinun, uhnew banátizzewát aninnewun.

10 Uhságetöng shoneá me zhojebekáwung kokkinná mutche izzhewabizzewin; magwouh ánínt nundowandumowát, wunishinög omushkáwandumowinewáng shábobuttukuhotizzowug nebewá kushkandumowinun.

11 Keendush Kitche Manito oteninnemun, ozhindun ono iuheen; nopenutun quiuk izzhewabizzewin, Kitche Manito otizzhetwáwin mushkáwandumowin ságe-ewawin, beowin, bakátizzewin.

12 Megázoon mushkáwandumowine megázowin, meenjimenun gágega bemátizzewin, eu wanje nundomigoeyun, kegemushkáwitön kegegetowin mennogegetowin anosumewát nebená nõndõnungidjig.

13 Keguhgázomin anosumewát Kitche Manito ween tátatubetót kokkinná kago, giya Jesus Christ, ween gá gegetöt menno gegetowin Pontius Pilate,

14 Che kunwandumun o-o guhgequawin, pápish che ge tuh gásinók oweuh che kushketöng ningütõno che enik nánázh Kekitche Manítomenán Jesus Christ che nágoozit.

15 Ope ochichesanik, tuh nágooze, ween atuh sháwandá gooze, ween atuh mushkáwizze, kitche ogemág ogitche otogemámewán, Manitög Okitche Omanitomewán.

16 Ween atuh otían gágega bemátizzewin ieendát wásayang oweuh aninne keche kushketoseeng keche be-ezhát, ká oweuh aninnewun weká owábomigooseen ween tuh ònje mennoizzhewabizzewinewun, tuh ònje mushkáwizzewinun gágineek.— Amen.

17 Kuhgekim uhgew wíánuttizzidjig omá ákeeng, kago guhtuh kitche apetanemosewug kago ogub ezhe buhgitinuhzeenáwán weowwewán o-o quiukquandágwusinók wánuttizze-

win meatus giágega bemátizzit Kitche Manito ween máninunk kokinná kago ga ónje mennewánegoozeyunk.

18 Keche mennototumowát che wánutizzewát, mennouhno-kewinink che washowandumowát che megewawát.

19 Che nissetawizzewát otossowegumigónk wanisseshink kago, keche uhtwágunk kotátizzewát keche ochichesag ga tuhkoshinomuhgut konemá otá otápenánáwá gágega bemátizzewin.

20 Keen Timothy kunwan bagitenumágoeyun che kunwandumun, metágwietun kuhgepáche nuhnándokoondewinun.

21 Ahnint mushkáwegeezhwang uhwnissinowát mushkáwandumowinink. Sháwanjegawin keguh wejewigón. Amen.

† Netam mazaniegun Timotheun ge oshebeumowint Laodiceaink eu nágánuk otánuh Phrygiae Pacatianaeink.

WIAHNEKA MAZANIEGUN TIMOTHY GE OSHEBEUMOWINT.

CHAPTER I.

PAUL, Jesus Christ otanonájin, Kitche Manito otenandumowin ónje azhewáweendumágoeyunk, bemátizzewin Christ Jesus ónje,

2 Neendoshebeumowá Timothy siágeinán neenguis, sháwanjegawin, sháwanindewin innuhwandewin Kitche Manito Osemá ónje giya Kekitche Manitomenán Jesus Christ.

3 Megwach peendená Kitche Manito ween anoketowug gata nósug, ónje bánuk enandumowin ónje gágineek kekunwane-min anumeáyánin tibikuk giya gezhiguk.

4 Ahpiche kewewábomin, neenkunwandánun kesebeengón, konemá neenguh kitche mojegandum.

5 Ope maquandumánin quiuk mushkáwandumowin gagishkumun, me go eu gagishkunk kokomis Lois, giya keguh Eunice, giya keen giya kegegishkán neendenandum.

6 Eu ónje kekunwandumonim che ombwatoeyun Kitche Manito gá menik gagishkumun eu gá menigoeyun uhbugitinumonán neeninj.

7 Káween Kitche Manito kegemenigoosenán ochichágomá gwasint meatus mushkáwizzewin ságeittewin giya ápiche mushkáwág náguttuhwandumowin.

8 Kago águtchekan Kitche Manito odikitowinink, kago águtannemisshekan Kitche Manito otowwákánun awayán, ánit otápenun kotuhgitowin Kitche Manito omeenwájemowinink, Kitche Manito omushkáwizzewin ónje.

9 Ween gá bemájeinunk uhgenundominunk menno nundóndewinink, káween ween menik anuhnokoyung ónje meatus

weenigo tebinowa otenandumowin osháwanjegawin ònje eu gá meninunk Christ Jesus ònje chebwá ozbetòng áke.

10 Nòngumdush mizzhisshowwenágwichegáta, uhgetuhkoshink gá bemájeinunk Jesus Christ ònje, ween gá banájetòt nebowin, ogebetòn wásayá bemátizzewin giya gágega bemátizzewin omeenwájemowin ònje.

11 Eu gubgequawin neengeonuhgimigo che guhgequayán uzzhuhnonigoeyán che guhgekemugwá miátáwizzidjig.

12 Eu ònje máno neendenandánun ono iuheen, káweendush neendágutchese, ònje neenkekanemá ween ubtiabwatowug, neenkekanemá uhkushketòt che kunwandunk e-e gá menug, nánázh e e gezhigut che ochichesag.

13 Mushkáwe meenjimenun menno ekettowinun, eu n'wándumoweyun, mushkáwandumowinink ságe-ewawinink eu Christ Jesus ònje.

14 Eu wanissheshink gá menigoeyun kunwandun Kitche Manito Ochichágwun ònje eu gagishkumunk.

15 O-o kekekandán kokinná uhgew Asiaink ayájig, neengoosquaetágóg uhgew wiáwidjig Phygellus giya Hermogenes.

16 Kitche Manito oguh megewan osháwanjegawin Onesiphorus owegewamink, nubuingim neendunwashemoneik ká águtchese uhtákobizzoyán.

17 Magwouhdush ween Romeink uzzhiát, ge iyángwámandum owwe mikowwit.

18 Kitche Manitòn máno oguhmenigòn che mikunk sháwandágoozewin Kitche Manito ònje e-e gezhiguk, keendush kekekandán wawane menik gá uhnoketowit Ephesusink.

CHAPTER II.

Eu ònje neenguis, mushkáwandum sháwandágoozewinink, Christ Jesus weowwink.

2 Iuheen n'wándumun, neen ònje magwaiuhe nebewá wátókázójig, me go eu ezhe guhgekim, mashkáwandungig aninnewug, uhgew gá kushketójig che guhgekemáwát ánint.

3 Eu ònje kotuhge uhnokeen, wanissheshin Christ osbemágunisshemun che izzhewabizzeyun.

4 Ká oweuh aninne nandobunidjin peendáunnittizzose iuheen o-o bemátizzewin keche ònje niandumeát uhnew gá onuhgemigoojin che shemágunisshewit.

5 Kishpin aninne mushkáwandunk che buhkinágat, ká otáíá owwewoquán meatuh quiuk totunk.

6 Ketegaweninne anokeet netam natáwigingin oguhtíanun.

7 Náguttuhwandun aketoeyán Kitche Manito máno keguh menik che nissetotumun kokinná kago.

8 Kunwandun Jesus Christ, David onejánisun, uhgeábejebáint nebowinink o-o nemeenwájemowinink gagequayán ònje :

9 Eu wanje kuhgwátuhgitoeyán tibishko mache izzhewabizzit, 'zhònje owákáneweyán, Kitche Manito odikittowindush ween káween tákobetasinòn.

10 Eu ðnje máno neendenandum kokkinná kago uhgew ðnje gá onuhgiminjig konemá giya weenowá che iámowát sháwan-dágoozewin eu Christ Jesus weowwink mámowy gágega kitchetwáwizzewin.

11 Kitche quiuk ekettowin, kishpin wejebomunk giya keguhwejebemátizzemánán.

12 Kishpin weje guhgwátuhgitomunk giya keguhweje oge-mákundámin : kishpin ágoonwatumunk, giya ween tuh ágoonwatum :

13 Kishpin tabwatunzewunk, bŕchigo ween tabwa : káween ween tá ágoonwatunze.

14 Totow che kunwandumowát ono iuheen, guhgázŕm anosomeet Kitche Manito kago oguh tuhzhinduhzeenáwán guhgepáchegeezhwawinun, káween ningŕt tá ðnje mennoizzhewabusinŕn uhnishigo che banájeintwá uhgew n'wándungig.

15 Wekooche wábundiewan keow che keshizzowwe uhnoketowwint Kitche Manito unoketágaweninne uzzhubgutchissik, quiuk onuhonittink uhnokewin tabwawin.

16 Metágwietun kuhgepáche ieendotumowinun, bŕchigo owushemá guhtuh uhnemutche izzhewabizzewug ;

17 Odikitowinewá guhtuh wesinemuhtutnewun tibishko oweuh m'wásakájin ; uhgew ðnje, Hymeneus giya Philetus ;

18 Uhgew gá wuhnishhingig tabwawinink, ekettoŕk ábejebáwin ázhia ge kuhbekosa ; ogwanuhbewabinánáwá ánínt omushkáwandumowinewán.

19 Kitche Manitodush ween oteshichegawin quiuk mushkáwegábowemuhtut uhkekinowách ekewussumink Kitche Manito okekanemán ween tabanemájin. Mánodush kokkinná wánzójig Christ otuhnozowin oguh buhkawinánáwá mutcheizzhewabizzewin.

20 Kitche wegewamink káween atuh ozáwá shoneá giya shoneá otossowinun, ánínt giya otossowinun metig, giya áke ; ánínt che mennoizzhewabuk, ánínt giya che mutche izzhewabuk.

21 Kishpin aninne metágwietunŕk ono kunwandunk weow che benuttinik, me 'ow ga áwit otossowin mennoizzhewabizzewin, onuhgemint tabandungig che uhnokánáwát, uzzhozhetát kokkinná kago mennouhnokewin.

22 Ozhindun oshkenowa nágutuhwandumowin ; nopenuttun quiuk izzhewabizzewin, mushkáwandumowin keshawátizzewin, innuhwandewin, mámowy uhgew wiáweninjig Kitche Manito otuhnozowinink, beneta-awinink.

23 Kuhgepáche guhgwatwawinun metágwietun, kekandumink uzzhozhetowát kekándewinun.

24 Kitche Manito otoskenegamun ká tá kekáwetunze, oguh bakátizzetowán kokkinná aninnewun, mennoguhgequaweninne, bakátizze ;

25 Oguh guhgekemán ono miátáwizzetágoojin, Kitche Manito konemá oguhmenowwesháwanemán konemá otá kekándánáwá quiuk tabwawin.

26 Konemá tá ōnje bemájetónáwán Mutche Manito onuhgwágunink uhgew awákánewidjig ween ōnje opego anandungin.

CHAPTER III.

KEKANDUN o-o giya, squách gezhiguttōn nuhnezánizzewin tuh tuhkosinomuhtug :

2 Ōnje aninnewug oguh ságetónáwán tebinowá weowwewán, tuh suhságizzewug, tuh sōnganemowug, tuh kitchetwáwanemowug, tuh mutchegegetowug, ká oguh tabwatowwásewán onegeigowán, ká megwach tuh ekettosewug, ká tuh mennoiz-zhewabizzissewug.

3 Ká oguh ságeásewán otinnowamágunewán, guhtuh mutchetotátewug unishá, tuh bisshegwátizzewug tuh mutcheta-wug, oguh shinganemáwán ono manoizzhewabizzinidjin.

4 Tuhbuhbhgitinumágawug, tuh gewushquawug, tuh kitchepetanemowug, oguh ságittonáwá mennowánegoozewin, owushema ga ezhe ságeáwát Kitche Maniton.

5 Tuh anumeakázowug, káween quiuk tuh uhnumeásewug ; metágwietun e e tinnouh.

6 Ō-o tinnouh biábeendega otamuhguk kemōch wegewamink kuhgepách equawizzhishug uzshowákánekanng uhhwáwuhnáwát mutcheizzhewabizzewinun ningooche 'zhezhebinewogwát omutche nágutuhwandumowinewán.

7 Mozhuk guhgekemáwug, káweendush weká okekanduh-zeenáwá quiuk tabwawin.

8 Nōngum tibishko Jannes giya Jambres, gá ezhe nuhmuhchetowáwát Mosesun, me uhgew giya weenowá azhe nuhmuhchetumowát tabwawin, aninnewug bagishkunutunik onágutuhwandumowinewáng, uzshakewajig mushkáwandumowinink.

9 Káween owushemadush guhtuh ezhásewug : okuhgebátizzewinewá guhtuh mizzhishshowenágwitōm anosumewát kokkinná aninnewug tibishko uhgew gá izzhewabizzewát.

10 Keendush wawane kegekandán neembátizzewin neenguhgequawin azhewabizzeyán anandumán, nemushkáwandumowin, keenwazh neenguhgwátuhgitowin, neenkeshawátizzewin, neembeowin.

11 Azhe mutchetotágoeyán, azhe kotubgeigoeyán, Antiochink, Iconiumink, Lystraink ; menik kuhgwátuhgitowinun gá iáyan ; Kitche Manitudush neengebemájeik kokkinná.

12 Kagat, kokkinná menik Kitche Maniton ga ōnje bemátizzewát Christ Jesus ōnje, me ga ezhe guhgwátuhgitowát che nuhnándokointwá.

13 Mutcheizzhewabizzitdush aninne, wiazhīngashkidjig aninnewug, owushema ashkum tuh mutche izzhewabizzewug, uhwiazhemintwá, giya uhwiazhindizzowát.

14 Iāngwāmenun, ono iuheen gá kekandumunin quiukquandumunin kekekanemá gá kekinoumōk.

15 Aquo uhbenoche-eweyun, kekekandánun azhebe-egáttag,

eu kashkeigoeyun che nebwákundumuñ ga ònje bemátizzeyun mushkâwandumowinink Jesus Christ ònje.

16 Kokkinná Kitche Manito omazaniegun,, Kitche Manito Ochichâgwun gá megewat kitche apetandâgwut che guhgekin-dink quiuk che ònje izzhewabizzink, che ònje mushkâwizzink quiuk izzhewabizzewinink.

17 Kitche Manito otuhnoketâgaweninnumun, quiuk keche ònje izzhewabizzit, wawane che gezhetât kokkinná wanisshe-shink uhnokewinun.

CHAPTER IV.

KEGUNGAWZOMIN anosumeet Kitche Manito giya Kitche Manito Jesus Christ, ween ga tebâkonât bamátizzinidjin giya gá nebonidjin ope nágoozit otogemâwewinink :

2 Guhgequan, guhgequawin gâgineek kuhgezhetá, mikowâm kesheguhñõzh, nebwákâm, kokkinná keenwazh kuhgwátuh-gitowin giya guhgequawinink.

3 Guhtuh ochichesa, ope ònjittá keche wenõnduhzikwâ quiuk guhgequawin; tebinowa otenandumowinewân ònje oguh otâpenunázõnâwân ga guhgekimigowâjin, che ge muhgizze-wât otowugâwâng.

4 Ningooche oguh ezhe gooshquanánâwân otowugâwân tab-wawinink, ádissokánun oguh otâpenánâwân.

5 Ukkowâbin kokkinná kago, wemámázhetõn kotuhgitowin, gagequat meenwâjemowin otuhnokewin enuhnokeen; quiuk izzhewabizzin ketizzhetwâwin.

6 Ònje neen gezhetá che sásâgewitchegang neow, bazhew tuhgoo che buhkayán.

7 Kitche wawane neenge megâz menno megâzowin, neenge gezhetá azháeyán neenge kunwandán mushkâwandumowin.

8 Nõngum ònje neendátwâgunikágo quiuk izzhewabizzewin-ne wewoquân, eu Kitche Manito quiuk tabâkonegat neenguh menik e-e gezhiguk, kâween atuh neen, kokkinná giyago siá-getojig otizzhenágoozewin.

9 Menik ga ezhe kushketoeyun wekoochetõn wiebuh che we beotissheyun.

10 Ònje Demas neengegooshquaetâg, osâgetõn o-o áke Thes-salonicaink ezhá; Crescens Galatiaink ezhá, Titus Dalmatiaink ezhá.

11 Luke atuh newejewik. Otâpin Mark beweje-ew, neen-dábuhcheá ezhetwâwinink.

12 Tychicus Ephesusink neenge ezhenázhowá.

13 Kitche beenzikowâgun gá nuhgutumán Troasink, Carpus gá nuhguttumowik, betõn, giya mazaniegunun, giya ângwâm uhnew koskeginõn betõn.

14 Alexander akeekwâbekokat neenge kitche mutchetotâg, Kitche Manitõn oguh tebâumâgõn gá izzhewabizzit :

15 Tuttebâbum giya keen, ogitche nishkandánun kedikito-winánin.

16 Netam naquatumán, ká oweuh aninne newetokágoosé, kokkinná aninnewug neenge puhkawinegög : neenduhnumeawotowá Kitche Manito ningötono che enanemasik.

17 Kitche Manitodush ween neengewejegábowitág neenge-totágdush che mushkáweta-ayán, neen önje guhgequawin kokkinná tá önje kekanjegáta, kokkinná miátáwizzidjigdush keche nõndumowát : neenge önje bemájeigo, misshe bezhe otinink.

18 Kitche Manito neenguh bemájeik kokkinná mutche uhno-kewinun neenguh buhgumewinink ishpemink gezhigöñk otogemáwewinink ; ween ga kitchetwáwizzit gágineek. Amen.

19 Uhnumekow Prisca, giya Aquila, giya Onesiphorus andussotawizzit.

20 Erastus Corinthink geiá, Trophimus neengenuhguhna Miletumink ákooze.

21 Wekooche beotissishshin chebwá beböng. Eubulus kesuhgeninjenik, giya Pudens, giya Linus, giya Claudia, kokkinná giya wekánissemág.

22 Kekitche Manitemenán Jesus Christ keguhwejewik kechichägöñk, sháwanjegawin keguh wejewegön. Amen.

† Wiáneka mazaniegun Tjimotheun ween gá onuhgemint che negánizzekundunk uhnumeawin Ephesusink, ge oshebeumowint Romeink önje ope Paul wiánekasink anosumcet onebowwit 'ow Caesar, Nero ezhenekázo.

TITUS GEOSHEBEUMOWINT.

CHAPTER I.

PAUL, Kitché Manito otuhnoketágaweninnemun, Jesus Christ anonájin, azhe mushkáwandumowát Kitché Manito gá onuhgemájin, uhtabwa-andumán Kitché Manito otabwawin :

2 Uhnundowandumán gágega bemátizzewin e-e Kitché Manito gagenowishkesig uhgewáweendumágit chebwá ozhichegátag áke :

3 Opego gázhetát ge kekandumozhewa odikitowin guhgequang ōnje eu gá weendumágoeyán Kitché Manito gá bemájeinunk gá ezhe guhgándwat ;

4 Neendozhebeumowá Titus tebinowa neenguis mushkáwandumowinink, sháwanjegawin sháwandágoozewin, innuhwande-win Kitché Manito Oósemá ōnje giya Kitché Manito Jesus Christ gá bemájeinunk ōnje keguh otissigōn.

5 Me o o gá ōnje nuhguninán Creteink ozhissitoeyun iuheen nandowandumingin che guhgegenutwá okewanzeug kokkinná otanowun gá ezhenoumonán.

6 Kishpin oweuh ningōtono enásewint onáhamemáwit bazhek go wewemá, nabwákánit onejánisun kakandágoozissig che ōm-begizzewát.

7 Nágánizzit guhgequaweninne káweká ningōt tubenáse, tibishko Kitché Manito otoskenegamun káween tebinowa anandunk, káween agách tuh nishkátizzisse che meenwanduhzik shomenábo, ká tubhuketaegase, ká tubsuhságizzisse;

8 Oguh keshawánotowán miátáwizzinidjin oguh ságeán quiuk izzhewabizzinidjin, tuh uhnesátizze, quiuk mozhuk tuh totum, tuh benizze, oguh tebáogandán weow;

9 Oguh meenjimenán quiuk tabwáwin ekettowin gá ezhe guhgekemint, konemá oguhkushketōn swángunk guhgequawin ōnje che guhgemát che tabwatuminit ono uhnōch aetuminidjin.

10 ōnje batienowug kagepájegágetojig wiazhingashkidjig, mamwach uhgew gáwetázhegázojig ;

11 Otonewán otá ge háánáwán owiazhemáwán ayándussotawizzinit guhgequawát iuheen anandágoozissigwá che guhgequawát shomeá ōnje.

12 Bazhekigo weenowá tebinowa omamándáwizzemewá eketto, Cretianug gágineek guhgenowishkewug, mutche áwaseng, babakekátutinik omisutáwág.

13 Quiuk tabwa wuhow : eu ōnje kesheguhnōzh uhgew anegōk che sōnguninik omushkáwandumowinewá;

14 Kago oguh bezinduhzeenáwá Jewug otádissokánewán giya aninnewug oguhgequawinewán uhgeoshquanetumowát quiuk tabwawin.

15 Uhgew bânizzidjig kokkinná iubeen weenowá ōnje be-
nuttinnewun: uhgewardush wânizzidjig, tiabwatunzigook, ká ka-
go benussinnewun onágutuhwandumowinewán wánutinnnewun.

16 Omushkáwetōnāwán odikitowinewán neenkekanemánán
Kitche Manito uzzhekewát, otuhnokewinewángdush otágoon-
watowáwán, mázheninnewugizzewug, ká tabwatunzewug, o-
gooshquaetánāwá kokkinná wanisseshink uhnokewin.

CHAPTER II.

GUHGEQUAN swángunk gubgequawin :

2 Guhgekim kakájig aninewug, che uhniásáttizewát, che
pezánizewát, che tebhmanemowát, che sōnguninik omush-
káwandumowinewán, keshawátizzewinink, beowinink ;

3 Meendemoeyayug giya gubgekim, tuh wemenowizzhewa-
bizzewug ; kago unishá oguhwe mutchetotowásewán oweuh ;
kago oguh minnequaseenāwá shomenābo, wanisseshink mo-
zhuk tuh ezhe gubgequawug.

4 Oguhguhgekemāwán ōshkenegequan keche uhnesátizzinit,
che ságeáwát onábamewán, che ságeáwát onejánissewán.

5 Che nebwákáwát, che bisshegwátizzissikwá, keche uhbe-
wát mozhuk andáwát, che mennoizzhewabizzewát che tabwa-
towáwát tebinowa onábamewán ; Kitche Manito odikitowin
keche mutche etunzeeng.

6 Guhgekim ōshkenowag che nebwákáwát.

7 Wábundiewan keow kokkinná wanisseshin uhnokewinun
che kekinowábomigoeyun, kegubgequawinink wábundiewan
mushkáwandumowin, mennonáguttuhwandumowin, tabwawin,

8 Mushkáwegegetowin ningōtono keche etunzeeng, ween
mache enanemit keche águtcht, ningōtono keche enissenōk.

9 Kuhgekim uhnoketágaweninnewug keche tabwatowáwát
tebinowa tabanemigowájin che niandumeintwá kokkinná kago
che ázhetawetunzigwá.

10 Che kemitissigwá, che mennoizzhewabizzewát kokkinná
kago, keche meenwábomenágwitowát Kitche Manito gá Bemá-
jeinunk oguhgequawinun kokkinná kago.

11 Onje Kitche Manito osháwanjegawin wanje betōng gáge-
ga bemátizzewin ge nágwut kokkinná aninewug che wábun-
dumowát.

12 Che gubgekimeyáng, che ágoonwatumunk kokkinná
manitowunzenōk ningūt anábuhtussinōk ezhetwáwinun giya
uhnōch ákeeng ezhe bemátizzewin ; mozhuk quiuk keguh ezhe
nunissátizzemin, mennoizzhewabizzemin, omá ákeeng ;

13 Keguh nundowábundámia eu sháwandágoozewin giya
Kitche Manito giya Kekitche Manitomenán Jesus Christ che
nágoozit ogitchetwáwizzewinink ;

14 Ween gá buhgittinunk weow keenowint ōnje, che bemá-
jeinunk kokkinná mutcheizzhewabizzewinink, che beneinunk
ween weow ōnje, gá onábominajig anishanābag che mennoiz-
zhewabizzeyunk.

15 Ono iuheen ekettön, kuhgändwan, guhgequan kokkinná mushkâwizzewinink. † Kago oweuh keguh pâpenotâgose.

CHAPTER III.

GÜHGEKIM uhgew keche tubbussebhugitinumowât weowewân tabanemigowâjin, che tabwatowâwât otogemâmewân, che gezhetâwât kokkinná mennouhnokewin,

2 Kago oweuh aninnewun oguh mutche enâsewân kago tuh megooshkâchetâsewug, tuh bakâtizzewug oguh mennototowâwân kokkinná aninnewun.

3 Onje neenowint tebinowa neenkuhkepâtizzeminâbun ukko, kâ ukko neenge tabwatunzeminâbun, newiazhemigominâbun ukko, uhnöch enandumowinun mennowânegoozewinun neendenuhnokeminâbun ukko, mázheninnewugizzewinink guhgâwanindewinink, neenshâsheenganindeminâbun ukko.

4 Gâ kekandumângdush gâ ezhe mennoweshâwanemât aninnewun Kekitche Manito menân gâ Bemâjeinunk.

5 Kâween ween keenowint kempennoizzhewabizzewinenân ðnje, oshâwanjegawin atuh gâ ðnje bemâjeinunk, uhgesebege-numink ðshke negewin ðnje, Kitche Manito Ochichâgwun uz-zhòshkenâgweinunk ;

6 E-e nebenâ gâ meninunk, Jesus Christ gâ Bemâjeinunk ðnje;

7 Uhgebenizzink oshâwanjegawin ðnje, kege sazekizzeigomin gâgega bemâtizzewinink.

8 Me o-o nebwâkâwegeezhwawin, ketenenim keche guhgequayun mozhuk ono iuheen, konemâ uhgew tiabwatowâjig Kitche Manitön tá iyângwâmandumög quiuk keche izzhewabizzewât, ono iuheen me wanisheshingin giâbuhtuk aninnewug ðnje.

9 Metâgwietun kuhgepâch guhgwatwawinun, âdisokânun, muhnishkâzetâgoozewinun, guhgekândinkdush tebâkonegawin ðnje, kâ ningöt inâbuhtusinðn kuhgebâtutön.

10 Aninne tiabwatunzik meenwâjemowin, ningötink uhgamâ neezhink ge eeshquâ guhgulmonut, nuggush ;

11 Kekekandân eu izzhewabizzit gwakandunk, mutche izzhewabizze, banâjeittizo.

12 Ope ezhenâzhuhumonân Artemasun, gamâ Tychichus, keguh be-ezhâ Nicopolisink gazhetiná ; neendenandum emâ kopa bebön che iâeyân.

13 Zenas gegetowemine beezh, Apollos giya uhpapâmâtizze-wât, meezh kokkinná kago azhe muhnazewât.

14 Mâno ketuhnishanâbamenâinig menno uhnokewinun tuh enuhnokewug, konemâ anewak tá âbuhtizzewug.

15 Kokkinná wâjewidjig ketuhnemikâgög. Uhnunikow uhgew siâgeinungwâ mushkâwandumowinink. Shâwandâgooze win keguh wejewegônâwâ kokinná. Amen.

† Titus ge oshebeumowâ, uhge onuhgemint netum kitche kuhgequaweninne Cretianug otuhnemeawinewâ, Nicopolisink ðnje, Mâcedoniaink.

PHILEMON GEOSHEBEUMOWINT.

CHAPTER I:

PAUL, Jesus Christ otowákánun, giya Timothy, kekánisennán neendoshebeumowánán Philemonun, ween uhgache ságeungid, neejuhnoketágaweninnemenán,

2 Giya siágeunk Apphia giya Archippus, keejeshemágun azhemenán, giya uhnumeájig kewegewámink :

3 Keguhsháwandágooz, Kitche Manito Kosenán keguh mennoinnowamik, giya Kekitche Manitomenán Jesus Christ.

4 Megwech neendená Nekitche Manitóm, mozhuk tuzzhemenán anumeáyáin.

5 Uhnóndumink keságewawin, kemushkáwandumowin, eu azhe ságeut Kitche Manito Jesus Christ, kokkinná giya anum-eánidjín :

6 Eu uhnokewin kemushkáwandumowin konemá'tuh sōngun, ope anduhzhindumunin wanisheshink Christ gá ezhe mennototók.

7 Neenkitche mojegandámin e-e keságe-ewawin ōnje nekánis, ōnje kitche nebená kegemennototowág anumeájig.

8 Eu ōnje, ánuh neendá sōnganim Christ ōnje ope guhgázominán eu quiuk izzhewabizzewin.

9 Onjedush uhságeinán kekuhquajemin, ōnje Paul okēwanze tinnowuh neendow, nōngumdush Christ otowákánun neendow.

10 Kekuhquajemin, Onesimus neenguis ōnje, 'ow gá meningoyán magwouh uzshowákáneweyán:

11 Ween ketábuhcheásebum ukko, nōngumdush ketábuhcheánán niyazh :

12 Mínowá neendizzenázhowá ; eu ōnje mennototow, ween me tebinowa neow ;

13 Neendánuhwe kunwanemábun, konemá neendá ge uhnotumág magwouh uzshowákáneweyán meenwájemowin ōnje :

14 Káween ningót neendátotunze keen atuh anandumun ; konemá wanepuzh ketá ge ōnje mennoizzhewabiz.

15 Konemá me eu gá ōnje máját wanebeek, keen keche iáwut gágineek ;

16 Káween ween nōngum tebishko bemetágunink, owushemadush che apetandágoozit, tebishko wekánissemá siágeint, kekinowách mamindnha neen owushemadush keen ōnje niyazh keweyásink giya Kitche Manitómink ?

17 Kishpin anowamewuhnan ezhe mennototowgo ga ezhe mennototoweyumbun.

18 Kishpin ningótoto ge ezhe mutchetotók, mazinuhumók kago, neen neenguhtebán.

19 Neen Paul gá ozhebeumán tebinowa neninj, ōnje neenguh-tebáán : káween ningōt neendikittose menik keen mazenúmweweyun, keowigo kemazenáumow.

20 Kagat, nekânis, máno neenguh mennowânegwandum keen ōnje Kitche Manitōn : mennototowweshin Kitche Manito ōnje.

21 Ōnje neenkekandán che tabwatowweyun wanje ozhebeumonán neenkekandán owushema che totumun menik aketoeyán.

22 Kezhá ozhissetōn wegewamink keche uhbeyán : ōnje neendenandum neenduhnumeawinun ōnje keguh menin.

23 Epaphras ketuhnemikág, neejowwákân Christ Jesus ōnje:

24 Marcus, Aristarchus, Demas, Lucas, neejuhnoketágaweninnewug.

25 Kekitche Manito menán Jesus Christ oshâwanjegawin keguh wejewegōn kechichâgōnk. Amen.

† Romeink ge ozhebeegáta Philemon ge oshebeumowint Onesimus uhnoketágaweninne oge májetōn.

HEBREWUG GEOSHEBEUMOWINTWAW.

CHAPTER I.

KITCHE MANITO, ge kitche nebewá tussink, oge guhnonán kōsenánin uhnánōch uhge ezheguhnonát mamándáwizzidjig ōnje,

2 Ishquiách ono gezhiguttōn kegeguhnonigonán Oguisun ōnje, ween gá onuhgemint che tebandung kokkinná kago, ween giya ozhetōn ákeeng;

3 Ween wiákashkát ōsun ogitchetwáwizzewinink, anonájin manjimenunk kokkinná iuheen, ogegetowin omushkáwizzewin ōnje ope gá otápenunk kemutcheizzhewabizzewininánin owwe námátábe gache tebakonegat ogitchenikánik.

4 Owushema apetandágooze apetandágoozewát mezhinowag, apetandágwutinne otuhnozowin, apetandágwutunik weenowá.

5 Owwananun mezhinowan gá enájin ningōtink, keen Neenguis, nōngum o-o gezhigut kegeōndin? Minowádush, neenguh Ōsemik weendush neenguh Oguisenun?

6 Minowádush ope bānint ákeeng wiazhkut gá negit, eketto, kokkinná Kitche Manito omezhinowamun oguh uhnumeatágōn.

7 Tuzzhemát mezhinowamun, eketto, ototchichágokowán otoskenegamundush ototowán mishquuhkonag ishkota ezhenágoozenit otezheán.

8 Otinán koshá Oguisemán, kenámátábewin, Kitche Manito, gágegasin : mushkáwizzewin ketogemáwewinink quiuk izzhewabizzewin.

9 Kege ságetōn quiuk izzhewabizzewin kege sheengandán mutche izzhewabizzewin, me eu ōnje, Kitche Manitōm, Kemanitōm, kegetotág che pápenanemoeyun owushema azhe pápenanemowát kewejetuhkewamágunug.

10 Keen Kitche Manito wiazhkut miájétáng, kege máje ozhetōn áke, gezhik ketuhnokewin kenínjeeng.

11 Tuh banátutōn, keendush gágineek keguhtíá : tuh gatashkámuhgutōn tebishko beenzikowágunink :

12 Agwewinun batuhbinuminjin keguh ezhe buhtuhbenán, tuh gwakenágwitōndush : keendush me go gágineek tebishko kekekenonowinun, kátuh waquásasenōn.

13 Ahneen uhnew omezhinowamun gá enájin ningōtink, neengitchenikáng enuhkukayá námátábin nánázh kemiátáwizzemug che buhgitenugwá anámiuhe kezitáng che tuhkokánutwá?

14 Kánuh kokkinná uhnoketága ochichágomág áwissewug, anoninjig che uhnoketowáwát uhnew ga tuzzhezhájjig ishpe-mink?

CHAPTER II.

ME eu ga ōnje ápiche iángwámandumunk káweká ketáwe wuhnanduhzemin menik n'wándumung ningōtink che wunne-shinzewunk.

2 Onje kishpin mezhinowag odikitowinewá mushkáwesink, kokkinnádush bwákobetojig eá ekettowin banátizzewug ;

3 Ahneen ga ezhe kushketoeyungobun che ozhindumunk pápámanduhzewung o o kitche ezhetwáwin, netam gá menigoe-yunk Kitche Manito ōnje, tebinowa gá nōndowájig kegeweendumágonánig ;

4 Ween Kitche Manito wátotunk mamándátotumowinink uhmegewat Ochichágwun ween azhe meenwandunk ?

5 Onje ká oge buhgitinumowáseen mezhinowan minowá che ákewung eu enájemoyunk.

6 Kiut bazhek aninne ningooche gegeto eketto, áneen enábuhtizzit aninne, niágutuhwanemut, áneen enábuhtizzit Aninne Oguisun, uhmowutissut ?

7 Nowutch punge nōndás ketenuhgemá mezhinowag apetan-dágoozewát ; kewewoquánekowá kitchetwáwizzewin, menno-izzhewabizzewin, kege buhgittená che tebandunk ketuhnokewin :

8 Kokkinná iuheen kege buhgitinumowá anámiuhe ozittáng, opedush kokkinná anámiuhe buhgitinumowát káween kago otishkobuhgitinuhzeen : ká muhshe koshá kewábunduhzemin kokkinná iuheen anámiuhe gá buhgitinumowinjin.

9 Kewábománán Jesus ween punge nōndás gá enuhgemint mezhinowag, apetan-dágoozewát ōnje uhwátuhgitót nebowin, owewoquánit kitchetwáwizzewin mennobemátizzewin ween Kitche Manito osháwanjegawin kokkinná aninnewun ge ōnjena.

10 Quiuk izzhewabut, ween kokkinná kago gá ozhetót, ope nebewá oguisemán kachetwáweát ween bemáje-ewat che quiuk ozitót kokkinná kago okuhgwátuhgitowin ōnje.

11 Ween bamáje-ewat, uhgewedush bamájeinjig, bazheko-wug ; me eu ōnje, ká águtchese wekánissetók uzzhenángomát.

12 Ekettōnk neenguh wáweendumowág nekánisug ketuhnozowin, minowádush, nowwiuhe uhnumeawinink keguh nuhgumotōn.

13 Minowádush neenguh tabwa-anemá, minowádush, binná neen, giya Kitche Manito gámenidjin uhbenocheun.

14 ōnje oge otápenán ánint misque, giya weyás, uhbenocheeng uhbe ezhenágoozit, onebowin keche ōnje banájeát Mutche Manito ween mushkáwizzewin nebowin ayát.

15 Che bemájeát uhnew ako bemátizzewát gwatungig nebowin owwákánigowát.

16 Káween mezhinowag oge ezhenágwitōn weow ; Abraham onjánisun otizzenágwitōn weow.

17 Me eu ōnje kokkinná iuheen quiuk izzhewabut che ezhetót weow azhenágoozewát wekánissemág, quiuk che sháwan-

jega kitche sáságewitche gaweninne Kitche Manito azhe meenwandunk ge mennowesháwandágoosewát anishanábag omutcheizzhewabizzewinewá ;

18 Ween tebinowa ge kotuhgito, kuhgwadebanindewin okushketón che nezhokomowát uhnew gwatuhgitonidjin.

CHAPTER III.

ME ōnje, manobemátizzidjig wekánissetök, ánínt tabandumag gezhigōnk ezhetwáwin nágutuhwanemik anonint giya Ke-kitche Saságewitche gaweninmenenán ween Christ Jesus ;

2 Ween quiuk totum azhe guhnonigoot anonigōjin tebishko Moses quiuk gá ezhe izzhewabizzit kokkinná andussogat.

3 Wuhow aninne owushemá apetandágooze Moses apetandágoozit tebishko ween wazhetót wegewám owushema apetandágooze apetandágwuk wegewám.

4 Kokkinná wegewámun aninne ōnje geschichegátawun, weendush kokkinná kago wazhetót Kitche Manito.

5 Moses izzhewabizze kokkinná andussogat tebishko uhnoketágawenineeng gezhá che tebátotunk ono iuheen náágutch ga tebátotuminidjin ;

6 Christdush Oguisemáng enandágooze tabandunk kokkinná owegewám ; keenowindush Christ owegewám ketáwemin, kishpin mushkáwandumunk buhgoosanemoyunk, bápene-nemoyunk ga áquo bemátizzeyunk.

7 Eu ōnje (Kitche Manito Ochichágwun gá ōnje eckettót, nōngum gezhigut kishpin enandumag che nōndumowag ogegetowin,

8 Kago mushkáweto kago ketaewán, gá totumag eu gezhigut gá kuhgwadebanemigoeyag buhgwuttuhkumigáng ;

9 Eu ope kōsewág kagwadebanemewát, owábundánáwádush neenduhnokewin nemetuhnuh tuswa kekenonowin.

10 Me wanje neege nishkátizzetowugwá uhgew anishanábag neenge eketdush mozhuk mutchetotumōg otaewáng, ká okekanduhzeenáwá neendizzhetwáwin.

11 Neenge guhginámowá magwouh nishkátizzeyán, kátuh peendegasewug neendunwabewinink.)

12 Tuttebábig, nekánissetök, konemá oweuh andussheyag ká keguh tabwa-anduhzeen ketaewáng che buhkawinag giágega bemátizzit Kitche Manito.

13 Kubgekendig mamashkót, gázhegukin magwouh gezhiguk, konemá oweuh andussheyag mushkáwáche gátaink otá, mutche izzhewabizzewin ōnje.

14 Kege ezheigomin ánínt Jesus Christ otizzhetwáwin che otápenumunk, kishpin mushkáwe meenjimenumunk gá áquo bemátizzeyunk ;

15 Magwouh uzzhiekettōnk nōngum o-o gezhiguk, k'shpin we bezindumowag ogegetowin, kago mushkáwáto kago ketaewán gá azhewabizzewát e-e gezhigut ope Kitche Manito nishkeint.

16 Ahnintdush ope n'wandumowát nishkeawát: ánuhwuh káween kokkinná Egyptink gá beónje ságaungig Móses Ónje.

17 Owwanan Kitche Manito gá nishkátizzetowáwájin neme-tunnuh tusso kekenonowin? kánuh uhgew áwissewug mutche-izzhewabizzewin gá gegishkungig, uhgew oweowwewán buhwuttuhkumigáng gá buhpongesininne?

18 Owwanan uhnew gá mushkáwittowáwájin odikitowin, che peendegasigwá otunwashemonowinink, kánuh ween uhgew tiabwatunzigwug?

19 Kewábundámen che kushketosigwá che peendegawát ónje eu tabwatunzigwá.

CHAPTER IV.

UMBASUH kotájeta, ánuh kewáweendumágomin che peendegaeyunk otunwabewinink, oweuh bego ketá wuhnitomin.

2 Meenwájemowin kege guhgekimigomin tebishko giya weenowá guhgequawin gá guhgekemintwá ká ningót inábuh-tusinine ubgew n'wándungig ká mushkáwanduhzewug.

3 Neendabwatámin che peendegaeyáng otunwabewinink gá eketót: gá ekettoeyán magwouh nishkátizzeyán kishpin peendegawát neendunwabewinink: ánuhwe kokkinná ono anuhnokewinun gá enuhnokeng ápinna wiazhkut gá áko oschichegátag áke.

4 Me o-o gá iekettót ningooche uhgetuzzhindink eu neezhwáswogwun, Kitche Manito ge uhwabe nazhwáswogwunigut-inink kokkinná otuhnokewinink.

5 Minowádush omá kishpin peendegawát neendunwabewinink.

6 Binná áquo átag, ánínt ónjitá tuh peendegawug, uhgewedush netam guhgekeminjig ká ge peendegasewug ánga ká tabwatunzewug.

7 (Minowá okekinowájewendán bazhek gezhigut, eketónk David otonink, nóngum o-o gezhigut, ope keche weká, aketót-igo nóngum gezhiguk, kishpin we bezindumowwag ogegetowin, kago mushkáweto kago ketaewán.)

8 Jesus kishpin gá nenágwán unwabewin káween otáge tuzzhinduhzeen, minowá bazhek gezhigut.

9 Nuhguttumowáwug unwabewin Kitche Manito otuhnishanábamun.

10 Ween gá beendegat otunwabewinink obonetón tebinowa otuhnokewin tebishko Kitche Manito ezhe nuhguttunk otuhnokewin.)

11 Wekoochetotá che peendegaeyunk eu unwabewin, kago oweuh keguh ónje pongeshinzemin che ágoonwatumunk.

12 Kitche Manito odikittowin tuh tábuhtut mushkáwut, átuhwábetayág uzshowweshk, ezhe kená, bazhebowwuttingin bwá-kocheshoongin ochichágomá giya bemátizzewin ánekowweguhngang, giya weembegun; okekandánun otenandumowin otaewáng.

13 Ká oweuh weágusse ge oshichegázöse opemaiuhe otiná-bewinink ; kokkinná iuheen bákisinön oskezhigönk niáguttuh-wandungin.

14 Aquo iyáwunk kitche sáságewitchehaweninne ween gezhigönk gá iezhát, ween Jesus, Kitche Manito Oguisun mushkáwe menjimenuntá o-o uhnumeawin.

15 Ketiawánán kitche sáságewitchehaweninne kakandunk azhe sháwaneminunk : önje kokkinná kago ge kuhgwadebanemá tibishko andeyunk, weká mutcheizzhewabizzissig.

16 Umbasinno mushkáwanduntá che beotitumung sháwánduhze námátábewinink, konemá keguhnikámin sháwándágoozewin che nezhokomágoeyunk ningötink suhnágizzeyunk.

CHAPTER V.

KOKKINNAH kitche sáságewitchehaweninnewug magwa aninne gá önje gá guhgegeninjig anishanábag gá onákonintwá Kitche Manito otizzhetwáwinink che sáságewitchehat mutche izzhewabizzewin önje.

2 Otá sháwaneman ono kakandunzinit kago, giya ono wannishinidjin ween giya tebinowa weow azhe nenuhmizzeyunk ezhe nenuhmizze.

3 Tebinowago weow tá önje sáságewitcheha tibishko azhe sáságewitchegaát anishanában.

4 Ká oweuh ototápenumázoseen o-o kitchetwáwanemowin meatuhgo Kitche Manitön tebinowa twáweigoot tibishko Aaron gá ezhe kitchetwáweigoot Kitche Manitön.

5 Me giya ween Christ káween tebinowa oge ezhetoseen weow che kitche sáságewitchehaweninewit uhnew koshá gá egoojin, keen Neenguis, nöngum gezhigut kegeöndenin.

6 Minowádush ningooche gá ekettöt kesáságewitchehaweninew gágineek tibishko Melchisedek andit.

7 Ween ogezhiguttomun magwouh gegishkunk o-o weyás ope gá uhnumeatwát Kitche Manitön uhnew gashketonit che bemájeigoot nöndowá önje uhsagizzit.

8 Ahnuh Oguisemáwe wanje tabwatunk okuhgwátuhgitowin önje :

9 Opedush wawane gá guhgekemint : gebe izzhewabizze uhkushketöt che bemájeát kokkinná tabwatágoojin.

10 Kitche Manitön nandomigoojin tibishko Melchisedek kitche sáságewitchehaweninne gá izzhewabizzit.

11 Ween, kitche nebená kago neendián wáeninán kitche suhnágutdush keche ekettönk önje ká kenetánissetotunzeem.

12 Ta ápeech uzzhiegwouh tebinowa che guhgequaeyagobun kenundowanemáwág oweuh keche guhgekemá netam Kitche Manito oguhgequawin, ánjigo kebe uhbenoche-ewin gache tannöneyagobun.

13 Kokkinná toshábo májidjig, ká okekanduhzeenáwá quiuk oguhgequawin uhbenoche-ewewug.

14 Söngunk weyás natáwegidjig omejináwá, uhgew kitche

keenwazh anduhzhékungig we kekandumowát wanissbeshinin-
ik giya miánátuk.

CHAPTER VI.

ME eu ōnje bonetotá Jesus Christ netam omeenwájemowin
umbasinno wewáweenga gezhetátá, kago weká totunzetá ga
ositáwandumeigoeyunk, umbasino muskáwanduntá keche mik-
kowsowunk Kitche Manito.

2 Umbasinno tabwatuntá baptizewawin guhgequawin giya
buhgitingmátink oninjémang giya ábejebáwin nebowinink
giya gágega tebakonegawin.

3 Me o-o ga totumunk Kitche Manito azhe meenwandunk.

5 KÁ tá kushketoseen uhgew ningūtink gá wásashkumowint-
wá, ningūtink gá gotundumowát gezhigōnk gá ōnje menintwá
ochichágomádush gá menigowát Kitche Manito otizzhetwáwin.

5 Gá gotundumowátdush Kitche Manito omennoguhgequa-
win, giya mushkáwizzewin minowá áke ga takoshinomuhgut.

6 Kishpin uzzhakewawát, káween minowá tá ezhe gwake-
tásewug mennoizzhewabizzewin, ōnje tebinowa otōshke suh-
suhgáquowán Kitche Manito Oguisun uhpápenotowáwátdush
mizzhishuh.

7 ōnje áke manequat kemewunábo naningim bowōnjesag
wanje netáwigink kokkinná kago natáwigetōngin Kitche Mani-
to sháwandunk.

8 O-o menasagáwunjeeg uhnetáwigewát wiyákotawuhguk-
kin wabinnegáta kagá nanibbekinjegáta waquaiág áke ga
chágetag.

9 Siágeinuhgook, owushema kemenno enaneminenim neen-
denandámin keche bemátizzeyag, ánuh me o-o aketoeyáng.

10 ōnje Kitche Manito káween mutche izzhewabizzisse che
wühnandunk ketuhnokewinewá giya keságe-ewawinewá gá
wábanduhag otuhnozowinink, gá ezhe ubnoketowag.

11 Kokkinná andussheyag uhnágwuk mozhuk eu uhnekewin
gágineek che mushkáwandumag nanázh che eeshquá ákewung.

12 Kago ketimekago, keguh nopenánáwá uhgew quiuk iz-
zhewabizzidjig, uhnew iyángwámetágoosewinun.

13 ōnje ope Kitche Manito gá wáweendumowát Abrahamun,
ōnje káween owushema tá ezhenánápegeezhwase meatuh weow
gá nánápegeezhwapun ;

14 Ekettōnk, ōnjittá sháwanjegang keguh sháwanemin, giya
dush ōnjittá bátienoittewinink keguh bátienōin.

15 Opedush keenwazh bátōt ototissigoon Kitche Manitōn, gá
ezhewáweendumágoot.

16 Aninne anápegeezhwa, owushema apetandágoozinidjin,
omennoisitōnawádush okekanindewinewá anápegeezhwawin
ōnje.

17 Me e-e Kitche Manito ezhe mesábanduhát gabemátizzin-
idjin che mashkōtandunzig otenandumowin omushkáwetōn ná-
nápegeezhwawinink.

18 Nazh iubeen, gashketoseeng Kitché Manito che mash-koochesitôt, Kitché Manito kâ tá guhgenowishkese, konemá ketá nianduhzemin keenowint kegezhemomin che bemátizze-yunk che otápenumun enandumowin anosumeyung bagitenum-ágoeyunk.

19 Eu buhgoosanemowin meenjemukiegun kechichágoná-nig ònjittá mushkáwesin, beendegasa ágoyegunink ;

20 Ewada nágánebutôt májá keenowint ònje, ween Jesus, gá ozheint che kitché sáságewitchegaweninnewit gágineek Melchisedek gá eschichegázôt.

CHAPTER VII.

WUHOW Melchisedek, Saleminck ogemá, Kitché Manito kitché sáságewitchegaweninemun onuhgishkowân Abrahamun ope kewanit nánun kitché ogemán ge áwenesánit oge sháwanemándush ;

2 Abrahamdush, omenán Melchisedekun ningötwayug matá-chingin ayát, ánekuhnotumink, quiuk izzhewabizzewin ogemá, minowádush kitché ogemá Saleminck, me innuhwandewinink ogemá ;

3 O-osiseeng, ogeseeng, uhgenegisseeng, uhmájebemátizziseeng, uhneboseeng, Kitché Manito Oguisun gá ezheint ge ezhá gágineek sáságewitchegaweninne.

4 Binná náguttuhwandumök, azhe kitché apetandágoozit wubow aninne ; ween Abraham òsemá gámenájin ningötwayug matáchingin gá munewunat nundobunewinink.

5 Kagatdush uhgew Levi oguisun uhgew ayájig sáságewitchegaweninne otinuhnokewinewá anonáwug metoswawân che otápenumowáwát anishanában azhichegátágebákonegawin : me eu wekánissewân ototápenumowáwân ánuh Abraham one-jánisun.

6 Weendush káween emá ge ònjegit enulгимáse ningötwayug ge otápenumowân matáchingin Abrahamun ogesháwanemándush, ween ayát wáweendumátewin.

7 Ònjittá, nòndás apetandágoozit mená sháwanjegawin, owushema apetandágoozinidjin omenigòn.

8 Omá, oweuh aninne nabojin bazhek otían uhnew metáchingin, ween emá nabosig, otían.

9 Neendá eket, ween Levi watápenunk bazhek matáchingin tepámága bazhek matáchingin Abraham ònje.

10 Ònje kiábe osun weowwink iá, ope Melchisedekun nagishkowut.

11 Kishpin quiuk izzhewabizzit Levi otizzhetwáwinink (magwouh Levi sáságewitchegaweninewit anishanában oboetissig Ònâwá tebákonegawin) wagonan minowá bakánizzit sáságewitchegaweninne ga ònje pusegwepun Melchisedekink che ezhenágoozit, kádush Aaronink che ezhenágoozissit ?

12 Kishpin sáságewitchegaweninewun ánzhichegátágebákonegawin giya tuh ánzhichegáta.

13 Ono iubeen anduhzhindumingin puhkánizzewug tabandungig ká sáságewitchehaweninnewisewug uhgew azheweenzhojig.

14 Mizzhisshowwenágwut Kekitche Manitomenán ònje mokishkát Judahink ; Móses ká ningòtono ogeittunzeen osáságewitchehaweninnewinewá uhgew azheweenzhojig.

15 Owushema mizzhisshowwenágwut : iá bazhek sáságewitchehaweninne Melchisedek anandágoozit,

16 Káween wuhow sáságewitchehaweninne aninne oweow ge oshichegázòse gágega bemátizzewin omushkáwizzewin ge ònje oshichegázo.

17 Ònje uhge eketònk, keen gágega sáságewitchehaweninne Melchisedek azhewabizzit.

18 Gata tebákonegawin gá netamisink pekooshká, ònje neen-nuhmut kádush ningòt inábuhtusinòn.

19 Ònje ká kegezhetáseem tebákonegawinink owushema wanissheshink guhgequawin beenduhguchegáta quiuk gezhetáintwá, ketá kushketòmin che ezhe wequoyunk Kítche Manito uzziát.

20 Ònjedush guhgatinámegeezhwawinink ge ònje oshichegázo uhsáságewitchehaweninnewit.

21 (Ahnint sáságewitchehaweninnewug ge ozhichegázowug uhge guhgatinámegeezhwaseeng ; wuhowdush ween guhgatinámegeezhwawinink ge ònje oshichegázo, uhnew ònje gá igoojin Kítche Manito ge guhgatinámegeezhwa káweendush oguh ánjetoosen odikittowin, keen kesáságewitchehaweninew gágin-eek tibishko Melchisedek ;)

22 Azhe owushema Jesus apetandágoozit me tibishko owushema azhe apetandágwutinik wáweendumágawin.

23 Ahnint uhgew bátienowug sáságewitchehaweninnewug kádush kushketosewug gágineek we bemátizzewát ánga nebowin ònje :

24 Uhowdush aninne tuh sáságewitchehaweninne gágineek, ánga tuh gágega bemátizze.

25 Me eu ònje kushketòt kokkinná che bemájeát uhgew buhnázekowájig Kítche Manitòn ween ònje : ònje gágega bemátizze zhiuh uhnumeatumowát.

26 Me uhtowuh sáságewitchehaweninne ga ge iyáwungobun, quiuk manito manoizzhewabizzit, benizze, wátokásik mache izzhewabizzinidjin : owushema apetandágoozitdush gezhik apetandágwuk.

27 Káween uhgew kitchè sáságewitchehaweninnewug aendotumowápun andusso gezhiguk káween ieendotunze she ònje sáságewitchehat tebinowa omutcheizzhewabizzewin netam, eeshquáchdush anishanábag omutcheizzhewabizzewinewá kokkinná osáságewitchehatumowán, ope ningòtink sáságewitchehat tebinowa eu weow.

28 Tebákonegawin gá ònje ozheintwá aninnewug sáságewitchehaweninnewewát ánuh uhgew aninnewug nashewuhnátizzidjig gegetowin koshá guhgatinámegeezhwawin takoshinomuh-

gat, squach tebákonegawinink Oguisemá wanje sáságewitche-
gawaminewit ween gágega Kitche Manito Christ.

CHAPTER VIII.

BINNAH ono iuheen, gá tuzzhindumungoon, me o-o kok-
kinná mámowy, ketiáwánán, wuhow towuh kitche sáságewit-
chegawenine ween námátábit ogitchenikáng onámátábewinink
tebákonegat gezhigónk.

2 Mazhinowakundowát, Kitche Manitón quiuk mazhinowa-
kundunk wegewam ween Kitche Manito gá onuhkizzetót ká
anishanába oga onuhkizzetoseen.

3 Kokkinná kitche sáságewitchehaweninne ween otozheán
che sáságewitchehawát sáságewitchehawinun wanje enandá-
gwuk wuhow giya ween kago, kago che sáságewitchehawát.

4 Kishpin ákeeng iát káween tá sáságewitchehaweninewese,
ónje iáwug sáságewitchehaweninnewug, sáságewitchehawig te-
bákonegawinink azhichehawát.

5 Uhgew uneshá guhgekinowáshichehawin aezhenágwuk
gezhigónk atagin tebishko Moses gá ezhe guhgekimigoot Kit-
che Manitón ope wáozhetót wegewam, iyángwámizzin, (eketto)
wawane jzzhetón gá ezhe kekinoumonán wudjewink.

6 Nöngumdush owushema kitche sáságewitchehaweninnewe
owushema apelandágwutinne wáweendumágawin wianekuhno-
tunk wazhissink owushema wanisseshink wáweendumátewin.

7 Netam wáweendumágawin kishpin ápiche ge onisseshino-
gobunan, ká táge tuhgoosinón bakánuk che ge oechichehawát.

8 Onje ope nanebekimát, eketto binná gezhigut tuh ochiche-
sa, eketto Kitche Manito, ope che ozhetoyán óshke wáween-
dumágawin Israel onejánisun, owegewámewáng, giya Judah
owegewámewáng :

9 Káween ween eu azhenágwuk wáweendumágawin gá ozhe-
towemug ósewán, eu gezhigut uhge ságitcheuhginekanugwá
ákeeng Egyptink, ónje káween oge kunwanduhzeenáwá gá
ezhe wáweendumowugwá, kádush neenge nánáguttuhwanema-
seeg, eketto, Kitche Manito.

10 Me o-o wáweendumágawin ga ozhetowugwá Israelug
owegewámewáng ge eeshquásag ono gezhigutón, eketto Kitche
Manito : neentebákonegawin neenguh uttowág otenandumo-
winewáng neenguh oshebeumowág otaewáng : oguh Omanito-
menáwán neow giyadush neen neenguh otuhnishanábamemág.

11 Káween kokkinná aninnewug oguh guhgekimásewan
owejetuhkewamágunewán, giya kokkinná aninnewug wekánis-
ewan, ekettónk, kekanemik Kitche Manito : ónje kokkinná
neenguh kekanemigóg, nándás apelandágoozidjig, giya owush-
ma apelandágoozidjig.

12 Neenguh sháwandumowág omutcheizzhewabizzewinewá,
omázheninewugizzewinewá giya omutche bemátizzewinewá
káween kiábe neenguh papámandumowáseeg.

13 Opedush aketöt, Oshke wáweendumágawin, nágwut gata wáweendumágawin uhge gatachegátá, eu bagishkunuk, ano gatashkág wanjishkowitzin che wunissink.

CHAPTER IX.

KAGATDUSH netam wáweendumágawin tuh gobun ezhetwáwin uhnoketowint Kitche Manito wegewámink ákeeng.

2 Mutche-egin ge oschichegáta áqtcheiuhe bátöchegátá wásákoninjegunátik uhbuhtuhkisink, giya otopowin, giya puhquazhegun wíabundi-ittink o-o wegewám Sanctuary ezhene-káta.

3 Minowá bátogotag' me eu owushema apetandágwuk anegoquág wegewám ;

4 Beendik e-e mutche-egin ozáwá shoneá weengusqusegawin, otossowin wáweendumágawin kokkinná ágwuniegáta ozáwá shoneá önje, beenjeiuhedush ozáwá shoneá ákeek abit, gezhigönk gá önjeeg puhquazhegun uzzhuttag, Aarondush osuhkaoon gá önje ságebuhguk giya otopowinun wáweendumátewin.

5 Ogitcheiuhedush Kitche Manito omezhinowamun muzzenichegázowug uhgowátaumink sháwanjega námátábewin, nön-gumdush káween kushketösemin wawane we tuzzhindumunk.

6 Ope ono iuheen gá geschichegátá sáságewitchehaweninnewugdush mozhuk peendegawug eu uhnetamichegátá wegewám, uhnoketowát Kitche Manitön.

7 Beendikdush nowwiuhe anduhgök kitche sáságewitchehawenine peendega ningötink, ningo kekenonowin, káweká bizzhishshik peendegaseen, mozhuk sáságewitchehun misque oge peendegen, weow önje, anishanábag ömutcheizzhewabizzewinewán önje.

8 Kitche Manito Ochichágwun wábundiewa o-o önje mámo-wy owushema apetandágwuk mikun anumök, ká muhshe bákindanegátasinön magwouh kiábe uhbutulkisink natumebetochegátá mutche-egin.

9 Ono iuheen kekinowáchichegawin che wábundi-intwá anishanábag megewawinun sáságewitchehunun, káween kushketoseenáwá, quuk we menositowát weowwewán.

10 Ono iuheen eshichegawin uhnöch ieendotumink wekoongang, beneittizzönk eshichegawin uhnöch ieendotumink weowwemá nánázh ope puhkán che izzhewabuk.

11 Christ ope takoshink kitche sáságewitchehawenine onisheshin uhtakoshink owushema apetandágwuk mutche-egin káween oninjemá ge önje oschichegátasinön, keche ekettönk ká anianöeng ge ezhe ozhichegázöse.

12 Káween manisbánishe misque, giya pezhekeensun misque, weenigo tebinowa omisqueem ge peendega ningötink owushema uzzhuhpetandágwuk mutche-egin ge öndisumágonándush gágega hemátizzewin.

13 Kishpin íába pezhekewe misque, giya manishtánish boná-koosh giya pingwe uhge sbegwákizzót, siswawabenumowintwá uhgew wánizzidjig uhbeneintwá oweyásewáng.

14 Kánuh owushema Jesus Christ omisqueem (ween giágega bemátizzinit Ochichágwun ónje sáságewitchegat e-e weow,) kánuh tuh ónje benisinón ketenandumowinewá che uhnoketowag Kitche Manito?

15 O-o ónje ween ge ezhe ánekuhnotunk óshke wáweendumágawin onebowin ónje uhgew nandominjig otáíánáwá wáweendumágawin gágega bemátizzewin.

16 Ween 'ow aninne nágutuhmágit wáweendumágawin ónjittá enandágooze che nebót.

17 Squách wáweendumágawin náguhuhmágit kitche apetandágwut gá nebojin, magwouh koshuh aninne uhbemátizzit, ká ningót anábuhtusinóa.

18 Netam wáweendumágawin ká bizzhishshik gemenitiseer, meatuh misque uhtuhkonumátink.

19 Moses kokkinná ge ezhe guhgequa guhgequawinun tebá-konegawinink atag, ototápenán pezhekeensewe misque, giya manishtánishansewe misque, giya nebe, giya masquagin manishtánisshe obewyun, giya wásuhgungin mezhuskeen, uhsiswabeginundunk tebákonega mazaniegun, kokkinná giya anishanábag.

20 Ékettodush me o-o misque wáweendumágawin Kitche Manito gá meninág.

21 Minowá osiswabenundán mutche-egin, giya kokkinná otossowinun.

22 Kagá kokkinná iuheen, tebákonegawinink ónje, che benitóng misque ónje : kishpindush misque segisetoseeng ká tá kushketoseem che menowesháwandágwuk mutcheizzhewabizzewin.

23 Enandágwut che izzhewabuk azhe kekinowáchichegátátag gezhigónk, keche benichegátátag ono iuheen ónje, gezhigónk-dush iuheen tebinowa benichegátawun owushema wanissheahin- gin ónje.

24 Christ ká ge peendegase uhkitche apetandágwuk, onin-jemán gá ónje ozhetóng kekinowáche ekettowinun tabwawinun gezhigónk ezhá ween weow tebinowa, nóngumdush anosumeet Kitche Manito íá keenowint ónje.

25 Káweendush naningim otá sáságewitchegaseen weow kitche sáságewitchegaweninnewug aeendotumowát peendegawát ningótink, ningo kekenonowin, uhkitche apetandágwuk wegewám, sáságewitchegawát, ánínt omisque mewá.

26 Kishpin e-e getotungebun, táge kuhgwátuhgito, aquo áke-wung, ge takoshin besáságewichegat weow uhwabenunk mutche izzhewabizzewinun.

27 Giyadush azhichegázoot aninne ningótink keche nebót, náágutchedush che tebákonint,

28 Jesus Christ gá ezhe sáságewitchegat weow ningótink kitche nebená omutcheizzhewabizzewinewán ónje, uhnewdush

ákowábomigoojin oguhwábunduhán weow ubgegishkunzigwá mutcheizzhewabizzewin che bemájeintwá.

CHAPTER X.

TEBAHKONEGAWIN wanisseshink uzzhuhgowátasink che takoshinomuhguk, káweenigo tebinowa iuheen, ká kushké-ásewug quiuk izzhewabizzewát uhgew buhnánázekungig andusso kekenonowin sáságewitchegunun sáságewitchegang :

2 Kánuh táge izzhewabusinōn uhge bonetásewug uhsáságewitchehawápun ukko? Ōnje uhgew anumeájig ningōtink ge benichegázowug, káween minowá tá mutcheizzhewabizzissewug.

3 Ono sáságewitchehawinun wanje mikwandunk mutcheizzhewabizzewinun andusso kekenonowuhguk.

4 Káween pápish iába pezhekewe misque, giya manishtá-nishe misque, tá ōnje wabinegátasinōn, mutcheizzhewabizzewinun.

5 Me wanje ekettōt, ope takoshink ákeeng, sáságewitchegun, sáságewitchegang, ká kege nundowanduhzeen, oweowwemágo gezhá kege ezhetōn.

6 Châgizzumink sáságewitchegunuu mutcheizzhewabizzewin ōnje ká kege nandumeigoosenun.

7 Opedush neendikit, binná neen takoshin (mazaniegunink neendoshebe-egás) azhe meenwandumun che totumán, Kitche Manito.

8 Ge eketto netam sáságewitchegun, châgizzumink sáságewitchegang, mutcheizzhewabizzewin ōnje, ká kege nundowanduhzeen ká ketizzhe niandumeigoosenun siáságewitchegangin tebakonegawin ōnje.

9 Opedush eketto, binná neentakoshin, Kitche Manito, azhe meenwandumun owwe uhnokeyán; ototápenándush natumisininik wiánakasininikdush uz Zhuhtōt.

10 Eu enandumowin wanje mennobemátizzeyâng ningōtinkigo Jesus Christ weow osáságewitchegat me kokkinná ge sáságewitchegantwá.

11 Kokkinná sáságewitchehaweninnewug otuhnoketánâwá osáságewitchehawin andussogezhiguk nebewátussink ánuh sáságewitchegang, káweká ōnje wabinegátasinōn mutcheizzhewabizzewin.

12 Wuhowdush aninne ningōtink gá sáságewitchegat mutcheizzhewabizzewin ōnje gâgineek námátábe Kitche Manitōn ogitche nikánink :

13 Uhbetōt omiátawizzemun nánázh keche uhpizzit ábit.

14 Ningōtinkigo sáságewitchegat me ge gezhetáát uhnew quiuk izzhewabizzinidjin ga áquo ákewung.

15 Me wanje Kitche Manito Ochichâgwun ekettōt ween wetokázōt gá iekettōt kiut,

16 Me o-o wáweendumágawin ga ezhe wáweendumowugwá squách ono gezhigutōn, eketto Kitche Manito, neenguh átowág

neendepákonegawinun otaewáng, neenguh oshbeumowág osh-
gutuhwandumowinewáng ;

17 Omutcheizzhewabizzewinwán, giya omázheninnewugiz-
zewinewán, ká minowá neenguh mikwandumowáseeg.

18 Onoedush azhe mennowesháwandágwuk, ká minowá
kago sáságewitchegawin tuhgoosinón mutcheizzhewabizzewin
ónje.

19 Me eu ónje nekánissetók, wanje mushkáweta-ayunk, che
peendegaeyunk owushema apetandágwuk wegewám, Jesus
omisqueem ónje,

20 Oshke izzhewabizzewin ónje gá bákinumonunk bowwe-
kushkekebichegunink ; keche ekettonk, me eu oweyás ;

21 Giya kitche sáságewitchegaweninne che kunwandunk
Kitche Manito otuhnumeawegumik ;

22 Umbasino, bazhew ezhe we quetá quiuk ketainánin mush-
káwandumowinink, mutcheizzhewabizzewin che ge seábáwuh-
chegátag ketaináng keowwenánindush che gesebeginegátag
bánágumik nebe.

23 Umbasinno mushkáwe meenjimenuntá ekettowin, neen-
dángwámandumowininánig ; (ween gá wáweendumágat ián-
gwámandum ;)

24 Umbasino nánáguttuhwanindetá, che sáságeittink che
uhnokkeeng wanissheshingin uhnokewinun :

25 Umbasino kago bonetosetá onuhquashkotátink, ánínt
anishanábag aeendotumowát ; umbasino guhguházóndetá,
owushemadush minowá wiábundumingin takoshinomuhgut ge-
zhigut.

26 Kishpin ketwan we mutcheizzhewabizzeyunk, ánuh ke-
kandumunk quiuk izzhewabizzewin, káween kago kiábe tuh-
goosinón sáságewitchegawin mutcheizzhewabizzewin ónje,

27 Bazhekun ga guhgenábundumunk tebákonegawin kit-
che nishkátizzewin, ga banájeigowát shànganemájig Kitche
Manitón.

28 Ween bábápeát Moses otebákonegawin, uhge nebót, uh-
sháwandágoozissik neezh niswa gá kekadangig ónje ;

29 Ahneen mefik buhshunzhaogowizzewin owushema ga iát,
ketenandám, ween tathkokánigoot Kitche Manito Oguisun,
wáweendumátewin misque, ká ningót inábuhtusinón anandunk,
ga ge beneigopun, ween gá sheenganemat Kitche Manito Ochi-
chágwun ?

30 Neenkekanemánán ween aketót buhshunzhaogowizzewin
neendebandán, quiuk neenguh tebishkotón kokkinná kago, ek-
etto Kitche Manito, minowádush, Kitche Manito oguh tebáko-
nán otuhnishanábamun.

31 Nuhnezánandágwut keche pongeshink Kitche Manito
gágega bemátizzit oninjeeng.

32 Nágutuhwandumók, kiut gezhigutón wásayá gá wábundi-
igóeyag kitche megázowin kege izzhewabizzim kiut, gá be
ezhe kuhgwátuhgitoeyag.

33 Ope wazheigoeyag, magwouh uhpápenutágoeyagobun,

kotahgitowin ōnje, giya wájewikig magwouh uzhizzhewabiz-zewát.

34 Magwouh uzzhowákáneweyán kegesháwanim kemeen-wandám che banájetoyag ketinotawizzewinewá uzzhiáeyag owushema onissshéshin tebinowawizzewin gezhigōnk.

35 Kago wabenun kago kemushkâwandumowinewá, guhtuh kitche tebiegáta o-o.

36 Ketá enandám che betoeyag ; ge eeshquá iyekumag Kitche Manito otenandumowin keguhtianáwá wáweendumátewin.

37 Kiábe wanebeek ween wátakoshink, tuh takoshin, káween tuh beose.

38 Quiuk izzhewabizzidjig mushkâwandumowin tuh ōnje bemátizzewug ; kishpin koshá oweuh aninne uzzhotát ká neen-chichág oguh niandumeáseen.

39 Káween neenowint neendá izzhewabizzissemin uhgew azhatájig che banátizzewát uhgew atuh tiabwatungig che bemátizzinit ochichágwun.

CHAPTER XI.

MUSAKAUWANDUMOWIN nandowandumink iuheen wiá-bunduhzewuk wanje kekandumunk,

2 Mushkâwandumowin ōnje ōsemág menno ge ezhe weenzowug.

3 Mushkâwandumowin wanje kekandumunk, Kitche Manito ogegetowin, uhge ōnje oschichegátá ag ákeen, iuheen wiábundumingin, káween kago ge ōnje oschichegátasinōn kago wiábundumink.

4 Mushkâwandumowin ōnje, Abel owushema omennosásá-gewinán Kitche Manitōn, Cain azhe sáságewinát, ge quiuk-quandágooze, ge mennoizzhewabizzit, Kitche Manito otuzzhindań, eu sáságewitche gawin : mushkâwandumowin ōnje ánuh ánuhwe genebo kiábedush gegeto.

5 Mushkâwandumowin, Enoch ge ōnje ōmbishká che wábunduhzik weká nebowin, káwdush ge mikkowáse ōnje Kitche Manitōn oge otápinegōn : okekandán uhniandumeát Kitche Manitōn.

6 Mushkâwanduhzeeng ká kago tá ōnje niandumeáse Kitche Manito ; ween buhnázekowát Kitche Manitōn, ōnjittá tá tabwa-andum Kitche Manito uhtát, keche sháwanemat uhnew nandowábunduminidjin.

7 Noah omushkâwandumowin ōnje, Kitche Manitōn uhge ezbe guhgekimigoot, azhe sagizzit, gá ōnje uhnokeet che ozhetót chemán, che ōnje bemájeát kokkinná andussotawizzit o-o uzzhenuhnokeet obátátōn áke, medush bieze sazekizzekundunk quiuk izzhewabizzewin mushkâwandumowin ōnje.

8 Mushkâwandumowin ōnje, Abraham ope nandomint keche ezhat otuhnuhkewinink eu ga menint che tebandunk, tabwatum májádush, káwdush okekanduhzeen tibbe ga ezhá gwan.

9 Mushkâwandumowin ōnje nukkowa nogishká emá eu áke

wiaweendumowint miawukeeng miatáwizzinidjin emá tun-
nuhke mutche-eginönk tá, mámowy Isaacun, Jacobun giya,
sazekizzinidjin mámowy wáweendumowutwá.

10 Onje onundowábundán otanuh wanuhkeshichegátág Kit-
che Manito gá ozhissetöt, gá ozhetöt.

11 Mushkâwandumowin ònje, Sarah mushkâwandum che
onejánissit, ápiche gá kekát me ope 'zhonejánissit, ònje uh-
tabwatowát gá wáweendumágoojin.

12 Me eu ònje bazhek uhnew ònje negeittewug weendush
tebishko gá neböngin anandágoozinidjin, andusshewát uhnung-
wug gezhigönk giya nagow tuttebao kitchegumink bamissink
tuzzhewug wanje netáwigidjig.

13 Kokkinná uhgew nanázh ge eeshquá bemátizzewug uh-
tabwatumowát kámuhshe ototissigoseenáwá wáweendumátewin
wásá oge owábundánáwá wáweendumátewin: tabwatumög
giya omeenjimenánáwá wáweendumátewin, ekttowugdush uh-
miatáwizzewát uhbábákewájetowát ákeeng.

14 Uhgew eu ekettojig omizzhishshowwenágwitönáwá uh-
nundowábundumowát tuhnuhkewin.

15 Kagatdush kishpin nánáguuttuhwandumowápun tuhnuhke-
win gá ònjebáwát otá ge uzzhakewanotánáwá.

16 Nöngumdush nowutch wanisseshin tuhnuhkewin onun-
dowandánáwá eu gezhigönk tuhnuhkewin; me eu ònje ká á-
gutchese Kitche Manito Okitche Manitomewán keche enintwá,
oge ozhetowán gezhá kitché olanuh.

17 Mushkâwandumowin ònje, Abraham ope kagwadebane-
mint, owwe sáságewitchehat Isaacun, weendush watissigoot
wáweendumátewin osáságewitcheگانun onezheka oguisun.

18 Ween gá enint, keenejánisun Isaac onejánisun tuh ezhe-
weenáwug.

19 Enandum Kitche Manitön che kushketönit che ábejebái-
goot nayáb, ánuh geneböt, ningötink ogewábundî-igön Kitche
Manitön azhewabutunik ábejebáwin.

20 Mushkâwandumowin Isaac osháwanemán Jacobun giya
Esauun oweendumowándush iuheen ga tókoshinomuhgukin.

21 Mushkâwandumowin ònje, Jacob ope naböt, osháwane-
mán niyazh Joseph oguisun, uhnumeátdush nowwihugequasink
ogitcheiuhe osuhkáoonink.

22 Mushkâwandumowin ònje, Joseph ope naböt ogetuzzhe-
mát uhpukkanit Israel onejánisun ge ezhe guhgequa uhge tuz-
zhindunk okunun che máchetowint.

23 Mushkâwandumowin ònje, Moses ope nágit, niswo gezis
onegeigön ogegánigön ònje owábomigön ápiche uhgwuhnájé-
wit kádush ogotunzenáwá Kitche Ogemá otebákonegawin.

24 Mushkâwandumowin ònje, Moses ope gá ònje natáwigit
Pharaoh otánun oguisinne, káween we ezhe weenigoozisse;

25 Owushema meenwandum che wejeguhgwátuhgitomát Kit-
che Manito onejánisun uhgamá wanebeek che mennowánego-
zippun mutcheizzhewabizzewinink,

26 Enandun owushema che onissheshininik che kegehábá-

peint Jesus Christum ðnje, uhgamá che íápun kokkinná kitchetwáwizzewin Egyptink negänenábe ope ga ezhe tepáumágowizzit.

27 Mushkáwandumowin ðnje, ogenuhgútán Egyptink ká ogegotunzeen kitche ogemá otebákonegawin; gá izzhewábizzit gá wábundungin Kitché Manitón weká wiábomásewint.

28 Mushkáwandumowin ðnje, okunwandán kubbekosa wekoondewin, giya ge siswabeginuijegawin misque, gá ðnje to-tunk, ween gá banájeát kokkinná netam gá neginidjin keche tánginigoozissigwá.

29 Mushkáwandumowin ðnje otuhkumishkánáwá misko kitchegumme tibishko biangwuhkumigágin; uhgew Egyptianug ánuh gewekooche totumowát kokkinná ge tuhpínawug nebeeng.

30 Mushkáwandumowin ðnje, Jericho otanuh, gá ðnje pekooškág Israel onejánisun ope neezhwáswogwun gá babámosawát emá.

31 Mushkáwandumowin ðnje, bisshegwách equa Rahab, ká oge wejenebomáseen uhnew tiabwatunzinit ope watissigoot uhnew nandowátonidjin innuhwandewinink.

32 Ahneen minowá ga ekettoeyán? ká neendá kushketoseen kokkinná che tepájemugwá uhgew aninnewug, Gideon, Barak, Samson, Jephthah, David, Samuel giya manitowázonidjin;

33 Mewug uhgew mushkáwandumowin gá ðnje mámázheájig ogemáwinink, quiuk izzhewabizzewug, otíanáwá wáweendumátewin, ogebuhumowán mishebezheen otóinne,

34 Otátánáwán kitché ishotang, otozhindánáwá anábuhtulgánig uzzhoweshk: neenuhmizzewinink ge sōngitchegátane, sōngeta-awug mekátewinink, otánuhwáwán menissinōn miátáwizzinidjin.

35 Equawug onebomewán nayáb menáwug, uhbemátizzinit ánintdush buhshunzháogowizzewig kuhgwátuhgeáwug, ká enanduhzewug che we hemátizzewát owushema omeenwandánáwá puhkán ábejebáwin:

36 Ahnintdush ge kuhgwadebanemáwug uhge nuhnisshepápenotowintwá, buhshunzhawáwug kushkábekiegázowug kepáquiegázowug:

37 Bemosinnuháwug, giya táskebonáwug, kuhgwadebanemáwug, uzzhoweshk ðnje nánáwug, papákewáchetowug manishtánisshewyán giya kitché manishtánisshewyán agwewájin, ketemágizzewug uhguhgwátuhgeintwá;

38 (Ahke ká ta apetandágoozininne apetandágoozewát;) papágewáchetowug buhgwuttuhkuntigáng, magwa wudjewink uzzhisshebákumigág wázhink giya wáweembulkumigág áke.

39 Kokkinná ono menno onozowinun otíanáwán mushkáwandumowin ðnje; ká otíáseenáwá wáweendumátewin.

40 Kitché Manito kege wuhwuhonigonán kago nowutch onisheshink konemá tá bemátizzissewug nezheka bwá iyáeyunk,

CHAPTER XII.

ME eu ōnje aquo iáwát kitche nebená wátokázojig, ningooche buhgittinuntá kokkinná kago quazhegōnk, mutcheizzhe wabizzewin kitche niágách waotissigoeyunk, anegōk pomebutotá kokkinná kemushkáwizzewininán kubquajekunittewin.

2 Kunowábomátá Jesus, ween máninunk kemushkáwandumowininán ween mojegandumowin atowint ōnje, gá kuhgwátuhgitót metigōnk, káwdush opapámanduhzeen águtchewin; owe námátábe Kitche Manito ogitche níkánink.

3 Náguttuhwanemik Jesus, gá ezhe megánigoot macheizzhewabizzidjju keche iyakoozissewag keche níkábunduhzewag kenágutuhwandumowinewáng.

4 Ká muhshe kesegesetoseem misque, megátumag mutcheizzhewabizzewin.

5 Kegewuhnandánáwádush e-é guhgequawin gagekemigyag tebishko ubbenocheug gagekemintwá; neenguis kago pápenotunkan Kitche Manito obuhshunzhaowawin, kago weká níkábundunkan kishpin ánwanemik.

6 Kokkinná Kitche Manito siágeájín obuhshunzhawán, nuhnuhmáát, uhnanibbekimát kokkinná oguisun watissigoojin.

7 Kishpin kuhgwátuhgitoeyag, Kitche Manito tebishko waósingin, keguh ezhe sháwanemigowá, owwanan weká Oguisemá ōsun buhshunzhaogosig?

8 Kishpin weká buhshunzhaogowizzissewag (kokkinná ubbenocheug buhshunzhaogowizzewug) kekeminechágunáwim, ká oweuh ketonejánissemigoosewá.

9 Minowádush neenge ōseminábun omá ákoeng buhshunzhaoyumintebun ukko neengitchetwáwanemámenábun ukkodush; kánuh owushema neendá tuhbussehuhgitimowásenán neowwinánin ōsemá ochichágomág konemá neendá bemátizzemía?

10 Giya ween omá ákeeng ōsemág buhshunzhaowawug wanebeek, anandumowájin, weendush keche ōnje mennoizzhewabizzeyunk azhe mennoizzhewabizzit che izzhewabizzeyunk.

11 Káween kago buhshunzhaogowizzewin ga meenwandumungobun nōngum, náágutch koshá nojemochegáta gá azhe mámakeint uhgew bashunzhaogowizzidjig.

12 Me eu ōnje ōmbenunōk oninjemán agotagin, giya kittedgomág nánuhmizzidjig.

13 Quiuk omotōk kezitáwáng mamákizzidjig keche buhwabinegázosigwá; binná tuh nojemowug.

14 Nopenuhntig innuhwandewininink anishanábatōk mennohemátizzewinink ká oweuh aninne otáwábomáseen Kitche Manito, eu bwá izzhewabizzit.

15 Mozhuk uhkowábíg uhkowábomik ápiche konemá oweuh aninne oguh wuhnetōn Kitche Manito osháwanjegawin, konemá kago ga wesuhgegetashkágoon che ositáwandumeigoeyun nebewádush guhtuh ōnje nisshewuhnátizzewug.

16 Konemá oweuh, tuh bisshegwátuhkumik izzhewabizzit,

gamá guhgepáchieendit Esau izzhewabizzit ween ningoosh-kumowin weyás, gá onje átáwat kokkinná azhe tebandunk.

17 Kekekandánáwá náágutch ope wásháwanemigoozit ge gooshquanegázo ká ningooche omikkunzeen ga ezhe gwakandungebun ánuh ogenundowábundán gegizebeeng.

18 Ká kebe otittunzeem wudjew ga tángenumingebun, chiá- getag ishkota ünje, ká kegebe otittunzeem kushkedibikut, makuttawák, giya kache kotámegwuk,

19 Uhnöndágwuk nöndágómutchegun giya gegetowinun uhgew n'wándungig eu eketto win enáwug weká násáb che ezhe weendumowásewintwá minowá :

20 (Ká kushketosewug che nöndumowát azhe guhgekemintwá kishpindush oweuh áwase tángishkunk eu wudjew, tá be-mosinuhá gamá tá shábogunámá.

21 Ozám kitche kotámegoot che wábundumingebun eu wudjew Moses wanje eketto, neengitche sagizze neengitche nuhningishká.)

22 Wudjew Sinaiink kebe-ezhám, giágega bemátizzit Kitche Manito ototunuh, gezhigönk Jerusalemink giya azhenowát Kitche Manito omezhinowamun giya, ká tá kushketoseem keche uhgemintwá andusshewát.

23 Kitche uhnumeawinink kebe-ezhám netam gá neegemuhguk, otuhnozowinewán azhebe-egátanik gezhigönk: Kitche Manitodush ween kokkinná kago tabákonunk giya ochichágo-mág quik aninnewug manobemátizzidjig.

24 Kebeotjáwá Jesus ween wiánekuhnotunk öshke wáweendumágawin, kebeotítánáwá misque saswabeginunjegang owush-ema azhe mennoguhgequat Abel omisqueem azhe guhgequat.

25 Tuttebábig kago ágoonwatowá kago ween gegetöt; wanowá wiágoonwatowájig uhnew gá gegetonidjin ákeeng, ká kushketosewug weozhemowát, áneen ga ge ezhe ozhemoeyunk kishpin gwaketowunk, ween wanje gegetöt gezhigönk?

26 Ogegetowindush ünje nuhningishká áke, binnádush nün-gum ezhe wáweendumága, eketto, ningötink minowá; káween atuh o-o áke, neengooshkowabenunzeen, gezhik giya neen-gooshkowabenán.

27 O-odush eketto win minowá ningötink, otápinegátawun ono iuheen gwashkowabenumink ono iuheen kashketosink che gooshkowabenumink máno tuh izzhissinön.

28 Me eu ünje neendotápenámin ogemáwewin kashketosink che mátenumink tuh we onisshenön ketaenánin ween atuh Kitche Manito che uhnoketowunk sagizzewinink.

29 Kekitche Manitomenán ishkota kokkinná kago chágáke-tag enandágooze.

CHAPTER XIII.

WEKAUNISSEMAHTOK, ságe-ewatá gágineek.

2 Kago wuhnandun kago che peendegunag miátáwizzit an dáeyag; ánint o-o totumowát, obeendegunigonáwán Kitche Manito omezhinowamene uhnissetowinowásigwá.

3 Nágutuhwanemik uhgew takobizzojig úbishko uhtuhgwi-pizoeyun : nágutuhwanemik uhgew kuhgwátuhgitojig, tebino-wá keowwewáng weowwewáng ketiám.

4 Wetegandewin mámowy quiuk izzhewabuk giya nebágun benut, bashegwátizzidjig, wánizzidjig, Kitche Manito oguh te-bákonán.

5 Máno kebemátizzewin kago sáságizzewin tuh tuhgoosinón azhetuhneunigo ezhe nuhniandun : ge eketto káween keguh nuhguhnisinón pápish.

6 Ketá ezhe mushkáwegeezhwamin, Kitche Manito neenguh nezhokomág che ekottoeyunk káween neenguh gotunzeen aninne ga ieendó'ówit.

7 Náguttuhwanim uhgew tabanemikig uhgew gagekemikwá Kitche Manito oguhgequawin nopenuttumók omushkáwandum-owinewá náguttuhwandumink waquiá otizzhewabizzewinewá :

8 Jesus Christ pichenágo, nóngum gezhiguk, mego gágineek tebishko.

9 Kago keguh ónje papámewinegooseen ono papuhkánuk ezhetwáwinun onisseshin ónje mushkáwitcheगतag mennoiz-zbewabizzewin káween weyás ónje ningót gá inábuhtusinók, ánuh ge betuzzhekumink.

10 Néendiámin sáságewitchehun 'kozhattag, uhgew mazhin-owakundungig mutche-egin, ká tá wesenesewug.

11 Weowwewán uhgew áwaseug omisque mewán bándegut-óng uhnumewegumigónk kitche sáságewitchehaweninewug bándeguttowát mutcheizzhewabizzewin ónje áquitchink kuh-bashewinink chágizzegátanewun.

12 Jesus giya ween azhe sáságewitcheगाát anishanában, te-binowa omisqueem ónje anishanábag che ónje benizzewát ge kuhgwátuhgito áquchink otanuh.

13 Umbasuh ságáundá, názekowátá áqutcheiuhe kuhbashe-winink, máno keguh ónje pápápeigomin ween ónje.

14 Omá ákeeng káween ningooche otanonk keenwazh keguh iásemin, kenundowábománán bazhek che takoshink.

15 Eu ween ónje sáságewinátá che uhnumeáyunk mozhuk, che mámoyewumink sáságewitcheगाtá wanje netáwiging ket-onináng uhmámoyewumint, megwach uzhenint otuhnozowin-ink.

16 Che mennotumink che mámenitink mamashkót kago wuh-nandun kago e-e : tinnouh sáságewitchehunun Kitche Manito kitche meenwandum.

17 Tabwatowik uhgew tabaneminágwuk tuhbusanindizzók, otuhkowábomáwán kechichágowáng tibishko uhgew tabuhgin-

dázojig konemá mennowánegoozewinink tuh totumög káween ween osittáwandumowinink; eu ká ningöt ketá inábuhcheto-seem.

18 Anumeatumoweshináng quiuk neendizzhetahamin neendenandámin ápadush gágineek quiuk izzhewabizzeyáng neendenandámin.

19 Kishpin o-o aninnuhgook totumag, minowá wiebuh keguh beotissinne.

20 Nöngum Kitche Manito otinowandásowin, ween ge ábejebát Kekitche Manitemenán Jesus Christ, ween mámowy karonwanemát kokkinná otuhnishanábamun, misque wáweendumátewin önje.

21 Ahpadush mennoizzhewabeinág kokkinná wanissheshink uhnokewin azhe meenwandunk che izzhewabizzeyag uhnokewin che gegishkumag ga ezhe niandunk, anosummeskezhik Jesus Christ önje ween kachetwáwizzit gágineek. Amen.

22 Keguhgázominenim nekánissetök bezindumök o-o guhgequawin, oshebeumonim pungee ekettowinun.

23 Kekekandánáwá kekánissenán Timothy, uhge buhgitin-negázöt, kishpin wiebuh betuhkoshink neenguh bewejewá che bewábominuhgook.

24 Uhnumekowwik uhgew tabaneminágwuk kokkinná, giya anumeájig Italyink andánuhkejig ketuhnemikágowág.

25 Sháwandágoozewin keguh wejewegönáwá kokkinná.— Amen.

† Timothy gá oshebeëgat Italy önje Hebrewug oshebeumowintwá.

JAMES GEOSHEBE-EGAT.

CHAPTER I.

JAMES, Kitche Manito giya Kitche Manito Jesus Christ otoskenegamun otuhnemikáwán asheneezhwawánubgizzinidjin, saswashkájig mizzewa.

2. Nekánissetók náguttuhwandumók che mennowánegwandumag ope ezhe pongeshinag kuhgwadebanindewinink.

3 Kekandumink o-o uhkuhwadebandumink kemushkáwan dumowinewán, ulnoke beowin.

4 Máno beowin, wawane tuh uhnokemuhgut, keche ónje mennoizzhewabizzeyag.

5 Kiahpin oweuh andusheyag ayásik nebwákáwin Kitche Manitón oguh nundotumowán ween mánát wanepuzh kokkinná aninnewun; oweuhdush wiágoonwatowásig, tuh menádush.

6 Mushkáwandumowinink guttuh ezhe nundotumága káween ween che ágoonwawandumink, ónje ween wiágoonwawandunk tebishko uhbubbámáshkág kitche gumink apetandágoozit, puhbuhmewabuhogónk iyómbewabuhogónk.

7 Káween ubuhtowuh aninne, kago oguh nundowandumowáseen Kitche Manitón.

8 Aninne neezhwiuyug anandunk, káween quiuk nánágotuhwanduhze ga izzhewabizzit.

9 Tuhbusandágoozit wekánisseemá, máno tuh mennowánegooze, ónje ishpe buhgítinegázo;

10 Wiánutizzitdush, ónje ge tuhbussebhugítinegázo, ónje tebiahko mezhushkowáwásuhkonang guttuh ezhe ungo.

11 Pichenukigo gezis m'wákuhungin uhgezhatag chágetawun mushkoosewun wáwásokonan pongesinón uhbishegandágwukebun banátut, me gache wiánuttizzit aninne, ga ezhe pongesink kokkinná izzhewabizzit.

12 Tuhsháwandágooze aninne kashketót uhguhvikunk okuhgwadebanemigowin, ope tebákonint wewoquán gágega bemáttizewin oguhúán, eu Kitche Manito gá wáweendumowát uhnew siágeigoojín.

13 Kago oweuh aninne kagwadebaneminjin tuh ekettose, Kitche Manito neenguhgwadebanemik che eketót, káween Kitche Manito tá kuhgwadebanjegase mutche izzhewabizzewin, kádush oweuh aninnewun oguhgwadebanemáseen.

14 Kokkinná aninnewug kuhgwadebandágoozewug, ope nin-gooche azhe wekooshkájín tebinowa onágttuhwandumowin ónje, uhwiashemint.

15 Mutche náguttuhwandumowin, watisshewanuhgukin, me

mutcheizzhewabizzewin wanje netáwegink, mutcheizzhewabizzewin ope gázhetámuhgukin me nebwin wanjesink.

16 Kago wuhnisshe kago keowwewán siágeinnuhgook nekánissetók.

17 Kokkinná wanisssheshink megewawin kokkinná quiuk megewawin ishpemink ōnjemuhguk názuhkémuhgut Oōsemá wásayázewin, ween weká wíánjetosig otenandumowin.

18 Tebinowa ween otenandumowin ōnje wanje ánjenegeunk tabwawinink, tebishko netam aditagin, keche ezhenunk.

19 Eu ōnje, siágeinnuhgook nekánissetók, máno kokkinná aninnewug tuh kezhekáwug che nōndumowát, sebiskách che gegetowát, sebiskách che nishkátizzewát.

20 ōnje aninne onishkátizzewin káween quiuk uhnokemuhgusinōn Kitche Manito omennoizzhewabizzewin.

21 Eu ōnje, pemaiuhe buhgitinumók kokkinná wenizzewin, kokkinná mázheninewugizzewin ; otápenumók bakátizzewinink ekettowin me eu ga ōnje bemátizzewát kechichágowág.

22 Aketōnkigo izzhewabizzig, káween atuhgo che nōndumag ; kago wiazhindun kago keowwewán.

23 Oweuhdush n'wándungin ekettowin, uhtotunzikdush tebishko aninne wiábundizzót wábemochichágwawinink.

24 ōnje wábundizzo, májádush, bábegadush owuhnandán azhenágoozit.

25 Weendush kanowábundunk quiuk tebakonegawin wánuhkewin uhgágega iátdush uhwuhnanduhzik e-e gá nōndunk uzzhizzhewabizzit, anuhnoket uhnokewin wuhow aninne kagat tuhsháwandágooze.

26 Oweuh aninne andussheyag neenduhnumeá enandum tákobetosigdush otanuhnew, wiazhindunk tebinowa ota, otuhnumeawin ká ningót inábuhtusininne.

27 Quiuk uhnumeawin quiuk izzhewabizzewin anosumeet Kitche Manito giya Oōsemá, me o-o, che mowwutisát, gáwushizzidjig, giya shágáwidjig, okotuhgitowinewáng, keche nin-goche che muhkuttawásininik weow omá ákeeng.

CHAPTER II.

NEKAUNISSETOK, Jesus Christ, Gachetwáwizzit Kitche Manito omushkáwandumowin iyáeyeuk, oweuh pekinōnk keche apetanemásewag.

2 Kishpin oweuh aninne bebeendegat ketuhnumeawegumik ozáwá shoneá tuhtebeninjebizzoon iát, giya suhsagákoniát, giyadush katemágizzit aninne beendegat, ápiche begokoniát ;

3 Oweuhdush sasagákoniát kitche apetanemut, kishpindush enut, omá námátábin wanisssheshink námátábewinink, katemágizzitdush aninne enut, nebwin emá, uhgamá omá námátábin, neenduhpizzitabewinink :

4 Káween innuh bazhek aninne owushema ketuhpetanemáse, bazhek apetanemut, káween nuh mutche enandumowinun ketizhe tepákonegase ?

5 Bezindumök siágeinnuhgök nekánisetök, káween nuh Kitché Manito oge onuhgemáseen kalemágizzinidjin omá ákeeng wiánutizzidjig mushkáwandumowinink, uhsuhzekizzekundumowát ogemáwewin eu gá wáweendumowát uhgew siágeigoojin?

6 Keenowádush kege pápenotowáwá katemágizzidjig. Kánuh ono wiánutizzidjig aninnewug kemutchetotágozewág, kánuh ketizzhe wekobinegozewág tebakonega námátábewinink?

7 Káween innuh opápizzhinduhzeenáwá eu mennoizzhewabizzit uhnozowin eu azhewenigoeyag?

8 Kishpin kemooshkenatög tebakonegawin azhebe-egátá, keguh ságeáwá kejetuhkewamágunewá tebishko azhe ságeitiz-zoyag, quiuk ketizzhewabizzim :

9 Kishpindush bazhek owushema apetanemag, bazbek apetanemag, kemutchetotám, kebanájetóm tebakonegawin.

10 Onje owwagwan ga ápiche kuhnawandumogwan tebakonegawin, kishpindush ningötuyug mutchetotunk kokkinná tebakonegawin obokobetón.

11 Ween aketöt, kago bishegwátizzekan ; giya eketto, kago nisshewakan. Binná kishpin bishegwátizzissewun, nisshewayundush, me e-e bokobetoyun kokkinná tebakonegawin.

12 Me go ezhe gegetök, tebishko uhgew ga tebakonegowiz-zidjig tebakonegawinink wánuhkewin.

13 Kishpin oweuh nágwitosig sháwandágoozewin, guttuh tebakonegázo che sháwandágoozissik ; sháwanjegawin anewishkunk tebakonegawin.

14 Ahneen anábuhtuk, nekánissetök, aninne kishpin nemushkáwandum eketöt, iásigdush uhnokewinun ? mushkáwandumowin innuh otábemájeigón ?

15 Kishpin kekánis giya ketowamá pingwoshshágetit, katemágizzit, kago uhmejisis gázhegutinigin,

16 Bazhekduhsh enag, buhkanigo baká, kezhosin, giya tabis-sineen ; kishpindush menásewag menik azhe nundowandunk weowwink ; áneen anábuhtuk ?

17 Mego tebishko, mushkáwandumowin, kishpin uhnokewinun áwunzenök, nebomuhgut, ónje uhnezhewawizzemuhguk.

18 Kagat, oweuh aninne konemá eketöt, keen kemushkáwandum, neendush uhnokewinun neendiánun ; wábundi-ishin kemushkáwandumowin uzziásewun uhnokewinun, keguh wábundi-indush nemushkáwandumowin neenduhnokewin ónje.

19 Bazhekgó Manito ketenandum ; kemenno-erandum ; Mutche Manitög giya tabwa-andumög, uhnuhningishkáwug.

20 Kewekékandán innuh kagebátizzeyun aninne, e-e mushkáwandumowin uhnokewinun uhtuhgoosinök nebomuhgut ?

21 Káween innuh Abraham kósenán quiuk ge izzhewabizze ge enandágoozisse uhnokewinun ónje, ope siáságewitchegat oguisun Isaacun, sáságewitchegun uhkozhuhtag ?

22 Kewábundán innuh omushkáwandumowin azhenágwutinink, uhnokewinundush omushkáwandumowin quiuk ge ónje ozhichegátane ?

23 Mazaniegundush mooshkena tabwawinewun, eu aketö-

muhgut, Abraham ogetabwa-anemán Kitche Manitōn uhginje-gátanedush quiuk izzhewabizzewin che áwunk ; Kitche Manito anowamájin ge ezhewená.

24 Kewábundánawádush aninne quiuk azhe ozhichegázōt uhnokewinun ōnje, káween atuh mushkâwandumowin ōnje.

25 Mego tebishko bisshegwâtizzit equa Rahab, kânuh ge ōnje ezhichegázōse uhnokewinun ōnje ope bândegunát anoninjig uhge májenázhowâttdush puhkân enuhkuhkayá ?

26 Tebishko weowwemá uzzhochichâgoseeng uhnebomuhguk me giya mushkâwandumowin uhnokewin tuhgoosinok azhe nebomuhguk.

CHAPTER III.

NEKAUNISETOK, kago nebewá o-o andussheyag ogemákundun kago, ōnje kekekandánawá owushema mutcheizzhewabizzewin che iáeyag.

2 ōnje nebená kago kemutche totámin kokkinná, kishpin oweuh aninne mutche totunzik eu aketōt, quiuk azhewabizzit aninne áwe, kushketōt che meenjimenunk kokkinná weow.

3 Binná tuhqunjegunun ketátowwánánig pazhekokozheeg otonewâng keche tabwatonungwá, kegwagwakebetowánánig kokkinná weowwewân

4 Binná ween giya uhnew nábequânun, kitche muhmecháwun, kitche notinōn ōnje māmácheeskâwun, anewakdush ōnje gágewashkâwun ánuh kitche agásink mámenuhquiegun, wáinnequaumowátigo wátokajig.

5 Me tebishko otanuhnewemá, agásink buhkazewin, wanje ogemákundumink kache apetandágwukin iuheen. Binná, kitche punge ishkota wanje kitche bishkákonag !

6 Otanuhnewemá me ishkota, áke mutcheizzhewabizzewin ; me tebishko ketanuhnewinánin magwaiuhe kebuhkazewininánin, obanájetōn kokkinná weowwemá, me wanje suhketag otanuhnewemá.

7 Kokkinná áwaseug, kokkinná giya benasewug giya kenabekōg, kokkinná giya kitche gummeeng ayájig, wángowitche-gázowug, gewângowitche-gázowug, aninnewug ōnje :

8 Otanuhnewemádush, ká oweuh aninne otáwângowitoseen ; ká kushketowinewunzenōn che ogemákundumink, mooshkena nebowine pichebowin.

9 Megwetcheweánán Kitche Manito Kōsenán uzzhioyung ; kenuhnibbekemándush aninne, uzzhioyung, ween Kitche Manito azhenágoozit gá ozhichegázōt.

10 Mego e-e bazhekwunk otoneiná megwach uzzheketōnk, giya uhnuhnbeketágoozink. Nekánissetōk, káween ono iuheen tá izzhewabusinōn.

11 Mokidjewun nebe wáshkobung innuh nebe mokidjewunk giya wásuhgunk mánowy ?

12 Kitche shomenátik innuh nekánissetōk bakánuhkin nuh menekánun tá, ōnje netáweginōn ? obemáqutōnk innuh tá ōnje

netáwigenón kitché shomenun? káween kago mokidjewun ne-beeg tá mokidjewunzenón shewetágunábo máwowy giya shá-wetágunágumisinók.

13 Owwanan-andussehayag nabwákát aninne? tuhguh oguh-wábundiewan azhe mennobemátizzit omennouhnokewinun ónje bakátizzewin, nebwákáwin ónje.

14 Kishpin mutche enanindeyag ketaewáng kago kitchetwá-wanemo kago, kago guhgenowishkindun kago tabwawin.

15 O-o nebwákáwin káween ishpepink beónje názhubke-muhgusinón, ákeeng ónjemuhgut, weyásemáng ónjemuhgut Mutche Manitóng ónjemuhgut.

16 Guhgáwanindewin, kekánindewin, anduhgook me ómbe-gizzewin anduhgook kokkinná giya mutche uhnokewinun.

17 Nebwákáwindush ishpepink wanjemuhguk, benut, bakátut, wángowut, máwázh keche nundotumink kago mooshkena keshawátizzewin, menno menekánewun, ká owushema apeta-nemowin tuhgoosinón, kuhgianizzewin tuhgoosinón.

18 Uhmenewung quiuk izzhewabizzewin ketegátane weow-wewáng innuhwandewin wazhetojig.

CHAPTER IV.

AHNDE wanjemuhguk nundobunewin kemegátewinewá? káween innuh kemázheninnewugizzewinewá kenaguttuhwandumowinewán ónjemuhgusinón?

2 Ketenandám we íáyayag, kádush kekushketoseem che íá-eyag, kenishewam owwe kushketoeyag che iyáeyag, kádush ketiáseem, ónje ká kenundotunzeem.

3 Kenundotumágam, kádush ketiáseem ónje ká quiuk kenundotumágaseem, keweíóm kemázheninewugizzewinewáng.

4 Bisshegwátizzetók aninnewetók, equatók, kekekandánáwá nuh innuhwandewin ákeeng me omiátáwizzewin Kitché Manito? owwagwan ga innuhwandumogwan áke me Kitché Manito omiátáwizzemun?

5 Ketenandám unishá mazaniegun ekttomuhgut ochichágo-má gagishkowunk me wanje guhgáwanemungwá ánint?

6 Owushemadush ween megewa sháwanjegawin. Eu ónje eketto, Kitché Manito onishkanemán kachetwáwanemonidjin biakátizzinidjindush omenán sháwanjegawin.

7 Buhgitenumowik Kitché Manito keowwewán, megánik Mutche Manito keguh ozhemigowádush.

8 Bazhew ezhe wequeeg Kitché Manito uzzihiát, giya ween bazhew tub ezhe weque uzzihiáeyag, benitóg keminjewán, mache izzhewabizzeyag benitóg ketaewán, keenowá neezhwayug ayenandumag.

9 Kushkandumók, mowwik, ázhequag, kebápewinewá tub gwakesin che omowwewineyag, kemennowánegoozewinewá che gwakesink che okushkandumowineyag.

10 Tuhbussebuhgitinumók keowwewán anosumeet Kitché Manito, weendush keguh ómbinik.

11 Kago mutchetuzzhindig kago, nekânisetök, ween mache tuzzhemat wekânisun tebakonát wekânisun omutchetuzzhindán tebakonegawin otebakonán tebakonegawin : kishpindush tebakonumun tebakonegawin, káween kekunwanduhzeen tebakonegawin, ketebakonán.

12 Bazhek mágewat tebakonegawin, ween okushketön be-májetát giya banájetát owwanan wiyáweyag tuhtebakonitteyag?

13 Umbasino nongum keenowá aketoeyag, nongum gezhigönk gamá wábunk, eu otanuh neenguh ezhámin. ningo kekenonowin emá neenguh iámin neenguh kishpintázomin, neenguh átawamin, neenguh kushketomin otawizzewin :

14 Kádush ween kekekanduhzeem ga izzhewabuk wábunk : wagonan e-e kebematízzewin? káween nuh áwun áwunzenön, niágwuk ukko wanebeek, bábegadush ungomuhgut?

15 Ketá eketöm kishpin Kitche Manito enandunk, neenguh be-mátízzewin, o-o neenguh izzLewabizzewin.

16 Nongumdush kemennowánegoozim kesönganemowinewáng, o-o mennowánegoozewin me mache izzhewabut.

17 Nongum 'ow kakandunk ge ezhe mennototunk önjittádush we mennototunzik me e-e mutcheizzhewabizzit.

CHAPTER V.

MAHJAHG nongum wiánutízzeyag aninnewetök, mowwik wáönök, kekotuhgitowinewán keguh otissigönáwá.

2 Kewánutízzewinewá begishkuhnut, kebeenzikowágunewán oguhwasewug ogemejináwán.

3 Ketozáwá shoneám, keshoneám uhgwágoosin uzzhagwágosink eu ga wetokázomuhguk che mutchetotágoeyag, oguh mejin keweyás tábishko ishkotang. Ketoguisetönáwá uhtwágunikátumag squách gezhigutön.

4 Binná, anoninjig ketuhnokewinewá uhgew 'gáshkishungig keketegánewán otebáumágowinewá, eu manjemenumowagwá kekuhgianízzewinewáng ázhequamuhgutön ; omowwewinewán giya uhgew bashkooshegajig beendegamuhgutínewun Kitche Manito Sabbaoth otowwugán.

5 Kege mennowánegoozim uhbematízzeyag omá ákeeng kege mutcheizzhewabizzim ; kege totám keta, tebishko e-e gezhigut oweuh gá nishewajin.

6 Kege banájeáwág kege nesáwág quiuk izzhewabizzit, kádush kege nánakonigose.

7 Eu önje beök, nekânisetök, nánázh ope Kitche Manito che tuhkoshink. Binná ketegaweninne obetön gache apetandágwutinik menekán ákeeng, kitche keenwazh obetön nánázh keche otisigoot wiebuh che kemewung, giya squách che kemewung.

8 Keenowá giya beoyeuk ; mushkáwetög ketaewán : Kitche Manito otuhkoshinowin bazhew tuhgoo.

9 Kago mutche enanindig kago mamáshköt, nekânissetök, konemá keguh banátízzisseem ; binná tebakonegat kebishquánt nebowwe.

10 Nekânissetök, kekinowâbomikög mamándawizzidjig gá gegetojig Kitche Manito onozowinink ga izzhewabizzeyag che beoyag che kuhgwátuhgitoyag.

11 Binná mennowânegoozewug neendenandámin uhgew kashketojig che beowát, kegenôndánâwá Job otizzhewabizzewin, kegewâbundánâwá uhwaquiyánik Kekitche Manitomenán, Kitche Manito kitche keshawátizze, nokátizze shâwanjegawinink.

12 Owushema andussink kago, nekânissetök, kago mutche geezhwa kago pâpish, kago gezhik che nuhnápegeezhwayag, giya áke, kago giya pâpish nánápegeezhwa kago : máno á, ekettoeyag, á tuh áwun, káween ekettoeyagdush guhtuh ezhe áwun ; keche ezhe pongeshinzewag bátándewinink.

13 Oweuh nuh andussheyag kuhgwátuhgito? tuh anumeá, oweuh nuh mennowânegoozit? tuh nuhgumo nuhgumonun.

14 Oweuh nuh andussheyag ákoozit? oguh nundomán nâgânizzinidjin uhnumeawinink ; oguh uhnumeatumowâwándush ; keche nuhmukkonint pemeta, Kitche Manito otuhnozowinink :

15 Uhnumeawin mushkâwandumowin guttuh ðnje bemátizzewug wiákoozidjig, Kitche Manitodush oguh pusegweendenán, kishpindush ge mutcheizzhewabizzit tuh mennoweshâwandágooze.

16 Weendumátik mamáshquut kemutcheizzhewabizzewinwân, uhnumeatumátig mamashquut, konemá keguh ðnje nojemóm. Sângunk anumeawin, quiuk izzhewabizzit aninne otuhnumeawin nebená apetandágwut.

17 Elias anime aenandumung me giya ween aenandunk, wawane ge uhnumeá keche kemewunzenök ; kádush ge kemewunzenôn, ákeen nissokekenonowin usshe ningôtwâswogezis.

18 Minowádush ge uhnumeá gezhigônkdush ge ðnje kemewun, ákeengdush ge ðnje netáwigenôn menekânewungin.

19 Nekânissetök, kishpin oweuh andussheyag puhkayag tabwawinink, oweuhdush nayáb menonegoot ;

20 Máno oguh kekandán, ween nayáb menonegoot macheizzhewabizzinidjin, oguh bemájeán ochichágwun che genebo-nipun, oguh gátonun kitche nebená mutcheizzhewabizzewinun.

NETAM MAZANIEGUN PETER GEOSHEBE-EGAT.

CHAPTER I.

PETER, Jesus Christ otanonájin, otozhebeumowán miátá-wizninidjin saswashkájig mizzewa Pontusink, Galatiaink, Capadociaink, Asiaink, Bithyniaink,

2 Uhgew gá onuhgeminjig ween Kitche Manito Osemá, kiut kakanemájin Ochichágomán uhbeneigowát ònje, quiuk keche izzhewabizzewát, uhsiswabeginuminkdush Christ Jesus omisqueem, keguh sháwandágoozim, innowandewin tuh bátienut.

3 Megwetch 'zhenint Kekitche Manitomenán Jesus Christ òsun ween gá ozheinunk che negeunk minowá, che mushkáwandumunk, che tabwatumunk Jesus Christ otábejebáwin ònje.

4 Neendá takoshinomin otawizzewinink eu ga begishkunusinók bánuk, ká ánisusinòn, gezhigònk gezhá atwágunikágoeyag,

5 Ònje kekunowanemigòm Kitche Manito omushkâwizzewinink, mushkâwandumowinink che gâgega bemátizzink, gezhá gezissin che wábundi ittink ishquách che gezhiguk.

6 Eu ònje, me wanje kitche pápenanemoyag nòngumdush wanebeek kebâwizzim, (kishpin ònjittá enandágwuk che izzhewabuk,) kitche nebená kuhgwadebanindewinun ònje.

7 Ukhuhgwadebandumink kemushkâwandumowinewá, owushema uzzhuhpetandágwuk ozâwá shoneá, eu ga bánátuk, uhkuhwadebandumink ishkotang, konemá tá mikegáta keche uhnumeáng quiuk che izzhewabizzeeng che kitchetwáweint ope Jesus Christ che wábomint.

8 Ween ánuh kâweká kewâbomásewá kesâgeáwádush ween, ánuh ká kewâbomásewá nòngum ketabwatowáwádush, ke pápenanemòm, ká tá kushketoseem che eckettònk apeeche pápenanemowinewunk, mooshkená kitchetwáwizzewin :

9 Uzzhotápenumink waquiág kemushkâwandumowinewá, uhbemájeintwá kechichágowág.

10 Eu gâgega bemátizzewin, mamándáwizzidjig nandowandumowát ápiche, uhgew gá ònwâchegajig sháwandágoozewin ga otisigoeyag.

11 Uhnundonaumink nuhmunj ope Christ Ochichágwun gâgishkowájin gá etumowát eu gá etumink negân Christ oguhgwátuhgitowin kitchetwáwizzewin keche nayábejisink.

12 Gewábunduháwug káween ween tebinowa weowwewán neenowint atuh oge uhnoketánâwán iuheen nòngumdush wándumágoyag uhgew wándumonagwá meenwájemowin, ònje mámwoy Kitche Manito Ochichágwun gá be ònje nâzhukkeet ;

ono iuheen Kitché Manito omezhinowamun anandumowát che kunowábundumowát.

13 Wuhwapinitizzók kenáguttuhwandumowinewán uhnesá-tizzig mushkáwandumók nundowandumók uhwaquíág, sháwan-dágoozewin ónje eu kebetágóm, Jesus Christ keche wábundie-wat weow :

14 Quiuk azhewabizzidjig uhbenocheug izzhewabizzig, kago izzhewabizze kago azhewabizzeyagobun magwouh uhnöch uz-zhizzhewabizzeyag, magwouh uhkekanduhzewag kago :

15 Weendush ween gá nundominág kitché mennoizzhewa-bizze, me giya keenowá me ga ezhe mennoizzhewabizzeyag kokkinná uhnöch mennoizzhewabizzewinink ;

16 Ónje ezhebe-egáta, mennoizzhewabizzik ; Ónje nemeno-izzhewabiz.

17 Kishpin nuhnándumag Óósemá, ween tabákonunk kok-kinná andusshewát aninnewug otuhnokewinewán, káweendush oweuh owushema otuhpetanemáse, we kuhbikumóg menik omá ga iáyang che kotájeyag ;

18 Ónje kekekandánawá káween kege gishpinunigoseem ba-gishkunukin iuheen Ónje, tebishko shoneá, giya ozáwá shoneá keguhgepách izzhewabizzewinewun, kosewág gá Ónje kekan-dumag ;

19 Kache apetandágwut Jesus Christ omisqueemdush, tebish-ko manishtánishans ningooche muhkuttawizzissig ketuhgiz-zissig :

20 Ween gá onuhgemint chebwá ozhichegátag áke, ishquách-dush keenowá gá Ónje nágwitóng,

21 Ween Ónje ketabwatowáwá Kitché Manito ween gá ábe-jebáat ánuh genebonit uhgemenát kitchetwáwizzewin ; kemush-káwandumowinewá giya kebugosanemowinewá Kitché Mán-itóng tá iá.

22 Ónje kege beneáwág kechichágowág, tabwatuming tab-wawin ochichágomá Ónje keche ságeagwá wekánissemag, eu Ónje sáságeittig mamashkót ápiche :

23 Ónje kege ánje negim káween eu ga begishkunut, Kitché Manito odikittowin Ónje, eu bamátuk gágegasink.

24 Kokkinná weyás tebishko mezhuskeeng wáwásokona apetandágwut. Mezhuskeen nebushketawun uhwáwásokona-wung pongesinón :

25 Kitché Manito odikittowin gágegasin. Me o-o ekettowin meenwájemowinink wanje guhgekemigoeyag.

CHAPTER II.

EU Ónje opemaiuhe buhgitinumók, kokkinná mázhéninewug-izzewin, kokkinná kuhgianizzewin, kokkinná guhgáwaninde-win, kokkinná mutchegegetowinun,

2 Tebishko waskenegidjig uhbenohheug, nundowandumók quiuk toshábo guhgequawinink keche Ónje netáwigeyag :

3 Kishpin gekotundumag Kitché Manito osháwanjegashkíd:

4 Ubbenázekowag, tábishkogo bemátuk ásin, aninnewug gá-wábenáwájin, Kitche Manitodush gá onuhgemájin, kache apetanágoozit,

5 Keenowá giya tebishko bamátukin uhsineen, ochichágomá wegewámink kege ezheigóm, keche sáságewitchehawenineweyag, keche menno izzhewabizzeyag, konemá ketá sáságewitchegam ochichágomá sáságewitchehunun, e-e tinnouh Kitche Manito watápenunk Jesus Christ ónje.

6 Eu ónje ozhebe-egáta mazaniegunink, binná, Sionink neendutón wagemáwung ásin, ishquaiuhe wegewámink, gá onuhginjegátá, kache apetanágwut oweuhdush tiabwatowát ká tuhagutchisse.

7 Keenowá tiabwatumag, kekitché apetanemáwá : uhgewdush tiabwatunzikóg, me eu ásin wazhegájjig gáwabeumowát, mego eu natumisink ishquaiuhe wegewámink,

8 Ásin bazogashinink giya azhebeek nishkátizzewin, che ónje nishkátizzewát uhgew bazogashingig ekettowin, uhgew tiabwatunzigook : ónjittágo eu enuhgenáwug.

9 Keenowádush gá onuhgeminjjig, ningótozhán ketáwim, keenowádush ogemáwe sáságewitchehaweninewug ketáwim, quiuk izzhewabizzidjjig anishanábag ketáwim ; keche wábundiewayag ogitchetwáwizzewin ween gá beságizzewinág kushkedibikutónk uhgebuhgumewinág miámuhkátandágwut owásayázewinink :

10 Kiut káween ketuhnishanábawisseemwábut, nóngumdush Kitche Manito, otuhnishanábamun ketáwim ; ká kesháwandágoozisseemwábut kiut, nóngumdush kesháwandágoozim.

11 Siágeinnuhgook, keguházominenim, tebishko miátáwizingin giya babámátizzingin, metágwietumók weyáse enandumowin, eu mágánát ochichágomá ;

12 Máno quiuk guttuh izzhewabut ketizzhewabizzewinewá magwaiuhe miátáwizzidjjig : ónje, nóngum azhe mutchetuzzhemikwá tebishko mache izzhewabizzidjjig, konemá ope wábutumowát wanishshingin ketuhnokewinun, oguh kitchetwáwéwán Kitche Manitón mowwuttissintwánin.

13 Buhgitenumók keowwewán kokkinná aninne otebákonegawin Kitche Manito ónje ; kishpin kitché ogemá áwit ; ánga ween owushema apetanágoose ;

14 Giya kishpin ogemág buhgitinumowik keowwewán ánga, ween otúzhénázhwán, che buhshunzhaóntwá mutcheizzhewabizzidjjig, tebáumágowizzewát uhgew manototungig.

15 Me o-o Kitche Manito otenandumowin quiuk uhmennototumink che pezán ábeagwá kakanduhzigoo azhewabizzewát kagebátizzidjjig aninnewug.

16 Wiánuhkeengin uzzhioseeng kewánuhkewinewá, kitché buhbeenzikowágun che gátóng mutcheta-awin, Kitche Manito otoskenegamungo izzhewabizzik.

17 Kitchetwáwanim kokkinná aninnewug. Ságeikóg wekánisseemág. Gosik Kitche Manito : kitchetwáwanemik kitché ogemá.

18 Bemetágunetók, tuhbussebuhgítinumowikóg ketogemámewág keowwewán, kokinná kotájewinink káween átuhgomennoizzhewabizzewát bakátizzewát kishpin giya míázheninnewugizzewát.

19 Me quiuk izzhewabizzewin, kishpin aninne tabwatowát Kitche Manítón osittátotowint mutchetotowint, Ónje kuhgwátuhgítót.

20 Wagonan e-e kitchetwáwizzewininan ope buhshunzhagowizzeyag tebinowa kemutcheizzhewabizzewinewán Ónje, bakágo ketotápenánáwá ? kishpindush mennotumunne Ónje kuhgwátuhgítoeyagdush, bakágo ketotápenánáwá o-o Kitche Manito azhe meenwandunk.

21 Me o-o agoeyag che izzhewabizzeyag ; Ónje Jesus Christ giya ween ge Ónje kuhgwátuhgíto keowwenánin, uhgenuhgítumonunk che kekinowábominunk ga izzhewabizzeyunk, keche násábaunag gá unne ezhe tuhkokeet :

22 Ween káween weká ge mutche izzhewabizzisse ká kago kuhgianizzewin mikkunzeem otonink ;

23 Ope mache guhnonint, ká mutche guhnonáse, ope kagwátuhgeint, káwe kuhgwasagewase ; obuhgítinumowán weow uhnew quiuk tabákoneganidjin :

24 Ween tebinowa weowwink gá iuhót kemutcheizzhewabizzewininánin metigónk, keenowint kege nebomin mutcheizzhewabizzewinink, keche Ónje bemátizzeyunk quiuk izzhewabizzewinink ; gáinuhguhnamint me wanje nojemoeyag.

25 Mánishtánishug waneshinowájin ketizzhewabizzimwábut nōngumdush nayáb kege uzzhakewam kanowanemát mánishtánishun, ween gagekemát kechichágowán uzzhiát.

CHAPTER III.

GIYA keenowá wewemátók, tuhbussebuhgítinumowikóg kenábamewág, keowwewán ; kishpin oweuh tabwatunzik eket-towin, giya weenowá eket-towin ánuh nōnduhzikwá, konemá tá Ónje tabwatumóg wewewán azhewábizzinit Ónje ;

2 Magwouh che wábundumowát kemennoizzhewabizzewinewá, mánowy kekotájewinewá.

3 Osuhsagáwinewán kago tuh izzhewabusinōn, áqutcheiuh weowwewáng uhpuppezekuhumowát wenisisewán, ozáwá shoneá uhmuhtindumowát, uhbezekoniawát.

4 Máno tuh izzhewabut, aninne gíanint otaink, eu bagishkunussinók bakátizzewin, tuhbusanemowin, ochichágománg, me o-o anosumeet Kitche Manito kache apetandágwut.

5 Me o-o gá i-izzhewabizzewát kiut quiuk izzhewabizzidjig equawug, Kitche Manítón omenáwán weowwewán sásagawítizowug tebinowa onábamewán, ogebuhgítinumowáwán weowwewán ;

6 Me o-o Sarah gá ezhetabwatowát Abrahamun, neendogemám uzzhenángomint ; ween ketodánissemigowá menik manozhewabizzeyag, kishpin kotájeissewag uhnōch sagizzewinua.

7 Giya keenowâ onâbamemátok, wetegamikög uhgew, quiuk kekandumowinink ðnje, kitchetwâwanemint weowwemâ tebishko nânuhmuk otossowin, azhe wuhweej sazekizzeendink shâwandâgoozewin bemâtizzewin, ketuhnumeawinun keche bânâchichegâtasinok.

8 Squâch, bazhekotög ketenandumowinewân, shâwanindig mamâshqut, tebishko tebinowa wekânisinindink, azhesâgeittig, keshawâtizzig, keshawânotâtig:

9 Kago mutchetotâtewin âzhetâ mutchetotâtekago, kago iâzhetâ kezhe guhnonik kago, tiuhgwutchigo keguh shâwanemâg; ðnje kekekandânâwâ kenundomigôm o-o keche izzhewabizzeyag, konemâ keguh ðnje shâwandâgoozim.

10 Ween siâgetôt bemâtizzewin, nundowandunk che wâbundunk wanissheshingin gezhigutôn, mâno oguh kunwandân otânuhnew che mutche gegetosig, giya otôn wekâ che mutche gegetosig, kuhgianizzewinink;

11 Oguh ozhindân mutcheizzhewabizzewin, tuh we mennototum: oguh nundowâbundân mennoinnwandewin che nope-nuttunkdush.

12 Onje Kitche Manito oskezhikôn kunowâbomân quiuk izzhewabizzinidjin, otowwugun bâkissininnewun uhnôndumowât otânumeawininre: Kitche Manitodush oskezhigônk mutchenanemân machetotuminidjin.

13 Owwanan uhov ga mutchetotonâg, kishpin nopenuttumag eu wanissheshink?

14 Kishpindush kuhgwâtuhgitoeyag quiuk izzhewabizzewin ðnje, kemennowânegoozim; kago gosâ kago, kago giya kushkandun kago.

15 Kitchetwâwanemik Kitche Mânito ketaewâng, gâgineek washowandumok keche nuhquatowag oweuh kuhquajeminâg buhgooosanemowin gagishkumag bakâdizzewinink sagizzewinink.

16 Quiuk keche enandumag; eu kishpin mutche tuzzheminâgwâ tebishko macheizzhewabizzingin, konemâ tâ âgutcheuwug, ðnje uhgugenowishkewât uhtuzzhindumink, kemennoizzhewabizzewâ Christ ðnje.

17 Owushema mennoizzhewabut, anandunk Kitche Manito keche ðnje kukgwâtuhgittioeyag quiuk izzhewabizzewin gamâ keche mutcheizzhewabizzeyagobun.

18 Onje Christ ningôtink ge kuhgwâtuhgito mutcheizzhewabizzewin ðnje, quiuk azhewabizzit, quiuk azhewabizzissig ðnje, konemâ ketâ buhgumewinegonân Kitche Manito uzziât, uhgesesint weyâsînk, tuhtâtuhbeetdush ochichâgônk:

19 Eu ðnje oge owwe guhgekemân ochichâgomân awakânewinidjin;

20 Uhgew tiabwatunzikwâbun ope ningôtink Kitche Manito kitcheeawazh uhgebeût Noah ogezbiguttomun, magwouh nâbequân uzzhozhetông, eu bunge bamâtizzidjig me niswâswe, gâ ðnje bemâtizzewât nebeeng.

21 Me e-e tebishko baptizewawin azhe bemâjeigoyank nân-

gum (káween ween ningooche ubhuhgitemink wenizzewin weyásémang, meatuh nuhquatumink quiuk enandumowin Kitche Maniŕng,) Jesus Christ otábejebáwin :

22 Ween gá uane negáneet gezhigŕnk, Kitche Manitodush ogitchenikáng iá ; Kitche Manito omezhinowamun, ogemá-kundumowinun giya muslkáwizzewinun, tebandumoná.

CHAPTER IV.

EU ŕnje, ŕnje Christ keowwenánin ge ŕnje kuhgwátuhgito oweyásink, ushwewinikotátizzook tebishko che enandumag : ŕnje ween guhguhgwátuhgitŕt, oweyásink ogenuhgután mutche izzhewabizzewin ;

2 Káween kiábe tuh bemátizzisse magwouh ubhemátizzit ákeeng, aninne otenandumowin ŕnje, meatuh Kitche Manito azhe meenwandunk.

3 Eu ope kabekosag kebemátizzewininánin tatussin keche enuhnokayunk miátáwizzidjig, meenwandumowát magwouh ub-bamosayunk bisshegwátizzewinink mutche enandumowinink, kewushquabewinink, ŕmbuhkumegizzewinink, wekoongawinink, uhsáságewinintwá muzzenineeg :

4 Mámuhkátandumŕg uhwejewásewagwá azhewabizzewát che izzhewabizzeyagobun, kemutchetuzzhemigowágdush :

5 Oguh tuhgingumowáwán uhnew gázhetánidjin che tebákónánit ono bemátizzinidjin giya uhgew nabonidjin.

6 ŕnje, me o-o gá ŕnje weendumowintwá o-o meenwájemo-win uhgew gá nabojig, konemá tá tebákónáwug, aninne weyásink ŕnje, tuh bemátizzewug Kitche Manito Ochichágwun ŕnje.

7 Uhwaquiág kokkinná iuheen bazhew tuhgoo : e-e ŕnje we uhnesátizzig, uhkowábig, uhnumeág.

8 Owushema tussink kago ápiche we keshawánotátig mamashqut : keshawátizzewin tuh ŕnje uhgwuhniegátawun nebe-wá mutcheizzhewabizzewinun.

9 Shásháwanindig mamashqut, che sáságizzissewag.

10 Kokkinná aninnewug ga ezhe mámenintwá me ga ezhe nánezhokomátewát mámarshqut, manoizzhewabizzidjig mezhinowag uhnŕch azhenágwutinik Kitche Manito osháwanjagawin.

11 Kishpin oweuh aninne gegetŕt, Kitche Manito odikittowin azhebe-egátanik guhtuh ezhe gegeto ; kishpin oweuh aninne uhnokeet, máno tuh totum Kitche Manito go azhe megewat mushkáwizzewin ; Kitche Manito kokkinná iuheen ŕnje tuh kitchetwáweá Jesus Christ ŕnje ; ween ga uhnumeatowwint gágineek. Amen.

12 Siágeinuhgook, kago mámuhkátandun kago, o-o ishko-tang azhenágwut kuhgwadewanindewin ga gubgwadewanemigoyag, kago go miátáwuk andotátingin che izzhewabuk ;

13 Pápenanemŕk, ŕnje ánint ketiánáwá Christ okotuhgito-winun ; ope ogitchetwáwizzewin nágwutinik keguh mennowá-negoozim.

14 Kishpin mutchetuzzhemigoeyag Christ otuhnozowin ònje, keshawandágoozim ; ochichágomán ogitçhetwáwizzewin Kitche Manito ketotissigónáwá ; weenowá omutchetuzzhemáwán, keenowádush kekitchetwáweáwá.

15 Kago oweuh andussheyag oweuh nashewashkidjin, ezhe kushkandun kago, giya oweuh gamotishkidjin, giya oweuh mutcheizzhewabizzidjin, giya oweuh aninne ápiche wandumizzidjin bakánizzinidjin aninnewun otinuhnokewinine.

16 Kishpin aninne megooshkâchetowint Christianewit ònje, kago tuh águtçhese ; oguh kitchetwáweán Kitche Manitón e-e ònje.

17 Ochichesamuhgut ope che tebákonegang Kitche Manito owegewámink ; kishpin máchesag keenowint, áneen ga izzhewabizzewát ope eeshquasanik uhgew tiabwatunzikóg Kitche Manito meenwájemowin ?

18 Kishpin quiuk izzhewabizzidjig uhgáwá bemátizzewát áneende uhgew wa Omanitomesigook mache izzhewabizzidjig keche nágoozewát ?

19 Eu ònje, máno uhgew gwatuhgitojig Kitche Manito otenandumowin ònje, oguh buhgitenumowán, ochichágowán che kunowandumowát, uhmennoizzhewabizzeeng, tebishko quiuk Manitóng.

CHAPTER V.

OKEWANZEUG wájewinágook neenguhgázomág, giya okewanze neendow, neengewábundán Christ okotuhgitowin, ánínt neenguhtián kitchetwáwizzewin e-e ga nágwuk.

2 Ussbumikóg nangowawánuhgizzidjig wájewenágook Kitche Manito tabanemájin, uhkowábomikók káween ònjittá enandumag atuh káween ween bejenizzewinink ; quiuk tebinowago che enandumag ;

3 Ká giya wagemákundumingin Kitche Manito tabandunk, keguh totunzeem, keche kekinoumowagwágo nangótwawánuhgizzidjig.

4 Opedush tuhgoshink, ogemá tabanemát manishtánishun, keguhtiánáwá wewoquán kitchetwáwizzewin weká ga banátusínók.

5 Giya keenowá óskenowátók, tuhbussebhgitenumowikóg okewanzeug keowwewán ; kagat kokkinná andussheyag tuh tuhbussebhgittenumátig keowwewán, uhgweyeuk ketuhbusanemowinewá : Kitche Manito onuhgánán kachetwáwanemonidjin, omenándush sháwanjegawin tuhbusanemonidjin.

6 Tuhbussebhgitenumowik eu ònje keowwewáng Kitche Manito anámiuhe oninjeeng, konemá keguh ishpebhgitenumowá ope ochichesag :

7 Ween buhgitenumowik kokkinná kenáгутtuhwandumowinewán ; ween kenáгутtuhwanemigowá.

8 Innissátizzig, ukkowábíg ; ònje kemiátáwizzeem Mutche Manito, babánekimoot messhebezheeng uhpapínundowábomán oweuh keche mikowát owweumowát .

9 Metáwanázho-ók mushkáwegábowig mushkáwandumowinink Õnje kekandánáwá kekánissewág ákeeng giya weenwá tebishko azhe kuhgwátuhgitowát.

10 Kitche Manito kokkinná sháwanjegawin, ween nandomipunk gágega kitchetwáwizzewinink Jesus Christ Õnje, ope gá kuhgwátuhgitoeyag wanebeek, mano keguh gezhetáigowá, keguh sÕngeigowá.

11 Ween tuh kitchetwáwizze tuh ogemáwe gágineek. Amen.

12 Kege ozhebeumonim punge Silvanus uhgemájetõn, nabwákát wekánisseamá áwewetók, keguházominenim che mushkáwegáboweyag o-o quiuk Kitche Manito osháwanjegawin.

13 Anumeájig Babylonink, mámony gá onuhgemigoeyag kesubgeninjenigowág; giyadush Marcus neenguis.

14 Uhnemekotátig mamashqut che ojeendeyag che keshawánotátéyag. Keguh mennoinnowandim kokkinná menik Jesus Christ tabaneminág. Amen.

WIAHNEKA MAZANIEGUN PETER GEO-SHEBE-EGAT.

CHAPTER I.

SIMON PETER, Jesus Christ otoskenegamun otanonájin, otoshebeumowán ono tebisbko azhe mushkáwanduminidjin Kitche Manito omennoizzhewabizzewin Õnje, giya Bamájeinunk Jesus Christ Õnje :

2 Sháwanjegawin giya mennoinnuhwandewin tuh bátienu ga otissigoeyag Kitche Manito uhkekanemag Õnje giya Kekitche Manitomenán Jesus Christ,

3 Azhe Ogitché Manitowewin mushkáwizzewinink kege menigonán kokkinná iuheen eu wanje bemátizzink Manitowewin, Õnje uhkekanemunk ween nandominunk che kitchetwáwizzeyunk che mennoizzhewabizzeyunk :

4 O-o. Õnje kitche apetandágwukin wáveendumátewinunk kege menigomin; ono Õnje ánint ketá otápenánáwán Kitche Manito otizzhewabizzewin, uhge nuhgutumunk bagishkunuk ayág ákeeng mutche-enandumowinink.

5 Minowádush kezhisshowwizzig konemá keguh iánáwá mushkáwandumowin giya mennoizzhewabizzewin, giya kekandumowin;

6 Tébuchmanemowinun giya beowin; giya Manitowewin;

7 Wawekánisingin keshawátizzewinink, giya keshawánotá-tim.

8 Kishpin ono iuheen bátienuk kegishkumag, keche bátienuyag ketizzhe igõnáwán Kekitche Manitomenán Jesus Christ okekandumowinink.

9 Weendush ayásig ono iuheen kuhgebeengwa, ká wásá uk-wábisse, owuhnaudán uhge beneint kiut, omutcheizzhewabiz-zewinun.

10 Eu ōnje nekânissetōk owushema kezshishshowizzeeg, kenundomigowinewâ ketonubgimegowinewâ che quiukquandâ-gwuk : ōnje kishpin o-o totumag kâwekâ keguh pongeshiit-zeem :

11 'Squadam keguh pákindánumágōm keche beendegayag Kekitche Manito, giya gá Bemájeinunk Jesus Christ otogemá-wewinink.

12 Eu ōnje kâween neenguh wuhnauduhze keche kekandum-oninuhgook minowâ ono iuheen ánuh kekekandánun kemush-kâwizzimdush nōngum quiuk tabwawinink.

13 Kagat quiuk izzhewabut neendenandum, menik ga iáwâ-nan o-o wegewámink, keche ōmbwainuhgook, keche mikwandumoninuhgook ;

14 Onje neenkekandán wiebuh neenguh gezekám o-o wege-wám, Kekitche Manitomenán Jesus Christ gá azhewábundi-it.

15 Minowádush neenguh wekoochetōn keche we kushketoe-yag ope ge neboeyán, gâgineek che kunwandumag ono iuheen.

16 Kâween neenge nopenuttunzemin kuhgianizze ádissoká-nug, ope kakandumoninág Kekitche Manitomenán Jesus Christ omushkâwizzewin otuhkoshinowin, kege wâhundámin tebinowa keskezhigonán ogitchetwâwizzewin.

17 Oge otissigōn kitchetwâwizzewin bisshegandágoozewin Kitche Manitōng ōnje, ope watisigūt tinnouh gegetowin kitche kitchetwâwizzewinink, me uhow siágeug Neenguis, ween ápiche nemeenwandum.

18 O-o ekettowin gezhigōnk wanjemuhguk nenōndámin, magwouh uhwejewungid emá e e Kitche Manito owudjewimink.

19 Ketiámindush owushema quiuk ekettowin ōnwâchegawin ; enandágwut keche ukkowâbundumunk tebishko wásayá siágá-tagin kushkedibikutōnk nánázh gezhigut che máje wásayág, giya wâbun unnung mokuhunk ketaewáng.

20 Kekandumōk o-o netam, ká kago ōnwâchegawin azhebe-egátag mazaniegunink, gemōch ánekuhnotunzeeng.

21 Ōnwâchegawin getuhkoshinomuhgut kiut kâween aninne otenandumowin ōnje ; manoizzhewabizzidjig Kitche Manito oteninnemun, Kitche Manito Ochichâgwun azhe guhgekimigo-wátigo ge iekettowug.

CHAPTER II.

KUHKENOWISHKE ōnwâchegajig iábuneeq ukko magwa anishanábag, tebishko ga ezhe iáwât kuhgenowishke guhgequajig magwauhe uzshíáeyag, oguhbetōnâwâ gemōch mutche-guhgequawinun, tebishko ágoonwatumink Kitche Manito uh-gishpinunigowájin, oguh betázōnâwâ kezhesag che banáje-atwâ.

2 Nebewá oguh ezhe nopenutanáwá ga ezhe bátázewát ; uhgew ònje ga ezhe tabwawinewung, gutuh mutchetuzzhinjegáta.

3 Osasagizzewinewá ònje, kuhgiazhe keezhwawinun ònje keguh ouhgmigowág keche átáwawát keowwewán : otebákonegawinewá kiut ònje, ká beomuhgusinón, uhbátámintwá ká nebámuhgusinón.

4 Kishpin Kitche Manito gá sháwanemásegwan omezhinowamun gá mutcheizzhewabizzidjig, oneeswabenán mutche ishkotang oge ezhe buhgitenán che takobizzonit kushkedibikutónk che kunowanemint nánázh tebákonegawegezbigut ;

5 Kishpindush ká sháwandumuhzegwan kiut tá áke, uhge bemájeát Noahun niswáswá bamátizzinidjin, gagequat quiuk izzhewabizzewin, uhge mooshkotót áke waomanitomisigók ;

6 Uhge chágizzunk otanowun Sodomun giya Gomorrhaun pingwe atuh uhge uttag, uhge banájetót uhge gwanuhbewabinunk, owábunduhátdush uhgew ánint ga ezhe bemátizzidjig che omanitomisigwá ;

7 Uhge bemájeátdush quiuk azhewabizzit Lot, ween gá kotuhgito wánizzidjig omutcheizzhewabizzewinewá ònje :

8 (Ònje uhow quiuk azhewabizzit aninne, wátégamigowájin, uhwábundumink, uhnóndumink okotuhgitonit quiuk azhewabizzinidjin ochichágwun andusso gezhigutinik omutcheizzhewabizzewinewá ònje ;)

9 Kitche Manito okekandán ga totunk che bemájeát quiuk azhewabizzinidjin kuhgwadebanemintwánin, giya che kunwanemát macheizzhewabizzinidjin nánázh e-e gezhigut ope che tepákonegang keche buhshunzhaogowizzewát :

10 Onjittá uhgew n'wápenuttungig oweyásemá wánuk izzhewabizzewin, uhsheengandumowát che tebanemintwá, uhsónganemowát ; tebinowa ònjittá, ká sagizzissewug owwe mutchetuzzhemáwát nágánizzinidjin.

11 Kitche Manito Ochichágwundush kache apetanágoozidjig, káween omutchetzzhemásewán uhnew anosumect Kitche Manitón.

12 Uhgewdush nowokátat áwase apetanágoozidjig, ge ezhichegázo keche otápenint che bánájeint, omutche tuzzhindánáwán uhnissetotunzikwá, guhtuh banátizzewug tebinowa obegishkunutomewá.

13 Tuhtebáumágowizzewug omutcheizzhewabizzewinewá, tebishko uhgew manowánegotojig weowwewán, che kewushquabuteowát weowwewá gazhegukin, ketuhgizzewug, mutche aninnewug ábápenotumowát tebinowa owiazhindizzowinewá, magwouh ayeesh owwekonigoeyag ;

14 Oskezhigowán mooshkenanig bisshegwátizzewinewin, ká kushketosewug we bonetowát mutcheizzhewabizzewin ; owiazhemáwán nánuhmizzinidjin ochichágomán ; otawán kokkiná mooshkenawun sáságizzewin nánáguttuhwandumowin ; kuhgianizzidjig uhbenocheug.

15 Ogooshquanánáwá quiuk izzhewabizzewin, ningooche ezhe wuhnishinög, onopenutanáwá Baalam, Bosor oguisun,

otizzhewabizzewin ween gá siágetöt tebáumátewin 'matcheiz-zhewabizzewin ònje.

16 Ween kegeshegunoná omutche izzhewabizzewin ònje : natágegetosig babazhekokashe uhgegetöt, aninnewug uzzhinwat geshegunotunk o-o anwáhegat okewuhnátizzewin.

17 Uhgew me òndiebânun nebe anduhgoosinök, anáqut pápámásink notinönk, uhgew uhwun kushkedibbikuk kunwandumowáwug gágineek.

18 Ope kitche gegetowinun azhe gegetowájin uhzhanundomáwug weyásenandumowinink ònje, uhgew wazhemojig uhgew kushkedibikutönk bamátizzidjig.

19 Magwouh wáweendumowáwát wánuhkewin, weenowá owákânewewug begishkunütönk : ònje aninne owákâná kishpin oweuh anewishkágoojin.

20 Kishpin ope ge ozhindumowát owenizzewinewá ákeeng, uhkekanemáwát Kitche Manitön giya gá Bemáje-ewat ween Jesus Christ, minowá wáwayágishkáwát ákeeng uhnewishkágowát, ishquiách owushema izzhewabizzewug netam gá izzhewabizzewát.

21 Owushema tá ge onisseshin kekanduhzikwábun quiuk izzhewabizzewin, uhgamá gá kandumowát, nayáb ezhe gwakétáwát uhnubgutumowát gubgequawin gá menintwábun.

22 Azhewabutinnego quiuk tabwa ekettowin, anemoosh nayáb omejin oshisshegunowân minowá, kókòshdush gá kesebe-ginegázöt owwe tutebitá minowá uzzhishkeeng.

CHAPTER III.

ME o-o ánekách mazaniegun, wazhepeumonuhgook, siáge-innuhgook keche òmbwatoyán bánukin kenáguttuhwandumowinewân keche ònje kunwandumag :

2 Konemá ketá kunwandánáwá ekettowinun manozzhewabizzidjig ònwáhegajig gá ekettowát, giya neenguhgekimigowininán Kitche Manito gá Bemájeumint, gá ezhe gubgekimeumint.

3 Kekandumök o-o netam, tuhtuhkoshinög squách gezhigütön ga pápenotungig, uhnopenutumowát tebinowa otenandumowinewân,

4 Guhtuh ekettowug, áneen eu wáweendumágawin owwe tuhkoshink? ònje, òsemág gá ukko uhpuhgutingwámewát, kokkinná iuheen ezhewabutigo azhewabukkebun wiazhkut wazhetöng áke.

5 O-o ká enanduhzewug keche kekekandumowát, Kitche Manito odikitowin ònje, gezhigön ge ònje ozhichegátawun kiut, giya áke, uhságebemuhkebun nebeeng giya anámebeeng :

6 Eu ònje áke eu ope ákewungebun, banátut, uhgebanátuk nebe ònje :

7 Gezhik giya áke nüngum ayágin kuhnowanjegáta me go ekettowin ònje keche banátuk ishkota ònje ope e-e gezhigut

keche tebákonegang waomanitomissigook aninnewug che bamátizzewát.

8 Siágeinnuhgook, kekandumók o-o ningötwayug kago, Kitche Manito otenandumowinink metoswák tusso kekenonowina ningo gezhikgo otuhpetandán, giya ningo gezhik tebishko metoswák kekenonowin.

9 Káween Kitche Manito buhbakekátizzisse owáweendumágawin, ántin aninnewug anandumowát; keenwazh kuhgwátuhgito keenowint, Õnje ká enanduhze oweuh che banátizzit, kokkinná onundowanemán che ánwanindizzonit.

10 Kitche Manito ogezhigutõn tuh tuhkoshinomuhgut tebishko gamotishkid takoshingin neবাদibbik; me ope gezhik giya áke guttuh májámuhgut, kitche kotámegwawag, kokkinná iuheen tuh ningetawun ga ezhe kezhetag, áke giya kokkinná uhokewinun anduhgogin tuh cháágetawun.

11 Õnje neenkekandámin kokkinná ono iuheen che banátuk owwagwanug wiáwewagwan kokkinná mennoizzhewabizzewinun kokkinná manitowin ga áwung?

12 Uhnundowábundumunk uhwawebizzeyunk e-e gezhigut Kitche Manito che takoshink ope gezhik suhketanemuhguk tuh ningeta ga ezhe kitche kezhitag?

13 Keenowintdush eu wáweendumágawin Õnje kenundowábundámin Õshke gezhik giya Õshke áke, eu quiuk izzhewabizzewin uzzhiág.

14 Eu Õnje siágeinnuhgook, Õnje kenundowábundámin uhnettinnowun, kezbishshowwissik konemá keguh mikág innuhwandewinink keche ketuhgizzissewag.

15 Enandumók Kekitche Manitomenán keenwazh okotuhgitowin me kuhnowanjegawin; tebishko siágeunk kekánissenán Paul tebishko nebwákáwin gá ezhe menint, kege ozhebeumágõm;

16 Giya go kokkinná omazaniegunink uhtuzzhindumink ono iuheen, ántin kago kitchesuhnágut owwe nissetotumink, uhgew kekinnoumowásewinjig mashkáwanduhzigook, ogwakebetõnáwá tebishko azhe gwakenumowát puhkán ozhebe-egunun tebinowa uhbenátowát weowwewán.

17 Keenowádush ween siágeinnuhgook, Õnje kekekandánáwá ono iuheen kiut, ángwámisig, konemá giya keenowá ningooche keguh ezhe suhgábeginegõm kushkedibikutõnk miázheninewugizzit Õnje, kepongeshinõmdush tebinowa kemushkáwandumowinewáng.

18 Máno ashkum mushkáwandumók ashkum kekandumók, Kitche Manito gá Bemájeinunk Jesus Christ okekandumowin. Ween tuh gitchebtwáwizze nõngum gágineek. Amen.

NETAM MAZANIEGUN JOHN GEOSHEBE-EGAT.

CHAPTER I.

EU wiazhkut miájetáng geáwung, eu gá nõndumáng, gá wá-
bundumáng, tebinowa neskezhigonán, wiasumábundumáng, eu
neninjenáng watápenumáng ekettowin bemátizzewin ;

2 (Bemátizzewin mizzhishshowwenágwichegátá, neenge-
wábundámin newetokámin, kewábundieninemin eu gágega be-
mátizzewin, eu wejeendunk osemá kegemesábundiegomin ;)

3 Giya keenowá che wetokoweyágebun azbe wetokowun-
gid Osemá giya Oguisun Jesus Christ.

4 Ono iuheen ketoshebeumoneme che kitche pápenanemoyag.

5 Me ekettowin gá nõndumowungid keweendumoneme, Kit-
che Manito wásayá, kádush kago kushkedibikut ogegishkun-
zeen.

6 Kishpin ekettoeyáng newetokázomin, magwa kushkedibi-
kut bamosayáng neendá kuhgenowishkemin, ká quiuk neendá
izzhewabizzissemin.

7 Kishpin wásayáng bamosayáng, weendush wásayág ayát,
newetokotátemin mamashköt Kitche Manito Oguisun, Jesus
Christ omisqueem kesebeginegomin kokkinná kemutcheizzhe-
wabizzewinenán.

8 Kishpin ekettoeyáng ká kago neendiámirf mutcheizzhewa-
bizzewin, neendá kuhgenowishkindizzomin, káween quiuk tab-
wawin neengegishkunzemin.

9 Kishpin ábawázoeyáng nemutcheizzhewabizzewinenánin
ween keshawátizze quiuk izzhewabizze che mennowesháwane-
meumint nemutcheizzhewabizzewinenán giya che benizzeum-
int kokkinná kemutcheizzhewabizzewinenánin.

10 Kishpin ekettoeyáng káween nemutcheizzhewabizzisse-
min, kuhgenowishke Kitche Manito neendá enánán giya oge-
getowin káween kegegishkunzemin.

CHAPTER II.

NEENDUHBENOCHÉ-EMETOK, ketoshebeumonim ono
iuheen, che mutcheizzhewabizzissewag, kishpin oweuh aninne
mutcheizzhewabizzit oweuh neendiáwanán che guhnonát Ose-
má, Jesus Christ quiuk izzhewabizze :

2 Ween mennowesháwanjega gá mutchetotumingin, káween-
dush atuh keenowind mutchetotumun kokkinná go anegoquág
áke.

3 Kunowandumowuk oguhgequawin me wanje kekandumunk
uhkekanemung.

4 Ween neenkekanemá aketót kunwandumowâsewintdush oguhgequawin kuhgenowishke, kâween tabwawin ogegishkun-zeen.

5 Weendush kanowandunk odikittowininne, me 'ow siágeát Kitche Manitón me o-o wanje kekandumunk beenjinná Kitche Manito uzziáeyunk.

6 Ween beenjinná Kitche Manito neendá aketót azhewabiz-zinitigo Kitche Manito otá izzhewabizze.

7 Nékânissetók kâween ôshke guhgequawin ketoshebeumon-sinonim, gatá guhgequawin atuh wazhebeumonágook, wiazh-kut miáje guhgequang. Gata guhgequawin n'wândumag wiazh-kut miáje guhgequang.

8 Minowá ôshke guhgequawin ketoshebeumonim iuheen tiabwawinewung gagishkungin giya gegishkumag, ònje kush-kedibikuk ge kuhbekosa, quiuk wâsayadush nōngum wâsayá.

9 Ween áketót wâsayág iá, sheenganemátdush wekânisun kushkedibikutōnk iá, nánázh nōngum.

10 Ween siágeát wekânisun, magwa wâsayá, kâween tá bezositashinze.

11 Weendush shânganemát wekânisun kushkedibikutōnk bamosa, kâ okekanduhzeen azhát, ònje kushkedibikut oguhge-beengwaigoon.

12 Ketoshebeumononim uhbenōcheitók, ònje kemutcheizzhe-wabizzewinewân kemennoweshâwandágoozim otuhnozowinink ònje.

13 Ketoshebeumononim, nūsetók, ònje kekekanemáwá wiazh-kut miájetáng; ketoshebeumononim, ōskenowatók, ònje kegebuhkinowáwá Mutche Manito; ketoshebeumononim uhbenōche-etók, ònje kege kekanemáwá ōsemá.

14 Kege oshebeumononim, nūsetók, ònje kege kekandánáwá wiazh-kut miájetáng wanje bemátizzit: kege oshebeumononim ōskenowatók ònje uhmushkâwizzeyag Kitche Manito odikit-towin gegishkumag kebuhkinowá Mutche Manito.

15 Kago ságeto kago áke, gamá iuheen ákeeng atagin: kishpin oweuh aninne siágetojin áke ōsemá oságe-ewawin kâ ogegishkunzeen.

16 Kokkinná kago atag kokkinná kago manwandumink kokkinná giya kago manwábundumunk ogitchetwawebemátizze-win, kâween ōsemá áwunzenōn, o-o bego áke,

17 Ahke májámuhgut giya wanisseshink átamuhgut, weendush Kitche Manitón otenandumowininne ieendotunk, tuh gâ-gega bemátizze.

18 Uhbenocheitók me 'ow ishquiách anitumag Anti-Christ che tuhkoshink, nōngumdush báúienowug Anti-Christug; me wanje kekandumag ishquiách áwung.

19 Ge ònje ságaumōg uzziáeyung, kâweendush ketinowa-migoosenánig; ságaumōg koshá uhwábundi-inungwá uzzihin-owamisinowungwá.

20 Ochichágomá kege menigōm kokkinná kago kekekan-dánáwá.

21 Ká kege oshebeumosenonim ònje uhkekanduhzewag tabwawin, uhkekandumagdush ònje kádush kago kuhgenowishkewin tabwawinewunzenòn.

22 Owwanan kagenowishkid, káween nuh ween, Jesus káween Christ áwisse aketòt ween ayágoonwatunk Osemá giya Oguisemá ween Anti-Christ.

23 Owwagwan ga ayágoonwatowâgwan Oguisemá ká otiáwâseen Osemá :

24 Máno gegishkumòk gá nòndumag wiazhkut miájetáng. Wiazhkut miájetáng gá nòndumag gegishkumag keguh beenjenuhwánashkowáwá Oguisemá giya Osemá.

25 Me o-o gá wáweendumonung gágega bemátizzewin.

26 Ono iuheen gá oshebeumonuhgook, kekukhepácheigònáwá tuzzhindumink.

27 Uhchichâgomá gá meninágoon kegegishkowáwá ká oweuh aninne keta guhgekimegoosewá kago mego o-o uhchichâgomá gagekiminág kokkinná kago tabwawinewun káweendush kuhgenowishkewinewunzenòn, ketá beenjenuhwánashkowáwá uhchichâgomá azhe guhgekeminág.

28 Nòngumdush binná uhbenocheitòk, beenjiná Kitche Manito iyáeyek nánázh che takoshink che águtichissewag ope takoshin.

29 Kishpin kekanemag ween quiuk izzhewabizzit : kekanemáwá ween quiuk izzhewabizzinit Kitche Manitòn ònje nege.

CHAPTER III.

BINNAH Osemá azhe sâgeinunk, keche ezhe weenigoeyunk Kitche Manito oguisun! áke wanje kekanemigoosewung ká oge kekanemigooseen.

2 Siâgeinuhgook, keenowint nòngum Kitche Manito oguisun; ká kekekanduhzemin ga izzhewabizzeyung, kekekandámin koshá ope nágoozit azhenágoozit keguh ezhenágoozemin, keguh wábománán ga ezhenágoozit.

3 Kokkinná aninnewug o-o anandumowin ga gishkungig obenitónáwán weowwewán Kitche Manitòn azhe benizzit.

4 Oweuh mutcheizzhewabizzinidjin obokobetòn tebákonegawin ; mutcheizzhewabizzewin obokobetòn tebákonegawin.

5 Kekekandánáwá 'zhònje takoshink ákeeng che májetòt kemutcheizzhewabizzewininánin, weendush káween kago mutcheizzhewabizzewin oge gishkunzeen.

6 Bánjenuhwánashkágoojin ká mutcheizzhewabizzissewun macheizzhewabizzinidjin káweká ogewábomigoseen, ká giya okèkanemigooseen.

7 Uhbenocheitòk, kago oweuh aninne keguh wiazhemigoosewá, ween quiuk azhewabizzit, quiuk izzhewabizze tebishko Kitche Manito quiuk azhe izzhewabizzit.

8. Ween macheizzhewabizzit Mutche Manito áwe, ònje Mutche Manito mutcheizzhewabizze wiazhkut : me ey, ònjittá gá ònje ezhichegat Kitche Manito Oguisun owwe banájeát Mutche Manitòn.

9 Oweuh Kitche Manitōn wanje negidjin ká mutcheizzhewabizzisee ; ká tá mutcheizzhewabizzisee ánga Kitche Manitōn ge ōnje negidjin.

10 Me o-o onejánisun azhewábundiewawát otizzhewabizzewinewá giya Mutche Manitō onejánisun ween quiuk andotumzik ká Kitche Manitōn ōnje negisse, ween giya siágeásig wekánisun.

11 Me o-o eketlowin gá nōndumag wiazhkut wazhetōng áke che sáságeittink.

12 Káween ween Cain gá izzhewabizzit gá mázheninewugizzit gá nesát wekánisun : wagonandush gá ōnje nánát? ánga otizzhewabizzewin mutcheizzhewabutinne, wekánisundush quiuk izzhewabizzewun.

13 Kago mámuhkátandun kago wekánissetōk ákeeng sheengandágozeyag.

14 Kekekandámin kekuhbekátámin mutcheizzhewabizzewin ketotitámindush quiuk izzhewabizzewin, ōnje neságeánánig wekánissemág : ween siágeásig wekánisun nebwinink iá.

15 Ween shánganemát wekánissun nisshewashkid, kekekandánáwá nashewashkid ká kago gágega bemátizzewin ogeghishkunzeen.

16 Me wanje kekanemunk Kitche Manitō uhságeinunk, ōnje uhgebuhtitōnunk obemátizzewin keenowint ōnje ; giya keenowint ketá buhtitōnánin kebemátizzewininánin kekánissenánig ōnje.

17 Owwagwan wiánutizzegwan owábomátidush wekánisun katemákizzinit sháwanemásigdush ; áneen ga ge ezhe ságeát Kitche Manitōn ?

18 Neenduhbenoche-etōk, kago keságe-ewawinenánin tuh tuhgoosinōn gegetowinink, ketizzhewabizzewininán koshá atuh quiuk.

19 Me o-o ga ōnje kekandumunk, quiuk izzhewabizzeyunk keguh mushkáwissetomin ketaenánin anosumit.

20 Kishpin ketaenánin weendumágoeyunk mutcheizzhewabizzeyunk Kitche Manitō owushema apetandágoose apetandágwuk ketaenánin kokkinná kago okekandán.

21 Siágeinnuhgook, kishpin ketaenánin weendumágoosewunk kago chemutchetotumunk, quiuk neendizzhewabiz, kege enandámin, azhe meenwandunk Kitche Manitō.

22 Kagodush nandotumowungoon kemenigonán ōnje kunwandumowunk otizzhetwáwin azhe meenwandunk ieendotumunk.

23 Me o-o oguhgequawin che tabwa-andumunk Oguisun Jesus Christ otuhnozowinink, giya che ságeitink mamashkōt gá ezhe guhgekimenunk.

24 Ween kunwandunk oguhgequawin Kitche Manitōn weowwinink iá giya ween Kitche Manitōn weowwinink iáwun me o-o wanje kekandumunk keowwináng uzzhiát Ochichágwun gá mezinunk.

CHAPTER IV.

SIAGEINUHGOOK, kago kokkinná tabwa-andun kago guhgequawinun, kuhgwadebandumók, Kitche Manito keche oguhgequawinit, ònje kitche nebewá kagenowishkidjig manito-wázojig geságáumög ákeeng.

2 Me o-o ga ònje kekandumag quiuk Kitche Manito oguhgequawin, andusink guhgequawinun azhe guhgequang Jesus Christ ge takoshin ákeeng, Kitche Manito áwe, 'zhezhe guhgequang:

3 Andusink guhgequat wiágoonwatunk Jesus Christ weyásink ge tuhkoshin, káween* Kitche Manito ònjebát me o o Anti-Christ gá nõndumag che takoshinomuhguk, nõngumdush ázhi-uzzhisin mizze ákeeng.

4 Kitche Manito kedebanemigowá uhbenocheitók ketuhnewishkowáwágdush ònje ween gagishkowag owushema apetan-dágooze apetan-dágoozinit ákeeng gagishkowáwájin.

5 Ahke otinowandánáwá, ákeeng otuzzhemáwán áke obezindágnáwádush.

6 Keenowint Kitche Manito mámony, ween kakanemát Kitche Manitõn kebezindágonán, ween kakanemásig Kitche Manitõn, ká kebezindágoosenán. Me o-o wanje kekandumunk quiuk tabwawin giya kuhgenowishkindewin.

7 Siágeinuhgook, umbá ságeitétá: Kitche Manito ságe-ewawin; kokkinná siáge-ewat, Kitche Manitõn ònje nege, okekanemán Kitche Manito.

8 Ween siágeásig, Kitche Manitõn ká okekanemáseen ònje Kitche Manito ságe-ewawin.

9 O-o mizzbishshowwenágwuchegátá, owábundi-itink Kitche Manito ságeinunk, ònje Kitche Manito obezzhenázhowán ákeeng biazhegwunit Oguisun siágeájin, konemá ketá ònje bemátizzim.

10 Me o-o ságe-ewawin; káween ween keenowint uhságe-unK Kitche Manito, ween Kitche Manito oságeinunk, biezhenázhowátdush Oguisun, uhsáságewitchegeat kemutche izzhe-wabizzewininánin ònje.

11 Siágeinuhgook, Kitche Manito azhe ságeinunk, ketá ságeittemin giya keenowint.

12 Ká oweuh aninne weká wábomáseen Kitche Manitõn, kishpin ságeitteyunk kege gishkowánán Kitche Manito oságe-ewawin, kemooshkenashkágomindush.

13 Me o-o wanje kekandumunk uhgegishkowunk giya ween gegishkonunk, ònje ogemenigonán Ochichágwun.

14 Kegewábundámin ketebátotámin Osemá oge be-ezhenázhowán Oguisemá che ònje bemátuk áke.

15 Owwagwan ga ekettogobunan, Jesus, Kitche Manito Oguisun, Kitche Manitõn ogegishkowán, giya ween ogegishkágõn Kitche Manitõn.

16 Kekekandámin, ketabwatámin Kitche Manito ságeinunk. Kitche Manito ságe-ewawin, weendush azhe bemátizzit uhságe-ewat, Kitche Manitõn ogegishkagõn giya ween ogegishkowunk.

17 Me o-o keságe-ewawininán quiuk ge oshichegáta ketá sŕngeta-amin ope gezhigut che tebákoŕnegat Kitche Manito ŕnje, azhe iát ketizzhe iámin omá ákeeng.

18 Ká sagizzewin tuhgo sinŕn ságeittewinink, quiuk ságeittewin ŕnje ságitchewabinegáta sagizzewin : ween siágizzit, ká quiuk eshichegázose che ságe-ewat ŕnje sagizzewin kotuhgito-win, ween siágizzit ká quiuk izzhewabizzisse che ságe-ewat.

19 Neságeánán, ŕnje ween netam kege ságeigonán.

20 Oweuh aninne eckettŕt, neenságeá Kitche Manito, shánga-nemátduh wekánisun, kubgenowishke : ween siágeásig wekánisun, gá wábomájín, áneen ga ezhe ságeát Kitche Manitŕn gá wábomásig?

21 O-o guhgequawin ween kege ŕndinámin, ween siágeát Kitche Manitŕn, oguh ságeán wekánisun giya.

CHAPTER V.

OWWAGWAN anandumogwan Jesus, Christ áwit, Kitche Manitŕn ŕnje nege : owwagwandush siágeágwan Osemán otá ságeán Oguisemán giya.

2 Me o-o wanje kekandumunk uhságeung Kitche Manito onejánisun siágeungoon Kitche Manito kunwandumowunkdush oguhgequawin.

3 Me o-o uhságeint Kitche Manito kunwandumowint oguhgequawinun ; oguhgequawinun káween kesuhnágenosemin.

4 Owwagwan Kitche Manitŕn wanje negegwan otuhnewishkán áke me eu azhe uhnewishkumink áke, kemushkáwandumowininánin.

5 Owwanan 'nuh 'ow uhnewishkunk áke? ween atuh tiabwa-andunk Jesusun, Kitche Manito Oguisun áwinit?

6 Me wuhow takoshink nebe misque ŕnje, Jesus Christ káween atuh nebe ; nebe misque giya ŕnje Uhchichágomá, tepájemŕt, ŕnje Uhchichágomá quiuk tabwa.

7 Niswa gegetowug (gezhigŕnk, Osemá, giya Eckettowin, giya Uhchichágomá, uhgew nasidjig bazhekowug.

8 Niswa gegetowug ákeeng,) uhchichágomá, giya nebe, giya misque, o-o niswe azhe mámowy tuhgwemuhgutŕn che bazhekwunk uhhazhekwunk.

9 Kishpin tabwatumunk aninne odikittowin, Kitche Manito odikittowin owushema apetandágwut, me o-o Kitche Manito odikittowin ogetuzzhemát Oguisun.

10 Ween tiabwatunk Kitche Manitŕn Oguisinne ogegishkán eckettowin tebinowa, ween tiabwatunzik Kitche Manito kubgenowishkéá, ŕnje ká otawatunze eckettowin Kitche Manito gá iekettŕt tuzzhemát Oguisun.

11 Me o-o eckettowin Kitche Manito gá meninunk gágega bemátizzewin, o-o bemátizzit Oguisun ogegishkumine.

12 Ween ayáwát Oguisemá otíán bemátizzewin, ween ayáwásig Kitche Manitŕn Oguisinne ká otíáseen bemátizzewin.

13 Ono iuheen wazhebeumonuhgook keenowá tiabwatumag

Kitche Manito Oguisun otuhnozowinink che kekandumag ayá-eyag gágega bemátizzewin konemá ketá tabwa-andám Kitche Manito Oguisun otuhnozowinink.

14 Me o-o azhe tabwa-anemunk nandotumowungoon kago kemenigonán anandungin che meninunk.

15 Kekandumungoon uhnöndonunk nandotumungoon kago kekekandán iyáeyunk kago nandotumowungoon.

16 Oweuh aninne wábomát wekánisun mutcheizzhewabizze omutcheizzhewabizzewin nebowinewunzinik, oguh nundotumowán Kitche Manitön oguhmenándush bemátizzewin uhgew nabowinewunzinig omutcheizzhewabizzewinewá. Tubgomuhgut mutcheizzhewabizzewin uhnebowinewung, káween neendikitose che uhnumeatumink.

17 Kokkinná mutchetotumowin mutcheizzhewabizzewinewun, árint mutcheizzhewabizzewin ká nebowinewunzenön.

18 Kekekanemánán oweuh Kitche Manitön wanje negit ká mutcheizzhewabizzisse, ween Kitche Manitön wanje negit kунwandán weow, macheizzhewabizzinidjin ká ningöt otátotágoseen.

19 Kekekandámin Kitche Manito uhtebaneminunk anegoquág áke mutcheizzhewabizzewin ezhissin.

20 Kekekandámin Kitche Manito Oguisun takoshin gá meninunk nebwákáwin che kekanemung ween quiuk izzhewabizzit weowinkdush ketiámin ween tiabwat Kitche Manito Oguisun, Jesus Christ me o-o quiuk Kitche Manitön giya gágega bemátizzewin.

21 Uhbenöcheitök metágwaetowik muzzineneensug. Amen.

WIAHNEKA MAZANIEGUN JOHN GEOSHEBE-EGAT.

CHAPTER I.

OKEWANZE otoshebeumowán gá onábomint equa, giya onejánisun, ween siágeug quiuk, kagatdush káween neen atuh kokkinnágo quiuk kekandungig quiuk izzhewabizzewin.

2 Quiuk izzhewabizzewin önje gagishkumunk keguh gegishkámendush gágineek.

3 Sháwanjegawin keguh wejeigoon, giya innuhwandewin, Kitche Manito Osemá önje, giya Kitche Manito Jesus Christ Osemá Oguisun önje ; kagat Quiuk ságeittewin giya tabwawin.

4 Neenkitche pápenanim makowugwá keenejánisug quiuk izzhewabizzewát Osemá azhé guhgekiminunk.

5 Binná nöngum kekuhquajemin equa, káween öshke guhgequawin ketoshebehmosinön gata guhgequawin kiut buhtuz zhekumung che sáságeittoyunk.

6 Me o-o ságeittewin, kenopenutumowánán oguhgequawin; me o-o oguhgequawin azhe nōndumun wiazhkut miáje gubgequang ketáwe nopenután.

7 Nebewá kagianizzidjig takoshinōg ákeeng keche eketto-wát Jesus Christ ká muhshe takoshinze, aninneeng che be-ezhe-nágoozit. Me 'ow kagianizzit giya Anti-Christ, (shánganemát Christun.)

8 Kunowábundizzōk keche wuhnetosewunk uhnokewin, me-nik gá ieendotumunk, quiuk tepáumátewin ōnjitá keguhtíamin.

9 Owwagwan giya mutcheizzhewabizzegwan ga tabwatunzik Christ oguhgequawin, kaween Omanitomisse: ween kanowan-dunk Christ oguhgequawin niyazh otiáwán Osemá giya Ogui-semá.

10 Oweuh otissig o-o gubgequawin betosig, kago peende-gunákan andáeyun, kago nuhándotumowákan Kitche Manitōn keche sháwanemigoot.

11 Nanándotumowinussittumowát Kitche Manitōn che shá-wanemigonit ototápenumowán ánínt omutcheizzhewabizzewin-inne.

12 Nebewá keweinin, káween keweoshebeumosinōn maza-niegunink oshebe-egunábo ōnje, ōnje neendenandum keche be-otisinán che beguhnōninán osumeskezhik keche pápenanemoeyunk.

13 Gá onábumint keejezhán onejánisun ketuhnuhmikágōg. Amen.

NISSINK MAZANIEGUN JOHN GEOSHEBE-EGAT.

CHAPTER I.

OKEWANZE otoshebeumowá Gaius, ween siágeug quiuk.

2 Siágeug, owushema neenduhpetandán eu andussink kago, che mennoizzhewabizzeyun, che mennobemátizzeyun, kechichágōnk azhe mennoizzhewabizzit.

3 Neekitchepápenanim ope wekánisemág buhnennotepá-jemōt quiuk izzhewabizzewin gagishkumun, azhe mennoizzhewabizzeyun.

4 Me emá owushema ge pápenanemoeyán ope n'wándumán neenduhbenōche-emug quiuk izzhewabizzewát.

5 Siágeug, quiuk ketizzhewabiz, andotowutwá wekánisemág giya miátáwizzidjig.

6 Otuzhindánáwá ketizzhewabizzewin anumeawinink, wawane bemewenintwá quiuk keguh izzhewabiz:

7 Ōnje, Kitche Manito otuhnōzowinink wanje máchawát, káween kago ototápenumowáscen miátáwizziniđjin.

8 Ketábeendegunánánig uhgew towug anishanâbag konemá ketáwetórkámin quiuk izzhawabizzewin.

9 Neengeoshebeumowág anumeájig ; ween Diotrephe manwandunk we gitchetwáwizzit andusshewát ká kege peendegunigoosenán.

10 Me eu ònje kishpin takoshinán neenguh kunwandán eu gá izzhewabizzit uhmutsche tuzzheminunk mutchegegetowinun : ká azhe njanduhze ánuh ge mutchetuzzheminunk, ká uhpeendegunáseen ween tebinowá wekánisemág otònjeán giya anishanâban che peendegunánit oságitchenázhowándush uhnumeawegumigònk.

11 Siágeinuhgook, kago nopenutun kago eu mache izzhewabuk, quiuk izzhewabizzewin koshá nopenutumòk ; ween manozzhewabizzit, Kitche Manitòn otinowamán ween macheizzhewabizzit, ká owábomáseen Kitche Manitòn.

12 Demetrius kokkinná aninnewun omennotuzzhemigòn, quiuk kagat mennotuzzhemán neenkekandámen quiuk mennozzhewabuk.

13 Bátienut wáoshebeumán, káween koshá oshebe-egunábo, giya megwun neenguh ióseen che oshebeumonán.

14 Wiebuh keguh bewábomin anosumeskezhik guhguhnonit-teyunk. Máno keguh innuhwandein ; uhnumekowik ketinowamáguninánig otuhnozowinewán.

JUDE GEOSHEBE-EGAT.

CHAPTER I.

JUDE, Jesus Christ obumetagusun, James wekânisun, otoshebeumowan uhnew shâwandâgoozidjig Kitche Manito Osemâ ōnje, kanowaneminjig Jesus Christink gâ nundominjig:

2 Mâno keguh shâwandâgoozim, innowandewinink sâgeitte-winink âpiche.

3 Siâgeinuhgook, ope wazhebeumonuhgook wawane tuzzhindumink ōnjittâ bemâtizzewin, enandâgwut keche oshebeumonuhgook, che guhgâzominuhgook, wawane keche megâzocoyag mushkâwandumowin ōnje ningōtink gâ menintwâ anumeâjig.

4 Ahnint aninnewug gemōch peendegaotawug, uhgew maweshâ ge onuhginjegâzobuneege keche banâtizzewât, waomantomisigook aninnewug, uhgwakenumowât Kitche Manito oshâwanjegawin wenizzewinink, uzzhâgoonwatumowât onezheka Manitōn, Kitche Manito giya Kekitche Manitomenân Jesus Christ.

5 Eu onje keguh mikwandumoninenim, ânuh ningōtink kege kekandânâwâ o-o, Kitche Manito ope gebemâjeât anishanâban âkeeng Egyptink, nâágutchdush oge banâjeân uhnew tabwâ-tunzinigoon.

6 Giya omezhinowamun uhgew gâ kunowanduhzigook netam gâ ezhe buhgitenintwâ, uhgew gâ nuhgutungig tebinowa otinduhnukewinewâ, otâpiche kunwanemân uhtâkobizzonit kushkedibikutōnk nânâzh e-e kitche kitche tebâkonegawegezhiguk.

7 Tebishko Sodom giya Gomorrha, otanowun giya æenduhgogin, uhbuhgitenumowât weowewân bisshegwâtizzewinink, uhnopenutumowât miâtâwutinik weyâs, negân owâbunduhân ga ezhe kubgwâtuhgitonit mutche ishkota ōnje.

8 Uhgew giya aenâbundungig, owenetōnâwâ weyâs, osheengandânâwâ keche tebanemintwâ omutche tuzzhemâwân nâgânizzinidjin.

9 Michaeldush kitche mezhinowa ope kakândewât Mutche Manitōn, (otuzzhindânâwâ Moses weow,) kâween ogemutche-guhnonâse, eketto atuh, Kitche Manito keguh genuhumâg.

10 Uhgewdush omutche tuzzhindânâwâ e-e kakanduhzikwâ: onœdush iuheen kakandumowâjin tâbishko âwaseink, ono iuheen ōnje banâjeittezowug.

11 Tuhsuhnâgizzewug uhgew ! Cainun azhânit ezhâwug, onopenutânâwâ Balaam omâzheninewugizzewin che tebâumâgawizzewât, banâtizzewug Core omutchegegetowinink.

12 Ketuhgizzewug keweekoongawinink keskeshawâtizzewinink, ope wâjewekoongamikwânin, uhshundizzowât uhkotâ-

jissigwá : ánuhqutõn nebe anduhgoosinõk, puhbámáunk notin õnje ; metigõg uhmenewewát naboquatagin, uhmenewewisigwá nezhink nebowug, moniegázowug ojebekáwewát ;

13 Uhmütwaáskáwát tegowug kitchegumeeng, uhbetawetowát tebinowa otuhgutchewinewá ; wanísshingig uhnungwug, uhgew kanowandumowinjig makuttawág kushkedibikut gá-gíneek.

14 Giya Enoch neezhwáswa Adam õnje ogetebátotánun ono eketõnk, Kitche Manito tuhkoshin námowy metáchink metoswák anumeanidjin,

15 Keche tebakonát kokkinná keche kekandumowintwá kokkinná ulgew waomanitomissigwá otinuhnokewinewá manito uhnokewinewunzenõk, giya omutchegegetowinewá, eu waomanitomissigook mutcheizzhewabizzidjig uhgemutche tuz-zhemint.

16 Me uhgew nanáwudjemojig, uhnopenuttumowát tebinowa otenandumowinewá ; otonewán gegetomuhgutinewun kitche muhmechág gegetowinun, owushema otuhpetanemáwán ánínt aninnewnn uhwánutinit õnje.

17 Siágeinnuhgook, kunwandumõk eketowinun Kekitche Manitomenán Jesus Christ anonájin gá eketowát kiut ;

18 Gá ezhe weendumonágwá tuhtáwug ga pápenõtungig squách uhgew õnjittá ga n'wápenutungig tebinowa onáгуттуwandumowinewán manitowunzinik.

19 Uhgew uhmewug uhgew bakánitojig weowwewán, we-yásemá enandumowin azhewabizzidjig, ká Ochichágosewug.

20 Keenowádush, siágeinnuhgook, sõngetõg keowwewán kemushkáwandumowinewáng, uhnumeáng Kitche Manito Ochi-chágõnk,

21 Kunwandumõk keowwewán Kitche Manito oságe-ewawinink, nandowáundumink Kekitche Manitomenán Jesus Christ osháwanjegawin che gágega bemátizzeyag.

22 Sháwanemikõg ánínt uhpukánitõng :

23 Ahnintdush bemájeikõg sagizzewin õnje che ságitche wekobinagwá ishkotang ; uhsheengandumink kagat buhbeenzikowágun uhgetuhgág oweyásemá õnje.

24 Nõngumdush ween kashketõt uhkunwaneminág che pongeshinzewag, ween gashketõt che beninág ningõtono keche igosewag anosumeet okitchetwáwizzewinink kitche pápenanemowinink,

25 Ween atuh nabwákát Manito gá Bemájeinunk, ween tuh kitchetwáwizze che tebakonegat, che ogemákundunk, che mushkáwizzit nõngum giya gágíneek. Amen.

JOHN OWAWBUNDIEWAWIN.

CHAPTER I.

JESUS CHRIST owábundiewawin, eu Kitche Manitón gá menigoot che wábunduhát otoskenegamun iuheen wiebuh gá izzhewabukin; uhnokedush otuhnonán omezhinowamun che weendumowánit otoskenegamun Johnun :

2 Ween okunwandán (otoshebeán) Kitche Manito odikittowin, giya Jesus Christ omushkâwegeezhwawin, kokkinná giya iuheen gá wábundungin.

3 Tuhshâwandágooze ween ga kuhnowábundunk, tuhshâwandágoozewug giya uhgew bazindungig, ekettowinun ono mazaniegunink kishpin kunwandumowát ono iuheen wazhebe-egátagin : ònje gezhigut bazhew che ochichesag.

4 JOHN otoshebeumowán nâzhwâswawânuhgizzidjig anumeájig Asiaink : Keguh shâwandágoozim, giya innowandewin dush ween ònje nongum wiáwit, ween gá áwit, ween giya gá áwit ; giya nâzhwâchejig Ochichâgomâg anosumisnik onamátábewin ayájig ònje ;

5 Giya Jesus Christ ònje ween nabwákât quiuk tabwat wátokázót, netam gá negit nebowinink, ween wagemákundowát kitche ogemán ákeeng. Ween siágeinunk, uhkeseábáwutoununk tebinowa omisqueem ònje,

6 Ween kege ogemáweigonán, giya che sáságewinunk Kitche Manito giya Osun ; ween ga kitchetwáwizzit ápiche ga ogemáwit gáginéek. Amen.

7 Binná, takoshin magwa ánáqutónk ; andussink oskezhikomá tuhwábomá ; giya uhgew gá bulzhebuhwájig ; kokkinná bamátizzidjig ákeeng guhtuhmowwewug ween ònje. Me ga izzhewabuk, Amen.

8 Neen Alpha, neen Omega, wiazhkut uhmájetáng giya uzeeshquátáng, eketto Kitche Manito, ween wiáwit, ween gá áwit, ween ga áwit ween miámowy Mushkâwizzit. ,

9 Neen John, kekânissewá, kitche kewaewá kotuhgizzewinink, giya Jesus Christ otogemáwewinink obeowinink, Minisink Patnos ezhenekátátag neendíánábun Kitche Manito odikitowin ònje giya Jesus Christ omushkâwizzewin ònje.

10 Ochichâgomâg neengeiá Kitche Manito ogezhigutomink neengenóndán kitche gegetowin neempikqunáng tebishko nōndâgomutcheGUNINK inwa,

11 Ekettónk, neen Alpha, neen Omega, netam giya squách: wiábundumun, oshebeun mazaniegunink, ezhenizzhubumow nâzhwâswawânuhgizzidjig anumeájig Asiaink ayájig : Ephe-

susink, Smyrnaink, Pergamosink, Thyatiraink, Sardisink, Philadelphiaink, giya Laodiceaink.

12 Neengegwaketádush owewábundumán e-e ganonigoe-yán. Ope gá gwaketáeyán, neezhwáswa ozáwá shoneá wásákoninjegunátigön neengewábundánun ;

13 Nowwihedush neezhwáswa wásákoninjegunátigön oweuh Aninne Oguisun azhenágoozit ezhenágooze, buhbeenzikowágun otuhgwin ozítáng uhquagutinne, guhkitchepizzo okákegunink ozáwá shoneá kitchepizzoon.

14 Oshtegwán wenizzissun mánishtánish obewi-ink ezhewábishkánewun gonink ezhewábishkáne ; oskezhikön misqukkuna ishkotang ezhenágwutinewun ;

15 Ozáwábekön ezhenágwutinewun ozittun, tebishko chiágetagin kitchepizzoon ; olinwawin matwaáskágin inwawane.

16 Ogitcheníkáng otuhkonán neezhwáswa uhnungwun : etowábetáyáne uzzhowweshk wanje ságáumomuhgutínik otonink ; oskezhigöndush gezis ápiche ságásegat me azhenágoozit.

17 Wiábomugdush ozítáng neembongeshin tebishko naböngin. Neendángenikdush ogitcheník, neendigdush, kago sagizzekan ; neen netam giya squách :

18 Neen 'ow Bamátizzit neendow, giya 'ow gá neböt ; binádush neen gágega bemátiz, Amen ; neen neendíanun ápápegiegunun Mutche Manito uzzíát giya nebwin.

19 Ozhebeun menik iuheen wiábundumun iuheendush nön-gum ayágin giya iuheen náagutch ga iágin ;

20 Kíatukin iuheen wiábomudjig neengitcheníkáng, giya neezhwáswa ozáwá shoneá wásákoninjegunátigön. Neezhwáswa uhnungwug me uhgew mezbinowag neezhwáswawán anumeájig : neezhwáswa wásákoninjegunátigön me neezhwáswán anumeájig.

CHAPTER II.

OZHEBEUMOW 'ow mezhinowa ayát ningötwawán anumeájig Ephesusink ; Ween takonát neezhwáswa uhnungwun ogitcheníkáng, eketto ono iuheen, ween bamosat nowwiuhe neezhwáswa ozáwá shoneá wásákoninjegunátigön ;

2 Neenkekandánun ketuhnokwinun anuhnokewinun, kebeowin azhe kushketosewun che muhmázhetoeyun uhgew macheizzhewabizzidjig ; kege kuhgwadebanemáwág uhgew anoninjig neendáwemin aketojig, kádush ween áwissewug ; mikkowáwug uhghugenowishkewát ;

3 Kege kuhgwátuhgito, kege be, kege uhnoke neenduhnozowin önje, ká kege wunemikowwese.

4 Ningötonodush kewe-enin önje kege nuhgután netam ké-ságe-ewawin.

5 Eu önje kunwandun emá uhge pongeshinun, ánwánindizzoon, enuhnokeen netam ketuhnokewinun, uhgamá keguh beotissin gazhetinna neenguh májetön kewásákoninjegunátik meatuhgo ánwánindizzoyun.

6 Me o-o aáeyun, Nicolaitanun otuhnokewinewán, kesheen-gandánun uhnew shángandumánin giya.

7 Ween watowugát máno tuhnöndum Ochichâgwun anát anumeánidjin ; Ween anewishkunk neenguhmená che mejit gágega bemátizzewin metigön nowwiuhe Kitche Manito ogit-tegánink batuhkizzöt.

8 Ozhebeumow 'ow mezhinowa ayát ningötwawán anumeá-jig Smyrnaink ; Me ono iuheen aketöt Netam giya Squách ween ga neböt, bemátizzedush ;

9 Neenkekandánun ketuhnokewinun kesuhnágizzewinun ketemágizzewin (kewánuttizdush ween,) neenkekandánun o-mutchegegetowinewán uhgew neen Jewew aketogig, kádush áwissewug, Mutche Manito otuhnumeawegumigönk wetokázowug.

10 Kago gotunkan ono iuheen ga önje kotubgitoeyunin : biná, Mutche Manito ánint keguh kepáquogowá, che kuhgwadebanemigoeyag, metoswogwun keguh kotuhgandán, mushkáwegábowik nánázh nebowin, keguhmenin wewoquán bemátizzewin.

11 Ween watowugát, máno tuh nöndum Ochichâgomá anát anumeánidjin, ween anewishkunk káween tuhwesuhganduhze áneka nebowin.

12 Ozhebeumow 'ow mezhinowa ayát ningötwawán anumeá-jig Pergamosink ; Me ono iuheen ekettöt wuhow ayát átowábetayánik uzshowweshk ;

13 Neenkekandán ketuhnokewinun, giya andáyun emá Mutche Manito onámátábewinink, kemushkáwemeenjimenun neenduhnozowin, káween kegeágonwatunzeen nemushkáwandumowin, káween pápish ono gezhigulön magwouh Antipas uhgenesint magwauihe keenowá Mutche Manito uzshiát.

14 Pungee neendíanun iuheen wáeninán, önje ánint iáwug keenowá tabwatungin Balaam oguhgequawin, ween gá guhgekemát Balakun keche oppuhgitowát bezogashinowin anosumewát Israel onejánisun, che mejewát iuhéen siáságewinintwá muzzininneeg, che bisshegwátizzewátdush.

15 Giyadush ánint iáwug tiabwatungig Nicolaitanug oguhgequawinewá, eu shángandumán.

16 Ahnwanindizzoon ; uhgamá gazhetinná keguh beotissin neenguhmegánigowág neenduzshowweshk neendonink ayág.

17 Ween watowugát, máno tuh nöndum Ochichâgomá anát anumeánidjin : Ween anewishkunk neenguhmená che mejit kiátuk manna, wabishke asin neenguhmená, uhsineengdush öshke onozowin oshebe-egáta, eu oweuh aninne kakanduhzik me-atuh 'ow mánint.

18 Ozhebeumow 'ow mezhinowa ayát ningötwawán anumeá-jig Thyáiraink ; Me o-o aketöt Kitche Manito Oguisun, ween waskezhigoot tebishko misquhqunag ishkota azhenágwutinik, ozittun ozáwábekönk azhenágwutinik ;

19 Neenkekandánun, ketuhnokewinun, kekeshawátizzewin, kemushkáwandumowin, kebeowin, ketuhnokewinun ; squách-

dush owushema menik kege enuhnokke menik netam gá enuhnokkeyun ;

20 Pungee iuheen neendiánun wàeninán, ònje máno ketenánemá 'ow equa Jezebel ònwáchege equa anwátunk weow che bisshegwátizzewát giya che sáságewínát muzzinineen.

21 Neenge mená che ánwánindizzót obisshegwátizzewin, kádush ween we ánwánindizzose.

22 Binná nebágunink neengun oppuhgená, uhgewdush wáje-bisshegwátizzemájig kitche kuhgwátuhgittowát neenguh toto-wág kishpin ánwánindizzosigwá.

23 Neenguh nissemán onejánisun nebowin ònje ; kokkinná anumeájig oguh kekandánáwá neen áweyán nandonaegayán, ábetowinun giya otaink : kokkinná andusheyag keguh ezhe meninimigo aezhewabuk ketuhnokewinewán.

24 Ketenindush keen, giya ánínt Thyatiraink ayájig, menik ayásigwá oguhgequawin, menik kakandubzikwá Mutche Manito aquanduinát, aketowát ; káween puhkán pemewunán keguh wewi-issinonim :

25 Eu ayáyun gezhá mushkâwemeenjimenun nánázh che tuhkoshinán.

26 Ween anewishkunk, kunwandunk neendunokewinun nánázh waquiág neenguhmená mushkâwizzewin uhnewishkát bamátizzinidjin ;

27 (Oguh ogemákundowán pewábeek osuhkáoon ònje ; te-bishko wábegunne otossowin bwápokosingin me ga popokoshinowát,) telíshko nōs gá ezhe mezhit.

28 Neenguh mená wábun uhnungwun.

29 Ween watowugát, máno tuh nōndum Ochichâgomá anát anumeánidjin.

CHAPTER III.

OZHEBEUMOW 'ow mezhinowa ayát ningótawán anum-eájig Sardisink ; Ween neezhwáswa Kitche Manito Ochichâ-gwun giya neezhwáswa uhnungwun ayáwát, me o-o aketót, neenkekandánun ketuhnokewinun ; nozowin ketián bemátizze-yun, kenibdush ween.

2 Uhkowábíg, mushkâwetōn iuheen ashkoonegátagin, wia-showwissingin che nebomuhguk : káween nemikkunzenun ketuhnokewinun quiuk che izzhewabuk anosumeet Kitche Manito.

3 Kunwandun eu ònje o-o azhemenigoeyun, azhe nōndumun, mushkâweminjemeen, ánwánindizzoon. Kishpin uhkowábiz-zissewun keguh otissigōn ope ananduhzewun che otissinán.

4 Punge onozowinun ketiánun Sardisink ònje wánusiníg been-zikowágunewán, neenguhwetosamigōg wábishkizzewinink, ta apetandágoozewug.

5 Ween anewishkunk wiábishkequtinik beenzikowágun oguhtuhgwin, ká neenguhgeseumowáse bemátizze mazaniegunink, neenguh weendumowán otuhnozowin Nōs anosumeet, anosumewátdush omezhinowamun.

6 Ween watowwugát máno tuh nōndum Ochichâgomá anát anumeánidjin.

7 Ozhebeumow 'ow mezhinowa ayát ningōtwawán anumeájig Philadelphiaink ; Ween azhewabizzit, ween tiabwat, ween David otábápegiegun ayát, ween biákinuuk, kádush oweuh aninne otá kepaquhunze, eketto ono iuheen ;

8 Neenkekandánun ketuhnokewinun ; binná neengebákindsitōn ishquándam anosumeyun, ká oweuh aninne otá kepaquhunzeen, kitche agásenut kemushkáwizzewin, kege kunwandán neendikittowin, ká kege ágoonwatunzeen neenduhnozowin.

9 Binná uhgew wátokázojig Mutche Manito otuhnumeawinink, uhgew neen Jewemin aketojig, kádush ween áwissegug, uhguhgenowishkewug ; neenguhtotowág keche be ochicheengwunitókwá anosumeun kezitáng oguh kekandánawá uhságinán.

10 Onje kege kunwandán neendikittowin neembeowinink, me giya neen ga ezhe kunwaneminán e-e tebiegun kuhgwadebanindewin, ga takoshinomuhgut kokkinná ákeeng che kuhgwadebanemintwá kokkinná ákeeng andánuhkejig.

11 Binná, gazhetinná neenguh tuhkoshin : mushkáwemeenjimenin eu ayayun, kago oweuh aninne keguh muhkumigoose kewewoquán.

12 Ween anewishkunk, neenguh totowá che suhkáágunewit Nemanitōm otuhnumeawegumigōnk, ká minowá tuh ságáunze : neenguh ozhebeán Nemanitōm otuhnozowin weowwink, azhe- nekátanik giya Nemanitōm ototanh, ūshke Jerusalem, eu gezhigōnk gá be ōnje názhuhkeeg Kitche Manito uzziát ōnjemuhguk, giya neendūshke uhnozowin.

13 Ween watowwugát, máno tuh nōndum Ochichâgomá anát anumeánidjin.

14 Ozhebeumow mezhinowa ayát ningōtwawán anumeájig magwa Laodiceanug ; Amen, nabwákát quiuk tabwat, wiazhkut miájetáng kokkinná kago Kitche Manito gá ozhetōt eketto ono iuheen :

15 Neenkekandánun ketuhnokewinun, ká ketuhkizzose ká giya kegezhisose, ápadush tuhkizzoeyun gamá kezhizzoyun.

16 Onje punge uhgezizhoeyun, ká ketuhkizzose, ká giya kegezhisose, keguh shishshukowánin neendōnink :

17 Onje kedikit, newánutiz, nebewá neendiá onokájegun, ká kago neenundowanduhzeen ; ká kekekanduhzeen nisshe- wuhnátizzeyun, ningōt inábuhtizzissewun, katemágizzeyun, kuhgebeengwayun, pingwoshshágitteyun :

18 Keguházomin che gishpinuttoweyun ozáwá shoneá ayáyán gá kuhgwadebandumink ishkotang, ketá ōnje wánutiz, giya wábishke beenzikowágun konemá ketá ubgwin, águtche- win kepingwoshshágitteyun che nágwussinōk ; pemetawinun keskezhigōn mushkeke bemeta, keche wábeyun.

19 Menik ságeugwá, neennuhnebekimág neembuhshunzawág ; eu ōnje, ángwámizzig, áwanindizzōk.

20 Binná, ishquándang nenebow, pápágaquiegayán : kishpín

owuh aniane nõndunk neendinwawin, pãkindanunk ishquãdam, neenguh beendega neenguh wetopomã giya ween neenguh wetopomik.

21 Ween anewishkunk, neenguh menã keche wetuhbemit nenãmátãbewinink, tebishko azhe uhnewishkumãn, nenãmátubdush mãmowy Nõs onãmátãbewinink.

22 Ween watowwugãt, mãno tuh nõndum Ochichãgomã anãt anumeãnidjin.

CHAPTER IV.

GAH eshquã izzhewabuk neendenã, binnãdush, ishquãndem uhbãkindãsink gezhigõnk ; netam inwawin nõndumãn, qundigo nõndãgomutchegun anwat uhguhghunozhit ; eketto, omã beezhãn, keguh wãbunduhin iuheen nãgutçh ga izzhewabukin.

2 Bãbegadush igo Ochichãgomãng neengeiã : binnã, nãmátãbewin gezhigõnk ãta, bazhek nãmátãbe nãmátãbewinink.

3 Ween nãmátãbit tebishko jasperink che kunowãbomint, giya sardine ãsin, onuhgwãndush gewetãsin nãmátãbewinink, emeraldink ezhenãgwut.

4 Gã gewetãiuhe nãmátãbewinink neezhtunnuh usshenewin nãmátãbewinun ; nãmátãbewininkdush neezhtunnuh usshenewin okewanzeug newãbomãg, uhnãmátãbewãt, wãbishkekonianwug ; ozãwã shoneã owewoquãnun agowãjin õshtegwãnewãng :

5 Nãmátãbewinink sãgãumomuhgutõn wãsumowinun, uhne-mikewunk giya inwawinun. Neezhwãswã wããkoninjegun biskunawun anosumisink nãmátãbewin, me uhgew neezhwãswã Kitche Manito Ochichãgwun.

6 Anosumisink nãmátãbewin ãta kago kitchegumme wãschegunãbeek muskãziswãbeekõnk ezhenãgwut : nowwãuhedush nãmátãbewinink gewetãiuhe giya nãmátãbewinink, newin ãwawaseug mooshkenanewun oskezhigowãn anosumewãt giya otish-quãmewãng.

7 Netam ãwase misshebezheeng ezhenãgooze, ãnekãchdush ãwase, pezhekeens ezhenãgooze, akonisewãt ãwaseug anineeng enutangwa, akonewewãt ãwase babãmisat megize ezhenãgooze.

8 Kokkinnã newin ãwaseug nãningõtãwãso ningwegunawug gewetãiuhe ; mooshkenawug oskezhikowãn beenjinnuh ; kã unwãbesewug gezhigutinik giya dibikutinik ekettowãt menno-izzhewabizze, mennoizzhewabizze, mennoizzhewabizze Kitche Manito ween miãmowy Mushkãwizzit, ween gã iãt, nõngum ayãt, gã iãtdush.

9 Ope uhgew ãwaseug kitchetwãweãwãt, ope kache apetane-mãwãt ope megwetchenãwãt, ween nãmátãbit nãmátãbewinink, ween giãgega bemãtizzit ; neezhtunnuh usshenewin okewanzeug pongeshinõg anosumubbit uhow nãmátãbit nãmátãbewinink, otuhnumeatowãwãn uhnew giãgega bemãtizzinidjin, otuhpuhgitoãwãwãn owewoquãnewãn anosumink, ekettowug,

11 Kekitche apetandãgooze, Kitche Manito, che kitchetwãweigoyun, apetandãgoozewin mushkãwizzewin, õnje keen, gã

ozhetosyun kokkinná kago, keen kemennowánegoozewin wan-je ozhichegátag.

CHAPTER V.

NEENGEWAWBOMAHDUSH ogitchenikáng námátábin-idjin námátábewinink mazaniegun ozhebe-egátag anámiuhe giya ogitcheiube, neezhwáchink uhgokewussegáta uhgokewussegunun.

2 Newábomán mashkáwizzinidjin omezbinowamun, gegeto anegök : owanan tiapetandágoozit che bákinunk mazaniegun, che bokobetót 'zhokewusegátag ?

3 Ká oweuh aninne gezhigönk, giya ákeeng, giya anámuh-kumink, mikowáse, keche ta apetandágoozit keche bákinunk mazaniegun, giya che kunowábundunk.

4 Neenge kitche mowwedush, ánga ká oweuh aninne miko-wáse che bákinunk giya che uhgindunk mazaniegun, giya che kunowábundunk.

5 Bazhek okewanze neendig, kago mowwekan, binná mis-shebezhe ningótawánuggizzidjig Judaug, David 'zhozhebe-káwit, ween mushkáwizze che bákinunk mazaniegun, che bo-kobetót uhgokewusegunun.

6 Neengewábomá, nowwiuhe okewanzeug, mánishtánunishans nebowwe, tebishko gá nissinjin, neezhwáchewun otakun-un, neezhwácheninewun giya oskezhigön, me neezhwáswa Kitche Manito Ochichágwun uhmáchenázho-öntwá mizzewago ákeeng.

7 Ween obeotápenán mazaniegun uzhotápenumowát ogitche-nikánink uhnew námátábinidjin námátábewinink.

8 Opedush watápenunk mazaniegun, newin áwaseug, giya ushenewin neezhtunnuh okewanzeug pongeshinög anosumest mánishtánishans, andusshewát nöndágomutchegunun otíanáwán giya ozáwá shoneá omotiápekönsun uhmooshkenawun manomágwukin, anumeájig otuhnumeawinewá ono.

9 Nuhgumowugdush öshke nuhgumön eketönk, Keen keta apetandágooz che otápenumun mazaniegun che bákinumun 'zhubgokewusegátag, ünje uhgenisgoyun uhge kishpinusshé-yáng nayáb, kemisqueem ünje Kitche Manito che tebanemeyumint kokkinná azheweenzhøjig, kokkinná anishanábag kokkinná papuhkán anwajig, kokkinná anduswawánugizzewát anámiuhe gezhigönk ;

10 Giya kege ozheimin che ogemáweyáng giya che sáságe-witchehawenineyáng Kitche Manito che tebanemeyumint, neen-guh ogemákundámin áke.

11 Neendenáb nenöndáwágdush nebewá mezhinowág, giya áwaseug giya okewanzeug uhgegetowát, gewetáiuhe námátábe-winink : andusshewát metáchink metoswák mametöswák ;

12 Eketönk anegök uhgegetowát, manishtánishans gá nesist ta apetandágooze kecheiát mushkáwizzewin, giya wánuttizze-win, giya megwetcheweittewin.

13 Kokkinná bamátizzidjig gezhigõnk giya ákeeng, giya anámuhkumik, giya uhgew kitchegumink ayájig, kokkinná giya beenjeiuhe ayájig nenõndowág 'zhekettowát, tuhsháwan-dágooze, tuh kitche apetandágooze, tuh kitchetwáwizze, tuh kitche mushkáwizze, ween námátábit námátábewinink, giya mánishtánishans gágineek giya gágineek.

14 Náwidjigdush áwaseug Amen, ekettowug. Ashenewid-jig neezhtunnuh okewanzeug pongeshinõg uzzhuhnumeatowát uhow giágega bemátizzit gágineek.

CHAPTER VI.

NEENGEWA WBOMAH mánishtánishans biákinunk bazhek uhgokewusegun, nenõndándush kago uhmutwawag uhnemi-keeng inwawag, bazhekduhsh náwidjig áwaseug ekettõnk, bewábundun.

2 Binnádush, newábomá, bazhek wábishke bazhekokashe : 'owedush bamomigoot metigwábeen otuhkonán ; owewoquán-dush mená, ságáumdush uhnewishkunk, giya keche uhnewishkágat.

3 Opedush biákinunk wiánekasin uhgokewusegun nenõndowá ánekach áwase 'zhekettõt, bewábundun,

4 Minowá bazhek bazhekokashe ságáum miskooze ; mushkáwizzewindush mená uhow bamomigoot keche ikkoonunk in-nuhwandewin ákeeng ; keche nesitewát mamashqut : kitche uzzhowweshkdush mená.

5 Opedush biákinunk ako nissink uhgokewusegun, nenõndowá ako nisewát áwase uzzhekettõt, bewábundun. Binná newábomá muhkutta bazhekókashe ; weendush 'ow bamomigoot tebébeeshkohegunun otuhkonán oninjeeng.

6 Nenõndowá nowwihu newewát áwase uhmutwa ekettõt, ningo tebiegun puhquazhegun mámashqut bazhek shománeka, nisso tebiegundush squazhishshug, bazhek shománeka ; ángwámizzin, kago banájetokan pemeta giya shomenábo.

7 Opedush biákinunk eu akonewink uhgokewusegun, nenõndowá akonewewát áwase 'zhiekettõt, bewábundun.

8 Neendenáb, neengewábomádush nagwazit bazhekokashe : onozowindush uhnew bamomigoot nebwin, mutche ishkotadush onopenuhnigõn : mushkáwizzewindush mená keche ábetá minowádush usshe ábetá menik che uhnewishkunk áke che nieshe-wat uzzhowweske õnje giya buhkuttawin giya nebwin, giya áwaseug ákeeng õnje.

9 Opedush biákinunk ako nánunink uhgokewusegun, neengewábomág anámuhiuhe sáságewitchegun uzzhutttag ochichá-gowán uhgew Kitche Manito odikitowininne nasigoojig giya ekettowinin tiabwatumowájin õnje.

10 Anegõk ázhequawug, ekettowug, áneen ope Kitche Manito manoizzhewabizzeyun, tabwayun, ga tebákonegayun, che buhshunzhaogoyun uhgew ákeeng andánuhkejig nemisquemé-nán õnje ?

11 Wábishke beenzikowágunun menáwug andushowát; enáwugdush tuh unwabewug kayábe wanebeek, nánázh weej-uhnoketágaweninomewán, giya wekánissewán keche nesintwá tebishko weenowá giya gá azhe nesintwá.

12 Neendná ope biákinunk ako ningótwáchink uhgokewusegun binnádush áke kitché nulningishká; geziidush kitché muhkuttawizze tebishko muhkuttawaginónk obewiyun gá ónje ezhicégáta, tibbeke geziidush misqueeng ge ezhenágooze;

13 Uhnungwugdush, ishpemink pongeshinóg ákeeng, tebishko kitché shomenátig azhe pongesink shomenun, ope gwashquáshidjin kache notingin.

14 Gezhikdush májamuhgut tebishko mazaniegun tatebishkágín; kokkinná wudjewun giya menissun ningooche azhe bejenishkáwun uzziágibun.

15 Ogemágdush ákeeng, kitché apetandágoozidjig aninnewug, giya wianutizzidjig aninnewug, kitché menisseno ogemág, kitché mushkáwizzidjig aninnewug, kokkinná giya awákánewidjig kokkinná giya tabanindizzojig gázowug wáweembápekánink ázhebekónk.

16 Otítánáwán wudjewun giya ázhebekón buhtuhgwooshkókowiashináng gázheshináng che wábomiseumint uhow námátábewinink námátábit, onishkátizzewindush Mánishtánishans:

17 Kitché apetandágwuk gezhiguk onishkátizzewin tuhkoshinomuhguk, owwanan ga kushketót che nebowwit?

CHAPTER VII.

GAH eeshquá izzhewabukdush ono iuheen, newin mezhinowag newábomág nebowwewug aeeshquaiuhe ákeeng, uhmeenjimenumowát náwingin notinón ákeeng, keche notinziók ákeeng, kitchegameeng, giya káween, giya ningooche metigónk.

2 Newábomá minowá bazhek mezhinowa unne ómbishkát wábuónk ónje, uzziámowát Giágega Bemátizzit Kitché Manito otuhkokewusegun: anegókdush ázhequa uhguhnonát uhgew newin mezhinowan gá meninjig che banájetowát áke, giya kitchégume.

3 Otinándush kago banájetokago áke, giya kitchégume, ká giya metigóg, pánemá geuhgokewuswungidwá ogutigowáng Neenkitché Manitomenán otoskenegaman.

4 Nenóndowágdush uhgew akokewusegázojig ningótwák usshe nemetunnuh usshenewin tusso metóswák uhgokewusegázowug Israel onejánisun.

5 Judainkdush ningótwawán, metoswa ussheneezh tusso metoswák uhgokewusegázowug. Reubeninkdush ningótwawán, metoswa ussheneezh tusso metoswák uhgokewusegázowug. Gadink ningótwawán, metoswa ussheneezh tusso metoswák uhgokewusegázowug.

6 Aserink ningótwawán, metoswa ussheneezh tusso metoswák uhgokewusegázowug. Naphthaliminkdush ningótwawán, metoswa ussheneezh tusso metoswák uhgokewusegázowug. Ma-

nessesinkdush ningötawân, metoswa ussheneezh tusso metoswák uhgokewusegázowug.

7 Simeoninkdush ningötawân, metoswa ussheneezh tusso metoswák uhgokewusegázowug. Leviinkdush ningötawân, metoswa ussheneezh tusso metoswák uhgokewusegázowug. Issacharinkdush ningötawân, metoswa ussheneezh tusso metoswák uhgokewusegázowug.

8 Zabuloninkdush ningötawân, metoswa ussheneezh tusso metoswák uhgokewusegázowug. Josephinkdush ningötawân, metoswa ussheneezh tusso metoswák uhgokewusegázowug. Benjamininkdush ningötawân, metoswa ussheneezh tusso metoswák uhgokewusegázowug.

9 Opedush o-o gá eeshquá izzhewabuk, neendenáb, binnádush kitche nebewá anishanábag ká oweuh aninne tá kushketose che uhgemát, kokkinnágo papuhkán azheweenzhøjig, nainingöt ota, uhnöch papuhkán anwajig nebowwewug anosumisink námátábewin anosumeetdush mánishtánishans, owábishkánik obeenzikowágunewân uhnebeeshun otuhkonánáwá oninjewang;

10 Ahzhequawugdush anegök eketowug, sháwandágooze-win Kekitche Manitomenán ween námátábewinink námátábit, giya mánishtánishans.

11 Kokkinná mezhinowag gewetáiuhe nánebowwewug námátábewinink giya okewanzeug giya newin áwaseug pongeshinögdush oskezhigowáng anosumisink námátábewin otuhnumeatowáwân Kitché Manitön.

12 Eketönk, Amen: tuhsháwandágooze, tuh kitchetwáwizze, tuh nebwáká megwache-enint, tuh mennoizzhewabizze, tuh mushkáwizze, Neenkitche Manitomenán gágineek. Amen.

13 Bazhek okewanzedush nuhquatum neendig: owwananug uhgew wábishke beenzikowágunun agwidjig? áneende wanjebáwát?

14 Neendenádush, neendogemám, keen kekekandán. Neendigdush, me uhgew kitché kuhgwátuhgitowinink buhönje ságáungig ogegesebeginánáwân obeenzikowágunewân uhgewábishkátowát Mánishtánishans omisqueemink.

15 Me wanje iáwát anosumisinik Kitché Manito onámátábewinink, otuhnumeawegumigönk: ween námátábit námátábewinink oguhwejwân.

16 Káween minowá tuh buhkutasewug, ká minowá tuh gáshkuhnábágwasewug; gezissön káween minowá oguh bonesundágoewân, ká giya kago gezhetag.

17 Mánishtánishans nowiuhe ayát námátábewinink oguh bimusshumán, oguh ezhe suhgábeginán mokidjewun-nebegönk gágega bemátizzewin nebe, Kitché Manito oguh gásezebeen-gwanán osebeengoone oskezhigonink.

CHAPTER VIII.

OPEDUSH biákinunk ako neezhwáchink uhgokewusegunun, kitché pezán áta gezhigönk, ábetá tebiegun menik.

2 Newábomág neezhwáswa mezhinowag uhnebowwewát Kitche Manito neezhwáswa nōndágomutcheGUNUN menáwug.

3 Minowá bazhek mezhinowa be-ehhá benebewe emá sáságewitcheGUN ukko uzshuttag, otuhkonán ozáwá shoneá otosowin; nebewádush weengwuskwuseGUN mená, che sáságewitcheGAT, mámwoy otuhnumeawinewung kokkinná anumeájig, ozáwá shoneá otosowin sáságewitcheGUN uzshuttag anosumisink námá-tábewin.

4 Uhpūquanag weengwuskwuseGUN me e-e bowwejeenduk 'anumeájig otuhnumeawinewán mezhinowa oninjenink ōnje ōmbishká anosumeet Kitche Manito 'zhezhámuhgut.

5 Mezhinowádush ototápenán weengwuskwuseGUN otosowin, omoooshkenatŌn ishkota sáságewitcheGUN uzshuttag ōnje, otuh-puhgitŌndush ákeeng, medush inwawinwinun uhnemikewun, wásumowinun, giya áke nubningishká.

6 Názhwáchejigdush mezhinowag neezhwáswa nōndágomutcheGUNUN takonungig, kezhetáwug we nōndágomotowát.

7 Netam mezhinowá nōndágwitŌt, mikquumenánewun, mámwoy ishkota misque genigowesin, ákeengdush oppuhgitcheGÁTA; akonisewát metigŌg chágizzowug, kokkinná wazáwush-quágin muskoozewun chágitawun.

8 Wiánekashkágatdush mezhinowa nōndágwitŌn, kitche wudjew chíágetagin ezhenágwut kitchegumeeng apuhgitŌng: ánintdush kitchegumme misqueeng, ezhenágwut.

9 Akonisewátkush bamátizzidjig kitchegumeeng nebowug; akonisewátidush nábequánun banatutŌn.

10 Akonisewátidush mezhinowa nōndágwitŌn, kitche uhnung-dush gezhigŌnk ōnje pongeshin wásákoninjegunink ezhe bish-kuhna, ánint sebewun pongeshin giya mokidjewun-nebegŌn nebeen.

11 Wesuhgebug ezhenekázo 'ow uhnung: ánintdush nebe me azhe wesuhgunk, nebewá aninnewug nebowug eu ōnje nebe uhwesuhgunk.

12 Ako newewát mezhinowagdush onōndágomotŌn, ánintdush gezis banátizze, ánint e-e giya tibéke gezis, ánint giya uhnungwug, me ánint azhe kushkedibbikuk, ásinnt e-e gezhigut, ká gewásayásinŌn, ánint giya tibikut.

13 Neendenábdush nenōndowádush mezhinowa pemissat nuh-nuhgezhik anegŌk uhgegetŌt eketto, tuh subnágizzewug, tuh subnágizzewug, tuh subnágizzewug, ákeeng banátizzidjig uh-gew niswa mezhinowag kayábe ga nōndágomutcheGajig ōnje!

CHAPTER IX.

AKO námunewátidush mezhinowa onōndágomotŌn, newábo-mádush uhnung ákeeng pongeshink gezhigŌnk ōnje: ábápe-giegundush oweembápekág ningooche waquiásinŌk ween mená.

2 Obákenándush e-e weembápeká ningooche waquiásinŌk; ōnje puhquanadush emá weembápeká, tebishkogo uhpūquanag ningekoowegunink; gezis giya nuhnubgezhik kushkedibekissa uhpūquanag e-e weembápeká ōnje.

8. Magwa puhquanadush ōnje ságásmōg uhtísáwiasheug ákeeng : mushkáwizzewindush menáwug tebishko mutcheke-nábekōg ákeeng azhe mushkáwizzewát.

4 Enáwugdush keche banájelosigwá mezhuskeen ákeeng kokkinnágo washkegeenjín, giya oweuh metigōn ; uhgew atuh aninaewug. Kitche Manito otuhgokewusegun ayásigōg oguhtigowáng.

5 Uhgew oge ezhe menáwug uhgew aninnewug, che nissigoosigwá, náno geziz atuh keche kotuhgeintwá ; okotuhgito-winewá tebishkogō mutche kenabeek takwumájín, aninnewun apotandágwut.

6 Ono gezhigutōn aninnewug oguh nundowábundánáwá nebowín, kádush oguh mikunzeenáwá : oguh nundowandánáwá che nebowát nebowindush oguh ozhemigōnáwá.

7 Bazhekokazheg gázhetáwájín owwe megázowát ezhenágoozewug uhtísáwiasheun, ōshtegwánewáng ozáwá shoneá wewoquán ezhenágwutínewun, oskezhikowándush eninneeng entangwawug.

8 Wenissisewán equa wenississink ezhehágwutínewun, webetáwán mishebezhe webetáng ezhenágwutínewun.

9 Buhkákáquánun otiáwáwán pewábeko buhkááquánink ezhenágoozewun ; uhmutwa ángawát bazhekokasheeg mawinuhzhewáwájín owwe megázowát inwawanewun oningwegunwán.

10 Mutche kenabeko ozowáng ezhenágwutínewun ozowáwán, omushkáwizzewinewá ozowáwán tuhgone : omushkáwizzewinewá che wesuhgandumeáwát aninewug náno gezis.

11 Otogemáwewug 'ow uhnew mezhinowakundunk weembápeká wiaquiásínōk, otuhnozowín Hebrew inwawínink Abaddon ezhenekázo, Greek inwawíninkdush Apollyon ezhenekázo.

12 Bazhek suhnágizzewin kuhbekōsa ; binná minowá neezh suhnágizzewun guttuh ochichesawun.

13 Ako ningōtwáchwát mezhinowag onōndágwitōn, nenōndándush inwawín, náwidjig ashkunug ozáwá shoneá sáságewitchehun uzzhutag ōnje,

14 Uhguhnonint uhow mezhinowa ako ningōtwáchwát ween ayát nōndágomutchehun, ábuh náwidjig mezhinowag uhgew takobizzojig emá kitche sebeeng Euphrates.

15 Náwidjigdush mezhinowag ábiegázowug uhgew gázhetájig ningo tebiegun, ningo gezhik, ningo gezis, ningo kekenowín, che nesáwát akonisewát aninnewun.

16 Andusshewát bamomegōojig menisinowenínnewug, neezhwák tusso metoswák, tusso kitchewák ; nenōndumdush andusshewát.

17 Me eu azhewábomugwá bazhekokasheeg uzzhenábundumáng uhgewdush bamomigōojig ishkota buhkuhaquánun otiáwáwán, giya Jacinth, giya wazhowásqukunag ōshtegwánewáng bazhekokazheeg mishebezheeg ōshtegwánink ezhenágwutínewun, puhquana ishkota, wazáwásqukkunag ságitchebetane otonewáng.

18 Eu ðnje me akonisewát aninneewug nasigowát eu ishkota, puhquanag ozáwásqkunag ðnje siágitchebetanig otonewáng.

19 Omushkáwizzewinewáng otonewáng iáne giya ozowáwáng, ozowáwáng kenabekóng ezhenágwutinewun, mewun uhnew wásuhgubuhwájjin.

20 Ahnintdush aninneewug uhgaw nasigosigwá gá totumowát oninjewán ðnje, káween otá uhnumeatowásewán Mutche Manitón giya ozáwá shoneá muzzinineeg, giya shoneá, giya ozáwá-beek, uhsineen, giya metigón ; uhnew wiábemuhgusinón, nū-dumomuhgusinók giya bamosamuhgusinók.

21 Ká anwanindizzosewug onisshehawinewán, giya ocheesuhkewinewán, giya obeshegwátizzewinewán, giya okemotewinewán.

CHAPTER X.

NEWAWBOMAHDUSH minowá bazhek kitche mezhinowa gezhigónk beðnje názhuhkeet, ánáqut uhbeuhgwit : onuhgwán ðshtegwánink iáne gezisónk ezhenágooze oskezhigónk ishkota suhkáágunink ezhenágwutinne ozittun.

2 Mazaniegánsdush otubkonán oninjeeng bákisininne ; ogitchezit kitchegumink otátón, onumunjezitdush ákeeng,

3 Anegókdush ázhequa mishebezhe wiáonojin inwa : opedush wiázhequat neezhwáswa uhnemekeen ðnje nōndágoozewun.

4 Opé neezhwáswa uhnemikeen mazatágoozinit omuzzetágoozewinink newe ozhebe-eganábus ; nenōndándush gegetowim gezhigónk ðnje guhnonigoyán, uhgokewusun ono iuheen ono neezhwáswa uhnemikeeg aketowát, kago ozhebeunkan.

5 Mezhinowadush wiábomuk nebowwit kitche gumeeng giya ákeeng gezhigónk ðnje ðmbinekane,

6 Onánápegeezhwanun uhnew giágega bemátizzinidjin omushkáwitót odikittowin, ween gezhik gá oshetót, iuheen giya ayágin, giya áke iuheen giya ayágin, giya kitchegumme giya iuheen ayágin, káween kiábe beowin tuhtuhgoosinón.

7 Onodush gezhigutón ako neezhwáchwát mezhinowa ope gágetót, ope máje nōndágomutchebat, Kitche Manito ogiátojin iuheen tá gezhichegátawun gá ezhe weendumowát otoskenegagamun mamándáwizzidjin.

8 Gegetowindush n'wándumán gezhigónk ðnje, guhnonigoyán minowá, ekettodush, máján owwe otápenun eu mazaniegáns eu biáksink mezhinowa oninjeeng nábowwit kitchegumeeng giya ákeeng.

9 Neendezhánundush 'ow mezhinowa neendenádush, mezhe-shin eu mazaniegáns, neendigdush, otápenun kokkinná mejin, kemissut guttuh ðnje wesuhgun ketoninkdush ween ámo seenzebáqutónk guhtuh ezhewishkobun.

10 Neendotápenándush mazaniegáns mezhinowa oninjeeng, kokkinnádush nemejin ; ámo seenzebáqutónk ezhewishkobun neendonink ; pichenunkigo gá mejeán nemissut wesuhgun.

11 Neendigdush, keguh tebájim minowá anosumewát kitche

neboná anishanábag, papuhkán aezheweenzojig, papuhkán aeenwajig giya ogemág.

CHAPTER XI.

UHSAHGUNUSK nemenigo suhkáoonink ezhenágwut : mezhinowadush nebowwe, eckettönk, pusegween, tebaun, Kitche Manito otuhnumeawegumik, giya sáságewitcheGUN ukko 'zhut-ag, giya uhgew anumeájig emá beendik.

2 Ketegánansdush eu áqutcheiue uhnumeawegumigönk kago ween tebaunkan ; miátawizzidjig menáwug, oguh tuhkokátánáwá Kitche Manito ototanuuh nemetunnuh ussheneezh tusso gezis.

3 Neenguh mená mushkáwizzewin neezh uhgew newátoko widjig guhtuh tepájemowug metoswák ussheneezhwák usshe ningötáswa metunnuh tuawa gezhigutön, mutche bebuhgewyán neginöshun che uhgwewát.

4 Me uhgew neezh olive-metigög, neezh wásákoninjegunátigön anosumeet Kitche Manito ákeeng batuhkisininegin.

5 Kishpin oweuh aninne we mutchetotowát, ishkota otonewáng önje ságitchebetane obanájeándush omiátáwizzemun : kishpindush oweuh aninne we mutchetotowát me o-o ga ezhe nesint.

6 Me uhgew mushkáwizzewin ayájig keche kepáquhumowát gezhigönk, ká-tá kemewunzenön uhnew gezhegutön magwouh uhtepájemowát mushkáwizzewin giya otianáwá misqueen keche ezhenágwitowát nebeen, keche buhkitaumowát áke uhnöch tinnouh kago nebowin menikigo anandumowájin.

7 Opedush, gezhetáwát eu odikitowinewá, áwase bowönjeságraunk weembápeká wayaquiásinök oguhmegánán, oguh máamázhéán, oguhnesán.

8 Weowwewándush mikunáng guhtuh átanewun kitche otanong eu ochichágönk Sodom giya Egypt atumink, emádush giya Kekitche Manitoimenán gá tuzzhe suhsuhgáquönt.

9 Uhgewdush anishanábag, aeenotawizzidjig papuhkán aeenwajig, papuhkán aezheweenzhøjig oguhwábomáwan nabonidjin nisso gezhik usshe ábetá, káween jebágumigönk tuh menásewug che átowát weowwemán.

10 Uhgewdush ákeeng andánuhkejig tuhjápenanemowug uhnew önje tuh wekoondewug tuh náneendáittewug ga ezhe pápenanemowát ; önje uhgew neezh mamándáwizzidjig okotuhgeáwábuneeen ukko ákeeng andánuhkenidjin.

11 Squáchdush nisso gezis usshe ábetá ochichágomá bemá-tizzewin Kitche Manito önje onázekowán uhnew nebowwewugdush ozitáwáng ; kitche kotájewin opongeshinotágönáwá uhgew wiábundungig.

12 Onöndánáwá kitche gegetowin gezhigönk önje enintwá uhgew, omá be-ezhág. Ishpeminkdush ezháwug ánáqutönk ; omiátáwizzemewán owábomáwan.

13 Mego e-e tebiegun áke kitche nuhningishká, ániandush

e-e kitche otanuh pongesin, neezhwáswa tusso metoswák aninewug nesáwug : áníntdush sagizzewug, okitchetwáweáwándush Kitche Manitón ween gezhigónk ayát.

14 Ahneka suhnágizzewin kuhbekosa ; binná, akonissink suhnágizzewin bábege tuhkosinomuhtug.

15 Ako neezhwáchwátidush mezhinowa onóndágwitón ; kitche gegetowindush gezhigónk ónjemuhtug, ekettónk, ogemáwewinun omá ákeeng ween Kekitche Manito menán giya Christ otebandánun, nóngum ween guhtuh ogemákundum gágineek.

16 Neczh tunnuh ushe newin okewanzeug námátábidjig onámátábewinink anosomeet Kitche Manito oskezhikowáng pongeshinóg, otuhnumeatowáwán Kitche Manitón,

17 Ekettowugdush, kemegwecheweininne me Kitche Manito kache Apetandágozeyun, nóngum ayágin giya kiut ayágebun, giya pichenuk ga iyágin, ónje kege otápenumázoon kekitchemushkáwizzewin, kegeogemákundum.

18 Azbweenzójigdush nishkátizzewug, kenishkátizzewindush tuhkosinomuhtug, nóngumdush ope nabojig che tebákonintwá opedush keche tebáumowutwá ketoskenegamug mamándáwizzidjig giya anumeájig uhgewdush gwatungig ketuhnozowin kokinná, babewizzidjig, giya natáwigidjig, giya keche banájetwá uhgew banájetojig áke.

19 Kitche Manito otuhnumeawegumik bákisin gezhigónk, otuhnumeawegumigónk wábunjegáta otossowin eu owáweendumágawin ; wásumowinundush, giya inwawinun, uhnemikeen, giya nuhningishkág áke, giya kitche mikqumenánewun.

CHAPTER XII.

KITCHE mámuhkátuhkumik nágwut gezhigónk ; equa gezisón otuhgwinun tibeke kezisóndush anámiuhe ozitáng, ósh-tegwáninkdush wewoquán ussheneezh uhnungwug :

2 Magwouh unjeko, mowwe, magwouh owwe benenekat, owwe suhgenazit, owwe negeáwusót.

3 Minowá bazhek mámuhkátandumowin nágwut gezhigónk ; binná miskooze babámisat kitche kenabeek, neezhwáchininewun ósh-tegwánun metáchwun otashkunun, neezhwáswadush wewoquánun ósh-tegwánink átanewun.

4 Ozowinkdush ako nissink uhnungwun, gezhigónk obemetábanán ákeengdush, otuhpuhgenán, kenabeekdush nebowwe anosomeet uhow equa wábenenekat owwe goonát uhbenocheun pichenukigo negenit.

5 Quewezansundush onegeán, ween wáogemákundowát kokinná azbweenzonidjin pewábeko subkáoon ónje : onejánisundush Kitche Manito ezhewetowá, onámátábewinink.

6 Equadush buhgwuttuhkumigáng eninneshero, Kitche Manito uhge ozhetágoot ga tuhnuhkeet, medush emá che binusshumáwát metoswák ussheneezhwák usshe ningótáswewemé-tunnuh tuswa gezhik.

7 Megátimdush gezhigónk ; Michael giya omezhinowamua

omegánáwán genabeekōn ; mutche genabeekdush, megázo máwowy omezhinowamun,

8 Ká máwázbe-ewase ; ká minowá ningooche mikkunzeen che iáwát gezhigōnk.

9 Kitche kenabeekdush ságitchewabinegázo, uhow kakát keenabeek Mutche Manito anint giya Satan, ween wiazhemát ákeeng bemátizzinidjin ; ák-eng oppuhgitchegázo, omezhinowamundush geságitchewabenáwug máwowy.

10 Nenōdán anegōk mutwa gegetōm gezhigōnk, nōngum sháwandágoozewin takoshinomuligut, giya mushkáwizzewin Kekitche Manitomenán otogemáwewin giya Christ omushkáwizzewin : ween machetuzzhemát kekánissenánin neeswabinegázo ween machetuzzhemápun ukko gázheguhkin giya dabekuhkin, anosumeet Kitche Manito.

11 Buhkinumowádush Mánishtánishans omisqueem ōnje, giya odikittowinewá ōnje ; kádush oságitoseenáwán obemátizzewinewán nebōwinink.

12 Eu ōnje pápenanemōk keenowá gezhigōn, keenowá giya andánuhkeyag. Tuh suhnágizzewug ákeeng andánuhkejig, uhgew giya kitche gummeeng andánuhkejig ! Mutche Manito kebenázhuhketágowá, kitche nishkátizze, ōnje okekandán tuhquánik omushkáwizzewin.

13 Ope mutche genabeek wiábundunk ákeeng uzzhuhpugitchegázo, omutchetotowán equawun ween gá benenekánát quewezansun.

14 Neezhdush kitche megizze oningwegunun mená uhow equa, buhgwutuhkumigáng keche ezhesat tebinowa andánuhkeet anduzzhe usshumint, keche iát emá menik iá menik, ábetá menik, keche nuhgunnát mutche kenabeekōn anomenit.

15 Mutche kenabeek oságituhnandumowán uhnew equawun nebe, konemá tá wabábuhgo uzzhenanemát.

16 Ahkedush onezhokomágoon uhow equa ; táwunnemuhgut uhgoondunk nebe, eu mutche genabeek siágittuhnandunk otonink.

17 Mutche kenabeekdush onishkátizzetowán equawun, otowwemegánándush ánint onejánisinewun, uhgew kanowandungig Kitche Manito oguhgequawin, uhgew ayájig Jesus Christ odik-itowinun.

CHAPTER XIII.

NENEBOWDUSH nagowwikáng kitchegumeeng, newábo-mádush áwase uhmokeet kitchegumeeng, neezhwáswa ōshtegwáne metáchewun otashkunun ; metoswa wewoquánun atane-wun otashkunink ōshtegwánun mutche gegetowin onozowin átanewun.

2 Ahwase 'ow wiábomug leopardink ezhenágooze, ozittun mukkoozitáng ezhenágwutinewun otōn ; mutche kenabeekdush omenán mushkáwizzewin, giya onámátábewin, giya kitche ogemáwewin.

3 Newábundumowán bazhek úshtegwán, ápiche begoegátane goochetanebomuhgutinik, uhbemwágunewitdush nojemomuhgutine; kokkinná ákeeng bamátizzidjig omámuhkátanemáwán uhnew áwaseun.

4 Otuhnumeatowáwán mutche kenabeekōn ween mánát áwaseun mushkáwizzewin: eketōnk, owwanan azhenágoozit wuhow áwase? owwanan ga kushketonipun che megánigoot?

5 Menádush otōn keche tuzzhindunk kitche iubeen, giya mutche gegetowinun; mushkáwizzewin mená nemetunnuh ussheneezh tusso kekenonowin, che bemátizzit.

6 Bákittonanedush uhmutchetuzzhemát Kitche Manitōn uhmutche tuzzhindumowát otonozowininne giya owegewámene, uhnew giya gezhigōnk ayánidjin.

7 Menádush che megánát anumeánidjin, che buhkinowát-dush: mushkáwizzewindush mená, che mámázheát kokkinná azheweenzonidjin kokkinná uhnōch anwanidjin, kokkinná anishanábag.

8 Kokkinná ákeeng andánuhkejig keche uhnumeatágoot, uhgew otuhnozowinewán wazhebe-egátasininik Manistánishans obemátizze mazaniegunink, ween gá nesint wiazhkut wazhe-tōng áke.

9 Kishpin oweuh aninne watowwugát, máno tub nōndum.

10 Ween azhe suhgábeginint owwákánewinink guhtuh owwákáne: ween uzzhowweshk wanje nisshewat, giya ween uzzhowweshk guhtuh nesá. Omá anumeájig obeowinewá, omushkáwandumowinewá.

11 Newábomá minowá hazhek áwase ákeeng ōnje mokeet; neezhewun otashkunun mánishtánishansink ezhenágwutinne, mutche genabeekōnkduh ezbe gegeto.

12 Kokkinná mushkáwizzewin otíán uhnew áwaseun nágá-netumágoojin ototowándush ákeeng, andánuhkenidjin che uhnumeatowánit uhnew netam áwaseun, úshtegwán gá bemwágunichegátanik nojemomuhgutinne.

13 Kitche mámuhkátuhkumik ieendotum ototáh ishkota gezhigōnk keche ōnje pongesinik anosumewát aninnewug ákeeng.

14 Owyazhemán uhnew ákeeng andánuhkenidjin, ono totumowinun ōnje wanje kushketōt mushkáwizzewin uhnōch ieendotunk anosumenit áwaseun; uzzhenintwá uhgew ákeeng andánuhkejig, ozheik muzzinene azhenágoozit áwase gá bemwáguneint uzzhowweshk ōnje, anawakduh gebemátitizze.

15 Otíán mushkáwizzewin che menát bemátizzewin muzzineneen azhenágoozinit áwase muzzininne, áwase giya tá gegeto keche ōnje nesintwá uhgew ga uhnumeatowásigwá muzzinene áwaseun.

16 Ototowán kokkinná, kitche ián giya babewizzinidjin, wiánuhkenidjig giya owákánewinidjin, keche ozhebeōntwá okitcheninjewáng gamá oguhtigowáng;

17 Ká oweuh aninne tá kishpinutázose, giya tá átawase, me-atuh 'ow wazhebe-egázōt, áwase otuhnozowin, giya menik otuhnozowinun.

18 Omá nebwákáwin iáne. Máno ween nasetotunk oguhgemán andussinit áwaseun : me eu andussit aninne ; eu andussit ningötwaswák usshe nishwáswemetunnuh usshe ningötwaswa.

CHAPTER XIV.

NEENDENAHBDUSH, binnádush, Mánishtánishans nebowe wudjewink Sion, ningötówák usshe nemetunnuh usshe newin wájewegoojin, Osun otuhnozowinine ozhebe-egátane oguhtigowáng.

2 Nenöndándush gegetowin gezhigönk, nebewá nebeen matwawagin inwawin, kitchu uhnemikeeg anwawát inwa ; nenöndán mutwawag mutwawachegun :

3 Nuhgumöwug öshke nuhgumowin anosumisink námátábe-win, anosumewát newin áwaseug, giya okewanzeug : ká oweuh aninne kushketose che kekandunk e-e nuhgumön, meatuh uhgew ningötówák usshe nemetunnuh usshenewin andusso metoswákoozidjig, uhgew gá kishpinuninjig ákeeng.

4 Me uhgew banáschichegázosigwá equa önje ; öshkenege-wug. Uhmewug uhgew n'wápenánájig Mánishtánishansun aezhanitigo : gá kishpinuhninjig magwa aninne, netam mánékánewidjig Kitchu Manito giya Mánishtánishans önje.

5 Ká kago kubgianizzewin mikkunzeem otonewáng : ká ningötöno ezhe matchetotunzewug anosumisink Kitchu Manito onámátábewin.

6 Newábomá minowá bazhek mezhinowa pemissat nuhnuhgezhik, uzziámowát gágega meenwájemowin che guhgekemintwá uhgew ákeeng andánubkejig, kokkinnágo azheweenzojig, kokkinná uhnöch anishanábag,

7 Uzzheketöt anegök, gosik Kitchu Manito kitchetwáweik ; tebiegun otebákonegawin ochchesane ; uhnumeatowik ween gá ozhetöt gezhik giya áke kitchegumme giya mokidjewun-nebegön nebeen.

8 Minowá bazhek mezhinowa nopenuhke, ekettönk, Babylon pongesin, pongesin, eu kitchu otanuh, önje ototowán kokkinná azheweenzonidjin che minequanit shomenábo nishkátizzewin obisshegwátizzewin.

9 Akonisewát mezhinowag onopenánán, ekettönk anegök gegetönk ; kishpin oweuh aninne anumeatowát áwaseun, giya omuzzineneen otápenunk otozhebe-eguninne ogutegonink, giya oninjenink,

10 Oguh menequan shomenábo Kitchu Manito onishkátizzewin gáseginumink kago uhtuhgonegátasinök minnequáchegunink onishkátizzewinink ; guhtuh kuhgwátuhgeá ishkota wázawushkwukonag önje anosumewát Kitchu Manito omezhinowamun giya anosummeet Mánishtánishans ;

11 Puhquanag okotuhgitowinewá ömbishkáne gágineek : ká unwashem nosewug gázhegukin giya dabekukin uhgew anumeatowájig áwaseun giya otizzenágoozewin muzzineneen kokkinná watápenungig otozhebe-egun otuhnozowin.

12 Omá me uhnumeájig obeowinewá ; omá 'ne zhiáwát ka-
nowardungig Kitche Manito oguhgequawinun giya Jesus omush-
káwandumowin.

13 Nenöndán gegetowin gezhigönk uhguhnongoyán, ozhe-
be-egan, tuhsháwandágoozewug nabojig Kitche Manitön we-
owwinink nõngum önje, kagat eketto Öchichágomá, önje un-
wabewug otuhnokewinewâng otuhnokewinewádush onopenáni-
gonáwá.

14 Neendenábdush, newábundándush, wábishke ánáqut,
ánáqutönkduhsh námátábe oweuh Aninne Oguisun me azhená-
goozit, öshtegwanink ozáwá shoneá owewoquán otíön, oninje-
nink gánánig pushkooshegun otuhkonán.

15 Minowá bazhek mezhinowa kitche uhnumeawegumigönk
beönje ságáum oguhnónán anegök uhnew ánáqutönk námátá-
binidjin, kinjetanun kepushgooshegun ; ochichesa shiegwouh
che pushkooshegang kittedán ákeeng wábeta.

16 Weendush ánáqutönk námátábit oginjetánán opushkooshe-
gun ákeeng ; ákedush pushkooshegáta.

17 Minowádush bazhek mezhinowa beságáum kitche uhnum-
eawegumik gezhigönk ayát giya ween gánánik pushkooshegun
otuhkonán.

18 Minowá bazhek mezhinowa beságáum sáságewitchegun
ukko uzshutag ween otuhnewishkán ishkota ; oguhnónán ane-
gök uhnew takonuminit gánánik pushkooshegun, otinnán, kin-
jetánun gánág kepushkooshegun, mowwunjetön waoqunzoöta-
gin ákeeng showimenun ápiche uhetaun.

19 Mezhinowadush oginjetánán opushkooshegun ákeeng,
omowwunjetön showimenagáwunj ákeeng, obeenjwabenán Kit-
che Manito anduzzhe ozhetöt shomenábo onishkátizzewinink.

20 Anduzzhe ozhetöng shomenábo shisshegooshegáta áqut-
cheiuhé otanuh ; misquedush ságáumomuhgut anduzzhe ozhe-
töng shomenábo, bazhekokezheeg osuhgetönabitchegunewán,
beukkobe neezhwák ussheneezhtunná tusso tebiegun ope eshid-
jewun.

CHAPTER XV.

MINOWAW bazhek kekinowáchichegawin newábundán ge-
zhigönk, mámuhkátuhkumik, neezhwáswa mezhinowag squách
neezhwáswa nebowinun otíanáwán ; uhgew önje Kitche Mani-
to onishkátizzewin mooshkena.

2 Newábundán kitchegume wásachegunábeek genigowwis-
ink ishkotang : uhgewdush gá uhnewishkowájig áwaseun, giya
otizzhenágoozewin, giya okekinowájebegázowin, giya an-
dusshewát otuhnözowinink, nebowewug kitchegume wásache-
gunábeekönk uhtuhkonunk Kitche Manito omuhmutwachegun.

3 Mosesdush Kitche Manito otoskenegamun otunuhgumonun
onuhgumönáwá giya Mánishtánishaus onuhgumön, ekettönk,
Kitche apetandágwut mámuhkátuhkumik ketuhnokewinewán,
Kitche Manito Kache Apetandágoozeyun ; quiuk tabwawine-

wun ketizzhewabizzewin, Keen wagemákundowutwá anumeájig.

4 Owwanan ga goosinók Kitche Manito, owwanan ga kitche-twáwitosig? keen atuh kemennoizzhewabiz: kokkinná azheweenzozig tuh be-ezháwug keche uhnumeatoquá anosumeyun; ketebákonegawin gemizzhisshowwichegáta.

5 Náágutchedush ope enábeán binnádush, uhnumeawegumik mutche-egin ekettowin, gezhigönk bákindsin.

6 Neezhwáswa mezhinowag beságáumög uhnumeawegumigönk neezhwáswa inápinawinun otianáwán, wiábishkánik bebuhgwián negin otuhgwináwá okákegunewángdush ozáwá wá shoneá ogitchepizzoonun ogitchepizzoonáwán.

7 Bazhekduš náwidjig áwaseug názhwáchejig mezhinowag omenán neezhwáswa ozáwá shoneá omotansun mooshkenanik Kitche Manito onishkátizzewin ween giágegá bemátizzit.

8 Uhnumeawegumikduš mooshkena ábuhta Kitche Manito ogitchetwáwizzewinink giya omushkáwizzewinink, kádush oweuh aninne kushketose che peendegat uhnumeawegumigönk nánázh neezhwáswa inápinawinun neezhwáswa mezhinowag ónje uhgezhetáwinewung.

CHAPTER XVI.

NENONDAHN kitche gegetowin, kitche uhnumeawegumigönk uhguhnonintwá názhwáchejig mezhinowag májáeyeuk owwe segwabenumók ákeeng, ketomotansewán Kitche Manito onishkátizzewin.

2 Netam miáját owwe segwabenunk ákeeng otomotansim, ápiche kitche ákoozewin opongesinotágünáwá uhgew aninnewug ayájig áwase okekinowáchebe-egázowin uhgewduš anumewung otizzhenágoozewin.

3 Ahneka mezhinowadush osegwabenán otomotansim kitchegumeeng, nabót aninne omisqueem ezhenágwutinne, kokkinná bamátizzidjig kitchegumeeng nebowug.

4 Akonisewátdush mezhinowa osegwabenán otomotansim sebeeng, giya mokidjewun nebegün, kokkinná misqueeng ezhenágwutün.

5 Nenöndowá mezhinowa nebeeng ekettöt, quiuk ketizzhewabiz, Kitche Manito nöngum ayáyun, gá iágebun, giya ga iyág, ónje me o-o azhe tebakonegayun.

6 Ogesegwabenáwá anumeájig mamándáwizzidjig omisqueemewá kemenágdush misque che minequawát, ónje enandágoozewug.

7 Nenöndowá minowá bazhek uhmutwa ekettöt, sáságewitcheGUN uzshuttanik ekettönk, ezhewabut, Kitche Manito Kache Apetandágoozeyun, tabwawin quiuk izzhewabizzewin ketebákonegawin.

8 Áko newewát mezhinowa osegwabenán otomotansim gezisönk mushkáwizzewin mená che chágizwát aninnewun ish-kóta ónje,

9 Aninnewugdush chágizzowug kache gezhbetanik omutche-
etánáwá Kitche Manito otuhnozowin, ween anewishkunk ono
nebowinun, kádush ánwánindizosewug keche kitchetwáweá-
pun.

10 Ako nánunewátdush mezhinowa osgenán otomotansim á-
wase onámátábewinink, otogemáwewindush kokkinná kushke-
dibikutinne; otuhtukqundánáwán otanuhnewewán azhe wesuh-
gandumewát,

11 Omutche enáwán Kitche Manitón gezhigónk owesuhgan-
dumowinewán ónje, otákoozewinewátdush, kádush ánwánindiz-
osewug otizzhewabizzewinewán.

12 Ako ningótwázhewátdush mezhinowa oseginán otomotau-
sim e-e kitche sebeeng Euphrates kokkinnádush nebe iskutta,
e-e mikun ogemág wábunónk keche onahmotowát.

13 Newábomágdush niswa wánizzidjig ochichágomág omuh-
kuhkeeng ezhenagoozewug beságáumóg mutche kenabeek ot-
onink beónje ságáumóg giya áwase otonink, giya gagenowish-
kid mamándáwizzit otonink.

14 Mutche Manitóg ochichágomág áwewug, muhmándá ieen-
dotumóg kokkinná anegoquág áke ogemág otizzhánáwán owwe
mowónjeáwát eu kache apetandágwut gezhigut owwe megázow-
wát Kitche Manito Kache Apetandágoozit omegázowinink.

15 Binná, tebishko gamotishkid neendizze takoshin. Tuhshá-
wandágooze ween akowábit, kunwandunk agwidjin peengwosh-
shágit keche bemosasig che wábundumowint otágutcheWIN.

16 Omowónjeándush emá Hebrew inwawin Armageddon
ezhenekátumink.

17 Ako neezhwácheWátdush mezhinowa oseginán otomotau-
sim nuhnuhgezhik, kitche gegetowin beónzittágoot kitche uh-
numeawegumigónk gezhigónk giya námátábewinink ónje, ek-
ettónk, gezhetaWINewun.

18 Gegetowinun uhnemikewun wásumowinun kitche nuhnin-
gishká áke weká azhewabusinók aninnewug áko tuhnuhkewát
ákeeng azhe kitche nubningishkág áke.

19 Kitche otanuh niswayug ezhe nuhnishkoká otanowun an-
dánuhkejig pongesinóg, kitche Babylon mikwanjegáta anosum-
eet Kitche Manito che menint shomenábo, okitchenishkátizze-
win minnequácheGUNink.

20 Kokkinná meissun ozhemomuhgutón giya wudjewun, ká
mikegátasinón.

21 Kitche mikwumenánewun gezhigónk ónje pongesin, pon-
gesinotágowát aninnewug andusso menuhguk ningo tebábish-
kohegun uhpetinegutón, aninnewugdush omutchetuzzhemáwán
Kitche Manitón ónje e-e mikqumenánewunk nebowin ónje kit-
che apetandágwut.

CHAPTER XVII.

BAZHEK názhwáchejig mezhinowag omotansun ayájig be-
ezhá ubbeguhguhnozhit, neendigdush, omá be-ezhán; keguk

wábundi-in azhe tebákonint kache bisshegwátirzit equa námátábit nebewá nebeen ;

2 Ween uhow bashegwácheigoot ogemán ákeeng, ákeeng andánuhkejig kewushquabunáwug shomenábo eu obisshegwátizzewin.

3 Medush ochichágománg buhgwóttuhkumigáng azhe ezhe nizzhit, newábomádush equa uhnámátábit uhzhuhpubit misko áwaseun, aneginitigo mizzewa mutche onozowinun ozhebe-egátanewun, neezhwácheninewun óshtegwánun metáchewundush otashkunun.

4 Uhowdush equa manitowagin, giya misquagin, agwidjin, ozáwá shoneán matindungin, giya miskáziswábeekón giya megissun, ozáwá shoneá minequáchehun takonunk oninjeeng mooskena mutcheizzhewabizzewin weenizzewin obisshegwátizzewin.

5 Nowweguttik onozowin ozhebe-egátane, KIAHTUK, KITCHE BABYLON, BASHEGWAWTIZZIDJIG EQUAWUG OGEWA WN, OMUTCHEIZZHEWABIZZEWINEWAW AHKEENG.

6 Newábomá 'ow equa kewushquabeet anumeájig omisque-mewá ónje, giya uhgew Jesus Christ otuhnumeawin wanje nuhninzig omisque-mewá : opedush wiábomug neen kitche mámuhkátandum.

7 Mezhinowadush neendig, wagonan wanje mámuhkátandumun? keguh weendumón 'ow equa kiátojin, áwaseundush bamewinegoojin, názhwáchininik óshtegwánun matáchinin otashkunun.

8 Ahwase wiábomut ge áwe, káweendush áwisse, guhtuh bemoke eu weembápekáng eu waquiásinók, nisshegunatizzewinink guhtuh ezhá : uhgewdush ákeeng andánuhkejig tuh mámuhkátandumóg, (uhgew otuhnnozowinewán wazhebe-egátasinók bemátizze mazaniegunink chebwá ozhichegátage áke,) ope wiábomáwát uhnew áwase, wiáwepun káweendush iá, kiábedush áwe.

9 Omá me onáguttahwandumowin ween nebwákáwin ayát. Neezhwáswa óshtegwánun me neezhwáswa wudjewin emá equa uhnámátábit.

10 Neezhwáchewug ogemág, nánun ge banátizzewug, bazhek iá, minowádush bazhek ká muhshe takoshinze ; ope tuhkoshink wanebeekigo guttuh iá.

11 Ahwase wiáwepun, kádush áwisse, ween me e-e neezhwáchewát, ween me bazhek názhwáchejig, nisshegunnátizzewininkdush ezhá.

12 Metoswa ashkunug wiábomutwá me metoswa ogemán, ká muhshe oweuh ogemáwewin otiáseen, otiánáwádush mushkáwizzewin mámowiy áwaseun bazhek tebiegun tebishko ogemág azhe iámowát.

13 Uhgew bazhekwuninne otenandumowinewá, áwaseundush oguh menáwá omushkáwizzewine.

14 Me ulgew ga megánájig Mánishtánishansun, Mánishtá-

nishansundush oguh uhaewishkágowán; Õnje ween Okítche Manitokundowán Manitõn, giya Otogemákundowán Ogemán: uhaew wájewegoojin nundomáwug onuhgimáwug nebwakáwug.

15 Neendigdush nebeen wiábundumunin, bashegwátizzit equa uhnámátábit, me anishanábag kítche nebená uhnõch azheweenzõjig, uhnõch anwajig.

16 Meioswadush ashkunug, wiábomutwá áwase gagiashkowájig me uhgew ga sheenganemájig bashegwátizzenidjin, oguh nishewuhnájeán oguh peengwoshshágitõn, oguh mejináwá oweyásine oguh chágizzewáwán ishkotang.

17 Kítche Manito ogeuttowán otainink che totuminit anandunk, che enandumowát che menáwát áwaseun otogemáwewiwewá, nánázh Kítche Manito odikittowin che tabwawinewunk.

18 Equadush 'ow wiábomut me e-e kítche otanuh wagemákundowát ogemán ákeeng.

CHAPTER XVIII.

GAH eeshquá izzhewabuk ono iuheen newábomá minowá bazhek mezhinowa gezhigõnk Õnje be názhuhkeet, kítche mushkáwizzewin uzziáht, ákedush wásayá ogitchetwáwizzewin Õnje.

2 Anegók ázhequa, eketto, Babylon kache apetandágwuk, banátut, banátut, Mutche Manitõg otuhnokenotánawá, owázhewán kokkinná wánizzidjig ochichágomág, otokokobenágunewá kokkinná wánizzidjig benasheug.

3 Õnje kokkinná azheweenzhojjig ogeminequanáwá shomenábo obisheshegwátizzewin onishkátizzewin, ogemág ákeeng ogewejebishegwátizzemigõn, átáwaweninnewug ákeeng ashkum wánuttizzewug, ween owánuttizzewin Õnje.

4 Nenõndán minowá bazhek gegetowin gezhigõnk Õnje, eketõnk, beságáumõk neenduhnishanábametõk, kago otápenumowá kago omutche izzhewabizzewinun keche otissigosewag onishewawirun.

5 Omutcheizzhewabizzewinun gezhigõnk tuhgoshinomuhgutinewun, Kítche Manito okunwandumágõn omutcheizzhewabizzewinun.

6 Tebáumowik tebishko azhe tebáumonág, neezhink tebáumowik otenuhnokewinun Õnje, minnequáchehun gá mooshkenátõt neezhink mooshkenuttowik.

7 Menik gá ezhe kitchetwáweittezoot, ápiche owánutizzit, menik kotuhgitowin kushkandumowin menik; Õnje eketto otáink, ogemáqua neendenub, káween neshegáwisse, káween kago kushkandumowin neenguh wábunduhzeen.

8 Eu Õnje, ogotuhgitowinun oguh otissigonun ningõtink gezhiguk, nebwin, mowwewin, buhkutawin, tuhshágákizzo ishkotang: Õnje Kítche Manito ween tabákonát mushkáwizze.

9 Giya ogemág ákeeng gá weje bisshewgwátizzemájig gá menno wejetuhkewamájig oguh mowwemáwán, oguh netágetowáwán, ope wábundumowát puhquana e-e che chágizzõt.

10 Wásá guhtuh Õnje gábowwewug Õnje uhgotumowát oko-

tuhgitowin, guhtuh eketowug, tiá! tiá! e-e kitche otanuh Babylon, e-e kache apetandágwut otanuh! ningo tebiegun ketabákonigowin tuhkoshinomuhgut.

11 Ahtáwaweninnewug ákeeng tuh mowwewug che mowwemáwát; ká oweuh aninne gishpinutázose otátáwawin minowá:

12 Ahtáwawin ozáwá shoneá giya shoneá, giya muskáziswábeekōn giya megissig, giya wanissheshink bebuhgewiánegin, giya manitowagin, giya sanebá giya misquagin, giya thiyemetig, giya uhnōch kago otossowinin, kitche áwase-webit, kokkinná giya otossowinin kache suhnáguk metig, giya ozáwábeek, giya pewábeek, giya wábeegun,

13 Giya wáskobung wuhnuhgak, giya manomágwukin, giya bemetan, giya weengwushkwussegun, giya shomenábo, giya bemeta, giya báság puhquazhegun, giya mamenewayág puhquazhegun, giya áwaseug, giya mánishtánishug, giya bazhek-okazheeg, giya otábánug, giya owwákánug, giya aninnewun ochichágowán.

14 Menekánundush ono kechichág nandowandungin kebuhkawinegonun kokkinná iuheen manopogwukin wanissheshingin kepukawinegonun káween weká minowá. keguh mikkunzenun.

15 Uhgew atáwajig ono iuheen wanje wánuttizzewájin, wásá tuh nebowwewug ōnje gotánáwá ogotuhgitowin owesuhgandumowin,

16 Guhtuh eketowug, tiá! tiá! e-e kitche otanuh wanissheshink wábishke bebuhgewyán negin agwuhniegátágit manitowaginōn, ozáwá shoneá uhmuhtindunk, giya muskáziswábeekōn giya megisun!

17 Ōnje, ningo tebiegun o-o tinnouh kitche wánuttizzewin ápiche banátut. Kokkinná nábequán ogemág kokkinná nangōtawánuhgizzidjig nábequánink kokkinná giya nápequán aninnewug, giya menik atáwawát kitche gumeeng, wásá ōnje gábowewug.

18 Abzhequawugdush ope wiábundumowát puhquana uhchá-gizzōt, eketōnk, wagonan otanuh azhenágwuk o-o azhenágwuk kitche otanuh!

19 Weáguseun otuhpuhgítōnâwá ōshtegwánewáng, ázhequawug, uhmowwewát, iázhequawát, eketōnk, tiá! tiá! eu kitche otanuh, kokkinná uhgew wanápequánidjin kitche gumeeng ōnje wánuttizzewug, owánuttizzewin ōnje! ōnje ningo tebiegun ge ápiche banáshichegázo.

20 Ween gezhik ōnje bápenanemōn, giya keenowá manoizzhewabizzeyag anoninjig mamándáwizzidjig, Kitche Manito obuhshunzhawán keenowá ōnje.

21 Kitche mezhinowadush ototápenán gitche ásin beseboche-gunábekōnk ezhenágwutinne, obuhkobewabenán kitche gumeeng eketōnk, me o-o tebishko eu kitche otanuh Babylon ga ezhe binnewabinegátágit kitche mushkáwizzewin ōnje káweká minowá guhtuh mikunzeen.

22 Nōndágomutche gajig otinwawinewán, giya nagumojig

giya pepegwinōndāgomotojig, kāween pāpish kago tuh nōnduhzeen keowwink, kā oweuh uhnokewinewung uhnōch kago uhnokewin kā minowā guhtuh mikunzeem keowwink; besebochegunābeek kāwekā minowā tuh nōnduhzeem mutwawag keowwink.

23 Wāsākoninjegun kāwekā minowā tuh wāsākoonasenōn keowwink; ween wāwit otinwawin, wēen giya wanābamit otinwawin, kāwekā minowā tuh nōnduhzeem keowwink; ōnje ketātāwawenineeg kache apetandāgoozidjig aninnewug ākeeng ōnje kecheesuhkewinewā kokkinnā bamātizzidjig wanje wia-zheintwā.

24 Ween weowwink mikām mamāpdāwizzidjig omisqueemewā, giya anumeājig, kokkinnā giya nasinjig ākeeng.

CHAPTER XIX.

GAH eeshquā izzhewabuk ono iuheen nenōndānun kitche nenebenā gegetowinun nebenā anishanābag, gezhigōnk, ekettōnk, Alleluia: Shāwandāgoozewin, kitchetwāwizzewin, mushkāwizzewin, tabwandungin Kekitche Manitomenān:

2 Onje otebākongewinun tabwawin quiuk izzhewabizzewin: ōnje ogetebākonān kache bisshegwātizzinidjin, ween bagishkunuzhetōt obisshegwātizzewin ōnje, ge buhshunzhawā otoskenegamun omisqueemene ōnje.

3 Minowādush ekettowug, Alleluia. Opuhquanandush ōmbābuhtane gāgineek.

4 Neezhtunnuh usshe newin okewanzeug giya newin āwaseug pongeshinōg uzhuhnumeatowāwāt Kitche Manitōn ween nāmātābit nāmātābewinink uzzheketowāt, Amen; Alleluia.

5 Gegetowin beōnzitāgwut nāmātābewinink ekettōnk, uhnumeatowik Kekitche Manitomenān kokkinnā keenowā menik watoskenegamināg keenowādush menik gwasag uhbenoche-itōk giya kitche anishanābatōk.

6 Nenōndāndush inwawin kitche nebenā anishanābag ukko anwawāt tebishko inwawin nebenā nebeen anwawag, tebishke kitche uhnemikewung ukko anwawag ekettōnk, Alleluia; Kitche Manito miāmowy mushkāwizzit, ogemākundum.

7 Umbasino pāpenanemotā, mojeganduntā, kitchetwāwanemātā; Mānishtānishans owetegandewin tuhkoshinomuhgūt, owewun āzhia gegezhetā.

8 Gemenādush wiābishkegutunik wanissheshink buhbuhgiyān negin keche uhgwit keche benizzit che wābishkizzit; wanissheshink bebugewyān negin me, quiuk izzhewabizzewin anum-eājig.

9 Neendigdush, ozhebeun, shāwandāgoozewug uhgew nandominjig che bewesinewāt Mānishtānishans wesinewinink.—Neendigdush, me ono quiuk tabwawinun Kitche Manito aketōt.

10 Ozitāngdush neempongeshin uzhuhnumeatowug. Neendigdush, tuhtebābin, kago e-e totunkan: neen keejuhnoketā-gawenine bazhek kekānisewā uhgew ayājig Jesus odikittowin;

uhnumeatow Kitche Manito, Jesus odikittowin me eu Ochichá-gomá mamándawizzéwin.

11 Newábundán gezhik uhbákishkág, binnádush wábishke bazhekokazhe; weendush bamomigoot Nebwáká Tabwa ená, tebákonegawinink nundobunewin otozhetõn quiuk izzhewabiz-zewinink.

12 Oskezhigõn misqukquanág ishkota ezhenágwutinewun, õshtegwaninkdush nebewá wewoquanun átanewun uhnozowin ozhebe-egátane ká oweuh aninne okekanduhzeen, ween atuh:

13 Beenzikowágun gá geendábeginegátag misqueeng otuh-gwin; otuhnozowindush Kitche Manito Odikittowin ezheween-jegátane.

14 Meeninõgdush gezhigõnk ayájig onopenánáwân uhbemomigowát wábishke bazhekokazheen, wanishsheshink wábishke bebuhgewiánegin agwewájin wábishkizzewug benizzewug.

15 Gánánik uzzhoweshk õnje ságitchebitane otinink che buhkittawát azheweenzhonidjin, oguh ogemákundowân pewá-beek sukáoon õnje: otuhkokátan shomenábo anduzzhe ozhe-tõng Miámowy Mushkáwizzit Kitche Manito onishkátizzewin.

16 Onozowin ozhebe-egátane okonásink giya obwámink, WAGEMAHKUNDOWAUT OGEMAHN, MANITOKUNDOWAUT MANITON.

17 Newábomádush mezhinowa gezisonk nebowwit; anegõk gegeto, otinnán, kokkinná benasewun gezhigõnk babámisanid-jin, õndás, bemowõnjeittig che mejeyag Kitche Manito owesinewin:

18 Keguh mejináwá ogemág oweyásewá, giya menissenogemág oweyásewá giya kache apetandágoozidjig aninnewug oweyásewá, giya bazhekokazheeg oweyásewá giya bamomigoojig oweyásewá, giya kokkinná aninnewug oweyásewá wiánuhkejig giya awákánewidjig uhbenocheug giya kitche anibanábag.

19 Newábomádush áwase, ogemág e-e giya ákeeng giya omenisinomewân mowõnjeittewug owwe megánáwát uhnew bamomigoot bazhekokazheeng, giya omenisenomene.

20 Ahwasedush tuhkonán mámowy gagenowishkinidjin má-mándawizzit gá muhmámándátotuminit anosuminit, uhnew gá wiazhemájin uhgew áwaseun wazhebe-egázonidjin uhgew a-numeatowájig omuzzininnemun, uhgew nayazh ishkota kitche gumeeng gá apuhgeninjig eu chiágetag ozáwásukanag õnje.

21 Ahnintdush uhnew bamomigonidjin otuzzhoweshkone onisigõnáwá eu siágitchebitanig otinink: kokkinná benasewug tabesinewug oweyásewá: kokkinnádush benaseug tabesinewug oweyásewá õnje.

CHAPTER XX.

NEWAWBOMAHDUSH mezhinowa gezhigõnk benázhu-keet, tuhkonunk ábápekiegun ezhábápekaumink wiaquiásinõk kitche pewábeek otuhkobichegun otuhkonán oninjeeng,

3 Otuhkonándush uhnew babámíssat mutche genabeek, 'ow okewanze genabeek, 'ow Mutche Manito giya Satan, otuhkobinán metoswák tusso kekenonowin.

8 Obeonjwabinán eu waquiásinčk weembápeká uhkepáquwát, otuhkokewuswándush, che wiazhemásig anishanában minowá, nánázli metoswák tusso kekenonowin che kuhbasag; squáčhdush tuh ábiegázo wanebeek.

4 Newábundánun námátábewinun newábomágdush uhgew námátábidjig, tebákonegawin menáwug; newábomemán ochičhágowán uhgew gágishkegwaónjig Jesus odikittowin ōnje, giya Kitche Manito odikittowin ōnje, uhgew gá uhnumeatowásigook áwaseun giya otizzenágozewin, uhge otápenuhzikwá eu ozhebe-egun nowwiguttuhayánik giya oninjewáng; bemátizzewug owetobemáwát uzhogemákundumowát mámowý metoswák tusso kekenonowin.

5 Ahnintdush nabojig ká minowá bemátizsiszewug nánázh metoswák tusso kekenonowin uhgubhasag: me. o-o netam ábejebáwin.

6 Sháwandágooze, mennoizzhewabizze ween ánint ayát netam ábejebáwin; áneka nebowin ká oguh ogemákundowáseen e-e tinnouh; siáságewiná jig Kitche Manitōn giya Christ gutuh áwewug tuh ogemákundumōg námowý Jesus metoswák tusso kekenonowin.

7 Ope metoswák kekenonowinun kabasag, Satan tuh ábiegázo uzhowákánint,

8 Tuhmájádush che wiazhemát anishanában mizzewa ákeeng ayájig Gog giya Magog, che mowōnjeintwá che megázowát: andusshewát nagow kitchegumeeng azhenuk me azhenowát.

9 Ezháwugdush uhmungutayánik áke ogewetáskánáwá anum-eájig okuhbashewinewá giya siágitōng otanuh: ishkota gezhigōnk beōnje názhukemuhgut uhgonigowát.

10 Mutche Manitodush wiazhemát, ishkota kitchegumeeng oppuhgitchegázo eu chiágetag ishkota wazáwushqukunag ōnje áwase giya gagenowishke mamándáwizzit uzzhiáwát, tuh gubgwátuhgitodush kopagezhik kopadibbik giya gágineek.

11 Newábundán wábishkág kitche námátábewin, weendush 'ow námátábit, anosumeet oskezhigōnk áke giya gezhik osbomuhgut, ká ningooche níkegátasenōn keche iáwát.

12 Newábomágdush gá nebojig uhbenocheun giya kitche anishanábag, nebowewát anosumeet Kitche Manito mazaniegunundush, bákinsinōn minowádush bazhek mazaniegun bemátizzewin, nabojig tebákonáwug uhnew wazhebe-egátagin mazaniegunink ōnje, gá ienuhnokewátigo.

13 Kitchegumedush omegewanun uhnew nabonidjin ayánidjin emá ayánidjin andusshewátduš, tebákonáwug gá ienuhnokewátigo.

14 Nebowin giya mutcheishkota ishkota kitchegumeeng oppuhgitchegáta. Me o-o áneka nebowin.

15 Menik makowásewintwá che ozhebe-egázowát bemátizze mazaniegunink, ishkota kitchegumeeng oppuhgináwug.

CHAPTER XXI.

NEWAWBUNDAHNDUSH ōshke gezhik, giya ōshke áke, netam gezhik netam giya áke májámuhgut, ká kago minowá kitchegume tuhgosinŌn.

2 Giya neen John newábundán manoizzhewabuk kitche otanuh ōshke Jerusalem, gezhigŌnk Kitche Manito uzzhiát benázhuhkemuhguk uhge gezhiomuhguk tebishko oweuh wá onábamidjin.

3 NenŌndán kitche gegetowin gezhigŌnk ōnzitágwut eketŌnk binná Kitche Manito omutche-eginŌm magwa aninne iámuhgut, oguh wejetchewamán uhnew, ween oguh otuhnishanábamenun Kitche Manito tebinowa ween oguh wejewán oguh Omanitomenáwán.

4 Kitche Manito oguh gásezebeengwanán kokkinná ozebeengoone oskezhikonink ; ká minowá nebowin tuh tuhgoosinŌn giya kushkandumowin giya mowwewin, ká minowá wesuhgandumowin tuh tuhgosinŌn : gata iuheen májámuhgutŌn.

5 Weendush námátábit námátábewinink eketto, binná, kokkinná iuheen neendōshke nágwitonun, ozhebeun neendigdush, ono ekettowinun me quiuk tabwawinun nebwákáwinun.

6 Neendigdush, gezhetáwinewun, neen Alpha giya Omega, wiazhku miájetáng, giya ishquátáng : neenguh mená 'uhow giashkuhnábágwat unishá uhmokidjewung nebe bemátizzewin.

7 Ween anewishkunk oguh tebandán kokkinná kago ; Omanitomon neenguh 'ow, neenguh oguisenundush.

8 Uhgew gwatáchishkidjig, giya tiabwatunzigŋg mache izzhewabizzidjig nashewashkidjig, giya bashegwátizzidjig, giya chásuhkejig muzzineneen anumeatowájig kokkinná kagenowishkidjig, ántint oguhtiyánáwá e-e gitchegume e-e chiágetag wazháwushqkunag ōnje, me o-o áneka nebowin.

9 Neenbenázekágdush bazhek mezhinowa názhwáchejig omotansun ayájig mooshkenagin názhwáchingin nebowinun neembe guhgunonik, neendig, be-ezhán o-o omá keguh wábundi-in wanábamit Mánishtánishans wewun.

10 Nemojenikdush ochichágománg ashpág wudjew neendehewinik newábundi-ik kitche otanuh manoizzhewabuk Jerusalem gezhigŌnk Kitche Manito uzzhiát beŋnje názhuhkemuhguk.

11 Kitche Manito ogitchetwáwizzewin uzzhiág, owásayázewin ápiche sunáguk muskáziswábeek me azhenágwuk, tebishko jasper uhsineeng, miskáziswábekŌnk azhenágwuk.

12 Uhsinne wákiegunekáta kitche apetandágwut kitche ish-pá, ussheneezh metoswa tusinŌn squándamun uhnew ishquándamun ussheneezh metoswa mezhinowag iáwug, onozowinun ozhebe-egátanewun weowwewáng, uh me ono onozowinun asbeneezhwawánuhgizzidjig Israel onejánisun otuhnozowinewán.

13 WábunŌnk enuhkuhkayá nisenŌn squándamun ; kewatinŌnk enuhkulikayá giya nisenŌn squándamun ; sháwunŌnk enuh-

kuhkayá giya nisenõn squándamun; apungishkemõk egiya enuhkuhkayá nisenõn squándamun.

14 Owwákiegunekátá e-e otanuh metoswa ussheneezh tus-sink uhsinekáta anámiuhe emádush uhnew me uhbozowinun ussheneezhidjig Mánishtánishans anonájin.

15 Weendush gaguhnozhit ozáwá shoneá suhkáoon otían owwe tebánuk otanuh, sqándamun giya owákiegunewung.

16 Newink ezhe usshowayá, eu otanuh, mego aquág giya anegõk otayág, otebáan e-e otanuh e-e suhkáoon metoswa ussheneezh tusso metoswák tuswa tebiegánsun aquág giya anegokotayág, giya anishpág, mego tebishko.

17 Otebáan e-e owákiegunewung, ningõt-wák usshe nemetunná usshe newin tussotosquun tebishko aninne azhe tebiegat, me eu mezhinowa.

18 Eu wákiegun wanje ozhichegátá jasper eu gá wákiegunekang, bizzhisshik ozáwá shoneá eu otanuh, tebishkogo bánuk wásachegunábekõnk azhenágwut.

19 Anámiuhe eu wákiegun e e otanuh muhmuzzenitche-gáta uhnõch azhenágwuk sanegukin uhsineen, netam eu gá ozhisitõng jasper; wianekasink, sapphire; akonissink, chalcedony; akonewink, emerald;

20 Ako nánunne, sardonyx; ako ningõt-wáchink, sardius; ako neezhwáchink, chrysolite; ako niswáchink, beryl; ako shángut-chink, topaz; ako metáchink chrysoprasus; ako usshe bazhekõnk, jacinth; ako ussheneezhink, amethyst.

21 Ussheneezh squándamun, ussheneezh megissug andusink squándamun babazhek megis iá, mikundush eu otanuh bizzhisshik ozáwá shoneá tebishko bánuk wásachegunábeek azhenágwuk.

22 Ká kago uhnumeawegumik newábunduhzeen keche iág, õnje ween Kitche Manito Kache Apetandágwut, giya Mánishtánishans me uhnumeawegumigowunk.

23 Otanuh káween onundowanemáseen gezisõn, giya tibbike gezisõn, che ságáseganit, õnje Kitche Manito ogitchetwáwizewin owásashkán, Mánishtánishans me wíásashkunk.

24 Azheweenzhøjig uhgew bamájeinjig owásayázewinink, guttuh bamosawug ogemág ákeeng ogitchetwáwizzewinewá otuhpetandágoozenun obeendegutõnawá.

25 Squandamewung, káweká tuh kepáquiegátasinõn, gázhegukin káweká emá tuh tibikusinõn.

26 Oguh beendegutõnawá azheweenzhøjig okitchetwáwizzewinewá otuhpetandágoozewinewá emá.

27 Káween pápish kago tuh peendegamuhgusinõn ga õnje wenuk giya kago mutcheizzhewabizzewin giya kago kuhgenowishkewin: uhgew atuh wazhebe-egázojig Mánishtánishans wanazaniegune bemátizzewiniak.

CHAPTER XXII.

NEWAWBUNDI-IK bânuk sebe bemátizzewin nebe miská-ziswábekõnk ezhe benut Kitche Manito onámátábewinink uhbe Õnje ságichidjewung, giya Mánishtánishans.

2 Nowwihedush uhmikkunáwung giya iaetowwuhgáme-wung sebe metig bemátizzewin metoswa ussheneezhwawân papuhkân azhenágwuk menewit wanje netáwewing menewe andusso geziswuhguk, wauhnebeeshewit 'ow metig me e-e n'wá-jemoigowát uhnõch azheweenzojig.

3 Ká kago nuhnibekindewin minowá tuh tuhgoosinõn, Kitche Manito giya Mánishtánishans giya onámátábewin guttuh iá beenjeiuhe e-e otanuh otuhnoketágaweninemun oguh tuhuhketágõn.

4 Oguh wábomáwân õskezhigone otuhnnozowin ogutigowáng guttuh iáne.

5 Káween guhtuh debikusinõn emá, káweká wásákoninje-gun onundowanduhzeenáwá, ká giya wásayá gezis Õnje, Õnje Kitche Manitõn omenigõnân wásayá, gágineek guttuh ogemá kundumõg.

6 Neendigdush ono ektetowinun me nebwákáwin quiuk tabwawin: Kitche Manito manobemátizzidjig Omanitomewân otuhnõnán omezhinowamun che owwe wábunduhát otoskenegamun iuheen Õnjittá wiebuh tuh gezhetáwinewunõn.

7 Binná, bábega neenduhkoshin; tuhsháwandágooze ween kanowandunk tebájemowin o-o mazaniegun.

8 Neen John newábundánun, ono iuheen giya nenõndánun, n'wándumánin giya uhwábundumán neempongesin ozitáng uzhuhnumeatowug mezhinowa wiábundi-it ono iuheen.

9 Neendigdush tuhtebábin, kago e-e totunkan, neen keejuhnoketágawenine bazhek kekánissewá mamándáwizzidjig uhgew kanowandungig, aketomuhgut o-o mazaniegun; uhnumeatow Kitche Manito.

10 Neendigdush kago uhgokewusunkan tebájemowinun o-o mazaniegun, bazhew tuhgoo keche izzhewabuk.

11 Ween mache izzhewabizzit máno tuh mutcheizzhewabizze kiábe, ween wánizzit máno guttuh wenizze kiábe, ween quiuk azhewabizzit máno go tuh quiuk izzhewabizze kiábe ween giya manoizzhewabizzit máno go tuh mennoizzhewabizze.

12 Binná, bábega neenduhkoshin neendebáumágawin newewewegõn che menugwá kokkinná aninnewug otuhnokewinewá bego ga izzhewabutinik.

13 Neen Alpha, giya Omega, wiazhkut miájetáng giya ash-quátáng netam giya squách.

14 Tuhsháwandágoozewug weenowá andotungig azhe guhgequat, konemá quiuk tuh enandágoozewug che ezháwát metigõn gágega bemátizzewin, keche peendegawát ishquándamun e-e otanuh

15 Õnje áqutchink anemõg iáwug giya chásuhkejig giya ba-

shégwátizzidjig kokkinná giya uhgew marwandungig guhge-
nowishkewát.

16 Neen Jesus neengeuhnonán nemezhinowan che weendum-
ók ono iuheen uhnumeawinink ; neen uzhojebekáwit David,
neen David oguisun, neen wásayá giya wábun uhnung.

17 Ochichágomá giya áwazhit eketto wug óndás oweuh nán-
dunk óndás máno guhtuh eketto, oweuh ge enandunk guttuh
be-ezhá che otápenunk bemátizzewine nebe unishá.

18 Kokkinná aninnewug neendenág menik nóndumowát uh-
tebátotumink o-o mazaniegun kishpin oweuh aninne owusherna
kago átót ono iuheen Kitche Manito oguh átágón nebowinun
wazhebe-egátagin o-o mazaniegunink.

19 Kishpin giya oweuh aninne otápenunk ánint eketto winun
o-o tepájemowin o-o mazaniegun Kitche Manito oguh otápe-
numowán obemátizzewininne mazaniegunne bemátizzewinink
atanik, oguh otápenán emá e-e manoizzhewabuk otanuh, giya
oguh otápenumowán otuhnozowininne ono iuheen wazhebe-
egátagin o-o mazaniegunink.

20 Ween aketót ono iuheen eketto, kagat onjittá bábega
neenduhkoshin ; Amen. Me tebishko be-ezhe tuhkoshinin
Kitche Manito Jesus.

21 Kekitche Manitomenán osháwanjegawin keguh wejewe-
gónáwá kokkinná. Amen.

METAHCHINK GUHGEQUAWINUN.

I.

NEEN Kekitche Manitomewá, gá be ságizzeinág ákeeng Egyptink owwákânewegewámink ; ká oweuh bakânizzit keguh Omanitomeseenâwá, neen atuh keguh Omanitomenâwá.

II.

Ká kago keguh i-izzhetoseen kago aezhenágwuk gezhigõnk, giya kago aezhenágwuk ákeeng, giya nebeeng anámuhkumik ; ká keguh shuhgushketowásewung, ká keguh uhnoketowásewung : neen Kitche Manito Kemanitomewá, neen giáwashkid Kitche Manito neembuhshunzhawáwág uhbenocheug õsewân omutcheizzhewabizzewininne newin ánekách bemátizzewinun uhgew shânganemidjig, neen keshawátizzenotágowágdush metoswák uhgew siágeidjig kanowandungig neenguhgequawinun.

III.

Káween keguh pápezhindühzeenâwá Kitche Manito Kekitche Manitomewá otuhnozowin ; Kitche Manito oguh buhshunzhawân oweuh pápezhinekânegoot.

IV.

Kunwandun unwabewinnegezhigut (me eu uhnumeagezhigut) quiuk che kunwandumun ; ningõtówáswogwun keguh uhnoke kokkinná ketuhnokewin, neezhwáswogwundush, me Kitche Manito Kekitche Manitomun otunwabewin, eu gezhigut káween keguh uhnokese, keen, keguis giya, kedânis ketuhnoketágaweninne kebemetágunequan, ketáwase-emug giya miátáwizzit oweuh iát beenjeiuhe kewegewámink ; õnje ningõtówáswogwun me Kitche Manito ge ozhetõt gezhik giya áke kitchegumme kokkinná giya anduhgook ; názhwáswogwunigutinik ge unwa-bit, me wanje Kitche Manito shâwandunk unwabewinnegezhigut.

V.

Kitchetwáwanim kõs, keguh giya, kegezhigutomewân che guhganwáwun ákeeng Kitche Manito Kekitche Manitõm gámenik.

VI.

Kago nisshejakan.

VII.

Kago bisshegwátizzekan.

VIII.

Kago kemotekan.